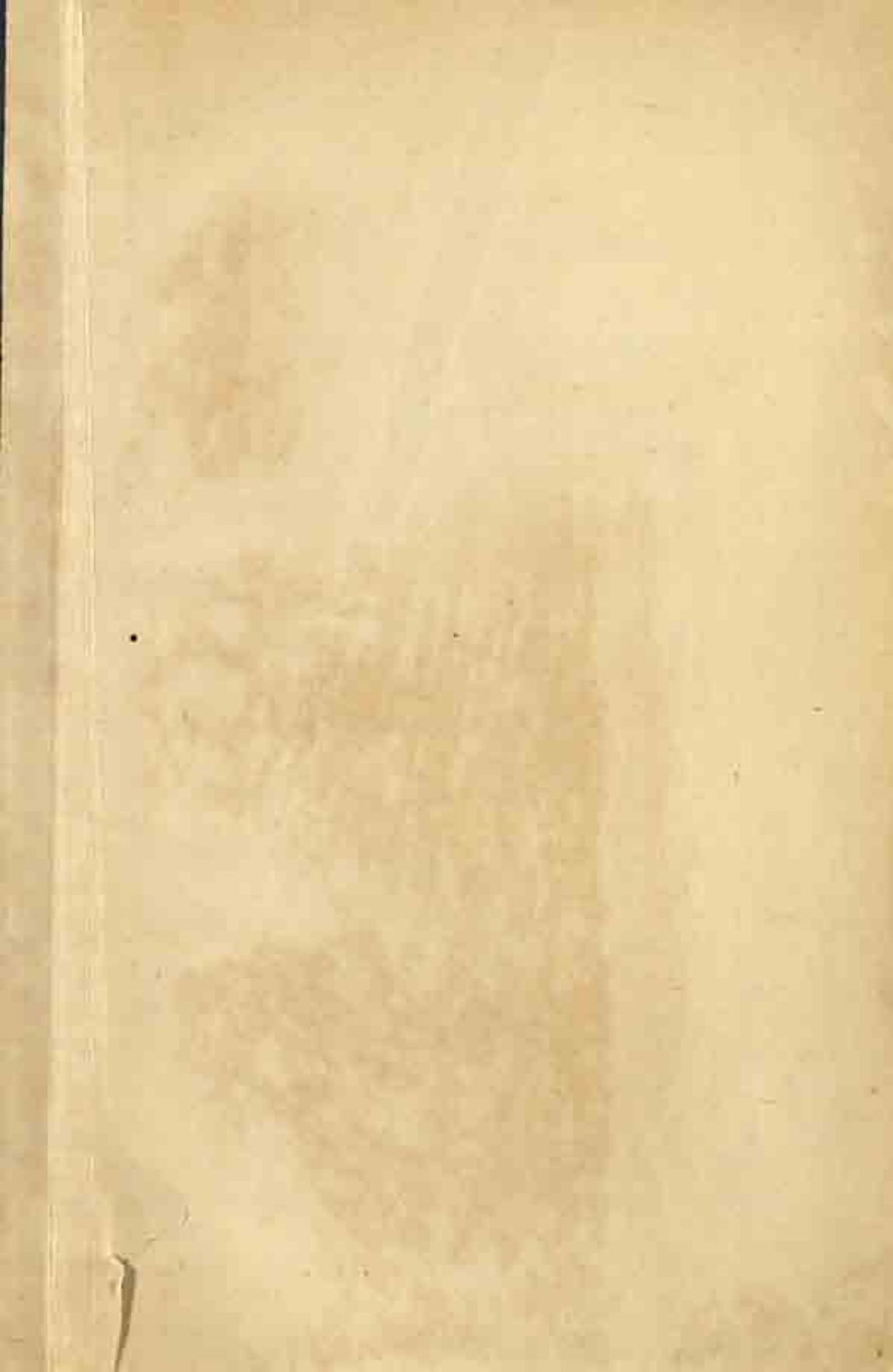

GOVERNMENT OF INDIA
DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY
**CENTRAL ARCHAEOLOGICAL
LIBRARY**

CALL NO. **091.4912-A.S.B.**

D.G.A. 79.

7848

A

DESCRIPTIVE CATALOGUE
OF THE
SANSKRIT MANUSCRIPTS
IN THE COLLECTIONS
OF
THE ROYAL ASIATIC SOCIETY OF BENGAL

BY
MAHĀMAHOPĀDHYĀYA HARAPRASĀDA SHĀSTRI,
C.I.E., M.A., D.Litt., F.A.S.B.

REVISED AND EDITED BY
CHINTAHARAN CHAKRAVARTHY, M.A.

R.N.
12653

VOLUME VIII, PART I
TANTRA MANUSCRIPTS

PRINTED AT THE BAPTIST MISSION PRESS
PUBLISHED BY THE ROYAL ASIATIC SOCIETY OF BENGAL

CALCUTTA
1939

NOTICES OF SANSKRIT MANUSCRIPTS
PUBLISHED BY THE ROYAL ASIATIC SOCIETY OF BENGAL

**First Series. Vols. I-IX. By R. L. MITRA and
Vols. X-XI. By MM. H. P. SHASTRI. 1870-1895.**

[Vol. I] (No. 1) (1871), pp. 10+108=118			Price Rs. 2/8/-
" (No. 2) (1870), ..	4+96=100	..	1/4/-
" (No. 3) (1871), ..	10+134=150	..	2/8/-
Vol. II.	Pt. 1 (No. 4) (1872), pp. 4+96=100	..	1/4/-
"	Pt. 2 (No. 5) (1872), ..	4+96=100	1/4/-
"	Pt. 3 (No. 6) (1873), ..	4+96=100	1/4/-
"	Pt. 4 (No. 7) (1874), ..	4+12+114=130 and 4 plates	2/8/-
Vol. III.	Pt. 1 (No. 8) (1874), ..	4+96=100 and 1 plate	2/8/-
"	Pt. 2 (No. 9) (1875), ..	2+80+32=114 and 2 plates	2/8/-
"	Pt. 3 (No. 10) (1876), ..	4+96=100	1/4/-
"	Pt. 4 (No. 11) (1876), ..	94+4+12=110 and 10 plates	3/12/-
Vol. IV.	Pt. 1 (No. 12) (1877), ..	96+8=104	1/4/-
"	Pt. 2 (No. 13) (1878), ..	234+16=240	3/12/-
Vol. V.	Pt. 1 (No. 14) (1879), ..	153+8=160	2/8/-
"	Pt. 2 (No. 15) (1880), ..	318+16+32=366 and 5 plates	6/4/-
Vol. VI.	Pt. 1 (No. 16) (1881), ..	6+152=158 and 1 plate	2/8/-
"	Pt. 2 (No. 17) (1882), ..	164+14+12=190	2/8/-
Vol. VII.	Pt. 1 (No. 18) (1883), ..	8+154=162	2/8/-
"	Pt. 2 (No. 19) (1884), ..	168+16=184	2/8/-
Vol. VIII.	Pt. 1 (No. 20) (1885), ..	8+160=168	2/8/-
"	Pt. 2 (No. 21) (1886), ..	176+18=194	2/8/-
Vol. IX.	Pt. 1 (No. 22) (1887), ..	10+160=170	2/8/-
"	Pt. 2 (No. 23) (1888), ..	16+14+28+156=214	3/12/-
Vol. X.	Pt. 1 (No. 24) (1890), ..	6+120=126	2/8/-
"	Pt. 2 (No. 25) (1892), ..	8+16+248=272	3/12/-
Vol. XI.	(No. 26) (1895), ..	20+72+24+138+6=260	3/12/-

**Second Series. Vols. I-IV. By MM. H. P. SHASTRI.
1898-1911.**

Vol. I,	Pt. 1 (No. 27) (1898), pp. 160	Price Rs. 2/8/-
"	Pt. 2 (No. 28) (1898), ..	160 ..
"	Pt. 3 (No. 29) (1900), ..	40+112=152 ..
Vol. II.	Pt. 1 (No. 30) (1899), ..	160 ..
"	Pt. 2 (No. 31) (1904), ..	22+78=100 ..
Vol. III.	Pt. 1 (No. 32) (1904), ..	160 ..
"	Pt. 2 (No. 33) (1907), ..	26+14+94=134 ..
"	No. 34 (1911), ..	36+12+264=312 ..

7848

Descriptive Catalogue of the Sanskrit MSS.
in the collection of A.S.B. by Haraprasāda Śāstri
Vol 8, Part 1 - Tantra Manuscripts

PREFACE

The preparation of the Descriptive Catalogue of the Sanskrit Manuscripts in the collection of the Royal Asiatic Society of Bengal was undertaken by the late Mahāmahopādhyāya Haraprasāda Śāstri, M.A., D.Lit., C.I.E., F.A.S.B., in a series of fifteen volumes of which the first six dealing with the Buddhist MSS., Veda, Smṛti, History and Geography, Purāna and Vyākaraṇa, appeared during his lifetime. The seventh volume describing the Kāvya MSS. was published in 1934 three years after his death, of which the complete MS. was prepared and almost wholly seen by him through the press. The late Mahāmahopādhyāya left in addition the entire MSS. of the remaining eight volumes of the Catalogue which he divided into the following groups, namely, Tantra, Philosophy, Jyotiṣa, Jaina, Vernacular, Vaidyaka, Miscellaneous, Addenda and Supplement.

The materials left by the Mahāmahopādhyāya Śāstri were complete and systematically arranged in the form of slips. They required however to be checked and verified with the various manuscripts described—a task which the late Mahāmahopādhyāya could not finish, as it was his habit to defer the verification till the last and then embody the necessary corrections in the final proofs. This work of verification was entrusted to Prof. Chintalārān Chakravarti, M.A., in 1933 by the Council of the R.A.S.B. who has thoroughly checked the materials and made corrections wherever necessary. Prof. Chakravarti has made some additions and has omitted portions which he considered unnecessary and redundant. He is also responsible for seeing the entire proofs through the press. In the work of verification and correction he has been ably assisted by Pandit Aghorenath Bhattacharyya, the Head Pandit in charge of the Society's Sanskrit Manuscripts.

The present Part deals with 648 MSS. on Tantra. Originally it was the idea of the late Mahāmahopādhyāya to devote one volume to the entire collection of manuscripts on Tantra numbering a

091.4912

A.S.B.

7848

A.S.B. e. manuscripts. 1939

103
21.10.41
FAC. XXXI

05.12.

841203

CENTRAL LIBRARY NEW DELHI.

Acc. No. 7848
Date 1 or 11-56
Call No. 091 4912 / A.S.B.
(II)

little over one thousand, and the Society planned its publication accordingly. But unfortunately the period of quiescence that intervened and held up the publications of the Society during the last few years prevented the issuing of any further Volume of the Descriptive Catalogue after the appearance of the last Volume in 1934. It has been thought desirable therefore that instead of waiting for another year for the completion of the entire work on the Tantras, the Volume might be issued in two Parts—Part I describing 648 MSS. and numbering 608 pages, and Part II dealing with the rest of some 500 MSS. and of approximately the same size.

The Part I which is now issued deals with the following subjects:—

(1) Original Tantras (Nos. 5804–6165).

(2) Digests:

A. Comprehensive and general works (Nos. 6166–6298).

B. Works dealing with particular deities:

I. Sakti (Nos. 6299–6451).

The work on Part II of the Volume is making satisfactory progress through the press and it is hoped to issue it in about a year's time. This Part will be divided into four sections and will respectively deal with:—

II. Rituals of different aspects of Śiva, Viṣṇu, Kārtavīrya, Gaṇeśa, Guru and Paramahansa;

C. Works on particular rites like initiation, puraścarana, homa, mudrā, yantra, blackrites and other miscellaneous rites;

D. Works on Tantric yoga; and

E. Works on stotra and kavacas; besides an introduction calling attention to the salient features of the MSS. described, a List of Contents, Abbreviations based on the principles adopted in the *Catalogus Catalogorum*, Addenda and Corrigenda and an Index to the entire Volume.

~~GENERAL ARCHAEOLOGICAL
LIBRARY NEW DELHI~~

Acc. No.

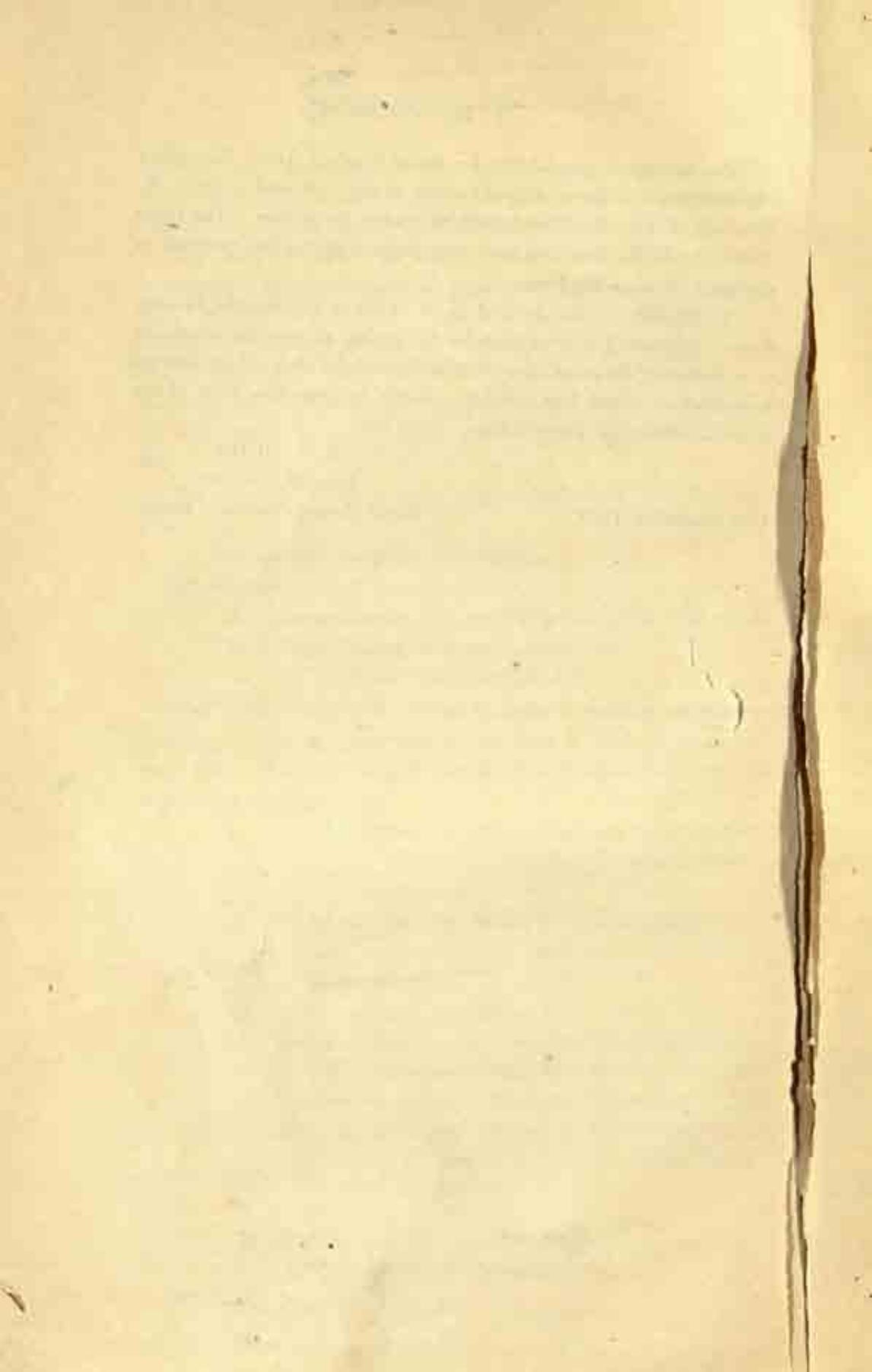
Date
~~Call No.~~

The Society is thankful to Dr. Baini Prashad, D.Sc., for taking a keen interest in the early publication of the work and to Dr. S. K. Chatterji, D.Lit., the Philological Secretary, for advice. The Press Clerk, Mr. D. K. Das, has been very helpful during the progress of the work through the press.

To Messrs. P. Knight and N. A. Ellis of the Baptist Mission Press, the Society is very grateful for giving all possible assistance in expediting the printing of the work, and for their whole-hearted co-operation, which has made it possible to issue this Part of the Volume within the present year.

B. S. GUHA,
General Secretary,
Royal Asiatic Society of Bengal.

15th December, 1939.

DESCRIPTIVE CATALOGUE OF SANSKRIT MANUSCRIPTS.

ASIATIC SOCIETY OF BENGAL.

VOLUME VIII.

TANTRAS.

I. ORIGINAL TANTRAS.

5804.

8329. कुञ्जिकामतम् । *Kubjikāmatam*.

Substance, palm-leaf. 12×2 inches. Folia, 1-239 of which Folia Nos. 49, 56, 69, 72-84, 86-104, 106-132, 134-187, 189-90, 192-229 are missing. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 1,700 approximately. Character, Later Gupta. Condition, old and dilapidated. Incomplete.

An account of the *Kubjikāmata* literature will be found in Nep. I, Preface, p. LXXVIII. A fairly good number of MSS of *Kubjikāmata* are noticed in Nep. I and Nep. II. The present MS is referred to in Rep. (1895-1900), p. 4.

Beginning :—

ॐ स्वस्ति । ॐ नमः श्रीवायः । श्रीदेवी गुरुभ्यः । श्रीकम-
गलापतये नमः ।
श्रीसंवत्तामगडलान्ते कमपदनिहितानन्दशक्तिसुभौमा
सहस्राच्च चतुष्काम् चकुलकुलगतं पद्मकं चान्यषट्कं ।
चत्वारः पद्मकोन्यं एनश्चि चतुरः षोडशाच्चभिषेकं
दिव्यौषौमूर्तिंमध्ये सहखटशकला विन्दपुष्पं खमुदा ।

Colophons of the different chapters :—

Fol. 4B—इति श्रीकुलालिकाम्भावे श्रीकुञ्जिकामते श्रीदिव्यौषसद्ग्रावे श्रीषट्साहस्रे संहितायां श्रीश्रीमते प्रथमः पटलः।

Fol. 6B—०हितौयः पटलः; Fol. 11A—०हितौयः पटलः; Fol. 18B—०पञ्चमः पटलः; Fol. 24B—०षष्ठः पटलः; Fol. 36B—सप्तमः पटलः; Fol. 44B—०चतुर्षमः पटलः; Fol. 46B—०नवमपटलः; Fol. 57B—०दशमः पटलः; Fol. 64A—इति श्रीश्रीमते कुञ्जिकाम्भावे एकादशपटलः; Fol. 67B—०द्वादशपटलः। Seven folia after this without leaf-marks have three colophons :—०मालूचकोधारो नाम चयोविंशतिः पटलः; ०सप्तत्रिंशतिमः पटलः; ०दाचत्वारिंशः पटलः।

The following sub-colophons are found :—Fol. 13A—प्रथमपौठावतारः; Fol. 14A—हितौयपौठावतारः; Fol. 15A—हितौयपौठादिकारः; Fol. 17A—पञ्चमपौठावतारः; Fol. 22B—मन्त्रविधिः; Fol. 26B—मालिन्यन्यास उधारक्रमः; Fol. 27B—शब्दराशिसुधारः; Fol. 43B—ग्रावचित्तविधिः।

5805.

4733. कुञ्जिकामततन्त्रम् । *Kubjikāmatatantram.*

Substance, Nepalese paper. $12 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 125. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 3,250. Character, Newari. Date, N.S. 827. Appearance, discoloured. Complete.

It agrees on the whole with the MS of the work described in Nep. I, pp. 99-100.

5806.

3174. कुञ्जिकातन्त्रम् । *Kubjikātantram.*

Substance, country-made paper. $14 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 20. Lines, 12 on a page. Extent in slokas, 720. Character, Bengali. Date, B.S. 1288. Appearance, fresh. Complete.

It is entirely different from the work with the same title described in L. II. 694.

Beginning :—

ओपार्वत्युवाच ।

देवदेव महादेव परमेश्वर पुरातन ।
नन्दीश्वर सर्वभूतेश्वर निरञ्जन पश्चात्पर ॥
किं त्वया जप्यते नाथ किमर्थं वापि तस्य च ।
केनोपायेन देवेश्वर निरञ्जनपदं लभेत् ।
सारात्प्रासादं ब्रूहि यदि मे विद्यते दद्य ।
समयाचारगाविधिं साधनं च प्रकाशय ।
चैतन्यं सर्वभूतानां गृह्णत्रयेति यत् पुनः ।
तस्मै ओतुभिर्भासि साधकानां हिताय च ॥
यदि मे प्रागानाथः स्यात् निगृहार्थं प्रकाशय ।
वासनाभिर्द्विष्टपद्म भावभिर्द्वय यत् पुनः ॥
वेदानां सारगम्यं तं सारं मे प्रकाशय ।

ओसदाश्वित उवाच ।

...
...
मनवार्थं मनवचैतन्यं योनिसुद्रां न वेत्ति यः ।
न सिद्धाति वशरोहे कल्पकोटिप्रतिरूपिः ॥
कथयामि महामन्त्रं मनवस्यार्थानुसारतः ।
येन विज्ञातमात्रेण सर्वसिद्धौश्वरो भवेत् ॥
केवलं भावसुद्रा च मनवार्थं प्रागावस्थाभे ।
केवलं ज्ञानमात्रेण जीवन्मुक्तो ध्रुवं नशः ॥
कालौ तारा महाविद्या धोडशी भुवनेश्वरी ।
भैरवौ द्विग्रन्मस्ता च विद्या धूमावती प्रिये ॥

वगला चैव मातङ्गी कमला च प्रकोर्चिता ।

त्रिभूविष्यमहेश्वादैचतुर्वैदर्नमस्तुता ॥

...

...

मालमण्डपसंस्था च महाकालनिवासिनी ।

अस्याः अवगामाचेगा जीवन्मुक्त्वा साधकः ।

It contains nine chapters. The first chapter is introductory. The second, third and the fourth chapters explain the meanings of *mantras*. The fifth relates to Mantracaitanya. The sixth chapter relates to Yonimudrā. The seventh chapter relates to the purification of the three bhāvas—Divya, Vira and Paśu. The eighth chapter relates to magical rites and the ninth to Mantrasiddhi.

The Last Colophon :—

इति कुञ्जिकातम्ले पार्वतीयस्मेष्वसंवादे नवमः पटकः ।

Post Colophon :—

इति सन् १२८८ तारिख २६ शे काल्युनमाहे यश समाप्तः ।

श्रीओक्त्यानन्दनाथस्य पुस्तकमिदं ।

5807.

5649. श्रीमतसारटिप्पनम् । *Śrimatasāratippnam.*

Substance, palm-leaf, $13\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1-30 of which 4, 5, 8, 14, 27 are missing. Lines, 6 on a page. Extent in slokas, 470. Character, Nāgara. Appearance, old and mouse-eaten. Incomplete.

The work appears to be a collection of notes on a work called the *Śrimatasāra*, no MS of which, however, is known to exist.

Beginning :—

ओमैश्व उवाच ।

ओमतसारमन्तरिष्टनकं लिखते । यथा :—

तुष्णीश्वराः[घ] । मित्रनाथ । उड्डीश्वराथ । घण्टीश्वराथ ।
चर्विश्वराथ । अमरा । भट्टा लड्डा । छडा । शक्ति । मण ।
इतना । अमोघा । माया ।

एकैकस्य तु सिद्धस्य शक्तीनां दद्यं दद्यं । गगनानन्द । कुमुदानन्द ।
पद्मानन्द । देवानन्द । भैरवानन्द । कमलानन्द । शिवानन्द ।
रामानन्द । छायानन्द । एवं नव सिद्धा । शौभरामन्दा । संगी-
नन्दा । ऊर्ज्वरामन्दा । जयनामन्दा । भवित्वानन्दा । देवयानन्दा ।
केसमानन्दा । खल्यानन्दा (?) । पूर्वानन्दा ॥

नवसिद्धानां नवशक्तयः वथाक्षमेग ज्ञातव्या प्रणवं संयुता ।
परविद्या देवानन्द नन्दनासु ॥ विष्णुदिश्वान्त(इश्वरा)पर्यन्तं
गुप्तनामानि ।

ऐ, झौं, ओं, औं, एं, झौं, वमो भगवति झौं, झौं, कुञ्जिके
झौं, झौं, झौं, etc. etc.

Colophons :—

10B, इति मतसारे न्यासक्रमो नाम पञ्चमः पटलः, 20B,
इति मतसारे सप्तमः पटलः; 26B, इति मतसारे मन्त्रविद्या-
कोशोऽज्ञारो नाम चतुर्थः पटलः ।

The body of the Supreme Being is described as constituted by the letters of the alphabet.

10B.—कथं देवाधिदेवस्य शशौरं परमेश्वर ।

तदहं ओमुमिच्छामि कथयत्त मम प्रमो ।

अ शिरे, आ अलाटे, इ दक्षिणेचे, ई वामनेचे, उ दक्षिणाकर्मे,
ऊ वामकर्मे, ऋ दक्षिणासापुटे, ऋ वामनासापुटे, ल दक्षिणगगडे, ल्ल वामगगडे,

ए अधदशानपंक्ति, रे ऊर्जदशानपंक्ति, यो अधबोष्टे, औ ऊर्जबोष्टे, अं श्रिरुदाया,
यः जिज्ञा[या] ।

उत्तमाङ्गे सूतं ह्य[तदे]वदेवस्य भैरवि । कवर्गे दक्षिणावाङ् । चवर्गे वामवाङ् ।
टवर्गे दक्षिणस्फिप्तपादाकुल्यनं । तवर्गे(ग) वामस्फिप्तपादानं । पफ दक्षिणावाम-
कुल्य । बम एष्टोदरे । म हृदये । य खचायां । र रक्ते । ल मासे । व खाय ।
श शुक्रे । य अस्थि । स मज्जायां । ह प्राणे ।

द्वाकारे कोधमुहिष्ठं रवं कुलसुरेन्द्रवि ।

...

(Fol. 12B)—

शरौर्दैवदेवदेवस्य मायातौतमकर्मनं ।
शब्दब्रह्म वदेवं तु मतसारे प्रकाशितम् ॥
इदमभ्यसते यस्तु रादन्यासं सदुर्ज्जभम् ।
ब्रह्महत्याक्षमेधायैः पुरुषपैर्न लिप्यते ॥

5808.

5726. पारमेश्वरतन्त्रम् । *Pāramēśvaratantram.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 6$ inches. Folia, 5-138 with several broken fragments at the end. Fol. 19, 20, 91 and 92 are missing. Lines, 12 on a page. Character, Nāgara. Appearance, old. Incomplete.

The work belongs to the order of the Vīra Śaivas. Prof. Bendall notices a MS of a work of this name in his *Catalogue of the Buddhist Sanskrit MSS in the University Library, Cambridge* (p. 27f.). But the latter appears to be different from the present work.

Colophon of Paṭala I (Fol. 8A) :—

इति श्रीपारमेश्वरतन्त्रे श्रिवैदेवतसिद्धान्ते वौरु-शैव-दौत्र प्रकारसे
मतभेदनिरूपगं नाम प्रथमपटलः ।

Beginnings of the Paṭalas :—

Paṭala II (Fol. 8B) :—

पार्वत्यवाच ।

चियम्बक नमस्तेषु चिपुरङ्ग यमान्तक ।
वद मे करुणासिन्दो लिङ्गधारणालक्षणाम् ॥
दौच्छद क्रमप्तः सर्वं सञ्जिकादिगुणाधिकम् ।
शिवादितननं चापि सर्वं विस्तरतः प्रभो ॥

Paṭala III (Fol. 15A) :—

देव्यवाच ।

नमस्ते शदकोदरधारिणे पश्चिहारिणे ।
वद विशेष दौचाया विधानं पश्चेत्तर ।

Paṭala V (Fol. 26B) :—

चय पृष्ठा महारेति दौचावन्दनलक्षणाम् ।
सञ्जिकामृगालिङ्गानां संयोगक्रममादितः ॥

Paṭala VI (Fol. 33A) :—

देव्यवाच ।

कपर्दिन् करुणासिन्दो + + + + हेत्वर ।
वद मे षट्स्यलक्षणलक्षणां तत्पात्रं विभो ॥

Paṭala VII (Fol. 39A) :—

देव्यवाच ।

निर्मारहसुखामोघो नौकाकौडन शङ्कर ।
नमस्ते निर्विकाराय निर्विशेषाय श्रम्भवे ।
कथितानि त्वयान्द्यानि यानि सप्तविधानि मे ।
वौरशैवादिभेदेन शैवं सप्तविधं लिति ।
उपक्रमेणानाथादिभतानां लक्षणादिकं ।
यज्ञात्वा भरुतः सद्यो वौरशैव[ः] प्रवर्तते ॥

Paṭala VIII (Fol. 45B):—

देव्यवाच ।

चिन्मयानन्दविज्ञानगमनाय महात्मने ।
 नमस्त्रियूलहस्ताय पशुना पतये नमः ॥
 कथितं मतभेदस्ते सप्तसंख्या त्वयानव ।
 वौर-शैवमतं तत्र विशेषगाभिवर्णितम् ॥
 वौरत्वं नाम भगवन् विचेयं तु कर्यं मया ।
 प्रतिष्ठ वौर-शैवे तु किं वा कार्यं हि लिङ्गिनाम् ॥
 भक्त्या भत्याकृत्वा वैराग्यशिष्येन्द्रियः ।
 पुनरागाय विधयान् कां गतिं + + गच्छति ॥
 एतत् क्रमेण विशेषा वद विस्तरतो भम ।
 तारतम्येन यत् प्राप्य प्रदत्त्यागच्छ वाहरत् (?) ॥

Paṭala IX (Fol. 51B):—

देव्यवाच ।

नमस्तेतन्यरूपाय नमः पञ्चमुखाय ते ।
 वद विस्तरतो देव वौरशैवस्य विक्रमम् ॥

Fol. 53A refers to some of the characteristics of the school—

वौर-शैवमतं प्राप्य यः कुर्यात् प्रागहिंसनं ।
 कर्मणा मनसा वाचा स वसेद्वौरवे चिरम् ॥
 वौर-शैवमतं प्राप्य यः कुर्यात् पश्यीडनं ।
 भोगार्थे संयहं मदं मांसं स्त्रौं च कलं जनं ।
 स्वर्गस्त्वेयं दिवानिदां सर्वदेवान्नभोजनं ।
 प्राकृतैः सह सहृद्द सहृद्यागच्छ लिङ्गिना ॥
 स कोटिअमसु न्यान चायडालो भुवि जायते ।
 वाहनं चनसहृद्द स्तौकथा लौल्यमेव च ।
 अनाधरे तथातस्य वौरशैवो न कारयेत् ॥

यः पश्यत्वन्दवदुपं शब्दविदधिरोपमः ।
 काष्ठवहृष्टेहो यो वौरशैवः स उच्चते ।
 सतुद्धा चिनवेदथै वौरशैवते सत्त् ।
 संप्राप्य दुग्धवराणिं वा शनैसुको भवेद्गुप्तम् ।
 न यस्यानौश्वरे चिनं यस्य चक्रन् दूरगं ।
 न प्राणिपौडनपरो वौरशैवः स उच्चते ।
 मम विज्ञाय शास्त्रस्य यो बुद्धा विषयातुरः ।
 तस्य नाम्येव नाम्येव मत्पदप्राप्तिरौश्वरि ॥ etc. etc.

The above extract shows that the school is strict and stoical, zealously guarding itself against anything impure and immoral either in thought or deed.

Patala X (Fol. 57B):—

देव्यवाच ।

योगिहृत्यवासाय योगिवेद्यस्त्रूपिणो ।
 लक्ष्मतत्त्वप्रकाशाय शिवाय शिव ते नमः ॥
 चनादिशैवनिरुद्ध्य सोक्ताचारो विधिः सदा ।
 संकल्पोद्दिश्य च फलं शक्त्या अकृमपूजनं ॥
 नित्यं नैमित्तिकं काम्यं वथोक्तं गुरुशास्त्रतः ।
 अपाचरेत्विविधं कर्म यथोषसुखभुम्भेत् ।
 चादिशैवमतस्यस्य यावद्विवेत् समाचरेत् ।
 यदि शक्त्याचरेदन्यं निवेदुद्धा तथाचरेत् ।
 अनुशैवमतस्यभेत् यावद्विवेत् तथाचरेत् ।
 यत्का कर्मपलासकुं काम्यनैमित्तिकानि च ।
 यथाशक्त्याचरेत्त्रिनि व्यक्ताशक्त्यं स्फरेत् शिवं ।
 सर्वलिङ्गमयं ध्यायन् महाशैवत्रतिजगत् ॥
 + + + + +
 निरूपितं महादेव भगवन् भवता प्रभो ।
 स्वरूपं योगशैवस्य चातुमित्तचक्र[१]क्षिं मे हृदि ॥

यद्ग्राम ज्ञानशैवं तत् क भेदो ज्ञानयोगयोः ।
 यान्धां समन्वितो वौरः शैववतपलं लभेत् ॥
 एतत् सर्वं सविस्तारं ब्रूहि शङ्कर तत्त्वतः ।
 वद तत् प्रियगिर्योहं प्रियोमि तं गुरुर्मम ।

This chapter on yoga is really lofty and elevating. It describes two types of yoga, Sākāra and Nirākāra and lays stress on truth and control of the senses.

Paṭala XI (Fol. 63A):—

देव्यवाच ।
 परमेश्वर सर्वज्ञ शुद्धज्ञानमहोदधे ।
 पञ्चाक्षरस्य माहात्म्यं ओतुमिच्छामि शङ्कर ॥
 पञ्चाक्षरौविधानज्ञं जपथानादिषु प्रभो ।
 कथयस्ताभिघेयच्च तेन मन्त्रेण क्रत्वा प्राप्तः ।
 देवताच्च कृष्णोऽक्षन्दः तन्मे वद महेश्वर ॥

Paṭala XII (Fol. 70A):—

देव्यवाच ।
 देवदेव महादेव महेश्वर महेश्वर ॥
 ज्ञानयोगस्य म[१]हात्म्यं वद मे करुणाकर ।

Paṭala XIII (Fol. 76B):—

देव्यवाच ।
 करुणामृतकस्त्रोल कटाक्षं गणनायकं । (?)
 केवल्यकालनाधारं नमस्ते गिरिधन्वने ॥
 कथितच्च रहस्यं तत् वौर-शैवाभिर्द्द्वयं ।
 अतश्चादिगते देव भतभेद सविस्तारं ॥
 + + + + मतभेदा निरूपिताः ।
 सर्वदा सर्वव्यब्रेत नित्यं लिङ्गाचर्चनं स्तिति ॥

तस्य लिङ्गस्य भगवन् पूजादिषु निश्चरम् ।
 स्यानभेदान् समाचल्त करपौठादिलक्षणात् ॥
 तारतम्येन वा + + फलं + + स्यानदिषु ।
 यदि तहिं समं कि[+ वा] विशेषस्तत्र कथ्यताम् ॥

Patala XIV (Fol. 82A):—

देव्यवाच ।

विज्ञानं धनविज्ञानमयविज्ञानकारणं ।
 नमस्ते गुरुते तुभ्यं ग्रन्थस्ते ग्रन्थिमौलये ।
 सरहस्यस्ते पूजादौ कथितं करपङ्कजं ।
 इदानां ओतुमिच्छानि लिङ्गलक्षणमौत्तर ॥

Patala XV (Fol. 88A):—

देव्यवाच ।

हृष्टा तसेकं स्वाक्षानमनेकं कुरुते एनः ।
 एकौशत्र यसति यः तस्मै रुद नमोस्तु ते ॥

 सरहस्यमुपादिष्ठं वौर-शैवाभिधं मतम् ।
 अन्यानि चादिशैवादि लक्षानुपूर्वेण मे प्रभो ॥
 इयानेव विशेषोऽन्य यदुक्तं पूर्वमध्यमे ।
 यद्यस्ति वा विशेषोऽन्य तारतम्येन वा क्वचित् ॥
 अस्ति चेदपि भेदो वा तारतम्येन वा समः ।
 तत्र तत्र विशेषो वा को वा वद महेश्वर ॥
 अथेषां को नवाचारः वौरशैवेपि नान्यतः ।
 वौरशैवेषु वा देव विशेषो मम कथ्यताम् ॥
 वौरशैवे विभेदेषु स्थितानामधिकारिणां ।
 दैवादा बुद्धितो वापि लिङ्गादौनां विनाशने ।
 + + + + +
 लिङ्गादिग्राहपौठानां वौराणां वद मे हर ॥

Paṭala XVI (Fol. 94A):—

देव्यवाच ।
नमस्ते सच्चिदानन्द विज्ञानघनमूर्तये ।

...

इतः पृच्छाम्यहं प्रश्नं स्वसन्देशापनुजये ।
पास्त्रदादीनि लिङ्गानि तत्प्रमाणं विकल्पकम् ।
तत्प्रमाणोन कथितं लक्षणं लिङ्गमानकम् ।

...

ग्रैलादिसर्वलिङ्गानभियदेवान्यदस्ति वा ॥
भयि प्रेषानसि औमान् भव्यथा शिष्ठोस्म्यहं तव ।
तत् पृच्छामि प्रवक्तव्यमय मे परमेष्टम् ।

Paṭala XVII (Fol. 99B):—

देव्यवाच ।
सर्वज्ञं सकलाधारं
वद लोकोपकाराय बौरे ग्रैवविशेषकम् ।
इतः परतरं किं वा चाक्षि चेद्गृहि मे विभो ।

Paṭala XVIII (Fol. 105A):—

इदानीं औतुमिच्छामि योगं निर्यागसंचितम् ।
तत्पु लिङ्गिषु जौवत्सु कर्त्तव्यमुदितं त्वया ॥
तेषां निर्यागसमवे ग्रामिनां किवते तु किं ।
तेन वान्येन विशेषं भक्तिशिष्ठमुतादिना ॥
निर्याते लिङ्गिनो देहो(?) किं वा कार्यमतः परम् ।
एतन्मे अवधारायै औतुमादस्तो वद ॥
यच्छ्रुत्वा लिङ्गिनः सर्वे भवध्यानपरामत्था ॥

Paṭala XIX (Fol. 112B):—

उक्तं निर्यागायागान्ते भक्तिशिष्ठाक्षमजन्मनां ।
यदौर्ज्ञदेहिकं क्वायं सरहस्ये सविक्षारम् ।

यतावदेव नो किञ्च विशेषो यदि वाच्तु ।
 मृहमेधिल्प[तदौ]नां योगिभक्तविशिष्टामितां ॥
 सखौकास्त्रौकषमांगा इरिदधनिनामपि ।
 + + + + किं कार्यं पुण्यकालादिष्ठ प्रभो ॥

Paṭala XX (Fol. 119A) :—

देव्यवाच ।

...
 शैवदीक्षाप्रकारो मे भवत्यैवं निरूपितः ।
 तदवान्तरभेदात्म विश्वानं लक्ष्मादिकम् ॥
 दोक्षाभेदात्म सर्वपि तारतम्फलं त्वयि ।
 अतुं त्वधिगतं पृष्ठ['] मया देव त्वयाखिल[म्] ॥
 अनुशैवादिभेदानां घसीं वौशंततमनां ।
 एक गवोदिता दौक्षा भेदस्त्रितमत्वतः ॥
 सम्भवेद्यदि चैवं वा विशेषं तत्र मे वद ।
 समानायान्त् दौक्षायां लिङ्गानाश्वतरुं त्वजेत् ॥
 विधिरेकस्य कथितः कथितं वैषम्यमौश्वर ॥
 तस्यापि पूर्वमुदितो यथास्था निर्विशेषतः ॥
 क्षणां कुरु मयि स्वामिन् भक्तोऽतास्त्रगदौच्छित ।
 भक्तायै चानुशक्तायै प्रपञ्चायै निरूपय ॥

Paṭala XXI (Fol. 125A) :—

देव्यवाच ।

तिरस्कृतानिमायाय अष्टैश्वर्यप्रदायिने ।
 त्रिपटीभोगतुष्टाय पुष्टाना पतये नमः ॥

...
 त्वया निरूपितं सर्वं वौशैवमतं महत् ।
 महदस्त्राद्यनादौनि अतान्दधिगतानि मे ॥

कम्मांदिकारिगतानि सूचितानि सूटं महत् ।
 इदा[नी] ओतुमिच्छामि सरूपं ज्ञानयोगयोः ।
 विश्वपत्र सविस्तारं सर्वलोकोपकारकं ।
 देता तव सरूपस्य लदन्यो नास्ति कस्यन् ॥

Paṭala XXII (Fol. 131A) :—

इश्वर उवाच ।

न साधयति मां योगः सांख्यधर्मैः स्वनुष्ठिते ।
 स्वाध्यायोपितयस्तौ थेऽनेत्राणि नियमा यमाः ॥

...
 ज्ञानं ध्यानं शुश्रूषा च यद्रः सर्वोपि साधितः ।
 यदि मद्भक्तिः हितं न पुनात्पि वा क्वचित् ॥
 अनाचारोपि वाचारहत्तिः शुद्धोपि वा न वा ।
 सुजनो दुर्जनो वापि मद्भक्तथा पदमुच्चरेत् ॥

Paṭala XXIII (Fol. 137B ff.) is fragmentary. Here Devī puts her question thus :—

वदाच विक्षिरादौष्ट्रं प्रश्नं मत्प्रश्नगर्भितम् ।
 निर्लेपानङ्कस्तुच्चास्य जगदाधा(दा)स्ता विभो ।
 स्थूलस्य सविकारस्य कार्यकारणताकथाम् ॥

5809.

93. ज्ञानार्णवतन्त्रम् । *Jñānārṇavatantram.*

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 179. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 2,100. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

The work is described in IO. IV. 2552; HPR. I. 124; CS. V. 23. The present MS contains 23 Paṭalas. The work as printed in the *Anandasrama Sanskrit Series* (No. 69—Poona, 1912) contains 26 Paṭalas.

The table of contents as given in the last leaf :—

वर्णमालाकथनम्, वालान्यासविधि, चिपुरेत्वरौन्यासः, चिपुरेत्वरक्रमविधि, चिपुरायजनवलिविधि, पूर्वसिंहासनम्, दितीयसिंहासने पश्चिमसिंहासनम्, सर्वसिंहासनम्, चिपुराहादशभेदा, घोडशाक्षरौविद्या, चिपुरामुदानिरूपणम्, औविद्यायजनविधि, औविद्याप्रयोगविधि, चिपुर्याग्निपुष्ट्या + + चिपुराबौज-साधनम्, चिपुराजपहोमविधि, होमविधि, दूतीयजनविधि, जानदूतीयजनम्, दौक्षाविधि, परिचारोपगादि, इमन्दोपगाम्।

5810.

3483. *Jñānārṇavatantram.*

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 65. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 1,550. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

The present MS goes to the end of the 20th Patala which is styled दौक्षाविधान. In 10 however the 21st Patala is given this name.

Attached to the present manuscript there is an index to the work in two leaves. It runs thus :—

अथ निवातन्त्रस्य निर्वेगः ।

अक्षमालानिर्णयः, १।१।३; बौजरूपविन्दुचयकथनम्, १।१।८; चिपुराचिविधमन्त्रादिकथनम्, तत्रादौ वालामन्त्रः, २।२।४; अथ पञ्चवाण-नामानि, तेषां मन्त्राः, ४।२।३; अस्य मालकान्यासादि ४।२।७; अस्य अन्त-जिनविधि, ६।१।५; अथ वाञ्छपूजाकम, यन्त्रोऽपारच ६।१।८; अथ पूजामयडलम्, ७।२।७; अथावाहनादि पञ्चमुद्राः, ६।१।२; अथ वलिदाना-दिकम्, ११।१।१; अथावाचिकविधानम्, ११।१।४; अथ पश्चिमिंहासनादि चिपुराभैरवौप्रकरणम्, १३।१।१; अथ सम्पत्तदाभैरवौध्यानम्, १३।१।४; अस्या यन्त्रम्, १३।२।६; अथ दितीयसिंहासनविवरणम्, १४।१।८; दूतीयसिंहासने घटकूटाभैरवौ, १५।१।७; सुवनेश्वरभैरवौ, १६।१।१; अथाञ्छपूर्णामन्त्रादि, १६।२।८; अथ महाचिपुरसुन्दरौ तस्या भेदम् १८।२।७;

अथ कामेश्वरीमन्त्रः, २३।१।६; अथ घोडप्राकारी औविदा, २४।२।५; अथ चक्रमण्डलपूजाविधि: २६।२।८; अथ विशेषार्थलक्षणम्, २७।२।४; अथ औविदान्यासं, २८।१।८; अथ कामेश्वरी महाविदा, ३३।१।९; अथ सर्वमुद्राविवरणम्, ३४।२।६; अथान्तर्यजनं सकार्चनश्च, ३५।२।६; अथ औचक्रविधि, ४३।१।६; मालाप्रकरणम्, ४३।२।१; तत्र महापातकनाभन-प्रकारं, ४६।२।२; अथ औविदापूजनम्, ४७।१।३; अथ इत्पूजाविधानम्, ४८।१।१; एतस्याः माधवम्, ४९।१।४; ग्रहिणीजसाधनम्, ४९।२।८; जपहोमविधि, ५०।२।४; काम्यहोमविधि, ५४।२।८; काम्यहोमे दद्य-प्रिमाणगाम्, ५५।१।८; होमान्तरम्, ५६।१।८; कुमारीपूजा तत्पलम्, ५८।२।२; अथ दद्यभेदविधि, ५८।१।३; स्यूलसुखाभिदेन दद्यपानविधि: फलश्च, ५९।१।७; अथ दौक्षाविधि, ६२।१।४; तत्र षट्चक्रवर्गाना, ६३।२।६; तत्र मासानां गुणदोषः, ६५।२।१।

5811.

3191. *Jñānārṇavatantram.*

Substance, country-made yellow paper. $14 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 66. Lines, 10 on a page. Extent in shlokas, 1,650. Character, Bengali. Appearance, fresh.

The present MS contains 22 Paṭalas.

Post Colophon :—

समाप्तोऽयं यज्ञः । उँ तत्सत् औमूर्श्वे नमः । औदुर्गच्छे
नमः ॥ औमहाचिपुरसुन्दर्यै नमः ॥ औचौक्षानन्दनायस्य
पुस्तकमिदं ॥ औचौमहाकालसहितायै औमहाकालिकायै नमः ॥

5812.

1773. *Jñānārṇavatantram.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 108. Lines, 7 on a page. Extent in shlokas, 1,750. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

The present MS contains 23 Paṭalas.

5813.

1619. *Jñānārṇavatantram.*

Substance, country-made yellow paper. $12\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$. Folia, 45. Lines, 9, 10 on a page. Extent in slokas, 1,500. Character, Bengali. Appearance, old. Complete.

This MS contains 23 Paṭalas.

5814.

5861A. *Jñānārṇavatantram.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 35. Lines, 13 on a page. Extent in slokas, 1,800. Character, Nāgara. Date, Samvat 1768. Appearance, discoloured. Complete.

This MS contains 22 Paṭalas.

Post Colophon Statement :—

शुभमस्तु । श्रीकल्यागमस्तु । लिखितमिदं प्रस्तकं ब्रह्मचारि-
हस्तिनन्दनेन । महादेवार्पणमस्तु । संवत् १७६८ मार्गशूर्षे शुद्ध
१ शुक्लवारे ।

5815.

2689. ज्ञानार्णवे बैलोक्यमोहनकवचं दीक्षाविधानच्च ।

Trailokyamohanakavaca and Dikṣāvidhāna from Jñānārṇava.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 15. Lines, 7, 9 on a page. Extent in slokas, 200. Character, Nāgara. Date, Samvat 1758. Appearance, discoloured. Complete.

This MS contains extracts attributed to but not found in the printed edition of the *Jñānārṇavatantra*. The colophon of the *Trailokyamohanakavaca* seems to indicate that the *Jñānārṇava* formed a part of *Rudrayāmala*. *Dikṣāvidhāna*, represented here as the 21st chapter of *Jñānārṇava*, contains only several incantations

pertaining to rites like *Stambhana*, *Māraṇa*, *Vasikaraṇa*, etc. It does not agree either with the 21st chapter of the printed edition of the work which is entitled *Jñānahomavidhi* or with the 24th chapter of it entitled *Diksāvidhāna*.

Beginning :—

ओरेश्वराच ।

ओमत् त्रिपुरसन्दथ्यां या या विद्यारूपोदिताः ।
ज्ञपया कथिताः सर्वाः अताचागमतो मया ॥
प्रागानाधार्युना ब्रह्म कवचं मन्त्रविद्यहम् ।
त्रिलोकमोहनं चेति नामतः कथितं पुरा ॥
इदानी ओतुमिक्षामि सर्वार्थकवचं स्तुटम् ॥

14B, इति रुद्रयामले उमामहेश्वरसंवादे ज्ञानार्णवे स्तुतिपूज्य-त्रिलोक-
मोहनं नाम कवचं संपूर्णम् ।

The Last Colophon :—

इति ज्ञानार्णवे निवातन्ते उमामाहेश्वरसंवादे दीक्षाविधानं नाम
रक्तविद्वति पटलः ।

Post Colophon :—

संवत् १७५८ समय कार्तिक शुक्र १ प्रतिपदा लिखितम् ।

5816.

87. ज्ञानार्णव-टौका । *Commentary on Jñānarṇava.*

*By Kāsinātha, son of Jayarāma Bhatta and
Vārāṇasi.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 55. Lines, 15, 16 on a page. Extent in slokas, 2,500. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

The present MS is noticed in L. II. 826. This commentary is entitled गुडार्णवद्वर्ण. According to it the work

consists of 23 Paṭalas. The MS has two different paginations, one extends to 18 containing the first nine Paṭalas, and the other to 37, containing the rest.

5817.

2822. षोडशनित्यातन्त्रम् । *Sodasanityātantram.*

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 5. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 130. Character, Modern Bengali. Appearance, discoloured.

The present MS contains only the 36th Paṭala of the work. The complete work has been published in the Tantric Texts of Arthur Avalon in two parts under the name *Tantrarāja Tantra* (Calcutta, 1919, 1926).

Post Colophon Statement :—

अष्टुमे त्वेकविंशत्य षड्विंशेऽपि चतुर्दशम् ।
पञ्चविंशेऽनव उलोकाः दाचिंशद्वाकुलाद्गः ॥

5818.

10727. नेत्रज्ञानार्णवः । *Netrajñānārṇava.*

Substance, country-made paper. 12×2 inches. Folia, 197 (marked on one end of the leaf, with letter numerals; on the other, with figures) of which fol. 95-125 are missing. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 3,500. Character, Newari. Appearance, fresh: with portions of the left-hand sides of a number of Fol. eaten up by mice. Incomplete.

Beginning :—

ॐ नमो मन्त्रज्ञय-शिवाय ।
अस्तौग्र-महेश्वाय विश्वात्मिष्वंसनाय च ।
परापरस्तरूपाय नमस्ते च यतोचने ॥

विघुस्य सूर्यस्य झटाश्चनस्य सत्त्वादिरूपाः प्रभवाम्बौधे ।
महा च लक्ष्म्यामस्तापुरा सा संजौवनौ चाम्बत्पूर्ववत्रा ॥

...

2A, वर्गान्तचबदीर्चपौर्वभपरं सर्वेन्दुविन्दुर्युतं ।
तस्यागम्पूर्वोक्तातयदधतं व्युक्तिं च संज्ञारतौ ॥
संज्ञोवं चि नवेश्वरं परिकरा पश्चाष्टभिः संस्थितं ।
ओमस्त्रेचमहेश्वरो जयति सव + परि संस्थितं ।
हिमालये सुखासीनं वाममार्गविनिर्गते ।
आनन्दा सा यदा देवी पप्रच्छ परमेश्वरं ।
ब्रह्माद्या सर्वेदेवे च वाल्मीकादिमहर्थयः ।
गग्निद्विसमाकौर्गे हरपादुत्फुललोचना ॥

श्रीदेव्याह ।

मानवानां हितार्थाय कौतूहलं मम प्रभो ।
कालमन्त्यः कथं वशेत कर्म सर्वादि तत्कथं ॥
गुरुग्निव्यपरीक्षा च गुरुमखलभेव च ।
अधिवासनदैक्षा च विशिष्टः समयः कथं ।
सर्वाधिकारदैक्षा च निर्बाधापदभेव च ।
देवार्चनादिहोमं च विश्रिमावानि ग्रान्तिकं ।
प्रतिष्ठात्रीर्गमुद्गारं लक्षणं ग्रीवग्रक्षिकं ।
मन्त्रसर्वादिदेवानां शक्तोनां च तथैव च ।
लथं चैत्रजलादीनां कर्म कर्मान्तराग्नि च ।
बौजविन्यासमावानां भूस्ते स्वप्रकाणि च ।
उत्तान्तियोगमावानामन्त्रिष्ठिच्च मतमहत् ।
सग्नमोक्षगाकर्मेति मूर्ति चोत्तरभेव च ।
चोदयोऽ महत् कर्ममोषधीना प्रवर्तये ।
स्तादयो महाकर्म कथयस्त महेश्वर ॥

Colophons of the different chapters :—

- 3B, ०इति नेच्छानामैवे महातन्त्रे एच्छास्यानो नामः प्रथमः ।
 7A, ०कालमृत्युर्विवरणो नाम हितीयः ।
 13B, ०मृत्युज्ञयशान्त्यध्यायो नाम छत्रीयः ।
 17A, ०गिराहिकं चतुर्थः ।
 18B, ०गुरुशिष्य पञ्चमः ।
 22A, ०गुरुमहलविधानो नामः षष्ठुः ।
 28A, ०दौचाधिवासन सप्तमः ।
 31A, ०समयदौचारुमः ।
 33A, ०विशिष्टसमयदौचा नवमः ॥
 34B, ०सर्वाङ्गिकाराङ्गिवासन दशमः ॥
 38A, ०आचार्यपददौचा एकादशमः ॥
 43A, ०निर्बाणदौचाविधान इादशमः ।
 45A, ०+ + + चत्रोदशमः ।
 47A, ०शोधनदौचा चतुर्दशः ।
 48A, ०सोवदौचाविधि पञ्चदशः ।
 49B, ०नेचकर्माक्षभाव षोडशः ।
 53B, ०ललितस्वच्छन्ददौचाविशेष सप्तदशः ।
 57B, ०तन्त्रदौचाविशेषविधाने अष्टादशः ।
 58B, ०तन्त्रदौचाप्रकरणोनविंशतिः ।
 60A, ०ग्राहिकादौचाविशेषकरणे विंशतिः ।
 65A, ०भूमिशोधन-वास्तुस्यापनविधैकविंशतिः ;
 66B, ०वनयाचालिकृपतिमादिलक्ष्मविधानो नामैकविंशतिः(?) ।
 69A, ०देवदेवीस्यापनविधाने ज्ञाविंशतिः ।
 72B, ०प्रतिष्ठाविधानो नाम चतुर्विंशतिः ।
 76A, ०जलप्रतिष्ठाविधानो नामः पञ्चविंशतिः ।
 78A, ०जौरोङ्गारणक+ पञ्चविंशतिः(?) ।
 81A, ०हेम्भार्यनविधिः षट्विंशतिः ।

- 83B, ०मार्त्तंडार्चनविधिः सप्तविंशतिः ;
 88B, ०जयवैष्णवार्चनादि अष्टाविंशतिः
 91A, ०शुद्धिवाहैत-नवविंशतिः ।
 126A, ०निर्बागपूजासूत्र-सप्तविंशतिः ।
 129A, ०देवेशार्चन अष्टाविंशतिः
 134A, ०ओः सिद्धिलक्ष्मार्चनचालीशः ।
 139A, ०हृष्टादि सप्तादशकमार्चन एकतालीशः ।
 141A, ०चैलोक्यविजयार्चन दिवचत्वारिंशतिः ।
 144A, ०कमकवर्चन त्रयतालीशः ।
 146B, ०प्रतौल्या महाक्रमार्चन चतुर्वालीशः ।
 149B, ०सप्तकोटेश्वर्यार्चन पञ्चतत्वारिंशतिः ।
 152B, ०चित्रादिविधाने षष्ठ्यत्वारिंशतिः ।
 159B, ०सर्वोत्तरनिर्बागान्तमूर्तिमन्त्रः सप्ततत्वारिंशतिः ।
 175A, ०योगाभ्यास नवतत्वारिंशतिः ।
 179A, ०पविचारधिवासः पञ्चाशः ।
 181B, ०पविचारोहगा एकपञ्चाशः ।
 186A, ०सुपविचत्तग्राहार्चन दिपञ्चाशः ।
 187B, ०कुलान्वयपविचारोहगा: चिपञ्चाशः ।
 189B, ०दमनारोहगा चतुःपञ्चाशः ।
 191A, ०उत्कृष्टिविधि पञ्चपञ्चाशः ।
 192A, ०अंतिष्ठादि नवदिनलिङ्गप्रतिष्ठा षट्पञ्चाशः ।
 193A, ०संडमोक्षणः सप्तपञ्चाशः ।
 195A, ०चन्द्रावस्थाषुपञ्चाशः ।
 197A, ०स्तत्त्वभावने ओमप्रवेशस्य सुखनिर्गत-ओपराएच्छाभिधाने
 औगुर्वर्चन नाम नवपञ्चाशः समाप्त इति ।

End :—

देवि देवि तत्र क्लेहात् प्रकाशोऽयं महेश्वरः ।
 सर्वाधिकाश्पौर्वदौतुत्तरोत्तरमन्तरं ॥

प्रकाशोदयं महातन्त्रं ज्ञानार्थाव भवतीतम् ।

इति ज्ञात्वा भवतीवि न पुनः च प्रकाशयते ॥

Five injured leaves at the end contain an index.

5819.

10841. मन्थानभैरव । *Manthānabhairava.*

Substance, European foolscap paper of foolscap size. Folia. 199. Lines, 35 on a page. Only on one side of the paper is written. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

A Tantra of the Kaula Cult. The present MS contains Patalas LXXVI-LXXXIX. The name of the work is not clear. It is called चतुर्विंशतिसाहस्रिकायन्त्राभिधान in an inscription on a covering leaf of the MS, recording that it was presented by Mr. Rakhal Das Banerji to MM. H. P. Shastri on 16-11-13. It is further recorded there that the present MS was 'copied from a manuscript belonging to the Mohanta of Bodh Gaya dated Nepal Era 761=1641.'

Colophons of the different chapters :—

Fol. 5, इति महामन्थानभैरववद्यज्ञ-शतकोटिप्रमाणे अन्वये नवकोश-
(पञ्चा)वतारे श्रीकुलकौलिनीमते श्रीकुलतन्त्रावतारे [चतुर्विंशतिसाहस्रे
तन्त्राभिधाने शावर्यादिधानत्वद्विताकथनो नाम षट्सप्ततितमः पटलः ।

Fol. 16, ०वचयोगो नाम सप्तसप्ततितमः पटलः ।

Fol. 26, ०चिपुरयोग-शिवशक्तिसमरे सत्त्वं महामायास्त्रवकथनो नाम
चष्टसप्ततितमः पटलः ।

Fol. 30, ०पविचारोहणविधिर्नाम ऊनाश्रीतितमः पटलः ।

Fol. 41, ०मग्नलपञ्चामविद्यात्रायुधचर्याकुसो () दद्यकथन
नामाश्रीतितमः पटलः ।

Fol. 59, ०चतुर्यो-पञ्चमो-षष्ठीवर्णना नाम एकाश्रीतितमः पटलः ।

Fol. 65, °तिथिभेदे चक्रनिर्गायो नाम हाश्मौतितमः पटलः ।

Fol. 69, °तिथिचक्रवर्णना नाम व्याश्मौतितमः पटलः ।

Fol. 74, °मासचक्रवर्णना नाम चतुरश्मौतितमः पटलः ।

Fol. 88, °शिवराजिवर्णाने शिवमायायोगो नाम सप्त(?)पञ्चाश्मौतितमः पटलः ।

Fol. 96, °शिवयामविधाने एकदौर्यामकारौकर्मको घर्मकोष नाम षडश्मौतितमः पटलः ।

Fol. 118, °शिवराजिकुलिक-योगिन्यादय राजदिश्मान्वर्णनो नाम सप्ता-दश्मौतितमः(?) पटलः ।

Fol. 129, °महामैस्वचक्रनिर्गायो नामाश्मौतितमः पटलः ।

Fol. 185, °उपदेश्मनिर्गायो नाम एकोननवतितमः पटलः ।

5820.

8110. श्रीतत्त्वम् । *Sritantram*.

Substance, country-made paper. 13×4 inches. Folia, 21. Lines, 6 on a page. Extent in slokas, 425. Character, Bengali. Appearance, old and discoloured. Complete in six chapters.

Beginnings of the different Paṭalas:—

Paṭala I (Fol. 1):—

देव्यवाच ।

कथयस्म महादेव सर्वतत्त्वविश्वामद ।

साशात्सारं सुगोप्यं च श्रीतत्त्वं पूर्वसूचितं ॥

...

श्रीतत्त्वं पूर्णं चार्ब्बङ्गौ हृदये कुरु पार्वति ॥

व्यादौ सर्वप्रयत्नेन मन्त्रोदारं उत्तरने ।

श्रीमत्तिपुरसुन्दर्याः साशात्सारतर्हं प्रिये ॥

सूमिचन्द्रः शिवो माया शक्तिः कृत्याभ्यमादनो ।

अर्जुचन्द्रस्वं विन्दुस्य नवार्णो भेषज्यते ॥

Patala II (Fol. 4B) :—

श्रीगिरु उवाच ।

मन्मानारं प्रवच्यामि पद्माव्य कमलामने ।
वेन विज्ञातमाचिंग जीवन्मुक्तो भवेद्वरः ।
परा च कमला कामा वामवं ग्रक्षिरेव च ।
तारग्रक्तौ च कमला चिकुटा योजयेत्ततः ॥

Patala III (Fol. 6B) :—

देव्युवाच ।

भाव-हृष्टि-स्थिति-हृती-निवास्या पञ्चसुन्दरौ ।
कथयस्तु प्रभो देव यदि ते रोचते मतिः ॥

इत्यरु उवाच ।

पितो नादच इन्द्रच ग्रक्षिच भुवनेश्वरौ ।
ब्रह्मा पितेन्द्रौ ग्रक्षिच महामाया ततः पराः ॥

इत्यं स्थितिः ।

पितेन्द्रौ कामग्रक्तौ च महामाया ततः परे ।
कामस्वन्द्रौ महेश्वर्य इन्द्रः ग्रक्षिच पार्वती ।
ब्रह्मा महेश्वरः ग्रक्षिः ग्रक्षिच भुवनेश्वरौ ।

स्थितिरेषा ।

पितेन्द्रौ कामग्रक्तौ तत्परा परमेश्वरौ ।
पितेन्द्रौ मादनेन्द्रौ पितो वज्रिन्दुमायया ।
पितः ग्रक्षिच कलशा वज्रिमावेन्द्रभुविता ।

रथा संहृतिः ॥

देव्युवाच ।

स्प्रावतौ भधुमतौ कथयस्तु मयि प्रभो ।
इदानौ योतुमिच्छामि यदि वास्ति कपा मयि ॥

Paṭala IV (Fol. 8A) :—

देव्यवाच ।

कथयस्मि महादेव [अर्ड]चन्द्रविभूषण ।

ओमचित्पुरसुन्दर्या यन्नपूजादिकं च यत् ।

Paṭala V (Fol. 9A) :—

ईश्वर उवाच ।

भद्रे देवि प्रवस्थामि निवकर्म यथाकर्म ।

येन विज्ञातमाचेण जीवन्मत्तास्तु साधकः ॥

ध्यानं कृत्वा एनस्त्रिव पञ्चमूलात्मकीर्यजेत् ।

गम्यं तत्त्वं पार्श्विवं कनिष्ठाकुलियोगतः ।

शब्दमयं महापृथ्यं प्रथमाकुलियोगतः ।

वाच्याकाकं महापृथ्यं तर्जनीभ्यां नियोजयेत् ॥

तेजोरूपं महादौर्यं मध्यमादययोगतः ।

अमृतं भोजनं तददमृताकुलियोगतः ॥

नमस्कारेणाकुलिना ताम्बुले वाम्बवं स्फुतं ।

घडकान्यपि विन्यस्य तीर्थमङ्गुष्ठमुदया ॥

क्री[“] मन्त्रेण समाप्त्य ततः सविट्मसहलात् ।

प्रक्षिप्तौ जं समुच्चार्यं निच्छिपेद्योनिमुदया ॥

धेनुमुदां योनिमुदां तत्त्वाच प्रदर्शयेत् ।

मूलवाम्बवौ जेन मन्त्रयित्वा य देवता ॥

वाचन्द्रामृतवारीसां मध्यस्यां परिचिन्तयेत् ।

देवौ मुखारविन्दाच निर्गतामृतघास्या ॥

सप्तकृत्वो जपेदिद्यामभिषिष्ठेत् स्वकां तसुं ।

रक्तिं प्रतिवाराग्नि जपेदिद्यामनन्तरं ॥

देवौ पादारविन्दाधो निमज्ज्योत्तोर्यं साधकः ।

उचिते वाससौ पञ्चात् परिदध्यादनन्तरं ॥

वाचम्य प्राकृत्यासौनो मूलमन्त्राभिमन्त्रितं ।
छत्वा भालतले भस्म पूर्व + औगुरं स्फरेत् ।
सुर्यमण्डलवासिन्यै देवतायै नमः परः ।

Paṭala VI (Fol. 19A) :—

ईश्वर उवाच ।

पृथग् त्वं हि महाभागे पार्वतौ प्राणवस्तुभे ।
ओमन्त्रिपुर सुन्दर्याः काम्यानुकामसुत्तमः ।

5821.

1554. मालिनीविजयोत्तरतन्त्रम् ।

Mālinīvijayottaratantram.

Substance, modern Kashmiri paper. $11\frac{1}{2} \times 7$ inches. Folia, 2-40. Lines, 13, 14 on a page. Extent in ślokas, 1,400. Character, modern Kashmiri. Appearance, fresh. Incomplete.

Printed in the *Kashmir Series of Texts and Studies*, No. XXXVII (Srinagar 1922).

Post Colophon Statement :—

मालिनीविजयं देवास्तन्त्रं रहसि यत् पुरा ।
परमेश्वरं सम्मोक्तं भक्तानुयचकाम्यया ॥
कार्तिकेश्वरं यज्ञोक्तं श्रुत्वा संवदतोक्तयोः ।
मुनीनां भक्तिदुक्तानां नंसाशार्द्धवताशामः ।
तदेतद्वृद्ध्वनुज्ञातो गोविन्दाश्रमसंज्ञकः ।

5822.

1549. स्वच्छन्दतन्त्रम् । *Svacchandatantram.*

With the commentary of Kṣemarāja.

Substance, Kashmiri paper in book form. $10 \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1-303, of which 172 and 173 are missing. Lines, 24 on a page. Extent in ślokas,

1,100. Character, Sāradā. Date, Samvat 26. Appearance, fresh. Complete.

Nine Paṭalas of the work, in four volumes, have been printed in the *Kashmir Series of Texts and Studies* (Srinagar 1921, 1923, 1926, 1927).

5823.

2899. मातृकाभेदतन्त्रम् । *Mātrikābhedaṭantram*.

Substance, country-made yellow paper. $16\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 27. Lines, 6 on a page. Character, Modern Bengali. Extent in slokas, 500. Appearance, fresh. Complete.

The work was published in 15 Paṭalas by Rasik Mohan Chatterji in Bengali script in *Vividhamūlatantra* or *Vividha Tantrasamgraha* (Calcutta 1881–6, 1903). The present MS as also the MS described in HPR. I. 284, contain 14 Paṭalas. The present MS was described in L. X. 405.

5824.

3170. *Mātrikābhedaṭantram*.

Substance, foolscap paper. $15\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia, 20. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 500. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Written in red ink. Complete.

This MS contains 15 Paṭalas. The end of the 15th Paṭala, however, agrees with the end of the 14th Paṭala of the previous MS. The 15th chapter in Chatterji's edition of the work, already referred to, has at its end a number of verses not found in this and the previous MS.

5825.

4369. *Mātrikābhedaṭantram*.

Substance, country-made yellow paper. $18 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 9. Lines, 7 on a page. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

The MS contains the first eight Patalas and the beginning of the ninth.

5826.

4667. *Māṭkābhedaṭantram.*

Substance, country-made yellow paper. $12\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 30. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 780. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

The number of Paṭalas in this MS is 14.

5827.

3900. कुलचूडामणितन्त्रम् । *Kulacūḍāmaṇitantram.*

Substance, country-made paper. $15 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 11 by counting. Lines, 13 on a page. Written in tripāṭha form, five lines in the middle and four above and four below. Character, Bengali. Appearance, old and discoloured and pasted. Incomplete.

The work, in seven Patalas, has been published in the *Tantrik Texts* series (Vol. IV) of Arthur Avalon (Calcutta, 1915). The present MS contains, after the colophon of the 7th chapter, an incomplete extract on the rules of *Yoni-pūjā*, stated to be taken from the *Kālikulārṇava*.

5828.

3713. *Kulacūḍāmaṇitantram.*

Substance, country-made paper. 19×4 inches. Folia, (by counting) 15, of which 1, 6-8, 10-15 have leaf-marks. Others have lost not only their leaf-marks but a good deal of writing in pasting. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 480. Appearance, dilapidated and pasted. Character, Bengali. Incomplete.

One of the folia, the third from the end, contains the colophon of the second chapter.

Post Colophon Statement :—

दोर्देहोहमङ्गलप्रचलदसिलतारुगडखस्तीकृतकिट्
कारणप्रोत्तरुगडमुरुगडखवदरुगडधिकोत्तरारुगडतुगडा ।
ब्रह्मारुगडोत्तरुगडकरुगडयन कलितश्चिरोमरुगडलाखरुगडादे:
तुरुगडं परुगडं लघुन्ती ल्लुतिषु स्तव रिपुन् खरुगडवेच्चगिडका + ॥

5829.

4706. कुलचूडामणितन्त्रे योनिस्तवः । *Yonistava in
Kulacūḍāmanitantra.*

Substance, country-made yellow paper. $13\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folium, 1 (marked 43). Lines, 8 on a page. Character, Bengali. Appearance, old. Complete.

The hymn is complete in four lines of the MS which contains several other hymns as well. The *Stava* is not found in the printed edition of *Kulacūḍāmanī*.

Beginning :—

व्यथ योनिस्तवः ।
चिकोगमोहनपौठः मध्यो विन्दुश्चिवं मयम् ।
भगरूपां महाविद्यां सर्वदेवौ नमस्ततम् ॥
चिकोगे च चयो देवा ब्रह्मा विष्णुः शिवत्तेकं ।
सर्वैर्दा(ब्दो) राधिता योनि चं(च)रम्भ्यु(मित्र)विनाश्चिनो ॥

Colophon :—

43B, इति कुलचूडामणितन्त्रे योनिस्तवः समाप्तः ।

5830.

5857. उड्डीशतन्त्रम् । *Uddīśatantram.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 25. Lines, 9 on a page. Extent in stokas, 475. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete.

The work deals with sorcery of different kinds. For a description of it, cf. CS. V. 6, L. II. 989. The work in 20 chapters was printed by Rasik Mohan Chatterji in his *Indrajālādisamgraha* (Calcutta, 1879) and by Umācaran Tarkaratna and Tārāpada Nyāyaratna in *Sulabha Tantra-prakāśa* (Calcutta, 1887). Though the beginning of the present MS agrees with the beginning of L. II. 989, it is prefaced by a statement giving the name as *Mantracintāmani* (अथ मन्त्रचिन्तामणिलिख्यते)। Different chapter colophons of the present MS as well as different MSS of the work refer to it by different names, e.g. उड्डामरेश्वरतन्त्र, उड्डामरमहातन्त्र, उड्डीश, वौरभद्रतन्त्र, वौरभद्रोड्डीश, रावणोड्डीश etc. Save and except the beginning the different MSS greatly differ.

Colophons of the different chapters:—

5B, इत्युडामरे महातन्त्रे प्रथमः पटलः। 11A, इति उडामरेश्वरे
महातन्त्रे अङ्गनाधिकारे द्वितीयः पटलः, इत्युडामरे महातन्त्रे तृतीयः पटलः
11B, इति उडामरे महातन्त्रे भूतवादो नाम चतुर्थः पटलः; 12A, इति
उड्डीशे मन्त्र पटलः; 13A, इति उडामरे महातन्त्रे वशीकरण-नाशीवराङ्ग-
संकोचनलिङ्गपाटल पटलः; 14B, इति उडामरेश्वरे महातन्त्रे + + +
नाम स्त्रपटलः; 15B, इति उड्डीशे चामडाली पटलः।

Post Colophon:—

सुमं भवतु। इदं पुस्तकं गोविन्दभट्टामञ्ज-इरिमट्टेन स्वयं
वाचनार्थं वा प्रोपकारार्थं लिखितम्।

5831.

9929. *Uddīśatantram.*

Substance, country-made paper. $10 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 19. Lines, 9
on a page. Extent in shlokas, 266. Character, Nāgara. Appearance, tolerable.
Incomplete at the end.

This MS has no colophon. On the obverse of the first
fol. occurs the title वौरभद्रतन्त्र in a later hand.

5832.

10152 (I). *Uddisatantram.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 1-16A. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 320. Character, Nāgara. Date, Samvat 1872. Appearance, old and discoloured. Illustrated with mystic diagrams. Complete.

In all the chapter colophons, of which there are five, the work is called उद्दीश्वौभम्भद्. On Fol. 13B and 14A there are some verses stated to be taken from the भैरवोत्तम.

The last colophon runs as follows :—

इति औविवसामोङ्गाम रुद्रप्रगतं औपार्ब्लौ प्रदवाद(?)मंचावलौ
डामरौतन्नममासं ।

Three lines after the last colophon we have the date :—

संवत् १८७२ मिति भाद्र सुधि दमम्या सनौवासरे शुक्लपक्षे
एष्टकं समाप्तं ।

5833.

4619. उद्दीश्वोत्तरखण्डम् । *Uddisottarakhandam.*

Substance, country-made paper. $17 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 9. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 350. Character, Bengali. Appearance, old and discoloured. Complete.

Though called उद्दीश्व this has no concern with sorcery. On the contrary, it expresses many lofty ideas. The present MS, as do also the following two MSS of the work, contains six chapters and a few verses which may be a portion of the seventh chapter.

Beginning :—

ॐ नमो गणेशाय । ॐ नमः परदेवतायै ।
 मातर्देवि महेशानि घोररूपे घनप्रभे ।
 अनिर्दिशाङ्कनमयि प्रभापूतदिग्नन्तरे ॥
 पूर्वे यत् सुचितं देवि ब्रह्मि तत्सम्पतं मयि ॥
 नवा संह + मासेकं किं कुब्जांगं विमोहितम् ।
 क्षीतेवे खादिता लोकाः सा का ग्रस्त्रिकादिका ॥
 त्वमेव परमेशानि वर्त्तसे भोहकारिणि ।
 प्रसौद कालिके सौभ्ये सर्वं च करणामयि ।
 धान्तरूपे धान्तरारे सर्वेशि कथय स्वतः ।
 उड्हौध्रोत्तरखण्डन् स्वसुवं भानिनाशनम् ।
 उड्हौध्रं औमहेशानि बज्जधा कथितं पुरा ।
 परं चोत्तरखण्डस्य माहात्म्यं वर्णितं मम ।
 सर्वयोगमयं कौलं ज्ञानमेवह भाषितम् ।
 तदिनानाम्यकारचेच्छियतेऽतिभयापहः ॥
 मम प्रियतरं नान्यत् कारणं मम सुवते ।
 कृपया वद देवेशि अत चान्देयामि ते ।

ओकालिकोवाच :

साधु एषं महादेव गोप्यं किञ्चित्त तेऽक्षि मे ।
 त्वमेकं पुरतः क्षात्वा संहरामि क्षामि च ॥

The characteristics of a follower of the Kaula sect are indicated here as follows :—

Fol. 2A-B, औश्शिव उवाच ।

...
 किञ्चत् कौलौन्यमाख्यातं ब्रह्मि मे परमेश्वरि ॥

ओकालिकोवाच :

प्रदग्नं पुचं परं गुह्यं माधवं सुखमोक्षदम् ।

...

ओश्वित उवाच ।

साधनं कौदृशं तस्याः सुरायां परमेश्वरि ।
इति संक्षेपतो ब्रह्म वेन धानं तराम्बहम् ॥

ओश्वामिकोवाच ।

इष्णु भैरव मूलं हि ज्ञानमैवं यथोत्तरम् ।
स्त्रियं वौक्रन् स्पृशन् पश्यन् सुराधुर्गितलोचनं ।
अनुदिग्मना वत्स केवलं जपमाचरेत् ।
मालरूपेण ताः पश्येत् ताः पश्येत् परिनिन्दित ॥
जपो हि सर्वयज्ञानामहमेव न संशयः ।
मद्भावेन जपन् एव भावं द्रष्टव्यसि सुनिश्चयात् ।
आकाशं लिङ्गभिद्याऽऽपि एथिवौ तस्य वौथिका ।
व्यालयः सर्वदेवानां जयनाक्षिङ्गमुच्यते ।
योनिः संयोजयेत्तेन सा स्त्रेरादिकारणाम् ।
तस्मात्तत्त्वं समाच्छ्रितं सुगोप्यं जपमाचरेत् ।
एकाकिना महेश्वान् एव यदितयेन वा ।
सदृशेन स्त्रूपेण कर्तव्यं पानमोजनम् ।
अहं सती च कुलटा वैश्वारूपा तपस्मिनी ।
बड़जातिचैकवती जटिलैकाकिनी परा ।
रक्षाम्बरा लक्ष्मीरूपा कुलजा कुलरच्छिमी ।
यथायथं कर्म तत्र कर्तव्यं एव सादरम् ॥
हिंसासूया छागा लज्जा वज्रंनीया विचारतः ।
मन्दमाता च माता च मालरूपा च मङ्गले ।
पूजनीयाः सदैवैताः पानमोजनभक्तिभिः ।
सुरादेवौ नमस्कृत्य बड़ा मुद्राच्च योनिकाम् ॥

अभान्या विभवन् वत्स परमानन्दरूपदृक् ।
 मयि संन्यस्य सकलं सकले भाष्म एतक ॥
 धायन् पश्चन् परां सिद्धिं ज्ञानमार्गं लभ्यति ।

End :—

वेषामहैतमावो हरिचरणपराः प्रङ्गातासक्तचित्ता
 निन्दावादं न तेषां स्पृशति च रसना निष्पूजातिपूता ।
 कारण्यज्ञापि वेषां मनसि च विलयं चे परानन्दसाराः
 तेषां लौला महोनी वितरति कुशलं सर्वदा सर्वदैव ॥

Different chapter colophons of the work :—

2B, इत्युत्तरखण्डे उद्देश्यकथनं नाम प्रथम पटलः; 4B, इत्युद्दीश्वोत्तर-
 खण्डोत्ते साधनमूलकथनं द्वितीयः पटलः; 6A, ०ग्रक्तिकथनं द्वितीयः पटलः;
 7A, ०पूजाकथनं चतुर्थः पटलः; 8B, ०मन्त्रकथनं पञ्चमः पटलः; 9B,
 ०साधनमूलकथनं षष्ठः पटलः—(Then after seven lines on the same
 page which may be a portion of the seventh chapter of the
 work) इत्युद्दीश्वोत्तरखण्डं समाप्तम् ।

After the last colophon occurs the following :—

या ग्रन्तिः सा मता देवौ साधको भैरवः स्वयम् ।
 जातिसम्बन्धुद्विष्ट कदाचिन्नपि साधकः ॥
 जातिसम्बन्धुद्विष्टेत् रौरवं नरकं ब्रजेत् ॥

5834.

8018. *Uddisottarakhandam.*

Substance, country-made paper. $17 \times 3\frac{3}{4}$ inches. Folia, 115-127.
 Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 360. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Complete.

Post Colophon :—

सुधादुक्त[~न] मांसेन भगलिकाम्बतेन च ।
 योनिच्छालनतोवेन सदा हृष्णन् कालिका ॥

5835.

4674. *Uddisottarakhandam.*

Substance, country-made paper. $16 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 9. Lines, 11 on a page. Extent in shlokas, 350. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

Not all of the verses found after the sixth chapter in the two previous MSS of the work agree with those found in the present MS.

5836.

5568. वैरभद्रतन्त्रम् । *Virabhadratantram.*

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 22. Lines, 10 on a page. Extent in shlokas, 550. Character, Nāgara. Date, Samvat 1028. Appearance, fresh. Complete.

The beginning agrees with that of *Uddisatantra* described above (Nos. 5830-2).

Colophons of the different chapters :—

5B, इति श्रीवौरभद्रे महातन्त्रे कोशो नाम प्रथमः पटलः; 6B, मन्त्रकोशे
हितौयः पटलः; 9A, इतिश्रीवौरभद्रकोशे लतौयः पटलः; 13A, इति श्रीवौरभद्रे
महातन्त्रे मन्त्रकोशस्यातुर्थः पटलः; 16B, इति देवदालौकल्पसाधनं समाप्तम्;
19B, इति श्रेतार्कक्षयं समाप्तम्; इति गुटिकाकल्पं समाप्तम्; 22A,
इति श्रीवौरभद्रोत्तं उड्डीप्तं समाप्तम्।

Post Colophon Statement :—

श्रीसंवत् १६२८ पालगुण-कृष्णातिथौ १४ भग्नौ विद्याध्रिवेदेन
लिखितं काङ्क्षा खार्यं प्रसारेच्छ । श्रीरत्न ।

5837.

3116. *Virabhadratantram.*

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 33. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 600. Character, Nāgara. Date, Samvat 1945. Appearance, fresh. Complete.

Colophons of the different chapters:—

8A, इति श्रीवैरभद्रेष्टमहातन्त्रे मन्त्रकोशो नाम प्रथमः पटलः ।

9B, इति श्रीवैरभद्रमहातन्त्रे मन्त्रकोशो द्वितीयः पटलः ।

13B, इति श्रीवैरभद्रमहातन्त्रकोशे त्रितीयः ३ ॥

20A, इति श्रीवैरभद्रमहातन्त्रे मन्त्रकोशे चतुर्थः पटलः ४ ॥

25A, इति देवदालौकल्पसाधने समाप्तम् ।

26B, इति गोरोचनकल्प समाप्तम्; 27B, इति उलूक ग्रास्त्र+घ समाप्तम्; 28A, इति विद्विनिदिभंवति समाप्तम्; 29A, इति श्रेतार्ककल्प समाप्तम्; 32B, इति श्रीतन्त्रराजमन्त्रसारोङ्कारे उड्डोशमाहात्म्ये वैरभद्रामरमन्त्रसारे शिवपार्वतौष्ठङ्करसंवादे प्रसादात् सर्वं सर्वं यत्य सम्पूर्णम् ।
शुभमस्तु ।

The Post Colophon Statement:—

श्रीसंवत् १६४५ मो व्याधाडमसे शुक्लपक्षे १ वार सोमार ओ प्रतिमो देवा सो लीबा भम दोषो न दीयते । श्रीपार्वती-शिवग्राहक व्याय नमो नमः etc. etc.

5838.

11235. *Virabhadratantram.*

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 5. Lines, 9-11 on a page. Extent in ślokas, 150. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. A mere fragment.

Colophon:—

इति श्रीवैरभद्रतन्त्रे उड्डोशे मंत्रमंत्रकोशो नाम समाप्तम् ॥

Along with this there are 13 leaves (by counting), containing महाविद्याक्रोत्र from बृद्धामल, नवयज्ञवोद्धार from महाभास्त्र and various incantations about sorcery and alchemy ; and also three leaves marked 2, 14 and 15, belonging to a work on medicine.

5839.

8250. *Virabhadralatantram.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 25. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 400. Character, Nāgara. Date, Samvat 1900. Appearance, discoloured. Complete.

Last Colophon :—

इति श्रीवौरभमधे महातन्त्रे ईश्वरपालंतोसंवादे उड्डीशकोष-
शास्त्रं संपूर्णम् ।

Post Colophon :—

अधिक भाइमासे तु नवम्यां दुधवासरे ।
लिखितं नान्दीभित्रेण उड्डीशकोषशास्त्रतां ॥ संवत् १६०६ ॥

5840.

1369. *Virabhadralatantram.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 25. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 450. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

At the end there are a few lines in Hindi.

End :—

पेर दुधसे गोली वाँध रखै जहा विच्छौ मारे तहा मन्दासके
दुधसे घसीके लगावे विच्छौ अवश्यकरौ उत्तर जाय ।

Colophon :—

इति श्रीवौरभमहातन्त्रे उड्डीशमन्त्रसारे सर्वसंख्ये भवति
दशमो पट्टा ॥

5841.

10602. *Virabhadratantram.*

Substance, foolscap paper. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 43. Lines, 6 on a page. Character, modern Nāgara. Date, Saṃvat 1922. Appearance, fresh. Complete.

At the end are found the same lines in Hindi as have been quoted in the description of the previous MS. In the last colophon the work is called उद्धीश्मन्त्रसार.

Post Colophon :—

मौतों पागुन विदि ६ कुञ्जी सम्बत् १९२२ इवं पुस्तकं हरिपाला
+ + लिखते सम्पूर्णीं शुभमस्तु यो प्रतिदेखा सो लिखा मम
दोखो न दियते शुभमस्तु शुभं भवतु ।

5842.

8105. *Virabhadratantram.*

Substance, country-made paper. 14×4 inches. Folia, 8. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 200. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

The MS contains four Paṭalas. The beginning agrees with HPR. I. 339 which omits several of the preliminary verses found in most MSS.

It ends :—

ॐ झौं ३ अमुकं पट् साहा । अनेन कार्पासवीजमलावुकवीजं
स्त्रनघनवीजं च कटुतैलयुक्तं च यस्य नाशा होतव्यं तस्य विष्णोटको
जायते । ॐ झौं झौं नः अनेन सप्ताहमासने जप्ता भोक्तव्यं ।
वधौकरणमेतत् ।

Colophon :—

इति वौरभद्रतन्त्रे चतुर्थपटकः ।

After the colophon, an incantation in Bengali is given.

5843.

10437. *Virabhadratantram.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 4. Lines, 11, 12 on a page. Extent in ślokas, 104. Character, Nāgara. Date, Samvat 1862. Appearance, old and discoloured. Complete.

This MS contains only a collection of Tāntrika mantras of sorcery, though the colophon calls the work Virabhadra-tantra.

Beginning :—

ॐ नमो भगवते रामाय ।

ॐ हं ३ पट् स्वाहा सर्वभूतहाकिनीयोगिनोदमनमन्तः ।

ॐ हं प्रमोदय ॐ प्रमोदय एं २ हं ३ स्वाहा अनेन मन्त्रेण
कर्त्तवैरपुष्पेण होमः कर्त्तव्यः द्वृतचौदयुक्तेन सहस्रैकप्रतेन कान्तां
तभेत ॥

End :—

उलूकस्य च गृध्रस्य मात्त्वारस्य तथैव च ।

एतेषां नेत्रमानीय सूच्याचूर्णं तु काश्वेत् ॥

जबंतिमामवास्यायं चूर्णं सात्वा विधानतः ।

अप्लयेचक्षुष्वौ येन दिनवदाचि पश्यति ।

किलकियायां अनुकास्यते कौन उडुते मोक्षः ।

Colophon :—

इति वौरभद्रतन्त्रे समाप्तं ।

Post Colophon :—

संवत् १८६२ माघमास कृष्णपक्षे अमातिथी इदम् प्रकाकं
दुलभराम विसं नागरजः रामकृष्णस्य आमद्वारस्य ।

5844.

9372. *Virabhadratantram.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 6. Lines, 12 on a page. Extent in slokas, 180. Character, Nāgara. Date, Samvat 1891. Appearance, tolerable. Complete.

The work explains in Hindi the application of a number of mantras intended for use in sorcery. The MS contains three Patalas.

Post Colophon Statement :—

संवत् १८९१ शैव सुदि १।

5845.

3476. कुलोद्दीशमहातन्त्रम् । *Kuloddīsamahātantram.*

Substance, country-made paper. $16 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1-21, of which fol. 6 is missing. Lines, 9-13 on a page. Extent in slokas, 925. Character, Bengali. Appearance, good. Complete in four Patalas.

For a description of the work see L. IX. 2961.

The object of the work is indicated thus (Fol. 1A):—

देववाच ।

...

...

...

अतानि सर्वप्रासादाणि तत्प्रसादान्महेश्वर ।

शेषोऽस्ति केवलं या हि शौमहाषोडशी एुरा ।

उद्दिष्टा मनसा नाथ कथ्यतां भक्तवत्सल ।

...

ईश्वर उवाच ।

आदौ तु अूयतां देवि या या विद्या सुगोपिता ।

तदा तु कथयिष्यामि श्रीमहाधोषधौ भ्रवम् ॥

देवतावाच ।

दस्त्वंभा पद्ममौ विद्या पद्मकूटातिकाशुभा ।

नित्या च मुक्तिदा शुद्धा सुखदुष्खविनाशिनी ।

तां विदां वद देवेश यदि तुष्टोऽसि मे प्रभो ।

ईश्वर उवाच ।

आदौ कामेश्वरौ ज्ञेया तथा वचेश्वरौ शुभा ।

ब्रह्मौया भगमाला च तुर्था चिपुरसुन्दरौ ।

नित्या च पद्ममौ शक्तिः परत्रस्त्रस्त्रपिनी ।

नित्यचैतन्यरूपा च परमाङ्गादकारिणी ।

The Last Colophon :—

इति कुलोड्डीये महातम्ये ब्रह्मज्ञानप्रस्तावः समाप्तः ।

5846.

10418. रावण उद्दीप्त । *Rāvana-uddīpa*.

Substance, foolscap paper. $6\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 48. Lines, 7 on a page. Extent in shlokas, 336. Character, modern Nāgara. Date, Samvat 1922. Appearance, discoloured. Complete.

The work is called रावण उद्दीप्त in the first line as well as in the last colophon of this MS. In the remaining two colophons, e.g. of chapters I and II (Foll. 12B and 15B), it is called वौरभद्रमहातम्य.

Post Colophon :—

मौतौ पाल्यने क्षेत्रे पक्षे षष्ठी सौम्यवासरे संवत् १६२२ दसखत
ठाकुरप्रसाद कुन्द्रौ साकिम महज्जे गोरखनाथकाटिज्ञा ॥

5847.

8475. रावणोद्दीशडामरतन्त्रसारः ।

Rāvanoddīśadāmaratantrasārah.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 37. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 480. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

It will be noticed that Meghanāda, presumably a name of Bhairava, is found here, at least once, in the extract quoted below, answering the question of Pārvati. It may be due to a confusion with this name that Indrajit, son of Rāvana who is also called Meghanāda, is associated as its author with a work called *Kriyoddīśa* (Kalyan, 1924). The association of this work with the name of Rāvana might have also given rise to a similar association with the name of Indrajit.

Beginning :—

ॐ श्रीगमोऽग्राय नमः ॥

उद्गृष्णे च समाकीर्ते योगिवन्दसमाकुले ।
 प्रगम्य शिरसा गौरौ परिष्ठृति ग्रहारम् ॥ १ ॥
 विशेषेण तु तत्सर्वं कथयत्प्रभो मम ।
 अन्येषि विविधैः कार्या मनवाच ब्रूहि भैरव ॥ २ ॥
 ईश्वर ओमुमिष्कामि जोकनाच जगत्प्रभो ।
 प्रसादं कुरु देवेण ब्रूहि कर्मार्थसाधनम् ॥ ३ ॥
 सर ग्रहार महादेव सर्वसिद्धिप्रदायक ।
 पृच्छामि त्वा जगद्वाध संसारस्थितिकारणं ॥ ४ ॥
 पुरुषामि देवदेवेण जोकानां हितकाम्यया ।
 वधौकरणमुचाटं मोहनं सत्त्वमनं तथा ॥ ५ ॥
 ग्रान्तिकं पौष्टिकं कर्म विधानेन महेश्वरि ।
 चक्रहर्णिम् नोहानिः अतिहानिक्षयैव च ॥ ६ ॥

ज्ञानहानिः क्रियाहानिः कौलकं च तथापरं ।
 कार्यस्तम्भः सुरेशानि शोषणं पोषणं तथा ॥ ७ ॥
 परदव्याग्नि विशेषेण तत्परं ब्रूहि मे प्रभो ।
 अन्यांश्च विविधान् कार्यान् सात्त्विकान् ब्रूहि रावनै(?) ॥ ८ ॥
 सा नत्वास्यंजदोधाच्च भूतैचैव सदुर्जयै[:] ।
 ज्वरचैव महादौर्देलंलना च महादूमैः ॥ ९ ॥
 मानवा दुर्जने दुष्टे परार्थतत्त्व-तत्परैः ।
 पतत् व्याघ्र (?) चगत् सर्वं नानाव्याधिसमाकुलं ॥ १० ॥
 उदयं च कथं नृणां साधकानां सुखाच च ।
 दुर्जनानां च दुष्टानां पापिष्ठानां तथैव च ॥ ११ ॥
 अशुभान् कथयं योगान् नानाव्याधिकरानपि ॥ १२ ॥

मेचनाद उवाच ।

प्रद्यु देवि वरागोहे सिङ्गार्थं यदि वाङ्गसि ।
 तद्विद्यामि देवेणि तत्सर्वं समुदाहतम् ॥ १३ ॥
 देवि प्रयोजित तस्मै भवत्तेव न संशयः ।
 उड्डीशयोग ते देवि मयोक्ता भक्तिलस्तव ॥ १४ ॥

पार्वत्यवाचः ।

उड्डीशं च नमस्कृत्य रुद्रश्चत्वयं तथा ।
 कपर्दिनं विरूपाङ्गं सर्वदुःखभयापहम् ॥ १५ ॥
 ब्रूहि सदो भयोदेगान् राजश्चर्विनिर्बनात् ।
 यैनं प्रयोजितैः सद्यः प्राणान् हन्ति न संशयः ॥ १६ ॥

भैरव उवाच ।

प्रथमं भूपाकर्षणं इतौयोन्मादनं तथा ।
 लतोयं विद्वेषणं चैव उज्जाटनं चतुर्थकम् ॥ १७ ॥
 अल्पाभिप्रयोगाग्नि वहन् प्रद्या वरानने ।
 शिवेन कथिता योगा उड्डीशे शास्त्रनिष्ठये ॥ १८ ॥

यामोक्षाटन पश्च धर्णं जलसाम्भवं ग्रामनम् ।
 + + चादिक्षत्तम्भवं वशीकरणमुक्तम् ॥ १६ ॥
 अन्योकरणं मुककरणं नाच सङ्कोचनं तथा ।
 स्त्र्योकरणं भूतज्वरकरणं ग्रास्त्र ग्रास्तदूषणं ॥ २० ॥
 जातोयं विनाशं दधि-मधुनाशं मुखकरणं
 दाचवाचिप्रकोपनं आवेशणं भुजङ्गाणं तथैव च वरानने ॥ २१ ॥
 सर्पाणि नाशनं पर्माविनाशनं तथा ।
 गईभकरणं पश्चुक्षप्रवेशनं ।
 वेतालसिद्धि अजमूलकं च
 अन्यानपि तथा रौद्रान् विवाश्चास्त्रप्रयोगानं च ।
 औषधान् विभाकरान् गुह्यगुपतया कार्यान् ।
 क्षिप्रव्याप्त प्रयत्नतः ॥ २२ ॥
 अम्बलीने यथा चौरे भक्तिहीने सुरेत्वरि ।
 निन्दकाय न दातव्या नास्ति कार्यान् क्षिप्रव्याप्त प्रयत्नतः ॥ २३ ॥

It ends with a direction in Hindi.

End :—

प्रालाश्वीज मैदाकरै मदारके दूधसे एट देय १०१ पेर दूधसों
 गोलौ चांधि + + + जहा विच्छौमारै तहां मदारके दूधसों
 पिसिक लागावै तौ विच्छू उतरि याव ।

Colophons of the different chapters :—

8B, इति औरावणमहातन्त्रे उड्डीशे महातन्त्रे प्रथमः पटलः; 10B,
 इति औरावणतन्त्रे उड्डीशे मन्त्रकोशो द्वितीयः पटलः; 14A, इति औरावण
 उड्डीशे महातन्त्रकोशे द्वितीयः पटलः; 22A, इति औरावणतन्त्रे उड्डीशकोशे चतुर्थः
 पटलः; 29B, इति गोरोचनकल्पसमाप्तं; 30B, इति उलूकश्चास्त्रौषधप्र समाप्तं;
 31B, इति विधिसिद्धिर्भवति समाप्तं; 33B, इति श्वेतार्काकल्प समाप्तं ।

37, इति औतन्त्रशान्तमन्त्रे सारोद्धारे शावण-उड्डीश-बामर-तन्त्रसारे
 शिवपार्वतीसंवादे ग्रहप्रसादात् सत्यं सत्यं सत्यमिति सम्पूर्णम् ॥

5848.

5621B. उद्धामरतन्त्रम् । *Uddāmaratantram.*

Substance, palm-leaf. $14 \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 27-54. Lines, 4, 5 on a page. Extent in shlokas, 550. Character, Udiya. Appearance, good. Complete.

The *Uddāmaraśvaratantra*, included in *Vividhatantrasamgraha* of Rasik Mohan Chatterji, refers to itself, in the last colophon, as an extract from the *Rudrayāmala* (*Rudrayāmaloddhṛta*). The last chapter is styled *Uddīsa* in this colophon.

Colophons :—

32B, इति उद्धामरेश्वरे महात्मने प्रथम पटलः; 35B, इति उद्धामरेश्वरे महाकोषे द्वितीयः पटलः; 36A, इति उद्धामरेश्वरे महात्मने अङ्गनाधिकारस्तृतीयः पटलः; 36B, °चतुर्थः पटलः; 37A, °मूलवाहो पञ्चमः पटलः; 38A, इति उद्धीशे मन्त्रवादे षष्ठः पटलः; 39A, इति श्रीउद्धामरेश्वरे महात्मने पुराणविश्वाधिकारः सप्तमः पटलः; 39B, °चण्डमः पटलः; 41A, नवमः पटलः; 42B, °लभ्यटो नाम दशमः पटलः; 44A, °एकादशः पटलः; 46A, °द्वादशः पटलः; 48B, °मूलभैरवो नाम त्रयोदशः पटलः; 52A, इति श्रीवौशभद्रमहात्मने मन्त्रकोषो नाम चतुर्दशः पटलः; 54B, इति श्रीउद्धामरेश्वरे महात्मने मन्त्रकोषो नाम पञ्चदशः पटलः।

5849.

804. भूतडामरतन्त्रम् । *Bhūtaḍāmaratantram.*

Substance, country-made paper. $17\frac{1}{2} \times 2\frac{3}{4}$ inches. Folia, 28. Lines, 5, 6 on a page. Extent in shlokas, 532. Character, Bengali. Appearance, old. Complete in 15 Patalas.

The present manuscript is described in L. IV. 1598. Another MS has been described in IO. IV. 2551 (I). Three editions of the work in 16 Paṭalas, as edited by Rasik Mohan Chatterji, were published (Calcutta, 1879, 1891, 1931).

The work is in the form of an interlocution between Unmatta-Bhairava and Unmatta-Bhairavī. The cult of Bhūtadāmara has been dealt with by Dr. B. Bhattacharya in *Man in India* (Vol. XI, pp. 83ff.).

5850.

2801. *Bhūtadāmaratantram.*

Substance, country-made paper. $16\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 33. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 980. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Incomplete.

The present MS contains the first 15 Paṭalas and the beginning of the 16th.

The 16th Paṭala begins thus :—

30B, अथातः संप्रवच्यामि योगिनीनाथनोत्तमम् ।
सर्वदा सर्वकामार्थे देहिना सर्वसिद्धिदम् ॥

It will be noticed that the first verse of the 16th chapter, as found in Chatterji's edition of the work, is absent here and in 5856 *infra*.

5851.

4025. *Bhūtadāmaratantram.*

Substance, country-made paper. $15 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 20. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 560. Character, Bengali. Date, Śaka 1644. Appearance, old and discoloured. Complete in 15 chapters.

Post Colophon :—

20A, औमदृशपत्रगो मम भक्तिरत्नं ।
 यज्ञभावादसरकारे औमावडास्त्वा-पश्चगमाधिकारिणः औनरेन्-
 शयस्य ताडनायामे भावस्य चयोविश्वतिदिवशे बुधवालरे अलम्यां
 तिथौ समाप्तोऽयं यस्यः । युभमस्तु ॥ इकाल्पा: १६८८ ।
 औब्रीक्षणादेवप्रभूमणो वटोरिं यस्य घर्मार्थं मोक्षार्थं ।
 औमवान्ये नमः ॥

5852.

4651. *Bhūtadāmaratantram.*

Substance, country-made paper. $19 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 25. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 700. Character, Bengali. Appearance, old. Complete.

The chapters are not numbered in the present MS. What is apparently the 15th chapter is followed by the *mantrakoṣa* according to the *Bhūtadāmara* and the *Yakṣadāmara* (Foll. 22A-25B). The last colophon has striking agreement with that of 5857 *infra* except for the name of the work.

5853.

5861. *Bhūtadāmaratantram.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 41. Lines, 8, 10 on a page. Extent in slokas, 760. Character, Nāgara. Date, Samvat 1780 and Saka 1645. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS is incomplete in the beginning. The leaf marked 1 is not the beginning of *Bhūtadāmara*, but that of *Jyotiṣmatikalpa* which runs :—

अथ ज्योतिष्ठतौ कल्पः [] लिख्यते ।

औमेश्वर उवाच ।

अव्यन्तमहूतप्रज्ञे लोकविस्मयकारकम् ।

ज्योतिष्ठतौति विख्याते रसायनमतुचम्भम् ।

After the end of the 15th Paṭala of the *Bhūtaḍāmara* the MS gives (Fol. 40A-B), like IO. IV. 2551 (I), a few verses which are found as the beginning of *Bhūtabhairavatantra* (*infra*).

The date of the copying of the manuscript is given (Fol. 40B-41A):—

शुभमस्य संमत् + + + + १७८० शाके १६४५ वर्षे चालनि
मासे कृष्णपदे दशमी दहस्तिवासरे पूर्णिमेचे सिद्धिना योगे
काश्मीरगडे चानन्दकानन-चविसुक्तचेचे स्वर्गदारेस्वरनिकटे
ओहणुमानसनमुषे औवटुकमैरवसन्निध्ये मणिकरिणिका-तास्केश्वर-
ललिता-देवी-सिद्धियोठे लिखिते गङ्गानाथजी ।

यदि शुद्धमशुद्धं वा

इति श्रीचूडामणितन्त्रे भूतडामस्याम्ब संपूर्णे । शुभं नङ्गलं ददातु ।

5854.

8434. *Bhūtaḍāmaratantram.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 51. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 900. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

The 15th Paṭala comes to an end on Fol. 41B and then begins the *Bhūtabhairavatantra* (*infra*) which runs up to the end of the MS. This latter work is also complete in this MS but for the last verse.

5855.

10652. *Bhūtaḍāmaratantram.*

Substance, country-made paper. 11×4 inches. Folia, 5. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 140. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS contains chapters I-III and four lines of chapter IV.

A.N.
12653

(50)

5856.

2819. भूतडामरे योगिनीसाधनम् ।

Yoginīśādhanam from Bhūtadāmara.

Substance, country-made paper. $16 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folium, 1. Lines, 13 in all. Extent in shlokas, 22. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

This constitutes the 16th chapter of the Bhūtadāmara.

Beginning :—

श्रीदुर्गाचै नमः ।

योगिनीसाधनम् । भूतडामरे ।

अथ तं संप्रवच्यामि योगिनीसाधनोत्तमम् ।

सल्लार्येसाधनं नाम देहिणा सर्वसिद्धिदम् ।

Colophon :—

इति डामरोत्त-योगिनीसाधनम् ।

5857.

4584. भूतभैरवतन्त्रम् । *Bhūtabhairavatantram.*

Substance, country-made paper. $17\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 6. Lines, 8 on a page. Extent in shlokas, 300. Character, Bengali. Appearance, not good. Complete.

Beginning :—

वद्धिं वमनामौद्दे श्रोमसुखं दुर्बिशीजमतिदौष्या ।

विवधा हि यत्त + + + भूतान्तरक्षमौश्रमगादिम् ॥

मन्त्राश्रेष्ठविशेषज्ञानं ज्ञापितं सुरैर्येत्वात् ।

क्रोधीश्चभैरवप्रोक्तं तदस्ये भूतभैरवं नाम ।

...

अथो वस्ते मनुकोऽय यद्यक्षितं भूतयज्ञाडामरयोः ।

क्रमश्चो वौजविधानं तत्त श्रोतादिविज्ञानम् ।

It should be noted that the beginning of this work is also found at the end of No. 5853 above. An incomplete MS of the work is appended to another MS of *Bhūtādāmara* (5854 above). The work gives, *inter alia*, the meanings of words used to indicate mantras. A short notice of the work is given in IO. IV. 2551 (II).

End :—

यो भूत-यज्ञ-डामरतन्त्रं ओभूतमैरवं वेद ।
स स्वर्गं मोक्षभागी शिव + + ज्ञानं समपदः ।

Colophon :—

इति परमहंस-परिव्राज-परमहन्त्रावतारगुह्यतन्त्रसाग्रहक-ओमत्-
कोशीश्वरविश्वचितं भूतमैरवज्ञाम महातन्त्रं समाप्तम् ।

This colophon is in striking agreement with that of a different work described under 5852 above.

5858.

8433. मातङ्गीडामरम् । *Mātangīdāmaram.*

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 15. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 300. Character, modern Nāgara. Date, Samvat 1961. Appearance, fresh. Complete.

The Tantra is written mostly in Hindi and deals with a number of magical rites.

Beginning :—

अथ मातङ्गीडामर लिखते ।
देव्यवाच ।
कैलासशिखरे देवं गुच्छात् प्रभोः ।
ईश्वरोवाच ।
किं एच्छसि त्वया देवि गुच्छवाचो महेश्वरि ।
त्वयाये कथयिथामि सत्यं सत्यं वरानने ।

देववाच ।

देवाधिदेव देव[भा] यथा वदत्वमम ।
 एव [ए]हामि मया नाथ मातङ्गीक्रमसाधने ।
 केन प्रकारेण सिध्यन्ति प्रयोगाणि युगानि च ।
 पृथग् देवि वरारोहे पूर्वमातङ्ग कृषिभवेत् ।
 तस्याङ्के कुले जाता मातङ्गीश[रौ] विश्रुता ।
 चांडालि प्रेषिता भद्रा मांजारी वगुलामुखि ।
 एते चतुर्महागोप्यं भेदगुणांच्च पार्वतौ ॥
 एतक्रिया समाः शेषुजेकरोदिसुंदभेदतः ।
 सर्वार्थसिद्धभाप्नोति नान्यथा इंकरोत्रवैत् ।
 उच्चाटने मासग्ं च मोहने वश्यकर्मणि ।
 आकर्षणं विदेषगांच्चैव प्रयोगे घटभेव च ।
 मोहने ब्रावणांच्चैव राजकर्माणि चेटकं ।
 पञ्चादि इसायनं सिध्य नात्र कार्यं मया युतं ॥
 रुद्रायामले दशाविद्या सिधिमप्नोति ।
 सर्वोपरि महाअेष्ठ मातङ्गिडामराणि च ॥

End :—

नवनाथसुंद १ स्वाननाथसुंद २ मातङ्गनाथ ३ रुद्रनाथ ४ आकलो-
 पुच्च-बालनाथ ५ पञ्चमद ।

Colophon :—

14B, इति श्रीमातङ्गिडामरे इरगोगोसंवादे संपूर्ण ।

Post Colophon :—

संवत् १६४० भूति जेष्ठ काश्च २ वार ऐके शोऽ लिखा
 वालगोदौदा ।

After this post-colophon occur two small sections in Hindi on two peculiar rites followed by the date of copying

of the MS, the previous date apparently being the date of the original from which the copy was made. This portion runs thus:—

अथ मालकामृगीकल्प लिख्यते मालकामृगी सेर २ तिळका तेल सेर २।

इति श्रीमालकामृगीकल्प संपूर्णः । अथ इष्टाथमे पारा चटावन विधि

इति श्रीइष्टाथमो पारा चटावनका विधि संपूर्णः—

Post Colophon :—

हाल सं १६६१ मार्गशीर्ष शुक्ल १४ उप्रवासरे मालवौय पंडित
रघुनाथ रामेश लिखवाइतं लिखितं हनुमान दिवेदी काल्याम्
गोचर्णते ।

5859.

8412. गौरीडामरम् । *Gauridāmaram.*

Substance, European foolscap paper. 10 x 4 inches. Folia, 11. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 132. Character, modern Nāgara. Date, Samvat 1961. Appearance, fresh. Complete.

A Tāntrika work full of Hindi incantations. It begins in Sanskrit thus:—

श्रीपार्वत्यवाचा ।

देवदेव महादेव + + + +

डामरस्य च व्यास्यातं विधिवत् कथ्यतां प्रभो ।

...

...

आकर्षणं वश्य सोहनं च मारणो उचाटनं तथा ।

यक्षिण्यां + + व्यास्यातं विधिवत् कथयेत्वर ॥

End :—

अथ कौलोङ्गारमन्तः । अं चरहेन्वर हो डामरजनित कौलो-
ङ्गारगां कुरु कुरु साहा इत्यनेन कौलोङ्गारगां कुर्यादिधि विधि
परे च यथा ।

इति श्रीगौरीडामरे वौरसाधनं संपूर्णे ।

Post Colophon :—

श्रीसंवत् १६४० मौति जेट कृष्ण ६ वार बुध लौखा बालगोविन्द
चाल सं १६६१ मार्गे शु १३ भौ० लिखितं रघुनाथमालवौयेन ।

Fol. 11A-B describe a rite called मानभक्तवौरसाधन. This description is again followed by the name of the copyist, Raghunātha Mālaviya, and the date of copying (same as that given above).

5860.

3185. ब्रह्मदामरतन्त्रम् । *Bṛhadbhūtaḍāmaratantram.*

Substance, Serampore paper. 13×5 inches. Folia, 110. Lines, 6 to 9 on a page. Extent in slokas, 1,700. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS contains 24 Paṭalas and a part of what seems to be the 25th Paṭala. A MS of the work in 25 Paṭalas is in the library of the Vāṅgiya Sāhitya Parishat of Calcutta. An edition of the work in 15 Paṭalas was published in the *Indrajātadisamgraha* of Rasik Mohan Chatterji (Calcutta, 1879).

Beginning :—

महोदयं व्योमवदनं कोटिसूर्यादिभास्तरम् ।
महाकालान्तरं नौमि श्रीब्रह्मदामरम् ।
सुवनाधिपतिं कालं सर्वलोकपूजितम् ।
महोन्मत्तं भैरवेश्वरमन्तं भैरवेश्वरम् ।

प्रावद्व्रव्यामयं शौरं सर्वव्यापकविद्युतम् ।

उच्चतमैरवं गत्वा प्रचक्षन्मत्तमैरवौ ।

उच्चतमैरव्यवाच ।

दृहदानन्द-भूतेश सतीश भक्तवत्सल ।

वदस्य सर्वभूतेश श्रौद्रहृष्टतहामरम् ॥

कथं यत्ता नहा नामाः किञ्चराः प्रमथादयः ।

दाकिन्यः कुलखेच्छर्वो देव-गम्यव्य-नायिकाः ।

सिङ्गदानवकन्याच्च योगिन्यः कामनायिकाः ।

जन्मदौये कलौ सिद्धिं चक्षुन्येषां वराकृताः ॥

चे स्युः पापशता मिथ्यावादिनः शौलवज्जिताः ।

सालस्या चे नरक्तेभ्यः साहाय्यं कुरु य स्वयम् ॥

केनोपायेन नश्यन्ति कलौ खेष्ठो चराभ्यः ।

महापातकलचागि तथोपपातकानि च ॥

दुष्टयहा दुष्टनामा दुष्टभूतादयस्तथा ।

विनश्यन्ति तथा दुष्टा महाविष्वकराच्च चे ।

लभ्यन्ते सिद्धिः सर्वाः भौद्रपद्मतयः शुभाः ।

सिङ्गयोऽप्यगिमाद्याः स्युमहापातकनाश्वानाः ॥

अन्याद्वाग्नवतः पापमन्यखोगमनादिकम् ।

परदोहक्तं पापं परदत्याभिलाषकम् ॥

विद्यमासादिकं पापमभिनिव्दा महाभयम् ।

कथं नश्यति देवेश चेत्या नरकं तमः ।

चन्द्रस्त्रव्यप्रभो भूत्वा स्थितौ रुद्रपुरे चिरम् ।

सुरेन्द्र-सिङ्ग-नामेन्द्र-भूत-यद्येन्द्र-नायिकाः ।

गुह्यवेतालगन्यव्यं महौद्रकुलमायिकाः ।

हठादागत्य कामात्तो बलादलिङ्गयन्ति तम् ॥

उक्तयोगेन्द्रकन्याच्च भूतडामरनायिकाः ।

मनवस्तुरगामात्रेण केन सिङ्गा भवन्ति ताः ॥

तथा ब्रह्मेश-शक्राद्या देवानामधिदेवताः ।
 चयस्तिंप्रलोटयसु देवाः समरभैरवाः ॥
 कथं स्यु-मार्गिता एते विद्याशक्तिसमन्विताः ।
 एतम् केन प्रकारेण स्तता जीवन्ति निर्जीवाः ॥
 ज्ञप्या वद भूतेश त्वमेव धूरणं प्रभो ।
 अत्वेति भैरवौ वाक्यमुच्चमतभैरवोऽसङ्खत् ।
 उच्चमतभैरवौ प्राह सर्वे नियमपूर्वकम् ॥

Colophons of the different chapters:—

5A, इति औद्यृतडामरे महातम्ये ग्रन्थफलकथनं नाम प्रथमः पटलः;
 8A, ०हितौष्य पटलः; 13B, ०कोधनामा ग्रतनामस्तोत्रे छत्रौष्य पटलः;
 17A, ०सिद्धिमन्त्रप्रभेदो नाम चतुर्थः; 24A, ०कालात्मक-सिद्ध-चक्रप्रभेदो
 नाम पचमः; 30B, ०पद्मभेदो नाम षष्ठः पटलः; 35B, ०कामभेदचक्र-
 प्रभेदो नाम सप्तमः पटलः; 41B, ०सारनिर्गाय-चक्रप्रभेदो नामाष्टमः पटलः;
 49B, ०भैरवौ-भैरवसंवादे वेदचक्रप्रभेदो नाम नवम पटलः; 57B, ०षट्-
 कालात्मक-चक्रप्रभेदो नामः दशमः पटलः; 61B, ०सुन्दरौमन्त्रकथने एकादशः
 पटलः; 66B, ०सुन्दरौध्यानकथने ढादशपटलः; 73A, ०भूतिनौसाधन-
 विन्यासो नाम चयोदशः पटलः; 78A, ०भूतिनौसिद्धिसाधनं नाम चतुर्दशः
 पटलः; 82A, ०कालात्मकसाधनं नाम पचादशपटलः; 85A, ०कालात्मकस्तोत्र-
 मन्त्रविन्यासो नाम षोडशपटलः; 88B, ०कालात्मकवर्चं नाम सप्तदशः
 पटलः; 91A, महाभूतचेटिकासाधनं नामाष्टादशः पटलः; 93B, भूत-
 कालात्मकविनौसिद्धिसाधनं नाम ऊनविंशतिः पटलः; 95B, भूतकालात्मकविनौसिद्धि-
 साधनं नाम विंश्टः पटलः; 97B, ०उच्चमतभैरवैसंवादे नायिकास्तोत्रकवच-
 विन्यासो नामैकविंश्टः पटलः; 100B, ०दिव्यनागेन्द्र-नागिनौसाधनं नाम द्वाविंशतिः
 पटलः; 102A, ०नागेन्द्रनागिनौ-स्तोत्रात्मककवचविन्यासो नाम चयोविंश्टः
 पटलः; 107A, ०देवेन्द्रकुलयोगिनौसिद्धिसाधनं नाम चतुर्विंश्टपटलः ।

5861.

9999. चिदशडामरे प्रत्यञ्जिराविधिः ।

Pratyangiravidhi from Tridaśādāmara.

Substance, palm-leaf. $11\frac{1}{2} \times 2$ inches. Folia, 14. Lines, 6 on a page.
 Character, old Newari. Date, N.S. 309. Appearance, old. Complete.

The present MS contains only two Paṭalas of the Dāmara which is in the form of an interlocution between Devī and Bhairava.

Beginning :—

ॐ स्तुति । ॐ नमः शिवादिभ्यो गुरुभ्यः ।

हिमवच्छिखरे रम्ये सुरासुरनिषेविते ।

तत्र स्थाने सुखासौनं देवदेवं महेश्वरम् ।

सुरासुरेन्द्रनमितं सिङ्गगन्धव्यंपूजितम् ।

कृताल्पलिपुटा देवौ इदं वचनमब्रवौत् ।

ओदेव्यवाच ।

सर्वं स्तुतोद्दृष्टं ज्ञानं त्वयसादान्मथा अतं ।

का विद्या साकिनीनां तु दैत्यानां गतिनाशिनौ ।

संसिद्धा या युगे चोरे सर्वं संशयभेदिनौ ।

ओमैश्व उवाच ।

पूर्वे गौरि महाषोरे अमराने करवौरके ।

आमाधितोहं देवौभिर्यग्मि संपूजनाय च ।

तो चोर-संस्थां कृत्वा तु यातस्तत्र वरानने ।

चतुर्थश्चिष्टे वे कोद्धा साकिन्याद्या महाबलाः ।

यज्ञभागं प्रयच्छन्ति चर्वं कृत्वा स्तवान्यवान् ।

सुझामि तमहं भद्रे ओढामि च चरामि च ।

End :—

गुरुदिष्टे भयाक्ते च कामलोभसमन्विते ।

दातारो नस्तं चान्ति सर्वं सर्वं न चान्यथा ॥

Colophons :—

7B, इति चिदश्वामरे चतुर्विश्वितसाहृष्टे प्रलक्षिराविधि
एकाश्चोत्तितमपठलः ।

14A, इति चिदश्वामरे चतुर्विश्वितसाहृष्टे प्रलक्षिराविधि
द्वाश्चोत्तितम[म]पठलः । समाप्तं प्रलक्षिराकल्पं ।

Post Colophon :—

चिदश्वाना तु सिद्धार्थे डामरे विर्भितं पुरा ।
साधूना तु हितार्थीय दुष्कर्त्तव्यात्मिपातरं ॥
संवत् ३०६ वैशाख शुक्ल-पञ्चम्यां रविवासरे औचोत्तमदेव
जिहितं । अयोध्या ।

5862.

3171. रुद्रयामलतन्त्रम् । *Rudrayāmalatantram.*

Substance, country-made yellow paper. 13 x 4 inches. Folia, 77.
Lines, 6, 7 on a page. Extent in slokas, 900. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

The MS is so very corrupt, that it is almost impossible to read it.

Beginning :—

अथवापि अगम्भाता ख्यातिराशाद्यगोचरा ।
स्मृतिमन्त्रेण दुर्खानि नाश्वेदेविनां प्रिये ।
सर्वदा देवदेवेष्ठि सर्वसिद्धिः प्रदायिनौ ।
अन्तमंखमनोभावा सर्वयोगप्रवर्तिनौ ।
स्मरणात् सर्वजन्मनां सर्वपापप्रणाशिनौ ।
तत्त्वतो गृहतः प्राप्ता विद्याद्यादश्चोषिनौ ।

...

2B, यो यमन्त्राः परेशानि तेज देवेषि संयुताः ।
 तैज्जौवन्ति च मस्तेभ्यः इत्येभ्य इति मे मतिः ।
 सप्तष्ठिप्र[कृ]त्यात्ता जगत् क्षम्यादिकर्त्तृकाः ।
 एतेषां औरभूतादि द्वादशतारमध्यं जगत् ।

3A, औदेव्युवाच ।
 सप्तला निष्पलात्मैव मुक्तिमार्गं प्रबोधकाः ।
 मानवा बहवः सन्ति वद तेषामनुत्तरम् ।

ओशस्मृतवाच ।
 कालचिदस्मद्दृक्षानामेतम्भूमिसुदाहृतम् ।
 आवयोर्वै देवेशि भनुरौकारणामनोः ।
 सर्वेषामेव मन्त्राणां प्राप्ताधारा भवेत्वरि ।
 आवयोर्षपि तत्प्राप्य अनुत्तरमिति स्मृतम् ।

Colophons of the different chapters :—

6A, इति रुद्रजामले अनुत्तरनिर्णयः प्रथमः पटलः; 8B, इति रुद्रजामले शक्तिविकारनियमो द्वितीयः पटलः; 10B, इति रुद्रजामले तृतीयः पटलः; 13A, इति रुद्रजामले चतुर्थः पटलः; 15A, इति रुद्रजामले पञ्चमः पटलः; 22B, इति औररुद्रजामले द्वादशस्ताहस्तके उत्तरषट्कं नाम षष्ठः पटलः; 26B, इति औररुद्रजामले पञ्चसोतोविभाग नाम सप्तमः पटलः।

In the leaves 27 to 76 there is no colophon. The last leaf contains the following colophon :—

इति रुद्रयामले पञ्चमोपटलः।

On the left hand margin of the last leaf, the name of the original owner is recorded thus :—

ओरुष्यानन्दनायावधूताचार्यस्य पुस्तकमिदम् ।

The present MS seems to contain the Anuttaratantra, or First Part, whereas the printed editions of the work contain the Uttaratantra, or Second Part.

5863.

5213. *Rudrayāmalam.*

Substance, palm-leaf. $17\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1-133 of which Fol. 125 is missing, and 124, 126-33 very badly damaged. Lines, 3 on a page. Extent in ślokas, 1,900. Character, Bengali. Appearance, old and worm-eaten. Incomplete.

Two editions of what is called the *Uttaratāntra* or Second Part of the work published by J. Vidyasagara and R. Chatterji contain respectively 66 and 69 Chapters. This MS contains only a part of the work—Paṭalas 31-54 (29-52 of J. Vidyasagara's edition). The 54th Paṭala breaks off abruptly.

Beginning :—

ॐ नमो भवान्यै । श्रीब्रह्मदेववाच ।

चथ षट्चक्रयोगच्च प्रवच्यामोह तत्त्वतः ।

कुण्डलौयोगविविधं तत्त्वा योगी मवेद्वरः ॥

Colophons of the different chapters :—

4B, इति श्रीब्रह्मदेवले महाप्रलयनिर्णयं नाम एकचिंशत् पटलः; 9A, ०डाकिनी-ब्रह्मस्तोत्रं नाम द्वाचिंशत् पटलः; 14A, इति श्रीब्रह्मदेवले उत्तरतन्मे महातन्मोहोपने भेदिन्यादिस्तोत्रं नाम चतुर्चिंशत् पटलः; 17B, इति श्रीब्रह्मदेवले कल्पवासिनीस्तोत्रं समाप्तम्; 38B, इति ब्रह्मदेवले सर्वतन्मोहोपने सिद्धमन्त्रप्रकर्षो षट्चक्रप्रकाशे भैरवभैरवोसम्बादे कुलकुण्डल्यष्टो-सरभृतसहस्रनाम तत्त्वकवचं नामाग्निंशत् पटलः; 43A, इति ब्रह्मदेवले उत्तरतन्मे साधिष्ठान-श्रीब्रह्मदेवकिनीसाधनं नाम नवचिंशत् पटलः; 47B, इति ०श्रीब्रह्मासाधिष्ठानप्रवेशो नाम चत्वारिंशत् पटलः; 52B, ०श्रीब्रह्मास्तवकर्तवं नाम एकचत्वारिंशत् पटलः; 55A, ०षड्दलप्रकाशो नाम द्विचत्वारिंशत् पटलः; 60A, ०साधिष्ठानदेवकिनीस्तोत्रं नाम चित्तत्वारिंशत् पटलः; 73B, ०क्षायादधिकोक्तासे अष्टोत्तरसहस्रनामस्तोत्रं नाम चतुर्चत्वारिंशत् पटलः; 78A, इति श्रीब्रह्मदेवले उत्तरतन्मोहोपने मणिपूर-चक्रभेदप्रकाशो नाम षट्चत्वारिंशत् पटलः;

82A, इति श्रीरुद्रयामले उत्तरतन्त्रे महातन्त्रोदौपने चित्तचालाकिनौशक्तिस्तवनं नाम सप्तचत्वारिंशत् पटलः; 87B, इति श्रीरुद्रयामले वर्णध्यानकथनं नाम अष्टुचत्वारिंशत् पटलः; 93B, इति रुद्रयामले षट्चक्रप्रकाशे रुद्रप्रक्षिलाकिनौ-स्तोत्रं ऊनपञ्चाशत् पटलः; 118A, इति श्रीरुद्रयामले उत्तरतन्त्रे प्रियमन्त्र-प्रकाशो नाम पञ्चाशतमः पटलः; 121A, इति श्रीरुद्रयामले उत्तरतन्त्रे महातन्त्रोदौपने रुद्रमठुञ्जयस्तवनं नामैकपञ्चाशतमः पटलः; 129A, इति श्री-रुद्रयामले उत्तरतन्त्रे महातन्त्रोदौपने मिद्धिमन्त्रप्रकाशो भैरवभैरवौसमादे मणि-पूर्वभेदप्रकाशो नाम चिपञ्चाशत् पटलः।

5864.

5215. *Rudrayāmalam.*

Substance, palm-leaf. $17 \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1-117. Lines, 3 on a page. Extent in stokas, 1,400. Character, Bengali. Appearance, old and soiled. Incomplete.

The manuscript begins with the 16th Paṭala and ends abruptly at the 26th. This portion does not agree with that of the printed edition.

5865.

3350B. रुद्रयामले कौलावलीतन्त्रम् । *Kaulāvalītantram*
from the Uttaratantra of the Rudrayāmala.

Substance, palm-leaf. $10\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 58. Lines, 3, 4 on a page. Extent in stokas, 600. Character, Bengali. Appearance, old, dilapidated and worm-eaten. Complete.

This MS contains extracts from different Tantras. The extracts from the *Rudrayāmala* cannot be identified but the extract from the *Kularṇava* is found in the printed editions of the work.

Beginning :—

देववाच ।

भगवन् सर्वमास्यातं पुरस्त्रगमुत्तमम् ।

इदानौ श्रोतुमिच्छामि साधनच महेश्वर ।

ईश्वर उवाच ।

विना भावेन देवेशि सिद्धिर्हि भवेत् किल ।

त[था]प्यक्षीकृते देवि साधको भावमाववेत् ॥

अधिकारी भवेत्तत्र स तु दै साधकोत्तमः ।

भावस्तु चिविदः प्रोक्तः सर्पस्यूलविभागतः ।

Colophons of the different sections :—

12A, इति रुद्रयामले भैरवभैरवौसंवादे उत्तरतन्त्रे कौलावल्यां गुप्तसाधन-
पटलः; 23A, इति रुद्रयामले उत्तरतन्त्रे कौलावल्यां हर्षगौरीसंवादे प्रद्योत्तर-
पटलः; 34B, इत्युत्तरतन्त्रे थष्ठ पटलः; 46B, इति कुलार्णवे सप्तादजद्यायामे
जाङ्गाज्ञाये कूलदद्यादिकान्तां नाम पञ्चमोक्षासः ।

Post Colophon :—

ओरामदासदेवशर्मणः स्वाच्छरं पुस्तकच । श्रीभवानौचरणे भम
मक्तिरस्तु ।

There are several leaves after the Post-colophon dealing with different Tantra topics.

5866.

10799Q. ब्रह्मद्रुद्रयामलम् । *Bṛhadrudrayāmalam.*

Substance, country-made paper. 16×4 inches. Folia, 8. Lines, 8-13
on a page. Extent in slokas, 360. Character, Bengali. Appearance, dis-
coloured. Incomplete.

The present MS contains chapters I-V of Book IV of the work which treats of Vaiṣṇava worship.

Beginnings and ends of the different chapters :—

ओनारद उवाच ।

यं विष्णुश्चौर्ध्वं सततं दयालुं सत्त्वे समं विष्णुमितोऽ मात्वते ।
गुणप्रभावं गुणसिन्धुमत्यवयं नमामि ओहृष्टपदं सदा मुदा ॥

1A, इति ओहृष्टपदज्ञामले ओक्षणारदसंवादे चतुर्थखण्डे लक्षणके नाम
प्रथमाध्यायः ।

ओनारद उवाच ।

ओक्षणाकरणामिन्दो भक्तिसुक्तिषु पारग ।
ओतुमिष्ठामि चदेव आवयिता सुखी कुरु ।
ब्रह्माचार्मै-गृह्णै-प्रस्थ-यति-भित्तादिकाच्च चै ।
तेषामात्मधम्मांगि भक्तिं सुक्तिष्व मे वद ॥

2B, इति ओहृष्टपदज्ञामलौचे ओक्षणारदसंवादे चतुर्थखण्डे द्वितीयोध्यायः ।

ओनारद उवाच ।

...
को मनः कस्य वा चार्यः शक्तं वाचा प्रशस्तकं ।
अत्ता सुक्तिमवाप्नोति परस्मे पावने प्रभो ।
रामाः कृष्णाच्च ग्रीवाच्च श्राक्ता वा जगतोपते ।
किं कुर्वन्ति किं भजन्ति किं यजन्ति हि माधव ॥

ओभगवानुवाच ।

पूर्ण चारद तत्त्वेन कार्यां कल्याणादायिनौ ।
महापापं विनिर्दूय सुक्तिमाप्नोति मानवः ।
अरामो वैष्णवः सिद्धः सौषधामः शिवाअर्थौ ।
स्त्रीते परे सदा रम्याङ्गोः सिद्धो न संशयः ।
वैष्णवो रमणीं रन्तु यदीच्छति महामुने ।
दौषिं चथा पतकः स्तुत्याऽनश्वन्ति तत्त्वगत् ॥
सत्यवादौ चिक्षधारौ तिलकौ मात्वयुग्मवेत् ।
रमेद्वि रमणीं विप्र एत्तार्थं मृत्युकालता ॥

पुच्छीभूते वैष्णवे तु रमगां मुक्तिनाश्चनं ।
 नाश्चनं भक्तिमार्गस्य गङ्गाकुम्भं यथा सुरा ॥
 प्रातरुद्धाय कर्तव्यं चयनं पत्रपुष्पयोः ।
 खात्वा यजेदिष्टुदेवं यथा प्रक्षेपचारतः ॥

5B, ० चतुर्थोऽध्यायः ।
 औनाशद उवाच ।
 हे नाथ कमलाकान्
 ब्राह्मणादाच्चतुर्वर्गाः को मन्त्रः कस्य ग्रस्यते

7B, ० चतुर्थोऽध्यायः ।
 औनाशद उवाच ।
 क्षणा क्षणा भक्तिवाहो ज्ञानसागरपारग ।
 मार्गार्गां हि क्रियाद्यानां तत्वं वद मम प्रभो ।
 भगवान् उवाच ।

 वच लोके चयो मर्यां न्यासमित्रकुलोदह ।
 मुसुद्धवो त्रिष्वयो च मुक्ताचेति चयो मताः ॥
 क्रियामार्गो भक्तिमार्गो योगमार्गस्त्रिव च ।
 मार्गस्त्रियो भया प्रोक्ता मुक्तिदा या धर्मा दिव ॥

Last Colophon :— ० पञ्चमोऽध्यायः ।

5867.

3543. Brhadrudrayāmala.

Substance, country-made yellow paper. 17×4 inches. Folia, 48. Lines, 5 on a page. Extent in slokas, 1,100. Character, Bengali. Date, Saka 1741. Appearance, fresh. Complete in thirty adhyāyas.

The present MS, which is accompanied (up to the 12th chapter) by the commentary of Rāmānanda, contains chapters I—XXX of Book II of the work dealing with the folk-cult of Pañcānana, well-known in West Bengal.

Colophon :—

इति श्रीरुद्रयामलौचे श्रीकृष्णानारदसंवादे दिलौयखण्डे चिंशो-
दध्यायः । समाप्तोऽयं चन्मरखण्डः ।

Post Colophon :—

खाचरनिर्द श्रीकृष्णमोहन देवप्रभमणः । श्राः भोडा शक १७४१
तारिख ३१ जै वैशाख ।

5868.

8403. रुद्रयामले मतोत्सवतन्त्रम् । *Matotsavatantram*

from the Rudrayāmala.

Substance, country-made paper. $14 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2-25. Lines, 12 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Topics stated to be taken from the *Rudrayāmala* in this and the subsequent MSS are not found in the printed editions of the work.

Fol. 2 (of which one side is blank) of the present MS contains an extract from a work called the *Vidhānamuktāvalī*. This extract deals with what is called सप्तश्लोकयोदय-दलपूजन । It begins :—

विधानसुक्तावलीप्रतवचनानि ।
चयोदयदर्जं पद्मं लिखिता सुमनोहरं ।
मारगो मोहरं चैव उच्चाटनं वश्यकं तथा ॥
सुवर्णपञ्चे लिखिता तु चयोदय-पद्मं भासवेत् ।

From Fol. 3 up to the end of the MS various magical rites are described. The MS contains mystic diagrams required for these rites. The descriptions are mostly in Hindi. The colophon which runs as follows gives the name of the work.

इति श्रीरुद्रयामले तत्त्वे उमामहेश्वरसंवादे मतोत्सवतन्त्रं समाप्तं ।

5869.

10469. रुद्रयामले चण्डोनवार्णपटलम् । *Candīnavrṇapṭalam* from the *Rudrayāmala*.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 11. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 132. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete.

The mantra of Candī consisting of nine syllables is here dealt with.

Beginning :—

इन्द्रर उवाच ।

इद्या देवि प्रवच्यामि पार्वति प्राणवस्त्रभे ।

चण्डिकायास्तु पटलं सर्वसं देवि दुर्लभम् ॥

...

तचादौ तु मनुज्ञारं सर्वीकृतपि निच्छितम् ।

प्रवच्या[मि] महादेवि न प्रकाश्य कदाचन ॥

वाग्भवं प्रथमं प्रोक्तं मायाबीजं द्वितीयकम् ।

द्वितीयं कामराजास्त्वं चामुखदैवं ततो वदेत् ॥

विचे इति पदं दद्यात् मन्त्रोऽयस्तु नवाचारः ।

चण्डिकाया इदं मन्त्रं भुक्तिसुक्षिपदायकम् ॥

Colophon :—

इति औरुदयामले तम्ने षट्टम्ने देवीन्द्ररसंवादे चण्डोनवार्णपटलं
समाप्तं संपूर्णम् ।

Post Colophon :—

शुभमस्तु वैश्वाखमासे सिते पञ्चे नवम्यां भौमवासरे ।

पुक्तकं लिखिते चैव श्रीतलग्रामग्रन्थमाणां ।

5870.

8375. रुद्रयामले रसार्णवकल्पम् । *Rasārnava kalpam*
from Rudrayāmalatantram.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 45. Lines, 10, 11 on a page. Extent in stokas, 1,000. Character, Nāgara. Date, Samvat 1760. Appearance, old and discoloured. Complete.

It deals with the worship of Śiva as also with various chemical preparations, chiefly those combined with mercury.

Beginning :—

ओगणेश्वाय नमः ।

दे द्वार्चे भिड्विड्वित्तदनुसहरि चह्डिवडि गुणादौ
 दौ पुलौ लक्ष्माभौ सकलगुणमयौ मंडपे कल्पददा : ।
 गेह यस्य प्रसूतं सदत्यनमन्तं मोदकाखंडभिन्ना
 भूयाद्गृह्यै गणेशो ब्रगदखिलवधानंदकारि कुटुंबः ॥

End :—

संवत्सरप्रयोगेन देवतैः [] सह मोदतैः ॥
 सह मोदते
 हादप्रावदः प्रयोगे शिववित्तरेसुविः ॥

Colophon :—

43B, इति ओरुदयामले तन्मे रसार्णवकल्पकानां सम्पूर्णैः ।

Even after the colophon several verses are found, and after a further two leaves, mostly in Hindi, we have the date :—

संवत् १७६० ॥

The work has no division of chapters and has no agreement with the *Rasārnava* (Calcutta, 1908–10) published in the *Bibliotheca Indica Series*.

5871.

8376. रुद्रयामले रसकल्पम् । *Rasakalpam from the Rudrayāmala.*

Substance, country-made paper. $12\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 14. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 380. Character, modern Nāgara. Appearance, new, but torn and repaired. Each of the leaves has lost its first few letters.

The *Sāhitya Parīsat Patrikā* (Vol. XXXVIII, p. 248) describes another MS of the work. IO. IV. 2550 describes a *Dhātukalpa* (said to be taken from the *Rudrayāmala*). The present work treats of various preparations with mercury.

Beginning :—

... अथ औरुद्रयामले रसकल्पं लिखते ।
 शिवं नत्वा रसाधीप्रं चिडिकाचरणे तया ।
 करोमि रसकल्पोयं रसजा ॥
 अथ पाददोत्यत्तिः ।
 स्तन्दातारकहिंसार्थं कैलासं विष्टतं सुरे ।
 इतं ग्रामोच्चुतं रेतो पृष्ठौतमभिना मुषे(?) ॥ २ ॥
 चिह्नं तेन च पृथक् पृथक् ।
 सौम्यादिरूपसंस्थाय गौरीशापाद कार्यकृत् ॥

End :—

साक्षादनुभवैर्दृशो न अतो गुरुदर्शितः ।
 लोकानामुपकाशय एतत् सर्वे + + + + ।
 + या चैव लोकानां दावगं परिकोर्चितं ॥

Colophons of the different sections :—

- 6B, इति औरुद्रयाम हेष्वरसंवादे रसप्रोधनप्रकारो नाम
- 9A, इति औरुद्रयामले उमामहेश्वरसंवादे रसमारणाधिकारो नाम
- 11A, इति औ... ... पार्जीतीसंवादे सत्त्वपातनाधिकारो नाम

Last Colophon :—

इति शौकदयामले उमामहेश्वरसंवादे सर्वलोकदूतिपातनाधि-
कारे रसकल्पः ॥

5872.

**10527. रुद्रयामले रुद्रचण्डी । Rudracandī from the
Rudrayāmala.**

Substance, country-made paper. 9×3 inches. Folia, 10. Lines, 6 on a page. Extent in stokas, 70. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

The present manuscript contains only the third chapter of the work in four chapters as published by the Chhātra-pustakālaya of Calcutta.

Colophon :—

इति शौकदयामले तत्त्वे इतरांशैसंवादे रुद्रचण्डी समाप्ता(म्) ॥

5873.

10689. Rudracandī from the Rudrayāmala.

Substance, country-made yellow paper. $15\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 3. Lines, 8, 9 on a page. Extent in stokas, 102. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

Same as above though there is slight difference in names, this being called रुद्रचण्डीसंक्षेप ।

The present MS, however, begins with what is called the Saṅkalpa for a regular reading of the work. It then proceeds to lay down the process of the worship of the Devī. The beginning runs thus :—

शौकगदीश्वराय नमः ॥

अथ रुद्रचण्डीपूजा ।

अद्यादि अमुकगोचस्य शौकमुकदेवशम्भवः..... चण्डिकां हृदये नास्य
इत्यादि मूलमाप सदुलभमिवन्तं (मृकुन्तं) सकृददर्शणीपाठकम्भा हृ करिष्यामि ।

Colophon :—

इति रुद्रयामले रुद्रयामोऽयं समाप्तं च तस्मै ।

The Post Colophon runs thus in Nāgara script :—

यश्चाध्यक्ष-ओमद् वेचारामहालदारस्य तनय श्रीराखालदास प्राप्तं
लिखितं । कलिकाता, चिदिरपुर । इति । १७७२ ज्यैषु ।

5874.

8753. रुद्रयामले कालौपुराणम् । *Kālipurāṇam from the Mahākālasaṁhitā of Rudrayāmala.*

Substance, country-made paper. 13×5 inches. Folia, 8–183. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 5,400. Character, Nāgara. Date, Samvat 1929. Appearance, fresh. Incomplete.

Though stated in the last colophon of the MS to belong to the Rudrayāmala the work generally agrees with the printed edition of the *Kalikāpurāṇa* as published by the Vangavāśī Electro Machine Press (Calcutta, 1909), and begins from the second foot of the 10th verse of chapter 4 of the edition and ends with verse 82 of chapter 60.

There is a single colophon which runs thus (Fol. 183A) :—

इति रुद्रयामले तन्त्रे उमासहेच्चरसंवादे महाकालसंचिताय
ओकालौपुराणोऽयं समाप्तं ।

Post Colophon :—

शुभमत्तु । संवत् १६२६ शुभं ।

5875.

5562. रुद्रयामले मेघमाला । *Meghamālā from the Rudrayāmala.*

Substance, Serampore paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 52. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 1,650. Character, Nāgara. Date, Samvat 1920. Appearance, fresh. Complete.

The work deals with characteristics of clouds, effects of different types of them on plant-life and kindred topics and is of considerable meteorological interest. Of Tāntric topics in it mention may be made of the भेषाहान्मन्त्र in Patala X. A lithograph edition of the work was published by the Kāśi Sanskrit Press in V.S. 1878. For other editions cf. BM Catalogue (1906-28, p. 1075).

Beginning :—

ओगमेश्वाय नमः ।

कैलामश्चिरासीर्वं भैरवं परमेश्वरम् ।

...

...

... पार्वती परिष्टक्षति ।

ॐ नमो वरदेवाधिपाल्वतीपतये नमः ॥

पाल्वत्यवाच ।

देवाधिदेवताचैव अनादिपरमेश्वरः ।

विश्वातस्त्रिय औकेषु खण्डित्यहारकारकः ॥

भेषास्तु कौदूर्घ देव कथं विद्युत् प्रजायते ।

कौदूषां वर्गारूपन्तु ग्राहोरं तस्य कौदूषम् ॥

End :—

चिसंध्यं ब्रह्मगो विद्यात् चत्तियस्य दिनचत्यः ।

सप्तरात्रेण वैश्यस्य सूक्ष्म्य दर्शनेन तु ।

Colophons :—

14A, इति ओहदवामले साठोडारे उमामहेश्वरसंवादे भेषमालायामध्यंकार्ये राजादिपलाभ्यायः; 26B, इति ओहदवामले भेषमालायां ग्रनेच्चरकियाकलाभ्यायः; 29A, ऋशिगतयहोत्यातपलाभ्यायः; 31A, संकानिपलाभ्यायः; 32B, ऋहस्योदयाक्तपलाभ्यायः; 48B, मासपलाभ्यायः; (last colophon) इति ओहदवामले साठोडारे उमामहेश्वरसंवादे भेषमालायामध्यंकार्ये काक-हदफलाभ्याय एकादशः। समाप्तः।

Post Colophon :—

श्रीसंवत् १६२० भाद्रपद शुक्ल १३ तिथौ भगुवासरे विद्याधर-
द्विवेदिना लिखितं काष्ठां स्वार्थं परायंच ।

5876.

6355. *Meghamālā from the Rudrayāmala.*

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 38. Lines, 11 on a page. Extent in shlokas, 850. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

This and the following MS generally agree with the above.

Colophons :—

4B, इति श्रीब्रह्मामले साशोङ्कारे उमामहेश्वरसंवादे मेघमालायां वर्षकांडे
गुरुमते मेघस्तर्णं तथा दादधारशिगते गुरुफलाध्यायः प्रथमः; 7A, ○वर्षकांडे
षष्ठिसंवत्सरफलाध्यायो द्वितीयः; 9A, ○राजफलाध्यायकृतौयः; 16B, ○ग्रनेच्चरस्य
चिविष्फलाध्यायः चतुर्थकं; 18B, ○राशियहोत्यातः फलाध्यायः पञ्चमः;
20A, ○संक्रान्तिफलाध्यायः षष्ठुः; 21A, ○ग्रहस्तोदयकलाध्यायः सप्तमः;
34B, ○मासस्तर्णप्रष्ठिफलाध्यायोऽद्वमः; 35A, ○मेघवातविद्युत्पलाध्यायो
चतुर्वमः; 36B, ○मेघाह्नानं नाम दशमोऽध्यायः; 37B, ○काककलाध्यायो
नाम एकादशोऽध्यायः—मेघमालायस्यः समाप्तः ।

After the end of the 11th chapter there is a section on केतुदयफल dealing with the rising of *Ketu* on different days. This is followed by a colophon which runs :—

38A, इति केतुदयफलान्वयस्योक्तं इति श्रीमेघमालायस्य समाप्तम् ।
शुभमस्तु ।

There are a few lines after this on what is called ग्रन्तफल-
निर्णयः ।

5877.

7831. *Meghamālā from the Rudrayāmala.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 36. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 1,000. Character, Nāgara. Appearance, dis-coloured. Complete.

Same as above. The section entitled केतुरदयपत्र is found here also.

5878.

2341. मयूरचित्रकम् and मेघमालायां मयूरचित्रकम् ।

*Mayūracitrakam and Mayūracitrakam from
Meghamālā.*

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 1-10, 2-12. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 550. Character, Nāgara. Appearance, good. Complete.

The present manuscript is described in L. X. 4222.

There are two works, separately paged in this manuscript, one Mayūracitraka ending in leaf 10, and the other Mayūracitraka from *Meghamālā* ending in leaf 12. The first leaf of the second work is missing. The total number of the leaves is therefore 21 and not 22, as given in L.

These are astrological treatises, similar in nature, on the forecasting of rains, famines and abundance of crops from the conjunction of particular days, *Tithis* and asterisms in all the twelve months of the year. Though bearing the name *Meghamālā* (on the basis of which the MS is described here) the second work does not agree with the work of the same name described previously. Neither is it attributed here to the *Rudrayāmala*.

After the colophon of the second book there occur nine more astrological verses. Then there comes the post colophon statement :—

संवत् १८६५ मिति पौष शुक्ल ६ अश्वृः ।

Colophons of the first book :—

(2A) इति चैत्रः, इति वैशाखः; (2B) इति जैषः; (5A) इत्याशाढः;
 (5B) इति आवर्णः, इति भाद्रपदः; (6A) इति आश्विनः, इति कार्त्तिकमासः;
 (6B) इति मार्गशीर्षः; (8A) इति पौषमासः गमधारा; (10B) इति मधुर-
 चित्र समाप्तः।

Colophons of the second book :—

(3A) इति अर्धकाष्ठ अन्योन्यक्षेत्रग्रहणलसमाप्तः; (3B) इति अर्धकाष्ठ
 प्रथम मंडलगुणः; (4A) अर्धकाष्ठ मण्डलसमाप्तः; (5B) अर्धार्धफलम्, इति
 अर्धकाष्ठे संकान्तिफल समाप्तः; (8A) इति केतुचारः समाप्तः; (9A) इति
 माघमासः; (9B) इति फालगुणमासः; (10B) इति सद्योदयिलक्षणम्; (12A)
 इति कालान्तरे ग्र शुभाशुभलक्षण समूर्गम् इति मधुरचित्रकं भेषभालायां समाप्तः।

5879.

5498. रुद्रयामले देवीचरित्रम् । *Devicaritram*
from the Rudrayāmala.

Substance, country-made paper. 10 x 4½ inches. Folia, 12. Lines, 20
 on a page. Extent in stokas, 650. Character, Nāgara. Date, Samvat
 1781. Appearance, fresh. Complete in 13 chapters.

It gives directions for the worship of Durgā during
 the Navarātra festival.

Beginning :—

ओग्नेश्वाय नमः ।

ॐ गजाननाय महसे प्रवृहतिमिश्चिदे ।

अपारकरुगापूरतरक्षितदृशे नमः ॥

रुद्रयामलाभिप्रायेगा देवीपूजनमुच्यते ।

गोगत्रवाहनभोजनमच्योद्दृतप्रभित्रसपद्रजश्चोः ।

वाहनवैरिक्षितासनकृष्टा सा नः पातु अग्रस्थतुष्टा ॥

इन्द्र उवाच ।

यो निवं पूजयेदेवो चण्डिकां भक्तवत्सलाम् ।
 तस्यायुः पुञ्चसौख्यच विद्यानामोश्वरो भवेत् ॥
 यस्यगौमीभक्तिसंयुक्तस्य लक्ष्मीच किङ्गरौ ।
 राजानो वद्धतां यान्ति स्त्रियो वै मदविश्वलः ॥
 यो भवानौ महाभावां पूजयेद्विद्यमादरात् ।
 ऐहिकच सुखं प्राप्य परे ब्रह्मगी लौघते ।
 यो वै दौर्भाग्यसंयोगाचण्डिकामवमन्यते ।
 इदिदो व्याखितो निवं लोके वै घोचतां भवेत् ॥

End :—

ओमहादेव उवाच ।

रमाकान्त सुराधौषा प्रोक्तं गुह्यतरं भया ।
 नानसूयाय वक्तव्यं परश्चित्याय नो वदेत् ॥
 देवौभक्ताय वक्तव्यं भम भक्ताय माधव ।
 त्वद्वक्ताय च वक्तव्यं न मूर्खायाततायिने ॥
 सत्यं सत्यं एवः सत्यं उद्गृह्य सुखमुक्ते ।
 नानया सदृशौ विद्या न गङ्गासदृशौ नदी ॥
 न वैकुण्ठात् परं धाम न मुक्तिः काण्डिको विना ।
 न राजा कार्तवीयांडि एतत् सत्यं सुरेश्वर ॥

Colophons :—

2A, इति ओहद्रयामले उत्तरश्वर्गे प्रथमापूजनविधिः; 3A,
 •देवौचरित्रे देवौप्रभावो नाम दितीयोऽध्यायः; 3B, •रहस्यं
 नाम हतौयोऽध्यायः; 4B, •चतुर्थोऽध्याय; 5B, •दुर्गोपाख्याने
 देवौचरित्रे पञ्चमोऽध्यायः; 6B, •देवौचरित्रे षष्ठोऽध्यायः; 7B,
 •सप्तमोऽध्यायः; 8A, •अष्टमोऽध्यायः; 9A, •नवमोऽध्यायः;
 9B, •दशमोऽध्यायः; 10B, •एकादशोऽध्यायः; 11A,
 •हादशोऽध्यायः; 11B, •चयोदशोऽध्यायः।

Last Colophon :—

इति श्रीरुद्रयामले उत्तरखण्डे देवीचरिते चयोदशोऽध्यायः ।

Post Colophon Statement :—

Fol. 11B, संवत् १७८१ आश्विन कृष्ण ११ लिखितं विष्णुदेवेनेव
खार्थम् ग्रन्थसंख्या ६०० (?) ।

After the post-colophon there occurs an extract, in six lines, entitled नवरात्रनिर्णयः, purporting to have been taken from the *Saktisangamatantra*. A detailed table of contents, of the *Devicaritra*, chapter by chapter, is given on Fol. 12A.

5880.

5913. रुद्रयामले देवौरहस्यम् । *Devīrahasyam*
from the Rudrayāmala.

Substance, country-made paper. $9 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 254. Lines, 10 per page. Extent in slokas, 5,080. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

This is a work consisting of sixty chapters, relating to *Kuladharma*. It is divided into two parts, the first in 25 chapters being concerned with the general observances of the Śākta cult, and the second in 35 chapters (26 to 60) with the rules of worship of different deities.

For an analysis of the work see IO. IV. 2546.

The last colophon which is particular to this MS runs :—

इति श्रीरुद्रयामले तन्मे श्रीदेवौरहस्ये षष्ठितमः पट्टलः । समाप्तोऽयं
देवौरहस्या + + + तन्मः परमार्थप्रदौपिकापरनामा तन्मवराज्ञेति । शिरं
सेषकपाठकयोः ।

Post Colophon Statement :—

इति औषाध्मनाथ कर उल्लदेशस्य ब्राह्मण वेलं पुरीकर-
जाहाजप्रौद्य वैतरणीय ब्राह्मणाच्छ्रुता लिखितम् ।
संवत् १८५३ पौष्टिकादशा सुके लिखितम् कलिकातार्थ
पट्टने ।
सुभमस्तु सर्वजगताम् ।

Along with the MS are found two leaves of foolscap paper containing a list of eighteen *pithas* attributed to Saṅkarācārya.

5881.

6084. रुद्रयामले चिपुरसुन्दरौपटलः । *Tripurasundari-patalah from the Rudrayāmala.*

Substance, country-made paper. 7 x 4½ inches. Folis, 19. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 250. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

It gives the *mantra* and rules of worship of Śrividya, but not the complete *pañcāṅga* consisting of *stava*, *kavaca*, etc.

Beginning :—

ॐ ओमूर्त्ते ग्रिवाय ॐ नमः ।
ओदेवै सिद्धिदायिनै नमः ।
ॐ ओदेव्यवाप्ते ।
ॐ भगवन् सर्ववेत्ता त्वं जगतासुपकारकः ।
देवादिदेवदेवेष्ठ वैलोक्याभयदायक ॥
प्राक् सुरासुरसंयामे महां दत्तो वरस्वया ।
तद्य लक्ष्या ग्रन्थो समवातुं त्वमो भव ॥

ओमैरव उवाच ।

देवि सत्यं वरो दग्धो देवदानवसंगरे ।

यत्ते मनस्यभीषु तु तत्त्वं वदस्तु सुवते ॥

ओदेव्युवाच ।

भगवन् सर्वधर्मज्ञ सकलागमपारग ।

देवदेवौ महादेवौ महात्रिपुरसुन्दरौ ॥

चिकूटा घोडशौ देवौ ओविद्या ब्रह्मरूपिणौ ।

तस्याः पञ्चाङ्गमस्तिलं साशात्सातीतमोत्तमम् ॥

वद श्रौतं महादेव वद्यहं प्रेयसौ तव ॥

Colophon :—

इति ओरुदयामले तन्मे देवौमैरवसंवादे महात्रिपुरसुन्दरौ—
पटलः समाप्तः । इति शुभम् ।

5882.

6087. रुद्रयामले चिकूटारहस्यम् । *Trikuṭārahaśyam*
from Rudrayāmala.

Substance, country-made paper. $7 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 11+9. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 180. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

The work deals with the ceremonial worship of Śrividya on different occasions like eclipses, earthquakes, etc.

Beginning :—

ॐ ओमैरव उवाच ।

ॐ अधुना कथयाभ्यु पूजां सामयिकौं इद्यु ।

येन अवगामाचेषा कोटिपूजापलं लभेत् ॥

ओदेव्या: घोडशाच्छर्वाम्बिक्तिकूटायाः समर्जनम् ।

समयस्य प्रवच्यामि भक्तिपूज्ये इद्यु प्रिये ॥

विना समयदौक्षाद्यैर्मन्त्रैक्षापि विष्फला ।
तस्मात् समयपूजां ते वच्चामि पारलोकिकौम् ॥

...
...
सूर्ययहशकालो वा चन्द्रयहशवासः ।
भूकम्पसमयो देवि नवरात्रिदिनानि च ।
कन्यासंक्रान्तिसमया देवानामपि दुःखंभाः ।
यतेषु समयेष्व यः शिवां पूजयेच्छिवे ॥
स साक्षाद्वैर्ष्वो ज्ञेयो वस्तावक्षामः शिवः ॥

Colophons of the different chapters :—

5A, इति औचिकूटाश्वस्ये सूर्ययहशपटलः समाप्तः; 8B, ०चन्द्रयहशपटलः; 11A, ०भूकम्पपटलः समाप्तः।

The second batch of nine leaves contains two chapters of which the colophons run :—

5A, इति औरुदयामले तन्मे त्रिकूटाश्वस्ये दशमः पटलः ।

9A, इति औचिकूटाश्वस्ये एकादशः पटलः ।

5883.

10601. रुद्रयामले भुवनेश्वरौरहस्यम् । *Bhuvaneśvari-rahasyam from Rudrayāmalatantra.*

Substance, country-made paper. $11 \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folia, 90. Lines, 14 on a page. Extent in Akosas, 3,000. Character, Nāgara. Appearance, old and discoloured. Complete.

This work, in 26 chapters, deals in detail with the worship and rituals of Bhuvaneśvari.

Beginning :—

ॐ औग्नेश्वाय नमः । ॐ नमः औमहाचिपुरसुन्दर्ये ।

अथ औभुवनेश्वरौरहस्यं लिखते ।

ॐ चिदपं यदपशून्यं स्तुपं रूपैरुप्यं योगिभिः सर्वसंस्थम् ।

जौयाच्छमोस्त्रिपुरात्मं महस्त्रासद्गोत्सदसचिचित्रम् ॥

ॐ औं शैलशान्तिरुद्रे नानादुमलताकुले
समासौरमुमापतिं ॥
एकदा देवमौशानं गृशिशेखरमौशरं ।

उत्थाय विनता भूत्वा पर्यैष्ट्वत् पार्वती ॥

ओपार्वत्यवाच ।

महेश ओतुमिष्ठामि भुवनेश्वौरहस्यकम् ॥

ओमैरव उवाच ।

एकाल्लरी या देवशो भुवनेश्वौ महेश्वरी ।
हृदि लेखेव जागर्ति प्राणशक्तिरियं परा ॥
हृज्ञेखा कथ्यते तस्मात् मायानुचितवैभवात् ।
अनया रहिताः सर्वे निर्जीवा मन्त्रशाश्वयः ॥
अतस्तु सर्वमन्त्रागामियमुद्घोषिनी मता ।
इद्याव्वावहिता भूत्वा तामेकाद्यरूपिणीम् ॥
कथयामि महादेवौ भुवनेश्वौ महेश्वरि ।
मायावीजं नाममध्ये नमो मन्त्राद्यले वटेत् ।
एकाल्लरीयं विहित्वा प्रकाश्वान्तरे भुवनेश्वरी ।
अनया सदृशौ विद्या नाम्यस्या ज्ञानसाधने ॥

Colophons of the different chapters :—

- 2A, इति ओसुवनेश्वरौरहस्ये एकाल्लरोपकाशो नाम प्रथमः पटलः ;
3A, ०चतुर्दशकथनं नाम हितौचः पटलः ; 4B, ०एकाल्लर्यादिष्ठोडशालरो-
प्रकटनविधिनाम लतौचः पटलः ; 5A, ०तत्त्वविद्याप्रकाशको नाम चतुर्थः पटलः ;
7B, ०पूजाविधिनाम पञ्चमः पटलः ; 67B, ०नित्यपूजाविधिनाम षष्ठः पटलः ;
69B, ०कवचकथनं नाम सप्तमः पटलः ; 74A, ०मन्त्रनामसहस्रपटलोष्टमः ;
74B, ०तत्त्वविद्यास्तोत्रास्तः पटलो नवमः ; 75A, उत्कौलनादिकथनपटलो

दशमः; 75B, देशसमन्वयप्रकाशनपटल रकादग्रः; 76A, ०दीक्षाविधिपटलो
दादग्रः; 77B, ०पुरस्त्रसविधिपटलस्त्रयोदग्रः; 78B, ०होमविधिपटलस्त्रतुदग्रः;
79B, ०चक्रपूजाविधिपटलः पचदग्रः; 80A, ०चाचारविधिपटलः बोडग्रः;
81A, ०सूर्ययहणपूजाविधिपटलः सप्तदग्रः; 82A, ०चन्द्रयहणपूजाविधिपटलो-
रात्रदग्रः; 82B, ०मूकम्भपूजाविधिपटल रकोनविंशः; 84A, ०नवरत्नविदिसंबं-
विधिपटलो विंशः; 84B, ०कन्यासंक्रान्तिपूजाविधिपटल रकविंशः; 85B,
०शक्तिपूजापटलो दाविंशः; 86A, ०नवकुमारीपूजाविधिपटलस्त्रयोविंशः; 87B,
०प्रयोगविधिपटलस्त्रतुविंशः; 88B, ०चटार्गलचन्द्रविधिपटलः पचविंशः; 90A,
०दशम्बच्चनविधिपटलः षष्ठविंशः। इति श्रौतदयामले तन्मे श्रौदेवौभैरवसंवादे
श्रीभुवनेश्वरौरहस्ये संपूर्णे समाप्तम् ।

5884.

10605. रुद्रयामले कालीपंचवाणम् । *Kālipañcavāṇam*
from the Rudrayāmala.

Substance, country-made paper. 6×4½ inches. Folia, 6. Lines, 7
on a page. Extent in stokas, 45. Character, modern Nāgara. Appearance,
fresh. Complete.

The work deals with the six black rites of the Tantra,
described as so many arrows.

Beginning :—

श्रीगगोप्ताय नमः ।

पार्वतौ उवाच ।

देवाधिदेव देवेष महाकृत नमोक्तु ते ।

इदानीं श्रोतुभिञ्छान्मि कालीवाणस्य लक्षणम् ।

*** *** *** *** ***

श्रीभहदित उवाच ।

चाप वच्चे वाणविद्यां कालिकायाः सदुर्लभे ॥ ३ ॥

यस्य विज्ञानमात्रेण कर्ता हत्ता सदाशिवः ।

कामस्यं वज्रिसंस्थं रतिविन्दुसमन्वितम् ॥ ४ ॥

कृष्णदयं तथा लक्ष्मी दुर्गां तदवनतरम् ।
 दक्षिणे कालिके चेति मध्ये वामानि योजयेत् ॥ ५ ॥
 मन्त्रः क्रों क्रों क्रों क्रुं क्रुं क्रों क्रों दक्षिणे कालिके अमुकवामा
 क्रों क्रों क्रुं क्रुं क्रों क्रों स्वाहा etc. etc.

Colophon :—

इति श्रीरुद्रयामले तन्मे चिंतामणिप्रयोगे इश्वरपार्वतीसंवादे
 कालीपञ्चवामापञ्चकं साधनं समाप्तम् ।

Post Colophon :—

शुभमस्य संवत् १६१६ मीतौ माघसु ६ वृद्धवार लिखितं
 ब्राह्मभवानीरामजोसि पोथि कालीपञ्चवामाकौ लिखि ।

5885.

6083. रुद्रयामले नवदुर्गापूजारहस्यम् । *Navadurgāpūjā-
 rahasyam from the Rudrayāmala.*

Substance, country-made paper. $7 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 30. Lines, 9
 on a page. Extent in slokas, 300. Character, modern Kashmiri. Appear-
 ance, fresh. Complete in 11 chapters.

The work consists of 11 Paṭalas—the first two are
 introductory, and the remaining nine are devoted to
 the details of worship of the nine forms of Durgā.

Beginning :—

ॐ श्रीगुरुवे शिवाय ॐ नमः ।
 श्रीगमापतये नमः ।
 ॐ देवदेवं महादेवमौशानं शूलधारिशाम् ।
 प्रसन्नवदनं दृष्टा प्रणम्योत्थाय पार्वतौ ।
 लताङ्गलिपुटा देवी विनयानतमस्तका ।
 मितपूर्वं वचो दौनं अगाद परमेश्वरम् ।

ओदेववाच ।

भगवन् परमेश्वरान् ग्रस्तागतवत्सुल ।
 त्वत्प्रसादान्मया सर्वे युतं डामरसुचमम् ॥
 तन्नाशां सासमाद्यं तं यामलादिषु विस्तरम् ।
 इदानौ भगवन् ओतुमित्तामि त्वज्जिवेदितम् ॥
 नवदुर्गार्चिनं दिव्यं सर्वतत्त्वेषु गोपितम् ।
 सर्वकामप्रदं कामं साधकानां लुभावहम् ॥

ओमैरवः ।

एतद् गुह्यतमं देवि न कस्य कथितं मथा ।
 पूजा समयदीक्षायाः कोटिपूजा-फलप्रदाम् ॥
 गुह्याद् गुह्यतमं गोप्यं छतं तद्वज्ञकालकम् ।
 इदानौ तव भक्ष्याहं कथयामि सुविस्तरम् ॥

सन्ति नानाविधैर्मन्त्रैरागमोक्तैः सबौअकैः ।
 तन्नाशा विविधान्यज्ञं सहितानि महेश्वरि ॥
 ते मन्त्रा निष्पला जाताः कलौ वौर्यविवर्जिताः ।
 स्त्रौशुद्धिरहिताद् ब्रह्माद् भूम्यन्तःशुद्धिकारणात् ॥
 अनुतामस्तराद् दम्भात् पैशुन्याद्वयलौलुपात् ।
 न सिद्धन्ति वरारोहे सर्वे निष्पलतां गताः ॥
 सत्त्वागमानां ग्रास्त्वन्तु प्रतिज्ञासिद्धिभेव च ।
 अनादरेण तद् दृष्टं गुरुभक्तिं विना तथा ॥
 तन्मध्ये सारन्तुं तु प्रव्यक्तपलदायकम् ।
 ऋद्यामलतन्वज्ञं चतुःषष्ठ्यात्मकं परम् ॥
 नानाविधैः शुभैर्मन्त्रैयुक्तैः समयपूजनैः ।
 विना समयदीक्षायैः मन्त्रैदीक्षापि निष्पला ॥
 समयो हि प्रिये ब्रह्मा समयो विष्णुरेव हि ।
 समयः शिव एव स्यात् समयो मन्त्ररेव च ॥

न सिध्धन्ति सदा देवि निवृपूजाजपादयः ।
 यज्ञा होमादयो देवि विना समवृपूजया ॥
 काले संपूजयेद्विष्णु काले संपूजयेच्छवम् ।
 समवे पूजयेच्छकिं समयोऽपीष्टदेवता ॥
 कालः शृणति भूतानि कालो रक्षति निवृशः ।
 कालः संहरते चान्ते कालो हि दुरतिक्रमः ॥
 विष्णुकल्पसहस्राणि वे हृष्णन्ति महेश्वरीम् ।
 समवे द्वागमाचेपि पूजया तत् फलं लभेत् ॥

ओदेवौ ।

समयः कौदृशो देवः पूजा कौदृशिवधा प्रभो ।
 रत्नचित्तरतो देव वक्तुमर्हसि श्रावर ॥

ओमैरवः ।

अलौकरश्चातप्रस्थाः समयाः सन्ति पार्वति ।
 तेषु यः पूजयेदेवौ इष्टदेवीष्व साधकः ॥
 तस्य देवि भवेद्गार्बयथाभौषुफलप्रदा ।
 समयाच्छब्देतत्ते वक्तामि पृथग् पार्वति ।
 यस्य कस्य न वक्तव्यं अत्या गोप्यतमं कुरु ।
 चैच मानि सिते पक्षे दिनानि नव पार्वति ।
 नवदुर्गाच्छब्देन कुर्यात् साधकोऽभीष्टसिद्धये ।
 तथेष्मासि देवेणि सितपक्षादिवासरे ।
 नवम्यनां चरेत् पूजां विधिं विधिवदीश्वरि ।
 सर्वेषु समवेष्टौ समयौ देवदक्षमौ ।
 तत्र यः कुरुते पूजां पठेत् सोचास्यनेकम् ।
 चरेद्वोमं यथाशक्त्या स साक्षात्कैर्वोपमः ॥

ओदेवौ ।

भगवन् ओतुमिच्छामि नवदुर्गाच्छब्देन परम् ।
 सत्वर्ण ब्रूहि मे देव यथास्ति मयि ते दया ॥

ओमेश्वः ।

इहा देवि प्रवच्यामि नवदुर्गार्चनं परम् ।
 ब्रह्मामलतन्त्रेऽस्मिन् भाषितं साधकात्त्वे ।
 तदच्छानि महादेवि पूजासारमनुष्टमम् ।
 यज्ञ दृढं पशुजानैः कुपथभानावृद्धिभिः ।
 यज्ञ साक्षीन् योगीर्वा च च वै पाष्ठशाचकौः ।
 स्वभाववादिभिर्विपि न च कर्मप्रवादिभिः ।
 नापि संश्लयवादेच न दार्थकृपणादिभिः ।
 न भूतवादिभिर्विव नापि च लौकिकैकृतया ।
 न चात्मचिन्तकैर्विपि नापि तक्षप्रवादिभिः ।
 न च वैश्विकैर्विपि घटपदार्थप्रवादिभिः ।
 वेदान्तवादिभिर्विपि न चाप्येकत्ववादिभिः ।
 इदं पूजादिकं सारं दुर्गाया नवदात्रिकम् ।
 अज्ञानतिभिर्वान्यानामुच्छीलनक्षादुरामम् ।
 संसारपङ्कमआनां गौरिवोक्तारगं परम् ।

...

...

The nine forms of Durgā are indicated :—

6A, श्री आदौ श्रीगैलपुत्रौति ततः स्नाहद्वाचारिणी ।
 चण्डप्रसाठा च कुण्डागड्ही स्वन्दमाता च प्रवृत्ती ।
 काव्यायनौ कालसात्रिमहागौरौ तथाशुभ्रौ ।
 देवदूतौ च नवमी नवदुर्गा इतीर्थिताः ॥

End :—

इति श्रीनवदुर्गायाः पूजापङ्कतिमीश्वरि ।
 गोपनीयं महादेवि गोपवेनिभयोनिवत् ।

Colophons of the different chapters :—

6A, इति श्रीदुर्गासमयपूजायां प्रथमः पट्टः; 7B, इति श्रीदुर्गाकल्पे
 हितौयः पट्टः; 17A, इति श्रीब्रह्मामले तम्भे समयपूजाकल्पे नवदुर्गापूजा-

संयहे शैलपुत्रोपूजाविधिनामि लक्षीयः पटलः; 18B, ऋच्चारिणीोपूजाविधि-
नामि चतुर्थः पटलः; 20A, इति श्रीचण्डधरमात्रपूजाविधिनामि पञ्चमः पटलः; 21B,
इति कुषार्द्दीविधिः षष्ठः पटलः; 23A, इति श्रीस्कन्दमात्रपूजाविधिः सप्तमः
पटलः; 24A, इति श्रीकाल्यावदोपूजाविधिरत्तमः पटलः; 25B, इति श्रीकाल-
राजिपूजाविधिर्वमः पटलः; 27A, इति श्रीमहागौरोपूजाविधिनामि दशमः
पटलः; (last colophon) इति श्रीरुद्रयामले तन्वे नवदुर्गापूजारहस्ये देव-
दूतोपूजाविधिनामि एकादशः पटलः।

5886.

2364. रुद्रयामले रामनामलिखनविधिः । *Rāmanāma-*
likhanavidhiḥ from the Rudrayāmala.

Substance, foolscap paper. 10×3½ inches. Folia, 4. Lines, 7 on a page. Extent in shlokas, 50. Character, Nāgara. Date, Samvat 1932. Appearance, fresh. Complete.

For a description of the present MS see L. X. 4217.

The essence of the book is summed up in the following lines :—

2A, राममन्तं लिखेद्वयमद्यगन्तेन भक्तिः ।
भूर्जपले ताडपले ग्रामपले तथैव च ॥
नामसहस्रं रामग्रतं लिखेदनुदिनं सधौः ।
मात्रमेकं शुद्धचेता यावस्त्रादं समाप्ते ।

...
रामं मन्तं लिखेद्वयं लक्षासंख्यो जितेन्द्रियः ।
तस्य सिङ्गो भवेन्मनः सर्वकामफलप्रदः ॥
शुद्धोदकेन मंतिरस्य कन्जले घृतदौपकरम् ।
पञ्चं ग्राममयं प्रोक्तं लेखनो काश्चापि प्रिये ॥

3B, मुक्तिकामो लिखेष्वद्दं साधको विधिपूर्वकम् ।
 सकामो वाञ्छितं लभ्या सुखा भोगान् मनोरमाद् ।
 जातिस्मरस्त्रिरं भूत्वा याति विश्वोः परं पदम् ॥

Colophon :—

इति श्रीरुद्रयामले रामनामलिखनविधिप्रकाशपटलं समाप्तम् ।
 श्रीचगदम्बार्पणमस्तु ॥

Post Colophon :—

संवत् १८३२ ।

5887.

5014. रुद्रयामले अयोध्यामाहात्म्यम् । *Ayodhyā-māhātmyam from the Rudrayāmala.*

Substance, country-made paper. $10 \times 5\frac{1}{4}$ inches. Folia, 69. Lines, 7 on a page. Extent in shlokas, 500. Character, Nāgara. Date, Samvat 1910. Appearance, discoloured. Complete.

The work contains 10 chapters. It refers to and describes the greatness of Ayodhyā proper and various other Tirthas included within it.

Beginning :—

श्रीरामचन्द्राय नमः ।

वन्देऽहं रामचन्द्रस्य पादौ प्रणातश्चकौ ।
 सौतायाच्च पुनः पादौ सर्वंसिद्धिविधाचकौ ॥ १ ॥

...

...

श्रीपर्वत्युवाच ।

त्व[त्]तः अत्वा भवाभाग नानातीर्थकथाः शुभाः ।
 साम्भातं श्रोतुभिर्ज्ञामि सर्वहस्यं सनातनम् ॥ ४ ॥

अयोध्याया महापुर्वा महिमानं गुणोच्चलम् ।
 कौदृशी सा सदामेधायोध्या विष्णुप्रिया पुरी ॥ ५ ॥
 आद्या सङ्कौवते वैदेः पुरोग्नि मुक्तिदायिका ।
 संस्थानं कौदृशं तस्याः तस्यां के च महौसुजः ॥ ६ ॥
 कानि तीर्थानि पुराणानि माहात्म्यं तेषु कौदृशम् ।
 अयोध्यासेवनान्तर्माणं फलं स्याइद कौदृशम् ॥ ७ ॥

End :—

मतिविपुलनिर्वर्गितं घम्मेमाद्यं
 कलयति पर(म)भवद्या चेत्तमाहात्म्यमेतत् ।
 य इह नर उदाहः श्रीसनाथः स सम्भृ
 त्रति हरिगिवासं सर्वभोगांच भुक्ता ॥ २४ ॥

Colophon :—

इति श्रीरुद्रयामले शशगौरीसम्बादे श्रीमदयोध्यामाहात्म्ये
 दशमोऽध्यायः ।

Post Colophon :—

शुभमस्तु सम्बत् १६१० मिति ज्येष्ठ शुक्ल ४ ।

5888.

5570. रुद्रयामले सूर्यपटलः । *Suryapaṭalah from the Rudrayāmala.*

Substance, country-made yellow paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 22. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 400. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

This relates to the worship of the Sun-god according to the Kaula form, the first chapter in it dealing with the *mantra* of the deity and the rules for its use, the second chapter, in prose, laying down the rules of worship (*paddhati*).

Beginning :—

ओगमोद्धाय नमः

ॐ भैरव उदात्त ।

श्रीचौलधिखरासौनमैरवौपतिमौश्वरम् ।

ਮੈਂ ਇਥੋਂ ਚਨਨ ਮੁਕਾਟੇ ਗਗਾ ਗਨਖਬੰਬੇ ਵਿਤਸਮ ।

पञ्चगाभरगोपितं जटामकुटमग्निदत्तं ।

दुर्दा प्रोत्ताच भैरवी ।

श्रीदेववाच

पृथा पुष्टोऽसि भगवन् मया त्वं भक्तिपूर्वकम् ।

अद्य तद्वद् तत्त्वं मे यद्यहं तत्र वसुभा ।

कौलिकार्णि चितेष्वया ॥

बुद्ध पौरीं लघेभान पक्षार्थं पर्वसुचितम् ।

(त्रौ) द्विदेवस्य सूर्यस्य सम्बन्धतत्त्वतमोरामम् ॥

End :-

इत्येषा निवप्तजायाः पञ्चतिर्गच्छकपिणी

तब खेड़ेन निर्गौता नास्त्रेयकौलिकै[:] प्रिवे ।

Colophons :—

7A, इति श्रीरुद्रयामले ईश्वरपादैसंवादे दिवीरहस्ये तन्मे श्रीसर्वपटलास्थाने नामैकचिंशः पटलः समाप्तम् ।

22A, इति औरुद्वामले देवीरहस्ये औरुर्ध्वपूजापञ्चतिवर्षोन्मास इच्छिण्यः पट्टनः समाप्तः ।

5889.

2154. रुद्रयामलोक्तनवप्रहसिद्धयन्त्रपूजाविस्तारः ।

*Navagrahasiddhayantrapūjāvistāraḥ from
Rudrayāmala.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Lines, 12-14 on a page. Extent in slokas, 40. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete.

It gives directions for drawing and worshipping the *Yantra* or symbolic diagram, an illustration of which is given on Fol. 2A.

Beginning :—

कदाचिद्गवासौनां पाण्डवानां सुप्रेक्षणे ।
चागतः कृष्णानाथस्य दृढा पूजाकालं विधिम् ।
संतुष्टः कृष्णानाथं च प्रचक्ष पाण्डुनन्दनः ।
दुष्प्रिद्विरोधात् ।
देवदेव जगद्वाथ उपायं ब्रह्म तत्त्वतः ।
येन संयुक्तमाचेशा साम्भार्यं सौख्यदं सदा ।

Colophon :—

इति श्रीरुद्रयामलोक्तनवप्रहसिद्धयन्त्रपूजाविस्तारः समाप्तः ।

For a *Navagrahamantroddhāra* from the *Mahābhārata* cf. 5838 above.

5890.

2147. रुद्रयामले मङ्गलविधिः । *Maṅgalavidhiḥ from the Rudrayāmala.*

Substance, country-made paper. $7 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 10. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 100. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

The work deals with Tāntrika worship of the planet Mars.

Beginning :—

अथ मङ्गलव्रतविधानमन्तमभिधौयते । ब्राह्मे मुहूर्ते उत्थाय प्रातःक्रांतं कृत्वा शौचादिकं विधाय अरणोदये अपामार्गकाष्ठेन दन्ताधावनं कृत्वा नद्यादौ गत्वा रक्तावस्त्रोत्तरौयं छत्वा रक्ताचन्दनरक्तापूर्व्यः ताम्बपाचस्थितवेन अद्वारकगायचौपठना-छोत्तरशृङ्गतं भौमाद अर्च इत्वा गृहमागत्य वितस्तिमाचं रक्तगो-र्गेमवस्त्राभ्यां विलिय तदुपरि रक्ताचन्दनेन मधुलं विधाय तज्जोधूमाद्रं संस्थाप्य उपरि ताम्बकलशं वा मट्टमयं वा संस्थाप्य जलेनापूर्युः तदुपरि भौमयन्तं चिकोशमेकविंश्टिं चिकोशांकितमेकविंश्टिं भौमनामसहितं संस्थाप्य तत्सम्मुखे खयं रक्ताचन्दने उपविष्टः मङ्गलव्रतमहं करिष्ये ।

End :—

एषांगाचकगायचौ जप्ताभौषु-प्रदायिनौ ।

माहेश्वोप[१]सन् प्रोक्तं देवदेवेन सिद्धिर्द ॥

Colophon :—

इति रुद्रजामले मङ्गलविधिः समाप्तः ।

5891.

10040. कृष्णायामले चिभङ्गचरित्रम् । *Tribhangacaritram*
from the Kṛṣṇayāmala.

Substance, country-made paper. $11 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folio, 4. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 112. Character, modern Nāgara. Date, Sarvat 1952. Appearance, fresh. Complete.

A *Kṛṣṇayāmala* is noticed in Bik. 1284 and HPR I. 78. MSS of *Śeṣadevaśatanāmastotra* and *Caitanyakalpa*, said to be taken from the *Kṛṣṇayāmala*, are found in the old collection of the Asiatic Society of Bengal.

The work deals with the Tribhaṅga (three-bended) form of Kṛṣṇa.

Beginning :—

याहि स्यावशतां भद्रे न त्वां वक्ष्यामि मा रुद ।

ततो दिवे मणिमये स्थाने देवो सरस्सतौ ॥

व्याविशासानन्नपाणाकाशा सा ग्रातपञ्चिंगी ।

सर्वरक्षमयौ लुन्दावने मत्प्रियालिते ।

द्वग्राजस्य महिषो राजवनौ दिप्पस्त्रिया ॥

2B. वंशौमाङ्गल्यमेतच्चे पठिष्ठन्ति दिजातयः ।

ओष्ठन्ति च भविष्यन्ति इतं द्रुतकवौशशः ॥

इदानौ ओतुभिच्छामि चिभकूतं कथं तव ।

तच्चे कथय गोविन्द विद्याद्यानन्दसन्तते ॥

कृत्या उवाच ।

पट्टा ते कथयिष्यामि बलशाम कथा मम ।

चिभकूतं कामिनौनो मनोनयनश्चनम् ॥

महानन्दाभिधां वंशौ कराम्यो परिगृह्णते ।

प्रहसददनो लौलाक्षसच्चलमानसः ॥

नगाम पानकै नैपमूलमानन्दविद्यहः ।

यस्मिन् दिवे तरोमूले मणिवद्दे महाप्रभे ॥

3A. ततो मे मुग्धचित्तस्य बभूव मरसं मनः ।

ततः प्रहक्षारनामायं रसः प्रादुर्बन्धुव च ॥

प्रायामवर्णः सुखमयः सर्वलोकैकमोहनः ।

रसादानन्द व्यानन्दादनुभावो बभूव च ॥

व्यात्मा रन्नमिच्छामि नारौ भूत्वा पृथग्वप्तः ।

इति सचिन्त्यमानस्तु मनस्तत्र सतां गते ॥

स्वयमेव दिघा भूत्वा परमानन्दरूपिणौ ।

रसस्तरुपिणौ चाहं स्वयंरूपा विनिर्गता ॥

4A. पश्यत्तमां वरारोहो नवयाधोमुखा द्रुतम् ।
 तप्तेभपाशनं बद्धिपास्य चरणाहयम् ॥
 मणिनृएश्युमेन पश्यत्तलावद्वद वभो ।
 ततो मम पदाम्भोजाक्षकाद्या महौजसः ॥
 तुषुः प्रेमवचसा प्रगाधाविष्टुचेतसा ।
 हे नाथ चरणं त्वेकं अस्मभ्यं दधीय प्रभो ।
 तच्छूला वत्तगतेषां तुष्टये स्वयमेव इ ।
 धनवचाङ्गाम्भोजलद्यां दधीतं पदम् ॥
 तिथ्यम्भौ वमुदाशास्य ब्रह्मविष्णुशिवाच्चितं ।
 अकाम्भं रामं सततं यतोहं भक्तवत्सलः ॥

स्तान्येव कारणानि त्रिभक्तुलं गतस्य मे ।
 निवं सर्वं चित्प्रसानन्दसवियहम् ॥
 रूपमेतत् सदा आयन् महाविष्णुस्तपचरेत् ।
 ब्रह्मवेदं हहि आत्मा ब्रह्मिक्षासकृत् विभो ।
 रहोपोदं चित्प्रस्पयं आत्मा सिद्धिमितो गतः ।
 रत्निभक्तुरसवियहसादिभूतं
 मतेष्विष्णुविधिचित्रविचित्र + + ।
 आत्मा चिभक्तुचरितं परितः इहोति
 यस्य स्तुत्यसिजे सततं वसामि ॥

Colophon:—

इति ते सर्वंमास्यातं त्रिभक्तुचरितं मम ।

Post Colophon Statement (in a later hand):—

संवत् १६५२ कु० सू० १ बुधको औलालयमलतन्त्र मे मे
 लिखवयो श्रीराधामोहन गोखामो रायसाहब काश्मो औ ५०
 वालोंक महाराधाचरणको को छपासे । ५। ६० आस गोप्यराम ।

5892.

6392. ब्रह्मयामलम् । *Brahmayāmalam.*

Substance, country-made paper, $9 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1-58 (bound in wrong order) of which Fol. 52 is missing. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 1,000. Character, Nāgara. Appearance, old and soiled. Incomplete.

The topics dealt with herein relate to divination by means of various diagrams, illustrations of which are given. Some of the colophons give the title as Brahmayāmala while others simply write yāmala.

Beginning :—

मोहान्यकारमयानां जनानां ज्ञानरप्तिभिः ।
 कृतमुद्गरणं चेन तप्तौमि शिवभास्करम् ॥
 चायातः संप्रवस्थामि प्रोक्ता ये ब्रह्मयामले ।
 मात्रादिभेदभिन्नानां स्वरागां षोडशोदयाः ॥
 माठकायां पुरा प्रोक्ताः स्वराः षोडशसंस्थया ।
 तेषां द्वावन्तिमौ व्याज्यौ चत्वारस्य नपुसकाः ॥
 शेष्या दशस्वर स्तेषु स्तादेकैको हिके हिके ।
 ज्ञेया चतोऽस्त्रराद्याले स्वराः पञ्च स्वरोदये ।
 लाभालाभौ सुखं दुःखं जीवितं मरणं तथा ।
 जयं पशानयं चैव सर्वं ज्ञेयं स्वरोदये ॥
 स्त्रादिमाटकोचारो माठयामं जगत्प्रवर्णम् ।
 तस्मात् सर्वं चैलोक्यं सचसाधरम् ॥

Colophons of the different chapters :—

2A, इति यामले मात्रास्वरचक्रम्; 2B, वर्गस्वरचक्रम्; 3A, इति जीवस्वरचक्रम्; 3B, इति राशिस्वरचक्रम्; इति भेदस्वरचक्रम्; 4A, इति यामले द्वादशवर्धिकचक्रम्; 4B, चतुर्स्वरचक्रम्; 5A, पञ्चस्वरचक्रम्; इति तिथिस्वरचक्रम्; 7A, इति ब्रह्मयामले तिथिवासनक्षेत्रचक्रम्; 8A, इति यामले दिसास्वरचक्रम्; 8B, इति तात्कालिकस्वरचक्रम्

प्रश्नभेदः; 9B, इति तालालिकस्वरचके जातस्य शुभाग्रमः; 10A, इति यामले स्वरप्रकारनिर्णयः; 11A, इति ब्रह्मयामले दिक्षुपत्रस्वरचकम्; 19A, °षड्कू-सत्त्वतोभवचकम्; 20B, °वंशकृचकम्; 22A, °द्वचककम्; 23B, °सिंहासन-चकम्; 29A, इति हृदयादियोगघटकम्; 29B, उदरादियोगघटकम् (the space for the illustration is left blank); 28B, इति मुखादियोग-घटकम् (30A has the space for illustration left blank); 30B, इति मुदादियोगघटकम्; 31A, इति ब्रह्मयामले वचाङ्गयोगघटकम् 31B, इति कपालादियोगघटकम्; 32A, इति दध्राङ्गुराञ्जकालानलचकम् (space for illustration left blank); 33A, इति ब्रह्मयामले राजकालानल-चकम्; 33B, इति यामले सूर्यकालानलचकम्; 34A, इति चन्द्रकालानल-चकम्; 34B, इति यामले चन्द्रसप्तश्लाकचकम्; 35A, इति सप्तश्लाकानल-चकम्; 35B, इति यामले वकेन्द्रुचन्द्रचकम्; 36A, °प्रथम माहूकास्त्रचकम्; 36B, इति द्वितीयमालकास्त्रचकम्; इति द्वौयमा[द]कास्त्रचकम्, 37A, इति यामले विजयचकम्; 38A, तोरणाचक्रं समाप्तं; 38B, राशिरुर्ध्यकालानल-चकम्; 39A, इति संघटकालानलचकम्; 39B, इति यामले गुडकालानल-चकम्; 40A, °कुलाकुलचकम्; 40B, °कुम्भचकम्; 42B, °तुम्भूरचकम्; 43A, °तुम्भरावर्तचकम्; 44B, °वृजि+लचकम्; 45A, °लाङ्गूलचकम्; 45A, [सर्पचकम्]; 45B, इति दृष्टचकम्; 47B, इति यामले नाडौगत-द्विचकम्; 48A, °सूर्यफणिचकम्; चन्द्रफणिचकम्; 49A, इति कविचकम्; 50A, इति यामले खलचकम्; 54B, ब्रह्मयामले कोटुचकम्; 56A, इति यामले अश्वचकम्; 56B, इति रथचकम्; 57A, इति यामले कूर्मचकम्। The MS ends abruptly in the middle of the next topic.

5893.

10335. जयद्रथयामलम् । *Jayadrathayāmalam.*

Substance, country-made paper. 9×3½ inches. Folia, 103. Lines, 5 on a page. Extent in slokas, 600. Character, Nāgara. Appearance, old and discoloured. Complete.

Jayadrathayāmala is said to be 24,000 ślokas in extent, divided into four ṣaṭkas or four parts of 6,000 ślokas each. The present MS contains the last ṣatka which principally deals with the worship of Vagalā, the eighth Mahāvidyā. For the first ṣatka cf. Nep., Vol. II. pp. 1-4, and for the last ṣatka, Nep., Vol. I. pp. 175-177.

Beginning :—

ओदेव्यवाच ।

देवाधिदेव भुतेष्ठ नित्यानन्दगिरञ्जन ।

निराकाशगुणातौत सर्वंज ग्रस्थिष्ठेष्वर ॥ १ ॥

इदानौ ओतुमिच्छामि विद्याभेदं सदुर्लभं ।

उत्पत्ति + + + देव तन्मे वद इयानिष्ठे ।

Colophons of the different chapters :—

5A, इति ओजवदशयामले उत्तरषट्के देशोपनिषदे महेष्ठकुलग्रासन आनन्दभैरवस्तोतसि(स्तोत्रे) ओमह्वाविद्याभेदकथनं नाम प्रथमः पटलः ।

22B, ०मह्वाविद्या उत्पत्तिकथनं नाम हितीयः पटलः ; 27B, ०वगलादौप-विधिनीम दृतीयः पटलः ; 36B, ०काम्यप्रयोगकथनं नाम चतुर्थः पटलः ; 58B, ०मन्त्रोऽरसगापूर्वकं ओवगलामुखौसाधनं नाम पटलः ।

97A, ०प्रातःक्लाविदि उदासनान्तओवगलामुखौनित्यायाः गद्यमयौ-पृजा-पञ्चतिकथनं नाम पटलः ॥ ५ ॥

103B, ०वगलामुखौकवचकथनं नाम पटलः ॥ ७ ॥

5894.

1926. यामले कालपुरुषदानविधिः । *Kālapuruṣadāna-vidhiḥ from Yāmala.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 70. Character, Nāgara. Appearance, old and faded. Complete.

The work contains both the *vidhi* (Foll. 1-3A) and *paddhati* (Foll. 3A-5) of the function.

Beginning :—

अथ कालपुरुषदानं लिखते ।
 अतः परं प्रवच्छामि दानानामुत्तमोत्तमम् ।
 कालमट्ट्यहरं साक्षादपम्बूद्धेष्व का कथा ॥
 चासाध्यास्त्वमहरोगमहाभयहरक्षमम् ।
 प्रचुवर्गक्षयकरं यहदोषनिवर्ज्ञम् ।
 तापचयहरं सद्यः सर्वोत्पातहरं शुभम् ॥

 कालस्तप्रभिति स्थातं दानं दोषविनाशनम् ॥

The description of Kālapuruṣa, a human representation of Time clothed in black, is given as follows (Fol. 1B) :—

कालस्य एत्याकारं क्षुब्धवस्त्रेण कल्पयेत् ।
 पादादिमस्तकान्तं च पद्मादिप्रभाशतः ॥
 वित्तिदद्यमानेन शिरोभागं प्रकल्पयेत् ।
 अङ्गारव्या कण्ठदेशस्त्रोभागे सुजहयम् ॥
 तदङ्गे छृदयस्याने सानमग्नलमाप्येत् ।
 अर्द्धिमात्रसुदरं मध्ये नाभिं प्रकल्पयेत् ।
 तदङ्गे कटिदेशं च जघनं दृष्ट्यादिकम् ।
 अधोवित्तिदितये उरु जानू च गुलकम् ॥
 पाददद्यं प्रकुर्वीत अङ्गुल्यासमन्वितम् ।
 कलांचिनासिदौर्घास्त तसदेशे प्रकल्पयेत् ।
 तिलैच्च प्रयेदच तसदेशो विचक्षणः ।
 पद्मासने समानौतं शिल्पकैः परिश्वोभयेत् ॥
 ततः सौवर्गारजततस्मिन्मुक्तापलादिकैः ।
 भूषणैर्भूषितं चैव स्थाने स्थाने विशेषतः ।
 सुवर्णानुपस्त्रौ कुर्याद्वलयौ राजतेन तु ।
 कटिसूचं राजतेन कांस्यवयादासमन्वितम् ॥

इक्षुदधयं राजतेन सुवर्गेनाकृतीयकम् ।
 कटकं राजतेनैव सुवर्गं वाङ्मन्त्रसाम् ॥
 द्युवेदं पदकं चैव स्वर्गेन रजतेन वा ।
 सुकाशां कराठदेशे मध्ये रत्नसमन्वितम् ।
 कर्णदधयं च तामेशा तथैव भूषुर्गं च वै ।
 वर्णादधयं राजतेन नासिकायं सुवर्गतः ।
 शुक्र्या भूदत्तपर्णिं च तामेशोऽकृदधयं तथा ।
 तिलकं राजतेनैव पद्मं स्वर्गीविनिर्मितम् ॥
 स्वर्गयज्ञोपवौतं च रज्जोश्चौतं च रेषुवैत् ।
 वामहस्ते कांस्यपात्रं खड्डं दक्षिणाहस्तके ।
 मुक्ताप्रवालस्त्रादैः कर्माभरतामाचरेत् ।

In leaf 3A the Vidhi ends and the Paddhati begins. The latter goes to the end of the MS.

Last Colophon :—

यामलोककालपुरुषदानविधिः नमासः ।

The last colophon is followed by several verses about some Tāntrika rite.

5895.

3179. महाशैवतन्त्रे आकाशभैरवकल्पम् । *Ākāśabhairava-kalpam from the Mahāśaivatantra.*

Substance, Serampore paper. $12\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 82. Lines, 9-12 on a page. Extent in slokas, 2,000. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

Two Stotras from this work are mentioned in Burnell 198^a, 203^a. MSS of an *Ākāśabhairavatantra* and a *Mahāśaivatantra* are also noticed there.

Beginning :—

ओगेश्वाय नमः । ओदचिंगापूर्ते नमः ।
 गुरुं गगपति देवौ मैरवं शास्मेन्द्रम् ।
 नमस्कृत्य प्रवच्यामि धर्मशास्त्रं विभूतये ।
 साकृं सलक्षणे वेदसारनूलमभीष्टदम् ।
 ज्ञानदं जीवजननाना साधकाना सुखावहम् ।

ओदेव्यवाच ।

ओश्विवेश्वान्नदेवेश ओनाथ जगतां पते ।
 ओगलागलचिद्रूप ओपते भवते नमः ॥
 अन्यथा प्रस्त्रं नास्ति प्रस्त्रं त्वं महेन्द्र ।
 यदुहृं परमं लोके यं शास्त्रमस्तिलप्रदम् ।
 यदितं साधकेन्द्राणां तद्वदस्त दधानिधे ।

ओश्वरोवाच ।

ओमत्प्रसौभाग्यमनवयनं गतात्मनां ।
 चयागामुपदेवानामतिगृह्णतमं परम् ॥
 महामन्त्रक्रियाप्रास्त्रं महासिद्धिप्रदायकम् ।
 सर्वदोषप्रशमनं पावकं लोकजीवनम् ।
 धर्मार्थकाममोक्षाणां फलदानप्रदं हितम् ।
 सर्वज्ञानप्रदं ब्रह्मज्ञानदं सर्वसिद्धिदम् ।
 तावृशं कल्पमागोप्यं सर्ववेदाङ्गमात्मकम् ।
 शौष्ठ्रसिद्धिप्रदं चेष्टं पट्टं सर्वमयेन्द्रिये ।
 वच्यमाणं महाशास्त्रं पट्टवतां पठतामपि ।
 तथालोकय तां युसां (व) [व]नितानो विशेषतः ॥

क्षिप्रसिद्धिप्रदं दिव्यं कथयामि जगन्मयम् ।

2A, सहसा तस्य सौभाग्यं अस्तु जा + सुभृतिकम् ॥
 लब्धमन्तः समुत्त्याय प्रभाते देशिकं स्मरेत् ।
 वच्यमाणेन मन्त्रेण साम्यं कर्म समाप्य सः ।
 यथा तथा पुरायुक्तामेकान्ते भवने सुभे ।

यथाविधि समाभूतोऽवाविश्येटचरे स्थितः ।
अपसर्पन्तु ते भूता चे भूता भूमिसंस्थिता ॥

...

आशाधनोपयोगानि संपाद्य तदगत्तारम् ।
ब्रह्मरन्धे जगद्गायं ब्रह्मानन्दमयं विभूम् ।
परम्पराक्रमेणैव गच्छपृथ्याच्छतादिभिः ।
चिरं धात्वा ततो देवि भूतशुद्धिं यथाविधि ।
कृष्णन्यासादिकं कुर्यात् प्रसन्नात्मा यथाविधि ।
सर्वकार्यार्थेनिष्ठौ च सर्वंविप्रनिष्ठत्वे ।
पञ्चाङ्गैरेकविंशेन यजेत्वैनापकं पुरा ।

Colophons of the different chapters :—

2B, इति श्रीमहाशैवतन्त्रे अतिरहस्ये आकाशभैरवकल्पे प्रखलसिद्धिप्रदे उमामहेश्वरसंवादे शङ्खरेण विशिते उत्साहप्रक्रमो नाम प्रथमोऽध्यायः; 3B, इति महाशैवमन्त्रे अतिरहस्ये पद्मिराजकल्पे उत्साहगतापतिवज्रनविधिनाम हितोऽध्यायः; 4B, इति श्रीमहाशैवतन्त्रे अतिरहस्ये उत्साहभैरवयज्रनविधिनाम हितोऽध्यायः; 6A, इति श्रीमहाशैवतन्त्रे अतिरहस्ये उत्साहभिषेकविधानं नाम चतुर्थोऽध्यायः; 7B, ऊर्चाकाशभैरवकल्पे भगवत्यन्तं नाम पञ्चमोऽध्यायः; 8B, इति श्रीशैवतन्त्रे अतिरहस्ये आकाशभैरवकल्पे प्रखलसिद्धिप्रदे चित्रमालाविधिनाम षष्ठोऽध्यायः; 9A, इति श्रीमहाशैवतन्त्रे अतिरहस्ये आकाशभैरवकल्पे वश्याकर्षणाध्योगो नाम नवमोऽध्यायः; 9B, ऊर्चस्ये मोहनद्रवकप्रयोगो नाम अष्टमोऽध्यायः; 10A, इति श्रीशैवतन्त्रे अतिरहस्ये आकाशभैरवकल्पे स्तम्भनविदेश्यगाप्योगो नाम नवमोऽध्यायः; 10B, इति श्रीमहाशैवतन्त्रे अतिरहस्ये उच्चाटनविग्रहप्रयोगो नाम दशमोऽध्यायः; 11A, इति श्रीमहाशैवतन्त्रे अतिरहस्ये आकाशभैरवकल्पे प्रखलसिद्धिप्रदे उमामहेश्वरसंवादे शङ्खरेण विशिते मोगसोद्धाप्रकरणं नाम एकादशोऽध्यायः। इति प्रथमकल्पः तमापः ॥

12B, इति ० सङ्कर्षणोन् विशिते यामुग्रहविद्या नाम वादप्रोत्थायः ;
 14A, इति औमहाशैवतन्त्रे अतिरहस्ये यामुग्रहप्रयोगो नाम चयोदशो-
 ऽथायः ; 15B, इति औमहाशैवतन्त्रे अतिरहस्ये यामुग्रहकवचविधिर्नाम
 चतुर्दशोऽथायः ; 16B, ० आकाशभैरवकल्पे प्रत्यक्षसिद्धिप्रदे शिष्याचारविधि-
 भेदो नाम पञ्चदशोऽथायः । लितीयः कल्पः समाप्तः ॥

19A, इति औमहाशैवतन्त्रे अतिरहस्ये याकाशभैरवकल्पे ग्रामसालुक-
 पच्छिराजकल्पे मल्लोङ्गारविधिर्नाम बोडशोऽथायः ; 22A, इति औमहाशैवतन्त्रे
 अतिरहस्ये याकाशभैरवकल्पे प्रत्यक्षसिद्धिप्रदे ग्रामसालुवपच्छिराजसोवं नाम
 सप्तदशोऽथायः ; 25A, इति औशैवतन्त्रे अतिरहस्ये प्रयोगभेदो नाम चतु-
 र्दशोऽथायः ; 26A, इति औपच्छिराजकल्पे निष्ठानुग्रहविवेको नाम एको[न]-
 विंश्टोऽथायः ; 27B, इति औमहाशैवतन्त्रे होमविधिर्नाम विंश्टोऽथायः ;
 30A, इति औमहाशैवतन्त्रे प्रत्यक्षसिद्धिप्रदे पच्छिराजकल्पे निष्ठहविधिर्नाम
 एकविंश्टोऽथायः ; 33A, इति औमहाशैवतन्त्रे अतिरहस्ये याकाशभैरवे कल्पे
 रक्षाभियेको नाम वाविंश्टोऽथायः ; 36B, इति औमहाशैवतन्त्रे पच्छिराजकल्पे
 चुदविधिर्नाम चयोविंश्टोऽथायः ; 40B, इति औमहाशैवतन्त्रे अतिरहस्ये
 याचारप्रस्तर्यासिद्धिर्नाम चतुर्विंश्टोऽथायः ; 42B, इति औमहाशैवतन्त्रे
 ग्रामभाराधनविधिर्नाम पञ्चविंश्टोऽथायः ; 47A, इति औशैवतन्त्रे अतिरहस्ये
 ग्रामकल्पे साढकाशरवलिविवेको नाम षष्ठविंश्टोऽथायः ; 48B, इति औभैरव-
 शैवतन्त्रे कल्पे मद्राजालौविधिर्नाम सप्तविंश्टोऽथायः ; 51B, इति औमहाशैवतन्त्रे
 याकाशभैरवकल्पे तैलाङ्गनविधिर्नाम चतुर्विंश्टोऽथायः ; 52B, इति औमहाशैव-
 तन्त्रे कल्पे मालामन्त्रे शूलिनीदुर्गाध्यायवर्णे विवा एकोविंश्टोऽथायः ; 54A,
 इति औमहाशैवतन्त्रे याकाशभैरवकल्पे विंश्टोऽथायः ; 56B, इति औशैवतन्त्रे
 याकाशभैरवकल्पे प्रत्यक्षसिद्धिप्रदे उलिकर्मविधानं नाम एकविंश्टोऽथायः ; 57B,
 इत्याकाशभैरवकल्पे दाचिंश्टोऽथायः ; 59A, इत्याकाशभैरवकल्पे महाशैवतन्त्रे
 प्रत्यक्षसिद्धिप्रदे वदवानलमन्त्रं नाम चयस्त्रिंश्टोऽथायः ; 60B, इति औमहाशैव-
 तन्त्रे याकाशभैरवकल्पे दिक्षुपालमन्त्रं नाम चतुर्स्त्रिंश्टोऽथायः ; 61B, इत्याकाश-
 भैरवकल्पे व्याधिमन्त्रं नाम पञ्चविंश्टोऽथायः ; 62A, इत्याकाशभैरवकल्पे
 मृत्युप्रयोगं नाम षट्विंश्टोऽथायः ; 68B, इत्याकाशभैरवकल्पे ग्रामकवचं नाम

सप्तविंशोऽध्यायः ; 70A, इत्याकाशभैरवकल्पे कामराजमन्त्रं नामाष्टविंशोऽध्यायः ;
 71B, इति श्रीचाकाशभैरवकल्पे रक्तामृग्नीमन्त्रं नाम एकोनचत्वारिंशोऽध्यायः ;
 72B, इत्याकाशभैरवकल्पे सोहिनीमन्त्रं नाम चत्वारिंशोऽध्यायः ; 73A,
 इत्याकाशभैरवकल्पे प्रब्लदाकर्णया-माधामन्त्रवासीकचत्वारिंशोऽध्यायः ; 74A,
 इत्याकाशभैरवकल्पे लक्ष्मीमन्त्रं नाम द्विचत्वारिंशोऽध्यायः ; 74B, इत्याकाश-
 भैरवकल्पे मायामन्त्रं नाम त्रिचत्वारिंशोऽध्यायः ; 75A, इत्याकाशभैरवकल्पे
 पुलिन्दिनीमन्त्रं नाम चतुर्चत्वारिंशोऽध्यायः ; 77B, इति श्रीमहाशैवतन्त्रे
 आकाशभैरवकल्पे महाशैवतन्त्रे प्रत्यक्षसिद्धिप्रदे संक्षेपिग्नीमन्त्रं नाम षट्चत्वारिंशो-
 ऽध्यायः ; 79A, इत्याकाशभैरवकल्पे धूमावतीमन्त्रं नाम सप्तचत्वारिंशोऽध्यायः ; 80A,
 प्रत्यक्षसिद्धिप्रदे धूमावतीमन्त्रं नामाष्टाचत्वारिंशोऽध्यायः ; 80B,
 इत्याकाशभैरवकल्पे नद्यतारणप्रयोगो नाम एकोनपचाशत्तमोऽध्यायः ; 82B,
 इत्याकाशभैरवकल्पे महाशैवतन्त्रे प्रत्यक्षसिद्धिप्रदे चित्रविद्यामन्त्रं नाम पचा-
 शत्तमोऽध्यायः ॥

5896.

4634. उत्तरतन्त्रे स्वप्नाध्यायः । *Svapnādhyāyah*
from Uttaratantra.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 3. Lines, 8
 on a page. Extent in slokas, 30. Character, Bengali. Appearance, dis-
 coloured and worn-out. Complete.

The work relates to the interpretation of dreams.

IO. V. 3135 describes a *Svapnādhyāya* which, in its colophon, is stated to belong to the *Itihāsapurāṇa* by Bṛhaspati. For almost identical topics from the *Mārkandeya Purāṇa* and *Bhaviṣya Purāṇa* of ASB. V. 3733, 3754-5. A MS of an *Uttaratantra* in 16 chapters is described in HPR. I. 35.

Beginning :—

नमो गतेष्याय ।

अथोत्तरन्दोत्तरः सप्राध्यायः ।

ब्रौदेष्वाच ।

देवदेव महादेव भक्तवत्सल ग्रन्थ ।

प्रायः कलियुतादेव लोकाः कल्पवभाजनाः ॥

कथं ज्ञानं भवेत्तेषां शुभाशुभफलेविहः(ः) ॥

भविष्ये वर्त्तमाने वा अतीते वा महेश्वर ।

विक्षरेण समाचर्य गदि तेऽस्ति कृपा मयि ।

ईश्वर उवाच ।

गृह्णं चेतत् प्रवच्यामि तव पौत्रा वगानने ।

साधकस्यात् देवेष्टि सर्वं प्रवच्यतां ब्रजेत् ॥

देष्टिकस्याय वच्यामि लक्षणं इदम् साम्यतम् ।

पुरच्छ्वायपवगीयं भक्तिश्चान्वितस्य च ।

जपपूजारतस्यापि कापश्चारहितस्य च ।

दातुर्भौत्तुः पालकस्य सर्वं प्रवच्यतां ब्रजेत् ॥

सच्छन्दचित्तस्याय सच्छन्दहृदयस्य च ।

सप्त्रे दृष्टे तु देवेष्टि सप्त्रं प्रवच्यतामियात् ।

संटेहे संधाये गर्जे भवे च समुपस्थिते ।

वरोगी शुद्धदेहः सन् जग्ना स्तुत्वा च भक्तिः ॥

नत्वा च देवता देवि सुतल्ये प्रायनं चरेत् ।

यथा यथा प्रसुप्तस्य व्यार्तस्य च महेश्वरि ।

प्रसादं कुरुते सप्त्रे किञ्चिद्दर्शनसंहतः ।

सद्यस्त्रिराचसप्ताहे हिसप्ताहेऽयवा पुनः ॥

एकविंशतिरात्रेण रथात रथ धियो पतिः ।

प्रसादं कुरुते सप्त्रे ततः मिद्दर्शनसंहतम् ॥

सप्त्रे पश्यति यो देवं महेष्ट्रो सर्वतोमुखम् ।

देवौ वा सप्रसुक्ताच्च एवं वाऽय यथाविद् ॥

देवतादर्शने चाय निर्भूलं चक्रमधुलम् ।
 गद्धां भागौरथौ भानु लिङ्गं विजानमैश्वरम् ।
 प्रसंगं तच जानौयात् सिद्धिं सप्रप्रदर्शने ।
 हितिलाभो भोजनच रोदनं रधिमद्वतम् ।
 संग्रामविजयो होमो हम्माद्याहोऽग्नो तथा ।
 नदौसमुद्रतर्गां चाकाशगमनं तथा ।
 भास्त्राद्वृद्धमनं चैव ज्वलनं तु ऊताप्तानम् ॥
 हम्माद्याहोऽग्नो चैव प्राप्तादप्तिरेऽपि च ।

...

2B, लभेत् सिद्धियुतचैव देवीनाचैव दर्शनम् ॥

End :—

दुःखप्रं चदि देवेशि खरादिसोऽग्नानथा ।
 भक्तानामन्यथा भावो दुःखप्रभिति निर्दितं ॥

Colophon :—

इत्यस्तरतत्त्वोक्तः सप्राप्तायः समाप्तः ॥

5897.

10528. मार्जारौतन्त्रम् । *Märjāritantram.*

Substance, country-made paper. 10 x 5 inches. Folium, I. Lines, 9. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Incomplete. Fragmentary.

The name Mārjāritantra is indicated on the left hand upper margin. It contains only ten verses dealing with the worship of Ucchistaganeśa.

Beginning :—

गणेशाय नमः ॥

देव्यवाच ।

देवदेव अग्नाय भवेत् यस्मेश्वर ।
 भैरवानन्द चिन्माल नमः सच्छन्दवत्तमे ॥ १ ॥

श्रीब्रिंगा सर्वसिद्धिः स्यात् केनोपायेन गङ्गर ।
वेदाचारविहीनानां सद्योच्छयश्चरोरिणां ॥ २ ॥
श्रीब्रिंगा सिद्धिं ममन् ब्रुहि मे परमेश्वर ।

इत्यर उवाच ॥

उच्छव्यग्रामाचार्यं सर्वसिद्धिप्रदायकम् ॥ ३ ॥
सर्ववशकरं लोके स्त्रीणां एकामिदं शुभम् ।
वशं करोति राजानं स्त्रियं वा प्रदर्शतथा ॥ ४ ॥

5898.

4745. कालोत्तरे मुद्रापटलम् । *Mudrāpaṭalam from the Kālottaratantram.*

Substance, palm-leaf. $12 \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 8, of which five are marked 27, 43, 81, 98 and 110; the rest are without leaf-marks. Lines, 5 on a page. Extent in slokas, 18. Character, Kutīla. Appearance, old and dilapidated. Fragmentary.

All the folia except 27 are more or less damaged and they do not belong to the same work. The damaged and fragmentary condition of the MS does not make it possible to ascertain the works to which the folia belong. On fol. 110A, the *Gālavacarita* is mentioned twice. Leaf 27B contains the following colophon :—

इति कालोत्तरे मुद्रापटलम् ।

5899.

2889. योनितन्त्रम् । *Yonitantram.*

Substance, country-made yellow paper. 15×4 inches. Folia, 17. Lines, 5 on a page. Extent in slokas, 250. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete in 8 chapters.

The work is described in L. IX. 3185.

5900.

4672. *Yonitantram.*

Substance, country-made paper. 14×5 inches. Folia, 8. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 200. Character, Bengali. Appearance, old and discoloured. Complete in 8 chapters.

5901.

5093. *Yonitantram.*

Substance, country-made paper. $14\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 9. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 225. Character, Bengali. Appearance, old and discoloured. Complete in 8 chapters.

5902.

6088. *Yonitantram.*

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 25. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 225. Character, modern Kashmiri. Appearance, fresh. Complete in 8 chapters.

The last verse of the previous MSS of the work is not found here.

5903.

10000. योनिगह्वरतन्त्रम् । *Yonigahvaratantram.*

Substance, palm-leaf. 12×2 inches. Folia, 40. The corners of the leaves which may have borne leaf-marks are worn away. Lines, 5 on a page. Extent in slokas, 550. Character, old Newari. Appearance, old. Complete.

The work seems to belong to the Nātha school.

Beginning :—

या सान्तकामिकुहरोत्थितभास्वराचो
 सोमाकंवङ्गिपयोदस्मध्यसंस्था ।
 चिचेतचिन्तविश्व + + + मावां ।
 स्वाभावम् [] मकिपरां प्रगमामि कालौ ।
 औमदुत्तरपीठे तु भग्नाने करबीरके ।
 सर्वयोगिनौ भेला पो + + + मये ।
 योनिगाहुर मुद्रुव्य मन्त्रसङ्घावमुत्तमम् ।
 औज्ञानेचनादेन भूलेसंप्रकाशितम् ।
 ब्रह्मप + + + + भैरवं विगतामये ।
 शक्तिस्ये शक्तिरश्वितं परमानन्दरुपिगम् ।
 निर्वाणं विजिविकारस्त्वं अप्रत्यक्षं मनो प +
 + + गुणगतैर्हैर्वेदं उदयास्तमवर्जितम् ।
 भूत्वरौ खेचरौ चैव दिक्कृतरौ गोत्वरौ तथा ।
 योगिनौ शाकिनौ लामा निष्ठसौः + + + ॥

A list of the *gurus* of the school is given thus :—

17B, गुरुकर्म प्रवक्ष्यामि इदं वौरेन्द्रनायकम् ।
 औदेववाच ॥
 इदं भैरव-राजे[श] कथयामि महा[]द्रुतम् ।
 य[श] कस्यचिदास्यातं सिद्धानां खेचरौषु च ॥
 लव खेचात् प्रवक्ष्यामि सिद्धिचक्रतुष्टयम् ।
 अनास्थेया परा निष्ठा ज्ञात्वा सोऽनुप्रदायिनौ ॥
 प्रथमं कम्पूर्वन् द्वितीयं सिद्धपूर्वकं ।
 संहारं तु तृतीयं स्यात् अनास्थेयं चतुर्थकम् ।
 रतेषां कमराजानां सिद्धसंज्ञा वदामि ते ।
 पक्षान्तरम् महाभौमं विद्या सङ्कर्षगो तथा ।
 आद्य चुगे यथा जातं चेताचां इष्टप्रे तथा ।
 चतुर्थं महाभौरे समाप्ता इदं भैरव ॥

खगेन्द्रनाथचित्ता वचा आयातानि क्रतो युगे ।
 दितौये कूर्मेनाथं तु मंगलादूतिमेव च ॥
 छतौये प्राणाधच्च काममङ्गलया सह ।
 चतुर्थे मीननाथं च कुष्ठशादूतिसंयुतम् ॥
 तस्यैव कौडमानस्य उत्पद्मा दाव[प्रा] सुताः ।
 तेषां नामानि वस्त्रामि आस्त्रायं च यथास्थिताः ॥
 भट्टमरमहेन्द्रं च वल्कलं चित्रमेव च ।
 विन्द्यालिं वरदेवं च अहेन्द्रं च गजेन्द्रकम् ॥
 महीधरं च मुडिकं सिद्धेयाः गुरुसन्नतौ ।
 रम्भोऽर्द्धरेताः षट् चैव सादिकारटिस्तथा ॥
 तेषां च प्रविभागं तु कथामि वृषभजः ॥
 भट्टमहेन्द्रनाथं च वल्कलं च तथा परम् ॥
 अहेन्द्रं च गजेन्द्रं च महीधरस्तथैव च ।
 एते सिद्धा महादेव ऊर्द्धरेता गताः सदा ॥
 अमरानाथपादं तु वरदेवस्तथापरः ।
 चित्रालिं विन्दनाधच्च मुडिकानाथमेव च ॥
 एते षट् स्यात् विकारस्ते कथिताः सुरपूजितः ॥
 निष्कृत्यानाथपादं च ज्ञानदौसिः सहिकतः ॥
 विद्यानन्दं च रसां तु दितौयं कथिता तत्र ।
 सत्यानन्दं महानन्दं छतौयं सिद्धपूजितम् ॥
 शिवानन्दं च रसा च वायातं च चतुर्थके ।
 खगेन्द्रादिसिद्धानां कथिता गुरुसन्नतौ ॥
 एते वै कुलमार्गं स्यु रहस्यं शिवनिर्मितम् ॥

The origin of the scriptures of the school and the order of creation of the world are indicated as follows :—

34B. सम्यक् महाश्वासनसमदायं पूजाकथासंक्षमपूर्वमेव ।
 सम्याय कौलोत्तरसामृते अभूतपूर्वं चथ कारणादि ॥

देवी श्रीवौरसिंहास्यसामिनौ प्रसृता भुवि ।
 तत्पादपद्मयुग्मात् प्राप्तं चैव महानयम् ॥
 श्रीस्थानन्दविधा देवी इतं तस्य प्रसादतः ।
 तथा इतं स्वशिष्यस्य श्रोचाचन्द्रभिधानतः ॥
 इतं परामृततःसं महाश्रासनमुत्तमम् ।
 तेनेदं चरितं सर्वं यथा प्राप्तं गुरुमुखात् ॥
 सम्प्रदायं सुसंबद्धं सरहस्यं सुखागमम् ।
 रचितं गुरुवाक्येन स्वसन्नामहिताय च ॥
 आदौ सर्वमिदं शून्यं निशाभासं निशाशयम् ।
 ततो आभासमुत्पन्नं आभासध्वनिसम्भवम् ॥
 अविस्तु शब्दमापद्मं शब्दो नादत्वमागतम् ।
 नादविन्दुरिवोत्पद्मं विन्दुपद्मं प्रजायते ॥
 ततः एषा चिकोगानु ज्ञादरूपं सुतेजसम् ।
 ततस्तप्तुष्टके चक्रे चिकोगं तापरूपिणम् ।
 ज्ञादताप-कर्मणैव अवतौर्णे महानये ।
 ततो मध्या परा योग्य एकाशाङ्कतमुत्तमा ॥
 तत्र मध्या विस्फुलिङ्गं उत्पद्मं भूरितेजसम् ।
 विस्फुलिङ्गात् समुत्पदा रावं सम्पूर्णकर्त्तव्यम् ॥
 ततो रावात् समुत्पदा देवी होक्तौर्णापूर्णमा ।

End :—

अयति विभवमात्मं शौद्धसहप्रसूर्णिमम् ।
 ममल-कमल-सान्नं मन्त्रदेहप्रसिद्धं
 कुमतिभिरु देवी साधकः मिद्दिदा तु ।

The last colophon which is the only colophon in the whole work runs :—

इत्युत्तमाचार्ये श्रीकृष्णपौटविभिर्गते श्रीचमडमैरवे शोदृशसहस्रे उत्तिते
 चोनिगङ्गां समाप्तं । इति शुभं ।

5904.

3160. कुलार्णीवतन्त्रम् । *Kulārnavaṭantram.*

Substance, country-made paper. $14 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 66. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 2,150. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

The work, in 17 chapters, has been published in the *Tantrasaṅgraha*, *Sulabha Tantra-Prakāśa* and *Tantric Texts* of Arthur Avalon (Calcutta, 1917). The present MS goes to the end of the 14th ullāsa. Of the 15th ullāsa there is only one leaf.

5905.

3452. *Kulārnavaṭantram.*

Substance, country-made paper. $17\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 1-69 (as indicated on the right hand side) and 76-144 (as indicated on the left hand side). Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 2,300. Character, Bengali. Date, Śaka 1640. Appearance, discoloured. Complete in 17 chapters.

Post Colophon :—

ऋतुरन्धा + + आसु शकेषु कृष्णाम्भगा ।

रहस्योदयं मुदालेखि प्रिवोक्तः प्रिवया सह ॥

हृदयामते ।

उद्गौयाने भजापौठे न सिद्धिः स्थात् स्त्रियं विना ।

स्त्रीविहूनो साधने च विष्णुं कुर्वन्ति देवताः ॥

तथैव देविदेकोठे पौठे देवि सुनिचितम् ।

भक्ताहारविहारा च सञ्जलोकमनोहरा ॥

यस्या दर्शनमाचेण मनःक्षोभः प्रजायते ।

अद्वोभो मनसचैव तत्त्वं सिद्धिः प्रजायते ॥

सजातौद्या सञ्जंदा याज्ञा ब्राच्छार्णौ यवनौ विना ।

रञ्जकौ भाषितौ याज्ञा विदग्धा सञ्जंदैव च ॥

त्राच्छ्रगो यवनौ वपि यः स्पृशेद्वयोगतः ।
 न तस्य विद्यते सिद्धिः कल्पकोटिश्चतैरपि ।
 दरिद्रः स्थात् महारोगी सर्वलोकविनिविदतः ।
 विमुखौ विषुरा तस्य इस्त्वा याति निवदा ॥
 हिङ्कुलाखे महाप्रीठे मद्यं खादति यो जनः ।
 न तस्य जायते सिद्धिः कल्पकोटिश्चतैरपि ।
 देविदेकोटिमुदास्यपौठयोरन्तरे वसन् ।
 मद्यं दत्ता जपेयस्तु तस्य सिद्धिर्न जायते ।
 जालन्धरे महाप्रीठे तथा मद्यं परिवर्जते ।
 वाराणस्यो महाभागे शिवभक्तिपरायगः ॥
 एकया मुदया सिद्धिर्जायते नाच संश्याः ।
 अन्तर्वेदिप्रयागे [च] सिद्धिलाघां तथैव च ।
 मागधे मेखलायाच्च मद्यात् सिद्धिः प्रजायते ।
 तच देवाः प्रकृत्वन्ति द्विनं मद्यरसं विना ।
 चक्रवर्ककलिष्टेषु स्त्रिया सिद्धिभवेद्वम् ।
 तथैव सिंहलादौ च सौराज्ये द्रौपदीक्षते ।
 राठायां भस्त्रमासेच्च मुदयाहृनयापि च ।
 गौडे च पञ्चभिर्देवैः सर्वसिद्धिः प्रजायते ।
 शवमन्येषु देशेषु पञ्चभिः सिद्धिलाभमुः ।

तन्मान्तरे ।

दधिना समभागच्च गुडं दत्ता दिनचयम् ।
 वदश्चौमूलसंयुक्तं मद्यं भवति पार्वति ।

तन्मान्तरे ।

कुलं शक्तिः समाख्याता तस्यां पूजादिकच्च यत् ।
 कुलाचारः स विजेयः साधकस्येषु दायकः ॥
 समाप्त्याचर्यम् ।

शुभमस्तु श्रकाव्याः १६४० । औग्नेयाधर देवशर्मणः स्वाच्छ-
 मिदं प्रस्ताकच्च । कृष्णाय गोविन्दाय नमः ।

The date given here seems to be the date of copying of the present MS whereas the date found in the beginning of the post-colophon appears to be the date of the MS from which the present MS was copied.

The above extract from the *Rudrayāmala* agrees generally with what appears to be the 18th chapter of the *Kulārṇava* in a Vangiya Sāhitya Pariṣat MS (No. 602).

5906.

4730. *Kulārṇavatantram*.

Substance, country-made yellow paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 44-53. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 105. Character, Nāgara. Date, N.S. 924. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS contains only the ninth chapter of the work.

Post Colophon :—

संवत् ६२४ माघशुक्ले चतुर्दशी लिखितमिदम् ।

5907.

3714. *Kulārṇavatantram*.

Substance, country-made paper. $19\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 14. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 490. Character, Bengali. Appearance, old and dilapidated. Incomplete.

This MS runs from the beginning up to verse 39 of the fourth chapter of the work.

5908.

3917E. *Kulārṇavatantram*.

Substance, country-made paper. $14\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 39A-41A. Lines, 11 on a page. In tripāṭha form. Character, Bengali. Appearance, old and discoloured. Incomplete.

This MS contains what is called the "36th" chapter of the work.

Beginning :—

ॐ गुरवे नमः । श्रीशिव उवाच—
इद्यु दुर्गे प्रवच्छामि साधकानां सुखोत्तमम् ।

End :—

तवैव सेवानिपुणो जगो वा तदान्ति चित्तं पलभाग् न वैश्वरः ।

Colophon :—

इति कुलार्णवे देवीश्वरीसंवादे परमार्थ-तत्त्वज्ञानतरङ्गिष्ठां नाम-
महात्म्यं घट्चिंशत् पटलः ।

5909.

3917G. *Kulārnavaṭalantram.*

Substance, country-made paper. $14\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 54B-83B. Lines, 11 on a page. Character, Bengali. Date, Śaka 1614. Appearance, old and dilapidated. Incomplete.

This MS runs up to verse 74 of the 11th chapter. The date of the MS is given at the end of the Muṇḍamālā-tantra which is completed at fol. 54B of the same MS.

5910.

4668. *Kulārnavaṭalantram.*

Substance, country-made paper. $17 \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folia, 152-216 (as indicated on the right side of the leaves) or 1-65 (as indicated on the left side). Lines, 10 on a page. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete in 17 chapters.

The seven verses at the end of Avalon's edition of the work are not found in the present MS.

5911.

5912. *Kulārṇavatantram.*

Substance, country-made paper. $9 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 123. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 2,150. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete in 17 chapters.

5912.

5862A. *Kulārṇavatantram.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1-5. Lines, 13 on a page. Character, Nāgara. Appearance, good. Incomplete.

This MS runs up to verse 117 of chapter I of the work. In the beginning there are three additional introductory verses not found in Avalon's edition of the work. They run as follows:—

ओगुरून् गमापतिं दुग्मं वदुक्तं शिवमचृतम् ।
ब्रह्माग्नं गिरिजां लक्ष्मीं वाणीं वदे विभूतये ॥
अनाद्याचाखिलाद्याय मायिने गतमायिने ।
अरुणपाय स्वरूपाय शिवाय गुरुवे नमः ॥
पराप्रसादमन्त्राय सचिदानन्दमूर्तये ।
वामोद्वोमस्वरूपाय अम्बकाय नमो नमः ॥

5913.

166. कुलार्णवे ईशानसंहिता । *Isānasamhitā from
Kulārṇavatantram.*

Substance, country-made yellow paper. 18×3 inches. Folia, 9. Lines, 5 on a page. Extent in slokas, 215. Appearance, good. Complete.

The manuscript has been noticed in L. I. 424. No such topic as dealt with in this MS is found in the printed editions of the *Kulārṇava*,

It is in the form of an interlocution between Nārada and Gautama and also between Śaṅkara and Pārvatī. It is a Vaiṣṇava work.

The present work obtains its name from the name of the sixth mouth of Śiva which is hidden and called Iśāna.

The six Āmnāyas of the Tantras describing the rites of various deities are stated to have issued from the six mouths of Śiva as follows (cf. also pp. 119-20 below):—

Fol. 3B. भुवनेश्वरो चाद्रपूर्णा महालक्ष्मीः सरस्वतोः ।
 चतुर्वर्गंप्रदा देवो मन्त्राच्चासाद्य कामदाः ॥
 साधनानि च सर्वांगि पूर्ववक्त्रेणा कौर्त्तिताः ।
 प्रसाददच्छामूर्तिंगोपाल-ग्रहणध्याः ॥
 चतुर्वर्गंप्रदा एते मन्त्राच्चैषां ससाधनाः ।
 दक्षवक्त्रेणा कथिता मया जनविसुक्तये ॥
 कृत्यनाशायगौ विष्णुराघवौ नरसिंहकः ।
 हययौव-वशाद्वद्याक्षतयान्ये ग्रहणरादयः ॥
 चतुर्वर्गंप्रदा लोके मन्त्राच्चैषां ससाधनाः ।
 प्रत्यक्ष-वक्त्रेणा कथिता मया काशण्यतः प्रिये ।
 कालो तारा मर्दिनो च त्वरिता वगला तथा ।
 जयदुर्गां तथा चान्या मातद्विन्यादयः प्रिये ।
 दुर्गे दुर्गे पूर्णकला विशेषेणा कलौ दुर्गे ।
 मन्त्राः ससाधनाच्चासां उदकृवक्त्रेणा कौर्त्तिताः ॥
 चिपुरेश्वी तथा चण्डा तथा चान्याच्च देवताः ।
 चिपुटा चिपुरा निया तथा चान्याच्च देवताः ।
 चतुर्वर्गंप्रदा निवं मन्त्राच्चासां ससाधनाः ।
 ऊर्ढवक्त्रेणा कथिता भुक्तिसुक्तिते दृशाः ।
 सूर्यचन्द्रो हनुमाच्च गोराङ्गो ह्यपराजिता ।
 प्रत्यक्षिरा विष्वरा तथा चान्याच्च देवताः ॥

चतुर्वर्णप्रदादेभे कलिकाले विशेषतः ।
 मन्त्राः ससाधनादैवं गुप्तवक्तेण कौरीर्चिताः ॥
 इत्येवं कथितः कान्ते मम उक्तविनिर्णयः ।
 गोपनीयः प्रयत्नेन न देयः पशुधातिने ॥

The name of Gaurāṅga in the sixth Āmnāya provokes a question from Pārvatī in reply to which Maheśvara emphasizes the divinity of Gaurāṅga and gives the details of his Tāntrika worship.

5914.

3764. कुलार्णवे षट्कर्मविधिः । *Saṭkarmavidhiḥ from Kulārṇavatantram.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 2. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 30. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

This work deals with the six black rites of the Tantras. This topic is dealt with, though not in identical language, in the 16th chapter of the *Kulārṇava*. The first three verses of the extract quoted below are found in *Sāradātilaka* (XXIII, 128-30).

Beginning :—

अथ षट्कर्मप्रयोगः ।
 सूर्योदयं समारभ्य घटिकादशकं क्रमात् ।
 कृतव[च] वसन्ताद्याः दिवाशाचौ दिने दिने ॥
 वसन्तयोग्यवर्धास्त्वप्परज्जेमन्तसंसरात्(?) ।
 हेमन्ते ग्रान्तिकं प्रोक्तं वसन्ते वशकर्मणि ।
 प्रशिरः स्तम्भने ज्येष्ठो विद्विषो यौष्टके मतः ।
 प्रावृद्ध[च] चाटने ज्येष्ठा प्रस्तु मारण[कर्मणि] ॥
 सर्वाभिमुखतः कुर्यात् ग्रान्तिकस्य कुलेश्वरि ।

Colophon :— इति ओकुलार्णीवै षट्कम्भेतिधिः ।

For an account of the contents of the *Kulārnava-tantra* cf. C. Chakravarti—*Extent and contents of the Kulārnavatantra* (Annals of the Bhandarkar Oriental Research Institute, Vol. XIII, p. 206ff.).

5915.

163. गुप्तसाधनतन्त्रम् । *Guptasādhanatantram*.

Substance, country-made paper. 19×3 inches. Folia, 16. Lines, 5-7 on a page. Extent in ślokas, 400. Character, Bengali. Date, Śaka 1691(?). Appearance, old and soiled. Complete in 12 chapters.

The work, in 12 chapters, has been published in the *Tantrasaṅgraha* of Rasikmohan Chatterji and described in L. II. 738. For other editions cf. BM Catalogue (1877-1892, p. 414; 1906-28, p. 1073).

Post Colophon Statement :—

पृष्ठियहृष्टास्यज्ञमितेऽद्वे मात्रमासे लिखितो ओराजकिष्टोर
ग्रन्थंगा गुप्तसाधनतन्त्रकः ।

5916.

4666. *Guptasādhanatantram*.

Substance, country-made yellow paper. $16\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 17. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 400. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete in 12 chapters.

5917.

2760. *Guptasādhanatantram*.

Substance, country-made paper. $16\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 4. Lines, 5 on a page. Extent in ślokas, 84. Character, Bengali. Appearance, new. Incomplete.

The present MS contains the 6th and the 7th Paṭala of the work.

5918.

159. गुरुतन्त्रम् । *Gurutantram.*

Substance, country-made paper. $15 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 7. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 190. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

The present MS has no division in chapters. The work is described in L. I. 247 in which the concluding colophon is given as belonging to the fifth chapter of the work. The beginning and end of the present MS agree with those of L.

5919.

1621. निर्वाणतन्त्रम् । *Nirvāṇatantram.*

Substance, country-made yellow paper. $14 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 17. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 550. Character, Bengali. Appearance, old. Complete in 14 chapters.

Printed in 14 chapters in *Tantrasamgraha* and *Sulabha-tantraprakāśa*. For a description of the work cf. L. I. 274.

5920.

31. समयाचारतन्त्रम् । *Samayācāratantram.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 16. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

The present MS is described in L. II. 755, where it is stated to be in prose but as a matter of fact the work is mostly in verse. The portions of mantras and directions only are in prose. The work has been described also in HPR. II. 241.

The object of the work is given in the following verses (Fol. 1):—

भृगु देवि प्रवस्थामि गुच्छादृक्षतर्द महत् ।
 समयाचारसङ्केतं तन्मं परमदुर्लभम् ॥ ६ ॥
 पूजनादिषु यः कालो देवतानां प्रथक् एथक् ।
 स कालः समयो नाम यं ज्ञात्वाभ्युत्तमश्रुते ॥ ७ ॥
 कालेष्वाचरणे देवि यस्य देवस्य यं विधि ।
 तं नाम समयाचारं देवानामपि दुर्लभम् ॥ ८ ॥
 सङ्कीर्तनात् प्रनर्विंश्टस्यानां रक्षस्यकम् ।
 समयाचारसङ्केतं नामा तन्मं प्रकौर्तितम् ॥ ९ ॥
 अथवा समयाचारात् समयाचारसुचते ।
 समया गोपनौयानां सदा गोप्या प्रकौर्तिता ॥ १० ॥

The origin of the six Āmnāyas is indicated :—

5B, पूर्वाञ्चायकलदा ज्ञातो यदा प्राची दिशि स्थितः ।
 एवं पञ्चिम आङ्गायः पञ्चिमस्यां दिशि स्थितः ॥ ५८ ॥
 एवमुत्तर आङ्गाय उत्तरस्यां दिशि स्थितः ।
 मुखमर्क्षकृतं देवि यत्प्रोक्तं तत्र सम्भिष्ठौ ॥ ५९ ॥
 स ऊर्ज आङ्गायः कथितो देवानामपि दुर्लभः ।
 अधोमुखं कृतं देवि यत्प्रोक्तं गिरिश्चप्रिये ॥ ६० ॥
 अथ आङ्गायः इत्यक्तं सर्वं सर्वं वरानने ।
 अडाञ्चायकथिताच्चोत्तर्यतिक्षमनामतः ॥ ६१ ॥

In this enumeration the southern Āmnāya is omitted by inadvertence of the scribe or of the author. But it appears in the next extract which gives the names of different goddesses described in the various Āmnāyas :—

6A, यमिन् यमिन्यं च ये देवाः कौर्तिताच्च वरानने ।
 तांक्षान् देवान् प्रवस्थामि साधकाः [ना] सुखाय च ॥ ६२ ॥

श्रोविद्याभेदसहिता वाला च चिपुरा च या ।
 भुवनेश्वर्यद्वयपूर्णा च पूर्वान्नायप्रकौर्तितः ॥ ७३ ॥
 वगलामुखी च दण्डिनी त्वरिता स्वप्नलप्रदा ।
 महिषमहिंनौ महालच्छी दक्षिणान्नायप्रकौर्तितः ॥ ७४ ॥
 कालिकाभेदसहिता ताराभेदैच संयुता ।
 मातझी भैरवोच्छिन्ना तथा धूमावती मता ॥ ७५ ॥
 उत्तरान्नायकथिता घौव्रकासफलप्रदा ।
 समस्तभेदसहिता कालिका या प्रकौर्तितः ॥ ७६ ॥
 हावि[श]वल्लशी नाम दक्षिणान्नायसंचिका ।
 पश्चप्रसादो मन्त्रस्तु ऊर्जान्नायप्रकौर्तितः ॥ ७७ ॥
 वागीश्वर्यादयो विद्या अध्यवान्नायप्रकौर्तितः ।
 ऊर्जान्नायो द्वाधैव केवलं मोक्षदो भवेत् ॥ ७८ ॥

An enumeration of the various original Tantra works is given as follows:—

- 8B, नाना तन्त्रानि देवेश्वि पटलानि पृथक् पृथक् ॥ १२८ ॥
 डामरागि च सर्वोग्नि तन्त्रागां हृष्टयानि च ।
 समाप्ततः प्रवल्लामि इहम् देवि वरानने ॥ १२९ ॥
 चतुःषष्ठीनि तन्त्रागि यामलान्यष्टु सुन्दरि ।
 डामरागि च चौग्नि स्युः कथयामि शुभानने ॥ १३० ॥
 तन्त्रागां बड्धानांश्च मया पूर्वं प्रकाशितं ।
 यामलान्यच्च वल्लामि डामरागि तथा एव ॥ १३१ ॥
 विशुब्दशिवानांश्च यामलानि पृथक् पृथक् ।
 श्वलोर्गत्तेष्वैव स्फन्दस्य च पृथक् पृथक् ॥ १३२ ॥
 सुर्यांचन्द्रमसोष्वैव कथितानि वरानने ।
 ऊद्गौष्ठडा[म]रं नाम भूतडामरकं तथा ॥ १३३ ॥
 ग्रन्ति-डामरकं नाम कथितानि च डामरम् ।

It mentions Vijayākalpa as another work previously mentioned (v. 239).

5921.

3112. *Samayācāratantram.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 23. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, Nāgara. Date, Samvat, 1944. Appearance, fresh. Complete.

Post Colophon :—

संवत् १६४४ । मोः कु चार मासे शुक्लपक्षे ॥३०॥ चार
सोमारः ॥
ओश्विवभद्राय नमो नमः । ओरामानुचाय नमो नमः ।

5922.

3172. *Samayācāratantram.*

Substance, foolscap paper. 15×5 inches. Folia, 9. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 325. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Complete.

5923.

11251. *Samayācāratantram.*

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 1-7. Lines, 14 on a page. Extent in ślokas, 270. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Incomplete.

The present MS begins with the last foot of a verse marked 30.

5924.

3712. समयातन्त्रम् । *Samayātantram.*

Substance, country-made paper. $18 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 39. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 1,200. Character, Bengali. Appearance, dilapidated and pasted. Incomplete.

It contains the first nine Patalas and a portion of the tenth.

The topics dealt with in the work as well as the significance of the name of the deity Samayā have been indicated on Fol. 38A:—

कथितं परमज्ञानं समया सा समाच्छनम् ।

कर्मयोगात्मकं वेदज्ञानयोगात्मकं परम् ।

न्यासविन्यासनं भद्रं नित्यज्ञानपरापरम् ।

पूजासङ्केतममलं वलिसङ्केतमुत्तमम् ।

जपसङ्केतमीश्वान-वक्षिहोमविधानकम् ।

चिरीजसाधनं गृहं तथा भावप्रकाशनम् ।

महाप्रयोगसङ्केतं संश्लेष्टकारणम् ।

...

काले सम्युक्ते सर्वे काल एव हि लौबते ।

स्थिसंज्ञायोर्देवि काल एव हि कारणम् ।

कालभैरवरूपोऽहं तत्त्वं कालस्तरपिण्डो ।

कालः समय एव स्थात् समया त्वं परापित्रे ।

अहं सामयिकस्तेन वस्त्रात्तव वशं सदा ॥

5925.

3161. वौरतन्त्रम् । *Viratantram.*

Substance, country-made paper. Some of the leaves, 23 to 26, are of blue foolscap paper. $14 \times 5\frac{1}{2}$ inches. The leaves of foolscap— 14×4 inches. Folia, 1-35 of which fol. 12-14 are missing. Lines, 8, 10 on a page. Extent in slokas, 700. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Complete in 14 chapters.

The MS contains fourteen chapters. L. I. 229 and MS No. 5927 *infra* have 15 chapters each. According to the last colophon given below it pertains to the *Vijayākalpa*.

Colophon :—

इति औदीरतन्त्रे विजयाकल्पे चतुर्दशः पट्टम् ।

Post Colophon :—

ओक्षण्यानन्दनायस्य पुस्तकमिदम् ।

5926.

3386. *Viratantram.*

Substance, country-made paper. $15 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 14. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 400. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete in 8 chapters.

The present MS contains eight chapters. It omits the introductory verses as found in the two other MSS of the work described here and begins :—

श्रीभगवानुवाच ।

विना दुःखैर्विना पावैर्विना पुरस्त्रियादिभिः ।

सिङ्गमन्त्रं प्रथम्भास्मि भृगु पार्वति सादसम् ॥

वेनानुष्ठितमाचेण भोगेन मोक्षमाप्नुयात् ।

बौद्धतन्त्रं भया गुप्तं गोपनं सर्वकामदम् ॥

जौवानुयहसर्गेण गुरुवक्त्रात् प्रकाशितम् ।

गुरवः सर्वप्राप्ताणां केवलं कारणं विधौ ।

सिङ्गयो न हि मन्त्राणां पारम्पर्यक्रमं विना ।

तत्रादौ गुरुपंक्तीनां विघानं कथ्यतेऽपुना ।

पुरा मन्त्रप्रसङ्गेन प्रकृत्ये प्राच्छ चक्रः ।

श्रीशङ्कर उवाच ।

मातर्देवि महाभागे वक्तुं मोक्षप्रवर्तिनि ।

इदानौ ओतुमिष्ठास्मि गुरुवक्रममनुच्चमम् ॥

ओप्रकातिरवाच ।

गुरुकमस्तु बज्जधा मनविस्तारगौरवात् ।
कालानामयनादित्वात् तत्सर्वं कथयामि ते ॥
गुरुकमस्य चाचानाम्भुमागो भविष्यति ।
मनवमार्गे मनविद्ये न तावृकु सिद्धिगोचरे ॥

End :—

अग्न्युत्पातादयो दोषा भूतप्रेतादिसम्मताः ।
नेच्छन्ते तां दिशं भौत्वा उच्चिता देवताज्ञया ॥

The Last Colophon :—

इति बौश्टन्ने घटकमैवस्तामद्युमः पटलः समाप्तः ।

Post Colophon :—

साक्षरेण लिखितं वर्णं माधवाख्येन मृदुता ।

The contents of the work are given as follows on the obverse of the first leaf :—

प्रथमे गुरुकमाभिधानम् । द्वितौये तामाप्रकरणम् । तृतौये दक्षिणा-
कालिकाप्रकरणम् । चतुर्थे निलृपूजाप्रकरणम् । पञ्चमे श्वसाधनप्रकरणम् ।
षष्ठे उच्चिष्ठचाहुलिनौसिद्धिसाधनप्रकरणम् । सप्तमे प्रचण्डासिद्धिविधि-
प्रकरणम् । (In a later hand) अष्टमे घटकमैवस्ता ।

5927.

3457. *Viralantram.*

Substance, country-made yellow paper. $19\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 17. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 700. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

This MS contains 15 chapters like L. I. 229.

5928.

3178. कालीविलासतन्त्रम् । *Kālivilāsatantram.*

Substance, Serampore paper. 13×5 inches. Folia, 115. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 1,100. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete in 35 Paṭalas.

For a full description of the work see L. IX. 2963.

After the end of the work there are four lines of a work called Rudradīpikā which begins as follows:—

सहस्रशिखपूजायामेकोक्तव्य तथा दधि ।
पञ्च लिङ्गानि एकत्र ज्ञात्वा पूजापत्रं लभेत् ॥

5929.

8111A. तारातन्त्रम् । *Tārātantram.*

Substance, country-made paper. $13 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 7. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 150. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

The work, in six chapters, has been published by the Varendra Research Society of Rajshahi (1913).

5930.

3348. कालीतन्त्रम् । *Kālītantram.*

Substance, country-made paper. $16 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 18. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 600. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Complete in 11 Paṭalas.

Beginning :—

कैलासशिखरारुदं देवदेवं जगदूरम् ।
उवाच पार्वती देवो भैरवं परमेश्वरम् ॥

पार्वत्यवाच ।

देवदेव महादेव लक्ष्मिस्तित्यात्मक ।

किन्तु ब्रह्ममयं धाम ओनुमिष्ठानि तत्त्वतः ॥

The Post Colophon Statement :—

After three lines containing Bijamantras and a verse, we have the following sloka :—

यथा स्थालस्थालौ-जलितकरतालौ-द्रुमलता

कर्माभालौ कालौ इरति भृत्यालौ अचलता ।

तृष्ण-व्यालव्यालौ-घनवस्त्रगमालौ व सकलम्

कलं कालौ कोदृग् यदि मनसि कालौ विजयते ॥

अयं इलोकः काशौस्थकेनचित् महापुरुषेण छतो नवद्वौपे प्रकाशितः ।

[This MS was found missing at the time of printing the catalogue.]

5931.

3454. *Kālitantram.*

Substance, country-made paper. $16\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 8. Lines, 9 on a page. Extent in 4lokas, 288. Character, Bengali. Appearance, faded. Complete in 11 Paṭalas.

The work, in 12 chapters, has been published in the Sanskrit Sāhitya Pariṣat Series (Calcutta, 1922). The *Kālitantra* in 21 ullāsas as edited and published by Kāliprasanna Vidyāratna (Calcutta, 1892) is an entirely different work dealing with Yoga practices. The 12th chapter of the Sāhitya Pariṣat edition is absent in the present MS.

5932.

4588. *Kālitantram.*

Substance, country-made paper. $17\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 1-14. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, Bengali. Appearance, old and discoloured. Incomplete in the beginning.

This MS also contains 11 chapters like the above. The present MS omits the first 9 verses of the Sanskrit Sāhitya Parīṣat edition of the work and begins from the 10th verse.

5933.

5621D. *Kālitantram.*

Substance, palm-leaf. $14 \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 68A-87. Lines, 4 on a page. Extent in ślokas, 320. Character, Udyā. Appearance, good. Complete in 12 chapters (which do not all agree with those of the S.S.P. edition).

After the last colophon there are 7 lines, relating to offerings to she-jackals (शिवायलिप्तकार).

5934.

4589. कौलतन्त्रम् । *Kaulatantram.*

Substance, country-made paper. $16\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 4. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 100. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete in four chapters.

The work deals with the worship of Kālī and Tārā according to the Kaula form.

Beginning :—

ॐ गृहे नमः ।

कौलासश्चिखराहुर्द भैरवं भूतपावनम् ।

पद्मच्छ परमप्रीता भैरवो सप्तलेद्धरा ॥

भैरव्यवाच ।

देवेश परमेश्वान किं तथा अप्यतेऽनिश्चम् ।
किनादुच्छमयं धाम किञ्चा तस्य अपात्पालम् ॥
विधिना केन देवेश साधनौयं वदस्त तत् ।

भैरव उवाच ।

किं जानामि वराहोहे स्वरूपं तस्य भाषितम् ॥
यदाचारं शङ्करेण गुरुणा मम सन्दर्श ।
तस्यं भवदत्तमयं शङ्करः स महेश्वरः ॥
तथापि नश्लोकानां प्रसिद्धानाय एच्छसि ।
अतश्च व्रवस्यामि यद + + सुनोचने ॥

End :—

इति ते कथितं कौलतन्त्रमुत्तमलक्षणम् ।
इदिस्यं तारिगोदेवा बौद्धदेवेन भाषितम् ॥

Colophons of the different chapters :—

2A, इति कौलतन्त्रे ताराकल्पे ताराहस्यं नाम प्रथमः पटलः; 3B, इति कौलतन्त्रे ताराकल्पे ताराचारो नाम द्वितीयः पटलः; 4B, इति कौलतन्त्रे कालोकल्पे छतुर्थः पटलः; इति कौलतन्त्रे कालोकल्पे चतुर्थः पटलः।

After the colophon there are two verses quoted from the *Tārākalpa* referring to the excellence and functions of Kaulas.

5935.

3167. निरुत्तरतन्त्रम् । *Niruttaratantram.*

Substance, country-made paper. $15 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 30. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 725. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Incomplete.

The present MS contains chapters 1 to 14 and one line and a half of the 15th. The work has been printed, in 15 chapters, in the *Tantrasangraha* as also in the *Sulabhatantraprakāśa*. It has been described in L. I. 285 and HPR. I. 206.

5936.

4669. *Niruttaratantra.*

Substance, country-made paper. $16\frac{1}{2} \times 6$ inches. Folia, 30. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 1,196. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Complete.

The present MS contains 15 chapters.

5937.

5973. निरुत्तरभट्टारकम् । *Niruttarabhattāraka.*

Substance, country-made paper. $11 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 8B-17. Lines, 11-14 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, Nāgara. Appearance old. Complete in five chapters.

The work deals with Yoga.

Beginning :—

ओगोऽप्य नमः । अद्यसे ।

ॐ नमः शिवाय ॥

नमो माया दिक्षाल यास कुलान्तकृत (?) ।
बोमातोतं निराभासं स्पन्दनास्पन्दवज्जीतम् ।
अलम्बुर सर्वमालम्बं निराकृतं निराकृतिं ।
रुक्षागुणपरिभान्तिनिष्ठा निष्ठा क्षिमाग्रम् ॥

...

...

ओदेव्यवाच ।

महा-संश्लय मे नाय मायाभ्यप् [रि]वस्तिनम् ।
अनेन भेदगूढादें अतं मे इन्द्रजालवत् ।
सिद्धान्तं तत्र वै शेषं ज्ञानभेदं कुलाग्रमम् ।
महार्थग्रमनं चैव तत्त्वार्थमध्यनं तथा ॥

प्राप्त्वा अर्थे नैव जानामि पदवाक्यप्रमाणात् ।
 भान्तवुद्दिश्च है देव भासिता + + ग्रासने ॥
 केनोपायेन देवेष्ट जातये सर्वरूपतः ।
 नेनेदं जापते सत्यं दम्भशाल्यविवर्जितम् ॥
 नन्दि(क)खन्दकुमाराश्चर्मेविना योगिनीकुलैः ।
 मुनिभिर्ज्ञम् + + + सूर्यचन्द्रमसादिभिः ॥
 कथितं परमं ज्ञानं न स्थानं चिह्निष्ठं सम् ।
 तदादिकं यदस्तौति वद मे सुरुगायक ॥
 निवधमत्ता त्वं है देव कम्मिता मनसा गिरा ।
 प्रसादं कुरु संचोपादालोपादेन सुजाते ॥
 आयासरवितं ज्ञानं प्राणायामविवर्जितम् ।
 धारणाध्याननिर्मुकं योगतत्त्वविवर्जितम् ॥
 ब्रह्मयज्ञकियाहौनं निष्क्रियं तौर्यवर्जितम् ।
 प्रसन्नाकं जगद्वाय वदेतद्वस्त्रावत्सलम् ॥

9B, औमैरत्र उवाच ।

कषयामि यथातये कपटज्ञानवर्जितम् ।
 भमभान्तिं परिव्यज्य ग्राहयेत् परमं पदम् ।
 धानान्तकस्मीमुखं खानप्राचिदिकैरपि(?) ।
 चिन्तया इच्छितं चित्तं निच्छितं परमं पदम् ॥
 कुम्भपूरकरेत्तादैः प्रश्नान्तपवनैः सह ।
 दशवाचोः सद्वन्द्वानि दशसाहस्रिका[गि] च ।
 प्रथेकं च सहस्रात्मा प्राणायाच्च धनञ्जयः ।
 दशसाहस्रायहूं संस्थितं कुलमध्यगम् ॥
 वायुरुच्छं परिव्यज्य तत्त्वरुच्छं तथैव च ।
 मनवजालं महादुर्गं क्रियाजालं परिव्यज्य ॥
 ग्रास्त्रजालमनेकार्थं वज्रं सर्वं मलालवत् ।

Colophons of the different chapters:—

9A, इति भैरवस्तोतसि निरुत्तरभट्टारके प्रथमः पटलः; 11B, इति भैरवस्तोतसि संयहे निरुत्तरे द्वितीयपटलः; 12A, इति भैरवस्तोतसि निर्गति निरुत्तरे छत्रौयः पटलः; 14A, चतुर्थः पटलः; 17B, इति भैरवस्तोतसि निर्गति निरुत्तरभट्टारके पचमः पटलः। समाप्तं निरुत्तरभट्टारकं नाम योगद्वाराकृतम्।

5938.

5220. तोडलतन्त्रम् । *Todalatantra.*

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 26. Lines, 6 on a page. Extent in Alokas, 490. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete in 10 chapters.

The work, in ten chapters, has been printed in the *Vividhatantrasamgraha* and the *Sulabhatantraprakāśa*. L. I. 385 is stated to contain the beginning of an 11th chapter.

5939.

4652. वामकेश्वरतन्त्रम् । *Vāmakeśvaratantra.*

Substance, country-made yellow paper. $19\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 11. Lines, 6 on a page. Extent in Alokas, 232. Character, modern Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

The present manuscript contains Patalas LI to LV dealing with topics like *Abhisēka*, *Pūrṇābhiṣēka* and festivities (*yātrās*) in honour of Sakti like those in honour of Viṣṇu.

The 51st Paṭala begins :—

भैरववाच ।

रेक्षज्ञानं महादेव कथमुत्पद्यते प्रभो ।

नशाङ्किति गुरुं सन्ते देवताष्व ग्रिलामयौम् ॥

मन्त्रसादाचार सप्तवृ कथमैक्यं भवेष्टिव ।
 भावाः कतिविधा देव आचारा विविधाः कथम् ।
 व्याख्यामागाङ्ग देवेश को मम प्रियवानङ्गो ।
 एवं सर्वं महादेव विशेषेण ब्रवीषि मे ॥

The 55th Paṭala ends :—

एवं साम्बल्परौ याचां ज्ञात्वा साधकसत्तमः ।
 गुरुः प्रसादो हेतेशि प्रियतुल्यो न संप्राप्य ॥

Colophon :—

इति औवामकेश्वरतन्त्रे भैरवभैरवौसंवादे याचाप्रकरणे नाम
 पञ्चपञ्चाशत् पटलः ॥

5940.

3446. *Vāmakeśvaratantra.*

Substance, country-made paper, $15\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 13. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 460. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Complete in five Paṭalas.

This MS contains the first five chapters of the Nityā-śodaśikārṇava section of the work. This section with the commentary of Bhāskararāya has been published in the Ānandaśram Sanskrit Series of Poona (1908). The fifth chapter, though stated to be complete in the present MS, runs only up to verse 34 of the printed edition which contains 44 verses.

The colophons here are fuller than those found in the printed edition of the work.

The last colophon runs :—

इति औवामकेश्वरतन्त्रे सर्वंतन्त्रोत्तमे बहुरूपायुक्तप्रस्तावे
 चिषुराजपञ्चोमविधिः पटलः पञ्चमः ।

Post Colophon :—

श्रीपरमदेवतायै नमः ॥ श्रीकृष्णानन्दश्रमगामिनं पुस्तकम् ॥

5941.

3162. *Vāmakeśvaratantra.*

Substance, country-made yellow paper. 14×3 inches. Folia, 15. Lines, 6 on a page. Extent in slokas, 380. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

Same as above. This MS, however, contains the first three chapters and a portion of the fourth.

5942.

2792. वामकेश्वरतन्त्रे [योगिनीहृदयम्] ।

Yoginīhrdayam from the Vāmakeśvaratantra.

Substance, country-made paper. $12\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia, 17. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 350. Character, Bengali. Appearance, dilapidated. Complete.

Yoginīhrdaya is the title of the last three chapters of the *Vāmakeśvaratantra*, the *Nityāṣodāśikārṇava* section of which, containing the *Yoginīhrdaya* as its concluding part, has been published in the Ānandāśram Sanskrit Series of Poona. The *Yoginīhrdaya* section alone has been published with the commentary of Amṛtānandanātha in the *Prince of Wales Saraswati Bhavana Texts* Series of Benares (1923-4).

5943.

2793. *Yoginīhrdayam from the Vāmakeśvaratantra.*

Substance, foolscap paper. $18\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 10. Lines, 8 to 10 on a page. Extent in slokas, 324. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

This MS contains the first chapter (Fol. 1-4A), 67 verses and a half of the second chapter (Fol. 4A-6A),

105 verses and a portion of verse 106 of the third chapter (Fol. 7B-10B). In Fol. 6A-7B a portion of Amṛtānanda's commentary (e.g. on verses 6-13 of the first chapter) is found.

5944.

4585. *Yoginiḥṛdayam from the Vāmakeśvaratantra.*

Substance, country-made yellow paper. $16\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia, 32. Lines, 6 on a page. Extent in stolas, 768. Character, modern Bengali. Appearance, fresh. Complete.

Besides the three well-known chapters (चक्रहृत, मन्त्रहृत and पूजाहृत) of which the work consists, there are three more chapters in this MS as in L. I. 282.

5945.

1708. *Yoginiḥṛdayam from the Vāmakeśvaratantra.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 13. In tripātha form. Character, Nāgara. Date, Samvat 1779. Appearance, old. Incomplete.

The present MS contains only the first chapter. It is accompanied by the commentary योगिनौहृदयदीपिका by Amṛtānandanātha, a disciple of Punyānandanātha.

Post Colophon Statement :—

संवत् १७७६ वैशाख कृष्णकादशां रवौ लिखितमिदं वैद्यनाथ-
सुतेन विष्णुदेवेनेति शिवम् ।

ऊर्जाचायगुरुपदेशाभ्युवने उँकारसिंहासने

सिङ्गाचार-समस्त-वेदमथने घटचक्रसंभेदगम् ।

पश्चात् शिवतत्त्वज्योतिरमलं पूर्णं प्रभाप्रोभितम्

प्राणं सदूरपादुकां भज मनस्यैतन्यचक्रोदयम् ॥ १ ॥

निवेदीकरणं भद्रापहस्यं वज्रेविना ज्ञालनं
 नाढोचालन-नादविन्दुकलनं देहस्य संशोधनम् ।
 चात्मज्योतिनिदीर्घं कलितं सच्छन्दस्तुंगमम्
 एवं च्छात्मविदो वदन्ति सहमां चिन्माचमृते भजे ॥ २ ॥
 अगडन्द्यावतौ गगपवटुकौ विश्वविश्वतौ
 अग्रदद्याश्रौलौ अपनिश्टसाहित्यवरदौ ।
 रथाङ्के समज्जौ रविश्वप्रिकाशानुच्छवदृश्चौ
 मवि स्थातां रक्षापरवश्चियौ सद्गमयौ ॥ ३ ॥

The introductory verse of the commentary, as found in L. L. 283 and in the printed edition of the work, is not given as such in this MS, but is given as the last verse of the post-colophon statement as quoted above.

5946.

8661. योगिनीहृदयदीपिका । *Yoginīhṛdayadīpikā.*

By Amṛtānandanātha.

Substance, country paper. 11×4 inches. Folia, 109 (1-30 + 1-29 + 1-50). Lines, 10 on a page. Extent in Stolas, 3,200. Character, Nāgara. Date, Surpat 1853. Appearance, fresh. Complete.

Post Colophon Statement :—

सन्वत् १८५३ मिति भाद्रपद वद्य प्रतिपद्मा भूमौ वैष्ण
 लिखितं लेखकपाठकयोः नुभं भवतु । नमस्तिपुरस्तुन्दर्श्यं पैषामस्तु ॥

5947.

3917D. सिद्धिवैरेश्वरोत्तमम् । *Siddhiviresvaritantra.*

Substance, country-made paper. $14\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 38B-39A. Lines, 11 on a page. In Tripāṭha form. Character, Bengali. Appearance, old and discoloured. Incomplete.

This MS contains only the fifth chapter of the work.

Beginning :—

अथातः संप्रदत्यामि सिद्धुपायं प्रिवेश्वरं ।
 अज्ञाता + + का देवि अज्ञाता गुरुपादुकाम् ॥
 रात्रौ पर्यटनं नास्ति नाधकः (कौकिलः) [कौलिकः] कथम् ।
 कथं मन्त्राच्च सिध्यन्ति मन्त्रार्थज्ञानतः प्रिवे ॥
 कुम्भका मूढिं संजस्ता हृदि सेतुभिर्विनापेत् ।
 महामेतुं विश्वद्वौ तु महसारे विचिन्तयेत् ॥

End :—

तथा जपादिकं सर्वे निष्फलं नात्र संप्रवृत्तः ।
 तमात् सर्वप्रयत्नेन प्रजपेत्तद्विं कुम्भकाम् ॥

Colophon :—

इति औसिद्धिविरेश्वरोत्तमे कर्मिकापटलः पञ्चमः ।

5948.

5465. सिद्धयोगेश्वरीतन्त्रम् । Siddhayogeśvarītantra.

Substance, Nepalese paper. $12 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2-73. Lines, 6 on a page. Extent in slokas, 1,300. Character, Newari. Date, N.S. 793. Appearance, fresh. Incomplete.

The MS from which the present MS was copied was apparently defective, for occasional lacunæ are met with in the latter, as in the 18th leaf which contains only two lines. It contains 32 chapters. The work is differently called *Siddhayogeśvarītantra*, °*mata* in different colophons and *Bhairavavirasamhitā* in one colophon (Fol. 45A).

Colophons of the different chapters :—

2B, इति सिद्धयोगेश्वरीतन्त्रे प्रथमः पटलः; 4B, इति सिद्धयोगेश्वरीतन्त्रे आसिपटको दितौयः; 8A, इति सिद्धयोगेश्वरीमते प्राक्तिवयोङ्गारक्तौयः पटलः; 8B, °विद्याङ्गोङ्गारक्तौयः पटलः; 9A, इति लोकपालोङ्गारः पञ्चमः

पटलः; 12B, इति समयमसङ्गपटलः प्रथः; 15A, इति सिद्धयोगीश्वरौतन्त्रे
सप्तमः पटलः; 19B, इति सिद्धयोगीश्वरौ नवमः पटलः; 20B, इति विद्याप्रत-
पटलो दशमः; 21B, इति सिद्धयोगीश्वरौमते एकादशमः पटलः; 23A, इति सिद्ध-
योगीश्वरौमते द्वादशमः पटलः; 24B, सिद्धयोगीश्वरौमते चतुरदशमः पटलः;
24B, इति सिद्धयोगीश्वरौमते पञ्चदशमः पटलः; 28A, इति सिद्ध-
योगीश्वरौमते षोडशमः पटलः; 32A, इति सिद्धयोगीश्वरौमते सप्तदशमः पटलः;
34A, इति सिद्धयोगीश्वरौमते अष्टादशमः पटलः; 35B, इति सिद्ध-
योगीश्वरौमते एकोनविंशतिमः पटलः; 42A, इति सिद्धयोगीश्वरौमते
खचक्रच्छविंशतिमः पटलः; 45A, मैरवीरसिंहता[वा]मेकविंशतिमः पटलः;
47B, इति योगिनौचकनिर्णयं द्वाविंशतिमः पटलः; 50A, इति सिद्ध-
योगीश्वरौमते चत्योविंशतिमः पटलः; 52B, इति चक्रोद्धारणमिदं चतुर्विंशतिमः
पटलः; 58B, इति सिद्धयोगीश्वरौमते सिद्धमसङ्गविन्यासपञ्चविंशतिमः पटलः;
62B, इति सिद्धयोगीश्वरौमते भेलकाल्यषड्विंशतिमः पटलः 65B, सप्तविंशतिमः
पटलः; 68B, चतुर्विंशतिमः पटलः; 71B, एकोनविंशतिः पटलः; 72A,
विंशतिमः पटलः; 73A, एकत्रिंशतिमः पटलः; last colophon, इति
सिद्धयोगीश्वरौमते द्वाविंशतिमः पटलः समाप्त ।

Post Colophon Statement :—

नेपालवत्सरे जाते उज्जिरन्म्बसमुदके ।

चनन्तसिंहलिखितं सिद्धयोगीश्वरौमतम् ॥

एकालिखनप्रियमङ्गो विद्यज्ञनो नान्यः ।

सामर्गलहुनखेदं हनुमानेकः परं वेच्चि ॥

5949.

183. नौलतन्त्रम् । *Nilatantra.*

Substance, country-made paper. 15×5½ inches. Folia, 25. Lines, 7
on a page. Extent in slokas, 700. Character, Bengali. Appearance,
fresh. Complete in 17 chapters.

This MS is described in L. I. 463. L. I. 215 seems
to be the MS of a different work though it bears

the same name. The present MS contains 17 chapters, whereas the printed editions of it as published in the *Vividhatantrasamgraha* and in the *Sulabhatantraprakāśa* contain 12 chapters.

The succession of Gurus for *Nilasarasvatividyā* is given in Fol. 7A as follows :—

जड्केश्वरो योमकेश्वरो नौलकारणो दृष्टव्यजः ।
 दिव्यौषाः [ः] सिद्धिदा वस्तु निहौषान् प्रदग्नतायतः ॥
 वशिष्ठः कूर्बनायच नौलनाथो महेश्वरः ।
 हरिनाथ (वा) मानवौषान् इदं वस्त्रामि सदूखन् ॥
 भवापतौ भानुमतौ जया विद्या भवोदरौ ।
 सुखानन्द पश्चानन्द परिचातः कुलेश्वरः ॥
 विश्वपात्रो देवहतो कथितं ताम्भिर्कुलम् ।

Buddhist deities like Akṣobhya and Amitābha are here referred to as follows :—

Fol. 7B :—

अवेन मनुना देवि परिवासान् समर्चयेत् ।
 अद्योभ्यं वचपुष्यादैः तारिणौमूर्किं पूजयेत् ॥
 यथा वैरोचनं प्रदृशं प्राप्तुं पश्चानामकम् ।
 अभितामं यजेन्मत्वौ चतुर्दिन्दु चतुर्दिले ॥

A good many Tantras are here referred to as follows (Fol. 17B) :—

शिव उत्तराच ।

अृतं भैरवतन्त्रस्य योनितन्त्रं कुलार्गावम् ।
 कुलाचारं तथा गुप्तसाधनं गुरुतन्त्रकम् ॥
 निर्बीर्णं समयाचारम् वौरतन्त्रं अृतं पुरा ।
 डामरं डामरोद्गोप्तं अृतं कालौविलासकम् ।
 सप्तकोटिमहायम्यं सप्त वज्रविनिर्गतम् ।
 जामलं देवि ब्रह्माद्यं जामलं विष्णुजामलम् ।

धिवजामलकं देवि जामलं मित्रजामलम् ।

ग्रस्तिजामलवं देवि कथितच अतं लवि ॥

तथापि हृदयरस्थिरस्ति ते परमेश्वरि ।

पुणा सुकथितं तन्ननं परा देवि त्वया अतम् ॥

सहैतं समयाचारं तन्वसहैतकं तथा ।

कुलसहैतकं नाम सहैतं बहविसरम् ।

महानसाधनं भवेद् ग्रावसाधनमेव च ॥

22A. एवं विधानसमूतं अतं तन्वच मोहनम्

कु(लौ)लोद्गौष्ठी कुलौदस्य योगिनौहृदयं अतम् ।

सम्मोहनं वौशितनवं अतं श्रीतन्वमुत्तमम् ।

कुलार्णवं तथा कालौतनवं कालौविलासकम् ।

श्रीकालौकल्पलतिका अता परमसादगत् ।

मतभेदे च गुप्ता सा पूजाप्रकटनाशिनौ ।

5950.

3165. *Nilatantra.*

Substance, country-made paper. 17 x 4 inches. Folia, 28. Lines, 6-8 on a page. Extent in stolas, 750. Character, Bengali. Appearance, old and discoloured. Complete.

The present MS contains 15 chapters. This work does not agree with the one described under the previous No. or with the printed edition of the work of the same name. The beginning agrees with that of *Bṛhannilatantra* in 9 chapters, published in the *Sulabhatantraprakāśa* and the *Tantrasamgraha*, and with that of a MS of it in 23 chapters as described in L. IV. 1655.

Colophons of the different chapters :—

2A, इति गौलतन्वे सर्वतन्वोन्मोक्षमे भैरवपार्वतीसंवादे सिद्धमन्त्रकथनं नाम प्रथमः पटलः; 4B, इति गौलतन्वे भैरवपार्वतीसंवादे सपर्याविधिर्नाम द्वितीयः पटलः; 5B, इति श्रीगौलतन्वे यन्त्रानुष्ठानविधिर्नाम छतीयः पटलः;

6A, इति औनौलतन्त्रे पुरावस्माविधिनाम् चतुर्थः पटलः; 7A, इति औनौलतन्त्रे सर्वतत्त्वोत्तमोत्तमे होमविधिनाम् पचामः पटलः; 7B, ०तप्याविधिनाम् षष्ठः पटलः; 12B, ०भैरवपार्वतीसंवादे सप्तमः पटलः; 14B, ०क्षमः पटलः; 18A, ०नवमः पटलः; 20B, ०दशमः पटलः; 21A, इति औनौलतन्त्रे तारिणीस्तोत्रं सप्तमम्; 22A, ०एकादशः पटलः; 24A, ०द्वादशः पटलः; 26A, ०त्रयोदशः पटलः; 26B, इति औनौलतन्त्रे सर्वतत्त्वोत्तमोत्तमे चतुर्दशः पटलः; 28A, ०पञ्चदशः पटलः।

5951.

323. शक्तिसङ्गमतन्त्रम् | *Saktisangamalantra*.

Substance, country-made paper. 18×4 inches. Folia, 1-319. (The number of folia should really be 309 as after Fol. 56 the numbers 67 etc., are given in place of 57, etc.) Lines, 7, 8 on a page. Extent in slokas, 8,950. Character, Bengali. Date, Śaka 1674. Appearance, old. Incomplete.

The first part of this work in 21 chapters has been published in the Gaekwad's Oriental Series (Baroda, 1932) as also by P. Sarma (Bharat Subhacintak Press, Deoghar). This MS has been described in I. I. 405. The work is also described in I.O. IV. 2589 and Bik., No. 1320.

The numbers of chapters are occasionally wrongly indicated. Chapters 18ff in the first part of the work and 17ff in the third are respectively indicated through inadvertence as chapters 17ff and 16ff. Thus these parts really consist of 21 chapters each and not of 20 as would appear from the last colophons. Also according to I.O. (*loc. cit.*) the first part contains 20 chapters, the last of which agrees with the 21st chapter of the printed edition.

In Book II (Fol. 78A-198) colophons of chapters 10-18 and of chapters 21-22 and 27, are not found. Two chapters are indicated as 25 (Fol. 134A and 135B).

After the colophon of chapter 34 (Fol. 144B) is found the colophon of a chapter 30 (Fol. 146B). Presumably chapter 46 is wrongly indicated as 36 (Fol. 168A). This Book runs up to a portion of chapter 63 and not 65 as would appear from the description in L.

In Book III (Fol. 198, 201A-254A) the first two chapters are missing and the colophons of chapters 4-9 are not found.

In Book IV (Fol. 254-319A) the last chapter appears to be 11th and not 10th as given in the colophon, for 10 chapter-colophons are already found in the previous portions of the MS.

The names of the different parts of the work are not clearly mentioned in the colophons. The name *Tārāsūkta* occurs in the colophons of chapters 12 and 14 of Part I, chapters 25, 40, 51, 52, and 53 of Part II, chapters 4-10 of Part IV. The names *Tapasyākhanda* and *Kālikhanda* are found respectively in the colophons of chapters 10 and 11 of Part III.

5952.

4337. *Śaktisāṅgamatantra*.

Substance, country-made paper. $16\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1-72. Lines, 7 on a page. Extent in *ślokas*, 1,800. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS contains chapters XXIV-LVII of the second part of the work. The introductory portion of chapter XXIV is not found here. Of the 57th chapter we have here only the beginning.

5953.

4775. परातन्त्रम् । Parātantra.

Substance, Nepalese paper. $9\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1-45 of which Fol. 3 is missing. Lines, 6 on a page. Extent in Stokas, 680. Character, Newari. Appearance, old and discoloured. Complete.

The chapters are not indicated in the present MS but it is divided into sections the names of which are indicated by sectional colophons. On comparing it with the next MS it is found that the first six sections of this MS comprise the first chapter, and the other three sections comprise respectively the 2nd, 3rd, and 4th chapters of the work. The work has been described in IO. IV. 2590.

Beginning :—

ॐ नमः शौपदीवे ।

बैज्ञसिद्धिसमाकोर्गे महाने कर्वौरके ।
तत्र वौरगाणः सर्वे महाहस्तोलज्जुरे ॥
निष्ठर्तिमहाचके योगे त्रिदशडामरे ।
महालन्दे महालकारे गणाङ्किनौयाचिते ॥
ब्रह्माद्या मात्रचाष्टौ लेनेश्वरो भैरवादयः ।
गणेशावटुकाः सिद्धिः माहचके तु सेनके ॥
श्रीनाथादिगाणः सर्वे वौरगाण्यावलाभिते ।
सिद्धिभाष्टो प्रकाशेन सन्तोषितकुलेश्वरः ॥
सर्वभूषां परित्यज्य सानन्दोऽस्त्रासिमानसः ।
सामरस्यस्थितं देवं प्रचक्षते कुलसन्दर्भौ ॥

श्रौदिव्यवाच ।

सर्वेषाम्भो भवज्ञानं त्वयसादाच्छ्रुतं मया ।
यामलाष्टकपूर्वंनु तत्त्वानेकाविधानि च ॥

शिरम्भेदस्य वज्रधा महामन्त्रानश्चकम् ।
 परात्मने च चित्कामसागरं वा महामतम् ॥
 चतुविंश्टिं वै लक्ष्मा अताः सर्वेषि धारिताः ।
 इदानीं संप्राप्तो जातो तवैव वचनात् प्रभो ॥
 एका सा परमा प्रतिः न द्वितीया परेवरि ।
 एका प्रतिः^[1] महामाया विश्वं बाय्य व्यवस्थिता ।
 नादिमध्या च चान्तरस्य यथा सर्वे प्रवर्णते ।
 त्वयोक्ता न द्वितीया सा तम्ने कुलकुलार्थे ॥
 एषा संधार्यते विश्वं एका चैलोकापूर्जिता ।
 एतदेव च यो ब्राह्मी घडास्त्राय कथं प्रभो ।
 घटसिंहासनग्रामोक्ता देवः ब्रह्मायिका स्मृता ।
 घडास्त्रायिभिन्ना चेदेका सा परमा कथम् ॥
 अभिज्ञाप्यथ भिन्ना चेदद देव जगत्पते ।
 कथमेका पराप्रतिः^[2] विभिन्ना परमेश्वरौ ॥
 घटनिंहासनग्रामोक्ता देवौ गायिका घट् प्रकौर्तिता ।
 घडास्त्रायिभिन्ना चेत् किं संज्ञाभेदग्रामतः ।
 पूर्वसिंहासना देवौ याम्यसिंहासने स्थिता ।
 सिंहासनं पश्चिमाश्राणं सौम्ये सिंहासनाक्षया ॥
 सिंहासनमूर्छगता हृष्टः सिंहासनक्षया ॥
 घटसिंहासनसंस्थिता घडास्त्रायेति कौर्तिता ।
 कथं सिंहासनं संज्ञा स्थिताहृष्टामात्रे देवता ॥
 तम्ने वा यामरे वापि चतुविंश्टिलक्ष्मे ।
 ग्रन्थे त्वया सूचिका वै घडास्त्राय विशेषतः ॥
 एका परा विभिन्ना किं घटसिंहासनमात्रिता ।
 यामाया प्रतिः परमेका कथं घटप्रतितां गता ॥
 विन्दमालिनीरूपा सा सर्वे बाय्य व्यवस्थिता ।

यतन्मे महतौं प्रद्वा निर्गेतुं परमेश्वरोम् ।
 हृदययश्चिसदृढं सर्वज्ञा परमेश्वर ॥
 यदेका परसा प्रक्तिराद्या प्रकृतिशौश्रवी ।
 किमर्थं कस्य रक्षार्थं भडाभावं प्रकौर्तिला ॥

End :—

इलेतत् समाख्यातं कालिकायाः कुलक्रमम् ।
 विधानं परमं दिव्यं प्राप्ते कालिकामगते ॥
 गोपनौर्यं प्रचलेन न दद्याद् यस्य कस्यचित् ।
 गुरुभक्तिरतो यो हि महाप्राच्यमयौ तु सा ॥
 रम्यपुष्पाकलं दृढा वस्त्रारङ्गारमेव च ।
 स्वात्मप्रियाग्नि भव्यानि यत्तिद्वित् भुवि दुर्ब्धम् ॥
 गुरवे प्रथमं दत्ता ततः स्वात्मनि धारयेत् ।
 गुर्वागमलमारिसा पूजाकारे प्रजापतेत् ॥
 गुरसन्दृष्टमानेन सन्तुष्टा कालिकाक्रमम् ।
 चेनेदं लिखेतेष्वास्त्वं यस्य छक्षेषु तिष्ठते ॥
 यज्ञ स्थितं प्रपूज्यन्ते विधिवत् परमेश्वरौ ।
 सनिविज्ञन् यगझासं यावज्जीवति चैव हि ॥
 प्रस्तकं पूजितं चेन इदं कालिकुलक्रमम् ।
 समग्रं पूजितं तेन कालि कालविनाशिणी ॥
 यावज्ञसम्भवकलं कालेन कलयेत् सदा ।
 तं कालं कालिका देवी काशयेत् सा युगे युगे ॥
 न कालिसदृशी वज्रो न कालिसदृशी तपः ।
 न कालिसदृशी धर्मं न कालिसदृशी भुवि ॥
 जीवन्मक्तः स विजेतो महापात्रपतः स तै ।
 महायोगी विजानौहि कालिकापश्चंत्रिता ॥
 अहं मधुंजयो देवो मधुलार्थवतोभवत् ।
 कलौ विजेष्वतः कालौ पूजितव्या प्रथलतः ॥

देवतासंयुतं विष्णुं वर्जितस्थानकं प्रिये ।
 यो ज्ञाता भैरवो देवो ओता रुद्रसमो भवेत् ॥
 स एकधा च बज्जधा साधकानां हिताय च ।
 नानातन्त्रप्रवाहास्तु नानामायत्वमागता ॥
 तन्त्रभेदे नामभेदा एका प्रतिः सहस्रधा ।
 महूला च महामाया चण्डा कापालिनौ शिवा ।
 चामुण्डा चर्चिका चण्डा स्त्रियस्थित्यन्तकालिनौ ।
 चनास्त्रा च महामासा गुह्यकाली चया परा ॥
 सिद्धिलक्ष्मीविनश्चलक्ष्मीमंहाप्रत्यक्षिणा स्मृता ।
 सन्दर्भो त्रिषुरा चाह उग्रचण्डा प्रकाशिनी ।
 विभिन्ना बज्जधा जाता नानाभेदसमाचिता ।
 एका सानेकरुपा च यानि या दिव्यचक्षुषा ॥
 स यत्र साधकः अेषुः सिद्धिज्ञानस्य भाजनम् ।
 असुष्टानशता सर्वे सिद्धिभागौ भवेद्वत्तम् ।

Colophons of the different sections of the work :—

Fol. 6B—इति श्रीपूर्णेश्वरो पूर्वांशायः ।

Fol. 8B—इति श्रीपरातन्त्रे विशेषश्वरो दक्षिणामाय ।

Fol. 11A—इति श्रीपरातन्त्रे पञ्चिमसिंहासने कुलिका ॥ ३ ॥

Fol. 13A—इति श्रीपरातन्त्रे उत्तरामाय कालिकमः ॥ ४ ॥

Fol. 17B—इति श्रीपरातन्त्रे श्रीविद्या ऊर्जामायः ॥ ५ ॥

Fol. 18B—इति श्रीपरातन्त्रे महासोतसि शिरस्त्वेदे करवौरमहायागे परातन्त्रे ब्रह्मे हादशसाहस्रिकार्णं षडाक्षायभेदसुचम् ॥ ६ ॥

[Here ends the first Paṭala.]

Fol. 32B—इति श्रीमहासोतसि शिरस्त्वेदे करवौरयागे परातन्त्रे ब्रह्मे हादशसाहस्रिकार्णो कालिकमनिर्मयसुचम् ॥ २ ॥

[Here ends the second Paṭala.]

Fol. 38A—इति औमहात्मोतसि शिरस्केदे कर्मवौशयगे पशातन्त्रे
पश्मार्थनिर्णयः ।

[Here ends the third Paṭala.]

Fol. 45B—इति औमहात्मोतसि शिरस्केदे महाकर्मवौशयगे पशातन्त्रे
कालीकुलक्रमः समाप्तः ।

[Here ends the fourth Paṭala.]

5954.

4779. *Parātantra.*

Substance, Nepalese paper of yellow colour. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 43.
Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 500. Character, Nāgara. Appearance,
fresh. Complete.

Same as above.

Colophons of the different chapters which are numbered
in this MS :—

Fol. 18A—इति औपशातन्त्रे पार्वतीश्वरसंवादे यडाभाष्यक्रमकथनं नाम
प्रथमपटलः ।

Fol. 30B—०कालीकुलक्रमनिर्णयं नाम द्वितीयपटलः ।

Fol. 36B—०पश्मार्थनिर्णयकथनं नाम तृतीयपटलः ।

Fol. 43B—०पुरच्चरणक्रमकथनं नाम चतुर्थपटलः समाप्तः ।

5955.

10725. *Parātantra.*

Substance, country-made paper. $12 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 9. Lines, 9
on a page. Extent in slokas, 243. Character, modern Newari. Date.
Samvat, 287 (?). Appearance, fresh. Complete.

The present MS contains only the first chapter of the
work.

Post Colophon :—

संवत् २८७ मिति स्वार्थेन लिखिता ।

The date, given here, is not borne out by the hand-writing, which is very modern.

5956.

3400. तन्त्रचूडामणी महापीठनिरूपणम् ।

Mahāpiṭhanirūpana from the Tantracūḍāmaṇi.

Substance, country-made paper. $10 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 3. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 66. Character, Bengali. Appearance, very old and faded. Complete.

This work describes 51 *pithas* while the work noticed under No. 5880 above describes 18.

Beginning :—

ओन्नर उवाच ।

मातः प्रसात्यरे देवि सर्वज्ञानमयौश्वरि ।

कथ्यतो ने सर्वपीठशक्तिभैरवदेवता ।

देववाच ।

प्रदग्न वत्स प्रवक्ष्यामि दयालो भक्तिवत्सुल ।

याभिर्विना न सिध्यन्ति जपसाधनतत्क्षयाऽः ॥

एकपञ्चाशतं पौर्णं शक्तिभैरवदेवता ।

अहूप्रत्यक्षप्रातेन विष्णुचक्रद्वातेन च ॥

+++ वगुषा देवहिताय त्वयि कथ्यते ।

ब्रह्मरन्धं हिङ्गुलायां भैरवो भौमलोचनः ।

End :—

अचात्वा भैरवं पौर्णं पौठशक्तौर्च शङ्कर ।

प्रामानाय न सिध्येत कल्पकोटिशतैरपि ।

न देयं परशिव्याय निन्दकाय दुरामने ।
 श्राटाय कूरकम्भाय दत्ता मृत्युमवाप्रयात् ॥
 दद्यात् श्रान्ताय शिव्याय मन्त्रो मन्त्रार्थसिङ्गवे ॥

Colophon :—

इति तन्त्रचूडामणी शिवपार्वतीसंवादे महापीठनिरूपणं
 समाप्तम् । ॐ तत्सत् ।

5957.

5303. *Mahāpīthanirūpana from the Tantracūḍāmanī.*

Substance, Scampore paper. $17\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Lines, 9 on a page. Extent in stokes, 70. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

Same as above. The colophon of the present MS, apparently through the copyist's error, writes Candracūḍāmanī in place of Tantracūḍāmanī.

5958.

3711. *तन्त्रचूडामणिसारः । Tantracūḍāmaṇisāra.*

Substance, country-made paper. 18×4 inches. Folia, 12. Lines, 8 on a page. Extent in stokes, 200. Character, Bengali. Appearance, worn and pasted. Incomplete.

This MS contains only one chapter dealing with details of Tāntric worship.

Beginning :—

शिवः शैवाच्च विप्रास्ते अपि सर्वत्र देशिकाः ॥
 गगेष्ठो गगापवाच्च गगादौच्छाप्रभुर्मतः ॥
 सरः सौरास्तथा वत्स विष्णोर्विष्णुपरायगाः ॥
 दिव्योघुरवो देवि सिङ्गौघुरवस्तथा ॥

मानवौधाः समासेन कथयामि तवायतः ।
सर्वतन्त्रेषु मन्त्रेषु प्रोक्ता मन्त्रचतुष्टयौ ॥

Colophon :—

इति तन्मयुडामगिसारे भावयुडामगी पटलः ।

5959.

676. जड्डीन्नायसंहिता । *Urddhvāmnāyasaṁhitā*.

Substance, country-made paper. 13×5 inches. Folia, 15. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 300. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete in twelve chapters.

This is a treatise on Vaiṣṇavite faith in the form of an interlocution between Nārada and Vyāsa.

For a description of the work see L. I. 243 and Oxf. 301b. The work has been printed in Bengali characters with Bengali translation by Abhayā Charaṇa Tarkanidhi (Calcutta, 1285 B.S.).

It is a very late work as Gaurāṅga or Caitanya, the great Vaiṣṇava reformer of Bengal, is here referred to as an Avatāra in place of the Buddha and it gives the *mantra* for his worship.

5960.

2821. *Urddhvāmnāyasaṁhitā*.

Substance, country-made paper. $16\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 4. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 90. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

This MS contains the first three chapters and the beginning of the fourth.

5961.

4648. *Ūrddhvāmnāyasaṁhitā.*

Substance, country-made yellow paper. Folia, 8. Lines, 6 on a page. Extent in slokas, 100. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

This MS contains the first four chapters of the work and a few lines of the fifth.

5962.

4608. *जड्डान्नायतन्त्रम् ।* *Ūrddhvāmnāyatanaṭra.*

Substance, country-made yellow paper. $16 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 16. Lines, 6 on a page. Extent in slokas, 325. Character, modern Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS begins from the third chapter and reaches up to a portion of the sixth. It deals with the nature of the human body, of Brahman and of the greatness of the guru.

Beginning :—

देव्यवाच ।

शरीरं कौदृशं नाथ मुहिर्वा केन कर्मणा ।

इदानौ ओतुमिच्छामि ब्रह्मे मे प्रधिशेखर ॥

ईश्वर उवाच ।

भृगु देवि प्रवक्ष्यामि शरीरं कर्मरूपिणम् ।

रजस्तला च या नारी विशुद्धा पञ्चमे दिने ॥

पौष्टिका कामवासोन ततः पुरुषोऽहते ।

भगलिङ्गसमायोगान्मैथुनं स्यात्तथा तयोः ॥

अन्योन्यस्पर्शनादेव जायते च महत् सखम् ।

क्षरते च तथा रेतः प्राणापानविसंचिते ॥

चित्तिशापक्षया तेजो वायुराकाशमेव च ।
 सर्वेषां तच तनुः स्यात् देहस्य रक्तबीजयोः ॥
 नाभिरन्ते तथा देवि भास्यते च समौरगौः ।
 कुम्भकारो यथा चक्रं घटते च घटादिकम् ॥
 तथा समौरगो गर्भं घटते प्राणिनां तनुः ।
 कलनं चैकराचेगा बुद्धुदं पञ्चमे दिने ।
 श्रोगितं दशराचेगा मांसपिण्डं चतुर्दशे ।
 मासैके चैव सम्पूर्णं मांसपिण्डोऽद्वृशयते ॥
 वादौ संजायते वौजो व्रच्छारडे सहस्राद्धः ।
 तस्य मध्ये सुमेरुच काङ्गालदण्डपकः ॥
 चराचराणां सर्वेषां देवादीनां विशेषतः ।
 वालयः सर्वभूतानां मेरोश्चन्नरेऽपि च ।
 प्रदौपकलिकाकारो जीवो छृदि सदा स्थितः ।
 रञ्जुनङ्गो यथा शेनो गतोऽप्याकृत्यते एनः ॥
 गुणवद्वक्तव्या जीवः प्राणापानेन साथ्यते ।
 जीवस्य परमेश्वानि परिवारगणान् इदम् ।

End :—

यावतः कुरुते जन्मः सम्बन्धान् विषयप्रियान् ।
 तावन्यस्य विश्वन्त्येते शरीरे श्रोकसङ्गाः ॥
 स्वदेहमपि जीवोऽयं वक्ता याति महेश्वरि ।
 स्तौमालपिण्डपुच्चादिसम्बन्धः केन हेतुना ॥
 दुःखमूलं हि संसारः स यस्यात्ति स दुःखितः ।
 तस्य वागः + + + +

5963.

3175. काल्युर्द्धान्नायतन्त्रम् । *Kālyūrddhvāmnāyatantra.*

Substance, Serampore paper. 13 x 4½ inches. Folia, 25. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 540. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Complete.

The present MS, as does also the one described in L. V. 1743, contains chapters I-V. The work is also described in CS. V. 22, where no reference is made to the number of chapters, and in VSP where the work is called *Ūrddhvāmnāyatantra*.

5964.

2896. श्यामोदतरङ्गी । *Syāmāmodatarāṅgī*.

Substance, country-made yellow paper. 17×4 inches. Folia, 12. Lines, 5 on a page. Extent in slokas, 210. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

The present MS contains 12 chapters. The work deals with the efficacy of the different mantras of Kāli (e.g. काकारमनु—2B, आकारमनु—3A, लकारमनु—3B, इकारमनु—5A). It also lays down in brief the rules for her worship.

Beginning:—

श्रीपावृत्तवाच ।

भगवन् सर्वतत्त्वज्ञ महाभूत पशात्पर ।
नमामि नाथ देवेश भवनं जगदौचरम् ।
तत्त्वाया जगतौच्यामा यथा संमोहिताः सुराः ।
त्वमेव जगता कर्ता त्वमेव परमेश्वरः ।

*** *** *** ***

महाभूत उवाच ।

यकैव सून्दरपाति तस्याः छष्टितोच्य ।
कालौ भवति सा साक्षात् सा निवाप्यभिधीयते ।

तस्या इतौच्छया कालो जायते परमेश्वरि ।
 तदिच्छया महातारा तलोऽपि चिपुरा परा ॥
 ततः सर्वा महाविद्या भक्तचिन्नार्थकन्तितः ।
 कालौकालसमाख्यातवच्छविष्णुशिवादयः ॥
 ब्रह्मेच्छया जगत् सर्वं विद्योर्विचलयालने ।
 शिवेच्छया जगद्गुणो देवि निश्चितमोरितम् ।

*** *** *** ***
 ककारः कालिका साक्षात् ककारः सर्वसिद्धिदः ।
 कदाचित् केन रूपेण भगविज्ञानतोऽपि वा ॥
 यः सरेत् भोक्त्रमाप्नोति सर्वं मे निश्चिता मतिः ।

End :—

दिव्यभावमतं देवि कथितं चादिशामले ।
 तल्लत्वा सिद्धिमायाति शिवरूपो भवेद्यदि ।

Last Colophon :—

इति श्वामामोदतरक्षिणीं महाभूतप्रोक्तायां द्वादशः पटलः ।

5965.

6077. शिवनृत्यतन्त्रम् । *Sivanṛtyatantra.*

Substance, Kashmere paper. $8\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folia, 9. Lines, 12, 13 on a page. Extent in slokas, 80. Character, Sāradā. Fol. 1-2A are written in modern Kashmeri. Appearance, new. Complete.

The work deals with different mystic diagrams of Tāntrik worship and the present MS contains nine chapters.

Beginning :—

ओमलोक्याय नमः ।
 श्री श्रीदेवै सिद्धिदाधिन्दै नमः ।

ओमैरव उवाच ।

ॐ महाद्वयावसाने तु परिप्रक्ष पार्वती ।

गिरिणः [f]श्रसा नत्वा चन्द्राङ्गुलतश्रसम् ॥

ओदेव्युवाच ।

देवदेव महादेव रुद्धिस्थित्यनत्कारक ।

पूर्वमुक्तानि यन्माणि कथयस्तुपानिधे ॥

ओदक्षिणामूर्तिरवाच ।

इद्युवावहिता + + गिरिजे प्रामाण्यमें ।

वकायं परमार्थेन तथापि कथयाम्यहम् ॥

End :—

इदं गोप्यतरं तत्कं तवैवाये प्रकाशितम् ।

किं बहुक्लेन देवेणि कल्पतरुपमम् ॥

Colophons of the different chapters :—

1B, इति दक्षिणामूर्तिपार्वतीसंवादे शिवन्त्ये नवकोष्ठो(?)विधि प्रथमः पटलः; 2A, पञ्चविंशतिको हितौयः पटलः; 3A, एकोनपञ्चाश्रां कोष्ठविधि-क्षतौयः पटलः; 3B, एकाश्रीतियन्त्रं चतुर्थः पटलः; 5A, पञ्चमः पटलः; 5B, षष्ठः पटलः; 6B, सप्तमः पटलः; 7A, चतुःष्ठ + + विधिरस्तमः पटलः; 9A, शतकोष्ठयन्त्रं नवकोष्ठयन्त्रं नवमः पटलः। समाप्तम् ।

Post Colophon Statement :—

सं २७ माघवति प्रतिपदि विदालक्षणालुना स्वार्थे लिखितम् ।

The reverse of the last leaf and one entire leaf, not numbered, give various diagrams.

5966.

9557. शिवताण्डवम् । *Sivatāṇḍava.*

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 17. Lines, 14 on a page. Extent in slokas, 714. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

The work appears to be divided in two parts, and the present MS comprises the latter part in 15 chapters.

Beginning :—

ओगोधाय नमः ।

बजस्तुमनिवन्दलहसौललितालकैः ।

कवलौकुलविश्वेषप्रामाकरिणो नमः ॥

देव्यवाच ।

देवदेव महादेव जगन्नाथ जगत्पते ।

त्वत्प्रसादाच्छ्रुता नाथ विद्याभेदान्यनेकप्राप्तः ॥

वद मे कृपया नाथ सदा प्राप्यवकाशके ।

प्रामान्यं मे करिष्यामि यदि नो कथ्यतेऽधुना ॥

ईश्वरोवाच ।

म + कार सहस्राणि वारितानि पुनः पुनः ।

स्त्रौस्त्रभावाच तरले किं एच्छसि वदस्त तत् ।

देव्यवाच ।

सृचितस्त्वं पुरा नाथ तारडुवं न प्रकाशितं ।

नव्योत्सुकेन रुद्रेण यथाद्धर्त्तं पुरा कुतम् ।

तारडवान्तर्गतं क्षत्र्यं घटसु कर्मसु मे वद ।

ईश्वरोवाच ।

यप्रकाशमिदं देवि प्राणैः करण्डगतैरपि ।

तद चेहात् प्रवक्ष्यामि नशामां वाञ्छितप्रदं ॥

किंवा कर्तुं प्राप्तते च तारडवेन विना नशः ।

End :—

न दासिद्वावश्च यान्ति पुत्रपौत्रादिभिः सह ।

स(ह) देशः लिङ्गचेचं स्थान् दग्धयोजनमायतं ।

यत्र तिष्ठति देवेण्णि लिङ्गितं शिवतारडवम् ।

Colophons of the different chapters :—

Fol. 2A, इति श्रिवताशङ्के देवौश्वसंवादे प्रथमः पटलः; 3A, ०दितीयः पटलः; 4A, ०द्वयोऽथः पटलः; 5B, ०चतुर्थः पटलः; 6B, ०पञ्चमः पटलः; 8B, ०षष्ठः पटलः; 9A, ०सप्तमः पटलः; 11A, ०अष्टमः पटलः; 12A, ०महाविद्योपाख्यानं नाम पटलः; 12B, ०दशमः पटलः; 13A, ०एकादशः पटलः; 14A, ०द्वादशः पटलः; 14B, ०त्रयोदशः पटलः; 15B, ०चतुर्दशः पटलः; 17B, ०इति श्रिवताशङ्के पार्वतीश्वसंवादे उत्तरखण्डे पञ्चदशः पटलः। समाप्तोऽयं यस्मः।

Post Colophon Statement :—

हरिकथाचक्रवर्तिनः पुस्तकमिदं । श्रुभमस्तु ।

5967.

9556. *Sivatāñdava.*

Substance, country-made paper. $13 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 21. Lines, 8-16 in a page. Extent in slokas, 900. Character, Nāgara. Appearance, old. Incomplete.

This MS contains chapters 12, 13, and 14 of the first part. The second part is referred to by Nilakantha in his commentary (No. 5968 ff) on XII. 5 of the work.

Beginning :—

परमभैरव उवाच ।

अथ देवेशि वज्रामि परमाङ्गतकारणम् ।

यद्य कस्यचिदाख्यातं तते वज्रामि साम्यतम् ॥

पूर्णावैकमनाः कान्ते मत्तमातकुण्डामिनि ।

नव्यवस्तुपरिज्ञानं एथकृ एथकृ यथा तथा ॥

वज्रार्थं भूज्जीपते तु मोहने रौप्यपञ्चके ।

मारणे लोहपते तु स्तम्भने पैतलं मतम् ॥

विदेषे तु अमशानस्य चौवरं समुदाहतम् ।
आकर्षे सौसनं प्रोक्तं राज्यार्थं ब्रह्मदत्तचतुर्म् ॥

End :—

+ + यन्त्रं यन्त्राजाभिधं तुभ्यं मयोदितम् ।
गोपनौयं प्रयत्ने ख्योगिनिश्व पार्वति ।

Colophons of the chapters :—

Fol. 4A, इति औसर्वतन्त्रोत्तमोत्तमे पार्वतीश्वरसंवादे लेखकयनं नाम हादशः पटलः; 11A, इति औसर्वतन्त्रोत्तमोत्तमे दक्षिणामूर्ति-पार्वती-संवादे नगेन्द्रप्रयागे शिवतामङ्गवमहातन्त्रे नवकोष्ठकात्मकयन्त्रकयनं नाम चयोदशः पटलः; 21A, इति औदक्षिणामूर्तिपरमभेरवसंवादे सर्वतन्त्रोत्तमोत्तमे नगेन्द्र-प्रयागे शिवतामङ्गवयोडशकोळलिखनप्रकाशकयनं नाम चतुर्दशः पटलः समाप्तः।

5968.

3323. *Sivatāṇḍavatantra*.

Substance, country-made paper. $14 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 57. In tripāṭha form. Character, Nāgara. Date, Samvat 1897. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS is accompanied by Nilakantha's commentary and contains chapters XII–XIV of the first part. The commentary is described in HPR. I. 360. In the beginning of the commentary the author refers to several other works by himself, e.g. the commentaries on *Mantrabhāgavata*, *Mantrarāmāyana*, and *Mantramahābhārata*. The authoritativeness of the Tantras as also of the mantras, both in Sanskrit and the vernaculars, is discussed and it is argued that the Tantras form part of the Purāṇas.

The genealogy and the achievements of the family of the royal patron of the commentator are given thus (Fol. 1B):—

यद्वाचं प्राप्य नाकं हसति महमहौ अद्वृतं नन्दनत्वम्
प्राप्य खः समक्षीयोपदमचलमभूत् पूर्विकानेनास्त्री ।

शूरः श्रीमान् वदान्यः प्रामदमसहितो नौतिशिल्पागुरुणाम्
 वाद्यः सोऽद्यापि कौच्चां जगति विजयते रायकल्पागामस्तः ॥
 समजनि विकल्पनगरे राजा श्रीराधरसिंहास्तः ।
 यस्मिन् ददति गजौव्रान् गजपतिभावं गतोऽविपालोऽपि ॥
 दीपादिव प्रदीपक्षमाच्छ्रीशूरसिंहोऽभृत् ।
 मारवधुवेंडारं यं लक्ष्मानाम् उदूरं भेने ॥
 वदान्यानां मृद्धि मुरुरु लभतां शूरसुततां
 कुरुणामौश्रानामवतु ककुभो वा विजयतां ।
 परप्रीतश्चोको विजयविभितो भूविधुरितः
 कथं वा राधियः कलयतु महाकर्णसमताम् ॥
 श्रीमाननूपपूर्णेन्दुः कर्मचौरागंवोद्धवः ।
 यत्कोर्तिंकौमुदौ भाति विश्वसन्नापनुत्तमे ।
 लोह-दाख-दृष्टदामिवोदराहच्चसारश्चिवलाखडवादित्त ।
 केन बोपकरणोन कः एमान् यन्त्रवित्तमुपनीय दर्शयेत् ।
 जयत्यनुपभूपोऽसौ यदाज्ञावलयोगतः ।
 भिन्दन्त्यभेद्यमप्यथं शौर्यपाखिडवप्पालिनः ॥
 श्रीमत् स्फूर्ज्जदनुपभूपतिमहान्तेचे निसर्गोऽवले
 श्रीमत् सदृशवाक्यावौ जनित्यानुष्ठा समुत्पादितः ।
 श्रीमचौधुरिनौलकरणडवश्चिना वर्षे विना भूखसे
 भूयात् दिव्यफलाय यन्त्रलतिकाशमौपमोद्धृतः ।

The name of the commentary is thus indicated (Fol. 2A):—

श्चिवलाखडवटीकेयमनुपारामसंज्ञिता ।
 यन्त्रकल्पममयौ द[द्य]होऽमौष्टसन्नतिम् ।

The beginning of the text is found in Fol. 8A, the first seven leaves being taken up with the commentator's introduction (*upodghāta*).

The Last Colophon :—

इति श्रीमत्समस्तसामन्तचूडामणि-महीचिमङ्गरौसमचिन्त-
पादपौठोपान्तभूमिना श्रीमहाराजाधिराज-कर्णमहाप्रभु-सुतुना
श्रीमद्भुपसिंहेन प्रेसिटपदवाक्यप्रमाणमव्यादाधुरन्वर-चतुर्धरवंशा-
वतंस-गोविन्दस्त्रिसूनोनैलकण्ठस्य कृतौ श्रीश्विवायडवौय अद्वा-
यनवाचास्याने अनुपारामसंज्ञे घोडध्वकोषुलेखनप्रकारकथम् नाम
चतुर्दशः पटलः समाप्तः । समाप्तेयं टौका ।

Post Colophon Statement :—

संवत् १८६७ ॥ माघमुक्त १२ ॥ श्रीगुरुवे नमः ॥ श्रीकामाय
नमो नमः ॥

5969.

5566. *Śivatāṇḍavatantra.*

Substance, country-made paper. 11 x 5 inches. Folia, 58. In tripāṭha form. Character, Nāgara. Date, Samvat 1917. Appearance, fresh. Incomplete.

This MS also contains chapters XII-XIV inclusive of the first part of the work. The text is accompanied by the commentary of Nilakanṭha.

Post Colophon Statement :—

संवत् १८६७ भाद्र शुक्लतिशौ विद्याधरदिवेदिना लिखितम् ।

5970.

9477. *Śivatāṇḍavatantra.*

Substance, country-made paper. 10 x 4 inches. Folia, 9. Lines, 12 on a page. Extant in slokas, 214. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Fragmentary.

It contains 27 verses and a portion of the 28th of Chapter XII of the work and is accompanied by the commentary of Nilakanṭha.

5971.

5720A. *Śivatāṇḍavatantra.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1-127. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Incomplete at the end.

The MS contains Chapter XII and 45 verses of Chapter XIII. It is accompanied by the commentary Mallādarsa by Ghanaśyāma. The commentary is full of polemic discussions and deals with the work proper from Fol. 29A, the previous portion being devoted to preliminary discussions.

Beginning :—

श्रीराजदेवशराय नमः ।
 स्वभक्तलाभोऽयपरसुरभक्तविश्वात्
 स्वपात्यतं भवा रचिरतस्कामानुजनं ।
 प्रथम्भान् + + + वस्तोन् सत्यस्तरं
 माहिष्माणः कमपि भज चेतः प्रतिदिनम् ॥
 कौवेयो दिग्धि ताकमेत्यभिधया स्वातोऽक्षिं कच्छिद् गिरिः
 गणडक्षाः सविधे हि तत्र नृपतिः श्रीसाहमस्तोऽभवत् ।
 यं प्राप्यामृतभानुभानुवलभित्कन्दर्पकन्द्रमता
 संदेहं बज्जवेदिनोपि मनुजा व्याकल्पमापेदिरे ॥
 तस्माज्ञातः श्रीघनश्चाममङ्गः सन्तं लालं राज्यलक्ष्मीर्विहाय ।
 यत्तं भेजे सूचितं तज्जि कोन्यो लक्ष्मीनाथः श्रीघनश्चामदेवात् ।
 तदौर्यः सुतः श्रीमलैवमनामा
 नृपालः स्ववंशावतंसौभवं तः (?) ।
 वरेख्यं चमाङ्गहिं सन्तोऽयमीश्वो
 जयकर्थिसार्थाधिताधुव्यवङ्गिः ॥

सत्यासामयगिरो भवन्ति तदनुधानेन तत्स्या गुणाः
 धातर्येवमसौ नुपो भगवतः औरामचक्षस्य यत् ।
 ध्यानादिककलचतासुवरावासोऽस्त्रैत्सेतुता-
 शम्भुस्यापकतादिकानिह गुणानासादायत्तुमान् ॥
 अमुख्यैवनन्त्या भवति करुणा लोकगिरहे
 मतां दत्त्वा इवप्रभृति वज्रदुर्बतं शमयतः ।
 समुद्भाव्यर्थीषोऽद्विभितदुखययक्ते
 दुरुहां यन्नालो प्रकटयितुमाजां रचयतः ॥
 यन्नावलौ रचयतः शिवतोऽपि चासौ
 भूपान् ज्ञापालुरिह तां प्रकटीकरिष्यन् ।
 दुर्बोधसारकलिता न हि खेदसिद्धौ
 चित्रं न तत्र इवरेष नुपालवेषः ।
 वृषालेनादिष्ठो दिनकरगुरुच्छश्चभजनः
 प्रभोर्महिष्माकाच्चरमनस्यात्मानुकिरद्वैः ।
 गतायाताज्ञानवज्ञतिभिरशाङ्कार्थरचनः
 कथं ता नो कुर्वादयमपि जनो यस्यममलम् ॥
 शिवतामहवयन्नामां यस्यार्थादप्तां गतः ।
 मस्तादप्तां मम यस्यः स रञ्जयतु पश्चितान् ।
 शिवतामहवटीकियं स्वन्पान्पापि सुधीरामां ।
 आख्येयार्थगुणोऽपि सर्वार्थाकर्दिग्नो भवति ॥

अथ जगदेव स्वस्पूर्वपूर्वं जन्मसञ्चितदुरदृशसामर्थ्यनियमितदारिद्रादिनावा-
 विधदुखपूर्वनियमग्रमुहिष्ठौर्षुः परमकारगिको भगवान् सदाशिवः संहितोद्वामर-
 यामलादिनानात्मेषु रक्षदोषप्रमहादीपत्रपत्रोमप॑ + + + दिरुपं अभितमुपायमुदा-
 जहार । तस्य चासमर्थानिधिकारादिना न सर्वविषयत्वं भवतौत्वपरिषुष्टो अन्प-
 स्त्रेष्ठतो धारणमात्रादेव समौहितपरम्परामव्यभिचारादुज्जासवन्नोमहायंत्रावलि-
 माविभाववितुं नेदमनिच्छासवे नापि स्वप्रियमावमदघते नापि स्वाभक्तायोपदेशमिति
 स्वचयितुं शिवतामहवास्ये तंचे विशेषे देवैप्राप्तैः प्रश्नत्वे खोक्षत्वं तदुत्तरकथनयाजेन
 पूर्वं वक्ष्यमाग्यन्त्वोपयोगिपदार्थसार्थमाह दक्षिणामूर्च्छिकवाचेत्यादिता ।

5A, नन्देवं तत्कोक्तवेदविशद्भागस्यापि प्रामाण्यं प्रसज्येतेति चेत् प्रसज्यतां, का नो हानिः। “अथ मदिरां पिबेत्” “प्रपश्येन्मदनावासं परस्लौणां विशेषतः” “कोटिभगदर्थानाम्भुक्ति” इत्यादितान्तिकार्थानुष्ठानार्थं शिष्टानामपि प्रवृत्त्यापत्तिरिति चेत् सत्यं। “इतेनाभित्तर्ण चेत्” इत्यादि वेदविहित-इतेनादियागे न कुलसेषां प्रवृत्तिः। अथ वेदविहितत्वमात्रं न शिष्टकर्तृकानुष्ठान-विधयते तत्त्वे किन्तु वेदाप्रतिषिद्धत्वविशिष्टं तत्। भवति हौदं विहितमपि न हिंस्यात् सर्वां भूतानि इत्यादिविधिना प्रतिषिद्धमिति चेत्। एवं तर्हि “ब्राह्मणो मदिरां पीत्वा ब्राह्मण्यादेव हौयते” इत्यादितान्तिकम्भार्त्तदिवचेत्स्य अप्रतिषिद्धतया कथं तत्र ते प्रवर्त्तत्वं। अथ पानादिप्रश्यंसावचनानां का गतिरिति चेत् या गतिः इतेनादियागवचनानाम्। अथ प्रसोचनाभिः तत्तदधिकारिणां तत्र तत्र प्रवर्त्तनेन तत्तत्त्वान्व्यार्थाधिगमन एव तेषां तात्पर्यं न तु परमपुरुषार्थं-प्रत्युहपापापूर्वप्रिहारेपीति चेत् इहापि निधौयता सैव दृष्टिः। किं च निषेधवचनानां तत्त्वमते विगतिरेव न हि तेषां निन्दाकारणेन ततो निष्कृतिः परं ततो निवृत्तेस्तवानभिप्रेतत्वात्। अथ तत्तदैहिककाम्यफलसाधनार्थमेव तत्र प्रवृत्तिरित्यते। तत्र कामनानुसागात् प्रवृत्तस्य पारलौकिकमनिष्टं नरकादिरूपं भविष्यतीति चेत् एवं तर्हि सिद्धं नः समोहितम्। न हौतावतापि ब्राह्मणादि-निषिद्धार्थेवोधकभावस्याप्रामाण्यं येनादेवनुष्ठानेऽपि न हि तद्वागस्याप्रामाण्यं कस्यिदप्याचयेत्।

The conclusion drawn is :—

6B, मन्मते तु वेदविशद्भागस्य प्रामाणिकतया तद्यावृत्त्यर्थं विशेषण-मावश्यकमिति संक्षेपः। अत्र नौलकरणाः।

इत्यादि अतिमूलकत्वमेव षट्क्विंश्चादाद्यक्यन्वागाम्। अयं हौतस्याः श्रुतेश्चैः।

Colophon :—

79A, इति सर्वतत्कोक्तमे दक्षिणामूर्तिपार्वतीसम्बादे पूर्वखण्डे
हादभ्यपटलः सम्पूर्णः।

5972.

5621A. मुण्डमालातन्त्रम् । *Mundamālātantra.*

Substance, palm-leaf. $14 \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 27. Lines, 4-5 on a page. Extent in Stokas, 550. Character, Uḍiya. Appearance, good. Complete.

The present MS runs up to the end of the 15th chapter. L. I. 469, II. 740 have only six chapters each. VSP (p. 44) notices a MS of the work in 11 chapters.

The beginning of the work does not agree with that of L. I. 469 and L. II. 740, the first few lines of the last of which agree with those of the *Kālyūrddhvāmnāyatana* (No. 5963 above). The work deals with Śakti worship in general and the worship of the ten *Mahāvidyās* in particular.

Beginnings of the different chapters :—

श्रीषुदेवतायै नमः ।

मेरएषे समासौनं देवदेवं जगदूरम् ।

शङ्करं परिप्रकृ पार्वतो परमेश्वरम् ॥

श्रीपार्वतवाच ।

सर्वानन्दमयौ नत्वा सर्वास्त्रायनमखुताम् ।

सर्वसिद्धिप्रदां देवौ नमामि परमेश्वरौम् ॥

प्रसौद गुह्यवल्लने कथयस्त्र प्रियम्बद ।

सर्वतन्त्रेषु मन्त्रेषु गुह्यं मत् प्रसवलक्ष्म ॥

तत्प्रकाश्य गुह्यात्यं वद्यहं तत्र वक्षभा ।

श्रीशिव उवाच ।

कथानो कथविष्यामि गुह्यं मत्पञ्चमाक्षकम् ।

स्त्रौस्त्रभावान्महाभागे न जानामि सुखप्रदम् ॥

देववाच ।

स्त्रस्थियहं भविष्यामि न वक्तव्यं कदाचन ।

तत्र वक्ता भविष्यन्ति भावनामन्तसिद्धयः ॥

ओग्निव उवाच ।

देवतागृहमन्त्राणां भावनामेवमुच्यते ।
 मन्त्रो यो गृहरेवासौ यो गृहः सा च देवता ।
 काली तारा महाविद्या बोडशौ भुवनेश्वरौ ।
 भैरवो छिन्नमस्ता च रमा धूमावतौ परा ।
 वगला सिङ्गविद्या च मातहौ कमलाक्षिका ।
 एता दश महाविद्याः सर्वतत्त्वेषु कौर्त्तिताः ।
 अयन्तु दुर्ज्ञेभो लोके घडासायनमस्तृतः ।
 एताभ्यः परमा भवता चिषु लोकेषु दुर्ज्ञेभा ।
 मुखमोद्यप्रदा विद्या लोकसाधनं कुचचित् ।
 नेन येन प्रकारेण सिङ्गिं यास्यति भूतले ।
 सर्वान्ते कथविद्यामि प्रेमभावेन केवलम् ॥
 नात्र सिङ्गाद्यपेक्षादि न च सद्विचारणा ।
 कालादिशोधनं नान्ति न च मित्रारिदूषणम् ॥
 सिङ्गिं विद्या महाविद्या युग्मेवापरित्यमः ।
 नात्र कस्यिन्महादेवि दुःखसाध्यं न किञ्चन ।
 या काली परमा विद्या सा तारा परिकौर्त्तिता ।
 या तारा परमा विद्या सैव काली प्रकौर्त्तिता ।
 एतयोर्भिन्नभावेन मन्त्राः सिङ्गा भवन्ति न ।
 उक्तन्तु कालिकातन्ते ताराकन्ते च तत्त्वया ।
 योद्यशौ वा महाविद्या चतुर्थी कथिता पुरा ।
 लक्ष्मीबौजादिभावेन पश्चमो सा भवेदित्वा ।
 एकाहरीबौजहरीना महाविद्या भवेत् पुरा ।
 भुवने व्यक्तरौ पातु महाविद्या प्रकौर्त्तिता ।
 देव्युवाच ।
 त्वया विद्या च देवेष्ट कथिता न प्रकाशिता ।
 इदानीं कथविद्यामि कथयानन्दसन्दर्भ ॥

इन्द्र उवाच ।

सुवनेष्ठा महाविद्या देवमानेन वै पुरा ।
 आराधिता च विदेयं ब्रह्मगानेन मोहिता ॥
 एकाक्षरौ लौक्रहीना वाग्भवेनोऽवला परा ।
 कामराजास्त्वविद्या सा सुसिद्धा पुष्पधन्विका ॥
 शूक्रेन पूजिता पूर्वं सुवनेष्ठा प्रतिष्ठिता ।
 कुमारौ च च नार्थ्यं त्वया गुप्ता इतिष्ठुता ।
 केवलं शिवभावेन शक्तिरूपेण केवलम् ।
 माया प्रतिष्ठिता देवौ ताराचन्द्रस्त्वरूपिणौ ॥
 भैरवौ तु महाविद्या महासम्पत्तरौ शुभा ।
 विद्वमन्ता सुरामांसप्रिया रक्तस्त्वरूपिणौ ॥
 धूमावलौ महाविद्या भारणोऽवाटने भता ।
 वगला वश्यस्तम्भादि नानागुणसमन्विता ॥
 मातहौ तु महाविद्या चैलोक्यवश्वारिणी ।
 कमला त्रिविधा प्रोक्ता एकाक्षरतया स्थिता ।
 एकाक्षरौ महाविद्या सर्वसम्पत्प्रदातिनौ ।

Chapter II (Fol. 2A) :—

ओदेव्युवाच ।

अद्यमालेति कथिता यद्वेदैव प्रकाशिता ।
 अद्यमालेति किं नाम फलं किं वा वदस्तु मे ।
 अद्यमाला तु देवेशि कामे ऐमित्तिके तथा ।
 भवत्वचापि प्रख्येऽपि विस्तरात् कथ्यते मया ।

Chapter III (Fol. 4A) :—

देव्युवाच ।

स्यानासनं देवदेव कथयानन्दहेतवे ।
 मदाश्रया विनिहिंस्तुः सर्वे मन्त्राः सुसिद्धिदाः ॥

ईश्वर उवाच ।

नदोतोरे विष्वमूले अमग्नाने शून्यवेष्मनि ।
महालिङ्गे पूर्वते वा देवामारे चतुष्पद्ये ।
श्रवस्त्रोपरि मुखे वा जलकरणकपूरके ।
संयामभूमौ वा योनौ वा अमग्नाने विजने वने ॥

Chapter IV (Fol. 5A) :—

देव्युवाच ।

कवलं वलिदानेन तुष्टा भवति अग्निका ।
कथितं पूर्वमस्तिं प्रकाशं कुरु श्रद्धार् ॥

ईश्वर उवाच ।

व्यवन्तामुद्धृं देवेश्च विधानं वलिपूजनम् ।
कथयामि वराऽरोहे स्वस्त्रभावेन सुन्दरि ।
दधिद्वौरं गुडं चाङ्गं पायसं शक्तरान्वितम् ।
पायसं चौरममृतं नारिकेलफलोदकम् ॥
मद्रुकच्च दिवं दद्यात् मांसं माहिषमेव च ।
पायसं चूदमांसच्च नारिकेलसमोदकम् ॥
शशकं मेषखद्वच्च सार्दकच्च सशकंरम् ।
रम्भाफलच्च नदुकं भर्जिताद्वच्च पिण्डकम् ॥

...

...

...

कागे दत्ते भवेहाम्मौ मेषे दत्ते भवेद्गुवम् ।

महिषे घनलङ्घिः स्यात् मृगे भोगफलं लभेत् ॥

पल्लिदत्ते महिषिः स्यात् गोधिकायां महाफलम् ।

नरे दत्ते महिंः स्याददृसिङ्गिस्मुत्तमम् ॥

Chapter V (Fol. 6B):—

देव्युवाच ।

रहस्यातिरहस्यं भे पुरच्छर्वाविधिं प्रभो ।

वदस्तु यदनुष्ठानं सर्वकामा भवन्ति हि ।

इत्यर्थ उवाच ।

गृहीत्वा सदृशोदीक्षां शुभे काले दिवानिष्ठा ।

क्षात्रमे वैश्वावः प्रोक्तो मध्यमः सैव दीक्षितः ।

सुरया दीक्षितो यो वै स एव परमो गुरुः ।

Chapter VI (Fol. 7B):—

देव्युवाच ।

देवदेव महादेव खण्डित्यतिलयात्मक ।

कालिकाया महाविद्या कथयस्तु समाहितः ॥

इत्यर्थ उवाच ।

अथ वच्ये महाविद्यां कालिकाया सुदृढीभास् ।

यस्य विज्ञानमनेत्रा औवन्मुक्तो भवेत्प्रभः ।

Chapter VII (Fol. 10B):—

देव्युवाच ।

कैलासशिखशारुढं देवदेवं चगदृशम् ।

एच्छामि इहम् देवेष्टा तरिण्या मन्त्रसाधनम् ।

आत्मर्थ उवाच ।

इहम् देवि प्रवच्छामि मन्त्रोद्धारकं कथ्यते ।

ॐकारं पूर्वमुच्चार्यं हकारं तदनन्तरम् ।

Chapter VIII (Fol. 13A):—

देव्युवाच ।

देवदेव पशानन्दं परिच्छर्वाविश्वारद ।

सुन्दरोमन्त्रसाधन्तु (?) वदस्तु करुणानिधे ॥

ईश्वर उवाच ।

पृष्ठे देवि प्रवक्ष्यामि षोडशौमन्तसाधनम् ।

येन विज्ञानमाचेगा कुलकोटीः समुद्भरेत् ।

Chapter IX (Fol. 15A) :—

देव्युवाच । (?)

च्यथ देवि प्रवक्ष्यामि गुप्तां चिभुवनेष्टरौम् ।

यामासाद्य सुराः सर्वे प्रक्षिप्तभवेऽभवन् एषा ॥

Chapter X (Fol. 16B) :—

देव्युवाच ।

महेश्वर ओतुमिच्छामि भैश्वरौमन्तविर्गायम् ।

येन विज्ञानमाचेगा कुलकोटीः समुद्भरेत् ।

वायुवौजस्व प्रथमं बौजं प्राणसमन्वितम् ।

सकलं भुवनेष्टरनि दितीयं बौजमुद्गृतम् ॥

Chapter XI (Fol. 18A) :—

देव्युवाच ।

महेश्वर ओतुमिच्छामि किञ्चमन्ताविधिर्भवेत् ।

बेनानुष्ठितमाचेगा सर्वप्राप्तैः प्रमुच्यते ॥

Chapter XII (Fol. 21A) :—

ओमहादेव उवाच ।

च्यथान्यात् (?) स वक्ष्यामि देवौ गुण्डतमं ग्रिवे ।

उद्दिष्टपूर्वको देवि मातकौ सर्वसिद्धिदाम् ।

सर्वाधिकारिणौ देवि सर्वदोषविर्जितौ ।

यथा विज्ञानमाचेगा त्वयं गच्छन्ति चापदः ॥

Chapter XIII (Fol. 23A) :—

ओदेव्युवाच ।

महेश्वर ओतुमिच्छामि वगलाविधिमुत्तमम् ।

येन विज्ञानमाचेगा नासाध्यं भुवनत्वये ।

इन्द्र उवाच ।

पृष्ठा देवि प्रवच्यामि वगलामन्त्रनिर्गीयम् ।

वक्षि होनेन्द्रसुख्यो वगलामुखो सर्वयुक्त ।

Chapter XIV (Fol. 24B) :—

देववाच ।

कमलासंशिखरारुढ देवदेव जगदुर्शो ।

रमामन्त्रस्य किं + + तददस्त करुमानिधे ॥

इन्द्र उवाच ।

पृष्ठा देवि प्रवच्यामि कमलामन्त्रनिर्गीयम् ।

वेन विज्ञानमाचेण नासार्थं सुवनत्रये ।

Chapter XV (Fol. 26A) :—

ओदेववाच ।

कमलाया मनुसुगं कथयस्त महाप्रभो ।

केनोपायेन देवेष्ट कमला वसदा भवेत् ॥

इन्द्र उवाच ।

कुलेश्वा ओतुमिच्छामि (?) कमलामन्त्रमुत्तमम् ।

वेन विज्ञानमाचेण महादरिद्रिप्रसङ्गनम् ।

5973.

3917F. *Muṇḍamālātantra*.

Substance, country-made paper. $14\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 14 (beginning from 41A and ending in 54B). Lines, 11 on a page. In tripāṭha form. Character, Bengali. Date, Śaka, 1614. Writing effaced. Appearance, old and dilapidated. Complete in 12 chapters.

The present MS contains pāṭalas I to XII of which the first five chapters agree with those of the previous MS.

Post Colophon Statement :—

नुभमस्तु प्रकाल्पा: १६१४ ।

5974.

179. *Muṇḍamālātantra*.

Substance, country-made paper. 14×3 inches. Folia, 1-13. Lines, 5-6 on a page. Extent in ślokas, 198. Character, Bengali. Appearance, old. Incomplete.

This MS which runs up to the end of the sixth chapter has been described in L. I. 469.

5975.

10724. ज्ञानतिलकम् । *Jñānatilaka*.

Substance, palm leaf. $11 \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 11-24. Lines, 4 on a page. Character, Kuṭīla. Appearance, discoloured. Incomplete.

A MS of a *Jñānatilaka*, in the form of an interlocution between Nārada and Viṣṇu, is described in Nep. Vol. I, p. 180. The present work which is in the form of an interlocution between Śiva and his son Kārttikeya is apparently different and it deals with supreme knowledge.

The MS contains chapters V-VIII and a portion of chapter IV. The colophon of the 7th chapter (Fol. 19A) calls the work *Kālajñānatilaka*. Beginnings of the different chapters are as follows :—

Chapter V (Fol. 12A);—

ओकार्त्तिकेय वाच

त्वमीश सर्वे ईशानः सर्वज्ञ प्रियशास्त्रतः ।

एभिवैक्षिभिर्देव किं भामयसि शङ्खः(ः) ॥

मृगो[६]हं अल्पवुद्धिव संकाशभयपौडितः ।

स्पष्टं कथय देवेश समूलमभिप्रोगकैः ।

12B, ओईश्वर उवाच ।

तां मुक्ता नास्ति मे कचित् इष्टो पार्वतिनन्दन ।

यस्याहं कथयिष्यामि एतत् परमकारणम् ॥

...

13A, अभावभावना वेषां अभावनात्त्वनिष्यथात् ।

अभावगतचेतन्यास्ते मुक्ता नाच संग्रहः ।

अभावलब्धसंवात् यैर्द्द्वौतं नरेन्द्रैः ।

दुर्लभं तेपि विस्तीर्णा महामाया भवार्गेव ।

तीव्रेणापि न इष्टेत ओरसंसारवक्षिना ।

ये प्रविष्टा महामाया अभावविमलाम्भमि ॥

ओधरद्वौ दुराधर्मं माया-कुटिलवियहः ।

अभावभाविना ऐसां किं करोति भवोरुगः ।

लोभजिज्ञा महामाया संसाररजनौचरः ।

शून्यसंघरसतानां तु नराणां स पराकृतः ॥

Chapter VI (Fol. 15B) :—

15B, ओकार्ति + + + + ।

+ वाधिदेव इश्वरान् सर्वज्ञ सरपूजित(ः) ।

प्राप्तवृद्धं दर्शयेदेव त्वज् वक्त्रोक्ति शंकर ॥

ओश्वर उ + + ।

+ + पश्य महासेन अनन्तं सर्वतोमुखं ।

महाज्ञानार्थवं प्राप्नन्तं यं ज्ञात्वा वत्स मुच्यते ॥

Chapter VII (Fol. 17A) :—

[कार्तिक]य उवाच ।

तत्प्रसादाच देवेश अक्षान्तिमिरं चनं ।

ज्ञानसूच-समायोगात् विस्तीर्णं मन तत्त्वगात् ॥

+ + + + य नामानि अनामस्य सुरेन्द्रर ।

शिवस्य सूक्ष्मरूपस्य वेन मे निष्ययो भवेत् ॥

ओइअर उ[वाच] ।

+ ग्रामं आदिशहितं सप्तशतं यस्य मध्यतः ।

गामस्य पश्यते नित्यं बालं ते पश्कारम् ॥

नमस्ततीयदुमि + + मनामवमक्षरं ।

तेन विज्ञातमाचेष्टा मुक्तारूपं भवत्प्रधनात् ॥

ग्रिहितीयकं पञ्चयुमोर्क्षग्रिहसं श्रिवं ।

इन्द्रसालंकृतं मुद्दितं चात्मा निर्वन्तो भव ॥

संचार। हिंद संयुक्ता विश्वरीकारस + + + ।

अग्निस्थानं च रुद्रं च दूर्घटपंचकलस्तथा ।

Chapter VIII (Fol. 19A) :—

श्रीकार्तिकेय उवाच ।

ગુજરાત રક્ખનિર્ધિત જટા જૂટ પ્રાણાદીએ

मरारेव इश्वान वृषभादित चासन ॥

श्रीहिन्दूर उवाच

१९B. तथापि द्वःप्रसाध्यस्य सारात्मारत्नं महत्।

समाधिजिग्नीं च सूख्ये भूयोपि कथयामि ते ।

मुद्देतुडाक्षनो पिगडे अन्यावस्थं विचिन्नवेत् ।

ਏਥੇ ਜੈਵ ਸਾਕੇ ਪਿਸ਼ੇ ਸਲੰਗਨ੍ਯਮਿਦੁੰ ਜਗਰੂ ॥

आज्ञा चिंह वस्तु भवानि च जगद्यं

विष्णु वासनेत सरोजहि दिवोक्ते

महाकाली वा प्रसादात्

गो विष्णविष्णु त विष्णुपि विष्णु ।

5976.

9991. *Jñānatilaka.*

Substance, palm-leaf. $11 \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 3 (marked 2, 9, 10). Lines, 4 on a page. Extent in ślokas, 30. Character, Kuṭila. Appearance, old. Incomplete.

This is a mere fragment. Fol. 9B contains the colophon of the third chapter.

5977.

2890. मृत्युञ्जयतन्त्रम् । *Mṛtyuñjayatantra.*

Substance, country-made paper. $13 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 16. Lines, 5 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

This MS, which contains chapters I-IV and a portion of chapter V, has been described in L. X. 4204.

A *Mahāvidyāśahasranāmastoṭra* mentioned in a MS in VSP (p. 44) as part of this Tantra is not found in the present MS.

5978.

187. पुराश्चरणरसोऽसतन्त्रम् । *Puraścaraṇa-*
sollāsatantram.

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 32. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 488. Character, Bengali. Appearance, old. Complete in ten chapters.

This MS has been described in L. I. 457. The work is also described in CS. V. 48. Besides with *Puraścaraṇa* proper, which is a well-known Tāntrika rite, the work deals with other topics as well, e.g. initiation (*dīkṣā*), greatness of the ten mahāvidyās, etc. The present MS contains chapters I-X. The greatness of the yavanas and the

success to be obtained by them by the performance of Tantra rites are referred to on Fol. 8B as follows :—

सूर्यग्रहणकालाद्वि नान्यः कालः प्रशस्यते ।
 स कालः परमेश्वानि परं ब्रह्म समुचितमान् ॥
 प्रजपेद् यदि चार्वद्वि यवना यवनोद्भवाः ।
 विचार्य यदि देवेशि यवनः प्रजपेद् यदि ॥
 तत्काले चक्षलापाद्वि सिध्यन्ति यवनास्ततः ।
 यहगे चन्द्रसर्वस्य न जपेद् यदि पामरः ॥
 पूर्वपुरुषं परित्यज्य विष्णुयां जायते क्रिमिः ।
 तस्मात् यदेन देवेशि कर्त्तयो यहगे जपः ॥
 न तिथिर्नामगोचरम् न च सङ्गत्यमाचरेत् ।
 कलिकाले महेश्वानि यवनो बलवांस्ततः ॥
 मत्यमांसरताः सर्वे य[व]ना मद्यसेविताः ।
 यतश्च महेश्वानि य[व]नाः सिध्यते कलौ ॥

5979.

2783. *Puraścaraṇarasollāsatantra*.

Substance, country-made paper. $17 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 16. Lines, 10 on a page. Extent in stolas, 400. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete in ten chapters.

Same as above.

5980.

2894. *Puraścaraṇarasollāsatantra*.

Substance, country-made yellow paper. $17\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 23. Lines, 5 on a page. Extent in stolas, 400. Character, Bengali. Date, B.S. 1276. Appearance, fresh. Complete in eight chapters.

The present MS runs up to the end of the 8th Paṭala.

Post Colophon :—

श्रीहरिहरशम्भवः श्रीश्रीदुर्गाश्रिरामः । सन् १२७६ साल
 २३ वैशाख महालवार ।

5981.

2900. फेत्कारिणीतन्त्रम् । *Phetkāriṇītantra.*

Substance, country-made yellow paper. 17×4 inches. Folia, 40. Lines, 6 on a page. Character, modern Bengali. Extent in ślokas, 1,000. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

The work which deals with the black rites of Tantra like *māraṇa*, *uccāṭana*, etc., has been published in 20 chapters in the *Tantrasaṅgraha* and *Sulabhaṭṭantraprakāśa*. VSP (p. 39) notices a MS of the work which has 22 chapters.

Chapters are not indicated by numbers in the present MS. It generally agrees with the printed editions up to Fol. 34A where the 13th chapter of the printed editions almost reaches its end.

5982.

8476. परानन्दमतम् । *Parānandamata.*

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1-18 of which Fol. 5, 9, 11, 13, 15, 16 are missing. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 70. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

The work deals with the views of the Parānanda School of the Tantras.

Beginning :—

ओः विष्णवं भैरवं शक्तिं विशुं सूर्यं महेश्वरम् ।

भक्तेषु वास्तव्ययुतान् नमाम्येतान् पुनः एनः ॥

चाचाच्ये परमानन्दं नमामि च जगद्गुरुम् ।

शिव्यताप्रहस्तरं दातारं सर्वसम्पदां ॥

देवानन्दं च तच्छिष्यं नित्यानन्दं तु भातरं ।

सिङ्गोच्च लूपमाचारान् उत्तराचारदोक्षितान् ॥

नारदादीनगस्यादीन् वर्माचारस्थितान् सुनौन् ।
 वशिष्ठादीन् सुनिवरान् दक्षिणाचारदीक्षितान् ।
 नमामि परमामां [द] मतस्यान् कृष्णेन्द्रियवान् ।
 मतानि च बहुन्यच तामसादिप्रभेदतः ।
 वेदप्रामाण्यवादीनि तत्त्वतस्या गताः कृचित् ।
 तमोमुख्यानि तेष्वेव नास्तिकानां मतानि च ।
 कुर्वतचैव धर्मं सं यथोक्तं मतभावितं ।
 कृचिज्जन्मनि ते यान्ति वेदप्रामाण्यवादिषु ।
 जैमिन्याद्यास्तिकानां च शास्त्रसेषु मतेषु च ।
 तत्रापि पुण्यपञ्चानां सम्पाद्यादीन् प्रयत्नतः ।
 प्रशानन्दमते जास्त्रान् सज्जोत्कृष्टोत्तमे तुभे ।

इति उपोहातप्रकरणम् ।

प्रशानन्दमतं वच्छे जैलोकेष्यि सुदुर्लभं ।
 परमात्मा चेत्प्रश्नेति जौवचेति पृथक् पृथक् ॥ १ ॥
 नित्यानन्दः सुरूपो च दिव्यचेत्प्रभावितः ।
 इन्द्रशास्त्रो खमक्तानां नियहानुय हृष्टमः ॥ २ ॥

इति परामवर्णनम् ।

तस्य लोको महान् दिव्यः परमानन्दसंज्ञकः ।
 यत्र गत्वा च यावच एवः संसारमण्डले ॥ ३ ॥
 मुक्ताच्च चेत्प्रश्ना यत्र रमन्ते च यथासुखं ।
 यत्र ध्यानासक्तिता च्छनिदैश्वश्रिया युताः ॥ ४ ॥

इति परमानन्दलोकवर्णनम् ।

ज्ञानवान् पुरुषोयं कर्त्ता सकलकर्मणां ।
 मनसा च समायुक्तः तत्तदिन्द्रियसौख्यधृक् ॥ ५ ॥
 पापं कुर्वन् नरकगः एवयं कुर्वन् हि सुर्गंगः ।
 कुर्वन्द्युपासनामैश्चौ तत्तदोशस्य जोकगः ॥ ६ ॥
 एतेन लक्षणेनैव युक्तजौवाचसंख्यकाः ।

इति जौवलक्ष्यगम् ।

परानन्देकदेशस्तु सागन्देवेत्युदाहृतः ॥ ८ ॥
 कृतपापान् दुश्चाचाशान् कृतपुण्यांकृतेव च ।
 आगते प्रलये शेतान् सानन्दे भ्यापयत्वसौ ॥ ९ ॥
 वैष्णवा विष्णुना सार्वं गच्छन्ति परमं पदम् ।
 खेन खेनेषु देवेन गच्छन्ति परमं पदम् ॥ १० ॥
 परमात्मा कदाचित् स ब्रह्मार्थमस्तुत् प्रभुः ।
 कृतायुताच्च मेध्यं तु जीवसानन्दसंस्थितं ॥ ११ ॥
 सर्वस्य कारिगं देवं ब्रह्मागमकरोत् परः ।
 एष्यभावो यथा यस्य तथा तस्मै ददौ ततः ॥ १२ ॥
 विष्णुत्वं वा श्रिवत्वं वा परात्मा भक्तभावितः ।
 जगत्यस्मिन् शून्यमये ह्यागता इत्यरत्नं ये ॥ १३ ॥
 श्यायन्तस्ते परवपुः जपतः परमं भनुं ।
 नौत्वा तु कृतिचित् आजान् ब्रह्मा ब्राह्ममवस्थृतः ॥ १४ ॥
 लोकं दुष्टेत्तु दुष्टप्रेक्षं तपसा दिव्यमुत्तमम् ।
 चक्रनवकनवकं लोकमेवं इप्रात्मपोन्मिताः ॥
 तत्र स्थित्वा ब्रह्मदेवस्त्रौन् लोकानस्थृतः प्रभुः ॥ १५ ॥
 चाकाशादायुमस्थृत् वायोरभिं चकार सः ।
 चकारैवं चिलोकौ तो युश्यपापोचितां दृढां ॥ १६ ॥
 तस्यां प्रवेष्यायामास जीवान् सानन्दसंस्थितान् ।
 पापान् जीवांस्तु ब्राह्मस्यक्तिर्यग्न्योन्यामपातयत् ॥ १७ ॥
 शत्रसान् मानुषे ब्रह्मा सात्पान् दैते च्युपातयत् ।
 चक्रेषु चिमु लोकेषु पञ्चतत्त्वात्मकेषु च ॥ १८ ॥
 शकादिभ्यो हि देवेभ्यः ह्यधिकाशान् ददौ प्रभुः ।
 विष्णुस्तु पालयामास चोन्नहार तथा शिवः ॥ १९ ॥

Some of the characteristics of the school will be noticed in the extracts quoted below :—

5A, तदोचुम्बे वशिष्ठाद्याः कुरु शिष्यान् जपानिधे ।
आचार्यः परमानन्दस्तदोवाच महामुनीन् ।

इयानेव विशेषोस्ति मन्मते मुनिसत्तमाः ।
न न्यासो न च हिंसास्ति जड़मस्य जडस्य वा ।
तदोचुमूलयः सर्वे यज्ञे हिंसाः अताः शिव ।

शिव उवाच ।

अतयद मया प्रोक्तं मन्मते नास्यदो दद्य ।
भाषणं चिरिधं लोके युतं योज्यं च योजितं ।
यदुतं गुरुमा वाक्यं सत्यमित्यवधार्येत् ।
न तत्र तर्कः कर्त्तयो न युक्तिर्णाय नौचितिः ।
यद् यद् ब्रूयाद् गुरुः साद्यात्तत्कुर्यादसंशयौ ।
इदं तु भाषणं युतं दितीयं परिक्षयते ।
अन्यथां तु योज्यं स्याद्योजितं विजिगौषवः ।
कुर्वन्ति भाषणं विप्रा वादिनो वादतत्पराः ।
न युग्माभिर्मत्या योज्यं योजितं नापि भाष्यते ।
मया युतं भाषणं तु क्रियते सर्वदैव हि ।
ओतव्यं चेत् भृत्युधं भो नो चेद् गच्छत मा चिरं ।
इत्युक्ता मूलयः सर्वे ववन्दुः पादपद्मजम् ।

10B, परानन्दमतप्राप्तिर्यावद्वौप्रजायते ।

तावद्वासो यज्ञविधौ अंगमस्य च हिंसने ।
परानन्दमते प्राप्ते न [च] कुर्यात्तिवद् दद्य ।
अुत्यन्नवर्जितामेव चूधिकारो मते मम ।

End :—

वानप्रस्थोपदवकर्त्तुन् वन्यान् हिंसान् जनून् याग्रादीन् हन्यादेव
राजा । तानेव हिंसान् काल्यये वलिदानविधिना क्रित्वा वलि
समर्पयेत् काल्यै वा । इत्युक्तौ वसिष्ठसुदर्शनाभ्यां
पूजितोन्नर्दये शिव इति ।

*** *** *** *** ***
परानन्दमतस्यस्तु यः पठेत् सुसमाहितः ।

कृत्तं तु समतं जाता सेषलोकं प्रजेत्पुष्टौः ।
वनेन प्रौयतां देवी महाकाली सुराचिंता ।

There is no division into chapters in this MS.

5983.

3387. भूतशुद्धितन्त्रम् । *Bhūtaśuddhitantram.*

Substance, country-made paper. $19\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 19. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 750. Character, modern Bengali. Appearance, fresh. Complete.

This and the following MS have 17 chapters each. VSP (p. 43) notices a MS of this work which has 13 chapters.

Beginning :—

ॐ नमः कालिकायै ।

ओ॒देव्युवाच ।

देवदेव महादेव साम्यतं कथय प्रभो ।
भूतशुद्धि देहशुद्धि प्राणायामं ततः परम् ।
क्रमेन कथयतां देव शूलपाणे पिण्डाकष्टकृ ।
मनं तनं महादेव चेन शुद्धति भूतसे ॥

ईश्वर उवाच ।

कथयामि वसारोहे खङ्गनाच्छ शुचिस्तिते ।
तत्त्वतयं प्रवक्ष्यामि गुच्छाद् गुच्छतमं महत् ॥

End :—

सर्वत्र विविधा मुक्तिः काश्मां निर्बागमुत्तमम् ।
यदि भाग्यवशात्तत्र लियन्ते यैव जन्मुभिः ।
पाप-एख्यं परित्यज्य शिवतां प्राप्यते चक्रात् ॥

Colophon :—

इति ओ॒भूतशुद्धितन्त्रे इत्यार्थतोसम्बादे सप्तदशः पटलः ।

5984.

4611. *Bhūtaśuddhitantram.*

Substance, country-made paper. 19×4 inches. Folia, 1-28. Lines, 8 on a page. Extent in stokas, 700. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS runs up to the end of the 16th Paṭala, which is followed by the beginning of the 17th Paṭala devoted to the praise of the work.

5985.

3188. मायातन्त्रम् । *Māyātantram.*

Substance, country-made yellow paper. $14 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 12. Lines, 12, 13 on a page. Extent in stokas, 432. Character, Bengali. Date, B.S. 1287. Appearance, fresh. Complete in 12 chapters.

The present MS contains chapters I-XII. The manuscript of the work described in L. I. 214 runs up to the 7th chapter. HPR. I. 285, which also bears the same name, appears to be a quite different work.

Beginning :—

ओ॒श्वर॑ उवाच ।

इत्या देवि प्रवच्यामि लक्ष्मन्यद् यथा पुरा ।
 तोये यासे तु सर्वं च सुर्गे मर्त्ये रसातले ॥
 विश्वे चैकार्णीवैभूते न सुरासुरमानवाः ।
 नैव चित्तिने वा किञ्चित्प्रोयमाचावशेषतः ॥
 तदा विश्वमरद्विवात् सिंहद्वा मम जायते ।
 यथा सर्वादिसमवे मायां सम्भार च प्रसुः ।
 तदा वटदले भुत्वा तोयान्ते समवस्थितम् ।
 ततो नारायणं देवे (स चे धरे) सा दधार खलौलया ।

विच्छार तदा तीवे सेच्छाचारः स्वयम्भसुः ।

विचरनं वटदले तोवेषु परमेश्वरम् ।

वटदलस्थितक्षत्र मार्केण्डेयो महामुनिः ।

ददर्श परमेश्वानं शिवमन्तरुपिगम् ।

तुष्टाव स तदा हृष्टो मुनिः परमकारगम् ।

नमस्ते सर्वदेवेष्ट

इति स्तुत्वा मुनिस्त्रिव विश्वाम सुसंयतः ।

कृताङ्गलिएष्टो भूत्वा दगडवत् प्रपपात च ।

तत उत्पाय इवेष्टो नाभिपद्मसमुद्घवम् ।

चतुर्वर्णं चतुर्वर्णं ददर्श परमं शिवम् ।

स्तुष्टो नियोजयामास तं ब्रह्माणं सुरेश्वरम् ।

आत्मा ब्रह्मा तदा तत्र सप्तर्णैः परमेश्वरि ।

जनयामास मनसा मानसाले ततः प्रिये ।

विना शक्तिं न शक्तास्ते दृष्टिं कर्तुं महेश्वराः ॥

योनो खण्डितो ज्येष्ठा ततो योनिमकल्पयत् ।

ततः कश्यपनामानं मुनिं पुनर्जौजनत् ।

पुनः स्तुष्टो च तं पुर्वं ब्रह्मा प्रोवाच यत्कलः ।

जनयामास ततः कन्धो रूपयौवनमन्विताः ।

नियोज्य सुनन्ते तां तु ब्रह्मा प्रोवाच स्तुष्टवे ।

नानायोन्याङ्गतिस्तास्त् समस्ता जौवजातयः ।

उत्पादयामास तदा प्रजापतिरुखिडितः ।

ततो बारायणो देवस्तुष्टो माणामुवाच सः ।

वटपञ्चरूपा त्वं यतो मां विष्टताम्भिः ।

यतो धर्मैः स्वरूपामि जगत्मिन् सनातनि ॥

बाराधर्षिष्यन्ति सुवि सनुजाक्षरं सनातनौ ।

सर्वकामेष्टुष्टो लोके मात्राधर्मस्तरुपिग्नीम् ।

मन्त्रमाराधने चास्या: प्रवस्थामि पृष्ठं प्रिवे ।
 नारेन्द्रसंयुतं दानं धर्माय हृच तत्परम् ॥
 महाकाशो महामन्त्रो धर्मस्थाराधने मतः ।
 यं कामं समनुदिश्य पूजयिष्यन्ति मानवाः ॥
 अनिश्चादेव लक्ष्यन्ति सर्वकामं न संशयः ।

So it proceeds to give the different mantras and different modes of worship of Māyā on particular occasions.

8A, एव्वौम्युमतौ वीक्ष्य सहस्रं यदि निवागः ।
 जपेदेकाग्रमनसा कुलपूजास्तः सुधीः ॥
 व्याघोडशदिनं यावत् वाक्यपतिर्भवति ध्रुवम् ।
 मधुपानस्तो रात्रौ चन्द्रविम्बं प्रचुम्य च ।
 पुनः पुनः साधकाग्नो भवेत् कविवरः चागात् ।
 महेश्वरं गिरियुगं देवि तत आलिङ्ग्य अवतः ॥
 श्वरमष्टोत्रश्लानं कृत्वा धनपतिर्भवेत् ।
 कुण्डगोलोद्दूरं पृथ्यं समादाय प्रथवतः ॥
 निवेदवेन्महादेवै प्रसादं तिलकं चरेत् ।
 शताभिमन्त्रितं कृत्वा मोहवेदखिलं जगत् ॥

Curiously enough, it gives mantras to be used by Yavanas as well.

8A, कलिकाले तु देवेश्वि यवना बलवत्तराः ।
 मत्स्यमांसरताः सर्वे सर्वदा मद्यसेविनः ॥
 अनाचारशतास्तेन सिध्धन्ति यवनाः कलौ ।
 यवनानां महेश्वरानि अक्षरौ ब्रह्मरूपिणौ ॥
 निगदामि वरासोहे सावधानावधारय ।
 कलावतौ समुद्धृत्य रक्षिणौ तदनन्तरम् ॥
 रतिवौञ्जनतो देवि ततस्तु बदयोगिनीम् ।
 रथा तु अक्षरौ विद्या यवनेषु प्रतिष्ठिता ॥

संयुक्तैषा यदा विद्या तदैवेकाच्छरी भवेत् ।
 साचारा ब्राह्मणाद्यास्तु सिध्धनिति बहुकालतः ॥
 अनाचाराः प्रगाङ्गनिति सत्यमेतद्व संशयः ।
 उपायाः ब्राह्मणादीनां तेनोक्ताः प्रतिप्राप्ते मया ॥
 सिध्धनिति तेषां योक्तेन नियमैच्च यथाविधि ।

End :—

12A, इदानीं इट्टा देवेश्वि पूजाधारं विशेषतः ।
 अस्ते यन्ते शिलायान्तु वि[च्च] (च्च)मूले घटोपर्फि ।
 लिङ्गे योनौ महापौठे शून्यागरे चतुर्थये ।
 कुट्टनीगृहमध्ये च कदलीमण्डपे तथा ।
 एव्युक्ते भग्ने देवि गणिकागृहमध्यतः ।
 महाशख्ये ग्रान्तरे च ग्रन्ते च शक्तिसङ्गमे ।
 पञ्चानन्दपरो भूत्वा साधवेत् सकलेष्मिलान् ।
 यं यं कामयते कामं तं तं प्राप्नोति निश्चितम् ।
 नूनं तदृग्गृहमागत्य कुवेशो दौधते वसु ।
 वातस्तम्भं जलस्तम्भं गतिस्तम्भं विवस्तः ।
 वक्षः सत्यं करोत्येवं महाभाया प्रसादतः ।
 नामाध्यं विद्यते तस्य चैलोक्येषि च सुन्दरि ।
 योनिकुण्डे कृते होमे साक्षाद्दक्षाधरो भवेत् ।
 पूजास्याने कामबौजं लिखिला शिवयोजनात् ।
 कवचं प्रपटेयस्तु शताब्दिं सुरेश्वरि ।
 नाम्नी भवति मासेन सत्यं सत्यं न संशयः ।
 अचिराज्ञमते देवि कवितां सुखशालिनौ ।
 मोदते सर्वलोकेषु शिववत् परमेश्वरि ।
 इति ते कथितं देवि सर्वतत्त्वेषु गोपितम् ।

The Last Colophon :—

इति भायातन्त्रे हरपार्वतोसंवादे इदाशः घट्टः ।

Post Colophon :—

इति सन् १२८७ तां कार्तिक माह संक्रान्तिदिवसे यमः
समाप्तः ।

5986.

181. *Māyātantram.*

Substance, foolscap paper. 15 x 4 inches. Folia, 10. Lines, 7, 9 on a page. Extent in ślokas, 200. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

The present MS contains chapters I-VII.

5987.

193. उत्तरतन्त्रे पुरश्चरणविवेकः । *Puraścaraṇaviveka*
from the Uttaratantram.

Substance, country-made yellow paper. Folia, 3. Lines, 6-8 on a page. Extent in ślokas, 63. Character, Bengali. Appearance, old. Complete.

According to the colophon this MS contains the first chapter of the Uttaratantra. The present MS is described in L. I, 460.

5988.

139. ब्रह्मज्ञानमहातन्त्रराजः । *Brahmajñāna-*
mahātantrarāja,

Substance, yellow country-made paper. Folia, 17. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 340. Character, Bengali. Complete. Appearance, old. Complete in six chapters.

This MS has been noticed in L. I, 408. The work is also noticed in L. II, 642 and in VSP (p. 40). It speaks of the knowledge of Brahman in the manner of a Tantra, e.g., in the form of an interlocution between Śiva and Pārvatī.

5989.

4628. *Brahmajñānamahātantrarāja.*

Substance, country-made paper. $13\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 10. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 200. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete in five chapters.

Same as above.

5990.

5973B. ब्रह्मसन्धानम् । *Brahmasandhānam.*

Substance, country-made paper. $11 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Fol. 17B-104. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara. Extent in ślokas, 1,400. Appearance, old. Complete.

This is a yogic text.

Beginning :—

17B, अथ ब्रह्मसन्धानं लिख्यते ।

ॐ नमः कर्मणदलविपुलयनाभिशमाय श्रीरामचन्द्राय नमः ।

नमः सूर्योऽय परमहंसाय लेखकस्य नेचरोगनाग्नाकावेति शुभम् ॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवावेति ।

ॐ यथा लिङ्गितदेहस्य चैलोक्याद्यास्यसम्पदः ।

हवावत् प्रतिभासन्ते ब्रह्मलघ्नौ वर्माम्यहम् ॥

स्फूर्त उवाच ।

वेदवेदान्तसार्थं ते स्मृतिसिद्धान्तमेव च ।

सर्वे मे विदितं चैव ब्रह्मसन्धानवर्जितम् ॥

इश्वर उवाच ।

प्राणीरं प्रथमं ज्ञात्वा धातुसाम्यं समं शुभम् ।

पञ्चाशत्रौत योगीन्द्रो योगोपकरणानि च ॥

पूर्वकं कुम्भकं चैव रेत्यकश्च तथैव च ।

एते श्रीरसान्वेन सम्भवन्ति हि योगिनाम् ।

नाहयः पवनायन्धिर्दीर्घा काश्चामेव च ।

धातुमामे स्थिते वत्स भवन्धेतानि सङ्कृताः ॥

Colophons of the different chapters :—

19B, इति ब्रह्मसन्धान उत्कृष्टनिर्गीयो नामः प्रथमः पटलः; 21A, °चिक्षानावस्थितब्रह्मनिर्गीयो नाम द्वितीयः पटलः; 22A, °प्राणनिर्गीयो नाम छतुर्थः पटलः; 22B, °ब्रह्मदद्यवनिर्गीयो नाम चतुर्थः पटलः; 23A, °सूर्यविचारो नाम षष्ठः पटलः; 23B, यहमनिर्गीयो नाम सप्तमः पटलः; 24A, °दादशालविचारो नामाष्टमः पटलः; °स्थूलसूक्ष्मनिर्गीयो नाम नवमः पटलः; 24B, °निव्यपञ्चममरसो नाम दशमः पटलः; 25B, °भूतोत्पत्तिविचारनिर्गीयो नाम एकादशपटलः; 26A, °भूतप्रलयो नाम द्वादशपटलः; 28A, °प्राणोत्पत्तिविचारनिर्गीयो नाम चतुर्दशपटलः; 28B, °स्त्रोपरुषोत्पत्तिविचारनिर्गीयो [च्छ]विचारनिर्गीयो नाम चतुर्दशपटलः; 29A, °बीजोत्पत्तिविचारनिर्गीयो नाम पञ्चदशपटलः; 31A, °निजोत्पत्तिविचारनिर्गीयो नाम षोडशः पटलः; 31B, °धातुत्पत्तिविचारनिर्गीयो नाम सप्तदशः पटलः; 32B, °प्राणोत्पत्तिविचारनिर्गीयो नाम अष्टादशपटलः; 33A, °ब्रह्मवेदविचारनिर्गीयो नाम एकोनविंशः पटलः; 34A, °परब्रह्मनादोत्पत्तिविचारनिर्गीयो नाम विंशतितमः पटलः; 35A, °कालविचारनिर्गीयो नाम एकविंशतितमः पटलः; 36B, °प्राणदद्यविचारनिर्गीयो नाम द्वाविंशः पटलः; 37A, °इष्टोपदेशविचारनिर्गीयो नाम चतुर्विंशतितमः पटलः; 38A, °शिवतीर्थविचारनिर्गीयो नाम चतुर्विंशतितमः पटलः; 38B, °थाननिर्गीयो नाम पञ्चविंशः पटलः; 40B, मानसपूजाविचारो नाम षष्ठिविंशतितमः पटलः; 41A, °जपविधाननिर्गीयो नाम सप्तविंशतितमः पटलः; 42A, °ब्रह्मपूजाविचारनिर्गीयो नामाष्टविंशः पटलः; इति महाज्ञान-परम-रहस्य-चतुर्दशविधभूतसर्गं लयोत्पत्तिविचारसिद्धान्तकृतज्ञान-ब्रह्मसंधानं समाप्तम् ।

Titles appearing on the upper ends of the margin of every folium (*Brahmasandhāna* on the left and *Kumārikalpa* on the left) of the subsequent portion of the MS (Fol. 42B–104) would seem to represent it as a part of the

Brahmasandhāna or *Kumārikalpa*. The contents, however, show that we have here extracts from six Tāntrika works as will appear from the descriptions given below :—

I. *Kumāripūjā* (Fol. 42–48) which quotes from *Saṅkarsaṇayāmala*, *Viśvabhairava*, *Pātālapīṇḍī*, etc.

48B, इति कुमारौपूजाविधिसंयहः समाप्तः।

II. *Uddhārakośa* (Fol. 49–72) by the sage Dakṣinā-mūrti which quotes from works like *Tripurātilaka*, *Agamā-laṅkāra*, *Chinnāśiromāṇi*, etc.

Colophons of the different chapters :—

52A, दक्षिणामूर्च्छिविश्चिते उद्धारकोश-सर्वगममार्गे दशविद्या-मन्त्रोद्धार-कोशगुणात्मानं नाम प्रथमः पटलः; 55B, इति औदक्षिणामूर्च्छिविश्चिते उद्धारकोशे सर्वगमसारे षट्देवीमन्त्रोद्धारकोशसूचको नाम द्वितीयः कल्पः; 60B, ०सपविद्या-सप्तकुमारकोशात्मानं नाम छतुर्थः कल्पः; 62B, ०नवयह-मन्त्रोद्धारकोशात्मानं नाम चतुर्थः कल्पः; 66A, ०सर्ववर्गकोशात्मानं नाम पञ्चम-कल्पः; 72B, सर्वगममन्त्रसागरे सप्तमः कल्पः; समाप्तोऽयं उद्धारकोशः।

III. *Durgārahasya* (Fol. 72–84).

Colophons of the different chapters :—

74B, इति औदुर्गारहस्ये मन्त्रविद्याप्रकाशो नाम प्रथमः पटलः; 75A, ०द्वितीयः पटलः; 75B, ०छतुर्थः पटलः; 77A, ०चतुर्थः पटलः; 78B, ०पुरस्त्वर्घाविधिनामं पञ्चमः पटलः; 79B, ०मन्त्रविद्याप्रकाशो नाम षष्ठः पटलः; 81A, ०सप्तमः पटलः; 82A, ०चक्रपूजाविधिनामं अष्टमः पटलः; 83A, ०नवमः पटलः; 84B, इति औदुर्गारहस्ये मन्त्रप्रकाशो नाम दशमः पटलः। सम्पूर्णोऽयं दुर्गारहस्यात्मकम् राज्ञेति । शिवम् ।

IV. *Matsyodara Tantra* (Fol. 85–96) which deals with yoga.

Beginning :—

85A, ओं औदेव्यवाच ।

अतं देव मया सर्वं यामलं ब्रह्मयामलम् ।

कौदृशन्तु भवेत्त्वानं सकलं निष्ठकलं तथा ॥

कौदृशन्तु भवेत्तोर्धं प्रसीरस्यन्तु भैरव ।

यतपृच्छाम्यहं देव सारं विज्ञामसुतमम् ॥

Colophon :—

96A, इति श्रीपरमहस्ये सर्वागमोऽनुत्साहारात्मतरं मत्सोदरतलं नाम
योगशास्त्रं समाप्तम् ।

V. प्राणामिहोचतन्त्र which is also a work on yoga (Fol. 96–102).

Beginning :—

श्रीकार्तिकेय उवाच ।

अन्वयवित्ता नरा वे च अमिहोचं न कुर्वते ।

तेषां प्राणामिहोचन्तु प्रसादं कुरु शुलभत् ॥

प्रसीरेऽस्मिन् कृत्वायथ(?) को यज्ञमानः का पत्नी, क ऋत्विक्

....

इत्थ उवाच

अस्मिन् प्रसीरे सप्ताख्यो भवन्ति ।

मुखे चाहवनीयोमिर्दक्षिणामिर्मनःस्थितः ।

इदं वे गाहैप्योऽस्मि नाभ्यामौपसदः स्थृतः ॥

Colophon :—

102A, इति शिवभट्टार्केण कुमारस्य कथितं प्राणामिहोचं तत्त्वं समाप्तम् ।

VI. Rudrākṣa Kalpa which speaks of the origin of Rudrākṣa and the religious merit resulting from wearing rosaries made of it (Fol. 102–104).

Beginning :—

ॐ देव्यवाच ।

मम विम्मयमुत्पम्भं रुद्राच्छस्य तु सम्बवम् ।

दर्शनात् स्पर्शनादापि किं एगम्यं धारणादपि ।

Colophon :—

इति रुद्राच्छकल्पः तम्बोक्तः समाप्तः ।

शुभमस्तु लेखकपाठकयोः । गुरवे अयोज्ज्ञः ।

5991.

4649. पिच्छिलातन्त्रम् । *Picchilātantram.*

Substance, country-made paper. 19 x 4 inches. Folia, 7. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 190. Character, modern Bengali. Appearance, discoloured. Incomplete.

This MS runs up to the end of the 12th chapter. The colophons represent this to be the first part (*Pūrvakhanda*) of the work. According to the post-colophon statement the 13th chapter was deliberately not copied as it dealt with what is called *bhūtaśuddhi*. The work is described in L. I, 295 and L. VI, 2188 which contain 21 and 14 chapters respectively. It deals principally with the worship of Kāli and incidentally gives incantations for various magic rites.

Last Colophon :—

इति पिच्छिलातन्त्रे पूर्वस्यग्ने दादधः पटलः ।

Post Colophon Statement :—

ब्रह्मदशपटलोऽच न लिखितः भूतमुद्दिप्रसङ्गात् । ॐ नमो
दुर्गाय । ॐ विनेश्वराय नमः ।

5992.

3153. निबन्धमहातन्त्रम् । *Nibandhamahātantram.*

Substance, country-made yellow paper. 16×6 inches. Folia, 314. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 7,838. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

The present MS has been described in L. X. 4265. The work consists of two parts. The first part in 87 chapters is divided into two kalpas—Sārasvatakalpa (chapters 1–82) and Śyāmākalpa (chapters 83–87). The second part in 33 chapters is divided into five kalpas—Māheśa° (chapters 1–9), Gāneśa° (chapters 10–18), Vaiṣṇava° (chapters 19–25), Saura° (chapter 26) and Śākta° (chapters 27–33).

5993.

3456. आचारसारतन्त्रम् । *Ācārasāratantram.*

Substance, country-made paper. $15 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 9. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 278. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete in 5 chapters.

The work is called by different names in different places. In the beginning of the present MS it is called Mahācīnatantrakrama (अथ महाचीनतन्त्रक्रमो लिख्यते)। The last colophon (इत्याचारसारे महासारस्ये श्रौपार्वतीश्वरसम्बादे चौनाचार-महातन्त्रे पञ्चमः पट्टकः) calls it Cīnācāra and states that it forms part of the Ācārasāra. The present MS runs up to the end of the fifth chapter of the work. IO. IV. 2563 contains 7 chapters. The work has been printed in the *Viridhatantrasamgraha* in five Pāṭalas under the title Mahācīnācāratantra. Several verses given in Chatterji's edition of the work after the end of the fifth chapter are not found in any of the MSS of the work described here.

5994.

1640. *Ācārasāratantram.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia, 28. Lines, 6 on a page. Extent in stokas, 350. Character, Nāgara. Date, Samvat 1856. Appearance, old and worm-eaten. Complete in 7 chapters.

The first seven verses as found in the MS described above as well as in the India Office MS are not found here. The concluding verses of this MS agree with those of the India Office MS. The concluding verses of the three MSS described below, not found here or in the India Office copy, refer to the greatness of the Kaulas.

Post Colophon :—

अनिवेद्य यदा भक्तौ कुलदद्यं निवेश्येत् ।
 देवताप्राप्तं आप्नोति तर्पयन् निष्कर्णं भवेत् ॥
 लश्चक्षिं परश्चक्षिं वा दीक्षितां गुरुमयतः ।
 पाययित्वा पिवेत् दद्यमिति तन्मविदो विदुः ॥
 सद्गुरुं चापि चोन्मत्तं यत्क्षिद्धित् वौशसाधनम् ।
 कुलाचारं विना वत्स नैव सिद्धिप्रवर्तकम् ॥
 समाप्तचारं यग्यः ।
 औशुरः पातु मे नियं पातु मे भाङ्गः स्वयम् ।
 औदुर्गा पातु लृदयं हृदयानन्दरूपिणी ॥
 संवत् १८५६ ।

5995.

2893. *Ācārasāratantram.*

Substance, country-made paper. $17\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 18. Lines, 5 on a page. Extent in stokas, 324. Character, modern Bengali. Appearance, fresh. Complete in 7 chapters.

The present MS contains Paṭalas I-VII.

5996.

132. *Ācārasāratantram.*

Substance, country-made paper. $18 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 5. Lines, 6 on a page. Extent in stokas, 95. Character, Bengali. Appearance, old. Incomplete.

This MS has been described in L. I. 470. It begins in the middle of the fourth Paṭala and runs up to the end of the seventh. The colophons of Paṭalas IV (fol. 1B) and V (fol. 3B) give the name of the work as Ācāratantra.

5997.

4189. मत्स्यसूक्तम् । *Matsyasūktam.*

Substance, country-made paper. $19\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 10. The first leaf is a restoration. Lines, 9 on a page. Extent in stokas, 650. Character, Bengali. Date, Śaka 1695 and B.S. 1180. Appearance old and discoloured. Complete in 10 Paṭalas.

L. II. 608 refers to a work of this name as a compilation and describes a MS which contains chapters 35–60. The old collection of MSS of the Society has a MS (No. I. G. 7) which generally agrees with the MS described in L and contains chapters 35–64 of the Uparibhāga section of the work dealing with *Āśauca*, *Prāyaścitta* and *Vratas* taken from various Purāṇas. The last colophon in the latter MS attributes the work to Halāyudha.

Beginnings and colophons of the different Paṭalas :—

Paṭala I :—

ॐ नमः कृष्णाय ॥

नन्दवटुक उवाच ।

विरूपाक्ष महायोगिन् सर्वतत्त्वहिते इति ।

तारायाः परमं कल्पं रहस्यं कथयस्व मे ॥

किं दृत्वा तु चतुर्बाह्नि दृष्टा दत्तं महानिशि ।

तत्वेन कथय त्वं मे तत्प्रसादात् पठ्योम्यहम् ॥

पठाश्च उवाच ।

कुल्काना नाम सा देवी सप्रभा वज्रर्घ्यिगो ।

प्रवासना कालैहस्ता चतुर्बाह्निसमन्विता ॥

नैकोदारवपुः इदामा सर्वाङ्गाभ्युषिता ।

लिखेच अक्षरं मन्त्रं हरिदाचन्द्रेन वा ।

2A, वलिं दत्त्वा तु सकलं रम्भाएवं दृतधृतम् ।

शालमत्यच्च पाठीनं गोधामांसमनुत्तमम् ॥

अन्नस्त्रं मधुना युक्तं वलिं दद्यात् मन्त्रवित् ।

न्यासं कृत्वा तथा ध्याने यन्त्रमुद्भूत्य यत्रतः ॥

विना यन्त्रस्त्रं मन्त्रस्त्रं कावयं मन्त्रमन्यतः ।

मन्त्रकाले त सततं भास्यो यत्रेन वज्र्येत् ।

वज्र्यित्वा विष्णुकल्पं वज्र्येत्तुलसोदलम् ॥

वज्र्येन्मालतोपुष्यं वज्र्येदिष्युसन्निधिम् ।

पूजाकाले तु संप्रोसे वासुदेवं स्मरेत् यः ।

पूजाफले न चाप्रोति नरकं प्रतिपद्यते ।

2B, इति मत्यस्त्रे भिङ्गस्त्रादे महोद्यतासाकल्पे परमायः पटलः ।

Patala II :—

पठाश्च उवाच ।

सामान्यकल्पं विधिवत् कथमानसिदं परम् ।

पूजाकल्पं महोद्याया दुष्कर्मं सुवरचये ।

3B, इति मत्यस्त्रे ताराकल्पे हितौयः पटलः ।

Paṭala III :—

परापूर उवाच ।
 जन्मसंखारं नाम एवे जाते प्रश्नस्यते ।
 मन्त्राचारं पूजवित्वा कुम्हकादितरा शिरः ।
 4A, इति मत्स्यसुक्ते छतोयः पटलः ।

Paṭala IV :—

परापूर उवाच ।
 यच्च यच्च हि... ।
 प्रदक्षिणा-नमस्कारं शूलां तव दीयते ।
 गोरक्ष उवाच ।
 पुरा यदुतं विप्रर्थे सर्वव्याधिः[धि]विनाशनम् ।
 निच्छितं कथितं सर्वे विरूपादेश ब्राह्मणः ।
 यः पूर्णोति यथातर्थं पूर्णं तत्र सुभक्तिः ।
 स्याद् निरर्थादेव सर्वलोकहिते रतः ।
 5A, इति मत्स्यसुक्ते ताराकल्पे चतुर्थः पटलः ।

Paṭala V :—

विरूपाच्च उवाच ।
 अथातः संप्रवच्छामि पूजाविधिमनुक्तमम् ।
 7B, इति मत्स्यसुक्ते ताराकल्पे पञ्चमः पटलः ।

Paṭala VI :—

विरूपाच्च उवाच ।
 रवं पूजो यथाप्रक्रिया लता वै साधकोत्तमः ।
 वच्चेऽप्य मन्त्रं विधिवत् परितोष्य यथा मुखम् ।
 8A, इति मत्स्यसुक्ते यषुः पटलः ।

Paṭala VII :—

पराप्रस उवाच ।

विरूपाक्ष महायोगिन् सर्वसत्त्वहि ते इत ।
सन्देहं मम तं द्विन्धि लपया लपयाग्रिय ॥
श्वा विद्या महाविद्या भुक्तिमुक्तिप्रदा ।
हठात् सिद्धिं न सिद्धन्ति साधकाक्ष कर्थं मुने ।

विरूपाक्ष उवाच ।

महाचौनकमावासा तारिणी शौचसिद्धिदा ।
न चेत् सिद्धिं न विन्दन्ति जनाः कल्पश्चातैरपि ॥

9A, इति मत्स्यसुक्ते सप्तमः पटलः ।

Paṭala VIII :—

अथान्यत् संप्रवक्ष्यामि ताराय वौरसाधनम् ।
प्रातः शुचिश्याचान्तः सुखासौनो गुरुं भरेत् ॥
...
ततः साचं अप्यानस्य दृतमानीय साधकः ।
प्रथमेन च वौजेन सर्वाङ्गं लेपयेत्ततः ॥

9B, इति मत्स्यसुक्ते अष्टमः पटलः ।

Paṭala IX :—

विरूपाक्ष उवाच ।

अथ भेदान् प्रवक्ष्यामि तारिण्याः सर्वसिद्धिदान् ।
वेष्ठा विजानमानेण जीवन्मक्षुद्धं साधकः ।

10A, इति मत्स्यसुक्ते नवमः पटलः ।

Paṭala X :—

वन्दवदुकपराप्रसावूचतुः ।
विरूपाक्ष महायोगिन् सम्यग् योगो धृतस्वया ।
सम्यक् च कथितो योगो न ताराक्षम उच्चमः ।
किमुच्यते महावाहो एकलिङ्गं चतुर्पदः ॥

विश्वपात्र उवाच ।

चतुर्कोशान्तरे यत्र सल्लिङ्गं दृश्यते परम् ।
 रक्तलिङ्गं विजानीयात् तत्र सिद्धिमुत्तमा ॥
 चतुर्पदं विजानीयात् मुद्रास्तेतारियोग्यिला (?) ।
 तत्र यदेव गमत्वं जपत्वं सिद्धिकाहिभिः ॥
 इति विश्वपात्रविश्वचिते मात्यस्तुते सिद्धसंवादे महोदयताशकल्पे
 दश्मः पट्टः ।

Post Colophon :—

ओमगुरुवे नमः ।
 लिखितं ओमदाशिव देवशम्भवः स्वाचारमिदं सन् ११८० साल
 शकाब्दः १६६५ ।

5998.

3190. परमानन्दतन्त्रम् ! *Paramānandatantram.*

Substance, European foolscap paper. 13×3 inches; Folia, 156. Lines, 5, 6 on a page. Extent in ślokas, 3,600. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete in 25 ullāsas.

It belongs to the school of Śrividya. The Tantra speaks of itself as deceptive in object. Bhairava is ordered by Śankara to write Tantras with a view to delude the people of the iron age who are given to sensuousness and debauchery, so that they may, through their vicious propensities, be eager to accept the Tantra for their religion and be hurried down into degeneration. The present work does not agree with the *mantrakhaṇḍa* section of the work of the same name described in *Mad.*, XII, 5657, 5670-2.

Beginning :—

अनाद्यनन्तमानन्दमप्रतिष्ठं परं ग्रिवम् ।
 यदन्तभार्ति तत्त्वानां चक्रं तं प्रग्रामात्यहन् ॥

श्रीदेव्यवाच ।

महेश्वर देव देवेश्वर विश्वकारण वस्त्रम् ।
 तत्पुरुषात् मया देव तत्पात्रि बङ्गशः पुरा ॥
 वैयावनि च शौरवनि सौरगामापतनि च ।
 प्राकान्यने करुपाग्नि विविधाचारकान्यपि ॥
 संचुतानि तथाप्यद्य परमानन्दसंज्ञवः ।
 नेव जातोऽतिगङ्गभावात्मित्रगादपि ॥
 तस्मादद्य महादेव सन्दर्भस्तत्पुराम् ।
 सुव्यष्टं सव्यवस्थां परमानन्ददायतम् ॥
 कृपया वद मे देव यद्यहं तव वस्त्रमा ।

श्रीभैरव उवाच ।

इष्टश देवि प्रवल्लामि सुन्दरौतत्पुराम् ॥
 एतत्तत्परागात् तव चापि महेश्वरि ।
 यस्माच्च जायते देवि परमानन्दसंज्ञवः ॥
 तस्मात्तत्पुरिदं प्रोक्तं परमानन्दसंज्ञितम् ।
 एषा कैलासशिखरे प्रोक्तवान् शङ्खः स्वयम् ॥
 कदाचिदेष्यहं तत्र स्थितस्तस्वनोदयतः ।
 पराप्रक्षिप्तस्त्रावस्य चन्द्रचूडस्य पार्श्वतः ॥
 तटा विश्विभिर्वौष्ठेवितः परमेश्वरः ।
 अङ्गादौतुकवान् देव भवतः सर्वं गव हि ॥
 नानाविधानि तत्पात्रि नानाकारमप्रदानि च ।
 कलौ सर्वं मनुष्याणां कामोपहतचेतसाम् ।
 मोहकानि विचित्राग्नि कुञ्जन्तु कृतमेव हि ।
 एवं महेश्वराजामाः स्वयम्भादाः प्रगाम्य तम् ॥
 गताक्षतोऽहमाज्ञास्तेन देवेन शम्भुना ।
 त्वं भैरवगर्मीर्युक्तः कुरु तत्पात्र्यनेकाशः ॥
 एथग् नानाविधानौति ततोहं प्रगिपत्वं तु ।
 वज्राङ्गलिः प्रोक्तवान् तं देवदेवं जगत्पतिम् ॥

भगवन् देव चिन्त मे जातशृङ्गकलद्वितम् ।
 तदाचां देहि किञ्चित्स्वं एच्छामि परमेश्वरम् ॥
 ततः परश्चिवेनाहमाच्चापो वद वत्सक ।
 इत्यथाहमुवाचेष्ट यत्तच्छुगु महेश्वरि ॥
 भगवन् करुणासिन्धुस्वं लोकस्य हिते रतः ।
 किमर्थं लोकस्मोहाय व्याजापवसि ग्रहर ॥
 अथ देव उवाचेदं प्रदग्धं भैरव तत्पतः ।
 न मे देष्ठोऽस्ति न परः प्रियोऽस्ति जगतीतते ।
 उदाचीनो ज्ञानद्वारोऽप्यानन्दर्चिन्दुतरः ।
 मामजानन्त सते वै लोकाः संचितकर्मगाम् ॥
 नानाविधानां पाकेन भोगेषु नियतं सताः ।
 तान् मोहयितुमेवैषा मम वामाङ्गुसंगता ॥
 स्वातन्त्र्यशक्तिर्मायाख्या महादुर्घटकारिगो ।
 ममाचारुपमापमा ब्रह्मादिषु निविष्ट सा ॥
 उद्धावयति तन्नाणि नानाफलयुतानि वै ।
 तेषां कर्मापभोगाय एनः एनश्चेकघा ।
 कलिघर्मप्रवृद्धिष्ठ लोकाः कामपश्यताः ।
 दुध्युक्तामलोभेन हतचित्ता दुराश्रवाः ।
 विषयाभिमुखास्तत्वाः स्त्रीधनेहाः सदाऽशुभाः ।
 आलोक्य तानि तन्नाणि मोहात् परिडितमानिनः ॥
 मन्मायापहृतज्ञाना गुरुहौना गुरुद्वहः ।
 तन्नान्नवसदंशेषु मोहेनान्मौक्तां जडाः ॥
 असदंशेषेव जनाः प्रवृत्ताः कामनापराः ।
 तदाश्चमविच्छाय मूदाकलर्मसंसरताः ।
 अन्ते तत्कर्मपाकेन विकृता वज्रघा नदाः ।
 अन्तं तमो विश्वन्धेते सर्वे एवाच मानवाः ॥

End :—

बहैतविद्या श्रीविद्या परमानन्दरूपिमौम् ।
 विज्ञाय एकधर्मी[न] स्त्रगृहणां पितृत[य]सौ ॥
 तस्मादेतत् प्रवल्लेन गोपनीयं महेश्वरि ।
 यदिदं पश्यते देवि निन्दकाय समर्पयेत् ॥
 रत्तचन्द्रं पठन् देवि लिखन्त्वापि प्रपूजयन् ।
 देवताप्रीतिमाप्रोति पुरुषार्थान् समश्रुते ॥

Colophons of the different chapters :—

2B, इति श्रीमत्यरमानन्दन्ने भैरवदेवौसंवादे तन्मावतास्तो नाम
 प्रथमोङ्कासः; 4A, इति श्रीमत्यरमानन्दन्ने तन्मावतास्तो नाम दितीयोङ्कासः;
 5B, ०श्रीविद्यास्त्ररूपकथनं नाम हतौयोङ्कासः; 8B, ०वालामन्त्रोद्धारादिकथनं
 नाम चतुर्थोङ्कासः; 10A, ०वालामन्त्रविधिकथनं नाम पञ्चमोङ्कासः; 14B,
 ०द्वाष्टपूजादिन्यासान्तकथनं नाम षष्ठोङ्कासः; 18B, ०सप्तमोङ्कासः; 28A,
 ०अष्टमोङ्कासः; 32B, ०नवमोङ्कासः; 37A, ०दशमोङ्कासः; 41A,
 ०एकादशोङ्कासः; 51A, ०द्वादशोङ्कासः; 61B, ०त्रयोदशोङ्कासः; 76B,
 ०चतुर्वृद्धोङ्कासः; 94B, ०पञ्चदशोङ्कासः; 100B, ०षोडशोङ्कासः; 107B,
 ०सप्तदशोङ्कासः; 114A, ०अष्टादशोङ्कासः; 118A, ०एकोनविंशतिमोङ्कासः;
 122B, ०विंशतिमोङ्कासः; 133A, ०एकविंशतिमोङ्कासः; 135B,
 ०द्वाविंशतिमोङ्कासः; 145A, ०काम्यविधिस्त्रयोविंशतिमोङ्कासः; 155A,
 ०चतुर्विंशतिमोङ्कासः; 156A (the last colophon) इति श्रीपरमानन्दन्ने
 भैरवदेवौसंवादे सर्वतत्त्वसारे पञ्चविंशतिमोङ्कासः समाप्तः ।

5999.

3601. सिद्धलहरीतन्त्रम् । *Siddhalaharitantram.*

Substance, country-made paper. $16\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, marked 1 to 28 on the right hand side, and 190 to 217 on the left hand side. Lines, 5 on a page. Extent in Stokas, 560. Character, modern Bengali. Appearance, fresh. Complete in nine chapters.

The work deals with the details of the worship of Kālī and the mystic significance of the fifty letters of the Sanskrit alphabet. It is generally in the form of an interlocution between Jātūkarna and Nārada though interlocutions between Pārvatī and Śiva as also between Subhagā and Nārada are also occasionally met with. *Gautamī Tantra* is referred to in fol. 11A (यज्ञोक्तं गौतमीतन्त्रे नान्यतन्त्रेषु तद्वद्).

Beginning, giving contents of the work :—

जातूकर्णं उवाच ।

विफलो बौजहौनस्य सन्दिग्धोऽस्मितस्तथा ।
मनवस्ते न मिथ्यन्ति स्यादृशः प्रब्लवातकौ ॥
तस्मापुञ्च महाभाग सदर्थं चास्य मे वद ।

नारदं उवाच ।

प्रफुल्लकलिकावौजं तौजदयमितौरितम् ।
रजा-सत्त्व-तमोपेतं चन्द्रविन्दुसमन्वितम् ॥
प्रफुल्लं ब्राह्मणाच्युषं कथितं महितस्तव ।
कालिका केशलौवण्यं चारुभिदिस्त्वयो गुणाः ॥
विशेषस्त्वाच चत्यामि वच्छ्रुतं(?) शिववक्तवः ।
रामकृष्णस्तथा विष्णुः शिवो दुर्गा च कालिका ।
निषुरा भैरवी लक्ष्मी[स] तारा च वगलामुखौ ।
चतुर्थ्यन्तं नमोऽन्तेन मन्त्रविद्याः प्रथक् प्रथक् ॥
सतेषां मन्त्रविद्यानां वादान्ते मुनिनन्दन ।
प्रफुल्लं यदि नो विष्णुं प्रत्यक्षं विफलं दिज ॥

End :—

नवलकृष्णाविद्याः कालिकायाः सुदर्श्माः ।
मर्वामां चैव विद्यानां भाषडारं द्वाविंशत्यक्षरौ ॥
कामराजात् समुद्रुता द्वाविंशत्यक्षरौ परा ।
द्वाविंशत्यक्षरौ चैव नवलकृष्णाविनिर्गता ॥

दाविंशुदुर्जुता विद्या कवचेष्य निरूपिता ।
 प्रधानां नवलद्वागां दाविंशुमुनिनन्दन ॥
 किं बङ्गविद्या महाभाग गच्छामि व्याससद्विधिम् ।
 इत्युक्ता प्रययौ शौष्ठ्रं नाशदो व्याससद्विधिम् ॥

After the ninth chapter there occurs an extract (Fol. 27B) in the form of an interlocution between Śiva and Pārvatī. It is not known if this is also a part of the present work.

This section begins as follows :—

देव्यवाच ।
 देव देव महादेव सर्वांगमविश्वारद ।
 अधुना देवदेवेष्ट पश्चाप्ताहर्गनिर्गच्छ ॥
 तत्त्वं रूपद्वय ध्यानस्तु कथयस्तु दत्तानिधे ।

6000.

10608. नारसिंहकल्पम् । *Nārasimhakalpam.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folio. 22. Lines, 9 on a page. Extent in Stotras, 594. Character, modern Nagari. Appearance, fresh. Complete in eight chapters.

It deals with the worship of Nr̥siṁha, a form of Viṣṇu.

Beginning :—

ॐ विशुद्धविचानघनस्त्रस्य
 विचानविश्वागमदत्तदोत्तम् ।
 दत्तानिधिं देहभूतां शरणं
 देवं हययौवमहं प्रपद्ये ॥
 या वैश्वामौ सुखसदहयबोधस्या
 भूम्यादिप्रवृक्ततया बङ्गधा विभिन्ना ।
 तां षोडश-हितयनस्त्वन्तुसिंहमुत्ति
 तो मूलशक्तिमभलां प्रगतोम्मुदारां ॥

दोजसौ निविशुद्धनिर्गुण-सदानन्दाहयतानभः
 साक्षात्प्रथमयैमवाप स हरिः औनारसिंहौं तनुम् ।
 मूलाहृतिखिल्लौं कवलय[न] संसारघोराभिज-
 देडचालनशौतलामृतसित्युरं मुखाचास्तु नः ॥
 प्रशिपत्व अग्राधं चक्रवर्गुरं हरिं ।
 वक्षे प्रयोगं मन्त्रस्य वृसिंहानुषुभः शुभम् ।
 आत्मयोनि पुरा देवं नारदः परमेष्ठिनम् ।
 पादौ प्रगम्य पप्रच्छ यथावत् परिचर्यैचा ॥

नारद उवाच ।

संसारमागरे घोरे विषययाहस्तुते ।
 अनमृतवृचकायाह-दुःखशोकतरकुर्विः ॥

...

अस्मिन् भवार्गीते युद्धादयानावं दिश्मामल(?) ।
 मनस्त्रक-महायन्ते भवमन्ते भवित्वलम् ।
 अनाथमातैं विचक्षे पाहि मां ग्रामागतम् ।
 यथाहमस्मात् संसारादनादेवतिदृस्तमात् ॥
 आत्मानमुद्धरिष्यामि तथा मे साधु चिन्यताम् ।
 नो भरोलं तवैवाच्चि चित्तु लोकेषु किञ्चन ॥

...

तत्त्वोवाच ।

इहा वत्स महाभाग जन्मानां दुःखकारगम् ।
 समासेन यवस्थामि रहस्यं हेतदुत्तमम् ।
 वैरनभ्यर्चितो विष्णुः सर्वभूतेश्वरेश्वरः ।
 कर्मगा मनसा वाचा तेरेवं दुःखमाप्ते ॥

Colophons of the different chapters :—

3B, इति ओनारसिंहकल्पे वैरिष्ठे प्रथमः पटलः; 6A, इति दितीयः पटलः; 8A, इति हतोयः पटलः; 11B, इति चतुर्थः पटलः; 13B, इति नारसिंहे वैरिष्ठे पञ्चमः पटलः; 16B, इति वैरिष्ठे षष्ठः पटलः; 17B, ०सप्तमः पटलः; 22A इति ओनारसिंहे वैरिष्ठे कल्पेऽष्टमः पटलः। समाप्तचार्यं कल्प्यः।

6001.

1903. *देवौरहस्यतन्त्रम्*। *Devirahasyatantram*.

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 25. Lines, 4 on a page. Extent in slokas, 621. Character, Nāgara. Appearance, old. Incomplete.

The present MS as also another one of the same work have been described respectively in L. X. 4160 and HPR. II. 251. In the latter the work is represented as a part of the Rudrayāmala. The work deals with the worship of the Sun-God. For a different work called *Devirahasya* which is also stated to belong to the Rudrayāmala, cf. No. 5880 above.

The present MS contains five chapters (31st to 35th) of the *Devirahasyatantra*.

Colophons of the different chapters :—

5A, इति ओदेवौरहस्यतन्त्रे सूर्यपटलाख्यं नाम एकचिंश्चपटलः।
 14A, ०सूर्यपूजापञ्चतिवर्णं नाम दाचिंश्चः पटलः।
 16A, ०वचपञ्चरकवचव्याख्या नाम त्रियचिंश्चः पटलः।
 23B, ०सूर्यनामसहस्राख्यं नाम चतुर्स्त्रिंश्चः पटलः।
 25A, ०परमार्थस्तोत्राख्यानं नाम पञ्चचिंश्चः पटलः।

6002.

2817. राधातन्त्रम् । *Rādhātantram.*

Substance, country-made paper. $18\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 39. Lines, 7 to 10 on a page. Extent in slokas, 1,500. Character, Bengali. Appearance, worm-eaten and discoloured. Complete in 35 chapters.

The *Tantrasamgraha* and *Sulabhatantraprakāśa* editions of this Tantra as also the edition of it as published by Kamakhya Nath Mukherji (Calcutta, 1283 B.S.) are complete in 32 Paṭalas while the present MS as well as the following one are complete in 35 chapters each.

It relates to the Kaula cult as practised by Rādhā and Kṛṣṇa, the company of Rādhā—a Śakti, ensuring the success of Kṛṣṇa in his rites. Padmī, the *Dūti* of Tripura-sundarī, is born by command of the goddess as the daughter of Vṛśabhānu and Śrī Kṛṣṇa accepts her as his Śakti.

6003.

3474. *Rādhātantram.*

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 88. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 1,500. Character, Bengali. Date, B.S. 1214. Appearance, discoloured. Complete in 35 Paṭalas.

Post Colophon :—

तत्र श्रीवर्जमोहन सेनस्य मोः पांचपाडा । सन् १२१४ साल
११३ कार्तिक ।

6004.

675. गौतमीयतन्त्रम् । *Gautamiyatantram.*

Substance, country-made paper. 13×5 inches. Folia, 198. Lines, 6, 8 on a page. Extent in slokas, 2,160. Character, Bengali. Appearance, tolerable. Complete in 31 chapters.

This is a well-known Vaiṣṇava Tantra which in 34 chapters has been published with a Bengali translation by the Basumatī Press of Calcutta (1334 B.S.). The work in 32 chapters has been published in the *Tantrasaṅgraha* and *Sulabhatantraprakāśa*. The present MS contains chapters I-XXXI. The *Vaṅgiya Sāhitya Pariṣat* MS of the work contains chapters I-XXXII.

6005.

234. गुह्यातिगुह्यतन्त्रे विद्योत्पत्तिः । *Vidyotpatti*
from the Guhyātiguhyatāntram.

Substance, country-made yellow paper. Folia, 6. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 138. Character, Bengali. Date, Śaka 1729. Appearance, old. Complete.

The present MS has been described in L. I. 448. The work has also been described in L. I. 334. It deals with the importance and worship of the different forms of Sakti.

Beginning :—

सर्वे कालौ च श्रीविद्या कमला सुवनेष्वरौ ।
 सिद्धविद्या महेश्वरानी चिद्रक्षिः कमला श्रिवे ॥
 महाविद्या सत्ययुगे मातहौ भैरवौ श्रिवे ।
 धूमावतौ च विद्या स्थानेतायां इदं पार्बति ॥
 कालौ तारा सुन्दरौ च सिद्धविद्या प्रकौर्चिता ।
 मातहौ कमला लघौर्महालघौः प्रकौर्चिता ॥
 धूमावतौ भैरवौ च विद्याल्लेन महेश्वरि ।
 द्वापरे कालिका तारा रोचयौ भैरवौ तथा ॥
 सिद्धविद्या महेश्वरानि सुन्दरौ भैरवौ तथा ।
 धूमावतौ महाविद्या मातहौ कमला तथा ॥

विद्यात्वेन महेश्वरानि कलौ कालौ तु केवला ।
 कालौ तारा क्षिप्रमस्ता महाविद्या कलौ मता ।
 सुन्दरौ भैरवौ लच्छीमार्तड्हो सुवनेश्वरौ ।
 महाविद्या महेश्वरानि धूमा च वगला ग्रिवे ॥
 विद्यात्वेन महेश्वरानि कलौ संपरिकौर्तिता ।
 एवं प्रकृतिभेदेन भेदात्म प्रकृतिर्दश ॥
 प्रकृतिर्विद्यारूपा स्यात् एव प्रकृत्या महेश्वरः ।
 काणामूर्तिः कालिका स्यात् राममूर्तिस्य तारिगो ।
 क्षिप्रमस्ता नृसिंहः स्यात् वामनो सुवनेश्वरौ ।
 जामदग्नः सुन्दरौ स्यात् मौरो धूमावती भवेत् ॥
 वाला कूर्ममूर्तिः स्यादलभद्रच्च भैरवौ ।
 महालच्छीर्भवेद्डो दुर्गा स्यात् कल्किरूपिगो ॥
 स्वयं भगवती कालौ काणात्म भगवान् स्वयम् ।

Post-Colophon statement :—

प्राकाच्चाऽऽर्थः ।
 यज्ञप्रकृत्या सप्तैके मासे राघे भगोदिने ।
 विद्योत्पत्तिः सम्युर्णा शाके सिद्धिप्रदायिनौ ॥

6006.

204. सरस्वतीतन्त्रम् । *Sarasvatītantram.*

Substance, country-made yellow paper. Folia, 5. Lines, 7 on a page. Extent in shlokas, 153. Character, Bengali. Appearance, old. Complete in six chapters.

The work deals with the essential rites connected with *japa* or the muttering of mantras. The present MS, containing chapters I-VI, has been described in L. I. 447. L. I. 261 describes another MS of the work. The

work has been edited in six chapters by Girishchandra Vedāntatīrtha and Satischandra Siddhāntabhūṣāṇa (Rajshahi, 1323 B.S.). It refers (Fol. 2A) to *Gaṅgāgama* and *Rudrayāmala*.

6007.

10221. *Sarasvatītantram*.

Substance, country-made yellow paper. $13 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 5. Lines, 14 on a page. Extent in ślokas, 140. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

The present MS contains chapters I-VII inclusive. After the seventh Paṭala there are two ślokas regarding Kullukā mantra. The seventh Paṭala deals with *Yoni-mudrā*; the beginning and end of it run as follows:—

Beginning :—

इन्द्र उवाच ।
योनिमुद्राविधानं हि वच्ये तन्मानुसारतः ।
क्षतेन दिनेकेन सर्वपापप्रणाशनम् ॥

End :—

सर्वं भयोक्ता खलु योनिमुद्रा
वस्तु दैवैरपि दुर्लभोस्याः ।
वनेन वनेन न साध्यते यत्
नासेव तत् साधका दूरत वस्य ॥
इति योनिमुद्रा ।

6008.

5035. *Sarasvatītantram*.

Substance, country-made yellow paper. $16 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 6. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 140. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete in six Paṭalas.

The work is called *Sārasvatatantra* in the colophons of this MS.

6009.

4618. कैवल्यतन्त्रम् । *Kaivalyatantram.*

Substance, country-made yellow paper. $19\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 7. Lines, 8 on a page. Extent in stokas, 168. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete in five Pāṭalas.

The work has been described in L. I. 265. It deals with the use of the *pañcalattvas*, e.g., fish, meat, wine, etc. in the Tantras.

6010.

174. *Kaivalyatantram.*

Substance, country-made paper. $14 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 9. Lines, 6, 7 on a page. Extent in stokas, 162. Character, Bengali. Appearance, old. Complete in five Pāṭalas.

Same as above.

6011.

4188. कुमारीतन्त्रम् । *Kumārītantram.*

Substance, country-made paper. $18 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 6. Lines, 8 on a page. Extent in stokas, 300. Character, Bengali. Appearance, old. Complete in nine chapters.

The present MS has been described in HPR. III. 66. According to the last colophon of the present MS it comprises the first part (*Pūrvabhāga*) of the work and deals with the worship of Kālī (*Kālikalpa*).

6012.

5621C. *Kumārītantram.*

Substance, palm leaf. $14 \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 55 to 68. Lines, 4 on a page. Extent in ślokas, 225. Character, Udiyā. Appearance, good. Complete in nine chapters.

Same as above.

6013.

4670. *Kumārītantram.*

Substance, country-made paper. 16×6 inches. Folia, 7. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Complete in nine chapters.

Same as above.

6014.

3453. *Kumārītantram.*

Substance, country-made paper. $14\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 12. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 225. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Complete in nine chapters.

Same as above.

6015.

5882B. कुलप्रकाशतन्त्रम् । *Kulaprakāśatantram.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 6$ inches. Folia, 3. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 36. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

The MS contains only an extract from the *Kulaprakāśa Tantra* and describes the śrāddha ceremony of a Kaula. A *paddhati* for the śrāddha is also appended.

Beginning :—

ओगोशाम्बानुरभो नमः ।

कुलप्रकाशतन्त्रे ।

कुलआङ्ग प्रवच्यामि कौलघर्मोत्तमोत्तमम् ।

उपासकानां शुद्धानां शिवसाम्भिर्यकारकम् ।

भूताच्छम्योः पूर्णिमायां वासरे शुक्रमैसयोः ।

+ + + तिथौ वापि एष्ये पैत्रे कुञ्जदिने ।

व्यामन्त्रा ब्राह्मणान् शुद्धान् कुलाचारादितपरान् ।

ब्रह्मनिष्ठान् वतौरेन् शान्तान् दीक्षितान् सुखतपरान् ।

स्वातः खातान् समाह्रय कौलआङ्ग समाचरेत् ।

Colophon :—

इति कुलपाल्वनाश्राङ्गम् ।

6016.

4671. कालीकुलामृततन्त्रम् । *Kālikulāmyrtatantram.*

Substance, country-made paper. $17\frac{1}{2} \times 6$ inches. Folia, 26. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 1,150. Character, Bengali. Date, Śaka 1727. Appearance, discoloured. Complete in fifteen Paṭalas.

The work deals principally with the worship of Kālī and with the worship of Tārā in a general way.

Beginning :—

ॐ नमो भवान्यै ।

कैलासशिखरे इमे नानासुखसमाकुले ।

सर्वत्तुकुसुमाकीर्णे नानापद्मिसुनादिते ।

...

...

कालीकुलाम्बतं तन्वं प्रसङ्गात् कथितं प्रभो ।
 विस्तारेण महाभाग कथ्यतां यदि मे हृपा ॥
 विद्याशाजान्व उद्धारं वर्णवर्णान् यथायुतान् ।
 कृष्णचन्दो देवतान्व वीजं ग्रन्थिन्व कौलकम् ॥
 विनियोगं यदर्थं भानपुनादिकं क्रमात् ।
 सूत्रवृक्षं कवचवास्याः साधनवृक्षं यथाक्रमम् ॥
 कथयस्तु महाभाग यद्यहं तव वस्त्रमा ।

ओमैरव उवाच ।
 इद्गु पार्वति वद्यामि भैरवि प्राणवस्त्रमे ।
 अतिगोप्या महापुण्या सासात्मारत्ना परा ॥

End :—

अन्यतन्त्रेषु कापद्यं मम सर्वं च वर्तते ।
 नाच किञ्चिन्महादेवि तथ्यमेतद्गौमि ते ।
 सर्वं सर्वं पुनः सर्वं सिद्धिरचैव कौर्त्तिता ।
 इति ते कथितं सर्वं नान्यदक्तयमस्ति ते ॥

Last Colophon :—

इति ओकालीकुलाम्बतत्त्वे पञ्चदशापटलः समाप्तः ।

Post Colophon Statement :—

मुममस्तु ग्रन्थपत्रेततीताव्याः १७२७ । ३ ॥

6017.

10610. आनन्दार्णवतन्त्रम् । *Ānandārṇavatantram.*

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 12. Lines, 16 on a page. Extent in alokas, 480. Character, Nāgara. Appearance, old and discoloured. Complete in 10 Paṭalas.

The work deals with the worship of Śrīvidyā. It has no connection with the *Ānandatantra* (IO. IV. 2541.)

Beginnings of the different Paṭalas :—

Patala I :—

ॐ गुरुं एकानन्दपादुकां पूजयामि नमः ॥
ओमलैलासशैलाये कल्पद्रचाम हौतले ।
प्राह इत्तासनासोनं सर्वज्ञं सर्वमङ्गलम् ॥

संव॰त्तन उवाच ।

चूतं विद्यानं विद्याच्याः साङ्कोपाङ्गसविस्तरम् ।
स्वतन्त्रैरन्यतन्त्रैर्च वथा वथा निरूपणम् ॥
अनन्ययैरन्यरूपैरन्योन्माला[१]दिभतकमैः ।
असंप्राप्यैकरूपत्वात् सन्देहो जायते भम् ॥
आप्यपरेषु तन्त्रेषु यत् पुरोक्तं श्रिव त्वया ।
तथा चरितुमत्यन्तमशक्यं योगिनामपि ॥
प्रतिन्त्रे विशेषोऽस्मि तत्तदाकलनं यदि ।
तदिधावद्धमः साक्षात् सर्वज्ञोपतिविस्तरात् ।
तस्मात्तत् ओतुमिच्छामि साङ्कोपाङ्गानुशासनम् ।
साइं समस्ततन्त्राणां प्रग्रह्णं नातिविस्तरम् ॥
शुष्कत्वात्वमच्छुच्छाथमार्दत्वादपर्यं तदा ।
पथद्वयचरं मार्गं मंगलादहस्तुतमम् ॥
सर्वसिद्धिकरं सर्वपुरुषार्थैकसाधनम् ।
विद्यानं सर्वविद्यानां बोधनं यापनाश्रितम् ॥
विद्यास्त्रूपसुद्धारसक्तजन्माचारज्ञमम् ।
तयोरैक्यानुसन्धानमप्रभमैतकं वद ॥

ओमर्वज्र उवाच ।

प्रह्लादेवि प्रवच्यामि तत्र प्रश्नानुरूपकम् ।
नाशयमाच कल्पादौ अथा संसृचितं जगमम् ।
रूपं चिपुरसुन्दर्या विद्याया हृदयं परम् ।
चक्रारजमः साक्षादिधानं विश्वदूर्लभम् ॥

सकृदाचरणेव लभते विधिनामुना ।
 ब्रह्मकालतपोजम्यं कालं प्रोत्तं प्रकल्पितम् ॥
 अयं मेरुरिति स्थाते विधिर्वच्छान्तरात्मके ।
 अनेन विधिनाशाश्च हरिविष्वेष्टां यत्वै ॥
 आवन्दार्गावनामापि तत्त्वं कल्याणसंज्ञितम् ।
 संकल्पसिद्धिर्द देवि पुरुषाश्चकसाधनम् ॥
 वश्यास्वपारं संज्ञिष्ठं तत्त्वं अतिमयोऽस्मिः ।
 इहा सुन्दरि सूचयधिका निर्जीर्णं सादरम् ॥
 वाला ब्रह्मात्मिका विद्या कुमारौ वैष्णवौ परा ।
 युवतौ श्रामवौ देवौ रजःसात्त्वतमोगुणैः ॥
 वाम्भवानुगता वाला कुमारौ मन्मथात्मिका ।
 सूर्येतोमयी देवौ कुमारौ विश्वपलिनी ॥

Paṭala II (Fol. 1B) :—

चक्रजन्मकामं वच्छे देवेष्वुद्धास्पूर्वकम् ।
 यस्य विज्ञानमाचेषा पूजाकलमवाप्नुयात् ॥
 विन्दुचिकोगाढकोगं हिदग्नास्मनुच्छदम् ।
 वसुराजास्मूविम्बन्तयं श्रीचक्रमौरितम् ॥

Paṭala III (Fol. 2B) :—

इहा देवि प्रवश्यामि दौक्षाकरणसञ्चयम् ।
 तदन्तमेरुक्रमन्यासानेकोत्था तात्मसाधचेत् ॥
 विद्याखण्डन्तयोपेतां चिपौठास्त्रिदलान्तरे ।
 कामरूपकर्त्तालंभ्र-पूर्णभूपूरुसंज्ञकान् ॥

Paṭala IV (Fol. 3B) :—

अथ चक्राणि चक्रेभ्यो विद्याचैव विभूतयः ।
 इहा देवि पुराप्रोत्तमेरुगा चोदितं कमात् ॥

भूतीजात् चक्षरा जाता श्रीकरणा गुणप्रतिकाः ।
वाक्ताम्-प्रक्षादिगुणा दग्धादश्चरूपिणः ॥

Paṭala V (Fol. 4B) :—

अथ वच्यामि देवेशि नवयोन्यकि[त] परम् ।
चयचत्वारिंश्चदस्तत्रकं पञ्चसत्त्वपकाम् ॥

Paṭala VI (Fol. 5B) :—

अथ वच्यामि देवेशि दीक्षितो गुरुणा सता ।
प्रातरत्याय शिरसि अनेत् श्रीगुरुपादुकाम् ॥

Paṭala VII (Fol. 7B) :—

इष्टा देवि प्रवच्यामि विद्यायाः साधनं परम् ।
महूलाचाससन्पद्मो जपेदिद्या चिलदग्माम् ॥

Paṭala VIII (Fol. 8B) :—

अथ वच्यामि वाक्सिद्विप्रमुखाखिलकल्पयन् ।
शुक्रां वा लोहितां देवीं पुरुकालसंग्रहलाम् ॥
वराभयकरां ध्यानेदिद्या वाचा जपेत् श्रिवे ।
वेष्टयेदपि तत्क्रं देवि तदिद्याया सह ॥

Paṭala IX (Fol. 9A) :—

अथ वच्यामि देवेशि मालामन्त्रे दिघा मतम् ।
वर्णमाला रसिममाला सद्यः फलकरं चग्माम् ॥

Paṭala X (Fol. 10B) :—

वस्त्रे शेषरहस्याख्यम् शेषक्रमदायिका ।
प्रक्षिं कल्याणविद्यायाचक्रमवस्थप्रतिगाम् ॥

Last Colophon :—

इति श्रीमद् ब्राह्मनदार्ढवतन्मे कल्याणाचतुःशतो संहितायां रहस्य-
कथनं नाम दशमः पटलः ।

In the colophons of the sixth and the last Paṭala the work is also called चतुःशतो संहिता ।

6018.

169. ज्ञानतन्त्रम् । *Jñānatantram.*

Substance, country-made yellow paper. $18 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 8. Lines, 6-7 on a page. Extent in ślokas, 83. Character, Bengali. Appearance, old. Complete in nine chapters.

The present manuscript has been described in L. I. 444.

This MS has nine chapters. A tenth chapter is found in HPR. I. 124. It is in the form of an interlocution between Śiva and Nārada.

6019.

1851. योगिनीतन्त्रम् । *Yoginītantram.*

Substance, country-made yellow paper. 19×4 inches. Folia, 47. Lines, 7-8 on a page. Extent in ślokas, 1,475. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS contains the first part in 19 Paṭalas. The entire work, in two parts, has been described in IO. IV. 2555 and published in the *Vividhatantrasamgraha* as also by J. Vidyāśāgara (Calcutta, 1897), Khemraj Krishna-das (Bombay, V.S. 1960), and Narayan Vandyopādhyāya (Calcutta, 1294 B.S.). The title page of the last of these editions attributes the work to Śaṅkarācārya Kāpālika.

6020.

4604. *Yoginītantram.*

Substance, country-made paper. $16\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 66. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 1,475. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

This MS also contains only the first part in 19 chapters.

6021.

5173. *Yoginitantram.*

Substance, country-made paper. $14\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 21. Lines, 9 on a page. Extent in shlokas, 475. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Incomplete.

This MS runs from the beginning up to a portion of chapter VIII of the first part.

6022.

3388. लिङ्गार्चनतन्त्रम् । *Lingārcanatantram.*

Substance, country-made paper. 16×5 inches. Folia, 21. Lines, 9 on a page. Extent in shlokas, 900. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete in 18 chapters.

The work has been described in CS. V. 83 and L. I. 288. It is a Śaiva work dealing with the worship of the phallic emblem of Siva and allied matters.

6023.

4599. *Lingārcanatantram.*

Substance, country-made paper. $17 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 10. Lines, 10 on a page. Extent in shlokas, 400. Character, Bengali. Date, Śaka 1691. Appearance, discoloured. Complete.

This MS is almost of the nature of a *paddhati* containing extracts from the Tantra. Colophons of only the first and last chapters are found here.

Post Colophon:—

ओपरदेवतायै नमः ।

ओकालोमद्वारदेवशम्भवा ओरामकिद्वार-देवशम्भवा पुस्तक-
मिदम् ।

ग्रन्थाब्दा १६६१ मेदिनीपुस्तक श्री.....

The name is blurred over with ink.

6024.

4673. *Lingārcanatantram.*

Substance, country-made paper. $17 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 18. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 802. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Complete in 18 chapters.

Post Colophon :—

ओमुक्तलाला रामगतिशाय-महाशयस्य पुक्तकमेतत् ओहरचन्न-
सेनस्य साक्षरत्वं । फू नमो गुरवे ।

6025.

4699. *Lingārcanatantram.*

Substance, country-made paper. $17\frac{1}{2} \times 6$ inches. Folia, 15. Lines, 14 on a page. Extent in ślokas, 882. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Incomplete.

This MS runs from the beginning up to a portion of chapter XVIII.

6026.

1620. कामाख्यातन्त्रम् । *Kāmākhyātantram.*

Substance, country-made yellow paper. $13\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia, 25. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 450. Character, Bengali. Appearance, old. Complete in 9 chapters.

The work has been described in L. III. 1067 and published in the *Vividhatantrasamgraha*.

6027.

3166. *Kāmākhyātantram.*

Substance, European foolscap paper. $14\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia, 28. Lines, 5 on a page. Extent in ślokas, 402. Character, Bengali. Written in red ink. Appearance, discoloured. Complete in nine chapters.

The last verse of the MS described in L. III. 1067 and of the printed edition is not found in the present MS.

6028.

5965. करङ्गिणीमततन्त्रे यक्षिणीकल्पः । *Yakṣinīkalpa*
from the Karāṅgīṇimatatantrām.

Substance, Kāshmiri paper. $10\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folia, 6. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 100. Character, modern Kāshmiri. Appearance, fresh. Complete.

It is not clear as to whether this is an original Tantra or a compilation based on one. It deals with the cult of Yakṣinīs.

Beginning :—

ॐ औग्मोद्धाय नमः ।
 ॐ वालेश्वरोद्दृचउलजटाजटिलमौलये ।
 चिषुरान्त(न)ञ्चञ्चंसपश्चिताय पिनाकिने ॥
 करङ्गिणीमते तन्त्रे सिङ्गसावरमन्ततः ।
 निर्गतं तत्प्रसादेन किञ्चिदुद्दिष्टते मया ॥
 विचित्रा विभ्रमा हंसी भौषणाङ्गनरङ्गिका ।
 विश्वाला भद्रना घण्टा कालकर्णा भवाभया ।
 माहेश्वरी श्रङ्खिनी चान्त्री भग्नानौ वटयच्छिंगौ ।
 भेष्वला विकला लघ्नौः मालिनी श्रतपचिका ।
 सुखोचना सुश्रोभाष्णा कपालौ च पिनाकिनौ ।
 नटी कामेश्वरी देवौ कर्णरेखा च सुन्दरौ ॥
 मनोहरौ प्रमोदा तु खङ्गिनी भखकेश्विनौ ।
 भोगिनौ पद्मिनी पूर्णा खर्मवती रितिप्रया ।
 इति घट्चिंश्चदास्त्वाता यक्षिणो वरसिङ्गिदाः ।
 करङ्गिणीमते तन्त्रे शम्भुदेवेन भाषिताः ॥
 व्यापाधनमहं तासां प्रवच्यामि समाप्ततः ।

End :—

पिश्चात्तिनौ भवेत्तथा कम्मान्ते भोजने कृते ।
समविश्वतिदौतारान् प्रवहं संप्रवच्छृति ॥
ॐ चक्षितौ पिश्चात्तिनि स्तावा ।

Colophon :—

इति यद्विग्नीकल्पः सम्पूर्णः समाप्तः ।
सुभमल्लु लेखकपाठकयोः ।

6029.

155. गायत्रीब्राह्मणोल्लासतन्त्रम् ।

Gāyatrībrāhmaṇollāsatantram.

Substance, country-made paper. Folia, 38. Lines, 6 on a page. Extent in shlokas, 875. Character, Bengali. Appearance, old. Complete in five chapters.

The present MS has been described in L. I. 481. The work, in five chapters, has been published in the *Vividhatantrasamgraha* and the *Sulabhatantraprakāśa* under the name of *Gāyatrītantra*.

The list of contents given at the end of the manuscript :—

अथ गायत्रीतन्त्रगिर्वाणं ।

गायत्रीध्यानकथनम् १, कृत्यादिन्यासकथनम् १, सुदाकथनम् २, वर्णन्यास-
कथनम् २, अक्षरस्वर्गीकथनम् २, त्रिपदागायत्रीकथनम् २, प्रशावमेहसेतु-
कथनम् ३, गायत्रीकथनम् ३, द्वचित्यवैश्ययोर्दिपदागायत्रीकथनम् ३, गायत्री-
वर्णस्य देवताकथनम् ३, गायत्रीएष्टितेष्टमन्त्रकथनम् ४, गायत्रीजीवात्मनोरभेद-
कथनम् ४, यज्ञगे गायत्रीजपे दशाश्वरोमादिनिषेधकथनम् ४, चाधाराधेय-
कथनम् ४, गगोश्चादिपूजाकथनम् ५, लिङ्गस्य पूजातत्त्वकथनम् ६, लिङ्गस्यादेवी-
ध्यानकथनम् ६, शिवलिङ्गस्य तत्त्वाज्ञाने विकलकथनम् ७, शिवलिङ्गविशेषपूजा-
कथनम् ७, स्वर्णलिङ्गदानपूजकथनम् ७, शिव इति वर्णदयार्थकथनम् ८, शिव-

शब्दाचानपूजने निन्दाकायनम् ८, गायत्र्यद्वारचिन्तनप्रलक्षणम् ९, गायत्र्याचमन-
काला गायत्रीजपकथनम् १०, जातिभेदेन गायत्रीजपकथनम् १०, गायत्रीध्यान-
कथनम् ११, न्यासस्थुत्यत्तिकथनम् ११, भूतमुद्दिश्यस्थुत्यत्तिकथनम् ११, प्रागायाम-
स्थुत्यत्तिकथनम् ११, सन्ध्यास्थुत्यत्तिकथनम् ११, शूदात् पुराणात्रवगो दोषकथनम् १२,
माठकायज्ञानेनाचार्यकथनम् १२, सन्ध्याध्यानकथनम् १२, गायत्रीस्थाननिर्णय-
कथनम् १२, प्रकृतिपुरुषशब्दार्थकथनम् १३, प्रगावपुटित-गायत्रीवर्गजपकथनम् १३,
क्षत्रियादिशब्दार्थकथनम् १४, याजवल्लेशन प्रगावदयोजकथनम् १४, नवमूलार्थ-
कथनम् १४, असुखार्थकथनम् १५, एवापुनः कथने चागमे दोषाभाव-
कथनम् १५, पश्चात्कथनम् १५, गायत्र्यदेशं श्रौतोरकथनम् १६, श्रौतोरस्यूल-
देहयोर्भिन्नकथनम् १६, स्त्रीपुनपुंसकचिविधदेहकथनम् १६, विसर्गार्थविन्दु-
देहकथनम् १६, औविन्दुकथनम् १७, पापपुरुषात् पापोत्पत्तिकथनम् १७,
प्रकृतिविकृतेः पुरुषपापकथनम् १७, अजपाभूतादिव्राज्ञगीकथनम् १७, वकार-
स्कारान्मे विसर्गध्यानकथनम् १७, दत्तमध्ये श्वावदन्तकथनम् १८, गायत्री-
ब्राह्मगाकथनम् १८, ब्राह्मगास्योत्तमादिकथनम् १८, ब्राह्मगार्थे पक्कान्मे शूदाप्राप-
दोषकथनम् १९, मन्त्रगुरुत्वागदोषकथनम् १९, अशौचान्तदिने शूदर्गत्वे
व्यभोजनादिदोषकथनम् २१, जले गायत्रीजपकथनम् २१, प्रेतोद्देशे देयव्य
इच्छादोषकथनम् २१, शूदमुखाख्यात्रवगादोषकथनम् २१, शूदमृत्तात् पाठ-
दोषकथनम् २१, ध्यानकथनम् २२, जातिसाधारणे शानदानकथनम् २२, सत्-
शूदारचितवज्ज्ञानव्यवहारकथनम् २२, यज्ञसूत्रयस्मिकाले ब्रह्मादिसमरणाकथनम् २२,
यहगे शूदयाजकस्य चामडालत्वकथनम् २२, अशौचे सर्वदेवानां ताम्बिकस्थान-
सन्ध्यापूजादिकथनम् २५, वामाकुण्डे यज्ञसूत्रमार्चनकथनम् २५, यज्ञसूत्र-प्राग-
प्रतिष्ठाकथनम् २५, अशौचे शिवपूजाविधिकथनम् २५, गायत्रीरहितस्य जलादि-
यवनाद्वासमत्वकथनम्, तथाविधब्राह्मगासंसर्गिप्रावच्छित्तकथनम्, यज्ञसूत्रदान-
प्रमाणाकथनम्, गोहत्वाप्रायचित्तकथनम्, शालयामनिकटे स्वर्णादा दिव्यकरण-
दोषकथनम्, गङ्गोदकादौ दिव्यदोषकथनम्, शूदानिकटे पुराणादिपाठनिषेध-
कथनम्, पुराणशब्दार्थकथनम्, यज्ञसूत्रपरस्त्राकथनम्, वामस्थान्ये यज्ञोपवीत-
धारणाकथनम्, गायत्रीदीपनोकथनम्, हृतकाञ्चनकलितब्राह्मगास्य दिव्यनिषेध-
कथनम्, शूदस्य ब्रह्मचर्यविषेधकथनम्, गायत्र्याज्ञानेऽपि शुभफलकथनम्,

पूर्वजन्मग्रन्थे रेहिकाग्रन्थकथनम्, बलिदानप्रधानसाकथनम्, गुरोराजां विना
कम्मीरम्भे दोषकथनम्, शासदौपूजाकथनम्, गरुडालौयमहाश्चां महाबलि-
निषेधकथनम्, महाबलिकथनम्, शुद्धसत्त्वात्मककथनम्, सामवेदादिध्यानमन्त्र-
कथनम्, कलौ वेदमाटनिषेधकथनम्, सोहं मन्त्रेण जानकथनम्, गायत्री-
तन्त्रपर्णपञ्चकथनम्।

6030.

10675. *Gāyatrībrāhmaṇollāsatantram.*

Substance, country-made paper. $15 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 29 (marked 7-35). Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 850. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Complete in five chapters.

Post Colophon :—

गगमे + जातुकर्णजयाविजयासम्बादे चागमसन्दर्भः समाप्तः
ओनाथस्वामी । श्रीउमाकान्तश्वभावस्य ।

6031.

8435. सनत्कुमारसंहिता । *Sanatkumārasaṁhitā.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 18. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 540. Character, Nāgara. Date, Śaka 1611. Appearance, discoloured. Complete in 11 chapters.

This is a Vaiṣṇava Tantra in the form of a dialogue between Sanatkumāra and Pulastyā.

The work, under the name *Sanatkumāratantra*, has been published in the *Vividhatantrasaṁgraha* and described in L. I. 239.

Post Colophon :—

शुभमस्तु । श्रीकृष्णाय नमः । शाके १६११ मार्गशिष्ठ-शुक्ल-
द्वितीयायां श्रीमद्भेदरेण लिखितम् ।

6032.

4520. कामधेनुतन्त्रम् । Kāmadhenutantram.

Substance, country-made yellow paper, $13 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 36. Lines, 7 on a page. Extent in 4lokas, 980. Character, modern Bengali. Appearance, fresh. Complete in 24 chapters.

The Kāmadhenutantra in the present manuscript is complete in 24 patalas, whereas the printed editions in the Vividhatantrasaṅgraha and the Sulabhatantraprakāśa have 21.

Beginnings of the chapters XXII–XXIV:—

Chapter XXII :—

ओौदेव्यवाच ।

देवदेव महादेव कृपया परमेश्वर ।
चन्द्रपर्वे सूर्यपर्वे भेषाच्छम्भं भवेद्यदि ।
किं कर्त्तव्यं तदा देव जपहोमादिकमैत्रः ।

Chapter XXIII :—

ओौश्चिव उवाच ।

अपहैकं प्रवच्यामि कामधेनोर्मतं पृष्ठगु ।
निर्माय लिङ्गं चार्ब्धिं शुद्धगोमयभस्त्राना ॥
ताम्प्रथाचं च संस्थाप्य ब्रह्मसन्दे शिवोपरि ।
निर्माय विधिवस्त्रिं सर्वं पार्थिववत् प्रिये ॥
तस्य पूजापलं भद्रे मम ज्ञाने वशानने ।
कथितुं नैव शक्रोमि कल्पकोटिश्चतैरपि ॥

Chapter XXIV :—

ओौदेव्यवाच ।

मालाश्वस्य योगेन्द्र कथयस्तु कृपानिषेऽ ।
यदि पुच्छाजपेन्मन्त्रे हरेत्तेजांसि तन्मखम् ॥
मुखाद्यदि जपेन्मन्त्रे पुच्छस्तु चक्षुलं भवेत् ।
चक्षुले सति चार्ब्धिं तज्जपं विष्फलं भवेत् ॥

6033.

3993. माहेश्वरतन्त्रम् । *Māheśvaratantram.*

Substance, country-made paper. $14 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 168. Lines, 8 on a page. Extent in Slokas, 3,528. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Date, Samvat, 1946. Complete in 51 Paṭalas.

The present MS contains the last part of the work in 51 chapters which describe the story of Kṛṣṇa and his greatness and lays down the rules of his worship.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

देवदेव महादेव करुणामोहशङ्कर ।

हर ग्रन्थो शिवस्तु पशुनाथ नमोऽस्तु ते ॥

नमस्ते सर्वदेवानां देवताय पशात्मने ।

पिण्डाकिने नमस्तुभ्यं गङ्गाधर नमोऽस्तु ते ॥

भूतिभूषितदेहस्य भक्तानामभयङ्कर ।

कर्पूरविशदाभाव चिनेवाय नमोऽस्तु ते ॥

...

तथा प्रोक्तानि तन्नायि चतुःषष्ठिमितानि भोः ।

न तेषु तत्त्वविज्ञानं प्रकटोऽकृतमौश्वर ।

तत् प्रकाशय देवेश प्रवक्तुं यदि मन्यसे ।

शिव उवाच ।

त्रैतज्ज्ञानं वशारोहे वक्तुं योग्यं वरानने ।

राज्यं देयं शिरो देयं देयं सर्वस्तम्युत ॥

न देयं ब्रह्मविज्ञानं सर्वं सर्वं शुचिमिते ।

ब्रह्माहत्यासङ्खार्गं कृत्वा यत् पापमन्त्रते ॥

तत् पापं लभते देवि परमार्थप्रकाशनात् ।

तस्मात् गोपयेद्विदान् जननौजासगर्भवत् ।

End :—

इत्यक्षा पार्वतीचित्ते लौलामाधाय वर्णिताम् ।

अवाप परमानन्दे चतुर्बुपुलकाद्विता ॥ ११५

Colophons of the different chapters :—

5A, इति श्रीमन्माहेश्वरतन्त्रे ज्ञानखण्डे प्रथमं पटलम्; 9B, श्रीमन्माहेश्वरतन्त्रे शिवोमासम्बादे द्वितीयं पटलम्; 15A, ०तत्त्वसारे उत्तरखण्डे तृतीयं पटलम्; 19B, ०शिवपार्वतीसम्बादे चतुर्थः पटलः; 22B, इति श्रीमन्माहेश्वरतन्त्रे शिवपार्वतीसम्बादे तत्त्वसारे उत्तरखण्डे षष्ठपटलम्; 32A, ०शिवपार्वतीसम्बादे उत्तरखण्डे सप्तमं पटलम्; 34A, इति श्रीमन्माहेश्वरतन्त्रे अष्टमं पटलम्; 35A, ०नवमं पटलम्; 38A, ०दशमं पटलम्; 41B, ०एकादशमं पटलम्; 44A, ०द्वादशपटलम्; 47A, ०त्रयोदशमं पटलम्; 49A, इति श्रीमन्माहेश्वरतन्त्रे गुप्तसारे चतुर्दशमं पटलम्; 51B, इति श्रीमाहेश्वरतन्त्रे पञ्चदशमं पटलम्; 53B, ०बोडशमं पटलम्; 57A, ०सप्त[दश]मं पटलम्; 60B, ०उत्तरखण्डे अष्टादशमं पटलम्; 63B, ०एकोनविंशतिमं पटलम्; 67A, ०विंशतिमं पटलम्; 70B, ०एकविंशतितमं पटलम्; 73A, ०हाविंशतिमं पटलम्; 75B, ०त्रयोविंशतिमं पटलम्; 77B, ०चतुर्विंशतिमं पटलम्; 79B, ०पञ्चविंशतिमं पटलम्; 82A, ०षष्ठविंशतिमं पटलम्; 85A, ०सप्तविंशतिमं पटलम्; 89B, ०शिवोमासंवादे अष्टाविंशतिमं पटलम्; 92A, ०गुप्तसारे अष्टाविंशतितमं पटलम्; 94B, ०एकोनविंशतिमं पटलम्; 97B, ०विंशतिमं पटलम्; 102A, ०एकविंशतिमं पटलम्; 106B, इति श्रीमन्माहेश्वरतन्त्रे उत्तरखण्डे शिवोमासम्बादे मन्त्रपुरश्चरणविधिनिरूपयां नाम द्वाचिंशतमं पटलम्; 109B, इति श्रीमन्माहेश्वरतन्त्रे शिवगौरीसम्बादे दशावस्थागमननिरूपयां चतुर्स्त्रिंशः पटलः; 111A, ०चतुर्स्त्रिंशः पटलः; 112B, ०पञ्चविंशतिपटलम्;

114A, °षट्चिंशः पटलः; 119B, °सप्तचिंशपटलम्; 123A, °अष्टचिंश-
पटलम्; 126B, °एकोनचत्वारिंशं पटलम्; 129A, °चत्वारिंशपटलम्;
131A, °एकचत्वारिंशतम् पटलम्; 134A, °द्विचत्वारिंशतमपटलम्;
136B, °चिचत्वारिंशतम् पटलम्; 141B, °चतुर्चत्वारिंशतम् पटलम्; 146A,
°पञ्चचत्वारिंशतमपटलम्; 147B, °षट्चत्वारिंशतमपटलम्; 149B,
°एहयोत्तमस्त्रवो नाम सप्तचत्वारिंशतम् पटलम्; 152B, °अष्टचत्वारिंशतम्
पटलम्; 157B, °ऊनपञ्चाशतम् पटलम्; 162A, °गोलोकवर्णने पञ्चाशतम-
पटलम्; 168B, °उत्तरखण्डे एकपञ्चाशतमः पटलः।

Post Colophon :—

सम्पूर्णमिदं माहेश्वरतन्त्रम् । युभमस्तु । संवत् १६४६ एव लिखा
१० महान् ।

6034.

2887. राजराजेश्वरीतन्त्रे शाक्ताभिषेकः । *Sāktābhisekah*
from the Rājarājēśvarītantram.

Substance, country-made yellow paper. 16 × 4 inches. Folia, 3. Lines, 8 on a page. Extent in shlokas, 80. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

Another MS of the work is noticed in VSP (p. 45).

Colophon :—

इति राजराजेश्वरीतन्त्रे देवोश्वरसंवादे शाक्ताभिषेकः समाप्तः ।

Beginning :—

ईश्वर उवाच ।

गुरुं सर्वेषु तन्नेषु तव ज्ञेहेन पार्वतौ ।

अभिषेकं प्रवस्थामि सर्वरोगभयापहम् ।

धनं यश्चस्यमादुद्यं सर्वपातकनाशनम् ।

सर्वाश्चापूरकं सर्वमन्वदोषनिवारणम् ।

...

 विकारे देशिकः कुर्यादभिषेकं विचक्षणः ।
 असौभाग्ये च नारीगामभिषेकः प्रवर्तते ॥

6035.

3927. शास्त्रवौतन्त्रे ज्ञानसङ्कल्पौ ।
Jñānasaṅkuli from the Śāmbhavītantram.

Substance, country-made paper. $13\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia, 9. Lines, 7 on a page. Extent in stolas, 200. Character, Bengali. Date, Śaka 1757. Appearance, fresh. Complete.

The work deals with Yoga topics. No mention of the name *Śāmbhavītantra* is found in the MS of the work as described in L. IX. 2957. Fragments of the *Śāmbhavītantra* are noticed in VSP (p. 52).

Beginning :—

अथ शास्त्रवौतन्त्रम् ।
 नमो वेदान्तवेद्याय गुरवे बुद्धिसाचिने ।
 नमामि व्यत्तपुरुषं परं ब्रह्म च सर्वदा ॥

...

ओदेव्यवाच ।

कुतः लघुर्भवेदेव कथं स्फुटिविनश्यति ।
 अव्यतीतं ब्रह्मगो ज्ञानं स्फुटिसंहारवर्जितम् ।
 ब्रह्मज्ञानं कथं देव स्फुटिसंहारवर्जितम् ।

End :—

अनुपमं निशाधारं निःशब्दं शब्दं उच्यते ।
 अचलत् निर्भूलं चैव शून्यव्यापो निरञ्जनम् ॥
 वेदान्तसारसर्वस्त्र॒ + मात्रे शिवभाषितम् ।
 सिद्धन्ति सर्वयोगिनां नाच कार्या विचारणा ॥

Colophon :—

इति श्रीयोगशास्त्रे ग्रामवौतन्ने उमामहेश्वरसंवादे ज्ञानसंकुली
समाप्ता ।

Post Colophon :—

श्रीकृष्णमोहन देवशास्त्रगो लिपिरित्यम् । शक १७। ५७। ११
भाद्रस्य ।

6036.

4596. नितान्ततन्ते पुरश्चर्याविधिः । *Puraścaryāvidhi*
from the Nitāntatantram.

Substance, country-made paper. $16\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 4. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 84. Character, modern Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

The work has been described in L. I. 387 under the name *Samkṣepapuraścarana*. A MS of the work has been noticed in VSP (p. 37).

Beginning :—

ॐ नमो गणेशाय ।

नितान्ततन्ते ।

संचेपेणा पुरश्चर्यां वच्यामि पृष्ठा पार्वति ।
योऽत्मा साधको देवि परं मोक्षमवाप्नुयात् ।
अशेषदुरितव्यं सो मनसिद्धिर्भवेयतः ।
काम्यसिद्धिर्ज्ञानसिद्धिर्भवेदेव न संप्रवः ॥

6037.

266. भावचिन्तामणिः । *Bhāvacintāmani.*

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 6$ inches. Folia, 4. Lines, 13 on a page. Extent in slokas, 133. Character, Nāgara. Date, Samvat 1796. Appearance, new. Complete in six chapters.

The present MS has been described in L. IV. 1520. It contains the sixth chapter of the work, dealing with the good and bad omens for children as indicated by the positions of astronomical bodies. The MS seems to be the concluding part of a bigger work called सन्तानदीपिका, which name occurs in the last colophon and on the left margin of Fol. 1A, 3B.

6038.

10826. विश्वसारतन्त्रे गूढावतारः । *Gūdhāvatāra*
from the Viśvasāratantram.

Substance, country-made paper. $13 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Lines, 12 on a page. Extent in slokas, 58. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Complete.

In the form of an interlocution between Śiva and Pārvatī it gives an account of the incarnation of Viṣṇu as Caitanya. The mantra and gāyatrī of Caitanya are also given.

This very topic is assigned in VSP (p. 50) to the 11th chapter of the last part of the *Viśvasāroddhāra Tantra* and not to that of the *Viśvasāra* as in the present MS.

Beginning :—

श्रीश्रीराधाकृष्ण ।

श्रीपार्वतवाच ।

सर्वे श्रुतं महादेव लब्दकात् कवचादिकम् ।

मन्त्रपूजाविधिस्मैव श्रुतं योगादिका क्रिया ॥

साम्यते श्रोतुभिच्छामि देवानामपि दुर्लभम् ।

गोलोकान्दकनाथस्य गूढावतरणं कलौ ॥

...

मदाश्रिव उवाच ।

...

श्रीनवदोपमध्ये कलौ प्रथमसन्ध्यायाम् ।

इस्तिभिर[र]भृत् गौराङ्गदेहः स्त्रयम् ॥

गुडाया दक्षिणे भागे नवदीपे भनोहरे ।

कलिपापविनाशाय शृण्वौगर्भं सनातनः ॥

महावागेवदेन कलेश्वे समागते ।

नवदीपे प्रस्थक्षेत्रे वर्षे भारतसंचके ।

जनिष्यसि प्रीयमित्रपुरन्दरम् हे स्वयम् ॥

Colophon :—

इति विश्वसारतम्बे उत्तरास्वरूपे छम्पार्ज्ञतीसंवादे श्रीगोलोक-
नाथस्य कलौ गुडावतारभेकादशपटलः समाप्तः ।

Post Colophon :—

शाके सप्त विधुः मदेव मुनिना मासे रुचौ ॥

6039.

4650. महानिर्वाणतन्त्रम् । *Mahānirvāṇatantram.*

Substance, country-made paper. $19 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 196. Lines 7 on a page. Extent in stolas, 2,940. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

The present MS contains the first part in 19 chapters. The work has been published in the *Vividhatantrasamgraha* and in the *Tantrik Texts* of Arthur Avalon (Calcutta, 1929). For various other editions of the work cf. BM 1892–1906, p. 718; 1906–1928, p. 1074.

Post Colophon :—

श्रीरामशिवशम्भवः एकिकेयम् ।

6040.

5844A. हारकतन्त्रम् । *Hārakatantram.*

Substance, country-made paper. $8 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia. 1 to 7, 24 to 27. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 125. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Incomplete.

The present MS contains only three sections of the work.

Beginning :—

अौगणोऽग्राय नमः ।

अौपाल्व्यवाच ।

देवदेव जगद्ग्राथ तपस्यादिसाधनम् ।

पञ्चदादशवडीनां साधनं हि मुमुक्षुगाम् ॥

प्राञ्छर उवाच ।

पृष्ठग्न्यापर्णे यज्वेन कथयामि समाप्तः ।

पञ्चामेहोदग्रादौनां साधनं समगृच्यते ॥

पञ्चाग्रिसाधनार्थाय प्राचौ संसाध्य यज्वतः ।

तत्र । प्राचौसंसाधनार्थाय भूमिसंशोधनं कुर्यात् ।

This section breaks off abruptly at the 7th leaf.

On Fol. 24 begins धूमपानविधि as follows :—

अथ वस्ये महेश्वानि धूमपानविधिं शुभम् ।

यस्यानुष्ठानमन्तेष्ठा देवता सम्पूर्णोदति ॥

प्राचौ संसाध्य यज्वेन शुभतौर्योपपौठेके ।

कल्पा वेदिं चतुर्हस्ता मण्डपाच्छादितां शुभाम् ।

पताकातोर्मादेन कलसेनोपशोभिताम् ।

मण्डपस्याकृदिमागे लोकपालान् यजेन्मुङ्गः ।

भैरवं व्रज्ञाशक्तिं च तोषयेद्विलिदानतः ।

वेद्या दक्षिणासौम्ये तु कृपयुम्नं खनेद्विः ॥

25A, कुण्डमध्ये विषयंतो च अकुलैकेन विच्छितम् ।
 नालेन च समायुक्ता मिन्द्ररश्वसान्विता ॥
 सत्त्विकी राजसौ चेव मेषजा चोङ्गतः क्रमात् ।
 इति कुण्डविनिमयां पञ्चात् कर्म घट्टगुब्ब तद् ॥

25B, तचैवाभिं प्रतिष्ठाप्य यवद्वौहितिलान् वङ्गन् ।
 होमवेन्मन्त्रगायत्र्या साव्यान् मन्त्रसुसिद्धये ।
 प्रतमहोत्तरं ऊत्वा तथा मन्त्रस्य सिद्धये ।
 देवतावश्वानाच्च शशावेन पिधानकम् ।
 शशावमध्येदेशे तु चिलं तचतुरकुलम् ।
 तस्योपरि न्यसेत् जलहस्ता नलिकां घोडशाकुलाम् ।
 मूले स्थूला च सहला संकोचाद्या विलान्विता ।
 तस्योपरि स्वयं तिष्ठित् जन्ममानमधोमुखः ।
 स्थूलामध्यविभागे तु इ[ञ्ज]द्वयपदाम्बञ्जः ।
 नलिकाये सुखं चिप्पं धूममयाच्छृङ्खः धृनः ॥

On Fol. 26B begins शौतसाधनविधि as follows:—

इन्द्रर उवाच ।

वय वस्ते महेश्वरनि शौतसाधनकर्मणः ।
 विषयानं प्रह्ला भन्नाणां साधनं परमं मतम् ॥
 शुद्धं जलाशयं प्राप्य नदा वाष तटाकर्त्तं ।
 प्रवाहशोधनं ऊत्वा मध्ये वेदौ प्रकल्प्य च ।
 सिकतापूरिता शुद्धा पूर्ववद्विलिनानतः ।
 ऋजभूषणभूषाणां ग्रान्तिकल्प यथाविधि ।
 तचोपविष्टो नियतमाकरणजलमध्यगः ।
 रात्रेः प्रह्लशेषे तु सुहर्त्तचितयावधिः ॥
 दिवा भवति यावदै तावन्मन्त्रः समध्यसेत् ।
 जलमातः प्रपूज्यादौ छतधाराभिरन्वहम् ।
 मुरुपदिष्टविधिना देवताभावसिद्धये ।
 मार्गपूर्णी समारम्भ यावत् फाव्युग्मिपूर्णिमा ।
 तावत् कार्यं प्रवलेन शौतसाधनसुत्तमम् ।

6041.

5844B. भैरवतन्त्रम् । *Bhairavatantram.*

Substance, country-made paper. $8 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 27B-29, 31-36, 7-8. Lines, 8, 9 on a page. Extent in shlokas, 115. Character, Nāgara. Appearance, old. Incomplete.

Topics (like वङ्गिसाधन, धूमपान and शौतसाधन) which are here stated (Fol. 32A) to have been dealt with previously (apparently in the earlier parts of the work) are found in what is called the *Hārakalantra* in another part of the same MS described under the previous number.

Beginning :—

अथ भैरवतन्त्रोक्तं-मन्त्रयहविदिः [:] लिखते ॥

पार्वत्यवाच ।

देवदेव जगद्वाथ शूलिनं चैलोक्यपावन ।

मन्त्राणां साधनोपायं वद मे त्वं जगद्वरो ॥

कर्मणा चेन जन्मतुं मन्त्राणां मिद्दिकर्त्तमा ।

धर्मार्थकामभोक्षाणां जायते तददाशु माम् ॥

भूर्भुवःसः पतिक्षवं च ग्राहादिमरुतां तथा ।

...

स्यावरं जडुमं विशं यस्य दृष्ट्यवलोकनम् ।

उदयच्छ द्वयं याति तन्मे कथय ग्रहर ॥

इत्यर्थ उवाच ।

साधु एषं महादेवि सर्वत्रज्ञासङ्गमसङ्गपे ।

मन्त्राणां साधनोपायं सर्वसिद्धेकसाधनम् ॥

धर्मार्थकामभोक्षाणां साधनं परमं महत् ।

भूरादौनां हि लोकानां ग्राहादौनां तथा परो ॥

रम्भादिलक्षणानां च भोक्तुत्पस्यैकसाधनम् ।

चराचरस्य विश्वस्य तथा पातालवासिनाम् ॥

प्रभुत्वं यान्ति येनाम् सुरभूत्वो भवेत् ।
तस्योपायमहं वचे तच्छुग्रवं शुभेत्वां ।

29A, लिङ्ग(सौड)साधादिभिर्भैः शुद्धमनं विचारयेत् ।
क्षणादि-सिद्धिसहित मन्त्रदीक्षां विद्वानतः ।

+++ मनसा धायन् पुरुषार्थां समाचरेत् ।
जपहोमादिभिर्भै देवताभावमाप्य च ।
राज्यलोभादिसम्पदः औग्नेराज्या पुनः ।
तपश्चतुर्विधं कुर्यात् वसन्तादिक्षतुख्यपि ।
वज्रार्कधूमशैतानां साधनन् क्रमाच्छवे ।
वज्रेण्यु साधनं ग्रोक्तं एकपद्मनवाक्मना ।
हादशानां तथा + + साधनं परमं महत् ।
औतं वा सार्वजं वापि खस्त्रैव सुखसिद्धिदम् ।
सूर्यकान्तसमुद्भवं अेषुमध्याधमं कुरु ।
लौकिकादिः परो निन्द्यः स चेद्राज्ञो यदा भवेत् ।
ओचिवाहारको ग्राज्ञो नान्यो ग्राज्ञः कदाचन ।

The only colophon found in this MS runs as follows :—

32A, इति भैरवतम्भे इन्द्रपार्वतौसंवादे एकादि-हादशाम्भः साधनं समाप्तम् ।

On Fol. 32A begins a new section as follows :—

श्रीदेववाच ।
महादेव भैरवान् तपोराशे जगत्पते ।
सुवर्णान्तरसंस्थानां मन्त्रसिद्धिप्रदायक ।

एकेन साधनेव साधिताः सर्वसिद्धयः ।
 भवन्ति नियतं शम्भो भूतनाथ चगत्पते ॥
 सिद्धोपायं परं ब्रह्म मन्त्रसाधनसिद्धये ।
 कृपया देवदेवेश यद्यहं तव वज्रभा ।
 कथितं ते एुरानाथ अग्न्याकाशनिवासकम् ।
 घूमयानच्च श्रौतस्य साधनं परमं हितम् ॥
 एकेन कर्मणा सिद्धिर्भवेत् पुसां शिवाल्पनाम् ।
 चतुर्भिर्या भवेत् सिद्धिः सा सिद्धिः प्राप्यते वृग्नाम् ॥

भैरव उवाच ।

साधु एषु महेश्वरानि साधकानां हिताय च ।
 अनुयहाय लोकानां भन्वसिद्धिकरं प्रसम् ।
 सर्वानुशुल्कातः श्रेष्ठं तपसः साधनं परम् ।
 कथयामि महेश्वरानि परं श्रेयोधिसाधनम् ।
 घर्मार्थिकाममोक्षानां साधनं लघुरौद्रितम् ।
 भूमुखःखादिकोकानां कैलासावधिवासिनां ।
 लघुत्वकरणां श्रेष्ठं यन्मेरोः साधनं परम् ।
 इदं वैकायमनसा यदि एच्छसि भास्मिनि ॥
 नदौतौरे पर्वतवरे एुर्यन्तेऽने शिवालये ।
 ग्रहित्वेऽने नुभे पौठे झमश्वाने वा सुरेश्वरि ॥
 भूमिं समां विघायाथ सर्वां चित्तशङ्खिनीम् ।
 सिद्धिरां कुर्मसदृशौं विशदस्तां सुश्वोभिनौ ॥

6042.

2162. भैरवीतन्त्रे भैरवदीपदानविधिः ।

Bhairavadi padānavidhi from the Bhairavitantram.

Substance, country-made paper. 10 x 5 inches. Folium, 1. Lines, 20 on a page. Extent in slokas, 22. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

The present MS has been described in L. X. 4044. It describes the process of the offering of lamps to Vaṭukabhairava.

Post Colophon :—

संवत् १८५८ माघ शुक्र ४ तिथि ।

6043.

4802. *मेरुतन्त्रम्* | *Merutantram.*

Substance, Nepalese paper. 12×4 inches. Folia, 86. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 2,500. Character, Newari. Appearance, old and discoloured. Incomplete.

The present MS contains chapters VI-X of the work. The whole work in 35 chapters has been published by Kshemaraj Krishnadas (Bombay, 1908). For a description of the work see HPR. I. 294, IL 169, CS. V. 69, I.O. IV. 2570.

6044.

1890. *Merutantram.*

Substance, country-made paper. $9 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 18. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, Nāgara. Appearance, tolerable.

This MS contains the sixth chapter of the work. This chapter deals with Puraścarana.

6045.

10301. *Merutantram.*

Substance, country-made paper. 12×6 inches. Folia, 6. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 180. Character, Nāgara. Date, Samvat 1814. Appearance, discoloured.

This MS contains (Fol. 1-5A) the पीठसम्बन्ध (origin and description of the pīṭhas) section of the 10th chapter of the *Merutantra*. The extract given on Fol. 5A f. is incomplete and has no colophon. This portion begins as follows :—

चिकोणचितयं छत्रं दलाशुकविभितम् ।
 भूपुरेण समाकीर्णं चतुर्दशोपशोभितम् ॥
 यत्र कापालिनौ देव्याः सर्वसामाज्यदायकम् ।
 महाकालौ महालक्ष्मी भृत्यसरस्वतौ तथा ॥
 रतिप्रौति तथा कालि दितीवेत्यं दृतीयके ।
 इच्छाचानकियां चैव चिकोणे तु दृतीयके ॥
 मध्ये कपालिनौ पूज्य दलाशुके माटकार्चनम् ।
 ततोष्टौ भैरवाच्चैव दिग्गोशान् सास्त्रकान् यजेत् ॥

Post Colophon :—

संवत् १८१४ वर्षे कार्त्तिक सुदि १५ शुक्रवार । लिखितं
 विद्यारथी वटुकनाथ देवशम्मा ।

6046.

3917D. योनिमन्त्रचिन्तामणितन्त्रम् । *Yonimantra-* *cintāmaṇitantram*.

Substance, country-made paper. 14×4 inches. Folia, 30B-32A. Lines, 11 on a page. In tripāṭha form. Character, Bengali. Appearance, old. Incomplete.

This MS contains only one chapter of the work dealing with the worship of the *Yoni* and cognate matters.

Beginning :—

ईश्वर उवाच ।

आधारोक्तज्ञमं खत्वा साक्षाद्गापतिभवेत् ॥

हृदयस्थ ततो गत्वा मुद्दो बङ्घा पुरातनौम् ।

End :—

योनिवीजं महेश्वानि प्रतिपचे जपेत् प्रिये ।

ततस्य योनिकवचं..... ॥

The *yonikavaca* referred to here then follows. It is styled चैलोक्यमङ्गल.

Colophon :—

इति योनिमन्त्रचिन्तामणितन्त्रे देवौ न्वरसम्बादे प्रथमः पटलः ।

6047.

3176. निगमलतातन्त्रम् । *Nigamalatātantram.*

Substance, European foolscap paper. $13 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 51. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 900. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete in 40 chapters.

One MS of the work, complete in 24 chapters, corresponding to 27 chapters of the present MS, is described in HPR. I. 204. L. II. 699 describes another incomplete MS containing chapters IV–XV inclusive. VSP (p. 37) notices a MS of it running up to the 40th chapter.

Of the various deities mentioned in this work reference may be made to Vairocana, Śaṅkha, Pāṇḍava, Māmaka, Asita, Padmāntaka, Narakāntaka (Fol. 17A), Manidharīvajriṇī, Mahāpratisarā (Fol. 18A), Akṣobhya (Fol. 20A, where he is called a ṛṣi, and Fol. 26B). The work deals with the details of Kaula worship.

Post Colophon Statement :—

ॐ नमः शिवपार्वतीभ्याम् ॥

पुस्तकमिदं श्रीकृष्णानन्दधर्मिणः ।

6048.

3450. *Nigamalatātantram.*

Substance, country-made paper. $18 \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folia, 17. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 600. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete in 24 Paṭalas.

The present MS contains the first 27 chapters of the MS described under the previous number.

6049.

185. निगमतत्त्वसारः । *Nigamalattvasāra.*

Substance, country-made yellow paper. Folia, 2-4. Lines, 9-14 on a page. Extent in ślokas, 125. Character, Bengali. Incomplete.

The present MS is noticed in L. I. 407. It begins from the middle of the first chapter and runs up to the end of the third chapter.

The work deals with topics like the accurate mode of application of *mantras* and *stotras*, the recitation of the *candī*, the purification of the *pañcatattvas*, etc. The second chapter refers in the following words to the omnipotence and omnipresence of Brahman :—

...

3A, कामिनौरुपमाश्रित्य कामिनौनों कलेवरे ।
 कामोन्मत्तः कामयते परं ब्रह्मैव सर्वदा ॥
 ऊर्जशून्ये गतिस्तस्य मध्यशून्ये स्थितिः सूतः ।
 शून्याने औडते ब्रह्म को विजानाति तत्त्वतः ॥
 ऊर्जशून्यं ब्रह्मस्त्वं भुवोर्मध्ये तु मध्यमम् ।
 मूलाधारेऽप्यधः शून्यं चयमेव प्रकौर्तितम् ॥
 शून्यमूर्द्धे यदा गच्छेत् तदा स्वप्रादिकम् चरेत् ।
 मध्यशून्यं यदा गच्छेत् तदा ज्ञानादिचिन्तनम् ।
 अधःशून्ये यदा गच्छेत् तदा कामादिचिन्तनम् ।

ऊँमून्याद् यदा सर्वं स गच्छति महेश्वर ।
 तदा क्रौडादिकं सर्वं स करोति न चान्यथा ।
 ऊँमून्याद् यदा चाषः स गच्छति कुलेश्वर ।
 तदा इस्यादिकं सर्वं स करोति न चान्यथा ।
 ऊँमून्याद् यदा चाषः स गच्छति तदा पट्टु ।
 कुधाल्यादिकं सर्वं तदा सोऽपि करोति हि ।
 सप्रचलेन बच्चायं स गच्छति महानिश्चि ।
 एवे एवे च मन्त्रयं क्रौडार्थं परमं गुरुः ।

...

...

...

यदा तु चक्रयो रन्धमन्धैपति परं विसुः ।
 तदा कण्ठयते सर्वं ग्रासीर्व हि कुलेश्वर ।
 यदा गच्छेत् लिङ्गरन्धं तदा तापं करोत्यसौ ।
 मलेच्छया दाररन्धं स गच्छति महेश्वर ।
 मलेच्छा ज्ञमिक्रौटादैर्महाकेशादिसङ्क्लैः ।
 ज्ञमिरूपं समाश्रितं सोऽपि तिष्ठति सर्वंदा ।
 त्वा मां रूपभेदरूपमाश्रितं कुलभैश्वर ।
 स तिष्ठति परं ब्रह्म लौलया तु स्वमिच्छया ।
 घटादौ श्रन्धरूपच्च पटादौ विह्वलादिकम् ।
 घर्मादिकाममोक्षार्थं आगमे च वितिष्ठति ।
 क्रियार्थं वेदग्रामेषु योगार्थानांकं कर्मणि ।
 तत्त्वार्थं तर्कग्रामेषु निगमेषु निरूपगम् ।

6050.

2891. *Nigamatattvasāra.*

Substance, country-made yellow paper. $12\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 15. Lines, 5 on a page. Extent in slokas, 437. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete in 11 chapters.

The present MS is described in L. X, 4184,

6051.

4617. *Nigamatattrasāra.*

Substance, country-made paper. $17\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 7. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Complete in 11 chapters.

6052.

4676. निगमकल्पद्रुमः | *Nigamakalpadruma.*

Substance, country-made paper. 16×6 inches. Folia, 8. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 320. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Complete in 10 chapters.

The work has been described in L. I. 293.

The cardinal views of the work appear in the following lines (Fol. 2B-3A) :—

महाकायसम्भवं योगं नारौदेहेऽस्ति भैरव ।
 सप्तलक्ष्म-महाविद्या[ः] कथिताः तत्र सुव्रत ॥
 रोमकूपे वसन्त्येता मन्त्ररूपा[ः] पृथक् एषक् ।
 यावन्ति सन्ति रोमाणि शशौरे प्राणावल्लभ ॥
 तावदेवाच देव्याच सन्ति तस्याः कलेवरे ।
 तिसः कोच्छस्तद्देवन् तौर्यानि जाङ्गवीजले ।
 जाङ्गवौ चोनिमुले च सततं परिसंस्थिता ॥
 मृच्याने सदा मुक्तिं स्थापिताहं न संशयः ॥
 प्रकृतिच्च उमांचैव परं ब्रह्म प्रकौरितम् ।
 एमान् विन्दुस्तददने नादरूपा जगन्मयौ ।
 तयोः संयोगमाचेण ज्ञानाः पूजा विधौचते ।
 निर्गतं चत् परं ब्रह्मं तेन सन्ताप्य देवताम् ॥
 शक्तिवन्धोपवन्धेन गोलीभूतं सदा शिवम् ।
 देवौ सम्बोध्य ध्यानेन ककारानन्दवर्जिनौम् ॥

सलहृष्टा महेश्वान् सुक्षिभागं जायते नहः ।
 अन्तर्बोगमिदं प्रोक्तं वाच्यायां ततोऽधिकम् ।
 विन्दुलिङ्गं श्रिवः पुणः योनिनादस्तरपिण्डो ॥
 नादविन्दसमायोगादमृतं चक्र भैरव ।
 तेनामृतेन इच्छा तर्पयेत् परदेवताम् ॥

6053.

8432. *Nigamakalpadruma.*

Substance, foolscap paper. 8×4 inches. Folia, 14. Lines, 9 on a page. Extent in shlokas, 350. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete in ten chapters.

The following verses are found after the tenth Paṭala.

मौनो येन न खादितो न चनकं वेश्यापि नालिकृता
 कन्या येन न सेविता रतिसुखे पौत्रं न मर्यं छषा ।
 पुच्छी येन सहोदरा न जनिता मांसं च नो भद्रितं
 व्यथं लस्य कुलकमं यदि प्रिये माहेश्वरो नैव सः ॥
 पूर्णा औ[स]वनेश्वरौ भगवतौ औराजरजेश्वरौ
 पूर्णे भैरवभैरवौ च वटुकं पूर्णा सदा कालिका ।
 पूर्णा औवगला च धूमवदना औचिद्रमस्तालिका
 पूर्णे औगुरुपादुकामृतरसं औपूर्णपाचं भजे ॥
 या सुरा सा सुदे विदो मदः स महेश्वरः ।
 यो वर्णस्य भवच्छा यो गन्धः स जनार्दनः ॥
 इच्छायां परमा शक्तिः लौलायां किल भैरवः ॥
 औपरदेवापंगमस्तु ॥

The detailed colophon to the first Paṭala in the present MS runs as follows :—

इति निगमकल्पदमे महारहस्ये देवोश्वरसंवादे परमोपनिषत्—
 सारोऽपारे अद्वैतभावानुभवनिर्वाणनिरूपणो इद्वारामृते प्रथमः
 पटलः ।

6054.

3368. दक्षिणामूर्तिसंहिता । Dakṣināmūrtisamhitā.

Substance, country-made paper. 14 × 3 inches. Folia, 3–70. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 1,632. Character, Bengali. Appearance, old and worn out. Incomplete (containing a portion of chapter 2 and chapters 3–60).

The work deals with the worship of various forms of Sakti. MSS of the work are described in IO. IV. 2583, VSP. 34, CS. V. 37 and Ulwar. Extr. 629 (the number of chapters in the last two of which is 66, though their end agrees with that of the present MS).

Colophons of the different chapters :—

3B, इति ओदक्षिणामूर्तिसंहितायां महालक्ष्मीपूजा दितीयः पटलः; 4B, ०चिग्रक्तिलक्ष्मीपूजनविधिस्तुतीय पटलः; 5B, ०सामाज्यदायिविद्यायजनविधिचतुर्थः पटलः; 6A, ०कात्मा परं ज्योतिर्विद्याराधनविधिः पञ्चमः पटलः; 6B, ०प्रग्रहविद्यापरनिष्कालभेदेन समाराधन षष्ठः पटलः; 8B, ०अजपाविधानो नाम सप्तमः पटलः; 10A, ०मातृकासाधनविध्यष्टमः पटलः; 14B, ०चिपुरसन्दर्भसमाराधननवमः पटलः; 15A, ०पूर्वसिंहासनविधिर्दशमः पटलः; 15B, ०ललिताविधिरेकादशः पटलः; 16A, ०कामेश्वरीपूजाविधिर्द्वादशः पटलः; 16B, ०सिंहासनविधिस्त्रयोदशः पटलः; ०सङ्गोवनीपूजाविधिः पञ्चदशः पटलः; 17B, ०सङ्गोवनीपूजाविधिः पञ्चदशः पटलः; ०चिपुरेश्वरीभैरवौ नित्याशादशः पटलः; 19A, ०वचप्रस्तारिणीसप्तदशः पटलः; ०चिपुरेश्वरीभैरवौ नित्याशादशः पटलः; 19B, ०पश्चिमसिंहासनविधिविद्याविधान ऊनविंशतिपटलः; 20A, ०महासिंहासनविधिरेकाम्बरवेश्वरीविश्विति पटलः; ०चैतन्यभैरवौ एकविंशतिपटलः; 20B, ०घटकूटाभैरवौ द्वाविंशतिपटलः; ०घटकूटाभैरवौ चतोविंशतिपटलः; 21A, ०चतोर्भैरवौ पञ्चविंशतिपटलः; 21B, ०भैरवौ नाम षड्विंशतिपटलः; 22A, ०पञ्चसन्दर्भौ नाम सप्तविंशतिपटलः; 23A, ०पारिज्ञातेश्वरो वाण्यष्टाविंशतिपटलः; ०पञ्चवाणेश्वरोयजनविधिरूपविंशतिपटलः; 23B, ०पञ्चवाणेश्वरोयजनविधिरूपविंशतिपटलः; 24A, ०कम्पलतायजन एकविंशतिपटलः; 25B, ०ओमदग्नपूर्णाविंशतिपटलः;

29A, ○मातक्षेत्ररौरत्वविद्यायजनचयस्ति॑श्चत् पटलः; 30B, ○सुवनेश्वरौ-
चिरुगितसाधनचतुर्लिंश्चत् पटलः; 32A, ○सुवनेश्वरौ यद्गुणितं यन्वसाधन
पञ्चत्रिंश्चत् पटलः; 34A, ○सुवनेश्वरौ द्वादशगुणितो षट्त्रिंश्चत् पटलः; 36B,
○घटाग्नेश्वराधन सप्तत्रिंश्चत् पटलः; 39A, ○पञ्चमौकमाच्चनविधिरष्टाच्चिंश्चत्
पटलः; 41A, ○पञ्चमौष्ट्रकटे यन्त्रोदारप्रयोगसाधनविधिरुलच्चिंश्चत्(?) पटलः;
42A, ○चायतनानान्दो(?) विवरणं चत्वारिंश्चत् पटलः; 42B, ○कामेश्वरौ-
निकाविवरणं नाम एकचत्वारिंश्चत् पटलः; 43B, भगमाला निकाविवरणम्
द्वाचत्वारिंश्चत् पटलः; 44B, ○चत्वारिंश्चत् पटलः; 45B, भेषण्डानिका-
विवरणं चतुर्चत्वारिंश्चत् पटलः; 46A, ○वहिवासिनीयजन पञ्चचत्वारिंश्चत् पटलः;
46B, ○महाविद्येश्वरौयजन षट्चत्वारिंश्चत् पटलः; 47A, ○शिवदूतीयजनविधिः
सप्तचत्वारिंश्चत् पटलः; 48A, ○त्रितायजनविधिरष्टचत्वारिंश्चत् पटलः; 48B,
○कुलसुन्दरौनिकानिकायजन ऊनपञ्चाश्चत् पटलः; ○नौलपताकिनीयजन पञ्चाश्चत्
पटलः; 49B, ○विजयायजन एकपञ्चाश्चत् पटलः; 50A, ○सर्वमङ्गलायजन
द्वापञ्चाश्चत् पटलः; 51A, ○ज्वालामालिनीयजन चिरपञ्चाश्चत् पटलः; 51B,
○निकाविवरणं नाम [चतुः]पञ्चाश्चत् पटलः; 53A, ○पञ्चपञ्चाश्चत् पटलः; 55B,
○करमुद्धा-विद्याविरुद्धरणं नाम षट्पञ्चाश्चत् पटलः; 59B, ○शौविद्याविवरणं
नाम सप्तपञ्चाश्चत् पटलः; 62B, ○विद्यान्यास-विद्याविवरणं नामारुपञ्चाश्च,
पटलः; 66A, ○शिवशक्तिसमादे ध्यानादियजनं नाम नवपञ्चाश्चत् पटलः;
70B, ○मदनाशोपगानेमितिकाभिधानं नाम षष्ठि पटलः।

6055.

4759.

Dakṣināmūrtisamhitā.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Lines, 9
on a page. Extent in slokas, 24. Character, Nagara. Appearance, fresh.
Incomplete.

This MS contains the sixth chapter of the work, but
the number of the chapter is not indicated in the colophon.

6056.

5453. कुमारसंहिता । Kumārasaṃhitā.

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 12. Lines, 9 per page. Extent in ślokas, 250. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete in 10 chapters.

This is in the form of an interlocution between Brahmā and Śiva. It deals with the details of worship of Gaṇapati.

Ulwar 2028 Extr. 615 describes a MS of it in 7 chapters. Cat. Cat. (III. 24) refers to another MS of it in 10 chapters.

Beginning :—

ओगोग्राव नमः ।

समस्तायुधसंपूर्णे-घडसुजदादशान्वितम् ।

व्यधस्तादनिताकारभावं वन्दे गताननम् ॥

रजताद्रिवरे रथे मुनिशृद्धनिषेदिते ।

...

इबसिंहासनारूढं देवा सह महेश्वरम् ।

दद्यु समागतो ब्रह्मा प्रणापत्वं लपानिधिम् ।

बडाङ्गलिपुटो भूत्वा तुषाव परमेश्वरम् ।

ब्रह्मोवाच

...

...

...

महाविद्या महामाया देवी विश्वमयौ किञ् ।

मायवा निर्मितं विद्यं जगदेत्तव्याचरम् ।

इत्युक्तं भवता पूर्वं परत्रस्तमयौति च ।

तस्माद् विश्वेश्वरं देवं श्रीविद्यासंहितं परम् ।

तन्मनवयन्वतम्लादि प्रस्तुरगालक्षणाम् ।

सर्वे वदस्य कृपया पाहि मा भक्तवत्सल ॥

इत्यह उवाच ।

पृष्ठा ब्रह्मन् यथान्यायं विद्यागमपतेमनुम् ।

सर्वैश्चर्यप्रदं दिवं सर्वलोकविमोहनम् ॥

Colophons of the different chapters :—

2B, इति कुमारसंहितायां सदाप्रिव्रच्छासंवादे विद्यागमेष्टमन्तोऽधारः
प्रथमोऽध्यायः ।

4B, इति कुमारसंहितायां दिवौयोऽध्यायः ।

[This chapter deals with Puraścarana.]

5B, ० इति ओकौमारितन्त्रे द्वतीयोऽध्यायः ।

[This chapter treats of Pūjā proper.]

6B, इति कुमारे चतुर्थोऽध्यायः ।

[This chapter treats of Pañcamācarana.]

7A, इति ओकौमारसंहितायां वस्त्रादिप्रयोगः पञ्चमाध्यायः ।

8A, इति कुमारसंहितायां सम्मनोचाटनं नाम षष्ठोऽध्यायः ।

8B, ० होमविधिर्विम सप्तमोऽध्यायः ।

10A, ० विद्यागमपतिकल्पे रहस्यागमे संग्रामविजयो नामाद्यमोऽध्यायः ।

11A, ० वाञ्छाकल्पलता नाम नवमोऽध्यायः ।

Last Colophon :—

इति ओकौमारसंहितारहस्यातिशहस्य-वाञ्छाकल्पलतामनुविधानं
नाम दशमोऽध्यायः ।

6057.

5973. चन्द्रहाससंहितायां चन्द्रज्ञानम् । *Candrajñānam*
from the Candrahāsasamhitā.

Substance, country-made paper. 11½ × 6 inches. Folia, 1-8. Lines,
9 to 12 on a page. Extent in slokas, 225. Character, Nāgara. Appear-
ance, old and discoloured. Complete.

This is in the form of an interlocution between Siva and the moon. It contains a metaphysical discussion about the real nature of the various things of the world.

Beginning :—

ओगोग्राय नमः ।

ॐ स्वस्ति निष्ठम् ।
 ॐ नौमि स्वात्मप्रकाश-प्रश्नमिति-विषमलोपाराप्तिं महेशम्
 बन्दे वाग्देवतां तो कलयति किल या मूला तां वाग्लतायाः ।
 विष्ण्यासप्रबन्धादिव द्वहदुदरं स्तौमि विज्ञाविराजम्
 दत्तप्राग्दोहमेकं गुरुवरमपरं जानदश्च प्रपद्ये ॥ १ ॥
 ॐ कैलासपौठमध्यस्थं देवदेवं महेशम् ।
 ब्रह्मादिकारणैः सार्जे देवेशस्तु उभापतिम् ।
 महोरगसमायुक्तं अप्युरैः परिवारितम् ।
 महाआनन्दितं देवं सुनिभिर्यापि संदृतम् ॥ २ ॥

...
 || ३—५ ॥

तत्स्थं देवदेवेशसुमया सहितं शिवम् ।
 दृष्टा तथाविधं देवं भ्यामासक्तं कपालिमम् ॥ ६ ॥
 संशयाविष्टमनसः चक्रो चेदविदां पतिम् ।
 वाल्मीकिप्रणातेन प्राङ्गलिः प्रगातः शिरः ॥ ७ ॥
 तदमानोऽव्रवौत् वाक्यं + + सन्देषुः पुनः पुनः ।
 मूळत्तेमपि सच्चिन्द्य इदं वचनमव्रवौत् ॥ ८ ॥
 इन्द्रजालं हि पश्यामि इदं सत्यमसत्यता ।
 मोहितं मायया सार्जे ब्रह्मासङ्क्षेपसाचम् ॥ ९ ॥
 देवमानुषतिर्यक्षुः गन्धर्वोर्मगः चक्रसाम् ।
 सर्वे देव महादेव प्रतिष्ठा बुद्धि मे मतिः ॥ १० ॥
 लग्निकस्य तु रूपस्य तथा प्राप्तस्य वै प्रभो ।
 अयुक्तस्यैव मन्त्रस्य अनिदित्यस्य निवाप्तः ॥ ११ ॥

अकारस्य कथं देव प्रगमन्ति च मित्रप्नः ।
 स्वयमेव तु यो नष्टो यस्तु चित्तेन कन्तिपतः ॥
 प्रवृद्धस्य क्व [च] तस्यैव मन्त्रत्वमपि दुर्धर्ते ॥ १२ ॥
 प्रयुक्तमध्य वौगा ये तन्त्रीस्वरसमन्वितम् ।
 चित्तेन साध्यते तस्य बहुत्रमध्यमध्यै(दै)वतम् ॥ १३ ॥
 तथा मंत्राः [ः] तथाकारा विद्या चैव सहस्रप्नः ।
 अप्रवृद्धियो मुडाः स्वचित्ता च वच्चिः [ः] स्थिताः ॥ १४ ॥
 दृच्छिः [ः] केनैव सन्तुष्टा भासिता च तथा एव ।
 असत्यमिन्द्रजालस्य यद्यपि सकलं प्रभो ॥ १५ ॥
 उच्चार्यमाना वे मन्त्रा न मन्त्रा चापि वे विदुः ।
 मोहिता देवगन्धर्वी मिथ्याज्ञानेन गर्विताः ॥ १६ ॥
 मायाः स्वप्रोपमाः सर्वे मुद्राध्यान च घास्ताः ।
 न तचित्तमिदं सत्यं प्राप्तजालं क्रियागमम् ॥ १७ ॥

कोम उवाच ।

देवा विनायकस्यैव धन्मुखस्य त्रिलोकम् ।
 नंदिष्टंगिमहाकाल-कुर्वेशकयोक्ताश्च ॥ १८ ॥
 वासुकिस्थ गरुदामांश्च तथा नारायणस्य चै ।
 सनत्सुमारप्रसुख-कृष्णोगां भावितात्मनाम् ॥ १९ ॥
 दुर्बास[स]प्रसुखा वे धार्म्मे या च संहिताः ।
 मन्त्रात्म विविधाकारा विद्याच्चापि सहस्रप्नः ॥ २० ॥
 कथितं तु तथा सर्वे तेषां चैव समाप्ततः ।
 तानि सर्वीणि देवेष्ट शिरस्येन मया अतम् ॥ २१ ॥
 भासिताच्च तथा सर्वे व्यायामेन महेश्वर ।
 नारव्यातं कस्य चेवज्ञानं घासौरं गूढगोचरम् ॥ २२ ॥
 अप्रवृद्धाच्च ते सर्वे भासिताः घास्तपाठके ।
 नास्ति तत्सदृशो धूर्मो वाग्जाले तु डिनाप्नानः ॥ २३ ॥
 तन्त्रे तन्त्रे [त्व]या प्रोक्तं मया प्रवृद्धातः अतम् ।
 अप्यथानि असंख्यानि मिथ्या देव तथा कृताः ॥ २४ ॥

नैव कस्यापि (स) सद्ग्रावं मोहितास्ते तथा प्रभो ।
 रञ्जितास्ते तथा व्यायामे मिथ्याज्ञानेन गच्छिताः ॥ २५ ॥
 अप्रबुद्धियः सर्वे तेऽपि मृदत्वतां गताः ।
 मिथ्याज्ञानेन संदृष्टा मिथ्याग्राह्येण गच्छिताः ॥ २६ ॥
 साकाशस्य त्वयं चास्ति मन्त्रोचारे त्वयं पुनः ।
 द्वग्निका तु क्रिया देव जन्मापि मरणं तथा ॥ २७ ॥
 कस्य जन्म मृतः को वा दद्यते वाच कः प्रभो ।
 पिंडं तु कस्य वा देव कुतः आङ्गुकुतः क्रिया ॥ २८ ॥
 प्रायश्ची वात्यवानां स्वस्याने यत्पूर्वते ।
 पार्थिवे पार्थिवं तच्च वायौ (वायोर्वायुम्) वायुगतं तथा ॥ २९ ॥
 व्यापकाष्ठु च वै लौनास्तेजास्तेजसि विश्वति ।
 व्याकाशे तु तथाकाशं मनोबुद्धिरहं तथा ॥ ३० ॥
 यथागताः पुनस्तत्र लौनाः सप्ते समं ततः ।
 अमूर्तो भगवान् जीवो निर्गुणो विश्वः उगः ॥ ३१ ॥
 इन्द्रियाच्च गुणाः सर्वे स्वे स्याने प्रलौयते ।
 कायं मांसमयं देव दाहस्य लतवान् प्रभो ॥ ३२ ॥
 किं भमन्ति जडा मूढा अज्ञानवर्णधरीकलाः ।
 किं मांसं त्रिष्टु वास्त्वीनि शघिरं प्लेष्ट्वमेव च ॥ ३३ ॥
 धातुचर्यं वै देव तथा मेदस्तथा वसा ।
 अन्ताग्नि छटयो वाय चामं सूर्यं तथा कफम् ॥ ३४ ॥
 रेतो वा ग्लेष्ट्वमूर्चे वा पुरीषं चर्मनालयः ।
 मज्जो वापि नखाच्चैव रोमाः श्वतश्वक्षया ॥ ३५ ॥
 कर्णो दन्तो च नासा च जिङ्गाकुण्डो च वाक् तथा ।
 चक्षुर्वाँ चण्डिका वापि गौवा वापि सूरोत्तम ॥ ३६ ॥
 वाङ्मुखो तथा चैव उद्देश्यं कटिमेडकम् ।
 चिक्कने जंघा च पादौ च वाचा सा लतवान् प्रभो ॥ ३७ ॥
 नाम वापि तथा देव गोचं वर्णं तथैव च ।
 रोमाग्नि नाहयच्छैवावयवत्य तथा प्रभो ॥ ३८ ॥

एभो मध्याद् विरुपाच्च कोऽसौ चैव मृतः प्रभो ।
 कस्य आङ्गं कियाकाग्ने पिण्डदानादिकाम्ब यत् ॥ ३६ ॥
 जीवो ज्ञानादिरमलः स्वरूपो खेचरः परः ।
 न रूपं न च वा वर्णं न स्थानं न च धारणा ॥ ४० ॥
 वे वे भावाः श्रावैरस्य ते सर्वे स्वपुरं गताः ।
 कस्य कालं चमं कस्य भट्टाचैव सुदारणाः ॥ ४१ ॥
 नरकाः प्रासनाचैव प्रेतपुर्य[१] वसेत् कः ।
 एको यदि भवेत् कालमेकः पाशं भवेच सः ॥ ४२ ॥
 सहस्राच्चासंखातः आङ्गवेन इताः प्रभो ।
 तत्र कालाच्च वहवो ज्ञेको वापि कथं प्रभो ॥ ४३ ॥
 शकुन्यो विज्ञलोभूता निर्गता विलयं गताः ।
 ल(स्था)स्था संखासंखानि तत्र कालाः[ः] किमागताः ॥ ४४ ॥
 बहुच्छापि एको वा सहस्राः चैव तस्य वै ।
 मध्याकानि असंखानि मध्याचैव सहस्रः ॥ ४५ ॥
 एककालप्रवश्याच्च तत्र कालाः किमागताः ।
 एककालो बहुन् वापि यस्ते वापि नौवते ॥ ४६ ॥
 खन्ये वा बाजपेष्ठे वा स कथं नौवते प्रभो ।
 एतत् सर्वे समासेन सर्वे भैरव तत्त्वतः ॥ ४७ ॥

End :—

मदाको ज्ञानभागौ स्यात् पूर्वोक्तात्र वै तु सः ।
 महाभागौ भविष्यति एतम्भे वदतो वरः ॥ १७३ ॥
 एवमुक्ता महादेवो गतोऽनधीनमीम्बरः ।
 चन्द्रेण प्राप्तं विज्ञानं कृतकृतो यथार्थतः ॥ १७४ ॥
 य[त]च्छास्त्रं न वक्तव्यं यस्य कस्य समीपतः ।
 अभक्ते नैव दातव्यं चक्रज्ञे नैव दौयते ॥ १७५ ॥
 वो मोहादौयते ज्ञानमपरीक्ष्य च मन्दधौः ।
 नासौ ज्ञानस्य भागौ स्याज्ञानमान्तरगतैरपि ॥ १७६ ॥

यो विन्दयति सोहेन इदं ग्रामगौरवात् ।
स याति नस्कं घोर[] यावदाभुमिसंप्रवर्तम् ॥ १७७ ॥

Colophon :—

इति परममहस्ये चन्द्रहाससंहितायां चन्द्रज्ञानं समाप्तम् ।

6058.

11068. महाकालसंहितायां षोडशपात्रम् । *Sodasapātra*
from the Mahākālasamhitā.

Substance, country-made paper. 7×4 inches. Folia, 7. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 40. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

It gives the *mantras* for the purification of wine used in Tantric worship and put into a number of pots arranged in a particular order. (Also cf. *Śārikārcanapaddhati* below.)

Beginning :—

ओगेश्वाय नमः । ॐ ।

ओमदृ भैरवशेखरप्रविलसचन्द्राम्बतप्रावितं
क्षेचाधीश्वरयोगिनौगणमहानिष्ठैः समाधितम् ।
आनन्दार्गीवकं महात्मकमिदं साक्षाच्चित्प्रदाम्बतं
वन्दे ओप्रथमं कराम्बजगतं पात्रं विशुद्धिप्रदम् ॥
हैनं भौगोलसावहं दधितया दत्तच पौयाम्बतं
किञ्चिच्छलशक्तपद्माज्वर्णा तस्मै समावेदितम् ।
वामे दितं(?) खादु विशुद्धिशुद्धकवलं पाणौ विधायाम्बते
वन्दे पात्रमहं दितौयमधुना नादैकसंवर्जनम् ॥
सर्वास्त्रायकलाकलापकलितं कौतूहलद्योतनं
चन्द्रोपेन्द्र-महेन्द्र-सूर्यवहसोब्रह्मादिभिः सेवितम् ।
भातं सिङ्गमयौः स्तुतं मुनिगणैर्मैक्यार्थिभिः सर्वं दा
वन्दे पात्रमहं दत्तौयमधुना खात्माम्बवोधलमम् ॥

End :—

पाने कृते पूर्णकलाप्रकाशः पाने कृते पूर्णसमानवृद्धिः ।
 पाने कृते पूर्णपवित्रदेहो पानं पिवेत् पच्चदशं प्रवौद्धाः ।
 यत्ते घोडग्रपाचविन्दुकलया ब्रह्माय विष्णुस्थानः
 लानेच्छादिसमस्तग्रतिविभवयक्तिर्विनक्तः स्फुटम् ।
 उत्पत्तिस्थितिकालकल्पकलित-स्वामप्रकारेण वै ।
 सोऽहं घोडशं-पाचमेव गुरुतो गृह्णामि + च भवेत् ।

Colophon :—

इति महाकालसंहितायां घोडशपात्रे समाप्त ।

6059.

9260. पराश्रसंहितायां हयग्रीवौङ्कारकल्पः ।

Hayagrīvaunīkārakalpa from the Parāśarasamhitā.

Substance, country-made paper. • 11 × 6 inches. Folia, 6. Lines, 13 on a page. Extent in slokas, 120. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

The *Hayagrīvaunīkārakalpa*, treating of the details of the worship of Hayagrīva and constituting the seventh chapter of the *Parāśarasamhitā*, is quoted in this and the following MS, which describe the process of the worship.

The colophon of this extract runs as follows in leaf 5A :—

इति श्रीपराश्रसंहितायां हयग्रीवौङ्कारकल्प[ः] सप्तमोऽध्यायः ।

Beginning of the MS :—

अथ सारसंयहे ।
 अघोषते हयग्रीवमन्तः सर्वेसमर्जिदः
 चन्द्रसं गगनं वामकर्णविन्दुसमन्वितं
 रक्तादरो मनु[ः] प्रोक्तो हयग्रीवस्य + + +

चन्द्र सकारः वामकर्ण उकारः विन्दुरनुस्तारः ।
रत्नैः शुभमिति बौजमुद्गतम् ।

End of the MS :—

अथ वा तं करे कुम्भेऽभिमन्त्र चलं प्रवेत् ।
पौतं वादिसुखे ध्यात्वा स्तम्भवेत्तस्य भास्तौ ॥
सन्दमाग्न्योऽपि भस्मोऽलितवियह[.] सन् अभयाभिमन्त्रित
कृत्वा वर्चा भक्षवेत् । द्वहस्पतिसमो भवेत् ।

6060.

9448. *Hayagrīvauṅkārakalpa from the Parāsarasaṃhitā.*

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 8. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 120. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

Same as above.

6061.

2424. *अङ्गिराकल्पः । Āngirākalpa.*

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 30. Lines, 13 on a page. Extent in slokas, 828. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

The present MS has been described in L. X. 4046. The work deals with the details of the worship of the deity Āsuri.

6062.

272. *विश्वामित्रकल्पः । Viśvāmitrakalpa.*

Substance, country-made paper. $12 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 37. Lines, 14 on a page. Extent in slokas, 1,600. Character, Nāgara. Date, 1746 S.E. Appearance, fresh. Complete.

The work deals with the daily duties of the twice-born and, strictly speaking, belongs to the Smṛti class of literature. Of Tāntrika topics dealt with herein mention may be made of bhūtaśuddhi, dīkṣā and puraścaraṇa of the Gāyatrīmantra.

The present manuscript is noticed in L. II. 885. CS. III. 508 describes a work, in sūtra form, of the same name and similar contents.

This MS seems to be a part of a much larger one, because the first leaf of this has, on the right upper-hand corner, the number 246 and the last leaf has, at the same place, the number 283.

Post Colophon Statement :—

श्रीयोगेश्वरात्रिकलम्भौकेश्वरापंचमस्तु ।
 श्रौः शुभम् । यहि १७४६ तारशानाम संवत्सरे कार्तिंक शुभ-
 चयोदशी गुरुवासरे तहिने इदं पुस्तकं वरवटात्यामनिवासि-
 ज्योतिषीत्युपनामक-गोविन्दात्मज-प्रभाकारदैवज्ञेन स्वार्थं पश्योप-
 जात्यार्थं लिखितम् यावृश्चमिति ।
 अर्जितं भूषिकयेन पुस्तकं लिखितं मया ।
 हर्तुमिच्छति यः पापौ तस्य वंशाच्चयो भवेत् ॥

6063.

5962. कालरात्रिकल्पः । *Kālarātrikalpa.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 38. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 550. Character, Nāgara. Appearance, old and discoloured. Complete.

It relates to the details of the worship of the deity called Kālarātri including an account of the six black rites to be performed with the mantras of this deity. According to

four colophons in the present MS (Fol. 3A, 17A, 18B, 25A) the work forms part of the *Rudrayāmala* and according to one colophon (Fol. 29B) it belongs to the *Āgamasāra*. A portion in this MS (Fol. 25A-38) is absent in another MS of the same work described below. The concluding portion (Fol. 32A-36B) is in a vernacular.

Beginning :—

ओगलेश्वाय नमः । ओगुश्मो नमः ।

पात्रवाच ।

देवदेव जगन्नाथ भक्तानुयाहकारक ।

तत्पुसादान्मया सर्वे श्रुतं रुद्रादिवामलम् ॥

इदानीं ओतुमिच्छामि यम्भे मनसि वर्तते ।

कालरात्याः क्रमाच्चाँ + तत्पर्ये उपया बद ॥

ईश्वर उवाच ।

सन्ति नानविधा मन्त्रा चागमोक्ताः सबौजकाः ।

तथैव वैदिका मन्त्राः पुराणाढामरे तथा ॥

ते सर्वे निष्ठुभा जाताः कलौ वौर्यविवर्जिताः ।

सत्यमागमग्रास्त्रन्तु प्रतिज्ञासिङ्गमेव च ।

अनादरेण तद्वर्णं गृहभक्तिं विना तथा ॥

तमध्ये सारभूतं तु ग्रन्थच्छफलदायकम् ।

क्यन्यथा न भवेदेवि + + + ॥

सिङ्गमन्त्रमिमं देवि सारात्माऽतोत्तमं [तथा] ।

पुरुष्यर्थकिंवा नास्ति सारणात् पूजनात् फलम् ॥

मन्त्रस्यैतस्य माहात्म्यं सामर्थ्यं स्तुतिमेव च ।

वक्त्रं न शक्यते देवि कल्पकोटिश्चतेरपि ॥

...

तस्याः पूजा प्रवच्छामि मम बुद्धिनुसारतः ।
 अयतामेकचित्तेन न कस्य कथितं प्रिये ।
 कामापदास्य चारुम्भा भूते भौमदिने तथा ॥
 प्रारम्भं कारयेत्तत्र भक्तिभवेन सादरात् ।
 ब्राह्मे सुहर्ते चोत्थावं स्मरेदेवौ चतुर्सुन्नाम् ॥
 प्रसन्नवदनाम्भोजो लौलालोचनबूर्णितां ।
 अनर्थस्त्रियुक्तां दिव्यक्षणाङ्गधारिणीम् ।
 नौलालुकपरीधानां सुकाकिञ्चिंगधयिटकां ।
 पक्षवाशगविम्बोळौ भूषितां सितकंचुकौम् ।
 नानारक्ताधिकं ज्योतिः शिरःपुष्पेष्टलकृतां ।
 पयोधर म्त + + + काञ्चियुक्तगितम्बिनौ ॥
 सुकावेणौलताचारुमुदयादिव्यसन्निभां ।
 एवं ध्यात्वा जपेत् किञ्चित् उचिष्ठेष्टयनात्ततः ॥
 ततो राज्ञासकोगे तु एकान्ते जनवर्जिते ।
 द्वान्तस्त्रितम्भां तु कुर्यान्मलविसर्जनम् ॥

The mantra of the deity is given as follows (Fol. 5B):—

अस्य श्रीकालराचिमत्तस्य दक्षग्रहिः जगतोच्छृण्डः चलभाएरनिवासिनो
 मायाराज्ञो देवता हृदये झीं जानि नाभौ ज्ञौ ग्रहिर्गुह्ये श्रीकालराचिप्रीत्यर्थे
 जपे विनियोगः ।

मन्त्रोऽगारं प्रवच्छामि गोप्यादौप्यतरं महत् ।
 प्रणवं वाग्मवं माया मन्मयं कमलोद्घवम् ।
 बौजं पञ्चग्रहो ज्येष्ठं ततः पक्षवसुचरेत् ।
 काञ्चेश्वरौ ततः पञ्चात् सर्वे जनमनोहरो ।
 सर्वमुखक्षम्भानी च सर्वराजवश्चकरो ।
 सर्वदुर्घनिदिलगो सर्वस्त्रौपुरवाक्यर्थगो ।

Colophon :—

इति श्रीकालरात्रिकल्पे पूजाविशेषः ।

Post Colophon :—

रक्षानाथस्य सुतेन कमलाकरेण इदं पुस्तकं लिखितम् ॥

6064.

10046. *Kālarātrikalpa.*

Substance, foolscap paper. $8\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folia, 18. Lines, 12–14 on a page. Extent in ślokas, 325. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete in 13 chapters.

The portion contained in this MS up to chapter 12 runs up to Fol. 25A of the MS described under the previous number (6063).

6065.

10520. *शिवाम्बुकल्पः ।* *Sivāmbukalpa.*

Substance, country-made paper. 7×4 inches. Folia, 16. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 200. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

It deals with the Tantric use of urine as a drink which is stated to be able to drive away all sorts of diseases. A work of the same name said to belong to the *Rudrayāmala* is noticed in Stein. 236.

Beginning :—

ओगरोग्नाय नमः ।

पार्वत्यवाचः ।

देवदेवं प्रगम्यादौ सर्वज्ञं परमेश्वरं ।

प्रगम्य ओतुभिक्षामि शिवाम्बस्य च निर्गीयम् ॥

अत्वा देवमनुष्यामां परिचं सर्वसिद्धिदम् ।
 शिवान्मु कोदृशं चैव किं पलं तस्य सेवनात् ॥
 देव-दानव-मर्त्याच्च किञ्चरा यच्चराक्षसाः ।
 पश्चगाच्च पिण्डाचाच्च विश्ववेतालज्ञमभकाः ॥
 हौनचानाच्च ये केचित्तदर्थं कथयत्त मे ।

...

ईश्वर उवाच ।

...

शिवान्ममस्तं देवि उत्प्रस्तामदेहिनो ।
 परिचं परमं पुरुणं देहशुद्धिकरं परम् ॥

पर्वत्युवाच ।

ग्रहणं धारणं यासं केन मन्त्रेण धारयेत् ।
 तदहं परिएक्षामि यदि तुष्टी महेश्वरः ॥
 शिवान्मु कोदृशं चैव कोदृशं तस्य साधनम् ।
 ज्ञापो कुरु मन्त्रदिव कथयत्त प्रमादतः ॥

ईश्वर उवाच ।

...

प्रातःकाले सुशिष्ठोऽयं चटिकावां चतुष्यम् ।
 उत्थाय साधकयेत् सूचोत्सर्गं च कारयेत् ॥
 आदिधारो परित्यज्य मध्यधारां तु ग्राहयेत् ।
 अन्तधारो परित्यज्य रथं विधि समाप्तरेत् ॥
 पात्रं परिचं वस्त्यामि इह्न देवि मनोरमे ।
 मृणिका-काठपात्रेषु चमीपात्रं तथैव च ॥
 चौनीपात्रं श्रीफलं वा विनवजं मञ्जदन्तयोः ।
 श्रावपात्रं कच्छर्पं वा विश्वामित्रं च मौक्किकम् ॥

धूत्वा च मन्मये पात्रे वटपात्रे च लावकैः ।
 वंशपात्रे च कर्त्तयं इहूपात्रं तथैव च ॥
 श्रेतकाचमये पात्रं करपात्रं तथा एवः ।
 वर्जयेत् सर्वधातुर्ना लोहमात्रं तु धारयेत् ।
 तेन मार्जितपात्रेण अघोरास्त्रेण धारयेत् ।
 तथात्रं मन्त्रग्रोधनं च पवित्रा चोपकारयेत् ।
 तथात्रं ग्रोधनं देवि वच्यामि तव सुन्दरि ।
 प्रखावादि तथा मात्रा कूर्चदनं कुलेश्वरि ॥
 इति पात्रग्रोधनं च तवाये कथितं मया ।

...

4B. इति सिद्धान्तकायाकल्पः ॥

भेषजं प्रदग्नं वच्यामि प्रदग्नं चैकायमानसः ।
 गन्धकं चिफलायुक्तं भद्रराजं च पारदम् ॥
 लोहवृग्ं तथा वडं हरिद्रां च शिवान्वना ।
 कर्त्तयं च सदा देवि तस्य गोगभयं कुतः ।
 गन्धकं पारदं घोषं चिफला सिद्धिमूलिका ।
 राजबौत्रसमायुक्तं शिवान्वसवितं पिवेत् ॥

End :—

14B. यो गुरुरहितो पानं शिवान्वु क्षयते नरः ।
 मूत्रपानं क्षतं तेन स नरो पापसम्भवान् ॥
 नरके लभते वासः शानयोनि तु प्राप्यते ।
 सततं पिवति मूत्रं चम्तं विधिना विना ॥

...

Colophon :—

इति श्रीहरगौरोसंवादे शिवान्वकल्पः सम्पूर्णः ॥

6066.

8796. गायत्रौकल्पः । *Gāyatrīkalpa*.

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Lines, 13 on a page. Extent in slokas, 45. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

The present MS has been noticed in L. I. 443. The work deals with the details of the worship of Gāyatrī and is in the form of an interlocution between Nārada and Caturmukha.

6067.

5604B. वनदुर्गाकल्पः । *Vanadurgākalpa*.

Substance, palm-leaf. $15 \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 42. Lines, 4, 5 on a page. Extent in slokas, 503. Character, Udyā. Appearance, good. Complete in 16 chapters.

It deals with the details of the worship of Vanadurgā. The colophon to the twelfth chapter allocates the work to the *Mantravarasamhitā*.

Beginning :—

ओदुर्गाय नमः ।

हिमवच्छिखरे रम्ये नानास्त्रियमाकुले ।

नानाद्रमलताकौर्मे नानापुष्पोपशोभिते ।

नानापच्छिनिनादैश्च नानामृगगताकुले ।

...

...

वासीनमासने रम्ये देवदानवपूजिते ।

...

क्षापया परया युतं अगम्यं द्वादशेत्यां ।
प्रशस्य दण्डवद् भूमौ पप्रच्छेदं सुनिक्षत्वा ॥

अगम्य उवाच ।

किं रूपं बनदुगांया कान्यङ्गानि विशेषतः ।
उज्जासः कौदृशः प्रोक्तो विनियोगस्य कौदृशः ॥
किं चौर्णं का एनः शक्तिः वर्णानाद् विशेषतः ।
एतत् सर्वं विल्लरेण ब्रूहि मे देवस्तुदन ॥

गृह उवाच ।

साधु प्रष्टस्वया ब्रह्मन् साधकानां हितैषिणा ।
पुरा हिमवतः एषे हैमवया भया श्रुतम् ॥
सर्वश्चुद्धायकरं सर्वश्याधिनिवारणम् ।
ज्ञातमाचेन सर्वेषां भुक्तिमुक्तिफलप्रदम् ॥
अतिगुच्छतमं वस्ये समाहितमनाः प्रदम् ।
सुमनोजप्रदेशं च निमोद्धतविवर्जिते ॥

...

...

द्वादशारं लिखेचक्रं वसन् च(?) समाहतम् ।
तन्मध्ये चण्डिका कार्या तालमाचप्रमाणिका ॥
सप्तशुलप्रमाणेन भासवेत् पंक्तिकं प्रति ।
सप्तशुलमकरायं स्थान् इक्षेनैव च धातुना ॥
दक्षं वै न्वेतवर्गेन चक्रमालिख्य देशिकः ।
क्षुब्धावर्गेन मतिमान् अच्छराणि न्यसेचमुने ॥
दलेष्वद्वारमालिख्य मन्त्रोद्धारपरिचमात् ।
तारं वै कर्णिकायान्तु तस्मिन् श्रावयक्षरं लिखेत् ॥
शवमालिख्य मतिमान् शिष्याय प्रददौ गुरुः ।
उकारं प्रामदले भूले भकाश्वत् द्वितीयके ॥

क्यस्त वास्तु दंकास्तु प्रसु ऐ माः तथैव च ।
 दुः श्रूलां च तथैवास्ते प्रथमे तु दलं न्यसेत् ॥
 भिसगच्छैव तथैव स्पात् उयाज्यस्तु तथैव च ।
 परदुर्गे लिखेत्वा ठितीयं दलं लिखेत् ॥

Colophons of the different chapters :—

7A, इति औगुह्योक्ते औवनदुर्गाकल्पे प्रथमः पटलः; 9A, ०दितीयः पटलः; 10A, ०महूलाधानं नाम छतोयः पटलः; 13B, ०चतुर्थः पटकः; 16A, ०पञ्चमः पटलः; 22A, ०षष्ठः पटलः; 24A, ०सप्तमः पटलः; 27B, ०अष्टमः पटलः; 30A, ०दशमः पटलः; 31B, ०एकादशः पटकः; 32B, इति औमन्त्रवसंहितायां गुह्योक्ते वनदुर्गाकल्पे वादशः पटलः; 35A, ०चतोदशः पटलः; 37B, ०चतुर्दशः पटलः; 38B, ०पञ्चदशः कल्पः; 42A, ०षोडशः पटलः ॥

6068.

10254. संवित्कल्पः । *Samvitkalpa.*

Substance, country-made paper. $6\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia. 8. Lines, 4-7 on a page. Extent in ślokas, 60. Character, Nāgara. Appearance, soiled. Incomplete at the end.

The name of the work occurs on the obverse of the first leaf. The work deals with the origin and Tāntrika use of hemp.

Beginning :—

कलाप्रस्त्रिवरासौनं देवदेवं जगद्गृहम् ।

प्रगम्य परया भक्ष्या पार्वती पर्यपृच्छत ॥

ओपार्वत्यवाच ।

सर्वैर्यधमयं (मै)प्रभो या परा सिङ्गमूलिका ।

गुणादुक्षतरो देव कथिता न प्रकाशिता ॥

उत्पत्तिकारणे देव साधने शोधनं तथा ।

वदि ते हि प्रियतमा वद सर्वामिस्प्रमो ॥

...

4A, चिकटुचिफलायुक्ता खादेत् ज्ञयविनाशिनी ।
हुंठीमार्कविनिरुडी कुमारौसहिता प्रिये ॥

6069.

10147. कनककल्पः । *Kanakakalpa.*

Substance, country-made paper. 11×6 inches. Folium, 1. Lines, 13 and 12. Extent in slokas, 25. Character, modern Nāgara. Appearance, discoloured. Complete.

It deals with the black rites of the Tantras.

Beginning :—

ॐ नमः शिवाय । अथ कनककल्पः । ॐ नमः शिवाय ॥

कनककल्पं प्रवच्यामि महादेवेन भाषितम् ।

मनुष्याणां हितार्थाय सर्वकामफलप्रदम् ॥

प्रान्तिकं पौरिकं चैव वशं चापि जने तथा ।

मोहनाकर्षणे चैव सम्बनेषु विशेषतः ॥

...

कनकस्य तु बोजानि हृषितालं मनःप्रिलं ।

तैलेन सह चूर्गस्य स्त्रीणां मूर्द्धि [तु] दापयेत् ।

Colophons :—

Fol. 1B, इति कनककल्पस्य तु चोगः, इति सर्वोच्चाटनं यन्वं, इति रूपाकरणविधि । इति समाप्ता ।

The last topic in the work is dealt with in Hindi.

6070.

8378B. आसुरीकल्पः । *Āsurikalpa.*

Substance, country-made paper. $5 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 8. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 80. Character, Nāgara. Date, V.S. 1749. Appearance, old and discoloured. Complete.

The work deals with the black rites of the Tantras to be performed with the mantras of a deity called Āsuri the worship of whom is also dealt with in the *Aṅgirā-kalpa* (No. 6061).

Beginning :—

ओगोधाय नमः ॥
 अथ आसुरीकल्पे लिख्यते ॥
 या श्रक्तिर्वक्तोटिभेदभुवने भान्तिभमा भैरवौ
 या श्रक्तिर्वचकमुलकमला आधारगम्भिता ।
 या श्रक्तिर्वपौटमध्यकमले चुका करहम्भिता ।
 सा श्रक्तिर्वषषड्मविहितकला पायात् सदा दासरो (?) ॥
 माहेश्वराकृना पार्श्वे पार्वती दुःखपौडिता ।
 कृपया सुप्रसादेन ज्यं वान्ति च श्रवनः ॥
 निर्धनो धनमाप्नोति राजां संमानमेव च ।
 इत्वेवं पार्वती एष्टं पृष्ठा देवि परंपरा ।
 न तिथिर्व च नक्षत्रं नोपवासो विघ्नीयते ।
 हन्तिकामच्च श्रवणां क्रोध रवाच कारणं ॥
 स्वातं भयासुरीकल्पं एशा शुभनिशुभयोः ।
 तेऽमैव विधिना कार्यं सिद्धिर्भवति निश्चितं ॥

Colophon :—

इति आसुरीकल्पमन्तराजसिद्धिः समाप्ता ।

Post Colophon :—

संवत् १७४८ वर्षे चैत्र कृष्ण अष्टमी श्वौ लिखितं औमाल-
जातीय च । गोपालगोप्यसुतेन आकाशे परोपकाशार्थं सुभमस्य ।

6071.

5883. *Āsurīkalpa.*

Substance, country-made paper. $10 \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folia, 13. Lines, 18. 19 on a page. Extent in slokas, 220. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

This contains a collection of extracts from different works dealing with the black rites of the Tantras to be performed with the mantras of Āsuri.

Beginnings and Colophons of the extracts :—

I. अथासुरीविधानमथर्वविद्योक्तम् ।
 उच्चाटनं स्तम्भमोहौ वशीकरणमेव च ।
 जार्णां मारणं चैव घट्धा प्रोक्तं मग्नीषिभिः ॥
 तत्र विधानक्रमः ।

4B, इत्यासुरीविधानम् ।

II. श्रोगेष्टाय नमः ॥ अथ दितीय आसुरीकल्पः ॥ ग्रन्थान्तरात्
 लिख्यते ।
 न तिथिर्व च नद्युच्चं नोपवासो विधीयते ।
 हन्ति कार्याणि शूचूर्णां साधूर्णां तस्य साधनम् ॥
 अथ राजानं वशीकर्तुकामः ।
 आसुरीः सूपिष्ठायाः प्रतिकृतिं तत्त्वाः । आसुरीसमिद्विरपि
 प्रज्ञालय इच्छिष्ठापादादासभ्य शूचूर्णे चिकित्वा ब्रह्माकां जुड्यात् ।

The portion beginning with अथ राजान् generally agrees with a similar portion in the MS described under No. 6070 (Fol. 4A) above.

6B, इति चासुरौकल्पः समाप्तः ।

III. श्रीगणेशाय नमः ।

पुनर्वसुनक्षत्रे वटवृक्षस्य वंदकं पृष्ठोत्त्वा
गोद्गौरेण सह पिबेत् । वस्या पूज्यं जनयति ।

7B, इति वंदगिकाकल्पः ।

IV. अथासुरौकल्पं वक्षामि ।

कार्त्तिकेय उवाच ।

किलासप्तिखरामौनं देवदेवं मदाप्तिवम् ।
खन्दः पृच्छति तत्कर्म + + + वद मे प्रभो ।
वश्याकर्षण-विदेष उच्चाटस्तम्भमारणं ।
चैलोक्ये तु गतासौरां नियहाय सुखाय च ।
त्राच्छाक्षत्त्वाच्चियो वैश्व शूद्रचैवांश्चात्मः ।
साधयत्वात् तत् ब्रह्म लपया वद मे प्रभो ।

इन्द्रश्च उवाच ।

इहु वस्य महाभक्तमासुरो विदिपूर्वकम् ।
देहन्यास-करन्यास-बद्धन्यास-समन्वितम् ।

12B, इति चासुरौकल्पं सम्पूर्णम् ।

There are 11 lines on Fol. 13 dealing with *vasikarana*. This section begins :—

प्रात्मुखं तु प्रक्षाल्य नपवाराभिमन्त्रितम् ।
यस्य नामा पिबेत्तोर्य सा स्त्रौ च वशगा भवेत् ।

6072.

10341. लघ्वासुरौकल्पः । *Laghvāśurīkalpa.*

Substance, country-made paper. 7×3 inches. Folia, 5. Lines, 10 to 12 on a page. Extent in ślokas, 96. Character, Nāgara. Date, Samvat 1892. Appearance, fresh. Complete.

The contents of the present MS, except the last verse, agree with section IV of the MS described under the previous number.

Colophon :—

इति औसतन्दशाहस्रसंवादे लघ्वासुरौकल्पः समाप्तः ।

Post Colophon Statement :—

लिखितमिदं गावच्छुपाङ्ग-जयगाम-प्रसिद्धेन संवत् १८६२ मिती
फाल्गुन शुक्ल १५ शुक्रै ।

6073.

3322. कक्षपुटतन्त्रम् । *Kakṣapuṭatantram.*

Substance, country-made paper. $12\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 47. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 2,000. Character, Nāgara. Date, Samvat 1849. Appearance, discoloured. Complete in 15 Pañcas.

The work, in 20 chapters, has been published in the *Arunodaya* and in the *Indrajālādisaṃgraha* under the name *Siddhanāgārjunakakṣapuṭa* and also, in 31 chapters, by the Basumatī Press (Calcutta, 1339 B.S.). MSS of the work are described in L. I, 256; IO. IV, 2616; W. 904. It deals with various Tantra rites pertaining to sorcery. MSS of a work called *Bhuvaneśvari-kakṣapuṭa* which may

be a similar work are noticed in *A Catalogue of Sanskrit MSS in the Adyar Library* (Pt. II, p. 194) and in Mad. XII. 5924.

Post Colophon :—

संवत् १८४६ मात्रकावदशम्या + + + शुभम् + + +

6074.

5533. *Kaksapuṭatantram.*

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 53. Lines, 14 on a page. Extent in slokas, 3,000. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete in 20 Paṭalas.

The sources of the work and the topics dealt with in it are indicated as follows (Fol. 1) :—

संसारे बज्जिविस्तीर्णे विद्यासिद्धिरनेकधा ।
प्रोक्षवान् गङ्गाः पूर्वं च एच्छति पार्वतौ ॥
चन्द्रैर्देवगणौ सिद्धिर्सुनिदेश्चिकसाधकैः ।
बद्धदुक्तं हि श्राव्येषु तत्तत् सर्वे विकौकितं ॥
शास्त्रेष्य यामले ग्राहके भौले कौलेय-डामरे ।
सच्छन्दे गाकुले शैवे राजतन्त्रे मटेन्द्रवरे ।
उद्गौशे वातुले तन्त्रे उच्छिष्टे निद्रशावरे ।
किञ्चित्तोमेशतन्त्रे च कालचमडौन्दरे मते ॥
साकिनोडाकिनीतन्त्रे रोदेऽनुयहनियहे ।
कौतुके शिल्पतन्त्रे च कियाकालगुणोत्तरे ।
इष्टमेखलके ग्रन्थे इन्द्रजाले रसार्गवे ।
चार्यवर्गे महादेवे चाल्किं गारुडेऽपि च ॥
इत्येवमागमोत्तरं च वक्तादक्षेग यच्छ्रुतं ।
तत्तत्सर्वं समुद्भूत्य दध्नो इतमिवादरात् ॥

साधकानां हितार्थीय मन्त्रखण्डमिहोचते ।
 वर्णं चाकर्यं स्तम्भं मोहमुचाटमारणं ।
 विदेशं व्याधिकरणं पशुसस्यार्थनाशनं ।
 कौतुकं चेन्द्रजालच वक्षिगौमन्त्रमाधरं ॥
 चेटकं चाहमं दिव्यमदृशं पादुकामतिः ।
 गुटिका खिचरत्वं च मृतसंजौवनादिकं ॥
 तथा कक्षपुटीसिद्धिः साङ्घोपाङ्घमनेकधा ।
 मुसाधं प्रव्ययोपेतं साधकानां हितं प्रियं ॥
 तत्तमन्त्रमुखं जात्वा कर्तव्यं सिद्धिमिच्छता ।
 मन्त्रसाधनकं पूर्वं सिद्धार्थं साधकोन्तमैः ॥

6075.

8470. *Kakṣapuṭatantram.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 87. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 1,050. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Incomplete.

The 19th chapter comes to an end in Fol. 80A. The remaining folia do not contain any colophon.

6076.

9275. *Kakṣapuṭatantram.*

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 1-3. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 75. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Incomplete.

It begins as follows from the middle of one of the verses indicating the sources of the work,

तेज्वरे उड्डीशे चातुले तम्हे उच्चिष्ठ सिद्धप्राप्तवे । किंवदो मेहतन्मे च
कालचम्भेन्द्रे भते ।

6077.

9297. *Kaksapulatantram.*

Substance, country-made paper. 13×5 inches. Folia, 18. Lines, 13 on a page. Extent in slokas, 180. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Incomplete.

This MS contains the first seven Paṭalas and a portion of the eighth.

6078.

9928. *Kaksapuṭatantram.*

Substance, country-made paper. 9×5 inches. Folia, 2-15. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 140. Character, Nāgara. Date, Samvat 1882. Appearance, tolerable. Incomplete.

The only colophon in the MS is found on Fol. 10A. This refers to the 10th chapter of the work.

Post Colophon :—

मासोत्तममासे आवलम्बासे शुधे शुक्ले पच्छे दितीयाचा भौमवासरे
उड्डीष्यपुस्तकं नगनाथभिक्षेत्रा लिख्यते ।

संवत् १८८२ शाके १७४७ समाप्तः । भौमवाय नमः । राम-
चन्द्राय नमः ।

6079.

3187. *दत्तात्रेयतन्त्रम् । Dattātreyatantram.*

Substance, machine-made modern paper. $12\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 23. Lines, 9, 10 on a page. Extent in slokas, 690. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete in 20 chapters.

A MS of the work, complete in 22 chapters, has been described in L. V, 1850, the opening verse of which is not found in the present MS. The work deals with Tantra rites pertaining to sorcery. It has been published in 30 chapters in the *Indrajālādisamgraha* of R. Chatterji. An edition of it in 26 chapters was published with Bengali translation (Vangabhumi Karyalaya, Calcutta, B.S. 1309).

6080.

3465. *Dattātreyatantram.*

Substance, country-made paper. $12\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 8. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 240. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Incomplete.

The present MS contains the first 10 chapters and a portion of the 11th.

6081.

5569. *Dattātreyatantram.*

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 23. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 500. Character, Nāgara. Date, Samvat 1923. Appearance, fresh. Complete in 25 chapters.

Post Colophon Statement :—

ओसंवत् १६२३ वैशाख कृष्ण तिथी ३ भौमे विद्याधर दिवेदेन
लिखितं काङ्गा खार्यं परार्थम् ।

6082.

9394. *Dattātreyatantram.*

Substance, country-made paper. 13×5 inches. Folia, 18. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 510. Character, Nāgara. Date, Samvat 193(?) . Appearance, fresh. Complete in 22 chapters.

Post Colophon Statement :—

संवत् १६२३ चैत्र मुल ।

6083.

10449. *Dattātreyatantram.*

Substance, country-made paper. $9 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 27. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 530. Character, Nāgara. Date, Samvat 1915. Appearance, fresh. Complete in 21 chapters.

Post Colophon Statement :—

संवत् १६१५ मार्गमासि कृष्णपक्षे तिथौ दितीयाचां भौमवासरा-
न्विताचाच्च लिखितमिदं पुस्तकं श्रीमहानन्द-चितेदिता ॥

6084.

1971. साङ्क्षयनतन्त्रम् । *Sāṅkhyāyanatantram.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 29. Lines, 17, 18 on a page. Extent in slokas, 1,250. Character, Nāgara. Date, Samvat 1855; Śaka 1720. Appearance, fresh. Complete in 34 chapters.

MSS of the work, complete in 34 chapters, have been described in L. VI, 2259 and I.O., IV, 2537. A portion of the work has also been noticed in Mad. XII. 5924. It deals with the details of the worship of Vagalāmukhi. According to the colophons the work belongs to the Śaḍvidyāgama.

Post Colophon Statement :—

संवत् १८५५ अक्टे १७२८ मिति आश्रित युक्त चतुर्थो मन्त्र-
वासरे । समाप्तमिदं साङ्क्षयनतन्त्रम् ।

6085.

8487. *Sāṅkhyāyanatantram.*

Substance, country-made paper. $13\frac{1}{2} \times 6$ inches. Folia, 38. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 825. Character, Nāgara. Appearance, old and discoloured. Incomplete at the end.

The present MS runs up to the end of the 29th chapter.

6086.

10484. *Sāṅkhyāyanatantram.*

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 43. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 1,100. Character, Nāgara. Date, Sarvat 1963. Appearance, fresh. Complete in 34 chapters.

Post Colophon Statement :—

ओः पौत्रायै नमः ॥

पौत्रपद्मसमाचौना माध्वीकोन्मत्तमानसा ।

पौत्रनि + फलकुर्वा मारामि वगलामुखौ ॥

ओः पौत्रवर्णायै नमः ॥

समत १९६३ वा० शू० ई शुक्ल ।

6087.

8379. *Sāṅkhyāyanatantram.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 6$ inches. Folia, 39-50. Lines, 14 on a page. Extent in ślokas, 260. Character, Nāgara. Date, Sarvat 1954. Appearance, old and discoloured. Incomplete.

The present MS contains Paṭalas XXX-XXXVIII of which only the last chapter is not found in the previous MS, the last chapter of which agrees generally with chapter 37 of the present MS.

Post Colophon :—

संवत् १६५४ वार गुरु लिखतं औरामदत्तमोसर शुभमस्य
ओश्चिवाय नमः । लिखावितमिदं पुस्तकं मालवीय गयघाट वगला-
सुखो घासा सदा होते हो ।

6088.

10372. विनायकसंहिता । *Vināyakasamhitā*.

Substance, modern paper, $12 \times 4\frac{1}{2}$ inches, Folia, 12, Lines, 8 on a page. Extent in stokas, 204. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete in eight chapters.

It deals with the black rites of the Tantras to be performed with the mantras of Gaṇeśa.

Beginning :—

ओगेष्ठाय नमः ।

कैलासशिखरासौनं देवदेवं महेश्वरम् ।
प्रगम्य यस्या भक्त्या भार्गवो वाक्यमवृतोत् ॥
भगवन् देवदेवेष्ट सर्वलोकहिते इति ।
ततः अत्वा मया सप्तकोटिभेदा मनुष्टमाः ॥
वैनायकाभिधा मन्त्रा भोगमोक्षफलप्रदाः ।
तेषामयन्त्रफलदं चरिशास्य(?) मनुष्टमम् ॥
वैनायकाभिधं मन्त्रं वक्तुमहंसि ग्रहण ।
दिवेष्ट सर्वभूतेष्ट सर्वकामार्थसिद्धये ॥

ईश्वर उवाच ।

साधु एष्ट त्वयेदानों सर्वलोकहितावहं ।
सर्वेषामेव मन्त्राणां प्रयत्नफलसिद्धिदम् ।
चमोर्धं सर्वकार्येषु स्तम्भनादिषु सर्वतः ।
सर्वमन्त्रकारं गुह्यं सर्वकामफलप्रदम् ॥

...

2A, अन्येषां जीवसंचानां चिप्रस्तम्भनकास्त्रम् ।
 रिपुविदेषगकरं विशेषप्रिताद्योक्तव्या ॥
 उच्चाटनकरं तेषां उच्चादमरणं तथा ।
 लत्तकम्मोक्तमन्तराणां भेदानि विविधानि च ।
 प्रयोगाग्नि च सर्वांगि पृथगु संक्षेपतो मुने ।

Colophons of the different chapters :—

Fol. 2A, इति वैनायकसंहितायां प्रथमः पटलः ॥ 3A, इति विनायक-
 संहितायां द्वितीयः पटलः; 4B, °कलमनयनं नाम छत्रीयः पटलः; 6A,
 °आकर्षणबौद्ध चतुर्थः पटलः; 9A, °वशीकरण नाम पञ्चमपटलः; 10A,
 °उच्चाटनं नाम षष्ठः पटलः; 11A, °विदेषगां नाम सप्तमपटलः; 12B,
 °भारणं नाम अष्टमपटलः ॥

Post Colophon Statement :—

लिखित सच्चापं परोग्येह बेली तालुके सौवपुरदः सौवसंकर-
 लाल कारण ॥

6089.

10327. भद्रतन्त्रम् । *Bhadratantram.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 8 by counting
 (marked 1-3, 5, 6, 8, 11, and 15). Lines, 11 on a page. Extent in stokas,
 200. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

This contains mantras and directions in Hindi and
 Sanskrit for the black rites, *mārana*, *uccālana*, etc.

The name of the work is found in a colophon in
 Fol. 8 :—

इति श्रीदेवीश्वरसंचादे तन्त्रमंत्रोक्त । इति भद्रतन्त्रं समूर्यम् ॥

6090.

10389. कालरुद्रतन्त्रम् । Kālarudratantram.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 44. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 880. Character, Nāgara. Appearance, old and worm-eaten. Complete in 21 chapters.

The work is in the form of a dialogue between Kārttikeya and Śiva. It deals with the black rites of the Tantras to be performed with the mantras of deities like Dhūmavatī (ch. 1–9, Fol. 1–20), Ārdrapati (ch. 9–12, Fol. 20–27), Kāli (ch. 15, Fol. 30A–32A), and Kālarātri (ch. 16, Fol. 32A–34B) who is stated to be the spouse of Kālarudra.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

उदामद्युतिमद्युतिप्रतिमटप्रारब्धकूलंकथा
यज्ञेहि स्वसरेण वो जगदरभ्यानं सदा कुर्वता ।
या पद्मापरिसम्भवमभरत्ययैकदोवेष्टरो
पायाद्वो सहखेचरो पुरमहोयश्रीचक्रठौरवः ॥
सर्वविष्वप्रग्रामनं सर्वसिद्धिकरं परं ।
सर्वजौवप्रशेतारं बन्दे विजयदं चहिं ।
ओकरं शङ्खरावासं सिद्धचारणासेवितम् ।
हृदा मुनिननावासं सायुज्यपदमव्ययम् ।

अच्छिमभक्तसंसेव्यमहो कैलासमन्दिरम् ।

तत्र तातं महाशदं कुमारः खादशात्ततः ॥

उवाच परमं वाच्यं नत्वा भवेत् समादरात् ।

चतुर्दश महाविद्याच्चक्रचृड त्वदाच्यथा ॥

अथवाहमहं सम्बन्धविद्विना पार्वतीपते ।
 प्रयोगविद्याविपुलं ग्रन्थसंहारकारकं ॥
 नोक्तवान् मम सर्वेषां किमर्थं करणाकर ।
 एतोमि तव प्रियोमि ब्रह्मचारौ जितेन्द्रियः ॥

...

1B, इन्द्र उवाच ।

साधु साधु महाप्राज्ञ कौञ्चभेदनकोविद ।
 गोपनौर्यं प्रयत्नेन अस्त्रविद्या कदाचन ॥
 देवतार्थं द्विजार्थं च यज्ञार्थं यमिश्रद्वयो ।
 पतिश्रताया गोचैव रक्षणेन न दोषभाक् ॥

...

तूर्यमायवर्णं वेदं नानामन्त्रसमन्वितम् ।
 तन्मध्ये केवलं तूर्यमायवर्णग्रिरक्षाया ॥
 तूर्यात्सर्वेतरं चैव तत्सेखिवभिष्ठोयते ।
 अथवर्णगी शिखा विद्या यो जानाति स ब्रह्मिमान् ॥

...

2A, आदौ धूमावतीं विद्यां वच्छेहं कौञ्चभेदन ।

मन्त्रोद्धारं मन्त्रविद्धि धूमाजपपुरःसरम् ॥
 पुरस्त्वर्याप्रयोगं च इह षा + + रक्षया ।
 धूमावतीमनोर्मध्ये विद्याधूमावती तथा ॥

End :—

मन्त्रसिद्धिभवप्रोति नाच कार्या विचारणा ।
 एवः प्रयोगसमये वच्ये तत् साधनक्रियः ॥
 दव्यार्थी च जपेत् एत्र विल्पमूले निश्चायुतम् ।
 अवब्राद् भाग्यमाप्रोति सुतार्थी लभते सुतम् ॥

According to the colophons the work belongs to the Kālikāgama and every chapter is styled *Atharvāñastravidyā* (अथवैशास्त्रविद्या नाम) .

6091.

8355. दिव्यशाबरतनवम् । *Divyashabaratantram.*

Substance, country-made paper. $10 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 41. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 5,880. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete in 14 chapters.

The work, under the name Śābara, was published in 18 Piṭhas by R. Chatterji in his *Arunodaya* and in the *Indra-jālādisaṃgraha*. The present MS runs up to the end of the 14th chapter.

The name Divyasābara occurs in the colophons of chapters XI and XIV while the colophon of chapter XIII calls it *Siddhaśābara*.

Beginning :—

ओगोप्ताय नमः ।
ओग्रिवशाय उवाच ।

आदिनाथो ल्लानादित्य कालचैवातिकालकः ।
कर्मालो विकर्मालच महाकालच सप्तमः ॥
कालभैरवनाथस्य वटुकस्तदनन्तः ।
भूतनाथो वौरुनाथः ओकराठो दादधो मतः ॥ २ ॥
एते कापालिकाः प्रोक्ताः वौरुन्नीमहापैतैः ।
शिष्याणां रुद्ध्यसंख्या च तानहो विद्यि संदृश्य ॥ ३ ॥
नागार्जुनो जहमरतो हस्तिन्द्रस्तौयकः ।
सत्यनाथो भौमनाथो गोरुद्धार्घर्पटस्तथा ।
अवघटचैव वैराग्यः कंचाधारौ जलंघरौ ।
मार्गप्रवर्त्तका छेते तदत्थ मलयार्जुनः ॥
एतदुक्तं शावसाणां मन्त्राणां सिद्धिदायकाः ।
महादेवो विरुपाक्षः शान्ततत्त्वं निरञ्जनः ।
तच्छावरान् प्रवक्ष्यामि यथावद्वधारयः ।

ॐ आदेश मुरको महाचौनदेश महोयतामदिवौ तहा वसै चोलसर तहा
वैठे अच्छोभवाग चिजटा शिवके माके माथे तारा वसै भक्तके साथे ।

Colophons of the different chapters :—

5A, इति औगोरक्षसिद्धिहरणे दत्ताचेयसिद्धिसोपाने भाषाविधिः ; 9A,
हृतीयं यानं ; 11A, ०चतुर्थोपोठः ; 13A, ०डाकिनौसमानं नाम पञ्चमं सोपानं ;
19A, ०लवंगामैस्वकथं नाम षष्ठं सोपानं ; 21A, ०सर्पेष्वस्त्रिकविषहरणं नाम
सप्तमं सोपानं ; 23B, ०चतुर्थः पटलः ; 25A, ०विषहरणग्रहं नाम नवमः
पटलः ; 26B, ०दशमः पटलः ; 28B, इति औदिव्यशावरे गोरक्षसिद्धिहरणे
दत्ताचेयसिद्धिसोपाने नाम एकादशपटलः ; 33A, इति औसिङ्गावरे ०
चबोदशमं पौठः ; 34A, इति औदिव्यशावरे ०चतुर्दशतमं पौठः ; 36A, इति
औगोरक्षसिद्धिसोपाने चतुर्दशपौठं समाप्तः ।

Two stray leaves at the end of the MS contain a portion from the beginning of the Tantra.

6092.

9460. *Divyāśābaratantram.*

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 2-28. Lines, 9
on a page. Extent in slokas, 550. Character, Nāgara. Appearance, tolerable.
Incomplete.

The present MS runs up to the end of the 8th chapter.

6093.

10486. *Divyāśābaratantram.*

Substance, foolscap paper. 8½×7 inches. Folia, 10. Lines, 25 on a
page. Extent in slokas, 550. Character, modern Nāgara. Appearance,
fresh. Incomplete.

On the obverse of the first leaf it is called Kāliśābara.

The present MS runs up to the end of the 8th chapter.

6094.

10485A. *Divyasaśabaratantram.*

Substance, foolscap paper (bound in book-form). $8\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folia, 10 (by counting). Lines, 13 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

This contains chapters 9–15 of the work which agree with chapters 9–14 in the MS described under 6091 above. Here also some of the colophons (e.g., those to chapters 12 and 14) refer to the work as *Divyasaśbara* while the colophon to chapter 13 calls it *Siddhaśbara*.

6095.

8355B. कालीशावरम् । *Kālisābaram.*

Substance, country-made paper. $10 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 36–40. Lines, 11 on a page. Extent in stokas, 93. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete in three chapters.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ॥

ॐ सहस्र श्रीदेव्यवाच ।

सर्वेषां प्रावरागां च साधनं वद ग्राह ।

शिव उवाच ।

प्रद्यु पार्वति वस्यामि सिद्धशावसाधनं ।

यट्पञ्चाश्चमहादेशाः काविहादिकमाद् दिघा ॥

यट्चिंश्चातिभैश्च प्रत्येकं भेदभाजिते ।

चनन्नसंख्यं देवेश्च सज्जापि दिविधं शिवे ।

नाथोक्तं ग्राहस्त्रपोक्तं नाथोक्तं देशभेदतः ।

शिवोक्तं रूपभेदेन तत्र नाथाभिष्ठे शिवे ॥

चतुरश्चौतिसिद्धोक्तं नाथोक्तं दिविधं मतं ।
 तद्मामानि प्रवच्छामि पृथग् सावहितं भव ॥
 प्रावरं प्रथमं देवि द्वितीयं सिद्धप्रावरं ।
 कुमारीशावरं देवि विजयाशावरं तथा ॥
 कालिकाप्रावरं चैव यजुं च कालशावरं ।
 दिव्यप्रावरनामानि अष्टमं बौशशावरं ॥
 औनाथप्रावरं देवि योगिनौशावरं तथा ।
 तारिणीशावरं देवि बादशं ग्रन्थप्रावरं ॥
 सुखसंख्याशावरे तु साधना समरूपिणी ।
 अघोरशावरं देवि भिन्नमेव चयोदश ।
 अघोरेषि समा देवि तानशं वच्छि संख्या ।
 विड औरो भवेद्यक्षो चामरो मूर्च्योगतः ॥
 प्रत्युयोगे तु परमो द्वितीया सुभूमौ मता ।
 वटके औकरो ज्ञेया महाफलिश्चिवधरौ ।
 शुक्रे तु सुन्दरारम्भा रक्ते कैवल्यचेतना ।
 रक्ताघोरस्य प्रथमः शुक्राघोरो द्वितीयकः ।
 विशमूत्रा धोरकौ देवि प्रत्येकं दिविधौ शिवे ॥
 पश्चोः स्वस्य परस्याय प्रत्येकं च निधा क्रमात् ।
 वटकौरे कुकुरस्य शिवायाः कालगोचरः ॥
 गोचन्यसारिणीमन्त्ये काल्यां तु शुक्रसत्तः ।
 भक्ष्याघोरः पञ्चमः स्यादात्यघोरसत्तदंततः ॥
 चौनाघोरसत्तानौलघोरोपि परमेश्वरौ ।
 नवमः सर्वभक्ष्यास्त्वो धोराघोरो हि दुर्लभः ॥
 सिद्धाघोरसत्ताप्रोक्तः सर्वाघोरसत्तदंततः ।
 तथैव गारुडं देवि इश्वरा परिकौर्तितं ॥
 औवेदगारुडं देवि गारुडं बौशगारुडं ।
 औक्षण्यगारुडं देवि तदन्ते मन्त्रगारुडं ।
 यन्त्रगारुडकं देवि तदन्ते मिद्धिगारुडं ।

श्रीनाथगारुडं देवि चाषोरशगारुडं तथा ।
 दग्धमं श्वावरं नाम गारुडं दग्धधा मतं ॥
 दग्धधा गारुडे देवि साधना सावरो छता ।
 पूर्वांश्चाचे वौश्वेष्वाल्लदंते वौश्वेष्वावाः ॥
 पिशाचोच्छिष्टगणपाः पञ्चिमे परिकौसिताः ।
 उत्तरे चोरभेदाच्च ऊङ्के श्वावरजातयः ।
 पाताले च पाशुपताक्षया कापालिकाः शिव ॥
 श्वावरा गनाभास्यो महामाय प्रकौसिताः ।
 इति संक्षेपतः प्रोक्तं प्रश्नव्य कालश्वावरं ।
 सूर्या होमवेदेवि सर्वश्वावरसिद्धये ॥
 कुमारीश्वावरे देवि डाकिन्या होममाचरेत् ।
 योगिनीश्वावरे देवि विजयावौजमौरितं ।
 श्रीनाथश्वावरे देवि विजयापञ्चमेव च ।
 विजयावौजहोमेन सर्वश्वावरसाधनं ॥
 विजयापृथ्यहोमेन चातुर्वर्णक्रमेण च ।
 होमवेत् परमेश्वानि एववार्त्ततुष्यते ।

Colophons of the different chapters :—

38A, इति श्रीकालौश्वावरे शिवपार्वतोसंवादे वटुकप्रोक्तं परिभाषापटम्
 प्रथमं; 39A, ०कालौसंक्षेपपटलो नाम हितौयः; 40B, ०हतौयः पटलः
 समाप्तः। अथान्यमतं यस्यान्तरे अन्यविषयविनिरूपयां श्वपौडनर्थं गोश्विधिः ।
 41A, इति श्रीकालौश्वावरे ईश्वरपार्वतोसंवादे कालौश्वावरसृतौयः पटलः ।

After the 3rd chapter there is a section in Hindi
with the following colophon :—

इति श्रीश्वावरसकलसाधनं समाप्तं ।

6096.

10485B. *Kālisābaram.*

Substance, foolscap paper (bound in book-form). $8\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches.
 Folia, 6 (by counting). Lines, 13 on a page. Extent in ślokas, 108.
 Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete in three chapters.

6097.

10531. सिद्धशाबरतन्त्रम् । *Siddhaśābaratantram.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 7$ inches. Folia, 1-8. Lines, 18 on a page. Extent in slokas, 160. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Incomplete.

This MS contains the *Madhyakhaṇḍa* and *Uttarakhaṇḍa* of the work.

Beginning :—

अथ सिद्धशाबरतन्त्रं लिखते ॥

ओमहादेवोवाच ।

अदत्ताच्च प्रवच्यामि नानातन्तसारकृत्य नाम प्रयोगविधि प्रदग्ध ।

सर्वज्ञ कौलकं छात्रा + + + + + (?) ।

ब्राह्मणो कामकोष्ठि च तस्य कारणं हेतवे ॥ (?)

आगमोक्ता पुराणोक्ता वेदोक्ता डामरे तथा ।

उडीसे अदितज्ञे च राधातन्त्रे तथैव च ॥

इन्द्ररोवाच ।

मारणं मोहनं स्तम्भनं देवोचाटनं ।

वशी आकर्षणं इन्द्रजालं यज्ञिश्च च रसायनं ।

कालज्ञानं चनाहारं च विघिदध्यनं ।

वन्ध्यापुत्रं + योगं स्तवत्सा सुतजौवनं स्तोप्राप्ता च चन्द्रुभेदः ॥

Colophons of the different chapters :—

1A, इति ओईश्वरौ-इन्द्र-संवादे गुरुभक्तदत्ताचेय अये कथी-सार सिद्ध-
शाबरे प्रथमकल्प परिच्छेदः; 2B, इति ओमहादेवदत्ताचेयसंवादे सावरसिद्धि-
तन्त्रे पञ्चमः कल्पः परिच्छेदः; 3A, इति चाकर्षणप्रकरणं स्तमासं; 3B, इति
दत्ताचेय इन्द्रसंवादे अष्टमकल्पः परिच्छेदः; 5A, मध्यमखण्डं सम्पूर्णम् ॥
6A, इति औपार्ज्जते इन्द्रसंवादे सिद्धिसावरतन्त्रे उत्तमखण्डं परिच्छेदः
संपूर्णम् ॥

Fol. 6B-8B contain the diagrams of a number of *Yantras* with explanatory notes in a vernacular.

6098.

10609. *Siddhasābaratantram.*

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia; (1) 1-18, (2) 13-30 containing respectively Paṭalas I-VIII and Paṭalas X (which begins from the 9th śloka) to XXII. Lines, 10, 18 on a page. Extent in ślokas, 210+914. Character, Nāgara (written in two different hands). Appearance, fresh. Incomplete.

It has not been ascertained whether the portions contained in this MS, not found in the MS described under the previous number, belong to the Ādikhaṇḍa of the work.

Beginning :—

श्रीगणेशाच नमः ॥

सरस्वतौ जगन्नाता प्रलद्धवरदायिनौ ।
कामाद्वौ कुलदेवा च सिद्धेभ्यः साधकामदा ॥

...

2B, एते च बहुतो नामा योगिना भैरवस्तथा ।
सिद्धगन्धर्वसंयुक्ता चृष्टयो ज्ञानकांचित्प्राप्तः ॥
चन्द्रोन्नभूचतुः सर्वे शिववाद-प्रशास्यतः ॥

दुर्वासा उवाच ।

कः शिवः किमिदं ज्ञानं पार्वतौ का प्रशास्यतः ॥
किं मन्त्रं कौलविज्ञानं केन वा सिद्धसाधकाः ॥
ज्ञायते किमिदं ज्ञानं भूतं भव्यं परं परः ॥
तेन सान्तत्तु विज्ञानं तमसं राजसं परा ॥
ज्ञानमद्भूतसंकाशं विज्ञानविजितेन्द्रियः ॥
तेनैव ज्ञायते सम्यक् कथयस्त प्रशास्यतः ॥
यामलैर्ज्ञिवादं कथितं कामदं परा ॥
तस्योदं कामसमाचारं धर्मजैर्विजितं परा ॥
सिद्धगन्धर्वयोगच्च भोगचैव तु भानवाः ॥

वाजः सन्तोषसंकासं प्रालङ्घं पारप्रापकं ।
 निर्धनानाथं धनदं सुभोगं भोगमिच्छतां ।
 व्यग्निमा लघिमा महिमा प्रातिसिद्धिप्रदायकं ।
 विज्ञानं सर्वजन्मानां सिद्धशाब्दपानकं ।
 विवक्षाचर्चसंकाशं विविधावेगवर्त्तुरां ॥

Colophons of the different chapters :—

I. (Fol. 1-18) :—

3B, इति औसिद्धसाबरे अद्वृतमन्त्रपराक्रमे पार्वतीशिवसंवादे सिद्धयोगेश्वरकथितं प्रथमः पटलः; 6B, इति औसिद्धसाबरे मन्त्रशास्त्रे प्रब्रह्मशिव-सिद्धभाषिते एकाखण्डे भानसरकुतेन ग्राह्यानुक्रमः द्वितीयः पटलः; 10A, इति औसिद्धसाबरे महामन्त्रराजविज्ञाने गणपत्याधिकारो नाम छत्रीयः पटलः; 11B, ०मन्त्रराजदीपके गणपतिकल्पे चतुर्थः पटलः; 13B, ०गणपत्यावकारे पञ्चम पटलः; 15B, ०गणपतिकल्पे मध्यप्रलये षष्ठः पटलः; 17A, ०गणपति-कल्पे सप्तमः पटलः; 18A, ०अष्टमः पटलः;

II. (Fol. 13-30) :—

13B, इति औसिद्धशाबरे महामन्त्रराजदीपके गणपतिपटले गुटिका-भमणविधिर्दशमः पटलः; 15A, ०गणपतिकल्पे अमृतसंजौवनौविद्यायामेकादशः पटलः; 17A, ०वैमानिकौविद्यायां द्वादशमः पटलः; 19A, ०गणपत्याधिकारे वारणीविद्यायां चयोदशः पटलः; 20A, ०गणपतिकल्पे अदृष्टिकरणविद्यायां चतुर्दशमः पटलः; 21A, ०धारवन्धविद्यायां पञ्चदशमः पटलः; इति गणेश-कल्पसमाप्तं; 21B, ०मैरवकल्पे धान्यसिद्धिविद्यायां षोडशमः पटलः; 22A, ०धान्यसिद्धौ सप्तदशमः पटलः; 24A, ०नामसहस्रकोऽनामवाचे अष्टादशमः पटलः; 26A, मैरवकल्पे साञ्चौप्रशंसाप्रतिवादे एकोनविंशतिमः पटलः; 27B, मन्त्रराजविधानकं नाम विंशतिमः पटलः; 28A, ०एकविंशतिमः पटलः; 29A, ०भूतनाथोपासनं द्वाविंशतिमः पटलः ॥

The portion after Fol. 29A, which has no colophon, ends with the following date :—

संवत् १८१५ पौष शुक्ल १० चन्द्रदिने शुभं भूयात् ।

6099.

10542. शावरतन्त्रम् । *Sābaratantram*.

Substance, country-made paper. $11 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 21. Lines, 7 on a page. Extent in shlokas, 325. Character, Nāgara. Date, Samvat 1912. Appearance, fresh. Complete in three chapters.

This MS contains incantations principally in Hindi. A similar work called the *Bṛhatsābaratantra* by Śiva has been published by the Lakṣmīvenkatesvara Press (Kalyan—1841 S.E.).

Last Colophon :—

इति श्रीशिवपार्बतीसंवादे गोरखनाथज्ञते सावरतन्त्रे दत्तौय-
प्रकाशणं ।

Post Colophon :—

समाप्तं शुभमस्तु ॥ लिखितं नारायणदत्तचिपाठी । श्री संवत्
१८१२ मिति कात्तौ सुदौ ११ वार मङ्गलके समाप्तं भई ।
भौमवासरे समाप्तं । शिवराम ॥ शिवराम ॥

6100.

8417. शावरमन्त्रचिन्तामणि । *Sābaramantracintāmani*.

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 27. Lines, 8 on a page. Extent in shlokas, 930. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete in 10 chapters.

Beginning :—

ओगोधाय नमः ।

विवेससरस्वत्योगुर्गोः प्रियथतपोधन ।
नृसिंहार्थानसम्पदं वामनार्थं वमाम्बहं ॥ १ ॥
ओकुचाम्भोजयुगले कल्परीषकसंकुले ।
नस्ति लिखना चित्राग्नि लौलासिंहमहं भजे ॥ २ ॥
कुंकारवाचकः साक्षात् महोदयओष्ठकेश[श]रौ ।
हृदि धात्वा प्रवच्यामि यत्तु सिध्यतमेव च ॥ ३ ॥
प्रघोगरूपिणां वौरं महो[य]ओष्ठकेशरौ ।
हृदि धात्वा प्रवच्यामि यत्तु सिध्यतमेव च ॥ ४ ॥
वरांत्मकं वर्णमयं महोदयओष्ठकेशरौ ।
मन्त्रा विष्णुच रदच इन्द्रच मदाग्निः ।
वागों भूतिं रसो गोरौ वन्देहं कार्यसिद्धये ॥ ५ ॥

पार्वत्योवाच ।

भूसुराचिंतनूतेष्ट प्राप्यकंकणांकर ।
लंकेष्टाचिंतपादाङ्गा नमस्ते ग्रांकरौपते ॥
सत्यकोटिमहामन्त्राण्यपमन्त्राण्यनेकग्रः ।
त्वल्टाचान्महादेव अतो मे ग्रान्तिमत् प्रभो ॥
भूतले ग्रावरं मन्त्रं वर्तते साप्रकं विना ।
एसां सिद्धिकरौ विद्यां पावनं वद मे प्रभो ॥

इन्द्र उवाच ।

मम मानसएवाच्छि मच्छेन्द्रेभ्यो महावलः ।
गौडकेरलकर्णाट आ + धुर्जेष्टकः ॥
प्रियपच्चकसंयुक्तो तपस्तेष्ये सुदारुणां ।
तत्र प्रसम्मो भगवान् हुंसरुपौ परात्परः ॥

हंस उवाच ।

किमस्ति कांचित् ब्रूहि आदिनाथ प्रश्नतपरां ।
असाध्यमपि योगेन्द्र वदाम्बेतद्गृहं मम ॥

आदिनाथ उवाच ।

प्रलेकं मन्त्रशास्त्रतु कौलाचारमतानुग्रहं ।
 कौलाचारविहीनस्तु कल्पवान्महादरात् ।
 कटाद्यमस्ति देवेष्ट तन्मन्त्रागममादरात् ।
 पाठान्मन्त्रोत्तप्लादं कुरु चिन्मयविद्यह ।
 इत्यत्तु तु महेश्वर तदादिश्य मिता चयौ ।
 आदिनाथस्तु गिरिजे शिष्यैरध्यापितं मनुः ।
 तस्य तस्य च भाषायां मन्त्रतन्त्रपलक्षणां ।
 प्रयोगं त्रोपसंहारं उत्तरानपि पार्वती ।
 घट् प्रयोगान् कर्मणैव देवतामन्त्रमादरात् ।
 आदौ तदेवतां वचो मत्येन्द्रोक्तिसुभिज्ये ।
 रतिवाणीं रमा ज्येष्ठा दुर्गा चैव तु कालिका ।
 घट्कर्मदेवताः प्रोक्ताः कर्मादौ तां न पूजयेत् ।
 तस्या ध्या[न] च खला तु तन्मन्त्रं जपमादरात् ।
 चिन्तितं च भवेदेवि नाच कार्या विचारमा ।
 अर्चयेदेवतामादौ जितं मन्त्रं कुलेश्वरिः ।
 जपमिद्धिमवाप्नोति ग्रावरं चाङ्गुतं मनुः ।
 घट्कर्मणां च नामानि वच्येह पार्वति इदम् ।
 प्रथमं श्रान्तिकर्मं च वशं चैव तदुत्तरं ।
 लृतोयं सम्मनं कर्म विद्येयं च चतुर्थकं ।
 उचाटनं च गिरिजे प्रथमं कर्ममादरात् ।
 घर्णं माशयाकर्मं च मन्त्रशास्त्रेषु निचितं ।
 लक्षणं तस्य वक्ष्यामि तव पर्वतनन्दिनि ।

End :—

ॐ झों ग्लों ग्लों महामात्रे आषोरशक्ति आषोरपराकर्मे
 आषोररूपे रह्मेहि चिवे आमुकश्चनुं मारय मारय शोशितं पिव
 पिव ग्लों ग्लों झों स्त्राहा ।

एतमन्वन्तु देवेष्टि चायुतं चण्डिकाग्रतः ।
 पञ्चपेहूलिपूर्वन्तु शक्तिः प्रवद्धामाप्रवात् ॥
 बलिं दद्यात् कुकुटं च मद्यमांसादिकं तथा ।
 तथैव प्रेतमूर्मो तु धैर्य्यनुद्दिसमन्वितं ॥

Colophons of the different chapters :—

2B, इति औपार्वतौपुच्च आदिनाथविरचित्[त] पञ्चदाविडग्रावरचिन्तामणि-
 नाम प्रथमः पटलः; 5B, ०ग्रावरचिन्तामणिनाम द्वितीयः पटलः; 8A, इति
 सम्मोहिनीविद्या पञ्चदाविडग्रावरमन्त्रचिन्तामणिनाम द्वितीयः पटलः; 10B,
 इति औपार्वतौपुच्च-निवनाथविरचिते ग्रावरमन्त्रचिन्तामणिनाम चतुर्थः पटलः;
 13A, इति औपार्वतौपुच्च-निवनाथविरचिते पञ्चम-पटलः; 16A, इति
 औपार्वतौपुच्च-निवनाथसिद्धविरचिते ग्रावरचिन्तामणिनाम षष्ठं पटलः; 18A,
 ० सप्तम-पटलः; 20B, ० अष्टम-पटलः; 24B, इति औनवम-पटलः ॥
 इति औपार्वतौपुच्च आदिनाथविरचिते ग्रावरचिन्तामणिनाम दशमपटलः ।

6101.

8372. सुवर्णतन्त्रम् । *Suvarnatantram.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 8. Lines, 10
 on a page. Extent in slokas, 176. Character, modern Nāgara. Appearance,
 fresh. Incomplete.

The manuscript contains chapters from the Suvarna Tantra relating to alchemy. The chapters are not given in their proper order, and are arranged by the compiler or copyist in his own way.

Beginning :—

ब्रह्मागडकन्यं वक्ष्यामि तेन रौप्यकरो भवेत् ।

शनिभौमदिने देव नारं मुखं समाहरेत् ॥ १ ॥

वस्त्रगालितमूर्णव्यं कृत्वा यज्ञेन च पुचकं ।

पात्रं निर्वाणमादाय स्फूर्त्यं हित्यसत्तम ॥ २ ॥

खरमत्वं दशपलं चर्गामधे ततो ददेत् ।
 चारदौ चर्गे पाचमधे तमधे मृचमेव तु ॥ ३ ॥
 चास्याने तु सज्जे समाज्जनीप्रयोजिते ।
 अवमासं तत्र संस्याप्य ततो निःसारयेत् सुत ॥ ४ ॥
 तोलकं शुद्धशुचत्वं माघमात्रं कलं कक्षं ।
 तास्त्रावे ततो दद्यात् तस्य वै कालिका अपेत् ॥ ५ ॥
 ताम्बत्वं गौण्यतां याति कुन्टपृष्ठसमप्रभं ॥ ६ ॥

End :—

अथातः सम्भवत्यामि रुदन्नो कल्पमुत्तमम् ।
 यस्य विज्ञानमाचेगा चैलोक्यविजयो नहः ॥
 तस्य कल्पं प्रवत्यामि रुदन्नो सिद्धिदा वरा ।
 काण्यापदो चतुर्दश्यामहोरात्रमुपोधितः ।
 इन्द्ररं पूजयेदेवं इन्द्रराये जपं चरेत् ।
 कृ नमो भगवते त्वा सर्वविद्यानिवासिमो ।
 धन्वन्तरिप्रसादेन मूलसंवदाम्भङ्ग साहा ॥
 सहस्रशौर्येति जपेन्द्रनं प्रयोगस्त तत्त्वरेत् ।
 पारदं भास्त्रिकं शैलं गन्धकेन प्रमर्दयेत् ।
 चिष्ठीमर्दयेद् विष रुदन्नो इसयोगतः ।
 चक्रं ताम्बे ताम्बे वा एटेन कलकं भवेत् ।
 रुदन्नो तु समानौय तस्म चांगसं चरेत् ।
 तद्वसः सहृदेत् सूतं सूतमत्युभविष्यति ।
 एवचनकं नादृशा संपूर्णा चो ।

Colophons of the different chapters :—

- 1B, इति सुवर्णतन्त्रे शिष्यपरशुभासंवादे दितीयखण्डे कपालकल्पः नवमः ।
 2A, इति सुवर्णतन्त्रे नेतैःगढकल्पः सप्तमः । 2B, . काकारिकल्प-
 खल्पमः । 2B, इति दशमकल्पः । 3A, इति सुवर्णतन्त्रे चिवोरकल्पैकादशः ।
 3B, इति सुवर्ण[तन्त्रे]करटकोपलालाकल्पः चतोदशः । . वस्त्रो पद्माशकल्प-
 खतुर्दशः । 4A, . रक्तचिधारावच्चवस्त्रोकल्पखतुर्दशः । 4B, . चिष्ठारा-

वच्चधातुकल्पः १५। ६A, ० कामधेनुकल्प षोडशः । ६B, ० सिङ्ग-
वस्त्रोकल्पः । ७A, ० स्वर्णपलिनीकल्पालयमः । ७B, ० हरिदावत्सनाभकल्पो
नवमः । ७B, ० काकजहाकल्पः १०। ८A, इति औसुवर्णतम्भे कर्मोपरकल्पः
एकादशः । ११।

6102.

147. दत्तात्रेयसंहिता । *Dattātreyasamhitā*.

Substance, country-made paper. 5×15 inches. Folia, 8. Lines, 8 on a page. Extent in shlokas, 170. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

This is in the form of an interlocution between the sages Sāṅkṛti and Dattātreya. It deals with Yoga topics. The work has been described in L. I. 251.

6103.

4632. *Dattātreyasamhitā*.

Substance, country-made paper. $14 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 9. Lines, 8 on a page. Extent in shlokas, 200. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Complete.

6104.

192. पवनविजयस्वरोदयः । *Pavanavijayasvarodaya*.

Substance, country-made yellow paper. $13 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 24. Lines, 6 on a page. Extent in shlokas, 500. Character, Bengali. Appearance, old. Complete in 9 prakaragas.

The work speaks principally of the Nādis and the Tattvas. It has been published in 315 verses under the title of *Śivasvarodaya* by Gangavishnu Krishnadas (Lakshmi-venkatesvar Press, Bombay, 1978 V.S.).

Several editions of the work in Bengali characters and with Bengali translations are known. The edition of it as published in the *Arunodaya* and in the *Indrajälädisaṅgraha* of R. Chatterji has no division into chapters and is complete in 324 verses. The work as edited by Kāliprasanna Vidyāratna (Calcutta, Dharmayantra, 1294 B.S.) is complete in 21 chapters. The edition of it as published by Basak and Sons (Calcutta) which is called *Svarodayatantra* is complete in 36 chapters.

The present manuscript has been noticed in L. L. 485.

6105.

216. *Pavanavijayasvarodaya*.

Substance, country-made yellow paper. $13\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 13. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 494. Character, Bengali. Appearance, old. Complete.

The present MS has been described in L. I. 484.

6106.

5023 B. *Pavanavijayasvarodaya*.

Substance, palm-leaf. $16 \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 29. Lines, 3 on a page. Extent in ślokas, 450. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

6107.

8770. *Pavanavijayasvarodaya*.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 30. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 450. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

6108.

11099. *Pavanarijayasvarodaya.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 26-30. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 71. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

6109.

8068. युद्धजयार्णवतन्त्रम् । *Yuddhajayārṇavatantram.*

Substance, palm-leaf. $8\frac{1}{2} \times 2$ inches. Folia, 82. Lines, 6 on a page. Extent in slokas, 1,200. Character, Newari. Date, N.S. 390=1270 A.D. Appearance, old and discoloured. Complete in 10 chapters.

This work, which also deals with Svarodaya, is different from a work of the same name described in IO. V. 3040. Though in the form of an interlocution between Śiva and Pārvatī the work is attributed, in this and the following MS., to Bhātottpala, presumably on account of its astrological character.

Beginning :—

ॐ नमो महाभैरवाय ।

मोहान्तकामभयानो जगानी ज्ञानमच्छिमिः ।
कृतसुद्धरणं देव तं नौमि प्रिवभास्करं ॥
केलामश्चिखरासौनं देवदेवं महेश्वरं ।
गग्निङ्गसमाकोणं सुनिसङ्घनिषेवितं ॥
व्यपुच्छच्चगतो देवो पावर्तो पतिवक्षभा ।
वनुग्रहार्थं लोकानां प्रपञ्चं परमेश्वरं ॥

देव्यवाच ।

भगवन् देवदेवेष्टा शाश्वाहुकृतश्चेष्ट ।
ब्रह्मे परमे ज्ञाने विस्पष्टार्थं महेश्वरं ॥
स्वरोदयं परं गुह्यं सुनीनामपि किं एव ।
मत् + + + बुद्धिनो पूर्वसुक्तं त्वया विभो ॥

विस्तरात्तच संक्षेपात् ब्रह्मि मे परमेश्वर ।
 पथपूचकविस्तारं स्वरवर्गं यज्ञोदयं ॥
 पश्चियहस्तराः पश्च वलावलमभिन्नतं ।
 राशिभेदं यज्ञेन्द्रियाणां तदशेन शुभाशुभं ।
 लाभालाभं सुखं दुःखं जीवितं भशं तथा ।
 जयं प्रशाजयं चैव गमनागमनं तथा ॥
 चिन्तितस्य म्यिरांश्वत्वं तथान्यत्प्रश्नायापहं ।
 श्वासौरश्वासयोगेन प्रश्नव्यस्य वशेन च ।
 नामस्त्रिविभागेन नामवर्गक्षेत्रं च ।
 नामनक्षत्राश्वौनां विभागेन स्वरोत्तमं ।
 ग्रालाकाचक्षक्षेत्रेन तथा चक्रहतेन च ।
 प्रश्नस्मारितविज्ञानं कालचक्रेण शाहूर ।
 जातकप्रविभागेन निःसंदिग्धं सुनिचितं
 पथपूचकं पश्चखेट मायचकं सुरेन्द्रम् ।
 प्रहारं शूलचक्रं च जातिनक्षत्र-सम्मतं ।
 चंसमुक्तिविरिक्षात्यं सर्वसिंहासनात्मकं ।
 चापूचकं खड्गचक्रं कलसात्यं तथा परं ।
 तारबङ्गं कोटचक्रं भद्रचक्रमनेकधा ।
 प्रवैचरं गारुदं चक्रं विद्याचक्रेन्द्रेन्द्रम् ।
 नामवर्गाचक्रं देव जयचक्रं नम प्रभो ।
 त्रुच्छ ज्ञोरा-परिज्ञानं चन्द्रावस्थानं पूर्णं ।
 नागोदयन्तु देवेष्ट च + + मि भैरव ॥

End :—

दातव्यमेव देवेशि शास्त्रं परमदुर्लभं ।
 सिङ्गुवलवास्त्रोदयं भक्तिमान् लघ्मध्वने ।
 तेन स्वरोदयं श्वासं भास्यलोकेऽवतारितं ।

Colophons of the different chapters :—

5B, इति युद्धजयार्गवतम्ने परथपचक[स्त्री]दयविधानो नाम प्रथमः पटलः; 9B, ०राशियह षट्पदा[वीष्ट्रिय]भागो नाम हितौयः पटलः; 21A, ०विविधप्रश्नकथानो [नाम छतौयः पटलः]; 27A, ०सतपदोशकसमश्चालाकाचक्खेट चतुर्थपटलः; 34B, ०एकाश्चोत्तिपदचक्कयोगो नाम पच्चमः पटलः; 46A, ०जातकविधानो नाम षष्ठः पटलः; 60B, ०पद्मचक्क नाम सप्तमः पटलः; 66B, ०कोटचक्राधिकसप्तमः पटलः; 74B, ०राज्ञचक्राधिकारो नाम नवमः पटलः; 82, ०तत्त्वप्रकाशाधिकारो नाम दशमः पटलः। समाप्तमिंदं भद्रोत्पलविश्चितमिंदं युद्धजयार्गवमिति ॥

Post Colophon Statement :—

समवत् ३६० अनुनि कृत्या पचम्यामादित्यवान्नरे लिखितमिति ।
ओदैवज्ञसर्ववलस्य पुस्तकम् ।

6110.

4820. *Yuddhajayārṇavalatantram.*

Substance, palm-leaf. $12 \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folin, 65 (by counting). Lines, 5 on a page. Extent in 4lokas, 990. Character, Newari. Date, N.S. 217=1097 A.D. Appearance, old, discoloured and worn out. Incomplete.

All the colophons except the one to the 7th chapter could be traced in this MS.

Post Colophon Statement :—

समाप्तमिंदं भद्रोत्पलविश्चितमिति ॥ समवत् २१७ मार्ग-
शिरमासे चमितपल्ले नवम्यान्तियो उच्चपाश्चान्तीनद्वाचे आयु-
द्धमायोगे शुक्रवारेन सिद्धिदम् । ते दैवज्ञ जन्मना यथादृष्ट
० तथा लिखितं । लेखिको नाम्नि दोषः । दैवज्ञ गजराज + औयं
लेखितं तस्य पुस्तकोऽयम् ॥

6111.

8447. *Yuddhajayārnavaṭantram.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 5$ inches. Folia, 16. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 465. Character, Nāgara. Appearance, old and repaired. Incomplete.

This runs up to a portion of the 5th chapter.

6112.

4816. *Yuddhajayārnavaṭantram.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 10. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 100. Character, Nāgara. Date, N.S. 968. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS contains only the 3rd chapter of the work.

Post Colophon Statement :—

याते वसुरसयहनभयुक्तपदो सम्पूर्णः भोगानन्देन लिखित
समाप्तः । शुभं । सम्बत् ६६८ आवर्गा युक्तदग्धमौ ।

6113.

10603. अकुलागमतन्त्रे योगसारसमुच्चयः ।

Yogasārasamuccaya from the Akulāgamatantram.

Substance, country-made paper. $9 \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 42 of which Nos. 2 and 3 are missing. Lines, 11, 12 on a page. Extent in ślokas, 1,100. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete in 9 chapters.

Two MSS of the work, described in IO. IV, 2565–2566, are complete, respectively in 10 and 9 chapters each.

6114.

4799. योगसागरः । *Yogasāgara.*

Substance, country-made yellow paper. $14\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 38. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 1,100. Character, Newari. Date, N.S. 962. Appearance, fresh. Complete.

This speaks of the conjunctions of planets that are calculated to bring evil upon particular individuals and mentions the rites of a Tantric character that are supposed to avert them.

Beginning :—

योगसोधाय नमः ।

प्रगम्य केशवं शम्भुं ब्रह्मार्गं गगनार्थकं ।
पूर्वोक्तमनसास्याय किञ्चते योगसागरः ॥
चिंग्रदधर्मसप्तसागि सप्तलक्ष्मायतज्यं ।
चेताधुरे गते वर्द्धे योगसागरसम्भवः ॥

भट्टशब्दाच ।

वर्द्ध योगा : ।

युगवेदाकृतिः संख्या जन्मतः प्रश्नतोऽपि वा ।
यहयोगप्रमाणेन ज्ञायते पूर्वोक्तमैक्यत् ॥
एतस्मिन् योगमध्ये तु योगा प्रस्तापतः क्रमात् ।
तेषु खेटप्रमाणेन ज्ञातव्यः पुण्यसङ्कृष्टः ॥

End :—

शुक्र उवाच ।

किं जाप्यं कस्य पूजा च किं दानञ्च किमौषधं ।

भट्टशब्दाच ।

हमसनवनवचोग्नि वौभग्नस्त्राचारं जपेत् ।
अयुताङ्गेन्द्रु कर्तव्यं पूर्वोक्तविधिना सह ।

ततो दाने प्रकर्त्तयं षट्कं दादश्चाहाटकम् ।
 रजतं हिमुणं वस्त्रं दद्यात् पश्चिकाशः च ।
 एतदानेन वै पुत्रं निश्चाकाले विशेषतः ।
 एतदानप्रभावेन चिकुला जायते सुखं ।
 दानाभावे महाद्युखं मद्युग्मा परिभाषितं ।

इति प्रमोदयोगफलं ।

पच्छक्षालको मासो हाटकं सप्तमासकम् ।
 अष्टक्षालको मासो रजतं दशमासकम् ।

Last Colophon :—

इति औद्योगसागरे महाचौनदेशे शुकन्द्रगुरुसंवादे मनोऽहयोगादः
 भग्नसिङ्गान्तं समाप्तः ॥

Post Colophon :—

भग्नपृष्ठकटियोव अधोदृष्टिर धोमुखः ।
 कष्टेन लिखितं यस्य ब्रह्मे न्यतिपालय ॥
 वातेऽस्मिन् नेपालावदे करञ्जतुरवत्तरे तपस्यामासेऽस्मिते पच्चे
 शैलसुतातिष्ठा ग्राणिसुतवासरे एतद्विने लिखितं देवोपक्र-
 मुकानन्देनेति । शुभं भूयात् सर्वदाकाले ।

Names of the topics of the different sections of the work :—

पश्चाश्चत्योगाः ।	मलोन्योगफलम् ।	भवयोगफलम् ।	सौम्ययोगफलम् ।
वातुधान्ययोगफलम् ।	भौधायोगफलम् ।	औमृतयोगफलम् ।	जययोगफलम् ।
आबन्दयोगफलम् ।	पिङ्गलयोगफलम् ।	विषलयोगफलम् ।	समयोगफलम् ।
महोदधियोगफलम् ।	पैश्चात्यक्योगफलम् ।	दामिनीयोगफलम् ।	चक्रदामिनी- योगफलम् ।
वाम्बव - - योगफलम् ।	औमुखयोगफलम् ।	कुरुयोगफलम् ।	राजयोग- फलम् ।
उद्धृतसागरयोगफलम् ।	अर्जाद्वृतयोगफलम् ।	निपातयोगफलम् ।	विजान- योगफलम् ।
युक्तयोगफलम् ।	देवेन्द्रयोगफलम् ।	ग्रुलयोगफलम् ।	भास्त्रभास- योगफलम् ।
भास्त्रसंयोगफलम् ।	चन्द्रान्तयोगफलम् ।	दारकयोगफलम् ।	चन्द्रराज- योगफलम् ।
चतुर्माससंयोगफलम् ।	सागरयोगफलम् ।	भालहारयोगफलम् ।	चिष्य

धातयोगफलम् । कृतयोगफलम् । कुरयोगफलम् । कृतयोगफलम् । वक्तयोगफलम् ।
 जगत्प्रतियोगफलम् । नाशकयोगफलम् । कलापयोगफलम् । मानसयोगफलम् ।
 चनुभवयोगफलम् । शुभयोगफलम् । अन्योन्यप्रकारेण शुभयोगफलम् । वैचित-
 रयोगफलम् । अद्भुतयोगफलम् । शून्ययोगफलम् । नन्दयोगफलम् । जीवयोगफलम् ।
 श्रीयोगसागरे महाचौनदिष्टे शुक्रमनुसम्बादे भनोग्य(श्व)योगदिपश्वास(श्रात्)
 योगः समाप्तः । योगनामानि । प्रष्ठयोगफलम् । कार्ष्णकयोगफलम् । उद्गत-
 योगफलम् । ऊर्जयोगफलम् । चाकुलयोगफलम् । विगतयोगफलम् । कवचयोग-
 फलम् । कवचयोगफलम् । चक्रयोगफलम् । मुदितयोगफलम् । साधारण-
 योगफलम् । विलासयोगफलम् । जीवत्सयोगफलम् । रात्रासयोगफलम् । उद्भव-
 योगफलम् । भीषणयोगफलम् । सौरभयोगफलम् । केन्द्रयोगफलम् । कुलयोग-
 फलम् । मातक्कुयोगफलम् । पद्मजयोगफलम् । पावकयोगफलम् । श्रवयोगफलम् ।
 धूमयोगफलम् । विक्रमयोगफलम् । चतुर्मानयोगफलम् । वौर-
 योगफलम् । प्रभायोगफलम् । हंसयोगफलम् । वर्षरे योगफलम् । गोलयोग-
 फलम् । खजयोगफलम् । शून्ययोगफलम् । सिंहयोगफलम् । केदारयोग-
 फलम् । कारकयोगफलम् । गान्धर्वयोगफलम् । भट्टकौटयोगफलम् । शिव-
 योगफलम् । पद्माचार्योगफलम् । वज्रयोगफलम् । इन्द्रयोगफलम् । वज्रयोग-
 फलम् । श्रम्भयोगफलम् । लोहितास्त्रयोगफलम् । अनलयोगफलम् । विश्वानन्द-
 योगफलम् । महानन्दयोगफलम् । गोलयोगफलम् । प्रत्यापत्तियोगफलम् ।
 पाशयोगफलम् । विनाशहानियोगफलम् । खेटाच्छयोगफलम् । मालायोग-
 फलम् । प्रमोदयोगफलम् ।

6115.

2888. योगसारः । *Yogasāra*.

Substance., country-made yellow paper. 16 x 4 inches. Folia, 37.
 Lines, 6 on a page. Extent in slokas, 900. Character, Bengali. Appearance,
 fresh. Complete in 11 chapters.

This deals with the rites to be performed by a yogin.
 The present MS runs up to the 11th chapter. Two MSS

containing respectively 9 and 12 chapters are described in HPR I. 301, II. 173.

Beginning :—

ओमहादेव उवाच ।

मातमे देवदेवेशि गोगेशि प्राणवलभे ।
 सर्वमातः सुरेशानि संसारतारिके शुभे ।
 तां विना देवदेवेशि संसारं लगावत् प्रिये ।
 एकं संस्पृष्टमिच्छामि वदि तेजुग्रहो मयि ॥
 योगसारं महेशानि कथयस्यानुकम्पया ।
 संसारतस्मो देवि तरशिक्षं यतः प्रिये ।
 असारे धोरं संसारे सर्वदुखमलीमसाः ।
 जायन्ते च मिथ्यन्ते च असंख्या जीवराश्चः ।
 तेयामन्तो महेशानि विद्यते च महौतसे ।
 अनेकदुर्खसम्भाताचेन्द्रियाश्रयतप्यरः ।
 भवन्त्येव महेशानि सम्भाताच्च युगे युगे ।
 केनोपायेन देवेशि नवा भोक्त्रमवाप्नयः ॥

श्रीदेव्यवाच

अस्ति देवः पशुं द्रव्यासूक्ष्मं निष्कलः पशः ।

Colophons of the different chapters :—

8A, इति योगसारे सर्वागमोन्मेपार्वतौशिवसंवादे देहेन्द्रियोदौपनेतमनवपुरस्त्रगाविधिः प्रथमः परिच्छेदः; 15A, ०इन्द्रियादिनियहे पुरस्त्रगो-दौपने श्रीयोगिमाहात्मवर्गमेन नाम द्वितीयः परिच्छेदः; 17A, ०श्रीपुरस्त्रघट-चक्रदर्ढनोदौपनो नाम तृतीयः परिच्छेदः; 19A, ०मुलाधारस्य-देवतादिकथमेन नाम चतुर्थः परिच्छेदः; 20B, ०वाणिलिङ्गोपास्याने पञ्चमः परिच्छेदः; 23B, ०देहस्य-देवतावर्गनक्षाने श्रीबटुकास्य-महादेव-श्रीभैरवोमहित-मणिपुरस्याधिष्ठानचक्रवर्गमो-दौपने षष्ठः परिच्छेदः; 26B, ०हृत्यास्य धारार्थनादिवर्गमेन नाम अष्टमः परिच्छेदः; 28A, ०षोडशदलस्य वर्गमेन नाम अष्टमः परिच्छेदः; 31A, ०श्री-माहस्यां संहितायां षष्ठचक्रे उक्तोदौपने दिदलास्यवर्गमेन नाम नवमः परिच्छेदः;

35A, ग्रन्थाहसारं मंहितायां निगमशास्त्रे सहस्रारे श्रीगुरोः परंब्रह्म-स्तोत्रकवचं
नाम दद्धमः परिच्छेदः; 37A, श्रीगुरोः नहसनामकथनं नाम एकादशः
परिच्छेदः।

6116.

255. योगबौजम् । *Yogabijam.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 8. Lines, 10 on a page. Extent in stolas, 150. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

It is a treatise on yoga according to Nāthism which describes the methods and efficacy of the regulation of the airs in the body. A MS of the work is described in Bik. No. 1233.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीदेव्यवाच ।

नमस्ते वादिनाथाय विश्वनाथाय ते नमः ।
नमस्ते विश्वरूपाय विश्वातोताय ते नमः ।
उत्पन्निष्ठितिसंहारकारिणे केशाहारिणे ।
नमस्ते देवदेवेश नमस्ते परमाक्षरे ।
नमस्ते परिपूर्णाय जगदानन्दहेतते ।
महाशिवं जगद्भावं कारुण्यान्तवारिष्ठे ।
सर्वे जोवाः सुखेद्दुःखेः मायाजालेन विष्टिताः ।
तेषां मुक्तिः कथं देव कृपया वद शङ्कर ।
सर्वमिद्धिकरो मार्गो मायाजालनिश्चलकः ।
जग्मन्त्यजहायाधिनाशकः सुखदौ वद ।
नानामार्गान्वया देव कथितास्तु महेश्वर ।
अधुना मोक्षदं मार्गं ब्रह्मि योगविदां वद ।

इन्द्रम् उवाच ।

बद्धा चेन विमुक्त्यन्ते नाथमार्गमतः परम् ।
तमहं कथयिष्यामि तव प्रोत्या सुरेश्वरि ॥
नानामार्गस्तु दुष्प्राप्य कैवल्ये परमं पदम् ।
सिद्धिमार्गेण लभेत नान्यथा शिवमार्घितम् ॥

End :—

देहो ब्रह्मत्वमायाति जलतो मेन्यवं यथा ।
क्षबन्धतो यदा याति तदा मुक्तः स उच्यते ॥
चिन्मयानि इश्वरानि इन्द्रियानि तथैव च ।
यथा ब्रह्मत्वमापद्धं यथैवाज्यधनत्वत् ॥
एतते कथितं देवि तव प्रोत्या सुरेश्वरि ।
गोपनीयं प्रथलेन कृते धूर्ते ग्राटे खले ।

ओदेव्यवाच ।

गतो मे संशयो नाथ कृपया तव ग्राहण ।
नमस्ते ओगिराजाय सर्वज्ञाय नमो नमः ॥

Colophon :—

इति ओयोगवोञ्च ओशिवशङ्करमार्घितं सम्पूर्णम् । शुभम् ॥

6117.

4340. *Yogabijam.*

Substance, country-made yellow paper. 12×4 inches. Folia, 15. Lines, 5 on a page. Extent in Stolas, 150. Character, Bengali. Date, B.S. 1244. Appearance, fresh. Complete.

Post Colophon Statement :—

सन् १२४४ साल तारिख ७ अगस्त्याश्वम् ।

6118.

5539. *Yogabijam.*

Substance, foolscap paper. $9\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folia, 18. Lines, 18 on a page. Extent in slokas, 128. Character, modern Bengali. Appearance, fresh. Complete.

6119.

9712. *Yogabijam.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 14. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 208. Character, Nāgara. Date, Sañvat 1945. Appearance, fresh. Complete.

Post Colophon Statement :—

लिखितं लक्ष्मीनारायणेन कविता संवत् १८४५ वै. क. १४
मुक्तवार ।

दृग्गा द्रष्टा स्पृहा लच्छा उग्रभा चेति पञ्चमौ ।

कुलं घोलं तथा जातिश्चौ पाशाः प्रकौर्णिताः ॥

पाशबद्धः पशुर्देवि पाशमुक्तो महेश्वरः ।

तमात् प्रवद्वतो योगो पाशनेतान् समुच्छिनेत् ॥

6120.

5854. *महाकालयोगशास्त्रे खेचरौविद्या ।*

Khecarīvidyā from the Mahākālayogaśāstra.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 48. Lines, 5 on a page. Extent in slokas, 300. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete in 4 chapters.

Another MS of the work is noticed in Peters. I. 117.

Beginning :—

ओगोपाय नमः ।

अथ देवि प्रवस्यामि विद्या सेचरौ-संज्ञिताम् ।
 यस्याः संज्ञानमाचेग लोकेभिन्नतरामरः ॥
 स्वल्प्याधिजरायस्तदृशा विश्वमिदं प्रिये ।
 बुद्धिर्वृद्धतरा कृत्वा सेचरौ च समाचरेत् ।
 जराम्भवगदाङ्गो यो सेचरौ वेति भूतले ।
 यम्भादाचार्यतच्चैव तदाभ्यासप्रयोगतः ।
 तां देवि सर्वभावेन गुरुं जत्वा समाचरेत् ।
 दुर्जन्मा सेचरौ विद्या तदभ्यासोऽपि इलंभः ॥
 अभ्यासं मेलनं चैव युगप्रैव सिध्यति ।
 अभ्यासमाच्च-निश्चिता वदन्ति हि मेलनम् ।
 अभ्यासं लभ्यते देवि अन्मजन्मान्तरे क्लिचित् ।
 तदा तु मेलकं योगो लभ्यते परमेत्वरि ।
 तदा तत् सिद्धिमाप्नोति यदुक्तं शास्त्रसत्तमैः ।
 यम्भतच्चैव यदुक्तं मेलकं लभ्यते यदा ।
 तदा शिवत्वमाप्नोति निष्मुक्तः स स्फेर्भयात् ।

Colophons of the different chapters :—

15A, इति औचादिनायप्रोक्तमहाकालयोगशास्त्रे उमामहेश्वरसंवादे
 सेचरौविद्यायां प्रथमः पटलः; 33B, ०दितोयः पटलः; 45A, इति औमदादि-
 नायनिरूपिते ०हतोयः पटलः; 48A, ०चतुर्थः पटलः।

6121.

8409. *Khecarividya from the Mahākālayogaśāstra.*

Substance, country-made paper. 10 x 4½ inches. Folia, 11. Lines, 10
 on a page. Extent in slokas, 330. Character, Nāgara. Appearance, old
 and pasted. Complete in 3 chapters.

6122.

8827. *Khecarīvidyā from the Mahākālayogaśāstra.*

Substance, country-made paper. $9 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2-14. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 450. Character, Nāgara. Date, Samvat 1756. Appearance, old. Incomplete.

But for the first leaf the MS is complete in 4 chapters.

Post Colophon :—

शुभमस्तु । सम्बत् १७५६ शाके १७२१ मार्गशीर्षं द्रुतियायां
गुरुवासरे लौषत दुर्गाप्रसाद तौवारि शुभः ।

After the Post Colophon there occur several lines dealing with *khecari mantra*, *mālakāgulikalpa*, etc. A colophon found in this portion runs :—

इति खेचरीमुद्रावौजयंत्र नाम पञ्चमः पटमः ।

6123.

3111. *योगसिद्धान्तः । Yogasiddhānta.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 9. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 180. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete.

This is in the form of an interlocution between Viṣṇu and Śiva. Viṣṇu asks various questions about the real nature of deities and rites. Śiva gives them a spiritual interpretation and lays stress on true knowledge.

Beginning :—

ॐ नमः शिवाय गुरुभ्यो नमः । चरिहरसंवाद ।

केलासप्तिखरसोन् देवदेवं जगदूर्ज ।

प्रगम्य तं महादेवं मृदित्तेतुं महेश्वरम् ॥

सुकृतं परमं ध्यानं पारं परं च तत्परम् ।

उत्पत्तिः प्रलयो नास्ति ब्रूहि मे परमेश्वरः ॥

ईन्द्र उवाच ।

ब्रह्मा संख्या न जानामि कोटिविष्णोलेयं गताः ।

गङ्गावालुसमो इन्द्रः किञ्चिद्द्यान महेश्वरः ॥ ३ ॥

श्रीभगवानुवाच ।

कोऽसौ ब्रह्मा + + + इन्द्राः के प्रलयं गताः ।

किं विष्णुः पश्यते गर्भे इदं ब्रूहि महेश्वर ।

Colophon :—

इति श्रीहरिहरसंवादे योगसिद्धान्ते क्षोत्रं संपूर्णम् ।

6124.

9966. अमनस्कयोगशास्त्रम् । *Amanaskayogaśāstram.*

Substance, country-made paper. 10×6 inches. Folia, 30. In Tripāṭha form. Character, Nāgara. Date, 1918 Śāla (probably of the Saṁvat Era). Appearance, old. Complete in 2 chapters.

This is in the form of an interlocution between Vāmadeva and Iṣvara on yoga. The text is accompanied by a translation into a vernacular. A MS of the work has been described in Weber, No. 646. A MS (III. B. 14) in the Society's old collection calls the work *Svayambodha* which is stated to be a part of the Śivarahasya (ASB. V. 3979).

Beginning :—

प्रयन्त्य शिरसा देवं कृताङ्गलिखमापतिं ।

श्रीवच्छिन्नप्रदोपायं कथयत्वेति पृच्छति ॥

ईन्द्र उवाच ।

परं ज्ञानमहं वच्छ चेन तत्त्वं प्रकाशते ।

चेन विच्छिन्नते सर्वे व्याघ्रापाप्रादिवन्मनः ॥ २ ॥

आधारादिषु चक्रेषु सुषुप्तादिषु नाडौषु ।
 प्राणादिषु भ्रौरेषु परतत्वं न तिष्ठति ॥ ६ ॥
 तत्र योगस्ताः केचित् केचिद्गानविमोहिताः ।
 जपेन केचित् क्लिश्वन्ति नैव जानन्ति तास्कम् ॥ ७ ॥
 न मौमांसातर्क्षयहग्गितसिद्धान्तपठने-
 वै देवेदान्तेः सूतिभिरभिधानेष्वि न च ।
 न चापि छन्दोद्याकरणकवितालङ्कृतिमयै
 मुने तत्त्वप्राप्तेनिजगूरुमुखादेव विहिताः ॥ ८ ॥
 कायाथ-यहसं कपाल-धरणं किञ्चावलौलुच्चनं
 पाषाणहृतभस्त्राचौवरजटाधारित्वमुन्मृततः ।
 नम्रतं निगमागमादिकविता-गोष्ठीसमाध्यन्तरे
 सर्वं चोदरपूरणार्थपठनं न अथेषः कारणम् ॥ ९ ॥
 इत्ये चाटवमारणादिकुहृतमंवप्रपच्चाङ्गं मैः
 सर्वाभ्यासविचित्रभोगकरणा प्रज्ञानमोगपरः ।
 ध्यानं देहि पदेषु नाडिषु घडाघारेषु चेतोन्ममः ।
 तस्मात् तस्मकलं मनोविचरितं व्यक्ता [६]म[८]स्त्रं भज ॥ १० ॥
 अन्येव जगतो भावा ये च तिष्ठन्त्यनेकधा ।
 तेषां तु त्वच्छोनापि परतत्वं न गौयते ॥ ११ ॥
 अथाह वच्चि भोक्ताय जानं सागत्रि(ति)तां च्यता ।
 निष्कलं निष्प्रपञ्चं यत् परं तत्त्वं तदुच्यते ॥ १२ ॥

...

तत्त्वस्य सम्मुखे जाते त्वमनखो प्रकाशते ।
 अमनस्त्वेऽपि संजाते चित्तादिविलयो भवेत् ॥ २० ॥
 मनःपवनयोनश्चादिनिक्षयादेव विमुच्यते ।
 इन्द्रियार्थे विनिमये वाचां जानं न जायते ॥ २१ ॥

वाल्मीज्ञाने विनष्टे च ततः सर्वसमो भवेत् ।
 यदा सर्वसमो जातो भवेद्यापास्वर्जितः ॥ २२ ॥
 परे ब्रह्मणि संबुद्धो बोगौ प्राप्तवल्लदा ।
 सदाभ्याससत्तानां च यः परो जायते लयः ॥ २३ ॥

End :—

निर्मलसहजस्थितएक्षयेण दिवाशाचिश्चदोऽस्ति ।
 जागरणाप्तवर्जितचिन्मात्रानन्दसंस्थानात् ॥ १० ॥
 उक्ताईविविधैर्विचक्षकर्षयैः प्राप्यच्च वाचोर्जये
 तेजचिन्मात्रमग्रालकमले शून्याम्बरालम्बनं ।
 अस्त्रा सर्वभिदं करान्तरगतं मत्वा मग्नो विभूते
 देहान्ते तमवाच्यमेकममनस्त्वात् तुधैः सेव्यताम् ॥ ११ ॥
 अन्यजन्मछताभ्यासात् स्वयं तत्त्वप्रकाशने
 सुप्तोत्थितस्तु प्रवृष्टे त्वपदेश्वादिना विना ॥ १२ ॥
 शुद्धाभ्यासस्य शान्तस्य सदैव गृहसेवया
 गुरुः प्रसादात्मैव तत्त्वज्ञाने प्रकाशते ॥ १३ ॥

Colophons of the chapters :—

- 12A, इति औचमनस्त्वयोगशास्त्रे लघयोगो नाम प्रथमोध्यायः ।
 30B, इति औइश्वरामदेवत्वषिसंवादे चमनस्त्वयोगशास्त्रे तत्त्वज्ञान-
 निरूपणं नाम द्वितीयोऽध्यायः ।

Post Colophon Statement after the translation :—

ओ १६१८ साल मिति कालिकवदि १४ रोज जिखितं शुभम् ।

6125.

5540. *Amanaskayogaśāstram.*

Substance, foolscap paper. $9\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{4}$ inches. Pages 19-38. Lines, 19
 on a page. Extent in slokas, 240. Character, Bengali. Appearance, fresh.
 Complete in 2 chapters.

The work is called *Amanaskakhaṇḍa* in the present MS. The two chapters are here called respectively *Layayoga-pariccheda* and *Amanaskavivarana*.

6126.

8327. *Amanaskayogaśāstram*.

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 5. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 120. Character, Nāgara. Appearance, old and discoloured. Incomplete.

This MS contains the 1st chapter of the work with the following colophon :—

इति औंदेश्वरप्रोक्तो लयस्त्रहो नाम प्रबोधः समाप्तः ।

6127.

10382. *Brahmajñānaśāstram*.

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 11. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 225. Character, Nāgara. Appearance, old and discoloured. Complete.

Beginning :—

ओगणेश्वाय नमः । औं नमः शिवाय ।

अतः परं प्रवच्छामि प्रख्यं चामृतोपमं ।

दश्मानाहतं नारं सद्यः प्रवयकारकं ॥

चिगौति प्रथमं ग्रन्थं चिंचिगौति द्वितीयकम् ।

चिरिश्वान्वं हतीयं च ग्रन्थश्वान्वं चतुर्थकम् ॥

पञ्चमं तत्त्वनिर्णयं ब्रह्मं वश्वरं तथा ।

सप्तमं कांस्यतालं च मेषश्वान्वं तथाष्टमम् ॥

नवमं वारिनिर्णयं दशमं इन्द्रभिस्तम् ।

नवश्वान् परिवर्जय दशमो मोक्षदायकः ॥

अनाहतं विना नादः करोति दशधा रवं ।
 तेनानाहतशब्दोयं कर्मस्ये विनिर्गतः ॥
 जात्वादौ तु समर्भकं गुरुमुखात् तस्माच्च निर्गम्भकं
 एतस्मात् परतो निरञ्जनपदं तस्माच्च चिद्रोधकं ।
 चिद्रोधात् परमं सर्वप्रभमलं पश्येत् सदानन्दितं
 सिद्धिः पश्यविधप्रकाशतनुभिः संकीडते लौलया ॥

This section in 21 verses comes to an end in Fol. 3B with the words इति अनाहतनादः. A new section, which generally agrees with the *Brahmajñāna Mahātantra* (Nos. 5988-9 above) and is complete in 163 verses, then begins. After a few lines it runs thus:—

कैलासशिखउदासीनं देवदेवं जगदुरुं ।
 एच्छति मम शिवा देवौ ब्रह्मज्ञानं महेश्वरं ।
 कुतः स्फुटिर्भवेदेष्या कथं स्फुटिविनश्यति ।
 ब्रह्मज्ञानं कथं देव स्फुटिसंहारवच्छिंतम् ॥

शिव उवाच ।

अव्यक्ताच्च भवेत् स्फुटिरव्यक्तात् प्रगायत्रिः ।
 अव्यक्ताद्वच्छणो ज्ञानं स्फुटिसंहारवच्छिंत ॥

देववाच ।

ॐकारादिभवा देव कथं विद्याच्छतुर्दश ।
 मन्त्रपूजातपोथ्यानं कम्भोकम्भे च कोद्रुशम् ॥

शिव उवाच ।

ॐकारोद्भवा विद्या धर्मकर्म तथैव च ।
 मन्त्रपूजातपोथ्यानं सर्वसूलभिदं प्रिये ॥

तात्त्व नामत इमाः ।

षड्कुवेदाचत्वारो मौमांसान्वीक्षिको तथा ।
 धर्मप्राच्यं प्रशारणं च विद्या हेताच्छतुर्दश ॥

The following extracts will give an idea of the contents of the work :—

वेदग्रास्तपुराणादि विद्यावैश्ये च सर्वंगा ।
 या पुनः ग्राहकौ विद्या गोप्या कुलवधुर्भिर् ॥
 देहस्थाः सर्वविद्यादि देहस्थाः सर्वदेवताः ।
 देहस्थान्येव तौर्यानि लभन्ते तु गुरुर्गिर्मा ॥
 नृगामध्यात्मविद्येयं मोक्षसौख्यकरी भवेत् ।
 घर्मेकार्मेतपोजयं यत्र सर्वं निवर्तते ॥
 काष्ठमध्ये यथा वहिः पुष्पे गन्धो इसे हृतं ।
 देहमध्ये तथा देव पुण्यपापविवर्जितः ॥
 मुदेयं खेचरौ नाम मनोदंडः स्फूतः प्रिये ।
 ग्रालियामस्तु सहजः पञ्चेन्द्रिय-समचिंतः ॥
 प्रकृतिस्पन्दना देवि ब्रह्माचर्यं परं स्फूते ।
 ब्रह्मज्ञानं युनर्थानं परब्रह्म नमोस्तु ते ॥
 इहा भगवतौ गङ्गा पिंगला यमुना गदौ ।
 विजेयाति हयोर्मध्ये सुधुम्बा च सरखतौ ॥
 चिवेशौसंगमं यत्र तौर्याजः स उच्यते ।
 तत्र ज्ञानं प्रकुर्वाणः सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥

देव्यवाच ।

कौदृशी खेचरौ मुदा विद्या सा ग्राहकौ पुनः ।
 कौदृशध्यात्मविद्या स्यादेतद्वृहि महेश्वर ॥

ग्रिव उवाच ।

मनःस्थिरं यस्य विनावलम्बनं वाचुः स्थिरो यस्य विना निरोधनं ।
 वृष्टिः स्थिरा यस्य विनावलोकनं सेवेत् मुदाऽविचला तु खेचरौ ॥

*** *** *** ***

5A, उमाएच्छमहादेवं पिश्छ-ब्रह्मागङ्गलचामां ।
 पस्ततत्वौह का देव गुरुः के पञ्चविश्वितः ॥

शिव उवाच ।

अस्मिमासं नखाचैव त्वक् रोम च पश्चमं ।
 एते पश्चगुणाः प्रत्यौ ब्रह्मज्ञाने प्रभाविताः ॥
 शुक्रध्वोगितमच्चाच्च मूर्चं लाला च पश्चमौ ।
 अपां पश्च गुणाः प्रोक्ता ब्रह्मज्ञाने प्रभाविताः ॥

...

5B, स श्रौरौ स वेदात्मा अनाशात्मा भवः पुनः ।
 पश्चमात्मा भवेच्छून्यं मनस्त्व विलीयते ।
 रक्तधातुभवेन्मातुः शुक्रधातुस्था पितुः ।
 शून्यध्यानप्रवाहेण गर्भांतिगडोभिजायते ।
 असंनुत्पद्यते पिण्डो चिरमागत्क नश्यति ।
 गर्भध्यानं न जानाति तेनात्मौ प्रविनश्यति ।
 यथा स्त्रं विना निदा यथा चिन्ता विना भवः ।
 तावृश्चोयं जगत्सुषुप्ता गर्भध्यानं तदुच्यते ।
 मनो वशीकृतं चेन जिता चेनेन्द्रियाशयः ।
 जितं जगत्स्थं तेन सदेवासुरप्रभं ।

6A, चिते भवेच्छक्तिः स्थिरे चिते भवेच्छिवः ।
 तद्वे निष्ठले जाते देहस्थोपि(गौ) स सिद्धाति ॥
 शक्तिः कस्य भवेन्द्राम कस्य नाम भवेच्छिवः ।
 एतन्मे निर्णयं ब्रह्म पश्चान्तरानं प्रकाशय ॥

6B, शिव उवाच ।

इच्छाक्रियास्तथाचानं शक्तित्वयमित्यैते ।
 चानशक्तिर्यदा भूत्वा तदा चिते विलीयते ।

देव्युवाच ।

कस्मिन् स्थाने वसेच्छक्तिः चक्रघटकं श्ररौरगं ।
 पातालसम्म कुञ्ज ब्रह्मागडानेकविश्वितः ॥

शिव उत्तराच ।

ऊर्जग्रक्तिर्भवेत् शृद्या त्राघः ग्रक्तिर्भवेद् ।

मध्ये ग्रक्तिर्भवेन्नामौ वदतो ता निरंजनं ।

10A, यदि शून्यमना योगी न किञ्चिदपि चिन्तयेत् ।

ज्ञौवपचेन्नियस्य तदा मुक्तिषुवं भवेत् ।

सर्वावस्थाविनिमयः सर्वचिन्ताविवर्जितः ।

स्ततवद्वर्तते योगी स मुक्तो नात्र संप्राप्यः ॥

...

10B, आलस्यं महती निदा मनस्य कपिचञ्चलम् ।

चिर्मिर्देवि भवेन्नम्यः सिध्यते तत्र योगिनः ॥

End :—

कल्यद्वचिन्तामगिकामग्यः कर्तुं समर्थो हह मुक्तिमाच्च ।

अध्यात्मविद्या विधिना प्रयुक्ता ददाति सद्यः किल मुक्तिमुक्तौ ।

Colophon :—

इति औन्नदोक्षरभाषितं ब्रह्मज्ञानप्राप्तं समाप्तम् ।

Post Colophon Statement :—

लिखितं शिवप्रसादेन ब्राह्मणो ज्ञान्यकुञ्जकः ।

6128.

10255. *Brahmajñānaśāstram.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 9. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 156. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete in 118 verses.

It contains only the second section of the work which agrees generally with the same section as found in the previous MS.

The colophon of the present MS is different from that of the previous MS :—

इति औमहादेवेनोक्तं पार्वतौं प्रति ब्रह्मज्ञानं सम्पूर्णं ।

6129.

5023. घेरण्डसंहिता । *Gherandasamhitā.*

Substance, palm-leaf. $16 \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 28. Lines, 3 on a page. Extent in slokas, 400. Character, Bengali. Appearance, fresh. Date, 1724 S.E. Complete in seven sections.

The work has been published with an English translation in T.P.H. Oriental Series by the Theosophical Publishing House (Adyar, 1933).

6130.

5835. *Gherandasamhitā.*

Substance, country-made paper. $11 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 16. Lines, 8-14 on a page. Extent in slokas, 315. Character, Nāgara. Date, Samvat 1927. Appearance, damaged by rodents. Complete in seven sections.

Post Colophon Statement :—

संवत् १९०० ॥ २७ । मिति आवाठ शुद्धी द्वादशो लिखित
नाशयग्नाय बोगेश्वरको । औकाशीजी । गोरक्षटिक्ष्म वास्यानमे
ओनाथजी सहाय औरामजी सहाय ।

6131.

9099. *Gherandasamhitā.*

Substance, country-made paper. $12 \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folia, 18. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 400. Appearance, fresh. Complete in seven sections.

6132.

9112. *Gherandasamhitā.*

Substance, country-made paper. 13×6 inches. Folia, 7. Lines, 14 on a page. Extent in slokas, 300. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

This MS runs up to the end of the fifth section.

6133.

3281. भावनोपनिषत्प्रयोगविधिः । *Bhāvanopaniṣat-prayogavidhi.*

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 5. Lines, 13 on a page. Extent in slokas, 260. Character, Nāgara. Appearance, dis-coloured and mouse-eaten. Complete.

The *Bhāvanopaniṣad*, with the commentary and *prayogavidhi* of Bhāskararāya, has been published along with the *Kaulopaniṣad* in the Tantrik Texts Series (No. XI) of Arthur Avalon. The text and commentary have been described in ASB, II, 1787-8. The *prayoga* for *japa* begins in the present MS (Fol. 5A-B) after where the printed edition comes to an end. This section begins :—

अथ पात्रासादनं । ततो यूजा । कुलदौपनिषेदनान्तं कृत्वा जपं कुर्यात् ।

End of the MS :—

त्वं माते सर्वदेवौनां प्रौतिदा शुभदा मम ।

शुभं कुरुत्व मे भद्रे यद्योवौम्ये च सर्वदा ॥

लिखितं प्रात्मगा-जयकृष्णेन ।

6134.

4678A. कालिकोपनिषत् । *Kālikopaniṣad*.

Substance, country-made paper. $15\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folium, 1. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 50. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Complete.

The work is stated to be affiliated to the Saubhāgyakānda of the Atharvaveda. A MS of it is described in L. VI. 2194. It has been published in the *Unpublished Upanisahds* (Adyar Library, Madras, 1933—pp. 401–37).

6135.

4678B. अथर्वतत्त्वनिरूपणम् । *Atharvatattvanirūpaṇam*.

Substance, country-made paper. $15\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2A-3A (as marked on the left hand margin), 84A-85A (as marked on the right hand side). Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 75. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Complete.

Though called *Atharvatattvanirūpaṇa* in the colophon the work is introduced as an *Upaniṣad* in the opening line (अथान्योपनिषत्). It deals principally with the worship of maidens (*kumāripūjā*).

Beginning :—

ॐ नमः कमलारस्यविहारिण्यै । अथान्योपनिषत् ।
तथा विचेष्टिं विश्वं विचिन्नयेत् । ग्रन्थमाचेग तां भावयेत् ।
पूजनात् सर्वसिद्धोऽप्सरो भवेत् । अग्निमादिविभूतीनामौऽप्सरो
भवेत् ।

End :—

यताहारी भवेत् । सर्वदा निर्विकल्पमनसा जप्ते चरेत् ।
नान्यः पश्य विद्यते अपनाय मोक्षाय चामन्दाय धर्माय चानाय
इति सङ्कृतं पाठात् सर्वसिद्धिमवाप्नोति । भक्तिहीनाय न दातव्यं
भक्तिपुक्ताय दातव्यमिति ।

Colophon :—

इत्यथव्यंतस्त्वनिरूपयां समाप्तम् ।

6136.

10242. कामराजकौलितोऽद्वारोपनिषत् । *Kāmarāja-kilitoddhāropanisad.*

Substance, country-made paper. $7 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folium, 1. Lines, 28 on a page. Extent in shlokas, 20. Character, Nāgara. Appearance, dis-coloured. Complete.

The work, attributed to the Athīrvāṇaśākhā, has been published in the *Unpublished Upanishads* (Adyar Library, Madras, 1933—pp. 400-401).

Post Colophon Statement :—

लिखितं मालवौयस्त्वनाथरामेण काष्ठां ।

6137.

2466. हारीतस्मृतिः । *Hārītasmṛti.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 12. Lines, 12 on a page. Extent in shlokas, 264. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Though called Smṛti it deals with the Tāntrika *mantras* of different deities. This may be the same as the *Hārītasmṛtau mantroddhāra* (Peters IV. 12). It has, however, no connection with the printed *Hārītasamhitā* (Calcutta, B.S. 1286). But it generally agrees with portions of the *Vṛddha-Hārītasmṛti* (Poona, 1905).

Beginning :—

ॐ औमदारायगचरणो भास्ते प्रपदे औमते नारायणाय नमः ।
 इति मन्त्रः । ॐ चस्य औहयास्त्रमन्त्रस्य नारायणकृष्णिगायत्री-
 च्छन्दः नारायणो देवता चशीषपुरुषार्थं जपे विनियोगः इति संकल्पः ।

Colophons of the different chapters :—

3A, इति चाशीतस्मृतौ हयास्त्रमन्त्रउद्धारं संपूर्णं; 4A, ०अन्त-
 मन्त्रोद्धारविधानं संपूर्णम्; 5A, ०दादशार्गमन्त्रस्योद्धारं लतौयावरणं संपूर्णम्;
 6A, ०मन्त्रोद्धारो चतुर्घावरणं संपूर्णम्; 7B, ०औरामद्वितीयावरणं संपूर्णम्;
 इति लतौयावरणः; 8A, ०मन्त्रोद्धारविधानो नाम चतुर्घावरणं संपूर्णम्; 10A,
 ०मन्त्रोद्धारणो नाम षष्ठो वर्णे संपूर्णम्; 11A, ०औहयग्रीवमन्त्रोद्धारः संपूर्णं;
 12B, इति मन्त्रोद्धारसं पू । इति श्रीहाशीत संपूर्णम् ।

Post Colophon Statement :—

युभं भवतु । लिखोते गङ्गाटटे कोचनपुरजाटा । परकावाद-
 विषे सोमवासरे संवत् ८१ (?) । १६ ।

6138.

8334. सञ्जीवनीविद्या । *Sañjivanividyā.*

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 35 (which are found in a hopelessly disorderly condition, all the leaf-marks being lost). Lines, 7 on a page. Character, Nāgara. Appearance, old. Incomplete.

The work is in the form of an interlocation between Isvara and Vasistha.

Colophons of the chapters :—

इति नौलकरठोयसञ्जीवनीविद्यायां परमस्त्रस्ये मन्त्रोद्धारादि
 प्रथमोऽध्यायः ।
 इति परमस्त्रस्ये नौलकरठोये दितौयोऽध्यायः ।

इति परमरहस्येसङ्गीवनोविद्यायां छत्रोदध्यायः ।

इति नौलकण्ठोवे सङ्गीवनोविद्यायां चतुर्थोदध्यायः ।

इति परमरहस्ये संज्ञीवनोविद्यायामपमाशापद्धरणं नाम
पञ्चमोदध्यायः ।

इति परमरहस्ये संज्ञीवनोविद्यायां सालम्बयोगे नाम
यष्टाध्यायः ।

इति परमरहस्ये सङ्गीवनोविद्यायां सप्तमोदध्यायः ।

इति नौलकण्ठोवे परमरहस्ये संज्ञीवनोविद्यायां नवमोदध्यायः ।

इति परमरहस्ये संज्ञीवनोविद्यायां दशमोदध्यायः ।

इति परमरहस्ये पूर्वसेवाविधिर्वाम एकादशोदध्यायः ।

इति परमरहस्ये संज्ञीवनोविद्यायां होमविधिर्वाम + + ध्यायः ।

6139.

11066. पञ्चदशीविधानम् । *Pañcadasīvidhānam.*

Substance, country-made paper. 6×4 inches. Folia, 8. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 56. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

This speaks of the application of the *Pañcadasī Yantra* or 'magic square of fifteen' (*Cat. Cat.* II. 69) in various magic rites.

Beginning :—

ओगमेष्टाय नमः ।

पञ्चदशीविधिं ।

कैलासशिखरासीनं गौरी एच्छति शङ्करम् ।

पञ्चदशीविधिं ब्रूहि भक्तानां हितकारणे ।

इन्द्र उवाच ।

सन्ति नानाविधिलोके यज्ञ सर्वांगि कौलिताः ।
 पञ्चदशीमहायनं कलौ सिद्धिप्रदायकम् ॥
 गुरुं रज महा+ के देवानामपि दुर्लभम् ।
 मन्त्रोद्धारं प्रवच्यामि ज्ञौं ओं लौं हरा नमः ॥
 एतन्मनं सर्वसिद्धिप्रदायकम् ।
 जलमधिं तथा पूर्वो यज्ञाग्नि च समर्पयेत् ।
 चन्द्रनेत्रं तथा वज्रं वेदवाग्यसस्त्वाय ॥
 मुनिनाग्नयहा औया पञ्चदशी प्रकोर्त्तिता ।
 कथान्तरं प्रवच्यामि प्रघोगस्त्रं महाद्रुतं ।
 रवौ वारेऽकंदुग्धस्त्रं भूमानभस्मना लिखेत् ।
 यस्य वगो समानानि तामध्य विनिक्रियेत् ।
 विच्छिसो जायते मर्त्यरक्षोत्तरशत्रुं जयेत् ।
 पञ्चदशीविलोमन्तु सम्बाकाले विशेषतः ।
 सत्यन्तं लिखितं सम्यक् वाह[ै] करेते च धारयेत् ।
 राजान् वद्धमाप्रोति अन्यलोकेषु का कथा ।

Colophon :—

इति श्रीगौरीश्वरसंवादे पञ्चदशीविधानं समाप्तम् ।

6140.

6541. दक्षिणाचारतन्त्रराजटीका । *Commentary on Dakṣinācāratantrāja by Kāśinātha Bhāṭṭa.*

Substance, country-made paper. 13 x 5½ inches. Folia, 39. Lines, 8 on a page. Extent in stokas, 900. Character, modern Nāgara. Date, Samvat 1961. Appearance, fresh. Complete.

One MS of the Tantra is mentioned in *Cat. Cat. I. 242.*

Beginning :—

ओगोप्ताय नमः । ओदक्षिणामूर्तिशुभ्रभो नमः ।

नत्वा ब्रह्ममयौ देवौं सच्चिदानन्दरूपिगौं ।

ब्रह्मेश्वरविष्णुजननौं भक्तानुयहविग्रहौ ।

दक्षिणाचार्यतन्त्रस्य गुरुणामुपदेश्टः ।

गडार्थादग्न्यटीकेयं काशीनायेन तन्यते ॥

इह खलु पूर्वोक्तज्ञानार्थादितन्त्रेण जगदम्बाया दक्षिणाचार्यतन्त्रस्योक्त्वात् तत्र च वर्णव्यवस्थाया चाच कथ(?)नादविशेषेन वैदिकस्यापि वामाचारप्रस्तौ वैदिकत्वभक्तु इति तदत्त्वार्थै[] दक्षिणाचार्यस्य मिश्रतयोक्त्वेन असिश्रितया ज्ञानार्थं च एवः पृच्छति । भगवद्विति । वृजस्यवस्ति नियं त्वमित्यनेन शिवस्यैव लक्ष्मि-स्थितिच्चकर्त्तुलं घोषते । तथाच श्रीशिवपुराणे ।

स्तुष्टे प्रवर्त्तको ब्रह्मा स्तुतेवि[] शुर्विमोऽकः ।

संहारस्य तथा रुदस्तयोर्नित्यं नियामकः ।

2A, अन्यतोगो वामाचारस्योगः । अत्र नाम कालिकामोऽप्यौविष्ये सरामांसमधुमद्यादिवैः समाधानं वामाचारप्रकृत्या प्रत्यक्षिकोमस्यानं + + + इति कृत्वा संपूजयन्ति अधोमुखं चिकोगमधोमुखमेव इति पूजयन्ति । दिगम्बरद्वयवकादयस्य स्त्रियमुक्तानां कृत्वा ऊर्ढं चिकोगमं पूजयन्ति । इति उत्तराचारिणां रहस्यम् । अत्र वज्र वक्तव्यमन्ति । तत्र अवैदिकमार्गत्वात् मा(म)स्याहमपि न भवति ।

[The four lines quoted above are also found in Lakshmi-dhara's commentary on the *Saundaryalahari* (p. 130, Government Oriental Library Series, Mysore, 1896).]

ओमेष्वरं च ।

प्रतिलोमान् पुष्पवतो यवनान् चौड़कौलिकान् ।

व्याचारहीनान् [श्रु] द्वाच वृद्धा नैव पठेच्छ्रुतिम् ॥

कौम्भे रकादशाध्याचे ।

कापालं [पांच] शर्वं च चामलं वाममाईतं ।
 श्वंविधानि चान्यानि मोहनार्थानि तानि तु ॥
 चे कुशास्त्राभियोगेन मोहयन्तीच मानवान् ।
 सया हृष्टानि शास्त्राणि मोहयैवां भवान्तरे ॥
 इति वचनदेहेन वाममार्गादीनां मोहकत्वसुक्तम् ।

Last Colophon :—

इति औमद्वृडोपनामक-शिवराम-भट्टाक्षर-जयहामभट्टाक्षर-
 जयरामभट्टाभिघ्र(?) -वाराणसीगर्भसम्बन्ध-शिवभक्तस्तु-तन्त्रशास्त्र-
 धुरौगादद्विगाचारानुसारिकाद्यौनाथविश्चितायां औदक्षिणाचार-
 तन्त्रराजटीकायां गुडार्थादर्शाभिधायां बहूविंशः पटलः ।

Post-colophon Statement :—

श्रीदक्षिणामूर्तिगुरुभ्यो नमः ।
 यावद्विवगासमुदो यावद्विवगमगिडितो भेदः ।
 यावद्विवगिडितो तावदिदं पुस्तकं जयतु ॥
 संवत् १८६१ । मो आधार शुदि २ । श्रीगुरुभ्यो नमः ।
 मालवीयवालमुकुन्दस्येदं पुस्तकम् ।

6141.

196. तन्त्रचूडामणौ पौठनिर्णयः । *Pithanirṇaya from the Tantracūḍāmāni.*

Substance, country-made yellow paper. Folia, 3. Lines, 3 on a page. Extent in Alokas, 80. Character, Bengali. Appearance, old. Complete.

The present manuscript is noticed in L. I. 446. Two more MSS of the work have been described previously under Nos. 5956-7.

6142.

5526. वामकेश्वरतन्त्रे नित्याषोडशिकार्णवः । *Nityā-*
sodaśikārnava from the Vāmakeśvaratantra.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 109. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 4,500. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

In the present MS the text is accompanied by the commentary of Bhāskararāya both of which run from the beginning up to V. 43, and then jumping on to VIII. 111b go to the end. Both the text and commentary have been published in the Ānandāśrama Sanskrit Series (Poona, 1908). For descriptions of other MSS of the text and another commentary cf. Nos. 5939ff above.

Post-colophon Statement :—

व्याख्यानदावृद्धीयचेत्रासित इममलिखत् सेतुबन्धाभिधानं ।
 यस्य देवस्थलौव्यन्वयस्त्रिजनितः कालतिष्ठा महान्तम् ॥ (?)
 संख्यावहर्वसंख्याप्रथित । सेतुबन्धरामेश्वर सम्पूर्ण । शुभमस्तु
 समाप्तम् ॥

6143.

5721. *Nityāṣodaśikārnava from the Vāmakeśvaratantra.*

Substance, country-made paper. $9 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 384. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 8,000. Character, Nāgara. Appearance, good. Complete.

In the present MS also the text is accompanied by the commentary of Bhāskara.

Of the concluding verses of the commentator the present MS has only the first line of the first verse.

6144.

6538. चक्रसङ्केतचन्द्रिका । *Cakrasamketacandrikā.*

Substance, country-made paper. $12\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 4. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 120. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

The work contains the text of, and a very short commentary by Kāśinātha on, a selected number of verses of the *Yoginīhrdaya* portion of the *Vāmakeśvaratantra*. The commentary agrees so closely with the commentary of Amṛtānandanātha that it almost looks like an abridgement of the latter. For other MSS of the *Yoginīhrdaya* and its commentary cf. Nos. 5942ff.

Colophon :—

इति श्रीमद्भूषणामजयरामभट्टसुतवारामसोगर्भसम्बव-काश्चौ।
नाथविश्विता चक्रसङ्केतचन्द्रिका ।

The original from which the present MS was copied appears from the following post-colophon statement to have been in Kāśinātha's own handwriting :—

इदं काश्चौनाथ भट्टभडेन लिखितम् ।
मालवीयवालमुकुन्दस्येदं पुस्तकम् ॥

6145.

232. भूतभैरवतन्त्रे बौजकोषः । *Bijakosa from the Bhūtabhairavatantra.*

Substance, country-made paper. Folia, 5. Lines, 6 on a page. Extent in slokas, 75. Character, Bengali. Appearance, old. Complete.

The present MS has been described in L. I. 479. For other MSS of the *Bhūtabhairavatantra* cf. No. 5857 above.

6146.

9347. वौरतन्त्रम् । *Viratantra.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 21. Lines, 7, 9 on a page. Extent in slokas, 336. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Incomplete.

The present MS contains eleven chapters dealing with different Tantra topics. From the colophons some of the chapters appear to be taken from the *Viratantra* and some from the *Kālitantra*. Some of the colophons, however, do not mention the name of any original Tantra. The beginning of the first chapter, which according to the colophon belongs to the *Viratantra*, agrees with that of the *Kālitantra*. The work may be a compilation containing selected chapters from various Tantras. For descriptions of other MSS of the *Viratantra* and *Kālitantra* cf. respectively Nos. 5925ff and 5930ff above.

Colophons:—

4B, वौरतन्त्रे सपर्यां-पटलं; 5A, दुष्करण-पटलं; 6A, नैमित्तिक-पटलं; 7B, वौरतन्त्रे कामनाविधि-पटलं; 9A, सिद्धविद्या-पटलं; 11B, वौरतन्त्रे पटलं; 13B, कालौतन्त्रे रहस्य-पटलं; 15A, आचार-पटलं; 17A, सिद्धविद्या-पटलं; 20A, सिद्धविद्या-पटलं; 21A, कालौतन्त्रे परमरहस्ये कालिका-पटलं समाप्तं।

6147.

3917. उत्तरतन्त्रे अभिषेकविधिः । *Abhiṣekavidhi from the Uttaratantra.*

Substance, country-made paper. 14×4 inches. Folia, 33A-35A. Lines, 11 on a page. In tripāṭha form. Character, Bengali. Appearance, old. Complete.

Beginning :—

अथोत्तरतन्त्रोक्ताभिषेकविधिलिख्यते ।
अभिषेकाद् विना भुक्ते.....
चत्वारि तस्य निष्ठन्ति चायुर्विद्या वशो बलम् ॥

शिव उवाच ।

गुरुमत्त्वं सर्वतत्त्वेषु तत्र गेहेन पार्वति ।
अभिषेकं प्रवक्ष्यामि सर्वसिद्धिप्रदायकम् ॥

End :—

अभिषेकेण शत्रूहेन पूर्णाः सन्तु मनोऽयाः ।

Colophon :—

इत्युत्तरतन्त्रे श्रीशत्रूजेश्वरोसम्बादे सर्वसिद्धिप्रदा + भिषेकः
पटलः ।

For the description of a *Svapnādhyāya* belonging to the *Uttaratatantra* cf. No. 5896 above.

6148.

3651. गौतमौयतन्त्रम् । *Gautamiyatana*.

Substance, country-made paper. $13\frac{1}{2} \times 2$ inches. Folia, 14. Lines, 4 on a page. Extent in ślokas, 200. Character, Bengali. Appearance, worn out. Incomplete.

The present MS contains extracts from different portions of the work. The first extract begins with II. 64 and the last extract ends with X. 186 of the work as published by the Basumati Press of Calcutta. For the description of another MS of the work cf. 6004 above.

6149.

152. गौरीकचुलिका । *Gaurikañculikā*.

Substance, country-made paper. 12×3 inches. Folia, 1-15. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 430. Character, Bengali. Appearance, old. Complete.

This contains medical recipes for use against various diseases. The use of some of the medicines is to be accompanied by the muttering of *mantras*. The name of the work is found differently in different manuscripts—*Gaurikañculikā*, ^o*kāñjalikā*, ^o*kañcukī*, etc. Editions of the work have been published under the name ^o*Kāñcalikātantra* (Calcutta, 1886; Bombay, 1831 S.E.). According to some of the MSS the work forms a part of the *Gopālasaṃhitā*. The present MS has been noticed in L. I. 476.

Colophon :—

इति गौरीकचुलिका समाप्तम् ।

6150.

10191. *Gaurikañculikā*.

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 19. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 426. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1959. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

इति गोपालसंहितायां इति गौरीकचुलिका समाप्ता ।

Post-colophon Statement :—

शुभ सन्वत् १८५६ कार्त्तिकशुक्ल ६ शुक्रे ।

6151.

10451. *Gaurikañculikā.*

Substance, machine-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 39. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 460. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1930. Appearance, fresh. Complete.

Colophon:—

इति श्रीगोपालसंहितायां छर्गोरोसंवादे गौरीकच्चुको
समाप्ता (स) ।

Post-colophon Statement:—

शुभमस्तु ॥ मङ्गलमस्तु । संवत् १६३० मासानां मासोत्तमे मासे
वैशाखमासे छबापत्ते रकादश्चो वृधवासरान्वितायां शुभं भूयात् ।

6152.

2898. *Gaurikañculikā.*

Substance, country-made yellow paper. $16\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 1-19, of which Nos. 15-16 are missing. Lines, 5 on a page. Extent in slokas, 350. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

Colophon:—

इति गोपालसंहितायां छर्गोरोसंवादे गौरी[कच्चु]लिका समाप्ता ।

6153.

11214. *Gaurikañculikā.*

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 1-30, of which 9, 11, 13, 19 and 27 are missing. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 340. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

The name of the work is given as *Gaurikañcukī* on the obverse of Fol. 1.

6154.

11341. [Gaurikāñculikā.]

Substance, country-made paper. $11 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 12. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 275. Character, Nāgara. Appearance, old. Incomplete.

The present MS seems to contain a version of the work. It occasionally agrees with the Bombay edition of the *Gaurikāñcalikātantra*. The beginning of the work as described in L. I. 476 is found in Fol. 5A. It quotes from works like *Rasacakracūḍāmani* (Fol. 1B) and *Brahmayāmala* (Fol. 9B).

6155.

8971. [मेरुतन्त्रम् । Merutantra.]

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 12. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 275. Character, Nāgara. Incomplete.

This contains (Fol. 1–9A) the *pīṭharahasya* section of the *Merutantra*, i.e., the concluding portion of Paṭala X (verses 801–917) as also an extract (Fol. 9A–12B) dealing with the cults of Kapālinī, Kullā and Kurukullā.

6156.

11350. आसुरौकल्पः । Āsurikalpa.

Country-made yellow paper. $12 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 5. Lines, 7–9 on a page. Extent in ślokas, 75. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

This work gives first of all the rules for the muttering of the mantras of the deity for ordinary purposes. It then proceeds to describe the procedure to be followed in the performance of the black rites with mantras of the deity. This latter portion generally agrees with Section II of the MS described under No. 6071.

Colophon:—

इति अथवावेदे आसुरोक्त्यः समाप्तः ।

This colophon is followed by a number of *dhyānas* of the deity.

6157.

10530. उलूककल्पः । *Ulūkakalpa.*

Substance, country-made paper. 9×5 inches. Folia, 5. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 72. Character, Nāgara. Appearance, old and discoloured. Complete.

The work speaks of various preparations made with different organs of an owl mixed with other materials and describes the application of these preparations in magic rites in some of which Tantric mantras should be used.

Beginning:—

ओगलेष्ट्राय नमः ।

कथयस्य समासेन उलूकस्य तु निर्णयम् ।
पार्वती एच्छते देवं यद्यहं तव वक्त्रभा ॥ १ ॥

अथ उलूकस्य प्रयोगः ।

मोहनं सम्भनं चैव उच्चाटनमतः पश्म् ।
रक्षणं मारणं प्रोक्तं वशोकरणमुत्तमम् ॥ २ ॥

तदुक्तम् ।

उलूकस्य तु नेत्रेण रोचनागौरसर्वपाः ।
कुङ्कुमं नागकेशं च समभागानि कारचेत् ॥ ३ ॥
ममद्याने सप्तदिवसं भूमौ तत्र च स्थापयेत् ।
यस्य दद्यामुखवासं स वशो मार + तकं (?) ।

उलूकस्य तु नेचे तु मार्जारस्य तथैव च ।
 रक्तं मिथितं क्रत्वा वचौक्रत्वा विचक्षणः ।
 महातेलेन प्रज्ञात्य इमश्चाने वा चतुर्वये ।
 तेनैव कञ्जलं याहुं नेचयो रक्तयेत्ततः ।
 दत्तमाचेगा तेनैव अदृश्यो जायते नहः ।
 उलूकचक्षुः संयाहुं रोचनाकुडुमेन तु ।
 तत्सम्भ बागपृथं तु समभागानि काशयेत् ।
 अनेन तिळकं कुर्यात् राजा खौवश्चमानयेत् ।
 उलूकस्य तु जिज्ञान्तु अश्वगन्ध-मनःशिला ।
 कुडुममश्वलाजा च रिहमूचेगा(तु)पेषयेत् ।
 अनेन तिळकं कुर्यात् राजस्खौवश्चमानयेत् ।

End :—

उलूकस्य तु अंधास्त्रि-महियास्त्रि-शूकरास्त्रि सह मास-केशे +
 + + + मट्ठित्वा भूमिं खनेत् ॥ ८३ ॥ यस्य हारे स्थापयेत्
 सप्तवाराभिमन्तितेन सप्तरात्राणि चियते ॥

Colophon :—

इति श्रीभैरवप्रोक्त उलूककल्पः समाप्तः ।

6158.

10122. कामरुतन्त्रम् । *Kāmarulantra.*

Substance, country-made paper. 10 x 6 inches. Folia, 21 (by counting). Lines, 23 on a page. Extent in shlokas, 442. Character, Nāgara. Appearance, old and discoloured. Incomplete.

This is a work, mostly in a vernacular, containing incantations, directions for the preparation of magical drugs, etc.

Colophons:—

इति मन्त्रावलौ सम्पूर्णम् ।

इति श्रीमहारहस्ये कामरुतन्त्रे शिवकालीसंवादे प्रथमः पटलः ।

इति श्रीकामरुतन्त्रे महाकालीशिवसंवादे विश्वास्त्रानं नाम
दितीय पटलः ।

इति ० मन्त्रावलौ संपूर्णम् ।

इति श्रीशिवकालीसंवादे कामरुतावलौ चतुर्थोऽध्यायः ।

6159.

11271. *शक्तिसङ्गमतन्त्रम्* । *Saktisāngamatantra*.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2-109, of which Fol. 3, 65-78, 81-83 are missing. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 1,170. Character, Newari. Appearance, fresh. Date (written in a later hand), N.S. 709. Incomplete.

Two more MSS of the work have been described under Nos. 5951-2. The present MS contains chapters 2-9 (Fol. 15B-50A), 23-24 (Fol. 87B-107A) as well as portions of chapters 1 (Fol. 2-15B), 10 [?] (Fol. 50A-64B), 20 (Fol. 79A-87B) and 25 (Fol. 107A-109A)—all of Book II. The colophon of chapter 20 has no indication of the number of the chapter while the colophons of chapters 23-4 have the numbers 12 and 13. The correct numbers given in the description are in accordance with those found in the colophons of the MS described under No. 5951 above.

6160.

11333. *Saktisāngamatantra*.

Substance, machine-made modern paper. $9 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1-85, 1-64, 1-112 (the last leaf without any leaf-mark). Lines on a page, 9-10, 9-10, 10-12. Extent in ślokas, 2,100, 1,540, 2,500. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Date, Samvat 1949. Incomplete.

Post-colophon Statement:—

अहोदिकृनवचन्नेऽन्दे विक्रमादिवत्सरे ।
 मधुकाणा-घण्ठिदिने शुक्रवारेण संयुते ॥
 ग्रक्तिसंगमतन्त्रस्य पतुर्यं खण्डमुत्तमम् ।

The present MS contains Books I, II and IV complete respectively in 21, 11 and 73 chapters. Books indicated as II and IV in this MS agree with Books IV and II of the MS described under No. 5951, of which chapter 63 of Book II corresponds to chapter 67 of Book IV of the present MS.

6161.

2261. [सांख्यायनतन्त्रम् । *Sāṃkhyāyanatantra.*]

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 3. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 50. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Incomplete.

This deals with the *Vagalāhṛdayamantra*, its use and application. It constitutes the 28th chapter of the MS of the work described under No. 6086, though there are some additional verses here not found in that MS.

6162.

11269. शिवोपनिषत् । *Śivopaniṣad.*

Substance, country-made paper. 18×4 inches. Folia, 1-21. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 656. Character, Newari. Date, 845 N.S. Appearance, fresh. Complete in seven chapters.

Post-colophon Statement:—

सम्पूर्ण ८४५ । कार्त्तिक-ज्यादशमी उत्तरपश्चिमी शुक्रवारे
 तक्षिन् दिने औलालासिंग लिखितमिदम् । यदि शुद्धमशुद्धं
 वा घोषनौर्यं महद्वृष्टैः । शुभमस्य ।

Another MS of the work is described in ASB. II. 1812.

6163.

11292E. *Sivopanisad.*

Substance, country-made paper. $14\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 1-28 (as marked on the right margins) or 253-280 (as marked on the left). Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 640. Character, Newari. Appearance, good. Complete in seven chapters.

Same as above.

6164.

6075. [त्रिपुरतापिन्युपनिषत् । *Tripuratāpinyupaniṣad.*]

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{4}$ inches. Folia, 8. Lines, 13, 14 on a page. Extent in slokas, 150. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

This generally agrees with the *Tripuratāpini Upaniṣad* as published in the *Śākta-upanishads* (Adyar 1925, pp. 11ff). The present MS, which has no division of chapters, runs up to about the end of the second chapter of the published work. One colophon appearing in the present MS at the place where the first chapter comes to an end in the published work runs (Fol. 5A):—

इत्याधवेशीये महोपनिषत् ।

6165.

11343. कालाभिरुद्रोपनिषत् । *Kälagnirudropaniṣad.*

Country-made yellow paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 7. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 100. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Though called an *upaniṣad* this is only a manual containing a description of the ceremony of marking one's body with *vibhūti* or sacred ashes.

Colophon:—

इति श्रीनन्दिकेश्वरप्रोत्तं कालाभिरुद्रोपनिषत् सम्पूर्णम् ।

II. DIGESTS.

A. COMPREHENSIVE AND GENERAL WORKS.

Parasurāma,

6166.

6560. कल्पसूत्रम् । *Kalpasūtra*.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 23 (of which the first two are written by one hand and the rest by another). Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 550. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete in ten khaṇḍas.

The work in ten khaṇḍas with a supplement of eight khaṇḍas has been published in the *Gaekwad's Oriental Series* (Baroda, 1923). For a *paddhati* based on khaṇḍas 3–5 of this work cf. *Sundarīpūjanapuddhati* (below). The work, in Sūtra form, deals principally with the worship of Śrīvidyā, though it has sections devoted to other deities as also to Tantra form of worship in general.

6167.

8938. *Kalpasūtra*.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia, 56. Lines, 6, 7 on a page. Extent in ślokas, 550. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete in ten khaṇḍas.

6168.

8780. *Kalpasūtra*.

Substance, country-made yellow paper. 11×4 inches. Folia, 17. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 550. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1732. Appearance, old. Complete in ten khaṇḍas.

Post-colophon Statement:—

शुभमस्तु । सम्बत् १७२२ समये आषाढ़काश्चयोदयस्त्रियो लिखित-
मिदं स्मृतं औचरिकाश्चकावर्त्तिना ।

6169.

637A. *Kalpasūtra.*

Substance, country-made paper. $12\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folia, 23. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 550. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete in ten khandas.

Umānandanātha.

6170.

637B. *नित्योत्सवः । Nityotsava.*

Substance, country-made paper. $12\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{4}$ inches. Folia, 21. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 500. Character, Nāgara. Date, Samvat 1864. Appearance, old. Incomplete.

This contains only a portion of the third chapter of the work, beginning with the last verse of the introductory section and ending with the section called *Kratvarthaniyama* (pp. 36–80 of the edition of the work as published in the *Gaekwad's Oriental Series*—Baroda, 1923). The work lays down the procedure of worship on the lines indicated in the *Kalpasūtra*, the topics dealt with in the Sūtra being explained here with quotations from various works.

The present MS along with the preceding MS is described in L. IV. 1467, under the name *Vidyākalpasūtra*.

Post-colophon Statement:—

संवत् १८६४ ज्येष्ठशुक्ल चयोदयस्त्रियो गुरुवारः ।

6171.

5769. *Nityotsava.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 72. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 1,350. Character, Nāgara. Date, Samvat 1858. Appearance, old and worn out. Incomplete.

The present MS contains the third section of the work (pp. 35–143 of the printed edition).

Post-colophon Statement:—

ओ संवत्सरे १८५४ समवनाम भाद्रपद मा. सु. प. रकादश्श।

यशस्विता १३४६।

6172.

Śaṅkarācārya.

8542. *प्रपञ्चसारः* | *Prapañcasāra.*

Substance, country-made paper. $11 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 204. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 3,200. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete in 36 chapters.

The work has been published in Vols. 3 and 18–19 of the Tantrik Texts Series of Arthur Avalon (Calcutta, 1914, 1935) and in Vols. 19–21 of *The Works of Śaṅkarācārya* (Sri Vanivilas Press, Sreerangam).

6173.

5581. *Commentary on the Prapañcasāra entitled
Prapañcasāravivaraṇa by Jñānasvarūpa.*

Substance, palm-leaf. $16\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 160. Lines, 4, 5 on a page. Character, Udiya. Appearance, fresh. Complete in 34 chapters.

An incomplete MS of the work is described in IO. IV. 2562.

Beginning:—

ओगोपाय नमः ।
 + + + + + वेनापि पूर्णोरुं प्रकल्पितम् ।
 भाति सर्वजगद्गेतुरस्तैषा सरस्ततौ ।
 समदाय + वसुज्ञौः सञ्चल्प लयाधु नोचते ।
 प्रपञ्चसारवित् + + महाय परिशुद्धये ॥

Last Colophon:—

इति चामस्तरूपौये प्रपञ्चसारविवरणे चतुर्ख्लिष्टः पटलः ।

Post-colophon Statement:—

बोरुओगोपायसिंहदेव-महाराजाङ्कुरविजयसुभाज्ये समस्त एव
 ओ + ज्येष्ठकृष्णाच्योदयो द्वौ सोमवारे श्रीरामचन्द्रपुरश्चासनमहाजन-
 देववाचपौताम्बर-ग्रन्थपरिचितमिदं पुस्तकं समाप्तम् ॥

6174.

8543. *Commentary on the Prapañcasāra called
 Prapañcasāravivaraṇa.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 103. Lines, 12 on a page. Extent in stokas, 4,000. Character, Nāgara. Date, Samvat 1684. Appearance, old. Complete in 34 chapters.

Post-colophon Statement:—

वेदाङ्गतर्कचन्द्रेहि गणेष्वेदे विकामार्क्तः
 पालगुन्यां भानुचे वरे भौधरप्रसादतः ।
 काश्यां पद्माकरेमैतत् लिखितं स्त्रेषुभिन्नये ।
 स्वस्ति [ओ]महारागास्यां सम्बत् १६८४ पालगुनमासे शुक्लपक्षे
 पुस्तिमास्यां तिथौ मन्दवारे वैविद्यमोक्षातौय.....करेण लिखितं
 स्वप्रसोपकार्ये ।

Though the name of the author of the commentary is not found in the present MS nor in the MSS described in Ulwar (2230. Extr. 646) and Mad. XV. 7939 it is ascribed to Padmapādācārya in the colophons of another MS of the work belonging to the old collection of the Society (No. III, B. 24). The *Sūcipustaka* while recording the present MS attributes the work to Jñānasvarūpa.

The commentary has been published in the Tantrik Texts Series of Arthur Avalon (Vols. XVIII-XIX, Calcutta, 1935). The present MS runs up to the 35th chapter of the printed edition.

6175.

8544. Commentary on the Prapañcasāra called Prapañca-sārasambandhadīpikā by Damrubodha.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 212. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 6,000. Character, Nāgara. Date, Samvat 1948. Appearance, fresh. Complete in 32 chapters.

The name of the commentator is found in the last colophon of the present MS as well as of the MS described in Mad. Tr. (R. No. 5299) where, however, he is called Uttamabodha. The colophons of another incomplete MS of the work belonging to the old collection of the Society do not mention the name of the author. The last chapter in the present MS, referred to as 32, agrees with the 36th chapter of the printed edition.

Post-colophon Statement:—

सम्बत् १९४८ मो असाड् वदि ६ वार सनिचर मुभमस्तु ।

Last Colophon:—

इति श्रीमत्परमहंसपरित्राजकाचार्यश्रीमद्भुमरप्रकाशपूज्यपाद-
शिष्येण द्वन्दव्येन कृतायां श्रीमत्परमहंसारसन्नवदीपिकायां
दाचिंश्चपटलः । समाप्तोऽयं यज्ञः ।

Beginning :—

वन्देऽहं दक्षिणामूर्च्छि सर्वविद्याप्रवर्त्तके ।
 भुक्तिसुखयोः प्रदातारं सर्वं च शृदये स्थितं ॥
 हृष्ट्वान्नमत्सार्थं विवक्षितार्थं
 करोति या भक्तजनस्य वाचः ।
 सरस्वतौ सा कृपया गिरे मे
 प्रपञ्चसारार्थं तनोतु ॥
 जयति विविद्विविष्वर्धमिनं धाम निकं
 करिसुखमखिलार्थप्राप्तो सार्थवाहम् ।
 यदवज्ञमतिरासौदात्मतन्त्रस्य ग्रन्थो-
 रपि गुरुचर्चलाभप्रवानोकान्तारायः ॥
 दृष्टा यो दिव्यदृष्टिः कलियुगसमये मन्दभाग्यान् मनुष्यान्
 तस्माच्च ग्रन्थः सुशब्दजनविधिर्मत्कृतो निष्फलः स्थात् ।
 इत्याविभूय एव्यग्रं पुनरपि कृतवालन्तर्कारं गिरीश-
 कं वन्दे ग्राहारामं महिततमवधाभ्यर्थिताङ्गुजामार्थम् ।
 यत्कटाक्षलवेनाहं प्राप्तवान् ईदृशात्मताम् ।
 वैकुण्ठवागिसंजं ते ब्रह्मभूतं गुरुं भजे ।
 परिसमन्ति चतुर्दशविद्याः स्वयमुपेत्य सदैव यमार्थम् ।
 अमरराजसरस्वतिनामा सुनिर्वचं स्फुरता मम विचे ।
 वास्त्वाविशेषानालोक्य सारं संगृह्य यत्रतः ।
 प्रपञ्चसारसन्वन्धदीपिका रचते मया ॥

6176.

Girvāṇendra.

10323. प्रपञ्चसारसंग्रहः । *Prapañcasārasaṃgraha.*

Substance, country-made paper. 7×5 inches. Folia, 8. Lines, 10 to 13 on a page. Character, Nāgara. Appearance, old and discoloured. Fragmentary.

The MS contains only the 17th chapter of the work which is an epitome of Śaṅkarācārya's *Prapañcasāra*. Other MSS of the work are described in Ulwar (2231. Extr. 647), CS. V. 50, IO. 2, 6144 and Mad. XV. 7940ff.

Beginning:—

अथ श्रीप्रपञ्चसारसंग्रहे गौवर्ण्योन्नविश्चिते सप्तदशः पटलः
१७ लिख्यते ।
अथ मन्मथविद्वानसुच्यते ।
सम्मोहनकृष्णः गायत्रौहन्दः मनोभवदेवता इ वीरं ।

6177.

Lakṣmaṇārya.

2787. शारदातिलकम् । *Sāradātilaka*.

Substance, country-made paper. 9 x 4 inches. Folia, 134. Lines, 10 to 16 on a page. Extent in ślokas, 4,300. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete in 25 chapters.

Two very old MSS of the work (one dated Śaka 1427 or 1505 A.D. and the other older still) are reported to be in the Library of the Dacca University (*Indian Antiquary*, 1926, p. 121).

This is one of the most popular Tantrik compilations. The following editions of the work may be mentioned: (1) Rasik Mohan Chatterji's edition published in his *Vividhatantrasamgraha*. (2) Litho edition with the commentary of Rāghavabhaṭṭa (Benares, 1886). (3) Arthur Avalon's edition with the commentary of Rāghavabhaṭṭa in two volumes (Calcutta, 1933). (4) Benares Sanskrit Series edition (Benares, 1934).

6178.

2880. *Śāradātilaka*.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 92. Lines, 14. 15 on a page. Extent in ślokas, 4,300. Character, Nāgari. Date, Saṃvat 1810. Appearance, fresh. Complete in 25 chapters.

Post-colophon Statement:—

संवत् १८१०। वैशाखे मासि शुक्लपक्षे द्वादशमिन्दुवासरे
तारोपनामा गुणाकरेण लिखितोऽयं यज्ञः स्वार्थं परार्थं। तेन
श्रीपवननन्दनः प्रीचताम्।

6179.

3809. *Śāradātilaka*.

Substance, palm-leaf. $14\frac{1}{2} \times 2$ inches. Folia, 176 (by counting). Lines, 5 on a page. Character, Bengali. Appearance, old and dilapidated. Incomplete.

6180.

4849. *Śāradātilaka*.

Substance, palm-leaf. $13\frac{1}{2} \times 2$ inches. Folia, 3-240, of which Nos. 4, 5, 66, 70, 71, 75, 78-82, 84, 88, 99, 100, 103, 109, 123, 127, 132, 135, 139, 142, 143, 153 to 157, 162, 163, 165, 167, 168, 173, 178, 177, 191, 216, 226, 232, 233, 238 are missing. Character, Bengali. Date, L.S. 652. Appearance, old and worm-eaten. Incomplete.

Post-colophon Statement:—

लक्ष्मी ६५२ आश्विन शुद्धि महानवमी तिथौ श्रीभक्तपत्ने सद-
पाध्याय श्रीइश्वरेवशम्भवामाज्या श्रीचगदाधशम्भवः लिखित-
मिदं गुरुकर्मिति।

6181.

9063. *Sāradātilaka.*

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2-20. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 350. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Incomplete.

The MS contains the first two pāṭalas, and a part of the third.

6182.

11304. *Sāradātilaka.*

Substance, modern ruled paper bound in book form. 13×9 inches. Pages, 1-20 (without any leaf mark) + 1-282 (with writing generally on one side of the paper). Lines, 36-45 on a page. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS contains chapters 1-15 and 78 verses of chapter 16. The text is accompanied by the commentary of Śīrapāṇi called *Mantrayātraprakāśikā*. A considerable portion of the text including the whole of chapter 5, however, has no commentary.

Beginning of the commentary:—

इयानं हरि नत्वा मन्त्रवन्तप्रकाशिका ।
ग्रादातिलके यत्रात् क्रियते ग्रौरपाणिना ।
इह यम्यासमे विष्विषातकं देवताकोचनस्यम् महलं कृतम्
निवृत्ति निकानन्देति ।

6183.

5868. *Commentary on the Sāradātilaka by Pūrnānandāśrama.*

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 58. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 1,125. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete.

Beginning:—

नत्वा श्रद्धारमात्मानं पूर्णानन्दाच्चमाभिषः ।

शास्त्रदातिलकव्यास्यां लिखिति स्तेषुसिद्धये ।

The date (1675 V.S.) of composition of the work is recorded at the end, as follows:—

पूर्णानन्दाच्चमेमोदं लिखिता शिवप्रौतये ।

नृतनगकलागर्थे विक्रमाकांत् प्रमाणातः ॥

मार्गंश्वीर्यं पच्छिमे वासरे बुधसंचिते ।

6184.

5907. *Commentary on the Śāradātilaka.*

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{4} \times 6$ inches. Folia, 113. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 2,200. Character, Nāgara. Date, Samvat 1746. Appearance, fresh. Complete.

It explains selected passages of the Śāradātilaka. The author's name is not given.

Beginning:—

निश्चानन्देति । आगमपञ्चे सक्तितेन कथयति । अनिश्च
अकारो वासुदेवः । संकर्मणात्माद्वारो हकारः । औकारो
निश्चा तद् शशाङ्कसुक्तं अर्द्धचक्रयुक्तं तैः । हौं इति प्राप्तादभन्न
उक्तः ।

Post-colophon Statement:—

शुभमस्तु । संवत् १७४६ समय फाल्गुन सुदौ नवम्यो भग्न-
वासरे गङ्गासन्दिघौ पुष्पपुरे लिखितमिदं पुस्तकम् प्रसाद-
लेखकेन ब्रह्मचारि-बालकव्यास्य पठनार्थं । शुभमस्तु । सिद्धि-
रस्य ।

6185.

Ānandatīrtha.

5499. तन्त्रसारसंग्रहः । *Tantrasārasaṁgraha.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 16. Lines, 15 on a page. Extent in ślokas, 525. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete in four chapters.

A good number of MSS of the work and of commentaries on it are known (Cat. Cat. I. 222, II. 47; HPR. III. 125; IO. 2, 6130). After the fourth chapter a section on what is called *sudarśanahoma* is appended.

The work deals with the details of the worship of Viṣṇu.

Beginning:—

श्रीवेदव्यासाच नमः ।

श्रीमदानन्दतौर्थे-भगवत्पादाचार्येभ्यो नमः ।

अथवच्छभवेश्वेष्ट्रवन्दितः कमलापतिः ।

अगन्तविभवानन्दशक्तिज्ञानादिसद्गुणः ॥

विधिं विश्वाय सर्गादौ तेन एषोऽज्ञलोचनः ।

आहृ देवो रमोत्सङ्कुविलसत्पादपङ्कजः ॥

अहमेकोऽखिलगुणो वाचकः प्रसादो मम ।

अकाशाद्यतिशान्तान्तः सोऽयमष्टाचत्तरो मतः ॥

स विश्वतैजसप्राचे तु श्रौयात्मानासात्मना ।

परमात्मजानात्मयुञ्जी मद्वप्याच्च वाचकः ॥

तदपभेदाः पश्चाश्चर्मत्येऽ मम चापराः ।

पश्चाश्चर्दग्नीवाच्याक्ता वर्णसारांभेदिताः ॥

दिरघुपद्मकचतुःपश्चेत्येवाद्युग्मगः ।

अज आनन्द इन्द्रेशावुय ऊर्ज चतुर्भवाः ॥

Colophons:—

3B, इति श्रीमदानन्दतौर्य-भगवत्पादविरचिते श्रीमत्तत्त्वसारसंग्रहे प्रथमोऽध्यायः; 4B, इति द्वितीयोऽध्यायः; 9B, इति तृतीयोऽध्यायः; 15A, इति तत्त्वसारे चतुर्थोऽध्यायः; 16A, इति सुदर्शनहोमः।

6186.

5500. *Tantrasārasamgraha.*

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 2-87. In Tri-pāṭha form. Character, Nāgara. Appearance, old and worn out. Incomplete.

The text in the present MS is accompanied by the commentary of Vedavyāsa, son of Janārdana. Save for the first leaf, the MS is complete.

The commentary ends:—

वेदव्यासकृता तत्त्वसारभावप्रबोधिनी ।
चतुर्थाध्यायगा भूयात् प्रौढै मध्यवस्तिंहयोः ॥
निर्विशेषवराहादिरूपिणीं मध्यवक्त्रम् ।
निर्विशेषसच्चिदानन्दविग्रहं वृहरिं भजे ॥

Colophon:—

इति श्रीमदानन्दतौर्य-भगवत्पादाचार्यविरचितस्य श्रीमत्तत्वसारसंग्रहस्य जनार्दनसुल-वेदव्यासविरचितायां पदभावप्रबोधिन्या टीकायां चतुर्थोऽध्यायः।

Post-colophon Statement:—

संवृत् + + + + + आश्विन

6187.

Kṛṣṇānanda.

4755. तत्त्वसारः । *Tantrasāra.*

Substance, country-made paper. $14 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia (which are in a hopelessly disordered condition in the later portions of the MS), 316 (by counting). Lines, 8, 9 on a page. Extent in slokas, 5,000. Character, Newari. Appearance, old and discoloured. Incomplete (?).

This is the most popular Tantrik digest in Bengal. MSS of it are found in and outside Bengal (Mad. XV. 7845ff.). Several editions of it are known. Of these, mention may be made of the editions of Rasik Mohan Chatterji, Panchanan Tarkaratna (Vangabasi Press, Calcutta, 1334 B.S.) and Upendranath Mukherji (Basumati Press, Calcutta, 1929).

This and the following MS have not the second of the two concluding verses but have the following line instead :—

श्रीकृष्णानन्दभट्टाचार्योवसंयहं दृष्टानघोङ्कत्वा प्राप्ताग्नि घोरमध्यापय
साम्भूतम् ।

6188.

11288. *Tantrasāra.*

Substance, country-made paper. 17×4 inches. Folia, 1-287. Lines, 8-10 on a page. Extent in ślokas, 5,000. Character, Newari. Date, 831 N.S. Appearance, fresh. Complete.

Post-colophon Statement :—

संवत् ८३१ भाद्रपद शुक्ल षष्ठिं तिथौ अनुशासानक्षेत्रे प्रोति-
क्षेत्रे शुक्रवासरे कन्याराश्चिगते सवितरि, विष्वराश्चिगते चक्रमसि ।

6189.

5015. [*Tantrasāra.*]

Substance, country-made yellow paper. $12\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 21. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 380. Character, Bengali. Date, B.S. 1249 and Śaka 1763. Appearance, good. Incomplete.

This contains extracts from the *Tantrasāra* in the following order :—

योगिनीसाधन (Fol. 1-3B), कामेश्वरीसाधन (3B-5B), चण्डासुखो (5B-9A), कर्णपिण्डाचौमन्त्र (9A-10A), मञ्जुचोषमन्त्र (10A-15A),

मातकौमन्त्र (15A-16A), उच्छ्वसायडालीमन्त्र (16A-17B), धूमावतीमन्त्र (17B-19A), भद्रकालीमन्त्र (19A-19B), उच्छ्वसेषमन्त्र (19B-21B).

Post-colophon Statement:—

सन् १२४६ साल प्रकाश्या १७६३, ३१ आषाढ़ मुकुलवार
वेळा ५ प्रहरेर समाप्त। जेला वौशमुमे कालेक्सोर दावोयान
औरामस्तन सुखोपाध्यावेर वासाय वसिया लिखिलाम। शास्त्र
औराम भट्टाचार्य, साकिम नाशयगापुर, पं हाविलि सहर।

6190.

11176. *Tantrasāra.*

Substance, country-made paper. $12 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1-120+1-31. Lines, 9-11 on a page. Extent in slokas, 3,725. Character, Nāgara. Appearance, good. Incomplete.

The MS begins from the *sāmānyapūjā* section of the work and ends with the section dealing with the worship of Dhanadā. It covers pages 131-460 of R. Chatterji's edition.

6191.

10355. *[Tantrasāra.]*

Substance, machine-made modern paper. $8\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 35, of which Fol. 13 and 14 are missing. Lines, 12 on a page. Extent in slokas, 640. Character, Nāgara. Appearance, good. Incomplete.

This MS contains the section on Śrīvidyā beginning with *śrīvidyā-viśesapaddhati* covering pages 338-371 of R. Chatterji's edition of the work.

6192.

Yadunātha Cakravartī.

6028. मन्त्ररत्नाकरः | *Mantraratnākara.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{4} \times 5$ inches. Folia, 314. Lines, 13 on a page. Extent in slokas, 1,000. Character, Nāgara. Date, Samvat 1809 (?) and Śaka 1774. Appearance, good. Complete in ten taraṅgas.

Beginning:—

ये ध्यायनि निरन्तरं मुनिगमाः पश्वन्ति ये योगिनो
ये गायनि पश्वस्परं श्रुतिगमा वेदान्तवेदं पश्वम् ।
ब्रह्मादौः परिसेवितं सुशृगुं व्यक्तं गुणौ शाश्वतं
वन्दे तं पुरुषोत्तमं चित्रगतामानन्दकान्दं महः ॥

नत्वा देवेन्द्रवन्दं चिभुवनजनकं विश्वनाथं महेशं
गौरैरौ विश्वेष्टवन्दां चिभुवनजननौ भारतौष्ण्यं प्रग-
नत्वा गौरौसुतं तं करिपतिवदनं विभ्रहारं गगेष्टं
नत्वा देवानशेषानखिलभवहरान् यश्वर्यं करो-
विलोक्यागमभत्तवाणि यदुनाथेन धीमता
मन्त्रवत्त्राकरो यशः कियते सासंस्यहः ॥
अर्पयित्वाङ्गिलं मुर्द्धि पश्चितान् प्रार्थीयाम्बुद्धे ।
न्युनातिरिक्तं वचात्र ग्रोधनौर्यं विभ्रहयौः ।
विना प्रमाणं सर्वं च सन्देहो जायते न्यगाः ।
अथः प्रथमतत्त्वावत् प्रमाणमभिघौरते ॥

तत्र सर्वागमेषु दीक्षाया निवले प्रमाणमाच ।
तदुक्तं वृहत्पत्त्वसुखे ।

अमन्त्रिकं नरं दृढ़ा किञ्चित् कार्यं न साधयेत् ।
दीक्षायहस्ताकाळे तु पापराशिः प्रलायते ॥

अच विन्दुनिलवे च दृशतो
दर्शनवस्थायोः प्रसन्नता ।
इच्छ सद्विच्छित्तस्त्वचित्तस्त्वचि-
प्रतिमाचाऽः] प्रतिजल्पनं करोति ।
गमगच्छ तरः पुरः प्रेषणां
प्रवक्त्रायाऽत तमप्युक्तो मृतस्य ।

स्थानस्यास्य ज्ञानमाचेगा एंसो
 संमारेऽस्मिन् सम्भवो नैव भूयः ।
 भूतया[म] सन्ततीऽस्यासलोऽस्मिन्
 कर्त्तं चर्तुं स्याज्ञाक्षिः समया ।

Sectional and chapter colophons and sectional headings:—

6A, इति मन्त्ररत्नाकरे प्रथमः पटलः; 12B, ०दिसौयः पटलः; 18A, चक्रविवेचनं नाम छत्रौयः पटलः; 27B, ०चतुर्थः पटलः; 32A, इति गौडदेशीय-
 महामहोपाध्याय-विद्याभूषणा-भद्राचार्यालम्ब-ओचदुनाथविरचिते मन्त्ररत्नाकरे
 प्रथमस्तरकृः ।

43A, इति मन्त्ररत्नाकरे षष्ठः पटलः; 52B, ०सप्तमः पटलः; 66B,
 इति मालाग्रथनप्रकरणम्; अथासगविधिं वच्छे नानातन्त्रानुसास्तः; 67A,
 मन्त्रमुद्धिप्रकरणमाह; 68A, ०प्रमाणविवेचनं नाम नवमः पटलः; 68B, इति
 वास्तुयागप्रकरणम्; अथ मण्डपनिर्माणम्; 70A, इति सर्वतोभद्रमवृलम्;
 72B, इति मन्त्रदोषकरणम्; 74B, ०द्वितीयस्तरकृः ।

83B, इति मन्त्ररत्नाकरे एकादशः पटलः; 85B, इति वर्गमयौदीक्षा-
 विधिः; अथ कलावती दोक्षा; 88B, ०द्वादशः पटलः; 95B, ०चतोदशः पटलः;
 100A, ०चतुर्दशः पटलः; 107A, इति मुहाप्रकरणम् । ०छत्रौयस्तरकृः ।

116B, इति औमन्त्ररत्नाकरे गोपालमन्त्रनिरूपणं नाम षोडशः पटलः;
 120B, ०सप्तदशः पटलः; 126A, इति दशविद्या मालकाप्रपञ्चः; इति
 औमन्त्ररत्नाकरे अष्टादशः पटलः; 134A, ०सुवनेश्वरौपूजाप्रकरणं नाम
 एकोनविश्वितिः पटलः; 139B, ०चतुर्थस्तरकृः ।

145B, ०एकविंश्टिपटलः। अथ हस्तिरागणपतिमन्त्रः; 148B, ०द्वा-
 विंश्टितमः पटलः। अथ चन्द्रमनुं वच्छे वृणा सर्वसम्भिर्दम्; 155B, ०चयो-
 विंश्टिः पटलः; 161A, ०चतुर्विंश्टिपटलः; 167B, ०पञ्चमस्तरकृः ।

172B, इति मन्त्ररत्नाकरे षहविंश्टिः पटलः। अथ धूमावतीमन्त्राः; 177A,
 अथ कौलेश्वरवौ, अथ चैतन्यभैरवौ; 178A, कामेश्वरीभैरवौ; अथ

षट्कृटामैरवीमाहः; 178B, अथ नित्यमैरवी, अथ रुद्रमैरवी; 179A, अथ मुवनेश्वरो मैरवी; 181A, अथाद्गुणेश्वरो मैरवी; 182B, इति मैरवीप्रकरणम्। अथ चिपूरासुन्दरौमन्त्राः; 186A, इति ज्ञानार्थं वोक्तश्चौविद्योऽपारप्रकरणम्; 191B, इति दक्षिणामूर्तिसंहितोऽपारप्रकरणम्; 193B, इति मनवरत्नाकरे नवविंश्टत् पटलः। अथ षोडशीमन्त्राः; 194A, इति षोडशीप्रकरणम्; 198A, ०षष्ठमस्तुरङ्गः।

199A, अथ चिपुरासारसमुच्चयोक्तमैरवीमन्त्राः; 200B, अथ शिवमन्त्राः, महामध्यञ्जयमन्त्रः; 201B, अथ ललितामन्त्रः; अथ वगलामुखीमन्त्राः; अथ श्यामामन्त्रः; 202A, अथ नक्षत्रविद्या लिख्यते; 202B, अथ गोपालमन्त्राः; 203A, अथ रघुनाथमन्त्राः; 203B, इति रामार्द्दननन्दिकार्यो रघुनाथमन्त्रप्रकरणम्; ०एकविंश्टत् पटलः 209B, इति श्रीमन्त्रस्त्राकरे द्वाचिंश्टत् पटलः। अथ षोडान्यासः; 215A, ०चतुर्भिंश्टत् पटलः; 219B, ०चतुर्भिंश्टत् पटलः; 226A, इति श्रीविद्यापूजापद्धतिः समाप्ता। ०सप्तमस्तुरङ्गः।

229B, इति श्रीमन्त्रस्त्राकरे षट्चिंश्टत् पटलः; 233B, अथ कल्याणोक्तोऽपम्; 239A, ०सप्तमिंश्टत् पटलः; 240A, इति श्रीकुमारप्रबोधकतन्त्रे निश्चक्षं श्रीसौभाग्यकवचं समाप्तम्; 241B, इति श्रीकुमारप्रबोधकतन्त्रे देवोऽप्यसंवादे चैलोक्यमोहनं नाम कवचं समाप्तम्; 242A, इति मनवरत्नाकरे अष्टविंश्टत् पटलः; 243A, इति कालिकाष्टकम्; इति महाकालौमन्त्रपटलः; 245A, ०एकोनचत्वारिंश्टत् पटलः; 247A, इति परिमलामन्त्रपरिच्छेदः; अथ ज्वालामुखीमन्त्रः; 249B, इति मैरवीतन्त्रे मङ्ग्लषोधपटलः; ०अष्टमस्तुरङ्गः।

253A, इति श्रीमन्त्रस्त्राकरे एकचत्वारिंश्टत् पटलः; 259A, ०हित्वारिंश्टत् पटलः। अथ यमग्रानवौरसाधनम्; 261A, अथ यहग्रापुरस्वरूपयोगः; 267A, इति वशिष्ठसंहितार्थां श्रीरामवड्डकारकल्पः; अथ वन्नोऽपारः; 267B, इति श्रीरघुनाथवड्डकारकल्पप्रवन्धः; इति श्रीमन्त्रस्त्राकरे चतुर्भावारिंश्टत् पटलः; अथ प्रकौर्णकं वल्ले सर्वतन्त्रानुसारतः; 273A, इति शिवप्रकरणम्; 273B, अथ नौलसरस्वत्युपाख्यानम्; 275A, इति शिद्धसरस्वती-श्रीलक्ष्मस्वत्युपाख्यानम्; 276B, इति पद्मपुराणे रुद्राक्षमाहात्म्यम्; 278A, इति श्रीमन्त्रस्त्राकरे

पञ्चचत्वारिंशत् पटकः ; 281B, इति औरभावप्रकरणम् ; इति पञ्चभावप्रकरणम् ; 282B, इति भावनिर्गच्छप्रकरणम् ; अथ कुमारौपूजा ; 284A, इति औरमन्त्ररत्नाकरे षट्चत्वारिंशत् पटलः । अथ कुलस्तानम् ; 284B, इति कुलपूजागोपनप्रकरणम् ; 286B, इति कुलाचारप्रकरणम् ; अथ पञ्चतत्त्वशोधनप्रकरणम् ; 293A, इति शक्तिशोधनप्रकरणम् ; इति औरमन्त्ररत्नाकरे सप्तचत्वारिंशत् पटलः । अथ मैथनानुकल्पमाह ; 297B, इति वलिदानप्रकरणम् ; अथ शिवावलिः ; 298A, इति शिवावलिः ; ० नवमस्तरङ्गः ।

302A, अथ शान्तिकादीनां प्रयोगः ; 302B, अथ दुर्गामन्त्रः ; 304A, अथ शारदोत्सुदर्थनास्त्रमन्त्रप्रयोगः ; 304B, इति शान्तिप्रकरणम् ; अथ वशप्रकरणम् ; 305A, अथ गणपतिमन्त्रप्रयोगः ; 305B, अथ औरविद्याप्रयोगः ; 306A, अथ विद्वमस्ताप्रयोगः ; अथ नौलसहस्रतौमन्त्रप्रयोगः ; इति वशीकरणप्रकरणम् ; अथ सत्त्वमनप्रकरणमाह ; 306B, अथ श्रुतिनौमन्त्रप्रकरणम् ; अथ शारदोत्सवदुर्गाप्रयोगः ; 307A, अथ विद्वेषप्रकरणम् ; 307B, अथोचाटनम् ; 308A, अथ मारणप्रकरणम् ; 308B, इति औरमन्त्ररत्नाकरे एकोनपञ्चाशत् पटलः ; 309A, इति योगासनप्रकरणम् ; अथान्तर्यागः ; 311A, अथ होमः ; 313B, इति औरगोडेश्वरी-औरघटनाथ(?)महामहोपाध्यायविद्याभूषणाभद्राचार्यालिङ्ग-औरघटनाथचक्रवर्त्तिविशिते मन्त्ररत्नाकरे दशमस्तरङ्गः समाप्तः ।

Post-colophon Statement:—

संवत् १९०६ शके १७१४ वार्षिने मासि तुलपक्षे प्रतिपक्षियौ
गुरुवासरे औरमयूरेश्वरदेवज्ञेन वांदास्त्रनगरे यात्र्येखनपूर्णिः
ज्ञातेयम् । खार्त्ते परार्थेष्व ।

Works and authors referred to:—

1B, लहमत्स्यस्त्रुतः ; 2A, अगस्त्यसंहिता ; वशिष्ठसंहिता ; 2B, तत्त्वराच, आगमकल्पद्रुमः ; 3A, राघवभद्रः ; 3B, मन्त्रमुक्तावली ; 4A, सत्त-
कुमारसंहिता ; शारदातिलक ; 4B, ब्रह्मपुराण, बासदपञ्चराच, यज्ञपार्वी,

यामल ; 5A, गौतमीतन्त्र ; 5B, ऊर्ध्वमाय, दृच्छारदोय ; 6A, दृच्छारस्य-
 चक्र ; पाषण्डाहुश्च ; सन्दर्भैरहस्यवृत्ति ; 7B, भावचूडामणि ; गौतमीतन्त्र,
 अच्छवैवर्त्ते, खन्दपुराण ; 8A, शदयामल ; सन्तकुमारसंहिता, अधिपुराण,
 गोप्तविमर्शिनी ; नारायाण्यौतन्त्र, देवौपुराण ; 8B, योगिनीतन्त्र, विश्वज्ञेश्वर-
 महातन्त्र ; 9A, ज्ञानार्थव ; पूर्णपञ्चति ; 9B, गार्मसंहिता ; वाराहसंहिता ;
 10A, ऊर्ध्वसारसंहिता ; दृहद्विक्रम ; सुवने[वर्णी]तन्त्र ; 10B, मन्त्रसुकावली ;
 सारसंयह ; सन्तकुमारसंहिता ; सोमधम्ममत ; 11A, चिपुरार्थव ; 11B,
 राजमार्त्तंग ; मूर्तिसंहिता ; 12A, वाराहौतन्त्र ; वराहसंहिता ; 12B, दीपिका ;
 13A, पिङ्गलामत ; 13B, तन्त्रशाल, शारदा, आगमकल्पद्रुम ; 14B, भूतभैरव ;
 24A, चक्रपार्वति ; विश्वापञ्चरात्र ; गौतमीय, विश्वकर्मसिद्धान्त ; 25B,
 क्षान्दोग्यपरिशिष्ठ ; 25B, खायम्भव ; विश्वकर्मा ; 26A, विश्वषुसंहिता ;
 लियासार ; महाकपिलपञ्चरात्र ; 26B, भविष्य ; गोभिलखतटघार्थसंयह ;
 27A, चक्रपार्वति ; 31B, गवाच्छतन्त्र ; इंसपाशयग ; कला[न्त]संहिता ;
 33A, दक्षिणामूर्तितन्त्र ; नारदोय ; 34B, विश्वधर्मोत्तर ; 37A, कल्पद्रुम ;
 38A, क्रमदीपिका ; महाकालसंहिता ; 38B, आगमकल्पद्रुम ; 39B,
 ग्रपञ्चसार ; 41A, सारसमुच्चय ; 42B, वैश्वम्यायनसंहिता ; 45B, कालिका-
 एश्राण ; 46A, योगिनीतन्त्र ; 47B, दृहच्छ्रीक्रम ; 48A, सन्तकुमार-
 संहिता ; गोप्तविमर्शिनी ; शाववमटु ; 48B, ज्ञानमाला ; समयाहुमाल्का ;
 49B, पूर्णायाग ; 50B, औक्रम ; 52A, पूजाप्रदोष ; 57A, कुलचूडामणि ;
 57B, विश्वकल्पलता ; शिवसर्ववृत्त ; 58B, कालीतन्त्र ; योगिनीहृदय ; 59A,
 नारदपञ्चरात्र ; पद्मपुराण ; 59B, अगमसंहिता ; वायुपुराण ; 60A, वौरतन्त्र ;
 61B, विमलातन्त्र ; ताराषट्पदो ; 62A, ज्ञानार्थव ; कपिलसंहिता ; 63B,
 रहस्यवृत्ति ; 64B, भैरवीतन्त्र ; 65A, कुलिकातन्त्र ; 66B, सुखमालातन्त्र ;
 69A, भोजराज्ञातपञ्चति ; 73B, चिपुरासार ; 79A, षेत्रकारीय ; 89B,
 नवरत्नेश्वरतन्त्र ; 90B, तत्त्वसारसंहिता ; 94A, वैश्वानरसंहिता ; 123B,
 कूम्भपुराण ; 151B, शारदामत ; 161B, भैरवीकल्प ; 162B, कौमारीतन्त्र ;
 164A, कामाल्पपञ्चशिखा ; 166A, एकवीराकल्प ; 166B, नौजतन्त्र ;
 168A, चक्रचूडामणि ; 177B, विवर्त ; 194A, दक्षिणामूर्तितन्त्र ; 194B,

तत्त्वावबोध ; 195A, तत्त्वचूडामणि ; 197B, मन्त्रचूडामणि ; 224A, सोम-
भजकृष्णजी ; 252A, शौभ्रवोध ; 270A, ब्रह्माग्नपुराण ; 273A, खलन्त ;
275B, पद्मपुराण ; 278A, विजयाकल्प ; 278B, उत्तरतत्त्व ; 284B,
भद्रकालीतत्त्व ; 285A, शैवागम ; 285B, कुलचूडामणि ; 288B, समयाचार ;
289B, भावचूडामणि ; 290A, कुमारीतत्त्व ; 291A, लक्षितातत्त्व ; 310B,
विज्ञानलिता ; 313A, कपिलसंहिता ।

6193.

Sivānanda Gosvāmī Bhaṭṭa.

5931. सिंहसिद्धान्तसिन्धुः । *Simhasiddhāntasindhu*.

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia,—four batches of leaves which run continuously—(1) 1 to 153 + (2) 1 to 89 + (3) 1 to 16 + (4) 1 to 7. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 6,000. Character, Nāgara. Appearance, good. Incomplete at the end.

A MS of the work containing chapters 5–41 has been described in L. IV. 1621 where it is referred to as a Vaiṣṇava work. MSS of it are also described or noticed in Bik. No. 1330, Ulwar. Extr. 673, Peters IV. 43 and Ben., p. 320.

Beginning (which gives the genealogy of the author and a detailed list of contents):—

यस्याह्विद्यपूजनेन निखिलाः सिद्धीर्भवन्ते नरा
दद्वौः ग्राय च सन्ति देहम् पुपशस्तेषां समाः सम्पदः ।
भक्तसान्नितान्नमोहदलने दद्वं विपक्षं यरं
विज्ञानोः (रिं ?) प्रगामाम्यनास्तमहं तं श्रीगगाधीश्वरम् ॥१॥
सर्वे सन्तमसाहृतं जगदिदं भाभिः समुद्घासयन्
श्रमोत्तानि विकासयन् विशिष्याः कोकान् समाच्चासयन् ।
श्रीतांशुं परिहासयन् गतरुचिं सन्त्वासयन् वैरिषो
भक्तलेघसुदासयन् स भवतु चेमाय भासी पतिः ॥२॥

वंसासकोत्तमस्य वनभुवि सततं यो दिहंसानुशक्तो
 गुणोत्तंसाभिरामः प्रतिभयसमरे यो वृष्टंसारिहन्ता ।
 भक्ताशंसाभिपूर्तीं सकरुगाङ्गदयो यो बलं सावलेपं
 विभदंसाभक्तौसिंचितस्तु विविधं ग्रामं कंसाहि (?) तत ॥३॥
 भाले प्रालेयरथिमं दधदिक्षिरपिरं घोमने करुदेशे
 तारं हारं फगोन्त्रैः प[f]गमगिसुभगैर्निर्मितं दौसिमन्तम् ।
 वामां वामाङ्गुडेशे नलिननिभमुखौमुन्मुखौभिलदाने
 भक्तानां विश्ववन्द्यो भसितसिततनुः संविधत्तां महेशः ॥४॥
 उदारचरिताङ्गुडां सुरगयोः समस्ते: स्तुता
 युता निखिलसद्गुणैर्हतधुताघसङ्गा नृगाम् ।
 कृपाकलितसेवनोदयतमात्मभक्तायुता
 शुभं तव निश्चन्द्रं कलयतु जमान्त्रसुता ॥५॥
 कर्पूरस्फुटकैरवेन्द्रगिरिप्रालेयगोचाघर-
 स्त्रःसिन्धुदकपूर्णश्चारदविघुस्तच्छ्रभामासुरो ।
 सहृत्तमजमौक्तिकावलिकृतैर्भूषागणैर्भूषितां
 गुप्ताङ्गुतश्चतिदाननिष्ठां वगोन्वरीमात्रये ॥६॥
 दृप्यद्विरिसमुच्चयक्त्यक्तः कौसिंयुतिद्योतिता-
 शेषाकाशदिग्न्तरः पदुतरः प्राङ्गौघवित्तार्पणे ।
 राजदानसभासभाजितगुणग्रामोऽभिरामो भृशं
 भक्तः औच्छरेविभाति सुवने बुन्देलभूपान्वयः ॥७॥
 यत्पापां नहरेः सदैव चरणावानवृतुः सादरं
 दाने चाहियुगं महीदिविषदां प्रच्छालयाच्चक्तुः ।
 युद्धे चिकिपतुच मार्गगगां चक्कुं पदानीकिनीं
 चैलोक्यप्रथिताङ्गयो मधुकरो राजा स चञ्चाभवत् ॥८॥
 संपुक्षानि तनोति सर्वसुजनः सान्तामुच्चमानि या
 सख्यं व्यातनुते श्रुता अवगायोः स्तुता कवोन्नवयैः ।
 स्वलोकि वलिसद्गानि चितिले यस्याः प्रकाशोऽनिशं
 स्वाता चित्रचरित्रयुग्मिवज्यते यत्कौसिंसत्कौमुदो ॥९॥

महोपनाशावहता रगाये नाशाचतामापुरवो दिष्टः ।
 तोक्त्वाः सपच्छाक्तापनस्त् विन्दं भिस्त्वा इतं यदिविशुर्दिवं ते ॥१०॥
 सम्मानदाननिपुणस्त् तदात्मजन्मा
 सन्मानसस्यहरिभत्तिरुदारशक्तिः ।
 कौक्षेयकद्विविष्टजनो जगत्वा
 औरामसाहिरिति नाम वृपो वभूव ॥११॥
 रामाख्यो भक्तिभरेण तुष्टाक्तमै ददुः खौयगुणान् समक्तान् ।
 लोकाक्ततस्त् प्रथितप्रभावं औरामदत्तेव (?) समाख्योचुः ॥१२॥
 युद्धे युद्धविदाक्तुं नयविद्यौ धीरा गिरामोश्वरं
 सौन्दर्ये सुदृशः (?) सरं महसि यं तेजस्त्विनो भास्त्ररम् ।
 घर्मे घर्मविदोपि घर्मतनयं दानेऽस्त्रिसाधार्थवलिं
 मन्यन्ते स महौतले समभवत् औरामसाहिर्वर्त्तपः ॥१३॥
 आसीनदौयतनयो विनयोपपदः
 स्वच्छाप्त्यो वक्षदयो विवृद्धवनेषु ।
 युद्धे निकाममभयो विजयोच्छ्रितश्चौः
 संयामसाहिरिति भूमिपतिः प्रसिङ्गः ॥१४॥
 यत्सैन्ये चलिते प्रचेलुक्त्वाः जाता[ः]स्थिरा धूलिभि-
 निंचितेभरे समभवद् भास्त्र[१]न[२]मास्तानलम् ।
 अत्युच्छ्वजसंकुले सरपदेभूदाशुगो वायुगो-
 मेदिन्यां स वभूव भूरिविभवः संयामसाहिर्वर्त्तपः ॥१५॥
 तस्यात्मजो वक्षद्वौभस् सद् भानुः
 दृप्तिष्ठिवद्वतौवमहःक्षुग्रानुः ।
 अत्यद्वौतो गुणगणैः प्रथितो घर्मणा
 औभास्तो वक्षलदानरतो वभूव ॥१६॥

...
 तत्सूनुः परिपश्यमश्यिविलसद्वौरोतिधीरो रसे
 वलातुंगतुर्कृनिरुरखरक्षुग्राक्षमामवहलः ।

दानाम्भः प्रभितार्थिनैः स्वदहनः स्याताभिधानः चितौ
देवीसिंहनरेत्वरो निरपमो राजोत्तमो राजते ॥ २२ ॥

आसौत्तस्य गुरुर्गुरुगुरुगम्भेन्नाभिपारंगमः
ओगोक्षाभिजग्निवास इति सन्नात्ता जगदिश्यतः ।
यस्याज्ञावश्ववर्त्तिनः चितिसुखस्ते ते भवन् भूरिश्चो
चेष्ठा कौर्त्तिरत्तौव भाति भुवने दाने छपागोऽपि च ॥ ३३ ॥
तत्तातस्य तथाभवद्ववसमः ओश्चोनिवासः छतौ
ज्ञानोदारकुठारदारितजग्न्यावोक्षभूमीकृष्णः ।
नानातस्यविवोधमाय मनुजा यस्यानुकम्पानिघेः
शिक्षा देवतसेवनैरभिमतामहाय सिद्धिं गताः ॥ ३४ ॥
यस्याह्नुपद्मक्षपया प्रथितः पृथिव्या-
मेतादृगच जयति स्म जगद्विवासः ।
यः सर्वसिद्धिसहितो जगति दिजानां
तोषं अघादविस्तं विविधोपकारैः ॥ ३५ ॥
ज्येष्ठ[क्त]स्य सुलो जनोदितश्चिवानन्दाभिधानः चितौ
ओविद्याचरणारविन्दयुगलध्यानेकतानोनिष्ठम् ।
देवीसिंहनैपेण धर्मकलितस्यान्तेन संप्रार्थित-
स्तत् प्रीत्ये वितनोति धार्मिकजनश्च निवन्तोत्तमम् ॥ ३६ ॥
गुरुचरणस्त्रोजानुयहप्राप्तवोधः
अवगतनितभक्तस्यान्नाभूरिप्रमोदः ।
निखिलमनुशङ्कस्त्रोद्वोधकोऽयं निवन्धो
जयतु जगति नात्ता सिंहसिद्धान्तसिन्धुः ॥ ३७ ॥
अत्र प्रातःक्षत्तमादौ प्रोक्तं सामविधिस्ततः ।
पञ्चादासोधारणं च ततस्तित्तकधारणम् ।
सन्ध्याविधिस्तर्पणम् नद्यादेः स्त्रहस्तागमः ।
ततः सूर्योर्धानस्य ओश्चिवस्यार्थं ततः ॥ ३८ ॥

अर्चनं हारदेवाना तेषां ध्यानमपौरितम् ।
 व्यासनानि ततः प्रोक्तं (?) पूजाद्वयविशेषधनम् ॥
 कर्मशुद्धिच दिग्बन्धः प्राकाश्यमानलम् ।
 प्राणाधामविधिः पञ्चाद्वृतशुद्धिः समौरिता ॥
 ततः प्राणप्रतिष्ठा च माटकान्यसनं ततः ।
 तद्वेदा निखिलाः प्रोक्ताक्षमग्रसोत्थं फलं ततः ॥
 खोपास्यमन्तर्कृत्यादिष्ठडकृन्यसनं ततः ।
 ततः समौरितो न्यासो योगपौठस्य सिद्धिदः ॥
 मूलमन्त्राद्वृतानां न्यासानां न्यसनं ततः ।
 ततो मुद्रादर्शनच्च मुद्राणां लक्षणानि च ॥
 ध्यानच्च स्तेषु देवस्याप्यन्तर्यामविधिस्ततः ।
 पूजाचक्रस्य निर्माणं प्रतिमायाच्च विक्षरात् ॥
 श्रालग्नामश्चिलानान् लक्षणान्यर्चनापलम् ।
 श्रिवलिङ्गस्य निर्माणं पञ्चादेवस्थितिकमः ॥
 ततश्चवर्ध्यादिपात्राणि ततस्यापनविधिस्ततः ।
 आत्मपूजाविधियोगपौठपूजाविधिस्ततः ॥
 स्तेषु देवावाहनच्च स्यापनाद्यखिलं ततः ।
 आवाहनादि मुद्राणां लक्षणं तत्प्रदर्शनम् ॥

अथ गाणपता मन्त्रा उक्ताः सकलसिद्धिदाः ।
 तेषु प्रोक्तः प्रथमतो माहागाणपतो मनुः ॥
 अथैकाच्चरमन्तर्कृत्य भेदा उक्ताः स(च)सिद्धिदाः ।
 इस्त्रिदागगापस्याच विधिविशेषस्य च ।
 ततः श्रक्तिगणेशस्य प्रोक्तं मन्त्रचतुष्टयम् ।
 ततो लक्ष्मीगणेशस्य ततः दौप (?) प्रसादनः ॥
 हेश्वस्य ततो मन्त्रो मालामन्त्रच्च भाषितः ।
 ततः सुब्रह्मण्यमनुर्वक्तुगडमनुजयम् ॥

उच्चिष्ठगगपस्याच प्रोक्तं मनवतुच्छयम् ।
 सौरा मनवाक्षतः प्रोक्तासेवाद्योष्टाचारो मनुः ।
 भेदाल्लख्योदिता अन्ये अदारच ततो मनुः ॥
 ततः यद्गां: सप्तगां: मनुमार्त्त्युदभैरवः ।
 चतुर्वर्णो मनुः प्रोक्तो भुवनेष्यधिदैवतः ॥
 नद्याजवास्यः संप्रोक्तो विशेषस्तस्य चेरितः ।
 ततचान्द्रो मनुः प्रोक्तो भौमस्य च वृधस्य च ॥
 गुरोः शुक्रस्य सौरेच राहोः केतोरपौरितः ॥
 ज्यताश्वनस्य संप्रोक्ताक्षतो मनवाः सुसिद्धिदाः ।
 ततस्तु वैश्वावा मनवाः प्रोक्ताः सर्वे सुसिद्धिदाः ॥
 तेषु नारायणस्योक्तः प्रणवस्तचारो मनुः ।
 ततो इश्विहस्योक्तः औकरस्याच भाषितः ।
 तत्त्ववर्णाक्षतः प्रोक्तो मनवो नारायणस्य तु ।
 वासुदेवस्याच मनुः लच्छोपूर्वस्य तस्य च ॥
 पुरुषोत्तममन्त्रौ च ततः प्रोक्तो सुसिद्धिदौ ।
 ततो इष्टोकेशमनवः औधरस्येतिक्षतः ॥
 अच्युतेत्यादिमनवस्तु ततस्तस्य मनुच्छयम् ।
 इययोवस्य मनवाच ततः प्रोक्ताः सुसिद्धिदाः ।
 अथोधरादूतात् संज्ञौ च वासाङ्गा मनवक्षतः ।
 ततो वृत्तिंहमनवस्तु वामवा मनवक्षतः ॥
 सुदृश्यनस्य मन्त्रो हौ राममनवाक्षतोखिलाः ।
 ततो इतुमनवस्य सुकुन्दस्य मनुक्षतः ॥
 अथ श्रीकृष्णमनवाक्षतु सर्वे प्रोक्ताः सुसिद्धिदाः ।
 उक्तः कामस्य मनवोऽय कार्त्तवीर्यमनुक्षतः ।
 अथ प्रोक्ता महेश्वरस्य मनवाः सकलसिद्धिदाः ।
 तेषु पूर्वे पञ्चवर्णः प्रोक्तः स च यदाचारः ।
 उमामहेश्वरस्योक्तो ततो मन्त्रो सुसिद्धिदौ ।
 ततः प्राप्ताद(न)मनवस्तु प्रोक्तो वस्तर्णक्षतः ॥

स्तव्यज्ञवस्य मन्त्रोच प्रोक्ता वारोग्यदो नुणाम् ।
 ततः औदिग्नामूर्त्तेष्वयो मन्त्राः समौरिताः ।
 मनुष्यं नैलकरणं ततः पाशुपतो मनुः ।
 अथापोशस्तमन्तर्च चिन्नामग्निमनुष्यव ।
 ततस्तुम्बुद्धौजच्छ मन्त्रोच खड्डशावणः ।
 ततो वटुकमन्तर्च चेत्रपालमनुकासः ।
 औप्राप्नादपरामन्तः पराप्राप्नादसंचकः ।
 मन्त्रः प्रोक्तास्ततो मनुहन्ता चैवस्तको मनुः ।
 व्यथ नानाविद्धाः प्रोक्ताः ग्राहिमन्त्राः सुसिद्धिदाः ।
 तेवादौ भुवनेश्वरस्तु प्रोक्ता मन्त्राः सुसिद्धिदाः ।
 ततः सारस्तामन्त्रामन्त्रपूर्वकाः ।
 लक्ष्मीमन्त्रास्ततः प्रोक्ताः सर्वसम्पत्सम्बिद्धिदाः ।
 मातक्षीमनवः प्रोक्तास्ततो विश्वादिसिद्धिदाः ।
 ततस्तु सुमुखोमन्त्रोद्गौमन्त्रास्ततोस्तिलाः ।
 ततस्तु भैरवौमन्त्राः प्रोक्ताः सर्वैश्चितप्रदाः ।
 ततोद्गप्यमन्त्रास्तु प्रोक्ता व्यप्रसम्बिद्धिदाः ।
 व्यप्रदात्यमन्त्रोऽथ ततः कामेश्वरौमनुः ।
 पञ्चवाणेश्वरौमन्त्रः पञ्चकामेश्वरौमनुः ।
 कामेश्वरास्त्राचारो मन्त्रः वरालाचा मनुस्ततः ।
 ततस्तु चिपुटामन्त्र उक्तः ग्राहिमनुस्ततः ।
 वाश्वारुठामनुरथो उक्तो गौरीमनुस्ततः ।
 खौवश्वदो मनुरथो ततः पद्मावतीमनुः ।
 ततो व्येष्ठामनुरथो चिकिट्टामा मनुदयम् ।
 व्यथो वैष्णवीमन्त्रा महाक्षत्रामनुस्ततः ।
 द्विद्वमन्त्रामनुरथो धूमावला मनुस्ततः ।
 ततः औक्तालिकामन्त्रास्तारामन्त्रास्ततोस्तिलाः ।
 ततः सङ्गौवनीविद्ये वाराज्ञाच मनुस्ततः ।
 कुरुकुल्यामनुरथो यद्विग्नोमनुस्ततया ।

गायत्रौप्रसुखाः प्रोक्ता वैदिका मनवस्ततः ।
 औविद्यायास्ततो मन्त्राः सविधाना निरुपिताः ॥
 प्रोक्ताः पञ्चदशानान्तु निष्ठानां मनवस्ततः ।
 चिविधाः एरुयाः सन्ति इत्यसत्त्वतमोगुणैः ।
 तथैव प्रकृतिसेषां अद्भात्मैव तथाविधिः ।
 कल्पिता आगमयात्मालङ्घितार्थं सविस्तराः ।
 तथा नावाविधा मार्गी गिरिजापतिना स्वरम् ।
 यथा वेदेषि दृश्य[न्ते] प्रयोगाः कामनाप्रदाः ।
 तथैवागममध्येषि संसारस्य प्रकृतये ।
 सर्वे गोव तु सर्वेषामिति शास्त्रस्य निर्णयः ।
 अधिकारिणां तु फलदा न तथानधिकारिणाम् ।

Colophons:—

First batch of leaves:

34B, इति औगोक्तामि औनिवासभट्टपौच औगोक्तामि जग्निवासपुचगोक्तामि-
औष्ठिवासन्दविरचिते सिंहसिङ्गान्तसिन्यौ प्रथमस्तरङ्कः ।

76B, ०दितौयस्तरङ्कः; 109B, ०हतौयस्तरङ्कः; 135B, चतुर्थस्तरङ्कः ।

Second of batch of leaves:

28A, पञ्चमस्तरङ्कः; 47B, ०षष्ठ्यस्तरङ्कः; 66A, ०सप्तमस्तरङ्कः;
89A, ०अष्टमस्तरङ्कः ।

Third batch of leaves:

2A, ०द्वादशस्तरङ्कः ॥ १२ ॥

16B, ०चत्योदशस्तरङ्कः ॥ १३ ॥

The fourth batch of leaves which has no colophon contains a portion of chapter 14.

6194.

Brahmānanda.

4521. शक्तानन्दतरङ्गिणी । *Sāktānandatarāṅgiṇī*.

Substance, country-made paper. $16\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 68. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 2,100. Character, Bengali. Date, Śaka 1727. Appearance, discoloured. Complete in 18 chapters.

The work has been published in the *Vividha-Tantrasamgraha*.

Post-colophon Statement:—

हरवै नमः । श्रीदुर्गावै नमः । शकाब्दा १७२७ ।

6195.

5054. *Sāktānandatarāṅgiṇī*.

Substance, country-made paper. 14×3 inches. Folia, 74. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 1,700. Character, Bengali. Appearance, good. Incomplete.

The present MS runs up to the end of chapter 13.

6196.

3662. *Sāktānandatarāṅgiṇī*.

Substance, country-made paper. 14×3 inches. Folia, 28, of which Fol. 23 is missing and Fol. 28 is not numbered. Lines, 5 on a page. Extent in ślokas, 400. Character, Bengali. Appearance, discoloured and old. Incomplete at the end.

This MS contains, up to Fol. 27, extracts from the *Sāktānandatarāṅgiṇī* (chapters I-X). The last fol. contains an extract from chapter XVIII. A colophon appearing on Fol. 17a refers to the 16th chapter of the work, though it appears at a place where extracts from chapters VII-VIII are quoted.

6197.

Pūrṇānanda.

5845. शाक्तक्रमः । *Sāktakrama.*

Substance, machine-made modern paper. $8\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 29. Lines, 11-12 on a page. Extent in ślokas, 700. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete in seven chapters.

Beginning:—

सरस्वतै नमस्तस्यै यस्यां खाद्यवचोऽन्ततम् ।
 बुधेरनेकशः पौत्रं गौयमानं च वज्ञते ॥ १ ॥
 नवा औपरदेवताहि^१युगलं शाक्तक्रमं कामदम्
 पूर्णानन्दगिरिल्लनोति शिवबोक्तव्यानुसारकमात् ।
 औदीचागुरुपादपद्मयुगलध्यानात्मनोनिष्ठमात्-
 देतज्ञानविनाशनाय विदुषामामोदसंबद्धये ॥ २ ॥
 सहस्रारे पद्मे प्रातः शिरसि निष्ठमते ।
 पूर्णेन्द्रमण्डलयुते शुद्धस्फटिकस्त्रिभम् ॥
 गन्धानुलेपनं शाननं वसदभयपाशिनम् ।
 मन्दमितं निजगुणं काशयेनानुलोकतम् ।
 वामोद्धक्षित्सहितं शुक्रालङ्घारभूषितम् ।
 परमानन्दसंयुक्तं स्मरेत् तत्प्राप्तपूर्वकम् ।
 मनसा गन्धपुष्पाभ्यां संपूज्य वाग्भवं जपेत् ।
 ततो च पं समर्थाय स्तवेन तोषयेद्गुरम् ।

Colophons:—

5B, इति औपूर्णानन्दपरमहंसविश्चिते शाक्तक्रमे प्रथमोऽशः; 10B,
 •द्वितीयोऽशः; 19A, •तृतीयोऽशः; 20B, •चतुर्थोऽशः; 25A, •पञ्चमोऽशः;
 26A, •छठमोऽशः (?); 29A, इति औपूर्णानन्दपरमहंसविश्चिते आचारादप्ते
 सप्तमोऽशः समाप्तः ।

Post-colophon Statement :—

वैशाखशुक्लपौर्णिमास्यां गुरुवासरे श्रीग्रामे । १८ ।

This MS contains an abridged version which omits, among other things, all references to the names of authorities cited. The initial verse of the MS is absent in other known MSS of the work.

6198.

1618. *Sāktakrama.*

Substance, country-made paper. $13\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 105. Lines, 5 on a page. Extent in slokas, 1,700. Character, Bengali. Appearance, fair. Complete in seven chapters.

The present MS has been described in L. VI. 2067.

6199.

3489. *Sāktakrama.*

Substance, country-made paper. $10 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 40. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 1,300. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete in seven chapters.

The first half of the concluding verse, giving the date of composition, reads in this MS, as in Bik. 1318, इषे कालाङ्कवेदन्दिग्राके मङ्गलवासरे instead of इषे कालाङ्कवेदन्, etc., which is the usual reading.

6200.

5621E. तत्त्वानन्दतरङ्गिणी । *Tattvānandatarangiṇī.*

Substance, palm-leaf. $14 \times 1\frac{1}{4}$ inches. Folia, 88 to 109. Lines, 4, 5 on a page. Extent in slokas, 840. Character, Udiya. Appearance, good. Incomplete.

A MS of the work has been described in L. I. 368. The present MS contains the first seven chapters of the work. A MS containing eleven chapters of the work has been noticed in R. G. Bhandarkar's *Report on the Search of Sans. MSS in the Bombay Presidency during the year 1882-3* (No. 387).

Colophons:—

93A, इति तत्त्वानन्दतरक्रियां प्रथमोऽकाशः; 94A, ०द्वितीय उक्तासः; 98A, ०द्वितीयोऽकाशः; 99B, ०चतुर्थोऽकाशः; 105A, ०पञ्चमोऽकाशः; 106B, ०षष्ठोऽकाशः; 109A, इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकब्रह्मानन्दपदवद्वन्द्व-सूर्यावत श्रीपूर्णानन्दगिरिप्रकटिततत्त्वानन्दतरक्रियां सप्तम उक्तासः।

6201.

Srīnātha.

3180. आत्मरहस्यम् । Ātmarahasya.

Substance, country-made paper. $12\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 1-77 (of which 67B and 73B are blank). Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 2,000. Character, Bengali. Appearance, old and worn out. Complete in 19 ullāsas.

The work is more of the nature of a philosophical treatise than a ritualistic hand-book. From the end of chapter III onwards it is in the form of a dialogue between a disciple and a preceptor. The name of the work is definitely given as *Ātmarahasya* in the colophons of the commentary described below. The name of the compiler though not explicitly given elsewhere appears, from the concluding verse, to be Śrīnātha. The MS is full of explanatory marginal notes.

Beginning:—

नमामि परमात्मानं श्रीगुरुं ब्रह्मचिन्मयम् ।

भवदन्याहिसुक्तिः स्याद् यत्कापालेश्वरेष्वधरः ॥

ब्रह्मानन्दं परमसुखदं केवलं ज्ञानमूर्तिं
दन्धातौतं गगनसदृशं तत्त्वमस्यादिलक्ष्यम् ।
यकं नित्यं विमलमचलं सर्वदा साक्षिभूतम्
भावातौतं चिरगुरार्हितं सदृशं तं नमामि ॥

... ...
अथेवं औगुरुं नत्वा जगतां महूलाय च ।
रहस्यमात्रानः किञ्चित् स्वभावं कव्यतेऽधुना ।
त्रुता औगुरुवलापद्मजसुधावाक्यं तत्वा शास्त्रतो
ज्ञात्वा सामर्तरं तदैव विमलां स्वाक्षानुभूतिं पराम् ।
संक्षेपेण भया समस्तजगतां मोक्षार्थकं बहूवेत्
तत् सर्वं यथितत्त्वमत्र विधिना औमदहस्ये परे ॥

End:—

सर्वात्मत्वमिति फूटोकृतमिदं यमिन्नमुद्घिन् स्तवे
तेनास्य अवगात्त्यार्थमननाद्यानाच संकौर्तनात् ।
सर्वैश्वर्यमहाविभूतिसहितं स्यादीन्द्रियावं स्तुतः
सिद्धान्तात् पुनरशृण्डा परिगतं चेत्पूर्व्यमव्याहतम् ॥
सर्वात्मकत्वेन च संस्थितेन औनाथरूपेण नियन्तितेन ।
सुचेष्टितैर्द्विभिन्नोवचोभिः स्तवे सम्मूतमिदं रहस्यम् ॥

Colophons and headings of topics:—

3B, अथ युगमेदे शाक्ताचरणम्; 4A, अथ आत्मारमेदः, अथ पञ्चाचारः,
अथ वैष्णवाचारः; 4B, इति गैवाचारः। इति ब्रह्मानन्दशास्त्रे आत्मदहस्ये
व्याधिकारिनिरूपणे आत्मरमेदे गैवाचरकथनम् नाम प्रथमोळासः।
4B, अथ शाक्ताचारः; 5A, अथ पञ्चतत्त्वप्रमाणम्; अथ
शक्तिप्रमाणम्।

5B, इति शाक्ताचारः; अथ दक्षिणाचारः; 6A, अथ पञ्चतत्त्वकथनम्;
अथ चक्रमध्ये जात्यमेदः; 7A, अथ वामाचारः; 8B, अथ सिद्धान्ताचारः;
9B, अथ कौलाचारः; 11B, + + + न कथनं नाम द्वितौयोळासः।

13A, इति औगुरुशिष्यसंवादे ब्रह्मानन्दशास्त्रे शाक्तदहस्य व्याधिकारि-
निरूपणे नाम छत्रोळासः।

- 16B, ० ब्रह्मचैतन्यकथनं नाम चतुर्थोऽक्षासः ।
 18B, ० साक्षात्कैतन्यकथनं नाम पञ्चमोऽक्षासः ।
 21B, ० श्रीवपरभयोदैवद्वानकथनं नाम षष्ठोऽक्षासः ।
 24B, ० ब्रह्मणः सर्वस्वरूपवाक्यं नाम सप्तमोऽक्षासः ।
 28A, ० मायाग्रन्थकिंकथनं नाम अष्टमोऽक्षासः ।
 31B, ० स्फुटिप्रकरणे कारणग्राहौरकथनं नाम नवमोऽक्षासः ।
 36B, ० स्फुटग्रन्थरौरकथने चतुर्विश्विततत्त्वोत्तमिकथनं नाम दशमोऽक्षासः ।
 40A, इति भूलाधारकथनम्; 41A, इति खादिष्ठानचक्रम्; 41B, इति
 भगिष्ठूचक्रम्; 42A, इत्यनाहतचक्रकथनम्; 42B, इति विशुद्धास्त्रचक्रम्;
 43B, इत्याज्ञाचक्रम्; 44A, इति सहस्रान्तरादग्रदलम्; 44B, इति श्रीगुरु-
 ग्रन्थसंवादे ब्रह्मचानग्रामे स्वात्मरहस्ये षट्ककथनं नाम एकादशोऽक्षासः ।
 46A, अथ अग्रमयकोयो लिखते; 49B, ० स्थूलोत्पत्तिकथनं नाम
 द्वादशोऽक्षासः ।
 54B, इति श्रीमहाकालमंहितायां श्रीमन्महाकाल्या सुधामरमस्तोत्रं
 समाप्तम्; ० स्फुटिकथनं नाम चतुर्दशोऽक्षासः ।
 58A, ० ग्रन्थं प्रति उपदेशाकथनं नाम चतुर्दशोऽक्षासः ।
 61B, ० स्फुटिप्रलयकाल्यने ज्ञानफलकथनं नाम पञ्चदशोऽक्षासः ।
 63B, इति श्रीगिर्वगीतायां श्रीरामप्रगोतं श्रीविश्वेश्वरस्तोत्रं समाप्तम्;
 66A, ० अपरोक्षब्रह्मोपदेशकथनं नाम षोडशोऽक्षासः ।
 66A, इति प्रातःस्मरणम्, इति श्रौतविधिः; 66B, इति खानम्; 70A,
 ० ब्रह्मचानोपदेशो नाम सप्तदशोऽक्षासः ।
 73A, ० काश्मीरामाहात्म्यकथनं नामाष्टादशोऽक्षासः ।
 77A, ० ग्रन्थानुभवकथनं नाम उनविंशोऽक्षासः ।

6202.

3181. *Commentary on the Ātmarahasya.*

Substance, country-made paper. 13 x 4½ inches. Folia, 3 to 47. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 770. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Incomplete.

The MS begins with the commentary on the 4th introductory verse of the text and runs up to the end of the 10th ullāsa.

6203.

Kṛṣṇa Vidyāvāgiśa.

10949. तन्त्ररत्नम् । *Tantraratna.*

Substance, country-made paper. $11 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 142. Lines, 15 on a page. Character, Nāgara. Date, N.S. 875 and Śaka 1677. Appearance, good. Complete (?).

MSS of the work have been described in L. I. 240 and IO. IV. 2573. The present MS, like the one described in IO, contains details of the worship of two deities, e.g., Kālī and Tārā. The work is based on various original Tantra texts. A list of these, identical with the one found in the beginning of the *Nityāśodasikārnava* section of the *Vāmakeśvaratantra*, is given in the introductory portions of the work. The work also refers to a number of later compilations and authors like Rāghavabhatta (Fol. 25, 26).

Post-colophon Statement:—

श्रुम् भूवात् । नेपाल संवत् ८७५ श्रीग्रामे १६७७ मास
कृष्णाचतुर्थी तिथौ उत्तरफलमूनोनक्षत्रे अतिगद्युधोगे शुक्रवासरे इदं
पुस्तकं धनञ्जयेन लिखितं । सम्पूर्णम् ।

श्रीसौतारामभट्टस्य पुस्तकमिदं ॥ श्रीश्रीरूपाचै नाम

6204.

Sarvānandanātha.

3447. सर्वोल्लासः । *Sarvollāsa.*

Substance, country-made yellow paper. $12\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 1-14+1-99. Lines, 7-8 on a page. Extent in slokas, 2,250. Character, Bengali. Appearance, new. Incomplete in the middle.

A complete MS of this work is described in L. III. 1071. The first portion of the present MS contains chapters 1 to 5 and a small portion of chapter 6. The second portion contains a very insignificant portion of chapter 10 and chapters 11 to 63.

Beginning:—

नमामि प्रणतिं नित्यां जगदात्मस्तुपिगीम् ।
सर्वोक्तासं महोक्तासं महोक्तासे वदाम्बहम् ॥
निगमादागमाच्छास्त्राद्वावाचारं समुद्रतम् ।
ओसर्वाविन्दवाथोत्तं ओदेवाच्छसाम्बुजे ॥

A list of Tantras, as given in the *Todalatantra*, is quoted thus (Fol. 4A):—

चतुःषष्ठीनि तन्त्राणि मध्योक्तानि कामिनि ।
कालौतत्त्वमुखमालातारानिर्वागाकानि च ॥
शिवसारं वौरतत्त्वलिङ्गार्चनलतार्चन [म] ।
तोडलं जौलतत्त्वं राधातत्त्वं महेश्वरि ॥
विष्वसारं भैरवास्तं भैरवौतत्त्वमेव च ।
सिद्धेश्वरमालभेदसमयातत्त्वकं श्रिवे ।
गुप्तसाधनतत्त्वं माटकातत्त्वमेव च ।
मायातत्त्वं महामाया अद्यायातत्त्वकं श्रिवे ।
कुमार्यास्त्वा महत्तत्वं कुलार्णवमतः परम् ।
कालिकाकुलसर्वसं कालिकाकालपततत्त्वकम् ॥
वाराही योगिनौतत्त्वं योगिनौहृदयं श्रिवे ।
सनत्त्वमारतत्त्वं चिपुरासारतत्त्वकम् ॥
योगिनौविजयं भद्रे मालिनौतत्त्वमेव च ।
कुकुटास्तं महत्तत्वं श्रीगणेशास्त्रतत्त्वकम् ॥

भूततन्त्रं तथोद्गीशं कामधेनुं तथोत्तमम् ।
 वौरुभद्रं महत्तन्त्रं वामकेशं तन्त्रकम् ॥
 कुलचूडामणितन्त्रं भावचूडामणिं प्रिये ।
 चानार्णवस्थं वरदातन्त्रचिन्तामणिं ततः ॥
 चालौविलासकं तन्त्रं इत्तन्त्रं महेश्वरि ।
 चिदान्वरतटतन्त्रं विज्ञापनमतः परम् ॥
 फेलाहिंगौ च निवासयं तन्त्रमुत्तरसंज्ञकम् ।
 नारायणौ महत्तन्त्रमुद्दीप्तायकतन्त्रकम् ॥
 चानद्वौपगौतमीयतन्त्रं निरक्षरं प्रिये ।
 गाम्यव्युक्तिभिकातन्त्रं सुकावलिं ततः परम् ॥
 वहस्तिकमतन्त्रस्थं स्वतन्त्रतन्त्रकं प्रिये ।
 योगितन्त्रस्थं कामाख्यां तन्त्रं प्रोक्तं वरानने ।
 चतुःषष्ठोनि तन्त्राणि मध्येवोक्तानि सम्पति ॥
 प्रतितन्त्रे पठाननि चतुषष्ठोनि पार्वति ।
 असंख्यानि च तन्त्राणि भावानि विविधानि च ।
 सर्वयामलसंगोतं चतुषष्ठिप्रकाशकम् ।
 प्रधानमेतदित्तेयं चतुर्युगमतं ध्रुवम् ॥

End:—

सि[डे](डि)हिं कारणं ब्रह्म सर्वथैव कुलेश्वर ।
 यो विज्ञानाति तत्त्वेन देहान्ते ब्रह्मभाग्मेत ॥

Colophon:—

इति श्रीमर्वानन्दनाथविश्विते सर्वोक्त्तासे ब्रह्मज्ञानं नाम
 चिष्ठ्याक्षासः ॥ ६३ ॥

Post-colophon Statement:—

श्रीकृष्णानन्दनाथस्य प्रकाक्षिदम् ।

6205.

Candraśekhara.

8934. पूजापुष्करिणी । *Pūjāpuṣkariṇī*.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 58. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 1,160. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete in seven chapters.

It deals with the daily rites of a Tantric worshipper.

Beginning:—

जयति निखिलहेतुः पार्वतौशो रमेशो
 विधिहस्त्रिहरवन्द्या ग्रक्षिरूपा महेशो ।
 विवृष्टवरेश्यो यो गणेशो विनेशः
 पश्चमपुरुष एकः पश्चेश्चिदाक्षा ।
 तन्मास्यनेकान्यालोक्य पूजापुष्करिणी पशा ।
 देवानुग्रहमासाद्य रथते विद्युषां सुदे ।
 कर्ममार्गप्रवृत्तानां सिद्धिदा यावगाहनात् ।
 विशेषानुग्रहौतश्रीचन्द्रशेखरशर्मणा ।
 उथसि शिरसि सहस्रदलकमले गुरुं चिच्छक्षुपेतं वसाभयकरं
 ध्यात्वावश्वके क्षत्वा तौर्धं गत्वा क्षानं कुर्यात् । अथ क्षानविधिः ।

End:—

इति श्रीविशेषानुग्रहौतश्रीचन्द्रशेखरशर्मिंता भागीरथ्या:
 क्षतिरेव भूयात् तत्प्रौत्ये सदा श्वे । इति पूजापुष्करिणीं सप्तमो
 वौचिः एष्वरिणीं च समाप्तिमगमत् । शुभमस्तु ।
 पूजापुष्करिणी विधानकमलैराद्या विज्ञचैः पशा
 वौचिभिच्च समन्विता बड्डविधाभिः सप्तभिर्निष्ठेला ॥
 मन्त्राभ्योभिर्विश्वचितेष्टुलतिका संवर्जित्वा सेवता
 विहन्मानसंहस्तोषमगमपशा भूयादिभोः ग्रीतये ॥

6206.

Pragalbhācāryaśiṣya—Disciple of Pragalbhācārya.

5476. विद्यार्णवः । Vidyārṇava.

Substance, country-made paper. 15×7 inches. Folia, 135. Lines, 15 on a page. Extent in ślokas, 2,000. Character, Nāgara. Appearance, worm-eaten. Incomplete at the end.

The present MS contains 11 chapters (*Āśvāsas*) and a portion of the 12th. The work deals with the details of the worship of various Śākta deities.

Beginning:—

उद्यमूर्धसंहस्रभासुरतनुः सूक्ष्मातिसूक्ष्मा परा
 उद्यत्प्रज्ञनिभेन्दुकोटिसदृशी धामचयाधासिनोः ।
 तत्तेजस्त्रितयात्मिकैकमनुभि-र्वकाशशत्र्यात्मयुक्
 कुटैस्त्राविप्रार्थमिः परिगता निवात्मिका पातु वः ॥ १ ॥
 या ओ मधुमतौ श्रक्षिर्जगचेतन्यरूपिणौ ।
 साक्षां मे पुरतो निवं मालिनौ विश्वविघ्ना ॥ २ ॥
 मतदद्यं समालोच्य तत्सङ्गीर्णभिया प्रथक् ।
 प्रकाश्वते परात्म्यं मया विद्यार्णवाभिष्ठम् ॥ ३ ॥
 मधुमत्वा महादेवाक्षादाक्षकादिसंज्ञकम् ।
 कालोमतन्तु मालिन्याकादात्म्यं तान्तिका विदुः ॥ ४ ॥
 षट्चिंश्चाङ्गैर्मूलभूतैः शिवमयैः प्रथक् ।
 षोडशस्त्रसंभिष्ठैः पूर्णमण्डलसंज्ञकैः ॥ ५ ॥
 षट्चिंश्चाङ्गैर्मूलगितैः सिङ्गकालनिवासरूपकैः ।
 नवाक्षकैरात्मिभेदात् दिग्गुणैकतवियष्टैः ॥ ६ ॥
 तद्वैरुण्यमयैक्षत्त्वैर्यन्तेक्षहिंसौक्षतैः ।
 तत्तद्वैरभिन्नसूर्तिः प्रोक्ता वेदप्रकारिका ॥ ७ ॥
 षट्चिंश्चत्तत्त्वसम्मूर्त्ति सर्वमन्तरफलप्रदा ।
 देवैमधुमतौयानतादात्म्यकादिसंज्ञकम् ॥ ८ ॥

Of the works quoted here, mention may be made of the following:—

कुलार्णीव, भैरवोत्तम, लक्ष्मागर, पिङ्कलामत, रुद्रयामल, चिपुरार्णीव, तन्त्रशास्त्र, योगिनीहृदय, सिद्धसारस्ततत्त्व, ग्राहदा, ज्ञानार्णीव, वामकेश्वर, चिपुरामार, पेत्कारिगोत्तम, कालिकापुराण, योगशास्त्र, औपित्या, अगस्त्यसंहिता, वैष्णवायनसंहिता, सच्छन्दसंयज्ञ, औकम, भूतभैरव, दक्षिणामुर्चिसंहिता, सारसंयह, भविष्योत्तरपुराण, योगिनीतत्त्व, वासुशास्त्र, प्रपञ्चसार, लक्ष्मणसंयह, कुलमूलावतार, विष्णुसंहिता, सोमशम्भु ।

Stein (p. 237) notices a MS of the *Vidyārṇava* attributed to Pragalbhācārya, disciple of Viṣṇuśarman. In the present MS, however, the work is attributed to a disciple of Pragālbhācārya whose line of teachers is indicated as follows:—

२३. ग्राहाचार्यपित्ताच चतुर्दश दृढवताः ।
देवात्मानो दृढात्मानो नियहातुयहत्तमाः ॥६०॥
ग्राहः पद्मपादास्त्वो बोधो गौरीवाल एव च ।
आनन्दतौर्थनामा च पञ्चते भित्तवः समृताः ॥६१॥
सुन्दरो विष्णुशर्मा च लक्ष्मणो मस्तिकार्जुनः ।
चित्तिकमः बोधस्त्वं कपदौ किष्टवस्ततः ॥६२॥
दामोदर इति ख्याताः गृहिणो नवसंख्यकाः ।
...
ओविष्णुशर्मेणः शिष्यः प्रगल्भाचार्यपिदितः ।
तच्छिष्येण मदा प्रोत्ते यमेऽस्मिन् पूर्णता गते ॥७१॥

The author who conceals his name gives a long story of a quarrel between Lakṣmaṇa Deśika and King Praudhadeva. Our author is stated to have, at the wish of the subjects, succeeded Praudhadeva to the throne which was

made over to his son presumably on his attaining majority. He also built the town of Vidyānagara resembling the Śrīcakra of the Tāntrikas. It was at the desire of the prince that the present book was written:—

3A, श्रीविद्यानगरं नाम्ना श्रीचक्राकारमुच्चलम् ॥ ६३ ॥
 निर्माणं प्रौढदेवस्य एतो राज्याहृतां गते ।
 तमेव देवभूपालमुपवेष्य लघासने ॥ ६२ ॥
 तदाज्ञया तत्पूर्णविहृतिर्विमलाशिभिः ।
 सम्याशितोऽहमन्वाया चाचामादाय यत्रतः ॥ ६३ ॥
 नानातन्वाग्नि संशोध्य चामलानि च सर्वप्राणः ।
 मतद्वयं समालोच्य ग्रन्थं विद्यार्गावाभिधं ॥ ६४ ॥
 मुदा रचितवानस्मि लोकानामुपकारकम् ।

6207.

Govinda Sārvabhauma.

5641. तन्त्रप्रकाशः । *Tantraprakāśa*.

Substance, country-made paper. 18×3½ inches. Folia, 1–168, of which Folia 39–43 are missing, while two folia each are marked 79 and 160. Lines, 8 on a page. Extent in Alokas, 8,000. Character, Bengali. Appearance, very old and discoloured. Incomplete.

The work deals with various Tantric rites (like *dikṣā*, *purascarana*, etc.) in a general way and describes the details of the worship of deities like Tārā, Tripurā, etc.

Beginning:—

निवानन्दमयं नत्वा गोविन्देन च घोमता ।
 उर्ध्माशेकाममोक्षाशेमागममोक्षं प्रकाशते ।

Colophons:—

50B, इति ओगोविन्दसार्वभौमविश्चिते तन्त्रप्रकाशे दीक्षाप्रकाशः प्रथमः परिच्छेदः ।

76B, इति ओगोविन्दसार्वभौमभट्टाचार्यविश्चिते तन्त्रप्रकाशे द्वितीयः परिच्छेदः ।

No other colophon could be traced. A new chapter, dealing with the details of the worship of Tārā, begins on Fol. 117B.

6208.

Rāmaratna.

3911. तिमिरचन्द्रिका । *Timiracandrikā.*

Substance, country-made paper. $16\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 36. Lines, 6 on a page. Extent in stokas, 650. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Incomplete at the end.

The work deals with the details of Tantric worship as well as the daily duties of a Tantric worshipper.

Beginning:—

ॐ ओगुरवे नमः ।

चिच्चा वासश्चार्बर्गैसमकरा चेतन्यचन्द्रोदया
नानाचारविचारविच्छिविभलहनैकगम्या छ्रतिः ।
कापि आनन्दानन्दपूर्वदलिता पापप्रतापापहा
पूर्णनन्दविधायिनो हृदि भया संस्थाप्ते पूर्णिमा ॥
कलौ स्खल्पायुषः सर्वे साधकाः स्खल्पबुद्धयः ।
विधास्ये साधनन्तेयां येन पूर्णे भवेहुवम् ॥
नानागमसम्बद्ध्यो नानानिगमसाग्रहात् ।
विविच्य पद्मरत्नानि निवध्यन्ते समाप्तः ॥

ओरामरत्नचितां लक्षाकृत्यतमोहताम् ।
 एस्तीं मङ्गलं गुरुवः प्राचीनपद्यनिर्मिताम् ॥
 विविधविवृद्धकृतवज्जविधमतानुसारेण नडवुद्दीनां नामाविध-
 संश्लयतिमिरौचो जातः ।
 तद्वैकरणाय तिभिरचन्द्रिका नाम संयहो दौष्ट्यतु ओगुरोरतु-
 ग्रहात् ।

Colophons:—

6B, इति तिभिरचन्द्रिकायां दीक्षादिनिर्गीयः प्रथम उक्तासः; 7B,
 ०प्रातःकृत्यनिर्गीयो हितोय उक्तासः; 11B, ०दल्लधावनादिनिर्गीयः द्वतीय
 उक्तासः; 16A, ०दल्लर्यागादिविधनिर्गीयः पञ्चम उक्तासः; 21B, ०स्थान-
 प्रोधनादिपूर्वकपूजानिर्गीयः षष्ठः उक्तासः; 26A, ०उपचारादिनिर्गीयः सप्तम
 उक्तासः; 29A, ०निष्ठापूजनादिविधाननिर्गीयः सप्तमः (? अष्टमः) उक्तासः;
 33B, ०ग्रिवलिङ्गार्चननिर्गीयः अष्टम उक्तासः ।

Works and authors quoted and referred to:—

2A, कुलार्चनः; 6B, श्वामारहस्य; 12A, तन्त्रगाम्बर्यः; 16B,
 गन्धवर्तन्तः; 20A, यामल; 24A, सुखमाला; 25A, यामल; 25B,
 अश्वदाकल्प; 29A, लिङ्गार्चनतन्तः; 30A, माल्कामेद; 34A, सम्मोहनतन्तः;
 36B, माल्कामेदतन्तः ।

The following occurs on the left hand margin of the manuscript:—

श्रीनौलमणिशूर्मितः ॥ मालोडायामवासः ॥

6209.

Kṛṣṇamohana.

3375. आगमचन्द्रिका । Āgamacandrikā.

Substance, country-made paper. $21\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1-56, of which Fol. 20 is missing. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 1,950. Character, Bengali. Appearance, faded. Incomplete at the end.

This work is referred to as one of his own in the concluding verse of the 5th canto of the *Kamalodaya* by Kṛṣṇamohana (VSP, p. xxvi).

Beginning:—

सहस्रदलनौरजे चित्तिर्णशुकोटिद्युतिं
वशभयलसत्कारं करुणायान्वितं कान्ताया ।
अलोलचपलाहृता श्वचिरस्वामभागं भजे
गुरुं शुचिप्रिच्छदं निखिलकामकल्पागमम् ॥
कारण्यार्थवभूमिदेवचरणं चिन्तामणि चिन्तयन्
आहृत्य प्रथितप्रचारकतिष्ठत्वादिसारोत्तमम् ।
प्रीतः श्रीयुतकृष्णामोहन इसां विश्वातसंख्यावताम्
मुख्यैरागमचन्द्रिकां कलयति ज्ञानार्थवोक्तासिनीम् ॥

Colophon:—

13B, वामौपादाम्बुजगलतृभक्तन्दक्षा-
यौकृष्णामोहनकृतागमचन्द्रिकाया ।
उक्तास एव जनमानसतामसङ्गे
दोक्षाप्रकारनियमः प्रथमः समाप्तः ॥

इति श्रीकृष्णामोहनकृतागमचन्द्रिकाया दोक्षाप्रकारनियमनामा
प्रथम उक्तासः ।

No other chapter colophon is found. There are, however, a number of sectional colophons referring to the topics dealt with (e.g., इति कालौप्रकरणम्, इति ताराप्रकरणम्, etc.). The work describes rules of initiation and deals with the details of the worship of Kālī, Tārā, Śrividya, Bhuvaneśvarī, Bhairavī, Chinnamastā and Lakṣmī.

6210.

Śivarāma.

3337. तन्त्ररत्नम् । *Tantraratna.*

Substance, country-made paper. $13\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 14. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 420. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Incomplete at the end.

This deals with *dīkṣā* and Tantric worship in general.

Beginning:—

प्रसाद्य परमात्मानं शिवरामेण धौमता ।
 तन्त्रात् सारं समालङ्घ्य तन्त्ररत्ने प्रकाशते ।
 उच्चते प्रथमं तत्र लक्षणं गुरुशिष्यवोः ।
 शान्तो दान्तः कुलौनन्दय विनीतः शुद्धवेशवान् ॥
 शुद्धाचारः सुप्रतिष्ठः शुचिर्देवः सुबुद्धिमान् ॥
 आश्रमौ धारणिष्ठाच मन्त्रवत्त्वविश्वासः ।
 नियहानुयहे शक्तो गुरुशिष्यभिधौयते ।

Topics dealt with in the work:—

- 1A, इति गुरुलक्षणाम् ; इति शिवलक्षणाम् ; 3B, अथ नक्षत्रचक्रम् ;
 4A, अथ अक्षयहस्तकम् ; 4B, अथाकडमचक्रम् ; अथ ऋग्याधनिचक्रम् ; 5A,
 अथ विद्यारम्भः ; अथ वारनियमः ; 5B, अथ तिथिनियमः ; अथ नक्षत्रनिर्णयः ;
 अथ लग्ननिर्णयः ; 6A, अथ पञ्चनिर्णयः ; अथ मालानिर्णयः ; 6B, अथ
 मन्त्रसंख्याः ; 7A, अथ दोलाप्योगः ; 8A, अथोपदेशः ; अथ पञ्चायतनो
 दौक्षा ; 8B, अथ एष्वरगम्यम् ; 9A, अथ कूम्भमचक्रम् ; 11B, अथ
 पुरुच्चरगप्रयोगः ; 12A, अथ यज्ञगपुरुच्चरगासंकल्पः ; अथ सामान्यपूजापञ्चतिः ;
 13B, विष्णुगायत्रो, गोपालगायत्रो ।

Works quoted:—

- 1A, घोगिनोतन्त्र, गणेशविमर्शिनो ; 2B, वाराहौ ; 7B, गौतमीय,
 वाशिष्ठ ; 8A, यामल ; 9A, अगम्यसंहिता ; 11A, क्रियाचार ; 11B,
 कुलार्थंव ; 12A, नौजतन्त्र, भैरवतन्त्र ; 12B, यामल, गौतमीयतन्त्र ।

6211.

Rāmānanda.

3603. अभिज्ञानरत्नावली । *Abhijñānaratnāvalī*.

Substance, country-made paper. $18\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 425. Lines, 6, 7 on a page. Extent in shlokas, 10,200. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Incomplete.

The MS contains three large chapters and a great portion of the fourth chapter. The first chapter speaks of the superiority of śakti, the second deals with *mantra*, *kūḍa*, *maṇḍala* and *vastuyāga*, the third treats of initiation, *pūjā*, *nyāsa*, etc., and the fourth which is incomplete in the present MS deals with *puraścarana*, animal sacrifice and daily rites. This is a comprehensive Tantric digest pertaining to śakti worship.

Beginning:—

या स्फुटिस्थितिसंहृतौः प्रकृहते ब्रह्माच्युतोमापति-
 व्याजात्तामभिवन्द्य भर्गमृहिणौ श्रीनाथमप्यादरात् ।
 विष्वागन्दपितृप्रसादविभैर्निमथ्य शास्त्रान्मुद्धि-
 रामानन्दधरमसोऽभित्तुतेऽभिज्ञानरत्नावलीम् ॥
 चौमूलालीसुगौला स्वदतिरधिरोचुङ्गसुखावलीना
 तारा तारोपवक्ता पुरहृष्टहृष्टयावद्धपादारविन्दा ।
 खड़ कर्णी कपालं प्रहस्तिकुमुदं दोच्छतुल्कैदधाना
 पायाक्षां नौलवाणी भवभयश्चमना शास्त्रवौ ग्रक्षिराच्या ।
 मातः पार्थिवपांशुपुञ्जगणामेकैकज्ञोऽशेषतः
 कर्त्तुं सागरवाहिविन्दुगणां प्रवेकमन्यान्तिमाम् ।
 शक्तोऽप्याद्यवसानशूल्यगणिताधारभिधाने यतः
 शक्तो नैव भवेदतो न च मया वर्णो गुणस्तेऽनेते ॥

काहं निन्दायवुद्धिः क्वच तत्र चरितं पुख्यपुज्जेनिर्गच्छ
 मातर्जनामि सर्वं तदपि तत्र पदाङ्गस्य पूजाकथायाम् ।
 अङ्गा मां वाचयन्ति न भवति भविता तत्र हेतुः प्रगामो
 चे चक्रात्मा नमन्ति त्वदमलचरणो तद्वत्ये[व ते](तरे)घाम् ॥

Colophons of the different chapters:—

51B. इति श्रीग्रामानन्दतकलिङ्गारविश्चिताभिज्ञानरक्षावस्था प्रथमं
 रक्षाम् ।

143A, ०द्वितीयरक्षम्; 339B, ०द्वितीयरक्षम् ।

6212.

Prāṇapati.

3599. अर्चनसंग्रहः । *Arcanasamgraha.*

Substance, country-made paper. 18×4 inches. Folia, 16 to 121. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 1,200. Character, Bengali. Appearance, worn out. Incomplete at both ends.

This gives the *pramāṇa* and *paddhati* of the different elements of the Tantric form of worship. The MS contains the first four chapters of the work. The first chapter, of which there is only one leaf, appears to deal with the significance of various terms like *guru*, etc. The second chapter speaks of *dīkṣā* (initiation) with its many forms. The third chapter treats of *puraścaraṇa* and rites connected with it. The fourth chapter deals with *pūjā* proper with all its parts including bathing, *sandhyā*, etc.

Colophons of the different chapters:—

16B, इति श्रीग्रामपञ्चाध्यायविश्चितेऽर्चनसंग्रहे गुरुपदार्थोदिप्रकाशो
 नाम प्रथमो विवेकः ।

50A, दोद्धाप्रकाशो नाम दितीयो विवेकः।

80B, एरचरगप्रकाशो नाम छतीयो विवेकः।

Of the works (which include a large number of later compilations) and authors referred to, mention should be made of:—

कुलधर्मोत्तर (16A), कौमुदी, विश्वसार (16B), विश्वविवेक (17A, 29A), विष्णुकल्प (17B), महायस्त, विष्णुचूडा (20B), सम्भौहनतन्त्र (21A), विश्वप्रपञ्च (25B), नवरत्नेश्वर (25A), राघवभट्ट (27B), ताराभक्तिरहिणी (28A), प्रपञ्चतन्त्र (28A), लोमशम्भु (28B), विष्णुदेवश्वर (29A), भवपञ्चक (29A), स्वतन्त्र (32B), विष्णुवामल (33A), रामार्चनचन्द्रिका, गणेशविमर्शिनी (33B), तत्त्वसार (34A), तत्त्वरत्न (36B), मालिनीविजय (38B), औक्तन (39B), चामुण्डा (40A), कुमारीकल्प, बौजावली (42A), उदयकरपञ्चति, द्वहत्समव्यस्त (44B), योगावली (45B), एरचरगचन्द्रिका (46B), कुलप्रदीप, इशामारवद्य (49A), विवेकप्रकाश (50B), पिङ्गला (51B), कुलप्रकाश (54A), हंसपरमेश्वर (55A), योगकल्प (55B), द्वहत्प्रचेताः (56B), सनातनुमारकल्प, क्रियासार (57A), सारावली (57B), सिङ्गसारखत (59A), सिङ्गाल्लशेखर (60B), चित्रकिरत (67B), गुणविष्णु (69A), गार्भसंहिता, यज्ञार्थव (69B), महायज्ञार्थव (72B), ग्रक्तिरत्न, कुलशब्द (73B), ग्रवर्थर्थव (74A), कुलप्रपञ्च (74B), रत्नकल्प, पूजार्थव (75B), विद्यानन्दघृतागम (76A), कुलप्रदीप (76B), एरचरगप्रदीप (77A), विद्याधरशार्चार्य (79A), साधनार्थव (79B), गुरुरत्नकल्प (81B), रत्नसार, कुलान्तसार (84A), कल्पद्रुम (84B), विश्वप्रकाश (85A), लक्ष्मीज्ञानार्थव (85B), रत्नप्रदीप (88A), व्यागमकल्पद्रुम (90B), तत्त्वसाराम, कुलदर्थग (91A), रत्नसारावली, विश्वविभूति (91B), सारसंग्रह, रहस्यसार (92B), द्वहद्वौतम (93B), चन्द्रिका (97B), गणेशतन्त्र (98B), कालीहृदय (100B), कुमारसंहिता (107A), लक्ष्मणसंग्रह (108B), भावचूडामणि (109A), विद्यानन्दनिवन्ध (111A), मन्त्रकौमुदी (111A), ग्राहकानन्दतरहिणी (112B), तत्त्वप्रदीप (113A), सङ्केताभिधान (115B).

6213.

Rāmakṛṣṇa.

720. आगमकौमुदी । *Āgamakaumudi*.

Substance, palm-leaf. $14 \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 112. Lines, 4 on a page. Extent in ślokas, 1,848. Character, Bengali. Date, 1621 S.E. Appearance, old, worm-eaten and dilapidated. Complete.

The present MS has been described in L. IV, 1549. The work deals with Tantra rites in general as also with the worship of various deities.

Post-colophon Statement :—

चिंशेऽप्यो मधुमासस्य भृद्दिष्वहम्-मिते श्रावे ।

योमान् प्रसादः सज्जतो लिलेषागमकौमुदीम् ॥

6214.

Raghunātha Tarkavāgiśa.

1611. आगमतत्त्वविलासः । *Āgamatattvavilāsa*.

Substance, country-made paper. $19\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 481, of which Fol. 11-18, 418-19 and 422-23 are missing. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 14,400. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete in five chapters.

This is an extensive Tantric digest dealing with general matters like initiation, yoga, etc., as also with the worship and rituals of various deities. A MS of the work, containing what is stated to be the first *khaṇḍa* is described in L. IX. 3186. Another MS, complete in five chapters, has been described in HPR. I. 22. An abridgment, made by the author's son, Rāmakṛṣṇa, in 1725 S.E., is noticed in L. I. 269 and VSP (p. xvii). The present MS gives the genealogy of the author and the date of composition of the

work in the verses given below. A portion of the work is reported to have been published in Benares (BM, 1908–1919, p. 831). Another work of the same author is the *Sāṅkyatattvarīśa*, a commentary on the *Sāṅkyakārikā* (CS. III. 12, Hall, p. 6).

यः सर्वानन्दमित्रात् समजनि बलभद्राभिधानस्तोऽभृत्
 काशीनाथस्तदौयतनुजनुरवनिभूषणं चन्द्रवन्द्यः ।
 तमादासोत् कुलीनः सुकविरधिगताशेषशास्त्राविपारः
 सारः सद्योगभाजां शिव इव शिवरामाभिष्वच्छक्रवर्ती ।
 यं प्राप्तुत सुतं कुमारमिव सद्गोचोद्भवा पार्वती
 धौरं श्रीरघुनाथमाततमहाश्रतिं दयालोः शिवात् ।
 यश्चस्त्रकृतिनिर्मितो यश्चविष्टुप्यटचन्द्रशके मधौ
 श्रीमांकन्द विलास एष उतिरां हर्षय पूर्णोऽभवत् ॥

6215.

Keśava Viśvarūpa.

907. आगमतत्त्वसंग्रहः । *Āgamatattvasaṃgraha*.

Substance, country-made paper. $12\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 16. Lines, 12 on a page. Extent in stolas, 900. Character, Nāgara. Appearance, old. Incomplete.

The present MS, which contains only the second chapter of the work, has been described in L. V. 1760. The chapter gives an indication of the principal topics of the Tantras (*meyaprakāśaka*).

Works and authors quoted and referred to:—

1B, परमानन्द; सच्छन्द; मालिनीविजय; शिवसूत्रादिशेषवतनवत्स्मृतिक-
 तनवालोकसच्छन्दोद्योतश्रीप्रब्रह्मिकादिनिवन्द्य; आनार्णव-दक्षिणामूर्ति संहिता-
 परमानन्दवामकेश्वरादि-कतिपयश्चात्ततनवतदगुरुडकतिपयनिवन्द्य; शोगिनीतन्त्र;

2A, चिपुरारहस्य; 3A, सौभाग्यरत्नाकर; चिपुरार्णव; मेतुबन्ध; वामकेश्वर-
तन्त्र; 3B, खतन्त्र, कुलार्णव, परशुरामसूत्र; दत्तात्रेय; 4A, परशुरामसूत्र-
दृष्टि; तारामङ्गिसुधार्णव; 4B, निष्ठातन्त्र; निष्ठाटनारथागमव्याख्यानतन्त्रालोक,
जयरथाचार्णव; 5A, विश्वस्यारहस्य; नारदपञ्चरात्र; 6A, अनुत्तरागम;
ओविद्यागम; 6B, सर्वदर्शनसंयह; खतसंहिता; 7A, ओविद्यारहस्य; वायु-
संहिता; औभगवत्पादाचार्णव; बामन्दलहसी; 7B, विष्वपात्रापञ्चाश्रिका;
अजडप्रभावसिद्धि; तन्त्रसौभाग्यसार; 11A, प्रपञ्चसार; पद्मपादाचार्णव;
तन्त्रराज; 11B, अभिवृगुप्त; श्रीवागम; औपादरूप; औस्पन्द; राम-
करणाचार्णव; ज्ञानार्णव; तन्त्रदात्रव्याख्या; प्रपञ्चसारविवरण; 12B, ऋगेन्द्र;
13A, शिवसूत्र; 15B, चण्डोल्लव; 16A, सौभाग्यकल्पत्रता; 16B,
सौभाग्यकल्पत्रक।

Date and account of the author:—

16B, जयति महागुरुवर्यो महागमज्ञानदुर्घवाराण्डिः ।
सौभाग्यकल्पमूरुहनिष्ठाता माधवारथ्यवा प्रथितः ॥ ६ ॥
तच्छक्तिभान्तरगाराधनसम्याप्तैभवो जयति ।
क्षेमानन्दारथगुरुर्थस्य निवन्धो हि कल्पलतिकार्यः ॥ ७ ॥
तच्छशसेवको यच्छोपास्या यस्य विश्वरूप इति ।
म[हा]राष्ट्रान्वयन्तुतः केशवश्चर्मा मुदे सुविद्धानो ॥ ८ ॥
रामाण्डिनन्दवारिधिगतकल्पव्यंदे सितोर्जपञ्चम्भां ।
इममागमतन्त्रानो संयहमकरोमहार्थैवं विश्वदम् ॥ ९ ॥

Colophon:—

इति औतुहभद्रोपकूलवसति-विश्वरूपोपास्य-केशवतावागमतन्त्र-
संयहे दितीयः परिच्छेदः ।

6216.

Rājakīṣora.

3478. शक्तिरत्नाकरः । *Saktiratnākara.*

Substance, machine-made modern paper. $14\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1-26 +
27-114. Lines, 9 on a page. Character, Bengali. Appearance, soiled.
Incomplete.

The name of the compiler is clearly given in the last introductory verse of the present MS:—

2A, तस्याः किञ्चिदद्वं समक्षजगतां सरैकप्रतोः किय-
 द्वागातन्त्र-पुराण-एस्टकवरदाण्ड्य चामोदतः ।
 कुर्वे पुस्तकमेव रम्यवचनं ओश्चिरलाकरं
 श्रीमान् राजकिप्रोर एव गिरिजापादाङ्गभक्ष्यत्सुकः ॥
 [शत्याधारणाप्रादपद्मविभवं ओराजकैप्रोरकम्—Oxf.]

Two MSS of the work, complete in five ullāsas, are described in L. I. 242 and Oxf. 101*. The present MS contains the first three chapters of the work and the concluding portions of the fourth and the fifteenth chapters. The first three chapters speak of the greatness of Śakti. The portions of the other two chapters deal respectively with the list of mahāvidyās and with rites to be performed when one fails to properly kill an animal offered to the deity.

6217.

Navamisimha.

5457. तन्त्रचिन्तामणि: | *Tantracintāmani.*

Substance, country-made paper. $12\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folia, 412. Lines, 11-15 on a page. Extent in stokas, 15,000. Character, Nāgara. Appearance, old and discoloured. Complete in 40 chapters.

Beginning, containing a description of the contents and an indication of the works consulted:—

यस्याः सूक्ष्मिदं त्रिलकुलगतं तत्त्वेन सम्पादितम्
 भूतं पश्चसौञ्ज्वलच्च निगमाच्छत्वार एव कमात् ।
 भूताद्यं किल सागरेण सहितं निवेद जगन्मगड्ले
 तस्मै साधकसिद्धिदानविमलप्रख्यातकौर्च्छ्यं नमः ॥

वन्दे जानवरप्रदाननिश्चं प्रादारविन्दं गुरो-
 दिंश्चौप्रभृतेच विप्रनिषयच्छसे श्लम्बोदरम् ।
 तन्मागां रचनाकरं प्रसुपति गुह्येश्वरौ कालिका
 ब्रह्मोपेन्द्रमहेन्द्रवन्दिततरां वचादिकां योगिनोम् ॥
 नेपालाधिपतेः समस्तधर्मोजानीन्द्रवृडामये-
 नीनादानलप्रोत्तादिकविताश्चौलस्य विद्यानिष्ठेः ॥
 भूषणेन्द्रधराधिपस्य नवमीसिंहस्तमात्रः कर्म
 निर्वाच्यानु तुधैः समं वितव्यते ओतन्त्रचिन्तामणिम् ।
 चेद्यन्नाप्रवदियाच निर्गुणिः
 कार्या तदा वुधजने मम मुग्धता स्यात् ।
 तमादृष्ट्यकथं ब्रुवमस्ति लोके
 प्राकच्छदोषप्रभमनं कुरु देवि मातः ॥
 हे धौरा! परमार्थदत्तमनसः सिद्धिं परामौष्ठवः
 तत्तदेवतसद्वस्यमखिलं जातु च चेदुत्सुकाः ।
 तत् पश्यन्तु भवन्त एवममलं ग्राणं मदौयं मुहु-
 नीनातन्त्रविलोकनोत्सुकतया नायास्यच्चं मनः ॥
 तन्मागां वचनं वेषां ग्राणेऽस्मिन् प्रकटौष्णाते ।
 तेषां नामानि तन्मस्य उत्पादितानि तत्कथनं एवः ॥
 कृतादियुगभेदेन मार्गं एव प्रथक् प्रथक् ।
 आधिकारमागमानाच्च छङ्कुतप्रचिक्रमस्तः ।
 कालिकालयोर्कारश्चामयोच्चैकरूपता ।
 निर्गुणो दशविद्यायाः शिवग्रन्थोरपासना ॥
 इषामाच्याः सर्वसूलत्वसुक्तमादे प्रकाशके ।
 मन्त्रोद्धारकमेष्व नामदक्षिणालक्षणम् ।
 विद्यासाक्षायके भार्गनिर्गुणच्च प्रथक् प्रथक् ।
 आवश्यको मकारेषु चाप्तायाधीनतस्य च ।
 गुरुं विना तन्मस्त्वे नाधिकारिनिरूपमम् ।
 दोजाप्रशंसा गदिता दितीये तु प्रकाशके ।

औगुरोः प्रिवतुल्यत्वं गुबलकागनिर्गीयो ।
 गुहं विनोपदेश्चौ च स्त्रौगां वामे खनायकात् ॥
 कच्छगालक्षणे प्रिये तयोरामायनिर्गीयः ।
 याज्याकाज्यविवेकः स्यादुपदेश्चाभासं तयोः ॥
 वैदिकादिषु मन्त्रेषु स्त्रौशृङ्खौ नायिकारिग्रौ ।
 जातेमनोच्च विप्रादौ देवादेवविवेचना ॥
 एतेषां संस्थितिर्देव्या प्रकाशे(के) तु लतौषके ।
 तुर्व्यप्रकाशे संखाराः षोडशैव तु मन्त्रिणः ॥
 तच नामप्रदानास्ये चकासां लिखनं कृतम् ।
 मन्त्रागामपि संखाराः षोडशैव प्रचोदिताः ॥
 मध्ये ग्रापप्रदानन्तु पञ्चमे च प्रकाशके ।
 मासादिनिर्गीयः बलुप्रकाशे तु प्रकोर्तितः ॥
 दौक्षाविधिर्द्वन्ना(ष्ट्रा)कादौ परौक्षायहमे भुवः ।
 वास्तुयागविधेसादौ तस्मोत्पत्तिः प्रकोर्तिताः ॥
 तन्महालक्ष्म ग्रास्त्रोक्तं तच देवविनिर्गीयः ।
 वलिमन्त्राच्च तन्मोक्तवास्तुमहालैवते ॥
 प्रकाशे सप्तमे प्रोक्ते चाष्टमेय निगद्यते ।
 दिक्षासाधनं मरणपस्य कुरुद्दार्देलक्षणाभिं च ।
 अद्वैगारोपयं प्रोक्तं नवमे तु प्रकाशके ।
 गुरुर्निर्मन्त्रागविधिर्द्वन्ने काष्टशुभासुभम् ॥
 स्त्रं सम्याथैनविधिर्वद्वेऽः स्थितिविवेचनम् ।
 कुरुहसंखारपूर्वे हि विदिसंस्थापनं पुनः ॥
 दौक्षाया दिनक्षत्रं हि तदहङ्करनं ततः ।
 मन्त्रप्रदाने भेदोऽस्ति वामदक्षिणामर्गयोः ।
 उपदेशः कुलस्त्रौगां दौक्षाभेदोपदेश्चको ।
 उपासनाविधिः स्वप्नलब्धमन्त्रस्य निर्गीयः ॥
 मनोर्मुखोच्च देवस्य त्यागो दशप्रकाशके ।
 क्रमदौक्षाविधिर्विद्याविशेषे परिकोर्तिता ॥

पूर्णभिषेककथनं रकादशप्रकाशके ।
 गुरुभक्तिसाचार्यो प्रोक्तो दक्षिणाकौलयोः ॥
 धर्माधिकारिशौ कौले वासे चार्कप्रकाशके ।
 आचारा दग्धाः) प्रोक्ता महानीलादयः कमात् ॥
 इष्टामादिविद्याविषये चयोदग्धप्रकाशके ।
 दिव्यवैश्यप्रश्नाच्च भावा बालाप्रपूजने ।
 चोग्यायोग्यविवेकोस्ति चतुर्दशप्रकाशके ।
 सात्त्विकादिप्रभेदेन पूजा भिज्ञा प्रकौर्तिता ।
 एषकृ भोक्ताप्रदं कर्म्म प्रातःकृत्यविधिस्तः ।
 अत्यधारा विधानच्च खानं नाशाविधिं स्मृतम् ।
 विभूतिधारणां सम्भावनच्च कमात् एतः ।
 गायत्रीगां समुद्भारः प्रकाशे तिथिसङ्कृतके ।
 भूजाप्रशंसा दाराचार्यसनं भूतापसारणाम् ।
 भूतशुद्धिमाटिकादिः कलासङ्घाप्रकाशके ।
 अन्तर्यामवकर्म्माग्नि चार्चादिस्थापने विभिः ।
 दव्याग्नि यन्त्रितिखने पौठनिर्मीयमेव च ।
 शालयामश्चिलायाच्च उत्पत्तिरूपानि च ।
 हर्षोश्चादिसतासूख्यं गोपादिकृपतिरुद्धाः ।
 एतेषां भेदतो भेदः सम्भूतः एषकृ एषकृ ।
 सुहा सर्वोपचारेषु प्रवेकं लक्षणादिकम् ।
 निष्ठाहोमविधिभूतवलिशाशाचिवां ततः ॥
 देवतभेदतो भिज्ञा करमाला प्रचोदिता ।
 वस्त्रार्पणादिकं सर्वे समदग्धप्रकाशके ।
 कुलमार्गसमुत्पत्तिः पश्चशुद्धिविधिस्तः ।
 शक्तिशुद्धिस्तु कौलादेर्विशेषन्यामनिर्गीयः ।
 दव्यदानविवेकस्तुत्यतिः) प्रापकम्मेग्नाः ।
 मांसादेविर्गीयः सम्भूतमकामस्यानुकल्पकम् ।

व्यान्तरौयविशेषस्तु संखासकथनं क्रमात् ।
 पाचसंख्याप्रकथनं मानवेष्टादिनिर्णयः ॥
 म(1)हापाचस्य च एवः साधनं लक्षणं शुचिः ।
 श्रीपाचस्यापनादिच्च तर्हयं तत्त्वशोधनम् ॥
 वदुकादिवलिङ्गाश्रादश्मेतिप्रकाशके ।
 पूजोपचारसम्बन्धात् कुलदद्यनिषेचनम् ॥
 ऊनविश्वितिसंख्येऽस्मिन् प्रकाशे प्रकटौकृतम् ।
 भोजनादिविधिः साय(1)न्तरौयकृत्यलेखनम् ॥
 श्विवावलिनिश्चाक्षात्के निष्ठभेदविनिर्णयः ।
 लिखितो विश्वितिमे प्रकाशे सर्वसम्मते ।
 इषामापूजाक्रमस्थेकविश्वास्यप्रकाशके ।
 क्षोजादिलिखनं सम्यक् द्विविश्वितिप्रकाशके ॥
 म(1)हाकाजादिनिक्याना मन्त्रोऽग्राहादिकं एवः ।
 वयोविश्वितिसंख्येऽस्मिन् प्रकाशे प्रकटायते ।
 तारार्चनक्रमो वेदविश्वास्ये प्रकाशके ।
 प्रचण्डचण्डिकापूजा पश्चविश्वितिसंख्यके ॥
 औविद्यायाः क्रमः सम्यक् बहविश्वितिप्रकाशके ।
 भैरवी च महालयौमातृत्वौ भुवनेश्वरी ।
 धूमावतौ च वगला चासा पूजा पृथक् पृथक् ।
 सप्तविश्वितिसंख्येऽस्मिन् प्रकाशे प्रतिपादिता ॥
 चक्रपूजा पूर्वकृत्यं सामयौलक्षण्यं ततः ।
 द्विविधं यजनं तत्र दूतौनो लक्षणं पृथक् ।
 दशविद्याक्रमेष्व दूतौवागविधिरूपतः ।
 चक्राचारः क्रतोप्यष्टाविश्वास्यप्रकाशके ॥
 प्रसारादिच्च यम्बाणां क्रमादिक्षिणावामयोः ।
 प्रतिष्ठा द्विविधा प्रोक्ता ऊनविश्वितिप्रकाशके ।
 चलाचला द्विधा माला देवतास्त्रायभेदतः ।
 पृथक् पृथक् दला प्रोक्ता रुद्राद्वसम्भवादिकम् ।

महाशक्तादिभिर्भिन्ना मालाफलविनिर्गीयः ।
 यस्यनादिविवेकस्य संख्याशा मुण्डसाधनम् ॥
 महामालाविनिर्गीयां संख्याशौ मुख्यभेदयोः ।
 जायतौकरणं तस्यां प्रोक्तं चिंशत् प्रकाशके ।
 कालस्यार्थस्तलोऽङ्गानि पुरस्यस्याकम्भेतः ।
 विष्वराजविधिविद्याविशेषाश्चायनिर्गीयः ॥
 ज्ञनेगा दशविद्यायाः जपसंख्यादिविनिर्गीयः ।
 सर्वसिद्धिप्रदं स्यानं देवतानां एष्यक् एष्यक् ॥
 पौटानाश्च समुत्पत्तिः लोकस्य ग्रहगो विधिः ।
 कूर्मसत्त्वपरिज्ञानमभिषेकविधिस्ततः ॥
 कार्याकार्यविद्यारस्य सङ्कल्पकरणं ततः ।
 जपस्य कालकायनं रहस्यमनुसृतके ।
 मनविद्यानिर्भेदेन प्रबोधकालनिर्गीयः ।
 तयोर्भेदो मनविद्यामनवचेतन्यकं ततः ॥
 ज्ञनेगा दशविद्याया कुम्हकाविधिशेषितः ।
 नितुविप्रादिभेदेन निर्वाणकायनं ततः ।
 शापोल्कोलनयोर्भेदः शापोडारोसिना मनोः ।
 मनस्य हृदयं चार्यनिर्गीयोच विशेषतः ॥
 जपस्यारस्मभेदा हि एवत्वैरपुरस्त्रिया ।
 अव्यवान्यप्रकारेण विविधा तु पुरस्त्रिया ।
 शावस्य च क्षेत्रादेवैकचिंशत् प्रकाशके ।
 मनसिद्धेवपायारस्य चितासाधनकम्भे च ॥
 वौरसाधनभेदाच्च युम्मचिंशत् प्रकाशके ।
 जपसंख्याप्रभागाच्च युम्मचिंशत् प्रकाशके ।
 विद्याभेदे जपात् सिद्धिप्रदा संख्या मनोरपि ।
 रहस्यकमयोगाच्च चयस्त्रिंशत् प्रकाशके ।
 नैमित्तिकस्य कालादि कुलाकुलविनिर्गीयः ।

यज्ञगां द्विविधं प्रोक्तं वाच्याभ्यन्तरभेदतः ।
 इमनारोपणोत्पत्तिर्दमगारोपणे विधिः ॥
 पवित्रास्तोपणोत्पत्तिः पवित्रास्तोपणे विधिः ।
 यस्मिन्भेदो देवतायास्त्रवस्त्रिंशत् प्रकाशके ॥
 षाषाठदीयविधानच्च चतुर्स्त्रिंशत् प्रकाशके ।
 पशुदानविवेकस्तु पशुभेदादिनिर्णयः ॥
 देवताहसिकालच्च पश्चोल्लक्षणवैक्षणम् ।
 निषेधोऽप्युक्तल्पच्च पूजामहिषप्रोक्तगम् ॥
 नशासां प्रोक्तगां खञ्जुलक्षणं पाचनिर्णयः ।
 शुभाशुभच्च नेवेद्यं पञ्चविंशत् प्रकाशके ॥
 कुमारौपूजनविधी तासां लक्षणनिर्णयः ।
 शुभाशुभादिसंकेतः चतुर्चिंशत् प्रकाशके ॥
 सामान्यतः काम्यविधिः षट्कर्मकमनिर्णयः ।
 तेषां प्रकौर्मीकथं चासनादिनिरूपगम् ॥
 मन्त्रयश्चनभेदादिमालाकुरुडादिनिर्णयः ।
 होमदद्यप्रभागच्च सप्तविंशत् प्रकाशके ॥
 क्रमेण दध्विद्यायाः प्रयोगच्च एथक् एथक् ।
 प्रायविच्छिन्नविधिः पञ्चादशविंशत् प्रकाशके ॥
 साम्बाज्यमुद्दिका पञ्चादश्वासां लक्षणं क्रमात् ।
 मन्त्रासां धारणायोनचत्वारिंशत् प्रकाशके ॥
 प्रथेकं मालकावर्षाध्यानादीनो निरूपगम् ।
 क्रमेण दध्विद्याया मन्त्रभेदाः प्रकौर्मीताः ॥
 नानाप्रयोगमन्त्वास्तु चत्वारिंशत् प्रकाशके ।
 कुमारौ वोगिनो कालौ वाराहौ कुलिका परा ॥
 नाशयसौ मुख्यमाला चामुख्या सुवर्णश्चरौ ।
 गौतमो समया सौचामणिविजयमालिनी ।
 फौलावलौ सुक्ष्मसिद्धिमालिनी परमेश्वरो ।
 प्रथमदद्यविधिकाश्रमम् नित्या काल्यायनोति च ॥

येत्कारौ भैरवौ भूतसिद्धिः सिद्धेश्वरौ तथा ।
 मेहनौलभूतकाच्च ग्रहिसङ्कमभैरवौ ।
 साङ्गायनं किरणार्थं गन्धव्यभूतभैरवौ ।
 वौराईनं वौरभद्रं रुद्रकालामलोचने ।
 सिद्धिसारखतं चाचारावौ मध्यानभैरवः ।
 सिद्धेश्वरो विश्वसारखतया बौधायनं पुनः ॥
 माहेश्वरमहाहारौ कालामिष्य न्दा[डा ?]यपि ।
 एतेषामन्तातो ज्ञेयस्तत्पश्चव्यः एयक् एयक् ।
 सिद्धिनाथो महाकालो दक्षिणामूर्तिरेव च ।
 सुरेन्द्रबज्जगोरक्षा वैश्वम्यायनमेव च ।
 गन्दिकेश्वरवायव्यो वाराहौ शाम्भवौति च ।
 समत्कुमारः श्रीकरणोपगम्यस्तत्त्वसारकौ ।
 वशिष्ठः पुनरेतेषां अन्ने स्थान् संहिताभिधा ।
 ब्रह्मविश्वरुद्दिसिद्धिरेवमाचन्त्रग्रहायः ।
 एतेषामन्तातो ज्ञेयं यामनं चाष्टसंख्यकम् ॥
 कुलवौरमन्त्रभावकुडामलिभिरौरितः ।
 हययौवनारदाभ्यो महाकपिलतो भवेत् ।
 पश्चदाच्च ततो देवौ शैवलिकुडागमानि च ।
 कुमारौविजयाकालीताराकल्पाच्च विश्रुताः ।
 माढकामन्त्रज्ञानानि कुलगुप्ता कुलानि च ।
 माद्यचेतेभ्यः ग्रन्थेभ्योऽप्यर्थं परिकौर्तितम् ।
 रहस्यकामतः कलोलिनौश्रीमतकालयोः ।
 उत्तरक्ष पदं ज्ञेयं चयडौपौठं प्रकौर्तितम् ।
 निकाडिको मातिलके चोडीशं कुलपूर्वकम् ।
 सायम्भुवः सोमग्रम्भुलघैव पिकुलामतम् ॥
 गड्डन्वयो महारद्वन्द्वेश्वरावपि ।
 कामधेनुमतं कुम्भकुलसम्भवसंज्ञकौ ।

कालीकामो मत्स्यसूक्तमुदयाकरपद्धतिः ।
 योगिनौहृदयस्वैव कालीहृदयमेव च ।
 चिशक्षिरब्रकं सोमसुजङ्गावलिरेव च ।
 कुलावतारकं पद्मवासाहौहरपूर्वतः ।
 गौरीसंवादकं ज्यें समयाङ्गकमाटका ।
 तूर्णायागच्च ललितस्तच्छन्दं परिकौर्भितम् ।
 कुलप्रकाशकस्वेति कुलामृतप्रदायिका ॥
 नवदुर्गाकिलपसंबंधं कुलमूलावतारकम् ।
 तत्पराजच्च कामाख्या शब्दानन्तं चासिका स्मृता ।
 कुलरब्रद्योतिकं स्थादेतेभ्यः ग्रन्थमध्यतः ।
 बचनानि समानौय लिखते क्रियते न तु ॥

End :—

तत्परागि [यार्फ] न सकलानि न तानि [म] वै
 मर्त्ये च वानि न एनः प्रकटानि तानि ।
 देशान्तरे कति कतोऽहं न सर्वमस्ति
 य[स्ये त्व]पूर्णवचने किसु दूषणं मे ।
 रक्तस्याः पदपद्मपूजनविधेनिःश्रेष्ठतो निर्गंत्रे
 शम्भः पञ्चमुखोप्यनेकका[वषु]मर्त्यवृज्ञयो न लामः ।
 दिग्दिविद्याकम(ग)निर्णयोचिततया यस्ये प्रकृतोऽस्मि य-
 त[चाष्ट]ल्यतरं कातं बुधजनैः लक्ष्मायमेतद्वरम् ॥

Last Colophon :—

इति औतन्त्रचिन्नामयौ माटकावर्णध्यानदशविद्यादिनानामन्त-
 भेदसुकृपायान्त्येष्टिनिर्णयनामा चत्वारिंशतमः प्रकाशः सम्पूर्णः ।

Post-colophon Statement :—

समाप्तस्याचं दासोदरस्त्रिया कृतो यस्यः ।

This is a comprehensive Tantric compilation dealing with the details of Tantric worship. The name of the author is found in one of the introductory verses while the post-colophon statement of the present MS attributes the work to Dāmodara Sūri.

6218.

11311. *Tantracintāmaṇi*.

Substance, country-made paper. $13 \times 6\frac{1}{4}$ inches. Folia, 1-411. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 15,000. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete in 40 chapters.

A complete table of contents is given in the beginning of the MS in Folia marked 1-15.

6219.

Yadunātha Sarmā.

3982A. आगमकल्पवस्त्रौ । *Āgamakalpavallī*.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{4} \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folia, 10. Lines, 22 on a page. Extent in ślokas, 350. Character, Kashmiri. Appearance, old, worn out and discoloured. Incomplete.

MSS of the work are noticed in Oudh. XI. 20 and Stein, 227. A MS of the work, complete in 25 chapters, is in the Society's old collection. It is a comprehensive compilation dealing with the details of the worship of various deities, specially the Mahāvidyās. The present MS contains the first two chapters and a portion of the third chapter up to the beginning of the Nāḍicakra.

Beginning:—

ॐ स्तुति । शोगगेष्याय नमः । ॐ नमः शिवाय ।

यत्पादपद्मानयुगं हृदि सन्निवेश

विश्वे स्तुतविकालं खलु पश्चात्यमा ।

विष्णुच्च पालयति संहरते महेश-

मन्दिरमादिपुरुषं सततं चतोऽस्मि ।

नत्वा गिरौशं गिरिजां गगेष्ठं वाहौं सुनौन्त्रैः सुतपादपद्माम् ।
 विलोक्य श्वासं चटुनाथशर्मणा वितन्यते ह्यागमकल्पवक्त्रौ ।
 प्रपञ्चसारसिद्धान्तं प्रारदातिकं तथा
 सपरिष्कारमालोक्य तथा सारसमुच्चयम् ।
 यत्रेन दौषिकां दृढ़ा तथा च लघुदौषिकाम्
 तथा पूजाप्रदीपस्थ पुरच्छशचन्द्रिकाम् ।
 मन्त्रदर्पणासिद्धान्तं मन्त्रदेवप्रकाशकाम् ।
 मन्त्रनेत्रस्थ मन्त्रान्तं औरामार्चनचन्द्रिकाम् ।
 मन्त्रमुक्तावलौ रत्नावलौ ज्ञानार्थादिकाम् ।
 तन्म सगत्कुमारस्य नारदोवचतुर्घृतौम् ।
 पूजायां सोमश्चमूर्ततं चागम्यसंहिताम् ।
 संहितां वैष्णवौं तदत् तत्त्वसागरसंहिताम् ।
 संहितां कपिलप्रोतां औमन्त्रवरसंहिताम् ।
 तन्म औसुवनेत्रव्यां नयसिद्धान्तमादरात् ।
 कल्पं औवगदुर्गायास्तत्वं सम्मोहनादिकम् ।
 इययोवमतं तदत् तथा विज्ञानमास्तम् ।
 शुद्धं च तन्मरात्रं च तथा वै पिङ्गलामृतम् ।
 वामकेश्वरतन्मयं समस्तं रामदौत्तितम् ।
 विज्ञानेश्वरसिद्धान्तसारं औसंहिताक्रमात् ।
 विज्ञानलितं पञ्चरात्रं नारायणोमपि ।
 विश्वसारस्तं चिच्छन्दिकां कामिकमादरात् ।
 होमाकरोत्तरं यश्च प्रतिष्ठातारसंयहम् ।
 संहितां वायवौं तदत् संहितां [ब्र]द्यगत्यथा ।
 कुण्डानोः संहितां ब्रह्मविष्णुरक्रमादियामलम् ।
 तथैव यामलोऽग्नं मत्स्यसूक्तमपि क्रमात् ।
 पार्वतीहरसंवादं वासाहौतन्ममादरात् ।
 तथैव कुण्डिकातन्म [त्व]रिताचारमादरात् ।

तथैव योगिनीतन्त्रं क्रमशस्त्रिपुराज्ञयम् ।
 इशानसंहितां तदत् सिद्धान्तं विश्वकर्मणः ॥
 तन्त्रं श्रीदक्षिणामूर्तेः वैश्वम्पायनसंहिताम् ।
 कुलचूडामणि तदत् भावचूडामणिं तथा ॥
 कुलार्थावं कुलार्थोर्चं चंसपारायणं तथा ।
 पुराणं विविधं तदत् मृतिशास्त्राणि भारतम् ।
 योगिःशास्त्राणि चालोक्य सकलां पद्धतिं ज्ञात् ।
 अन्ये ये सद्यग्न्याः सन्ति तान् वृद्धा च पुनः पुनः ॥
 विधानं मन्त्रयन्त्राणां दीक्षादीनां प्रपञ्चितम् ।
 ज्ञानानुसारतो चेयं विभाव्य च सुज्ञसुज्ञः ॥

Colophons:—

2B, इत्यागमकल्पतायां प्रथमः पटलः; 5B, इत्यागमकल्पतायां
द्वितीयः पटलः।

6220.

Yogendra.

2897. आगमसारसंग्रहः । *Āgamasārasaṃgraha.*

Substance, country-made yellow paper. 17 × 4 inches. Folia, 5. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 167. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS, which has been described in L. X. 4050, contains the first two chapters of the work which speak of the omnipresence and supremacy of Śakti as well as the greatness of the Kaula form of worship.

Of the works quoted and referred to, mention may be made of the following:—

कामधेनुतन्त्र, ज्ञानार्थव, कौलावलि, कुमारीकल्प, क्रादासंहिता, लिङ्गार्थवं, वासुदेवरहस्य, विश्वसार, वराहसंहिता, भूतशुद्धितन्त्र, गुरुपाद्का, चिन्तामणि-
तन्त्र, उत्तरातन्त्र, कौमुदीतन्त्र, कुलार्थव, ज्ञानाचार ।

6221.

Kāśinātha.

6542. अवतारभेदप्रकाशिका । Avatārabhedaprakāśikā.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia, 17. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

The title as well as the name of the author are found in a later hand on the reverse of Fol. 1 as also at the end of the work where the title is given as नित्यावतारभेदप्रकाशिका. The work gives an account of some of the religious sects of the Hindus, describes the origin of various deities including some of the Mahāvidyās and some of the incarnations of Viṣṇu, and points out the characteristics of their worship.

Beginning:—

श्रीदक्षिणामूर्तिगुहम्यो नमः ।

श्रीगृहसंगमतन्ते [I. 8. 38-50]

देववाच ।

देवेष्ट श्रीतुमिष्ठामि विष्णुभेदान् शिवस्य च ।

वैखानसो भवेदादौ श्रीराधावल्लभी तथा ।

गोकुलेष्ठो महेश्वानि तथा वन्दावगी भवेत् ।

पात्तरात्रं पञ्चमं स्थात् षष्ठः श्रीवौरवैष्णवः ।

रामानन्दो हरिवासी निम्बार्कस्य महेश्वरि ।

ततो भागवतो देवि देव भेदाः प्रकौर्तिताः ।

श्रिखो मुखो जटो चैव हिन्दिदण्डो ऋमेगा च ।

एकदण्डो महेश्वानि वौरशीवस्त्रैव च ।

सप्त पात्तुपताः प्रोक्ताः दशधा वैष्णवा मताः ।

स्तेषां वासना देवि घटा यज्ञेन ग्राम्भवि ।

वैवेष्टि सर्वं संवाप्य यस्तिष्ठति स तैशावः ।
 वैखानसादिदीक्षादैः भूषितः स्मार्तवैष्णवः ॥
 श्रीराधावल्लभं देवि पट्टगु यज्ञेन शास्त्रविः ।
 वैष्णवाचारनिश्चो विष्णुभग्नैकपारयः ॥
 अनन्तचेताः श्रान्तात्मा विष्णुचित्तप्रसायणः ।
 श्रीराधावल्लभो देवि गोकुलेष्ट्रं पट्टगु प्रिये ।
 नानाभूषणसम्पदो नानासौगन्धभूषितः ।
 गवां कुलं प्रोग्यायिता कालीकृष्णस्तरुपदृक् ॥
 श्रौरमर्थप्राप्ताच्च तस्मिन्दिवेदकारकं ।
 अनाःशक्तिपरो देवि विष्णुवैष्णवपदृक् ॥
 गन्धर्वाचारनिश्चो लतावेष्टनतत्परः ।
 सम्पदायो गोकुलेष्ट्रः सर्वसिद्धिकरो भूवि ॥
 बन्दावनाख्यं देवेष्ट्रं पट्टगु यज्ञेन साम्रतम् ।
 विगताश्चः प्रसन्नात्मा विष्णुभक्तिप्रसायणः ॥
 कामिनौसङ्करपलो बनकीडाविनोददृक् ।
 सौगन्धभूषिततनुः स्त्रीध्यानैकप्रसायणः ।
 विष्णुस्त्राघ्यतत्त्वज्ञः प्रोक्तो बन्दावनो श्रिवे ॥

6222.

6012. तन्त्रसिद्धान्तकौमुदी । *Tantrasiddhāntakaumudi*.

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 6. Lines, 10. on a page. Extent in slokas, 170. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete in three chapters.

This work deals in short with the philosophy of the Tantras. Of the works and authors referred to, mention may be made of मत्तुचित्तमद्वारक, विज्ञानभैरव (1B), प्रब्यभिज्ञा, सच्छन्द (2A), भर्गशिखा वौरावलि, मालिनौविज्ञव (2B), कुलयुक्ति, मत्तुञ्जयमद्वारक, लक्ष्मीकौलार्णव (3A), ज्ञानार्णव, सर्वज्ञानोत्तर, तन्त्रसद्वाव, श्रीकरणोदयसंहिता (4A) and देवीयामल (4B).

Beginning:—

ओगणेश्वाय नमः । ओदक्षिणामूर्तिशुभ्रमो नमः ।

अनादायाखिलाद्याय मादिने गतमादिने ।

अरुपाय सरुपाय दक्षिणामूर्तये नमः ।

नला ओश्चाराचार्यं परगाम्भोद्धवयम् ।

काशीनाथः प्रकुरुते तन्त्रसिद्धान्तकौमुदीम् ॥

तत्र प्रथमं नरेश्वरभेदवादिप्रातिपद्येण चेतन्यपरमार्थः शिव
एव विश्वस्य कात्मा इत्यादिश्रुतिः । चेतन्यमात्मा । इहाचेति-
तस्य कस्यापि सत्त्वाभावात् चितिक्रिया सर्वसामान्यरूपेति ।
चेतयतौति चेतनः सर्वज्ञानक्रियास्तत्त्वस्तस्य भावः चेतन्यं सर्वज्ञान-
क्रियासम्बन्धमयं परिपूर्णस्तत्त्वमुच्यते । तत्र परमशिवस्त्रैव
भगवतोऽस्ति ।

End:—

देशप्राणसुखादिभिः प्रतिकलं संक्षयमानो जनः

पूर्णगिन्द्रियनामिमो न चिनुते खादेश्वरौ खां चितिम् ।

तां वै बोधसुधाखिविश्वमभितत्त्वेनपिण्डोपमं

यः पश्यत्वुपदेशतत्त्वं कथितः साक्षात् स एकः शिवः ॥

Colophons of the different chapters:—

3B, इति श्रीमद्भूषणामकञ्जयरामभट्टसुत-वाराणसौगर्भसम्भव-काशीनाथ-
विश्वचितायां तन्त्रसिद्धान्तकौमुद्यां ग्राम्भवोपायप्रदर्शनं नाम प्रथम-प्रकाशः ; 5A,
०ग्राक्तोपायप्रदर्शनं नाम द्वितीयप्रकाशः ; 6A, ०व्याक्तोपायप्रदर्शनं छत्तीय-
प्रकाशः ।

6223.

6531. *Tantrasiddhāntakaumudi.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folia, 8. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 150. Character, Nāgara. Date, Samvat 1961. Appearance, fresh. Complete in three chapters.

Post-colophon Statement:—

ओदिद्धिगामुर्तिशुभ्रमो नमः । सं १६६[१?] मौः आवग
वदी १० । मालवीयबालमुकुन्दस्येदं पुस्तकम् ।

6224.

6522. मन्त्रसिद्धान्तमञ्जरी । *Mantrasiddhāntamañjari*.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 6. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 70. Character, Nāgara. Date, Samvat 1961. Appearance, fresh. Complete.

The work which is divided into three sections gives in a general way the inner sense of *mantras*, as referring to the Supreme Being, speaks of different types of initiation meant for different rites and followers of different sects, and enumerates thirty-two kinds of shortcomings of human beings.

Beginning:—

ओगोधाय नमः । ओदिद्धिगामुर्तिशुभ्रमो नमः ।

दिद्धिगामुर्तिपादाळमभौभूतमावसः ।

काष्ठौनाथः प्रतनुते मन्त्रसिद्धान्तमञ्जरी[म] ।

व्यथातः सर्वमन्त्राणां देवता ब्रह्म मायवा ।

प्रावक्तिं ब्रह्म तशु ब्रह्मेन्द्राद्यगादिनामकम् ।

एषकृ एषमूपाधेष्टु वल्लुतो ब्रह्म केवलम् ।

निरास्पदं स्वसंविदं सच्चिदाभन्दलक्षणगम् ।

...

मन्त्रेषु नाममाचे तु समैव हि विभक्तयः ।

तासामर्थः[र्थै?] प्रथम[त]स्तुक्षा मन्त्रार्थं उच्यते ।

वद्वाक्षः प्रातिपदिकं तेनाका ब्रह्म लक्ष्यते ॥

2A, सर्वज्ञ चतुर्थ्यन्तपदे यत्प्रातिपदिकं तद्वच्चा ।

नमः स्वाहादियोगेन ब्रह्माक्षेपं स्फटं मनौ ।

Colophon:—

इति श्रोभद्वौपनामककाद्यौनाथविरचिता मन्त्रसिद्धान्तमञ्चरौ
समाप्ता ।

6225.

5911. वैदिकतान्त्रिकाधिकारनिर्णयः । *Vaidikatāntrikā-
dhikāranirṇaya.*

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 4. Lines, 10
on a page. Extent in slokas, 100. Character, Nāgara. Appearance, fresh.
Complete.

This work shows how particular classes of Tantras are meant for particular classes of worshippers. Of the works and authors referred to, mention may be made of विद्यारथ्य (1B), पुरुषार्थप्रबोध (2A, B) and अनन्तमट्ट (3B), maternal grandfather of the author.

Beginning:—

ओदक्षिणामूर्च्छिगुहाभ्यो नमः ।

वय वैदिकतान्त्रिकादीनामधिकारनिर्णयः ।
शुद्धवैदिकः, तान्त्रिकवैदिकः, शुद्धतान्त्रिकः, वैदिकतान्त्रिकः, एते
चत्वार आत्मजाः स्वस्कर्मासुसारतः ।
मार्गाधिकारिणः प्रोक्ताः प्रिवेन परमात्मना ।
तन्मगन्धं न सहते यः सोऽयं शुद्धवैदिकः ।
सतत्वोऽशुतिप्रीतः प्रोक्तलान्त्रिकवैदिकः ।
वेदगन्धं न सहते यः सोऽयं शुद्धतान्त्रिकः ।
सवेदाकूआगमः प्रोक्तो योऽसौ वैदिकतान्त्रिकः ।
वैदे वेदानुकूले च अधिकारी तु वैदिकः ।
तन्मोपसर्जने ग्रास्तेऽधिक[ल ?]नांचिकवैदिकः ।
वेदगन्धासहे तन्मेऽधिकारी शुद्धतान्त्रिकः ।
वेदोपसर्जने तन्मेऽधिकवैदिकतान्त्रिकः ।

श्रीमहिद्यारण्यसरसास्तु ।

ससूतसंहितं च भागधेयं पशाश्रम् ।
 शुद्धवैदिकमित्युक्तं विदद्विः शुद्धवैदिकैः ॥
 शिवराघवसंवादवायवौयादिकं बुधैः ।
 वेदागामविभागैः प्रोक्तं तान्त्रिकवैदिकम् ॥
 वेदगन्धासहं तत्त्वं सौर्यं पाशुपतादिकम् ।
 शुद्धतन्त्रभिति प्रोक्तं वेदतन्त्रार्थकोविदैः ॥
 पश्चात्त्वं भागवतं ग्रीवसिङ्गान्तसंज्ञितम् ।
 सर्वं भेतन्महाप्राचैः प्रोक्तं वैदिकतान्त्रिकम् ॥
 पाणिनोर्यं जैमिनोर्यं प्राचूर्यं वैयासिकं तथा ।
 भाष्यं यद्गवत्पादैः प्रोक्तं तच्छुद्धवैदिकम् ॥
 व्याख्यादौषधकागादकापिलानि तथैव च ।
 प्रातञ्जलं च तत्सर्वं प्रोक्तं तान्त्रिकवैदिकम् ॥
 शारदातिलकं तदृत् मन्त्रदेवप्रकाशिका ।
 प्रपञ्चसारं चाश्रमं प्रोक्तं वैदिकतान्त्रिकम् ॥

Colophon:—

इति श्रीमद्भूपगामकदक्षिणाचारमतप्रवर्त्तकाशौनायेन
 विरचितः वैदिकतान्त्रिकाधिकारनिर्णयः समाप्तः ।

6226.

5910. आगमोत्पत्त्यादिवैदिकतान्त्रिकनिर्णयः । *Agamot-
 pattyādivaidikatāntrikanirṇaya.*

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 11. Lines, 10
 on a page. Extent in slokas, 330. Character, Nāgara. Appearance, fresh.
 Complete.

The work, which is called *Agamotpattinirṇaya* in one
 of the introductory verses, concerns itself not only with a
 description of the origin of the Tantras and an enumera-
 tion of the important Tantric texts but incidentally gives

an account of various Tantric rites, especially the sacraments meant for a follower of the Tantras. It is presumably on account of the variety of topics dealt with that the work is called *Āgamotpattyādivaidikatāntrikanirṇaya* in the last colophon.

Beginning:—

श्रीदक्षिणामूर्तिशुभ्रम् ।

व्यनन्तास्यं गुरं नौमि कवित्वप्रतिभाकरम् ।

ग्राह्यवक्त्रोऽलधरं स्फुरत्कौर्तिकरं परम् ॥

नत्वा श्रीदक्षिणामूर्तिचरणामोहष्टदयम् ।

काप्रौनाथः प्रतनुते व्यागमोत्पत्तिनिर्गीयम् ।

तत्र रुद्रयामले ।

देव्युवाच ।

चाहि चाहि महादेव ग्राहगतवस्तु ।

साहृदारा वयं मुडा ईश्वरा इति वादिनः ।

महाकालः कथं चेत्यः कथं मुक्तिर्भवेच्छिव ।

मुक्तिः [च] कतिधा देव ओरु का किंच साधनम् ।

वदास्माकं यदि उपा देव्यो विष्णौ सुरेषु च ।

इत्यर उवाच ।

ज्ञायते तत्प्रभावेण सकलं वेदवाक्यतः ॥

वेदेभ्यः साइमुद्रुव्य यत्करं ग्रह्यरेण वै ।

वेदाधिकातया देवि व्यागमः परिकोर्त्तिः ।

व्यागतं ग्रिवक्त्रेभ्यो गतं च गिरिजामुखम् ।

मलच्चयविनाशित्वात् तस्मादागम उच्यते ।

व्यागमोत्पत्तिसंख्ये च कथ्यते इहम् साम्पतम् ।

सार्जनवर्षाणुको वक्षा यदा जातस्तु देवता ॥

व्यहंकारो महान् जातस्तु विद्याप्रभावतः ।

तदा तस्मिन् कलियुगे ग्रिघोदरपरायणाः ॥

नादृतास्त्वैस्तु वेदादिसूतयो वै रथागमे ।
 खानं पानं मैथुनच्च देशे देशे पुरे पुरे ।
 न कच्छिन्मन्यते विष्णु गणेष्ठं न इवि शिवम् ।
 मत्वा सर्वे जगच्छाकं भगपूजा प्रकुर्वते ॥
 तदा उटकखेगा भया एषः पितामहः ।
 ब्रह्मगादिशतां धर्मो वसं जेन तरेमत्रि ।
 तदा तु ब्रह्मगा प्रोक्तं ममोऽसुखनिर्गतः ।
 व्यागमः पश्चमो वेदः सुक्तिसुक्तिप्रदायकः ॥
 तदाय कलिसधे तु भया प्रोक्तः पितामहः ।
 ब्रह्मगोदं त्वया वाच्यं रुदिकर्त्ता सदाशिवः ॥
 तदा पितामहेनोक्तं कर्त्ताहं चापि रक्षकः ।
 ममोऽसुखतो जातं मन्यसे चाच्य व्यागमः ।
 रुदं तवाचारनिष्ठा यास्यन्ति पश्चमी गतिम् ।
 उटकखं वत्स नो सौख्यं खानपानाकृताभवम् ॥
 इति अत्वा ब्रह्मवचो धर्मसंस्थापनाय तु ।
 युगचयं तदा जातं कोषसंरक्षलोचनम् ।
 अवज्ञां वौद्य धातुच्च प्रखरेगा नखेन च ।
 शिरो निपातितं धातुः कराकृत्या धरातले ॥
 तम्भादागमकर्त्ताहं वेदकर्त्ता पितामहः ।
 पश्चाग्रहै महापद्मो ल्लागमयम्भै ईरितः ।
 तत्र मन्त्रा महादेवि सर्वेषि सुप्रतिष्ठिता ।
 त्रिंश्चत्तिर्व्यष्ट्वन्दनवत्यव्युदकोटयः ।
 मन्त्राः प्रोक्ता महेश्वानि खागमे कुञ्ज किं स्थितम् ।
 तत् पृष्ठु त्वं महेश्वानि यद्यहं तत्र वक्ष्यमः ।
 पश्चाग्रहं महापद्मं यद्विग्रहति सुवि स्थितम् ॥
 चतुर्दशं स्थितं सर्वो [र्गे ?] दश पातालगोचरम् ।
 रुदं क्रमेण देवेणि ल्लागमः कथितो भया ।

A list of Tantra works is given in Fol. 2A:—

कुमारी-योगिनी-कालो-वाराही-कुजिका परा ।
 नाशायणी सुगडमाला चासुखा भुवनेश्वरी ।
 गौतमी समया सौचामणिविजयमालिनी ।
 लौलावती गुद्धसिंहर्मालिनी परमेश्वरी ।
 प्रचण्डचण्डिका-श्राम्भ निवा कात्यायनीति च ।
 फेलारी मैरवी भूतसिंहः सिंहेश्वरी तथा ।
 मेषनीलमतकाच शक्तिसंगमभैरवी ।
 साङ्घायनं किरणास्थं गन्धर्वभूतभैरवी ।
 वौरादीनं वौरमदं रुदकालानरो[लो ?]तरे ।
 सिंहसारस्तं हाहारावो मध्यानभैरवः ।
 सिंहेश्वरो विश्वसारसाथा बौधायनं पुनः ।
 माहेश्वर-महाहारी कालामित्र घटान्यपि ।
 एतेषां सत्ततो ज्ञेयस्तत्त्वशब्दः पृथक् पृथक् ।
 सिंहगाथो महाकालो दक्षिणामूर्तिरेव च ।
 सुरेक्षबद्धगोरचा वैश्वनायनमेव च ।
 नन्दिकेश्वरवायणी वाराही श्राम्भवौति च ।
 सनत्कुमारः औकरठो ल्लगद्यतत्त्वसारकौ ।
 वसिष्ठः पुनरेतेषां अन्ने सात् संहिताभिधा ।
 ब्रह्मविष्णुसिंहदेव्यमाचन्द्रप्रतयः ।
 एतेषामन्ततो ज्ञेयं यामलं चालुसंख्यकम् ।

Colophons and sectional headings:—

2A, इत्यागममोत्पत्तिः ; 2B, अथ द्युग्रष्मर्मानाह ; 3B, अथ कौलिकवैदिक-
 कर्मविचारः ; 4B, अथ योद्धर संख्याः ; 5B, अथ जातकमर्मास्यसंख्याः ;
 अथ नामप्रदानास्यसंख्याः ; 6A, अथाद्यप्राप्तनसंख्याः ; अथ चौलास्यसंख्याः ;
 6B, अथ मोङ्गोबन्धास्यसंख्याः ; अथ प्राजापत्यत्रतास्यसंख्याः ; अथ सौम्यवत-
 संख्याः ; अथ आमेयास्यसंख्याः ; 7A, अथ वैश्वदेवास्यसंख्याः ; अथ

गोदानाख्यसंखारः ; 7B, अथ समावर्तनाख्यसंखारः ; अथ विवाहाख्यसंखारः ; अथ पिण्डेधाख्यसंखारः ; 8A, इति घोडश संखाराः ; अथ सप्त्रेत्यमन्त्रोपासनाक्रमाह ; अथ पूर्णाभिषेकप्रकारमाह ; 9A, इति दृष्टगत्वराजोत्तमार्गदयस्य पूर्णाभिषेकविधिप्रकाशः ; 9B, अथ महाविद्यावाः यदाद्वायप्रकारमाह ; अथ औरिदायन्त्रधारणमाहात्म्यम् ; 10A, [वामिनामन्त्रेष्ठिक्रिया] ; इति श्रीमद्भौपलामकायदामभद्रसुतवाराणसोगर्भसम्भवकाश्चीनाथविश्चित आगमोत्तम्यादिवैदिकतान्त्रिकनिर्णयः समाप्तः ।

6227.

6014. तन्त्रभूषा । *Tantrabhūṣā*.

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 8. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 200. Character, Nagara. Appearance, fresh. Complete.

The work seeks to establish the authoritativeness of the Tantras. Of the works and authors referred to, mention may be made of—शङ्कराचार्यकृतसंयह (2A), भट्टोचिदोचित (4A) and प्रपञ्चसारविवरण (5B).

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीदक्षिणामूर्तिशुभ्रम्यो नमः ।

वाराणसौमहं वन्दे सच्चिदानन्दरूपिणीम् ।

मा[द]रूपेण सततं सहस्रारेऽखिलेष्टदाम् ।

नत्वा श्रीदक्षिणामूर्तिचरणाम्बोद्धवद्यम् ।

काश्चौनाथः प्रत्युते तन्त्रभूषां समाप्तः ॥

तत्र ईश्वरः सर्वो अधिः अतोः भवपाश्वद्वानो जन्मतो ऋगाय
मुक्तये च समुपदिश्यति मम । अनेषां मूर्तिशाखादैनां तन्मूलकालेन
च प्रामाण्यमिति सुप्रसिद्धतरम् । अस्याख्यागमसमूतेः कथं तन्मूलक-

त्वमिति चेदुच्यते । सर्वासु श्रुतिषु काण्डवयम् कर्मोपासना-
ब्रह्मभेदेन । तत्र कर्मकाण्डं जैमिनिप्रभृतिभिः सम्बोध्या विद्वतम् ।
इदमुपासनाकाण्डं परशुरामनारुदहृवयोवशिवविभादिभिः । ब्रह्म-
काण्डं भगवद्यासादिभिरिति श्रुतिमूलकतास्य प्रथमोपलब्धा । श्रुति-
मूलकता च चिपुरापूर्वोत्तरतापनीय-शिवपूर्वोत्तरतापनीय-सुसिंह-
पूर्वोत्तरतापनीय-रामपूर्वोत्तरतापनीय-गोप्रालपूर्वोत्तरतापनीय-
गणेशपूर्वोत्तरतापनीय-दक्षिणामूर्त्तिपनिषदादि-कालीताराचिपुरा-
वालामुवनेश्वरोवगलागणेश्वासुदेवाद्युपनिषदादि-सौराष्ट्राक्षरनाश-
यग्नाक्षात्कर्षैवपञ्चाक्षरात्मिकश्रुतिभ्यः अनुसाक्षादुपलब्धत एव ।

Colophon:—

6B, इति श्रीमद्भूषणनामकजयरामभट्टसुतवाराणसौरभसम्भव-काष्ठोनाथ-
विरचिता तत्त्वमूर्धा समाप्ता ।

After the colophon the work continues as follows :—

ओदक्षिणामूर्त्तिशुभ्यो नमः ।

अथ वार्तिके शिष्टाचारपरिग्रहवेदविशेषहेतोवक्तेयं च तारामन्त्र-
श्रौतिदादौ सुरामांसपूजापरस्त्वौसुरतादौ मन्त्रवच्चे वेदविशेषस्यैव
चागमस्य अप्रामाण्यम् । यत्र पञ्चरात्रपाशुपतादिघर्मे सम्बाधि-
होत्त्वादि-श्रौतस्मात्तर्त्तर्मवाद्यो भूतशुद्धिमाल्कान्यासादैर्जन्मपाप-
नाशात् तत्रैव पूर्वोत्तरहेतुभामप्रामाण्यम् । न सर्वं च ।

Another colophon in a later hand is found at the end:—

इति तत्त्वमूर्धा समाप्ता ।

6228.

Harilāla.

10123. धर्मवितानम् । *Dharmavitāna.*

Substance, country-made paper. 9 x 6 inches. Folia, 20. Lines, 21 on a page. Extent in stolas, 420. Character, Nāgara. Appearance, old and discoloured. Complete.

The present work seeks to demonstrate the authoritativeness of the Tantras. In this connection spiritual interpretations are suggested of apparently revolting and nauseating statements concerning the use of wine, women, etc. (Fol. 8Aff).

Beginning:—

चानानन्दमयं समाधिकरणं वेदोक्तमागर्वपरं
यस्मै केपि चजन्ति भक्तिचतुरा भक्ष्या भजन्ति प्रसुम् ।
यं कालं गमायन्ति केपि कवयो ब्रह्मोति तेजोमयं
तं प्रामुः प्रगामामि वोगसुलमं लोकैकदुःखापहम् ॥१॥

...
महोभ्यतो महामाना यत्पादं मूर्ध्यरूपह[न] (त) ।
घर्मप्रवर्त्तने ख्यातो भवानीदासभास्त्रारः ॥
तत्पत्रो हरिलालो घर्मवर्मसुतसहत्पद्मगाम् ।
तनुते घर्मवितानं श्रिविष्णुतन्त्रसम्मतं मत्वा ॥६॥

End:—

भूयाङ्गमवितानं श्रुतिवंशस्य गुणसम्पन्नम् ।
इत्यामेन निवद्धं विकृतमार्गं सर्वा भूतैः ।
श्रीसारस्तवदेशे किंयगामातिः सुसमता शिष्टैः ।
तत्र चतुर्भुजपुत्रो भिक्षमलूकपन्नं इह धन्यः ॥
तपानुजो भिक्षेश्वरो भवानीदास इति विश्रुतो लोके ।
तत्पत्रो हरिलालो घर्मवितानं तनोति स्म ।
या हमुनिवर्गिरिभेशे विक्रमसूर्यात्समागते वर्षे ।
शुक्रमासशुचिपत्नो मदनतिथो गुरुष्वसे पूर्णम् ॥

6229.

Kṛṣṇadeva.

3472. चिदानन्दमन्दाकिनी । *Cidānandamandākīni.*

Substance, country-made paper. $13\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 54, of which 2 to 8 and 20 to 36 are missing. Lines, 9 on a page. Extent in shlokas, 2,000.

Character, Bengali. Date, Śaka 1635. Appearance, discoloured. Complete in eight chapters.

The work deals with the philosophy of the Tantras and the esoterics of the Tantra rites.

Beginning:—

ॐ नमः परायै ।

गत्वा औग्यपादाम्बजनिजपरभानन्दसन्धानकन्दं
वन्दे चन्द्रार्कदन्तोत्करुचिशिरो सचिदानन्दरूपाम् ।
गौव्यवानामचिन्तयां प्रगतजनचिदानन्दसन्दोषदल्लो
पूर्णन्दुनामनेकेरनुभितवदनां भावयन् ग्रन्थभूताम् ॥

अगमातुरदिग्भासाद्य सुप्तौ
प्रपञ्चार्थोत्तारणे कारणं यत् ।
तदस्मिन् परं ब्रह्मातत्त्वं समुप्तं
प्रकाशीकृतं साधकानां हिताय ॥

शिवभिन्नमहन्दमाकाशकल्पं
शिवं निर्गुणं निर्मलं निष्क्रियत्वं ।
चिमुख्यात्मकं मूलभूतं गुगानां
प्रपद्ये पराक्रान्तमानन्दकन्दम् ॥

प्रगम्याशुभ्रोद्धुप्रदामादिशक्तिं
कृता औमता कृत्यादेवेन सम्यक् ।
मुदा ज्ञानमार्गप्रकाशैकहेतु-
चिदानन्दमन्दाकिनौ प्रावनौयम् ॥

अथं औपतिं भोगमोक्षैककन्दं
सदानुद्गसत्त्वोदयानन्दरूपम् ।
प्रगम्य पृथिव्यां विनवेग मूर्ढी
गतः कृत्यादेवक्षमोतोह तत्त्वम् ॥

सितसरसिजमध्ये भारतौं शुभवगां
करनिनिहितवैणां वादयन्तौं सुखेन ।
विगलदम्भतधारां वाङ्मयौं चावसारा-
मभिमतवरसिङ्गौ सिङ्गरूपां नमामि ॥

ननु केधाच्छिष्ठते यग्नकर्तुर्गुरुत्वात् शृङ्कर्तुकयग्नपाठे यद्राच्छास्य
निषेधस्तत्प्रामान्यशास्त्रपाठे ज्ञेयः । ज्ञानशास्ये तु नाथं नियमः ।
ज्ञानकात् शुकदेवस्य ज्ञानोपदेश्चवगात् व्याघ्रतो सुनिष्टुलस्यापि तथा
दर्शनाच्च सूतमुखात् श्रौनकादीनो पुराणश्चवगाच्च ।

End :—

सहा श्रक्तिः शिवो मांसं तद्वोक्ता भैरवः स्वयम् ।
तयोरैक्यसमुत्पन्नं व्यानन्दो मोक्ष उच्यते ।
व्यानन्दं ब्रह्मणो रूपं तत्र देहे व्यवस्थितम् ।
तस्याभिव्यञ्जकं द्रष्टं योगिभिस्तेन पौर्यते ।
लिङ्गव्यविशेषज्ञः षट्चक्रपद्मभेदनः ।
पौठस्यानानि चामत्य महापद्मवनं वज्रेत् ।
चामूलाधारभावच्छारन्वं गत्वा एवः एवः ।
चिच्छन्दे कुण्डलौश्रक्तिः सा श्रिवस्य महोदयः ।
बोमपहाजनिस्यन्दधारापानस्तो नशः ।
मधुपानभिदं देवि चेतसं मधुपानकम् ।
एुण्डाएुण्डपन्दुं हत्वा ज्ञानखड्ने योगवित् ।
शिवे लयं लभेच्छितं प्रलाप्तीति निगद्यते ।
मनसा इन्द्रियगां संयम्यात्मनि योजयेत् ।
मांसाश्रौं स भवेदेवि इतरे प्राणाचातकाः ।
परश्चात्मभियुनं संयोगात्मन्दनिर्भशः ।
युक्ताक्ते मैथुनं तत् स्यात् इतरे स्त्रौनिषेवकाः ।
इति कुलाचारः ॥

Available colophons:—

16B, इति चिदानन्दमन्दाकिन्यां महामोक्षादिनिरूपणं नाम हितौयस्तरङ्गः; 18B, इति चिदानन्दमन्दाकिन्यां प्रकृतिलेनैव साक्षात्प्रिञ्जनाविर्माविनिरूपणेन तत्प्राधान्यकथनं नाम छत्रौयस्तरङ्गः; 40B, ०जपानुष्ठानादिविवेचनं नाम षष्ठ्यस्तरङ्गः; 47B, ०भावनिरूपणं नाम सप्तमस्तरङ्गः; 54A, ०ग्राहोरयोगसाधनादिनिरूपणं नामाष्टमस्तरङ्गः। इति धरामस्त्रसंसरोजरेणुपुञ्जरञ्जितकलेवरनवव्यमरओक्षादेवगणसंग्रहीता चिदानन्दमन्दाकिनी समाप्ता ॥

The date of copying of the MS:—

शकाब्दे भिते वाराकालर्तुचन्द्रे
शुचौ मासि क्रूयो तिथौ वै चतुर्थाम् ।
गुरुः पादपद्मं प्रशम्य व्यजेखीत्
चिदानन्दमन्दाकिनीं वाराश्वामी ॥
लिखिताभ्यतिथेन पुस्त्रौ प्राप्तपणेन च ।
खलो हरेत् प्रमादेन तस्य कष्टं भविष्यति ।
ओरस्तु लेखके मधि ॥

6230.

Gopālapañcānana.

5097. तन्त्रदीपिका । *Tantradīpikā*.

Substance, country-made paper. 16 x 3½ inches. Folia, 3 to 196 with the following folia missing: 6, 53, 117, 123 and 124. Lines, 6 on a page. Extent in shlokas, 4,500. Character, Bengali (written in different hands). Appearance, old and discoloured. Incomplete.

The author is stated to be the son of Harinātha Bhāttacārya, and grandson of Āgamavāgīśa.

This is a comprehensive compilation. Two MSS of it are fully described in L. VI. 2202 and HPR. I. 138.

There is only one colophon in the manuscript on Fol. 35A :—

इति आगमवागीशपौत्र-हरिनाथभट्टाचार्यामन्त्र-औगोपाल-
पञ्चाननविरचितायां तत्त्वदोषिकायां प्रथमः परिच्छेदः ।

A batch of leaves (numbered 116–129) found along with the present MS seems also to belong to the present work if not to the present MS. A colophon found in Fol. 121A of this portion runs :—

इति गणेशादिपूजाक्रमः चतुर्थः परिच्छेदः ।

Of works and authors referred to, mention may be made of the following :—

दीक्षातत्त्वदृष्टतश्चिवपुराण (7A), आचार्यदृष्टतश्चिव (64A), कामरूपौष्टि-
निवन्धदृष्टतश्चिव (69B), पुरच्चरणाचन्द्रिका (99B), कामदोषिका (111B),
ग्रासदा (112A and in many other places), राष्ट्रवभट्टदृष्टतश्चिवार्थव
(120A), गुडाधर्मदोषिकादृष्टवचन (122B), रामाचर्नचन्द्रिका (122B), इन्द्रदृष्ट-
सिङ्गेश्वरश्चिव (128A), रहस्यदृष्टतश्चिव (128B), इन्द्रदृष्टवालीकुलार्थव
(132A), रहस्यदृष्टसिङ्गसारश्चिव (134B).

6231.

Srinivasa Bhatta.

11306. शिवार्चनचन्द्रिका । Šivārcanacandrikā.

Substance, country-made yellow paper. $13\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1–502. Lines, 12 on a page. Extent in slokas, 18,000. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete in 16 chapters.

The work deals with Tantra rites in general (initiation, daily worship, *puraścarana*, etc.—chapters I–XV) and with the rituals of Gaṇeśa (chapters XVI–XIX), Śakti (chapters XX–XXXI), Viṣṇu (XXXII–XL), Sun (chapter XLI) and Śiva (chapters XLII–XLVI). MSS of the work are noticed in Ben., p. 320 and ASB, p. 202, Peters. I, p. 120, Bik. No. 1332.

Beginning:—

ओमनं सिन्दूराम्यं प्रशिशकलधरं वन्धुजौवाभिरामं
दामाङ्गः [ः] सिक्षगगडस्त्वलदलिकलभान् लौलया खेलयन्म् ।
प्रथूह्वान्तमानुं प्रथतरजटरं ब्रह्मविष्णवोप्रवन्द्य
वन्दे सिन्दूरपूर्विग्निवस्तया चर्चितोत्सङ्कुम्भम् ॥

...

ओमसुन्दरदेशिकेन्द्रचरणाहन्दारविन्दं सुज-
वन्दे वन्दकमन्दभाग्यतिभिरप्रव्यंसभानूदयम् ।
यद्वेव दुषाच्छाचरभिदं जागन्ति मायामयं
यद्वत्वाच सदा करामलकवत् पश्चन्ति चायं भजः ॥
देशोऽस्ति दक्षिणादिशि दक्षिणाभिधानः
काच्छीति यत्र वसतिः स्मरश्चासनस्य ।
पुरण्या पुरो पुरनिष्ठदनभागधेयं
सौभाग्यदन्तुरितकौर्तिरच्छ्वलश्रौः ॥
क्वाविवेभूव हयमेघमर्खे विरिष्टे-
यं च स्त्रयं स भगवानुमया रमेष्टः ।
अद्यापौहास्ति गिरिनाथ इति प्रसिद्धः
संदूर्घ्नते सकललोकसमर्चिताङ्गिः ।
तस्या दक्षिणादिग्रामतः क्षितिस्त्रैः
षट्ग्रास्त्रविद्धिचतुर्वैदेः सोपनिषद्धि-
रकुसहितैरायैः सदाधिष्ठितः ।
योऽनन्त इति विश्वतः क्षितित्सेऽप्येनानदोतौरभू-
देशे यामगृहाकुलसकलदिव्यात्मेयहारो भजान् ।
आचेयगोचश्चतपत्रविकाशमित्त-
स्त्रातिशाच्चसुमहावतसत्रकत्तौ ।
भर्तार्तदौनकृपणान्त्यसुहृजामानां
षट्ग्रास्त्रवित्समरपुङ्गवदोक्षितोऽभूत ॥

तस्याक्षरः पश्चिपतिवैरपाशिनौवे
 मौमासकेवषि गुहः अतिषु स्त्रयम् ।
 सदादसाहचयनान्वितवाजपेय-
 सोमाभ्वरौ भुवि तिसुमलदीक्षितोऽभृत् ।
 तद्वन्दनः सकलवेदविदौ वरिष्ठः
 औतक्रियासु निषेधः अतसोमदीक्षः ।
 वासौदशेषगुणस्त्रनिधिः पृथिव्यां
 औत्रीनिकेतन इति प्रथितोध्वरीन् ।
 तस्मृतः औनिवासः सकलनिगमविलक्षणार्थवेत्ता
 औतस्मालेषु कर्मस्तिश्चनिषुगः सत्कविः स्त्रीयदेशात् ।
 पौठं जालन्धरास्यं प्रकटितविभवं प्राप्य यात्राप्रसक्रात्
 तत्र औसुन्दरास्यं सकलगुणनिधिं प्राप्य स[इ]दिशिकेन्द्रम् ।
 तत्यादपद्मान्तर्युगं परिचर्यं तस्मात्
 प्राप्याभिषेकमखिलागममप्यघोष्य ।
 तस्याक्षया समधिगम्य पुरों स काश्चौ
 तत्राकरोदसतिमासविदौ वरिष्ठः ।
 तत्र स्थितः सकलतन्त्रशस्यवेत्ता
 शिष्यैः शिवार्चनपरैः अतश्चैवदीक्षैः ।
 अभ्यर्थितो वित्तुते सकलागमार्थ-
 सारोदयो भुवि शिवार्चनभन्द्रिकां सः ।

This is followed by a detailed and versified list of contents of the work.

End:—

चत्वारोऽत्र छता यम्या मया च्यागमदर्शने ।
 निदेश्चादिशिकेन्द्रस्य मन्त्रप्रदाप्रकृतये ।
 तत्राद्यः पारित्रातास्यो भैश्वार्चनपदादिकः ।
 अन्यो रत्नाकरास्यः स्यात् औसोभाग्यपदादिकः ।

द्वितीयः कल्पवल्लगार्थः सपर्याक्रिमपूर्वकः ।
 चतुर्थस्याभिधानं तु श्रीशिवाच्च[न]चन्द्रिका ।
 तेषाद्ये भैरवाचोक्ता श्रीविचार्य[।] द्वितीयके ।
 द्वितीये सप्तशतार्थमालामन्त्रवार्णयोः ॥
 विधि(f)वैरच्छतः सम्बन्ध सपर्यायां सुविकाशः ।
 पञ्चायतनमन्त्रवार्णां चतुर्थे विश्वरूपतम् ॥
 संसारसागरं घोरं तर्तुभिर्ज्ञना वे नराः ।
 अमर्त्ये देवतास्तेषां पोता एते मथा कृताः ॥
 एतेषेकं समारह्य तज्जोकडौपमेव च ।
 तत्र भुक्ताखिलान् भोगान् मुक्तिरक्षमवाप्नुयात् ॥
 सुन्दराचार्यशिष्येण श्रीनिवासेन घौमता ।
 षट्चत्वारिंश्चदगमत् प्रखोतायां प्रकाशकः ॥

The last verse is found *mutatis mutandis* at the end of every chapter.

Last Colophon:—

इति श्रीसुन्दराचार्यस्त्रगारविन्ददन्तानोवासिना श्रीश्रीनिवास-
 भद्रेन विश्वितायां श्रीशिवाच्चन्द्रिकायां षट्चत्वारिंश्चः प्रकाशः ॥

6232.

Janārdana Gosvāmī.

8478. मन्त्रचन्द्रिका । *Mantracandrikā.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 140. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 2,600. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete in 12 chapters.

This work deals with the mantras and peculiarities of worship of various deities arranged in five groups, e.g. Ganeśa, Śivā (Śakti), Kṛṣṇa, Sūrya and Śiva. MSS of the work have been described in Peters. IV. No. 1137 and

L. II. 911, the latter representing a shorter version in nine chapters which cover 11 chapters of the MS of the Society (as far as Fol. 129A). This version has only one benedictory verse in place of 9 in the other two MSS; the genealogical verses of the author are also not found here. According to one of these verses the work is based on the *Sivārcanacandrikā* of Śrinivāsa, the grandfather of the author. The colophons of the Society's MS refer to the father of the author as will be clear from the last colophon quoted above.

Last Colophon:—

इति श्रीगोक्षामित्रग्निवासाक्षरं गोखामित्रगार्हनमद्विरचितायां
मन्त्राराधनदीपिकायां [इ]दप्तः प्रकाशः

Post-colophon Statement:—

श्रीनुभमस्तु सं० १४५७ आवण ११ त्र०

6233.

Yaśodhara.

5502. मन्त्राराधनदीपिका *Mantrārādhana-dīpikā*.

Substance, country-made paper. $14\frac{1}{2} \times 7$ inches. Folia, 1-74, 75. Lines, 12 on a page. Extent in slokas, 2,190. Character, Nāgura. Appearance, discoloured. Incomplete.

A MS of the work, complete in 16 chapters, is described in *Ulwar* 2270. Extr. 654. The date of composition as given in the last verse in this description is 1488 Śaka. Of the 11 introductory verses given here, we have only two. IO. IV. 2581 describes an incomplete MS of the work. It deals with Tantric rites like *dikṣā*, *vāstuyāga* and worship of various deities.

Beginning:—

ओविष्वैरिगो वक्तुग्नाय नमः ।

यद्यामस्मृतेन पातकमलप्रक्षालनं जायते

यस्मिन् कर्मयं गते तु समहृतपुख्योदयः प्राप्यते ।

यच्च न्यस्तमतिः प्रयाति पुरुषो मोक्षं महादुर्लभं

[व]ै तं परमेश्वरं चिन्तगतामाद्यन्तमधेश्वरम् ॥

लक्ष्मीकान्तं नमस्कृत्य भवानौ तदनन्तरम् ।

वशोधरेणा क्रियते मनवाशाधनदौपिका ॥

उच्चते प्रथमं तावत् यस्येऽस्मिन् लक्षणं गुरुः ।

गुरुवो बहुवः सन्ति दोपवच गृहे गृहे ।

दुर्लभोऽयं गुरुर्देवि सूर्यवत् सर्वदोपकः ।

तत्त्वराजे ।

सन्दरः सुमुखः सज्जः सुलभो बडमन्तवित् ।

असंश्यः संशयच्छित् निरपेक्षो गुरुमतः ।

Colophons of the different chapters:—

9B, इति औकंसारिमिथात्मजयशोधरविरचितायां मन्त्राशाधनदौपिकायां
प्रथमः प्रकाशः; 22B, ०द्वौयः प्रकाशः; 36A, ० छत्रीयः प्रकाशः;
55B, ० चतुर्थः प्रकाशः; 58A, ० पञ्चमः प्रकाशः; 62B, ० षष्ठः प्रकाशः।

The works quoted are:—

1A, तत्त्वराज, शाश्वत, रामार्द्दनचन्द्रिका ; 2A, पिङ्गलागम, कुलार्णव,
शब्दसागर ; 2B, सारसंयह ; योगस्त्रावली, अगस्तिर्संहिता ; 3B, तत्त्वरत्न-
माला ; 4A, मन्त्रदर्पण ; 7B, रुद्रयामल ; 8B, कल्पलता ; मन्त्रसंयह ; 9B,
कादिमत : कुलमूलावतार ; 10A, सूर्यसिद्धान्त ; 10B, मन्त्रदेवप्रकाशिका ;
14A, मत्यापुराण ; अवहासोचय ; 14B, देवल, वराह ; 15A, मन्त्रमुक्ता-
वली ; 19A, भैरवतन्त्र ; 22B, मन्त्रतन्त्रप्रकाश ; 23A, वशिष्ठसंहिता ;
जावालि ; 24A, वैष्णवतिलक, ब्रह्माग्नपुराण ; 27B, सिंहार्द्दनचन्द्रिका ;

28A, क्रमदौषिका ; 29A, प्रगावकल्प ; 34B, ग्रामदा, शिवदौषाटोका ;
36B, हस्तिनाथ ; 37A, शौनकागम ; मन्त्रकोष ; प्रपञ्चसार ; 43A,
ज्ञानमाला ; 48B, वायवीयसंहिता ; 55A, तत्त्वसार ; 57B, रजकोष ।

6234.

Viṣṇudeva.

9059. मन्त्रदेवप्रकाशिका । *Mantradevaprakāśikā*.

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 1-65+1-6+49-58+1-80. Lines, 10, 10, 12, 7 on a page. Extent in slokas, 1,900+170+360+1,600. Character, Nāgara. Appearance, some portions old and some portions new. Complete in 32 chapters.

Fol. 1-4 in the first batch, the entire second and fourth batches are later insertions and hence are new in appearance. The work deals with *dīkṣā*, *homa* and other Tantric rites in general as also the worship and *mantras* of various deities. The first and last chapters are somewhat philosophical. It is asserted that, strictly speaking, all *mantras* relate to one deity alone who is the Supreme Brahman. A MS of the work has been described in L. VIII. 2815.

Beginning :—

ॐ कारामात्मारावौहूवनमश्विवचिद्दिवगामुर्जितिन्ना-
रत्रवेयम्बकोद्यनम्भितिहस्तगमश्वागाणपत्यादिरूपिन् ।
अस्तुर्गादश्वार्गप्रियम्भस्तिहस्तिनोः श्रीवराहास्यवक्तिन्
क्षव्यात्मन् कामविष्णो विविधगुणमहाप्रक्षिभास्त्रमस्ते ॥
अनन्तनारायगा रामयोगिन् ब्रह्मप्रभो ज्ञानघनाद्यविष्णो ।
अनन्तयोगोवर भानुक्षया रामाहयनन्दगुरुरो नमस्ते ॥
..... अथ प्रपञ्चसारादमन्त्रमध्याक्षानुसारतः ॥
गुरुपरिदृष्टमन्त्राणां देवतादि प्रकाशते ॥

End :—

ओमत्वपञ्चसारादिशास्त्रसंयहवियहा ।
कृतिर्विजयते सैधा मन्त्रदेवप्रकाशिका ॥
परमाराध्यपौलस्य लक्ष्मीष्टकुस्त्रिजन्मनः ।
कृतिः ओविष्टादेवस्य ओमत्कोटीश्वरेपिता ॥

6235.

2242. *Mantradevaprakāśikā.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folium 1. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 20. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete in 15 verses.

This contains only the second chapter of the work.

6236.

Vijayarūmācārya.

10160. *मन्त्ररत्नाकरः । Mantraratnākara.*

Substance, country-made paper. $6\frac{3}{4} \times 5$ inches. Folia, 78. Lines, 7-10 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS contains the 14th *taraṅga* only dealing with *mantras* and prayers, addressed to Rādhā. IO. IV. 2588 describes the 13th chapter of the work. Ulwar. Extr. 653 quotes from the beginning of the work. Stein (p. 233) refers to a MS of a commentary on the work by the author himself.

Beginning :—

ओगणोद्धाय नमः ।
अथ राघो(?) प्रवच्छामि सर्वतन्त्रेषु गोपिता ।
साधको यो समाराध्य चतुर्वर्णफलं लभेत् ॥

यस्याः संप्राप्तिमाचेण जीवन्मुक्तो भवेद्वरः ।
 उहस्यतिः कुवैरच्च जायते धनविद्ययोऽः ॥
 शत्रुवो दासतां यान्ति दासः स्याद् वर्तीपतिः ।
 यस्मै कामै न दातव्या विद्याराजौ सदुलभा ।
 विना श्रौताधिकामन्तं कृष्णमन्तं तु चो जपेत् ।
 स दरिद्रो महामृदः कृष्णाप्तमवाप्तुयात् ॥
 श्रीकृष्णोपासकस्त्वादाधामन्तं समाधयेत् ।
 मन्त्रोऽगारं प्रवक्ष्यामि सर्वतन्त्रेषु गोपितम् ॥

End :—

नानया सदृशौ विद्या श्रीप्रसिद्धिविद्यायिनो ।
 शस्त्रैरधनदारेण गुरुं संतोषं साधयेत् ॥
 गुरौ तुष्टे तु सिद्धिः स्याद्वान्यथा कल्पकोटिभिः ।
 तमात् सर्वप्रयत्नेन गुरुं सन्तोषयेत् सुघीः ॥

Colophon :—

इति श्रीमत्तुर्मुक्ताचार्यचरत्वासदोऽनिवासतमन्तर्वकाशादितचिन्मकरन्दश्रीविजयशामाचार्यविशिष्टे मन्त्ररत्नाकरे(३)
 चतुर्दशस्तरङ्गः ।

6237.

5806. *Mantraratnākara.*

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 12. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS contains the 16th (13th according to IO. IV. 2588) chapter of the work dealing with the details of the worship of Kārtavīrya.

6238.

Kamalākara Bhaṭṭa.

5529. मन्त्रकमलाकारः । *Mantrakamalākara.*

Substance, country-made paper. $12\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 126. Lines, 10 on a page. Extent in stokas, 3,780. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

The work deals with initiation, various sorcery rites and the worship of deities like Sūrya, Gaṇeśa, Rāma, Kārtavīryārjuna, etc. The section on the worship of Rāma is written by Rāmakṛṣṇa, father of Kamalākara. This section is introduced thus (Fol. 36B):—

अथास्मत्पिद्वक्तो रामपूजाविधिः ।

Beginning:—

ओगणेशाय नमः । ओरामः ।

ओरामपितरौ नत्वा कमलाकरप्रभैर्गा ।

अनन्तस्य सुतस्यार्थे मन्त्रतन्त्रे विविच्यते ।

श्राद्धायाम् ।

वय दीक्षा प्रवच्यामि मन्त्राणां हितकाम्यया ।

विनानया न लभ्येत सर्वमन्त्रफलं यतः ॥

Colophons:—

21A, इति जगद्गुरुरामकृष्णभट्टात्मजकमलाकरभट्टकाते मन्त्रकमलाकरे दीक्षाविधिः परिभाषा च समाप्तः; 35B, इति कमलाकरभट्टकाते मन्त्रकमलाकरे गोप्यमन्त्राः; 36B, इति कमलाकरभट्टकाते मन्त्रकमलाकरे गोप्यमन्त्राः; 47B, इति ओमद्वारायगाभट्टसुतश्रीमद्वामलायगाभट्टविरचितो रामपूजाविधिः समाप्तः; 50B, इति ओमद्वारायगाभट्टसुतरामकृष्णाभट्टकातः संक्षेपतो रामपूजाविधिः; 53B, इति ओमदिदम्बुकुटहौराहूरश्रीमद्वामेश्वरभट्टसर्विकृतनाशयगासुतश्रीरामकृष्णाभट्टविरचितो रामपूजाविधिः रामधन्वोद्धारः; 70B

इति श्रीमद्भासायगभट्टसूरिस्तु-महामहोपाध्याय-शामकाण्डभट्टामञ्ज-कमलाकरभट्ट-
कृतः कार्त्तवीर्यदोपदानप्रयोगः सम्पूर्णः ; 79A, इति कार्त्तवीर्याञ्जनपञ्चतिः ; 82B,
इति कुण्डिकातन्त्रोत्तं वन्द्यात्वहस्तगम् ; 97B, इति ग्रिवपद्माद्यरमन्तप्रयोगः
भट्टकमलाकरकृतः समाप्तः ; 109A, इति कमलाकरभट्टकृतौ वन्दिमोद्यप्रयोगः ;
110B, सर्पविशेषतास्तगम् ; 126B, इति श्रीचानन्दभट्टवेशसंवादे कार्त्त-
वीर्याञ्जन-सहस्रनामस्तोत्रं सम्पूर्णम् ; इति श्रीमद्भासायगभट्टसूरिस्तुरामकाण्ड-
भट्टामञ्जमहामहोपाध्याय-श्रीकमलाकरभट्टकृते मन्त्रकमलाकरे मन्त्रोद्धधप्रकरणे
समाप्तम् ।

6239.

Pūrṇaprakāśa.

6553. मन्त्रमुक्तावली । *Mantramuktāvalī*.

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1-174, of which Fol. 39-40, and 45B (which does not belong to the present work and contains an extract from the *Śāradātilaka*) are written in a later hand. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 5,000. Character, Nāgara. Date, Samvat 1480. Appearance, old, discoloured and repaired. Complete in 25 chapters.

The work deals with various Tantric topics like *dīkṣā*, *puraścarana* and worship, as well as *mantras* of different deities. For two incomplete MSS of the work, described as anonymous, cf. CS. V. 62-3.

The MS has occasionally many marginal notes in a later hand.

Beginning:—

ॐ शिवादिभ्यो गुरुभ्यो नमः ।
जयति चगदधौष्ठाधौष्ठरौ सा भवानी
गुणपदमधिरूढा भूतमुक्तावलौ या ।
हितमकरवियोगदितया ब्रह्मारन्धा-
स्तुव्यकुहरकलाच्याः प्रोक्षसन्तो इतर्णा ॥३॥

विद्यापद्मजवन्मुखो धितमहापद्मप्रवद्वासना
 मुद्रामुक्तिलोचनाम्बुजसुगा सद्योगमुद्राधरा ।
 देहोन्मीलितदौलनीरजविभावाधूतमन्मोहम्-
 राजा कापि मदौयदैवतमयो मूर्त्ति सम्भवताम् ॥ २ ॥

...

संसारप्रार्थविदारणादारगोपि
 यत्संप्रदायतरगिः करुणा करोति ।
 अस्मादृशेषु भुवि प्रदृशपूज्यपादान्
 वन्दामहे गुरुकुलस्य गुरुनभूम्या ॥ ५ ॥
 यच्चिन्तानिकुर्वन्वकैरनसुहृदिमेतद्भौलति
 प्रोढानन्दसुधाम्बौ भवि परामुदेलतां तन्वति ।
 औनं तत् सनिदानमेतदखिलं सोङ्ग (?) अगच्छालकं
 ओकाशीनगरौ मुनेहसुदिनं तत् पादपद्मं तुमः ॥ ६ ॥
 यदमलयशः कासारेस्मिन् विभाति हरेः पदं
 सरसविसिनौ पञ्चायं विषुः सरसौरहम् ।
 अपि च रचिरं ताराचकं तुषारपरम्पराः
 सततमिह तं वागोतीर्थं गुरुं समुपास्महे ॥ ७ ॥
 औमत्प्रपञ्चसाराज्ञलघेहपदेश्चनुकिगर्भेभ्यः ।
 मनुमुक्तापलमालां सम्भवितमूर्धार्थमुद्वास्येताम् ॥ ८ ॥
 कापि कापि महागमनिकराकरानि मनवरानि ।
 सत्सम्पदायमुन्मैन्यकतामन्न यास्यन्ति ॥ ९ ॥

End :—

यामे काचिदिहास्यज्ञौकिककलासन्मनवर्यनुगा
 सुदोन्मुक्तिप्रम्भयामपरमा हनाम्भलस्युन्दौ ।
 ओकाशीनगरौ मुनौन्नचरणाहन्दानुचर्यावश्चाद
 या लब्धाव यापितो भगवतौ जानातु वागीश्वरौ ॥

+ + + + स्य तं निवकमगौरं
 चिभुवने मनोवाग्नीमार्यांतिगमगणितानन्दसुभगं ।
 गभौरं निपारं गुरुचरणसेवैकसुलभं
 वपुवर्वाग्नीश्चाया जयति चनया + + + + ॥

 + + + + +
 + + + पार्श्वेन कदर्थितोसि ।
 अज्ञस्य वाग्नीश्चरि भेष्यप्राधं
 कावरण्यमूर्ते तमिमं चमस्त ॥
 जन्मनाश् [व्यथा] मंकुलाङ्कुवादं बुधेऽर्जगति कौतुकादहं ॥
 उद्गुतोस्मि यद्योगलीलया
 तं नमामि निजदैवतं गुरुम् ।
 विश्वेष्टचिन्ताभस्माहरन्तं
 भागीरथीकार्यकरं नमामि ॥
 निर्देषदोषाकरपोषकं तं
 औभास्तौतौर्थमुनेगुरुगौरं ।
 इष्ट (?) कलनकलावान् नैव चातु खभावात्
 परिपवनवदस्मिन् केषि आति (?) भवन्तं ।
 जगति रसनिधानं गोक्तनौ वर्जयित्वा
 लम्बुनमशुचि केचित् किं न खादति मन्दः ॥
 यद्यवद्यमिति वन्दते नरा (ना) किं विचारश्चनाकदर्थने ।
 उज्ज्वसन्त्यपि नदोषदश्चिन्मां रम्यवस्तुनि कलङ्कोटयः ।
 व्यस्मन्मनोषापरितोषगाय
 तवाह्निगोविन्दसुदेऽस्मदौषः ।
 यद्ग्रस्तनुर्याति पलेन योगं
 वाग्नीश्चरैचिन्तानवारिष्यता ॥
 स्वादुदिकामिनौ कण्ठभुषणाव मनोरमां ।
 मन्महसुक्तावलौ मेनां कञ्चन व्यतनोन्मुनिः ॥

Last Colophon :—

इति परमहंसपरिव्राजकाचार्यो मदनतत्प्रकाशपूज्यपादशिष्य-
पूर्णप्रकाशस्य हातौ मन्त्रमुक्तावल्या पञ्चविंश्टिमः पटलः ।

Post-colophon Statement :—

संवत् १४८० समवे पौष शुद्धि १३ भौमे विहारनगरावस्थितशट-
कम्भालंकम्भीणा हिवेदओपांपाशम्भीणः कृते औपुरधोचमदासेन
लिखिता मन्त्रमुक्तावल्लौ ।

शुभमस्तु सर्वजगतः । यथादृक्षुभिति परिच्छारः ।
ओनारायगाय नमः । ओक्षायगाय नमः ।
बजेश्चाकुतगोविन्दमाधवानन्नकेशव ।
कृष्णविष्णो लघूकेश वासुदेव नमोस्तु ते ॥
चाह राजा स केवले । नान्दिगाम (?) मैत्रेय किञ्चित्
सप्तप्राप्तरेत्यपि ॥

6240.

Kāśinātha Bhāṭṭa.

6015. मन्त्रचन्द्रिका । *Mantracandrikā*.

Substance, machine-made modern paper. $11\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 80.
Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 2,000. Character, Nāgara.
Appearance, new. Complete in 12 chapters.

The work deals with Tantric rites in general and gives the *mantras* for the worship of various deities. The author gives the names of his father and grandfather in the last colophon. He also refers to his maternal grandfather Anantabhaṭṭa, references to the *Tattvabodha* of whom are found in several passages in the present work (Fol. 71B, 76A). MSS of the work are also described in Peters. 6, p. 37 and L. IV. 1709. The MS described in L. IV. 1709 seems to contain another recension of the work which

begins from the middle of the MS described here and by Peterson, and has a different introductory verse.

Beginning:—

ओगरेश्वाय नमः । औदचित्तामूर्तिगुरुभ्यो नमः ।
 विश्वेन्द्रं नमस्कृत्वं मातरं पितरं तथा ।
 काशीनाथः प्रतनुते सिद्धिदां मन्त्रचन्द्रिकाम् ॥
 तत्रादौ गुरुलक्षणम् ।
 ओवियो ब्रह्मनिष्ठः तत्प्रतिपादनसमर्थः समस्तमन्त्रप्रयोग-
 कुश्लः, etc. etc.

Colophons of the different chapters:—

5A, इति मन्त्रचन्द्रिकायां दौल्लाविधानाख्यः प्रथमोऽक्षासः ; 15A, ० सामान्य-
 पूजाविधानाख्यो द्वितीयोऽक्षासः ; 21B, ० गोप्यमन्त्रविधानाख्यकृतोयोऽक्षासः ;
 27A, ० क्षमामन्त्रविधानाख्यकृतुर्योऽक्षासः ; 33A, ० राममन्त्रादिवैष्णवमन्त्र-
 विधानाख्यः पञ्चमोऽक्षासः समाप्तः ; 38B, ० लक्ष्मीमन्त्रादिवागीश्वरोमन्त्रविधानाख्यः
 षष्ठोऽक्षासः ; 49A, ० महाविद्यामन्त्रविधानाख्यः सप्तमोऽक्षासः ; 54A, ० त्रितीयादि-
 पार्वतीमन्त्रविधानाख्योष्टमोऽक्षासः ; 59A, ० शैवमन्त्रविधानाख्यो नवमोऽक्षासः ;
 61B, ० सब्रह्मण्यादिमन्त्रविधानाख्यो दशमोऽक्षासः ; 66B, ० नवद्वयादिमन्त्र-
 विधानाख्यो एकादशोऽक्षासः ; 79B, इति औमद्वृडोपनामकश्चिवरामभट्टाकृष्ण-
 जयरामभट्टाभिष्ठ-श्चिवभक्तस्तुतुमन्त्रविधानाख्यप्रवौगादचित्ताचारभतप्रवर्तक-काशीनाथ-
 विश्वचिता मन्त्रचन्द्रिका समाप्ता । औदचित्तामूर्तिश्चिवार्पणमस्य ।

6241.

Somanātha.

10599. अज्ञानध्वान्तदैपिका । *Ajñānadhvāntadīpikā.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 56. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 700. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete in ten chapters.

This contains the *mantras* for the worship of various deities. The father's name of the author is given as Maheśānanda.

A MS of the work containing nine chapters is noticed in Stein, p. 227. Another MS, complete in ten chapters, is described in Ulwar, 2038, Extr. 609.

Beginning:—

सौताकान्ते हृदि धात्वा सोमनाथो महेश्वरः ।
कुर्व वालवकोषार्थमज्ञानभान्तदीपिकां ॥
सिद्धिदा मान्त्रिकामां च देवज्ञानं यश्चप्रदा ।
सिद्धिदा वालदैदानां साङ्गोतानां सुखप्रदा ॥

Colophons of the different chapters:—

14A, इति ओमहेश्वरानन्दोपाध्यायोमनाथभट्टविरचितायोः प्रथमः प्रकाशः समाप्तः; 22B, ॐज्ञानभान्तदीपिकायोः गणपतिमन्त्रकथनं नाम द्वितीयः प्रकाशः; 28A, इति ओमहामहोपाध्यायमहेश्वरान्तसुत ॐगार्भमन्त्रकथनं नाम चतुर्थः प्रकाशः; 30B, ॐज्ञानमन्त्रकथनं नाम पञ्चमः प्रकाशः; 37A, ॐवैद्यवमन्त्रकथनं नामाष्टमः प्रकाशः; 51B, ॐवमः प्रकाशः; 56B, ॐवर्मन्त्रकथनं नाम दशमः प्रकाशः।

6242.

Mahidhara.

2667. मन्त्रमहोदधिः । Mantramahodadhi.

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 187. Lines, 10 on a page. Extent in shlokas, 3,800. Character, Nāgara. Date, Samvat 1817. Appearance, discoloured. Complete.

The work, complete in 25 chapters, has been published with the commentary called *naukā*, by R. Chatterji in his

Vividhatantrasamgraha, by J. Vidyasagara (Calcutta, 1892) and by the Venkatesvara Steam Press (Bombay, 1910).

Post-colophon Statement:—

संवत् १८३७ मोति दुश्चर प्रावन सुदी चतुर्थी बार विहङ्गेके
लोखावि । प्रदेशदास काश्यन ।

6243.

2878. *Mantramahodadhi*.

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 146. Lines, 11 on a page. Extent in shlokas, 3,800. Character, Nāgara. Date, Samvat 1837. Appearance, fresh. Complete.

Post-colophon Statement:—

सं० १८३७ कार्तिक सुदी १ मन्दे लि० मिंद काश्या० ।

6244.

5567. *Mantramahodadhi*.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 150. Lines, 10 on a page. Extent in shlokas, 3,800. Character, Nāgara. Date, Samvat 1907. Appearance, fresh. Complete.

Post-colophon Statement:—

ओसंवत् १६०७ कार्तिक शुक्लतिथौ १५ पौर्णिमा बुधे विद्याप्र-
दिवेदेन लिखितं काश्याम् ।

6245.

6011. *Mantramahodadhi*.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folia, 116. Lines, 14 on a page. Extent in shlokas, 3,800. Character, Nāgara. Date, Samvat 1830. Appearance, discoloured. Stitched on the left-hand side. Complete.

Post-colophon Statement :—

संवत् १८३० भाद्रशुद्धि चयोदश्हा रविवासरात्रां शुभमस्तु ।
 यादृश्च पुस्तकं दृढ़ा तादृश्च लेखितं मया ।
 शुभमस्तु सर्वजगतां परहितनिश्चा भवन्तु भूतगणाः । शुभं भवतु
 कल्याणाम् ।

6246.

6381A. [*Mantramahodadhi.*]

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Lines, 13 on a page. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Fragmentary.

This MS contains a portion of the third *taranga* of the work.

6247.

8659. *Mantramahodadhi.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 31. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 620. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS contains the first two chapters and 71 verses of the third.

6248.

9055. *Mantramahodadhi.*

Substance, country-made paper. $11 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 32-148. Lines, 8 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS contains chapters 4-17 and a portion of chapter 18.

6249.

11012. *Mantramahodadhi.*

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 108. Lines, 9 on a page. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS runs from the beginning of the 7th chapter to the end of the 25th.

Post-colophon Statement:—

संवत् १८०...

6250.

8666A. *Mantramahodadhi.*

Substance, country-made paper. (1) 12×7 inches, (2) $12 \times 7\frac{1}{2}$ inches, (3) $13 \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folia, (1) 1-5, (2) 1-52, (3) 39-87. Lines, (1) 15 on a page, (2) 16 on a page in Fol. 1-4, the remaining portion is written in a tripāṭha form, (3) 15 on a page. Extent in ślokas, (1) 140, (3) 2,215. Character, Nāgura. Appearance, (1) old, (2) fresh, except for a portion (Fol. 1-4) which is old, (3) old. Complete.

The MS contains respectively in its three sets of folia :—

- (1) Commentary called *naukā* on chapter I and 119 verses of chapter II.
- (2) Text alone of verses 1-115 of chapter I (in Fol. 1-4) and text accompanied by the commentary *naukā* on the portion I. 116-XII. 16.
- (3) Text of the portion beginning from XII. 17 and running to the end of chapter XXV.

The following additional items are also found in the present MS:—

- (1) One leaf containing directions on the worship to be performed at the beginning of a regular course of recitation of the *Mahābhārata*.
- (2) Three sheets containing diagrams of लघुसर्वतोभद्र, मण्डल, सर्वतोभद्रमण्डल, महागवापतियन्त, लवितायन्त, विष्णुवासिनीयन्त, गोपालयन्त, रामयन्त and चिपुरायन्त and two un-named यन्त्रs.

(3) मालकानिवयट्, लृसिंहकवच and महाकपिलपञ्चरात्रे दिक्षाधन descriptions of which will be found elsewhere.

6251.

3296. मन्त्रमहोदधिनौका । *Mantramahodadhinaukā.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 43 by counting. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara. Appearance, discoloured (except two leaves which are restored and fresh). Incomplete.

The present MS runs from the 14th chapter to the end of the 25th.

6252.

2539. *Mantramahodadhinaukā.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 136. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 2,430. Character, Nāgara. Date, Samvat 1765. Appearance, old and discoloured. Complete.

Post-colophon Statement:—

संवत् १७६५ ।

6253.

2879. *Mantramahodadhinaukā.*

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 10–49. Lines, 13–17 on a page. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete at the beginning.

6254.

8660. *Commentary on Mantramahodadhi by Kāśinātha.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 24. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 550. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete (being a part of the next MS).

The commentary, though stated to be the work of Kāśīnātha, is occasionally found to agree with the *naukā* described above. A MS of it, with a slight difference in the second introductory verse, has been described in L. IV. 1714.

Beginning:—

ओग्गोशाव नमः । ओदचिंगामूर्तिशुभ्यो नमः ।
 कर्देधानः परमं कुरुते
 वशस्त्रमुदामुपदेशमुदाम् ।
 वटस्थमूले विद्योपसेव्यः
 सदा शिवायास्तु सदाशिवो नः ॥
 नत्वा ओदचिंगामूर्तिचरणामोक्षहस्यम् ।
 काष्ठोनाथः प्रकुरुते टीकां मन्त्रमङ्गोदधे ।

6255.

9056A. *Commentary on Mantramahodadhi.*

Substance, country-made paper. $11 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 25-217. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 4,240. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete (being a part of the previous MS).

The present MS contains the commentary of Kāśīnātha on the whole of the work minus the first chapter and the first 35 verses of chapter 2, found in the previous MS.

6256.

9056B. *Commentary on the Mantramahodadhi.*

Substance, country-made paper. $12\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folio, 1-48. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 2,000. Character, Nāgara. Appearance, old. Incomplete.

The present MS contains the commentary of Kāśīnātha on chapters 1–16 and a portion of chapter 17. The introductory verses do not agree with those in the MS described above (6254).

Beginning:—

वौरासनैकनिलयाय हिरण्यग्राय
 न्ययोधमूलगृहिणो निटिलेद्धगाय ।
 गङ्गाधराय गच्छभर्मविभूषणाय
 प्राचीनपुस्त्यपुरुषाय नमः शिवाय ॥
 नमामि कामेश्वरपादपद्मार्ज
 करोमि कामेश्वरपूजनं सदा ।
 वदामि कामेश्वरनाम निर्मलं
 स्मरामि कामेश्वरतत्त्वमत्परम् ॥
 अनन्तास्यं गुरुं नौमि कवित्वप्रतिभाकरम् ।
 प्रास्त्रवस्त्रोजलघरं स्फुरत्कौर्त्तिकरं परम् ॥
 नत्वा ओश्छाराचार्यचरणाम्बोहव्ययम् ।
 काष्ठीनाथः करोत्येति टीका मन्त्रमहोदये ॥

6257.

Mahidāsa.

1116. मात्रकानिघण्टुः । Mātrkānighantu.

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 4. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 59. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete in 59 verses.

MSS of the work, described in *Ulwar* 2291, Extr. 659 and CS. V. 65, do not contain the last verse giving the name of the author. IO. II. 1047, however, contains this verse. The edition of the work as published in the *Tantrik*

Texts (Vol. I, Calcutta, 1913, pp. 35-40) gives, in the last colophon, Mahidhara as the name of the author, though the last verse gives the name as Mahidāsa.

6258.

6079. *Mātrkānighantu.*

Substance, country-made paper. 8×6 inches. Folia, 3, of which the first is missing. Lines, 11, 13 on a page. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Incomplete.

Same as above. The MS begins from the 20th verse.

6259.

7907. *Mātrkānighantu.*

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Lines, 13 on a page. Extent in slokas, 58. Character, Nāgara. Date, Samvat 1889. Appearance, fresh. Complete in 58 verses.

A colophon after verse 53 attributes the work to Mahidhara:—

इति श्रीमहोदयविश्वचितं माटकानिधं संपूर्णम् ।

The verse attributing the work to Mahidāsa is not found here.

After verse 58, two verses about yantras are found, apparently not belonging to this work. After this the date of copying is given:—

समवृ १८८६ शकाब्दा १७५४ चाषाढ़ कृष्ण ३० गुरु । श्री-
विश्वेन्द्रसो जयति ॥

6260.

8662. *Mātrkānighaṇṭu.*

Substance, country-made paper. $12\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 3. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 57. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete in 57 verses.

The last two verses attributing the work to Mahidāsa and referring the work to *Kādimata* are not found in this MS.

6261.

8666B. *Mātrkānighaṇṭu.*

Substance, country-made yellow paper. 12×5 inches. Folium, 1. Lines, 19 in all. Extent in ślokas, 26. Character, Nāgara. Appearance, old. Incomplete.

This MS contains the first 26 verses of the work running up to the meanings of the letter *ch*.

6262.

Yadunandana Bhāttācārya.

8144. वर्णभिधानम् । *Varnābhidhāna.*

Substance, country-made paper. $17\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia, 7. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 190. Character, Bengali. Date, Śaka 1640. Appearance, fresh. Complete.

MSS of the work described in L. II. 560 and IO. II. 1046 give the name of the author as Śrīnandana Bhāttācārya. The edition of it as published in *Tantrik Texts* (Vol. I, Calcutta, 1913, pp. 5–22) does not refer to any author. The introduction to this edition (p. vi) refers to a tradition according to which the work is a part of the

Rudrayāmala. The concluding portion of the present MS, which is not found in the printed edition of the work, occurs where the latter comes to an end.

End :—

नादः ॥ अर्धमात्रा कला वागी नादोर्धेन्दुः सदाशिवः ।
अनुचार्या तुरीया च विश्वमालकला परा ॥
नमः ॥ नमो हृतपूजनं न्यासः सद्गतिविनतिनैतिः ।
भक्तिस्तथा मन्त्रसूणं वन्दनवभिवादनम् ॥
खाहा ॥ खाहा परा देवभोज्यं ठहर्यं चन्द्रयुग्मकम् ।
यदो हविमंहामाता देवाद्यं वक्षिसन्दरो ।
वषट् ॥ शिखा वषट् शिरो मध्यं शक्तमाता हरिपिण्या ।
ऊं क्रोधाख्यो ततुवस्त्र शक्ताक्षरिष्टसंशकः ॥
बौषट् ॥ नेत्रयुग्मं तथा बौषट् शक्तदैवतमेव च ॥
फट् ॥ शक्तास्त्रौ फट् छटिका स्थादङ्गानः सुरवाचकः ॥

Colophon :—

इति श्रीबदुनन्दनभट्टाचार्यविरचितं वर्णाभिधानं समाप्तं ।

Post-colophon Statement :—

शकाब्दा । ३६४० ।

श्रीश्रीजाने दयाधाने चक्षाज्जनने तत्र ।

श्रीकाश्मीरामकृतिना लिपिरेषा समर्पिता ।

6263.

Vināyaka Sarman.

8415. वर्णाभिधानम् । *Varnābhidhāna.*

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 6. Lines, 9-11 on a page. Extent in shlokas, 100. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः ॥

वर्णैः पंचाशता स्यादिविभक्तैर्यात्प्रियहाऽः ।
 वाक्य + दाय मे भुयामाचिका विंदुमाचिका ॥ १ ॥
 वर्गाभिनिर्धरणमालोक्य समुद्रत्यागमान्तरात् ।
 वर्गाभिनिर्धरणं विदधे श्रीविनायकप्रस्त्रेणगा ॥ २ ॥
 उँकारस्य ध्रुवस्तारस्त्रिमात्रो वर्तुलस्त्रिकः ।
 वेदादिः प्रगाढः पञ्चदैवतस्य चिदैवतः ॥ ३ ॥
 आदिबौजं विन्दुशक्तिमात्रागुणबौजकं ।
 सावित्रमन्तोमपरं गुणा आदिरिति स्थितः ॥ ४ ॥ उँ ॥
 अ[ः] केषवः स्याञ्छ्रौकण्ठो विष्णुरादौष्ट्रस्य सः ।
 पूर्णोदासः समाख्यातः कौर्त्तिरप्येष कौर्त्तितः ॥ ५ ॥

End:—

तत्त्वोक्तप्रलभिद्दिस्तु भवेन्मनस्य गोपनात् ।
 लभ्वागाहृत्तिसक्तिः प्रव्वेन छतवान्तः ॥
 आगमे सर्वतत्त्वाणां निर्देशं गुप्तये + + ॥

Colophon:—

इति विनायकप्रस्त्रिचित्रमागमविषा[न] संपूर्णे ।

It gives the Tantric meanings of the letters of the alphabet, indicates the names of a number of bijamantras and ends with an explanation of the term *mantra*. The colophon calls the work *āgamavidhā* which seems to be a corruption of *āgamābhidhāna*.

6264.

Dakṣiṇāmūrti Muni.

2477. उद्धारकोषः । *Uddhārakoṣa*.

Substance, country-made paper. 5×3 inches. Folia, 68. Lines, 7 on a page. Extent in stanzas, 500. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete in seven kalpas.

Another MS of the work, in which the chapters are styled Patalas, has been described under 5990 above. For descriptions of several other MSS of the work, cf. L. VII 2343, CS. V. 5. The work was lithographed in Benares (Samvat 1924). The work gives the *mantras* required for the worship of various deities.

6265.

11337. *Uddhārakosa.*

Substance, country-made paper. 8×5 inches. Folia, 19. Lines, 13–17 on a page. Extent in *ślokas*, 500. Character, Nāgara. Appearance, good. Complete in seven chapters.

6266.

Anonymous.

11204. [तन्त्रनिवन्धः] | *A Tantra digest of unknown name.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 23. Lines, 10 on a page. Extent in *ślokas*, 350. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

This is a compilation of Tantric texts on topics like the greatness of the preceptor, initiation, beads, seats, etc. Portions of it up to Fol. 13B closely agree with similar portions of the *Tantrasāra* of Kṛṣṇānanda, so much so that the latter would appear to have been incorporated here with occasional omissions here and there.

Topics dealt with in the work:—

1, [गुरुमाहात्म्यादि]; 4B, कुलाकुलचक्र; 5A, राशिचक्र; 6A, नक्षत्रचक्र; 8A, अक्षयहस्तचक्र; 8B, अक्षडमचक्र; 9A, चक्रिधनिचक्र; 11A, दीक्षाकाल; 14A, मालानिर्णय; 16B, आसनभेद; 17B, देवतामायचौ; 19B, मन्त्रसंस्कार; 21A, यन्त्रसंस्कार; 22B, मालासंस्कार।

6267.

11354. A Tantra digest of unknown name.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 1-72. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 2,300. Character, Newari. Appearance, old. Incomplete.

This contains the *mantras*, *dhyānas*, *stavas* and *kavacas* of various deities. Sections contained in Fol. 62B-66B agree closely with those in the *Tantrasāra* of Kṛṣṇānanda.

Headings and colophons:—

1, अथ पञ्चवक्त्रधानम्, इति जयदयथामले प्रबृहिराध्यानम्; 2A, इति जयदयथामले शिखाध्यानम्; 2B, °सिद्धिलघौरीध्यानम्; कालसङ्कुर्विशेषतन्त्रे नवाचारीध्यानम्; 3B, इति चाहारावतन्त्रे गुच्छकालीध्यानम्; 4A, इति खोत-
ग्रिस्केदे महातन्त्रे प्रबृहिरानिर्वागध्यानम्; 5A, इति औजयदयथामले शिरस्केदे
भैरवखोतसि [शि]रस्केदे चतुर्विश्वतिसाहस्रविद्यापीठे द्वौयष्ठे प्रबृहिरासहस्रा-
कारीध्यानपटलः, इति औचिदश्चडामले द्वौयष्ठे सप्तदश्मे पटले सिद्धिलघौ-
मन्त्रोऽप्ताः; 5B, इति चिदश्चडामले महातन्त्रे विपरीतप्रबृहिराध्यानमन्त्रपटलः;
8B, इति महिषमर्दिनौतन्त्रे संयामविजयमन्त्रम्; इति शिवागमगतशास्त्रप्र[३]-
मन्त्रः]; 9A, इति चाहारावतन्त्रे चत्वारिंशः पटलः; 10A, इति औविष्णुधामले
गुच्छकालीप्रकरणे घोडशाचारी एकाकाचारमहिमा दादशपटलः; इति औमचा-
कालसंहितोत्तोत्तोसिद्धिलघौपञ्चसूत्रकोचपटलः; 10B, योगिनौतन्त्रे योगिनौगम-
संख्या, इति कुञ्जिकातन्त्रे कुञ्जास्तोत्रम्; 11A, इति महारावतन्त्रे प्रबृहिराला-
नवाचारीकोत्रम्; 11B, औसिद्धिधामले औसिद्धिलघौः प्रबृहिरामन्त्रकावयम्;
14B, °पञ्चतिपटलः; 15A, इति औचिदश्चडामरे महातन्त्रे प्रबृहिरा-
सहस्राचारीपटलः; 15B, इति जयदये सिद्धिलघौमालामन्त्रः; 16B, इति
औकालाभलतन्त्रे सिद्धिलघौसहस्राचारो; 17A, इति औचिदश्चडामरे महायागे
सिद्धिलघौसिद्धिचण्डीस्तवः; 17B, इति [ओ]चिदश्चडामरे करवौरस्यागे प्राणि-
स्तोत्रम्; 19A, इति [ओ]चिदश्चडामरे करवौरे औसिद्धिनाथावतास्तित्रौसिद्धि-

लग्नोमहामायास्तवम्; 26A, इति श्रीउमादामले खड्गप्रस्तारे संयामविजयसमय-
विद्योद्भासपटलः; 30A, इति श्रीहंसमाहेश्वरैतन्त्रे भैरवभैरवीसंवादे चैलोका-
मोहनं नाम श्रीसिद्धिलघुकवचम्; 36B, इति श्रीहाहाशावतन्त्रे अथवेग-
संहितायां गुह्यकालौपूजापटलः; 37B, इति श्रीकृष्णामले पञ्चमे कालौष्ट्रे
नियमगुह्यकालिकासहस्राच्छरी; 38B, इति श्रीकरवोरयागे घटसाहस्रिके
कालिकाकवचम्; 39B, इति श्रीसिद्धियामले सिद्धिलघुश्रीसिद्धिलवम्; 42B,
इति श्रीचण्डिकारहस्ये चण्डीमहामाया; 43B, इति श्रीमोमातन्त्रोक्ता उग्रचण्डा-
सहस्राच्छरी; 45A, इति श्रीकुञ्जिकातन्त्रे दुर्गाकवचम्; 45B, इति श्रीविश्व-
सारे तन्त्रे दुर्गाशतनाम; 46B, इति श्रीविश्वसारतन्त्रे महिषमर्दिन्याः कवचम्;
47B, इति श्रीकुलचूडामणौ महिषमर्दिन्याः स्तोत्रम्; 54A, इति श्रीकृष्णामले
श्रीनन्दिकेश्वरसंवादे श्रीमदानीसहस्रनाम; 60B, इति श्रीमहाकाशसंहितायां
ग्राहदीपूजाप्रयोगः; 61B, इति कालायनौतन्त्रे कालायनौमन्त्रः; 62B, इति
महिषमर्दिनौतन्त्रे दुर्गामन्त्रम्; अथ गुह्यकालौमहाविद्या; 64A, इति चामुखा-
तन्त्रे भद्रकालौमन्त्रः; [अथ दुर्गामन्त्रः]; 65A, अथ महिषमर्दिनौमन्त्रः;
66A, अथ जयदुर्गामन्त्रः; 66B, अथ शूलिनौमन्त्रः; 67A, इति उग्रचण्डा-
प्रकरणम्; अथ महालघुश्रीसहस्रनाम।

6268.

5267. संक्षेपाच्चा | *Samkṣepārca.*

Substance, country-made yellow paper. $14\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2.
Lines, 7 on a page. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

The work deals with the daily obligatory worship of Śrīvidyā to be performed by one unable to go into details. It quotes from and refers to शतमात्रामल (Fol. 1), नवरत्नेश्वर and विशुद्धसारसततन्त्र (Fol. 2).

Beginning:—

अथ सन्तेष्टः सर्वांसां देवतानां नियपूजाविधिर्लिङ्गस्ते ।

...

ओविद्यायात्तु संक्षेपः । वदुत्तं ब्रह्मतत्त्वे ।
 पूजाविशेषान् देवेशि पृथग् निवक्रमोदितान् ।
 अश्लागान्तु विश्वारे तथा चापत्सु ग्रस्यते ।
 अन्यथानर्थकारि स्थात् संक्षेपार्थं नमोश्वरि ।
 हेतिभिर्भूष्माद्यं स्थाद् द्वितीयं नवयोनिषु ॥
 चतुर्द्धारावच्छन्यचतुर्थं प्रोक्तकृपतः ।
 पञ्चमं सर्वदुर्खातिंवाग्रन् वाञ्छितप्रदम् ॥

अथमर्थः ।

अश्लागानो हेतिभिर्भूष्माद्यं स्थात् हेतुपतुष्टयसहितकामेश्वरौ-
 वक्षेष्वरौभगमालिनो ओमहात्रिपुरसुन्दरौ देवताचतुर्द्यार्चनरूपमेत-
 दाद्यार्चनमित्यर्थः । द्वितीयमाह नवयोनिष्विति । वशिष्ठादि-
 मध्यमान्तमिति । छत्रीयार्चनमाह चतुर्द्धारचक्षितसर्व-
 संक्षोभिष्वादिमध्यमान्ता सपर्या छत्रीया । चतुर्थं प्रोक्तकृपत
 इति तन्त्रप्रोक्तकृपेत्यर्थः षोडशदलादिमध्यमान्तमिति यावत् ।
 पञ्चमं भूष्टहादिमध्यमान्तमिति यावत् । इति पञ्चप्रकाशार्चि-
 प्रोक्ता सर्वार्थसिद्धये ।

तत्रादौ भूतशुद्धिप्रापायामपुरःसरं करमुद्यासनचतुर्द्याकृवशि-
 न्यादिन्यासचतुर्द्यं विधाय etc. etc.

6269.

3661. तन्त्रसंग्रहः । *Tantrasamgraha.*

Substance, palm leaf. $15\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 16. Lines, 3 on a page. Character, Bengali. Appearance, old, soiled and worn out. Incomplete at the end.

It deals with the details of Tantric initiation, e.g., the characteristics of preceptor, the time for initiation, etc.

Beginning :—

नत्वा कालौपदवन्दं (वरन्दयुगले) ब्रह्मादिसुरवाच्छितम् ।
 शिष्यस्य बोधनार्थाय क्रियते तन्मसंग्रहः ॥
 + + + मन्त्रं लक्षणं गुरुशिष्ययोः
 शान्तो दान्तः कुलोनच विनीतः शुद्धेश्वरान् ।
 शुद्धाचारः सुप्रतिष्ठः शुचिदेहः सुवृद्धिमान् ॥

Of the works and authors referred to in this work, mention may be made of the following:—

1, ज्ञानार्थव ; 4A, विद्याधराचार्व ; 5A, चामुण्डातन्त्र, सिद्धसामूहित ;
 6B, कल्पद्रुम ; 7A, नारदोदय ; 12B, रुद्रयामल ; 13B, गौतमीय ; 15B,
 योगविश्वसार ।

6270.

5331. सारावली । *Sārāvalī*.

Substance, country-made yellow paper. $19 \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia, 43. Lines, 6 on a page. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

The work deals with (Fol. 1–36A), the *pramāṇas* or authoritative texts on different rites in connection with initiation and describes the mode (*prayoga*) of performance of the rituals of initiation and the daily duties to be observed by the initiated.

Beginning :—

श्रीमन्त्रदिष्टपदपद्ममिष्टसंग्रहै
 नत्वेष्टदायकमनिष्टविषातकस्य ।
 नानागमार्थमवगम्य गुरुर्निर्देशात्
 सारावलौ परहिताय तनोति क्रचित् ॥
 मन्त्रा गुरुरधोना हि शैवाः शाकाच वैष्णवाः ।
 इक्ष्युऽतो लक्षणं तस्य शिष्यस्यापि प्रसङ्गतः ॥

Of the various works and authors referred to in the work, mention may be made of the following:—

चानतन्त्र (1B, 12A), वैश्यम्यायनसंहिता (2A), तन्त्रसार (28A, 33B), रामार्चनचन्द्रिका (9B, 35A, 37A), वामकेश्वरतन्त्र (9B, 42B), रत्नाबली (10A, 10B), विश्वसार (10A, 24B), योगिनीतन्त्र (10B), तारासङ्ख्य (11A, 24A), विष्णुयामल (11B), चारसंग्रह (12A), तन्त्रस्त्र (11B, 19A), योगिनीहृदय (12A), पिङ्गलामत (12B), मालिनीविजय (14B), तन्त्रराज (16A), राघवभट्ट (16B), तन्त्रस्त्रष्टुतगवाचातन्त्र (19B), सिङ्गेश्वरतन्त्र (20B), सङ्केततन्त्रोदय (23B), सिङ्गसामख्य (24A), धारदा (26B), ऋमदीपिका (29A), चन्द्रिका (36A).

6271.

10357. सर्वांगमसारः । *Sarvāgumasaṛa.*

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 14, of which the fourth is missing. Lines, 10 on a page. Extent in shlokas, 252. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1813. Appearance, discoloured. Complete.

This work deals with the details of initiation including the characteristics of the preceptor and the disciple, the ten *samskāras* of *mantras*, the purification of the rosary, *nyāsa*, *japa*, *homa* and *mudrā*.

Beginning:—

कुलौनः सर्वविद्यायामधिकारोति गौयते ।
दीक्षा[१]प्रभुः स एवात् सर्वमन्तस्य नापरः ॥
स्वेष्टदेवत्युरुः[२] प्राज्ञो वनितापूजनीतसुकः ।
निवेदनेभित्तिकं काम्ये इतः कर्मण्यनिन्दिते (स्वनंदिते) ॥

End:—

वाय चक्रमुदा ।

वामहस्ताकुष्ठगर्भे कनिष्ठां दक्षिणां नवेत् ।
कनिष्ठागर्भे क वामे दक्षिणाकुष्ठं विनिच्छिपेत् ॥
वान्योन्ययोगतो देवि(३) चक्रमुदेयमोरिता ॥

Colophon:—

इति श्रीसर्वचागमसार सम्पूर्णे ।

Post-colophon Statement:—

लोखतं जोसादद्याराम लघाइतं व्यासज्ञौ श्रीहरलालजौ
पौपलरामध्ये वासतयं संवत् १८१३ मौतौ आवग सुदे १५ वार
भोमवार । ओरस्सु ।

6272.

2895. भावचूडामणिः । *Bhāvacūḍāmanī*.

Substance, country-made yellow paper. $16\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 10. Lines, 5, 6, 7 on a page. Extent in ślokas, 200. Character, Bengali. Appearance, fresh.

The present MS contains the twelfth chapter of the work which is quoted in various digests but no MS of any part of which is reported in any Notice or Catalogue of Sanskrit MSS. This chapter describes the forms of worship known as *divya*, *vira* and *paśu*. It is interspersed with quotations from नारामट्ट (Fol. 9B), अन्तर्ब्रजनकाष्ठ (7A), भगवान् दुर्वासाः (8A) and भगवद्वाक्य (8A).

Beginning:—

अथ भावचूडामणिः ।

भावानो वशमापद्मो भवेद्योगो महाकिं ।

तस्माद्वावं प्रवक्ष्यामि तदुत्तं भैरवेन च ॥

भैरव उवाच ।

समयाचारसंकेतं भावसंकेतमेव च ।

सुचितं तु महादेवि कथयस्तानुकम्पया ।

सर्वमन्त्रेषु विद्यासु भावसंकेतमेव हि ।
 इति सच्चिन्य मनसा विशेषात् सर्वसिद्धिदम् ॥
 रहस्यं न हि मनवाणां यदि भावो न विद्यते ।
 मन्त्रसिद्धिः स्ततो न स्थाप्त्वा प्रभोमार्चनादिषु ॥

देव्युवाच ।

भावस्तु चिविधो देव दिव्यवौरपशुकमात् ।
 गुरुवस्य चिधा चैव तथैव मन्त्रदेवताः ॥
 कायभावो महादेव चेयः सर्वसम्भिदः ।
 दितीयो मध्यमः प्रोक्तस्तृतीयः सर्वनिन्दितः ॥
 वज्रचपात्तचा होमात् कायलेशादिविस्तरैः ।
 न भावेन विना देव मन्त्रविद्याप्रलप्रदा ॥

Colophon:—

इति भावचूडामणौ भावनिर्णयो नाम द्वादशः पटलः ।

6273.

2771B. *Bhāvacūḍāmaṇi.*

Substance, country-made paper. $15 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 4B-10. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 180. Character, Bengali. Appearance, old. Incomplete.

The present MS contains the same chapter as found in the previous MS with the concluding portions missing. It comes up to the end of the last but one line of Fol. 10A of the previous MS, omitting the quotations found there. But the whole chapter looks like a quotation incorporated in some bigger work.

Beginning:—

अथ भावनिरूपः ।

भावनावश्लम्पदो भवेद्योगौ महाकविः ।
 इत्यादि सुचितं तद्विधिः कथ्यते ।
 तदुक्तं भावचूडामणी । भैरव उवाच ।
 समयाचारसङ्केतं भावसङ्केतमेव च ।

6274.

4660. भावनिरूपणम् । *Bhāvanirūpāṇa.*

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 8. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 300. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Complete.

It deals with the same topic as in the MS described above. It quotes from works like भावचूडामणि, निश्चत्रतन्त्र and कुञ्जिकातन्त्र. On the obverse of Fol. 1 are found the introductory lines of a Tantric compilation—the तन्त्रचन्द्रिका of Rāmagati Sena—of which the present work may not unlikely be a part. These lines run:—

तत्त्वा गुरोचरणपद्माभावदेवं
 संसारसागरसमुद्भवोक्तसेतुम् ।
 तन्त्रादिप्राच्छं परिलोक्य विशुद्धबुद्धिः
 औरामपूर्वगतिरज्ञ तनोति एस्तीम् ।
 तन्त्रधार्माविमालोद्य मुमुक्षुगां विमुक्तये ।
 औरामगतिसेनेन क्रियते तन्त्रचन्द्रिका ।

Beginning:—

नमः औनाथमुरुवे । अथ भावनिरूपणम् ।

कुञ्जिकातन्ते ।

देवदेव महादेव परमेश्वर एवतान् ।
भावस्त्र ओतुमिच्छामि देवताया विशेषतः ॥
केन भावेन देवेश्वर देवतासु प्रसौदति ।
भावस्त्र ओतुमिच्छामि कथ्यतां प्रागावस्थम् ॥

ओश्विव उवाच ।

भद्रं भद्रं प्रवस्थामि सावधानेन सुन्दरि ।
यं यं जात्वा विशिष्टिच्छ रुद्धिकर्त्ता न संश्लयः ॥
पालनं कुरुते विष्णुः बद्धच नाशकः एवः ।
जगदस्थाच्च कुरुते यज्ञज्ञात्वा साधकोचमः ॥

*** *** *** *** ***

भावस्त्र चिविष्ठो देवि दिव्यवौरपशुक्रमात् ।

भावचूडामणी भैरव उवाच ।
समयाचरसंकेतं भावसंकेतमेव च ।
सुचितन् महादेवि कथयस्तानुकम्पया ॥
इहस्यानां हि मन्त्राणां यदि भावो न विद्यते ।
सिद्धिर्न जायते देवि सर्वं सर्वं हि घैलने ।

End:—

यथेच्छागुडमाधुर्यें न परैचायते विभो ।
तथा भावविभावस्तु मनसा परिभावते ॥
एक एव महाभावो नानात्मं जायते विभो ।
उपाधिभेदभावेन भावभेदो न इष्यते ॥

Colophon:—

इति भावनिरूपणम् ।

6275.

9926. महाविद्यानुमानम् । *Mahāvidyānumāna.*

Substance, country-made paper. $12\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folium, 1. Lines, 23 in all. Extent in slokas, 30. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

It contains a polemic discussion about the logical interpretation of the term Mahāvidyā.

Beginning:—

ॐ ओग्गाधिपतये नमः । ॐ ओविद्याप्रदाहूर्भ्यो नमः ।
 स्वप्रकाशत्वसाधकमहाविद्यानुमानं स्पष्टोऽक्षियते यथामति । महतौ
 विद्या महाविद्या तदुपयोग्यनुमानमपि तथा । विद्यावा महत्वच
 हारात्यत्वरूपलाघवप्रालिले सति सिसाधिविद्यार्थसाधकत्वम् ।
 तत्प्रयोजकः साध्यपदगतः ज्ञेयः । तत्र दृष्टान्तगता साध्याकार-
 समत्वरूपा प्रसिद्धिर्दर्शनात् पद्मगता तु प्रलमिति विवेकः ।

6276.

3173. ब्रह्मनिरूपणम् । *Brahmanirūpana.*

Substance, country-made paper. 15×5 inches. Folia, 16. Lines, 12 on a page. Extent in slokas, 650. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Complete.

Beginning:—

येन रूपेण ब्रह्माखडा जायन्ते छट्टा तत् श्चिवे ।
 ब्राकाशाज्जायते वायुवर्णोदत्पद्यते रविः ॥
 रवेष्वत्पद्यते तोयं तोयादुत्पद्यते महौ ।
 पश्चभूतैऽच ब्रह्माखडा भवेदुः पञ्चतात्मजाः ॥
 ब्रह्माख्यस्यापनार्थाय कूर्मपृष्ठे छाननकाः ।
 तन्मध्ये(?) वालुकाकारा ब्रह्माखडा[1] वशवः स्थिताः ॥

कारणे (का)वारिमध्ये तु कूर्मचरति निवशः ।

वहमेव चिशुलेन पालयामि पुनः पुनः ॥

श्रीचिदिकोवाच ।

किमाकाशन् ब्रह्मागङ्गं तमे ब्रूहि महेश्वर(ः) ।

खण्डिप्रकारं तमध्ये किम[का]रं हि तत्त्ववित् ॥

श्रीग्रहार उवाच ।

जन्मोराकारं ब्रह्मागङ्गं नानाविद्यहस्तपकम् ।

ब्रह्मागङ्गं विद्यहं प्रोक्तं स्यूलसुख्यादिकं हि यत् ।

मेहस्तमध्ये के देवि यथा सप्त कुलाचलाः ।

मूलादिमस्तकान्तं वै समेष्वर्णम् पञ्चतः ॥

स्थिता मेरोरघोभागे अकुल्या ऊर्जदेशतः ।

भुर्लोकादि महेश्वानि सप्त स्वर्णाः क्रमेण हि ।

द्युकुल्यां सप्त पातालास्तिष्ठन्ति परमेश्वरि ।

सत्यलोके निराकाशा महाज्योतिःस्तरपिणी ॥

माययाज्ञादितात्मानं चनकाकाशरपिणी ।

इक्ष्यापादादिरहिता चन्द्रसूर्यांगिरुपिणी ॥

मया वन्दं नस्तेष्य द्विधा भिन्ना जगन्मुखौ ।

शिवधक्तिविभागेन जायते व्यष्टिकल्पना ॥

इति ब्रह्मनिरूपयाम् ।

इद्गु देवि प्रवच्यामि यथा व्यष्टिः प्रजायते ।

सत्यलोके महाकालौ महारुदेश संयटा ॥

चनकाज्ञतिविक्षाशा चन्द्रसूर्यांगिरुपिका(ः) ।

चनादिपुरुषसंदुक्ता तदेशा जौवसंज्ञकाः ॥

चपलदशिवंशा देवि स्फुरन्ति विमुक्तिकृका[:] ।

यस्यायुतं यहं विन्दुर्यथा भुमौ पतञ्चपि ॥

तदेह सज्जसा देवि संज्ञायुक्तो भवत्यपि ।

इद्गु देवि प्रवच्यामि वृष्ट्वाचायडलक्षणम् ॥

मेहपव्यंतस्तन्मध्ये सर्वदेवाश्रयः प्रिवे ।
 महाघोरा नदौ तच मध्ये देशे व्यवस्थिता ।
 सुमेषोऽश्वोऽर्द्धेशे तु सत्यलोकं वशानने ।
 अघोभागे महेश्वानि प्रतिष्ठितं रसात्मम् ।
 एवं कमे मेहमध्ये सुवनानि चतुर्दश ।
 पाताला सप्तकस्योऽर्द्धे ब्रह्मपद्मं महेश्वरः ।
 अघोवलं हि तत् पद्मं घोरा मध्ये चतुर्दशम् ।
 पद्ममध्ये वौजकोषे चितिचक्रं मनोहरम् ॥
 वलयाकाशरूपेण समुदाः सप्त संस्थिताः ।
 जनुदीपं मध्यदेशे चतुर्भुग्यं मनोहरम् ।
 चिकोग्यं मदनामारं कन्दर्पेष्याधिदेवता ।
 तन्त्ररूपं छिलबौजं गलेन्द्रवाहनं प्रिवे ।
 चिकोग्ये मदनामारे लिङ्गरूपो महेश्वरः[:] ।
 मायाशक्तिर्महेश्वानि सुजगाकाशरूपिणो ।
 तथैव देशितं लिङ्गं सार्जित्रिवलयाकृति ।
 लिङ्गच्छ्रुतं श्ववलोगं समाधित्व स्थिता सदा ।
 ऐन्द्रं बौजं वरासोहे लिङ्गस्य वामदेशके ।
 सुसिद्धं ब्रह्मसदनं नादोपरि सुशोभनम् ।
 तचैव निवसेद्वाहा रुद्धिकर्ता प्रजापतिः[:] ।
 वामभागे च सावित्रो वेदमाता सुरेश्वरो ।
 तस्याः प्रसादमाचेण रुद्धिर्विततुते सदा ।
 चन्द्रं ब्रह्मसदनं लक्ष्योजनविस्ततम् ।
 तत् सर्वं परमेश्वानि वृत्तवेदात्मे मयोदितम् ।
 चिकोग्ये परमेश्वानि दिव्यचित्तमकोषकाः ।
 तदैव परतशः प्रोक्ताः सर्वदेवाश्रयं हि तत् ।
 चिकोग्यमध्ये तद्वाह्ये पश्यापूर्वे वशानने ।
 म्यावरं पर्वतं पश्य कौटं पश्यमनुत्तमम् ।
 खगं लवादिकं तत्र नाक्षि किं एषिवौत्ते ।

चिकोशवाङ्गे गिरिजे पञ्चतं बङ्गस्तपकम् ।
 नीलाचलं मन्दरच्च पञ्चतं चन्द्रशेषरम् ॥
 हिमालयं सुमेहच्च मलयं भूमपञ्चतम् ।
 चतुष्कोणे वसेदेवि एतत् सप्तकुलाचलम् ।
 एतेषां प्रिखराच्चातं पञ्चतं बङ्गस्तपकम् ।
 नानादेवालयं देवि तच्चैव दानवामयम् ।
 द्वाणगुच्छालतावक्षिलं नानास्तपाणि तच्च वै ।
 जायन्ते च जियन्ते च पूर्वोक्तेनैव वर्तमाना ।
 एतत्प्रद्वस्थोद्देशो भौमाच्छपद्मं च शुभम् ।
 पञ्चषट्कं तथालयं चतुर्दारविभूषितम् ॥
 पद्ममध्ये बीजकोणे भुवर्लोकं मनोहरम् ।
 सिन्दूरसदृशं इकावर्णं शोभितं सदा ।
 सिन्दूराशक्वर्णं निर्विमतं चक्रपाणिना ।
 तस्योद्देशं निवसेदिष्युः श्रीवर्णगौ वामदक्षिणे ।
 ब्रह्मणा सृज्यते लोकः पात्यते चक्रपाणिना ।
 वैकुण्ठं नाम तत् सर्वं (सर्वं) नानादेवालयं हि त[त] ।
 वैकुण्ठस्य दक्षभागे गोलकं सर्वमोहनम् ।

Colophons:—

6B, इति श्रीचण्डिकाशङ्कसंवादे द्वात्रिव्याख्यातम्ने सत्यलोककथये नाम
 सम्पूर्णम्; 9A, इति कालौतन्ने गुप्तचतुर्दशपटकः; 16B, इति कालौतन्ने
 चाचारविधिरक्षुमः पटकः ।

Though indicated as *Brahmanirūpaya* or *Brahma-nirṇaya* on the left margins of the leaves, the work contains extracts from different Tantras treating of cosmology, cakras, *nāḍis* and the worship of Śakti.

6277.

3458. मन्त्रमुक्तावली । *Mantramuktāvalī.*

Substance, country-made paper. $15 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 58. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 1,260. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Incomplete.

The work begins on leaf 4B, the previous pages being taken up with the descriptions and illustrations of mystic diagrams called Rñidhanicakra, Akathahacakra, Akadama-cakra, Rāśicakra and the Nakṣatracakra.

This gives the *mantras*, *dhyānas*, *stavas* and *kavacas* of various deities. Though a compilation, interlocutions, presumably quoted from other works, between Śiva and Pārvatī occur occasionally. It does not agree with the works of the same name described in IO. IV. 2852 and CS. V. 62.

Of the works quoted, mention should be made of the following:—

8A—ज्ञानयामल, 10A—यामलसार, 13B—ज्ञानन्दलहरी, औकल्पसूत्र,
45B—कावेरौतन्त्र ।

Beginning:—

ॐ नमो गोपालाय ।

अनाद्यायाखिलाद्याय मायिने गतमायिने ।

अहम्पाय स्त्रहपाय शिवाय गुरवे नमः ।

औपार्बद्युवाच ।

भगवन् सर्वधमेष्ट सर्वागमविश्वारद ।

मन्त्रमुक्तावलिं देव कथयत्तु कृपामय ॥

ब्रह्मादैरपि यद् गोप्यं यद् गोप्यममरैरपि ।

कथयस्तु समासेन सर्वतत्त्वज्ञमेगा च ॥

इन्द्रर उवाच ।

पूष्टगुव्यैकमना देवि पुरावृत्तज्ञमेगा च ।

सर्वतत्त्वं समालोच्य वक्ष्यामि हितकाम्यया ॥

शिवं भास्करं विशुच्च मगेष्टादीन् क्रमेगा च ।

मिद्दादिकमयोगेगा वक्ष्यामि सारविच्छयम् ॥

एकाक्षरे महामन्त्रे मालामन्त्रे तथैव च ।

स्त्रप्रलभ्ये चित्तया दत्ते मित्रामित्रौ न प्रोघयेत् ॥

Colophons of the different chapters:—

7A, इति औमन्त्रमुक्तावल्यां गणेषास्य प्रथमः पटलः ; 8B, ० और्हर्षस्य मन्त्रध्यानन्यासकवचनिरूपयां हितीयः पटलः ; 10A, इति औपार्वतीमहेष्टसंवादे गालबोपाख्याने मन्त्रमुक्तावल्यां लृतौयपटलः ; 12A, इति मन्त्रमुक्तावल्यां चतुर्थं पटलः ; 13A, ० [मञ्ज] और्हस्य कवचशाश्वकथने पञ्चमः पटलः ; 15A, ० औ-विद्याऔवालाकथने षष्ठः पटलः ; 16B, ० सप्तमपटलः ; 17B, ० उत्तरश्यामले कामोदतन्त्रोक्ताऔवागममहार्णवोक्त-चामुखिद्विसाधनं नामाष्टमः पटलः ; 19B, इति औमन्त्रमुक्तावल्यां औमन्त्रहेष्टविरचितं रुद्रयामलोकासुवनेश्वरीकवचं नाम नवमपटलः ; 24A, ० रुद्रयामलोक्तं सुवनेष्टर्याः सहस्रनामस्त्रवं सम्पूर्णम् ; 25A, ० दशमपटलः ; 29A, इति मन्त्रमुक्तावल्यां मन्त्रपूजासहेतं नाम एकादश-पटलः ; 33B, ० स्तवकवचविधानं नाम द्वादशपटलः ; 37A, ० योगेश्वरीमन्त्र-पूजासंकेतं इषामामन्त्रपूजासहेतं नाम त्रयोदशः पटलः ; 43A, इति औमहामैरवो-पाख्याने मन्त्रमुक्तावल्यां चित्तमस्त्राकवचम् ; 45A, ० चतुर्वद्दशपटलः ; 47B, इति मन्त्रमुक्तावल्यां पञ्चदशपटलः ; 52B, ० षोडशपटलः समाप्तः ।

The 17th chapter which gives the 1,000 names of Chhinnamastā runs up to Fol. 57B but is not complete. After this Fol. there is another Fol., not numbered, containing three lines which belong to the 10th chapter, the colophon of which is also given there.

6278.

4706E. मन्त्रमाला । *Mantramālā*.

Substance, country-made paper. $13 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 25B-42A. Lines, 8 on a page. Extent in stokas, 300. Character, Bengali. Appearance, old. Complete.

This contains a collection of *mantras* meant for particular deities and rites, generally in the order followed in the *Tantrasāra*. Descriptions of *Rishi*, *nyāsa* and *dhyāna*, though promised, are not usually given. A number of *dhyānas*, however, are found on Fol. 42-43B of this MS. These belong to Bhuvaneśvari, Annapūrnā, Padmāvatī, Jayadurgā, Durgā and Lakṣmī.

Beginning :—

ब्रह्मामि सदूरुं ग्रान्तं प्रवद्यते कुलगायकम् ।

यस्य प्रसादमासाद्य तरणं भवसागरात् ॥

आदौ मन्त्राद्वारं पञ्चाद्विग्निकमेवा च ।

अष्टावश्चित्तं सङ्क्षिप्तं तथा पिङ्गलसमतम् ॥

अधिन्यासधारकानि पौरञ्चारगिकं तथा ।

कथयिष्यान्यश्चेवेन परिभाष्य एवः एवः ॥

अथ सुवनेश्वरो । ज्ञौ १४१४२३ लक्ष । ये ज्ञौ ये ३४३५० लक्ष ।

केचित् २४ लक्ष ॥

Colophon :—

इति मन्त्रमाला समाप्ता ।

6279.

5733. मन्त्रपद्धतिः । *Mantrapaddhati*.

Substance, country-made paper. $14\frac{1}{2} \times 6$ inches. Folia (by counting), 24, marked 1 to 6, 18, 24, 27, 28, 29, 31, 36, 42, 49, 50, 57-62. There are two leaves without leaf-marks. Lines, 15, 16 on a page. Character, Nāgara. Appearance, old, worn out and discoloured. Fragmentary.

On a modern piece of paper, pasted on the obverse of the first Fol., the name of the work is given in a later hand as दशावतारादिमन्त्रपञ्चति. The fragments preserved deal with *bhūtaśuddhi*, *nyāsa* of different types, *puraścaraṇa*, initiation and the worship of Vaiṣṇavite deities.

Beginning:—

++ कमलपत्राक्षं वेशुवादनतत्परम् ।
 देवकौनन्दनं ++ कृष्णं गोपालरूपिनाम् ॥
 नमोऽस्तु + + + + +
 + + + + +
 अथ वच्चामि मन्त्रस्य पञ्चतिं नातिविक्षराम् ।
 कहनुं सिद्धिप्रदां दुर्सो भुक्तिमुक्तिप्रदायिनीम् ॥

Colophons:—

3A, इति मन्त्रपञ्चतौ भूतशुद्धिनाम प्रथमः कल्पः; 29A, इति मन्त्रपञ्चतां चास्त्रादिपुरस्त्रयाकथनं नाम सप्तमः कल्पः।

6280.

5918. मन्त्रपारायणक्रमः । *Mantrapārāyaṇakrama.*

Substance, country-made paper. 9×4½ inches. Folia, 16. Lines, 8 on a page. Extent in shlokas, 272. Character, Nāgara. Date, Samvat 1819. Appearance, old and discoloured. Complete.

This deals with the rules and procedure for *mantra-pārāyaṇa* or the muttering of mantras.

Beginning:—

अथ मन्त्रपारायणक्रमः । स तु ओषधमीचार्यैः स्वकौये लघुत्तरे
 मायाकुम्हलिनीवादिज्ञोके सूचितः ।

यथा ।

माया कुण्डलिनौ क्रिया मधुमतौ कालौ कलामालिनौ
मातकौ विचया भगवतौ देवौ श्रिवा श्राम्भवौ ।
शक्ति: श्रद्धरवस्त्रभा चिनयना वामवादिनौ भैरवौ
ङ्गोकारौ चिपुरा परापरमयौ माता कुमारीष्वर्णोति ॥ १ ॥

माया झौं, कुण्डलिनौ रे, क्रिया झौं, मधुमतौ शुद्धा विन्दुयुता
विसर्गंयुता चेति चतुर्विधमाहकाः । काल्यादीनि दश नामानि
शक्त्या हादशविद्या एमि: औमदाशाध्यात्मशशांका-
प्राप्तो मन्त्रपारायणाक्रमः प्रदर्श्यते ।

तच्च कृतप्रातराद्विक्रियो विविते स्थाने स्वासनमालौर्यं झौं
वाधारशक्तिकमलासनाय नमः इति तत् संपूज्य तच्च प्राष्टुमुख
उपविश्य शुरुगगपति + + + प्रणाम्य मूलविद्यया प्रामाचार्यं जला
संचोपतः जला संचोपतो भूतशुद्धिं जला गगपतिमाहकान्यासं
मूलविद्याया अश्वादिकरथडहन्यासं + + + देवतकरन्यासं च
विधाय देवौ ध्यात्वा मानसैवपचारैः औपरदेवतात्मकपारायण-
जपमास्ते । तच्च तावत् मूलविद्या झौं चा कालौ सौः । मूल झौं
चा कालौ सौः । मूऽझौं इ कालौ सौः । मूल झौं इ कालौ
सौः । मूऽझौं उ कालौ सौः ।

Colophon:—

14B, इति मन्त्रपारायणाक्रमः ।

This colophon is followed by 28 verses which speak of *Antyayāga* :—

व्यथातो वच्चे संचोपादस्ययागविधिक्रमम् ।

साधकानां च सिद्धानां दीक्षितानो शिवागमे ।

दीक्षितास्त्रिविधाः प्रोक्ता उत्तमाधममध्यमाः ।

तत्रोत्तमस्य नान्वेद्धिः सर्वोत्तीर्णीकर्मदर्शनात् ॥

अथमस्यापि नाम्येष्टिर्मोचिका पापयोनात् ।

परिशेष्यादधान्येष्टि मध्यमस्येति नः स्थितिः ॥

This portion of the manuscript ends without any colophon, but with a date:—

संवत् १८१६ जौती भाद्रौ सुदौ ७ वार सनीचर ।

6281.

9309. गायत्रीमाला । *Gāyatrīmālā*.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 10. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 130. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

This MS contains the gāyatrīs of Brahman, Viṣṇu, Rudra, Mahālakṣmī, Nr̥siṁha, Lakṣmaṇa, Kṛṣṇa, Gopāla, Paraśurāma, Tulasī, Hanumān, Garuḍa, Agni, Pṛthvī, Jala, Ākāśa, Sūrya, Candra, Guru, Paramahamsa, Pavana, Hamsa, Gaurī, Devī, numbering 24 in all.

Colophon:—

इति श्रीचौविस गायत्री सम्पूर्णा । शुभमस्य ।

6282.

10250. बलिदानमन्त्रः । *Balidānamantra*.

Substance, country-made paper. $7 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

This contains the *mantras* in connection with offerings to Vatuka, Kṣetrapāla, Yoginī and Gaṇapati.

6283.

9153. वौरभद्रतन्त्रोक्तप्रयोगः । *Virabhadratantroktaprayoga.*

Substance, country-made paper. 13×6 inches. Folia, 7. Lines, 13 on a page. Extent in stokas, 175. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

This MS contains a number of *mantras* the applications of which in magical rites are indicated in Hindi. The *mantras* appear to be taken from the *Virabhadratantra*, colophons of the first four chapters of which are found here (Fol. 3A, 4A, 5B, 6B).

Beginning:—

अथ श्रिवश्विवासंवादे वौरभद्रतन्त्रोक्तप्रयोगः ।

6284.

7856. मन्त्रशुद्धिप्रकरणम् । *Mantrasuddhiprakarana.*

Substance, country-made paper. $12\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 10. Lines, 12 on a page. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

It describes how *mantras* favourable for particular individuals are to be determined.

Beginning:—

अथ मन्त्रशुद्धिप्रकरणम् ।

मन्त्राणां तत्त्वकाविश्वस्त्वमेवेष्ट शुद्धिः ।

निरन्त्रे ।

साधकाणां शौष्ठ्रसिद्धौ मन्त्रशुद्धिमयो त्रुये ।

खताराराश्चिकोष्ठानाभुद्गुलान् भवेत्तमगृह्य ।

...

...

बौद्धमन्त्रा जैनमन्त्रा नैयु सिद्धादिशोधनं ।
एतद्विभेषु मन्त्रेषु शुद्धिरावश्यको मता ।

6285.

10333. आम्नायः । *Āmnāya.*

Substance, country-made paper. $6\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 41. Lines, 7 on a page. Extent in shlokas, 260. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete.

This contains *mantras* for the worship of various deities.

Beginning:—

ओनाथादिगुरुचयं गगापतिं पौठचयं भैरवं
सिद्धौचं वटकचयं पदमुगं दूलोक्मं भखलम् ।
वौरान् द्युष्टुतुक्षयस्तिनवं वौरावलौपचकं
श्रीमन्मालिनिमन्त्रहास्यासहितं वन्दे गुरोमंडलम् ॥
पूर्वं दद्विगापचिमोत्तरमनुं चोर्जं ततोनुतरं
स्तोतद्वयपरामुरुण्च चरणान् रक्तादिमिश्रान्तकान् ।
पञ्चामा नवनायष्टोऽप्यष्टडाघारं च बहृदर्शनं
वागाद्यष्टकसप्तविश्वतिरहस्यान्तान् न्यसेत् पूजयेत् ।

Colophons of the different chapters:—

4A, इति पूर्वाम्नायः; 6B, इति दद्विगाम्नायः; 10A, इति पञ्चमाम्नायः;
11B, इत्युत्तराम्नायः; 13A, इत्युद्धीम्नायः; 13B, इति दिव्यौषः; इति सिद्धौषः;
14A, इति मानवौषः; इत्युद्धीषः; इति दिव्यौषः; इति सिद्धौषः; 14B, इति
मानवौषः; इति परशौषः; 15A, इति दिव्यौषः; इति सिद्धौषः; 15B, इति
मानवौषः; इति कामराजौषः; इति दिव्यौषः; इति सिद्धौषः; 16A, इति
मानवौषः; इति लोपामुदौषः; 17A, इति कामराजविद्यापरमावासना; 17B,
इति लोपामुदाविद्यापरमावासना; 18A, इति स्तोतवरगवासना; 19B, इति
शाम्भवचरणविद्या; 20A, इति शाम्भवचरणवासना; 21A, इति परापादुकाक्रमः;
21B, इति लोपामुदापादुकाक्रमः; 22A, इति दिव्यौषः; 22B, इति

सिद्धौचः ; 23A, इति मानवौषः ; इति पारम्पर्यम् ; 25A, इति महापादुका ;
28B, इति सप्तविश्वितिरहस्यानि ; 29A, इति पञ्चाम्बा ; 29B, इति नव-
नाथा ; 32B, इति षडाधारविद्या ; 33A, षडध्विद्या ; 33B, इति
षड्ग्रीनविद्या ; 34A, इति वाग्देवताष्टकम् ; 34B, इति षड्योगिनीविद्या ;
37A, इति निकामन्तः ; 39A, इति पञ्चपञ्चिका ; 40B, चक्र[ञ्च]रौविद्या ;
41A, इति अष्टाव्याप्तयः समाप्तः । इति श्रीचाचार्यः समाप्तः ।

Post-colophon Statement :—

इदं युक्तकं कोलपल्लुपनामकचिन्तामणिशृङ्खलेन लिखितं ।
ओमशक्तिरगारविन्दार्पणमस्तु । संवत् १८५६ पौष शुक्ल १४
शुक्रवासरे समाप्तः शुभं ।

6286.

6550. *Āmnāya.*

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 17. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 300. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

In the last colophon the work is called *Āmnāyaprakāśa*, the word *prakāśa* being added in a later hand. This agrees closely (though not fully) with the work of the same name described above.

Post-colophon Statement :—

श्रीलक्षिताम्बारपूर्णमस्तु । श्रीदक्षिणाचारमतप्रवर्तककाशीनाथ-
मद्भुमदेन लिखितमिदं । श्रीदक्षिणामूर्तिशुभो नमः । श्रीचक्र-
पूर्णायै नमः । श्रीकालभैरवाय नमः ।

6287.

10356. माहेश्वरौ विद्या । *Māhesvarīvidyā.*

Substance, country-made paper. $9 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 4, marked 4, 5, 7, 8. Lines, 14–16 on a page. Extent in slokas, 110. Character, Nāgara. Date, Samvat 1814. Appearance, discoloured. Incomplete.

This contains a number of magical *mantras*. Along with this is found one leaf of the *Nṛsimhasahasranāma* (*Stotraratnamālā*, Madras, 1927, Vol. I, pp. 418ff).

Colophon:—

इति श्रीचागमोक्तमहामाहेश्वरौ महाविद्या चक्रेश्वरौ ।

Post-colophon Statement:—

श्रीसंवत् १८१४ ॥ शाके शोला १६७६ ॥ यदं पुस्तकं
लिखायत श्वासन्नी श्रीपूर्ण हरलालजी । लिखतं जोसौ दयाराम ॥
दासतय पौपलादमध्ये ॥

6288.

11338. [निर्वाणमन्त्राः] | *Nirvāṇamantra*.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 8. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 75. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

This gives the application of six *mantras* associated with the six āmnāyas.

Beginning:—

अस्य श्रीनिर्वाणमहासंवर्ताविन्दनाधनिर्वाणमन्त्रस्य कालाभिष्ठ
ऋषिः दृहतोऽच्छन्दः श्रीनिर्वाणदक्षिणाकालिका देवता इसौ शक्ति
द्वौ कौलकं योगमोक्षसिद्धयर्थं विनियोगः ।

6289.

10189. मन्त्रसंग्रहः | *Mantrasamgraha*.

Substance, country-made paper. $12 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 20, of which Fol. 3 is missing. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 740. Character, Nāgara. Date, Sapvat 1837. Appearance, discoloured and worn out. Complete.

It relates to the black rites of the Tantras and contains *mantras* in Hindi. After the fifth chapter there is a section on *dhārācakra*.

Beginning:—

महादेवं नमस्कृत्य गिरिजाहृषितम् ।

सर्वकामप्रदातारं सावरोयं प्रलिख्यते ॥

...

भावा संख्युक्तोयं सबौजो गोप्यस्त सर्वदा ।

तं सर्वे कथयिष्यामि प्रत्यक्षं सुविकामदम् ॥

...

...

व्यथ वावा वादममन्त्र । गुरसत्य विस्मिदनाहंकापश्चौमिगावन-
कार ० वादिग्रह-इष्टिकरतारवेदनहरन + हियकौ वा त्रुग चारि
वेद चजु पांच प्रगडव चक्र भार साह समुद्र चाठ वसु नव यह
दग्ध एवगस्त मारह रुद वारह राशि तेरह चमोल चोदहड
भुवन पंद्रह तिथि..... ।

Colophons of the different chapters:—

4B, इति ओष्ठावशतन्त्रे मनवसंयहे भानुमत्वादिदेवीचरिते प्रेताच्छान्तुप-
[श]मनपर्यन्तः प्रथमः प्रकाशः ।

8B, ०भानुमतौसोनचिह्न-इयाकवुत्तरकलाप-उपदेशाच्छ्रौर[व्याख्या]पश्चमन
हितीयः प्रकाशः ।

11B, ०भानुमतौसोनाचरौ-याकवुत्तरकालोपदेशवंघमोचपटोहाटनपसुर-
रक्षागर्भमोचनवालकरक्षादिप्रयोगस्तौयः प्रकाशः ।

15B, ०भानुमतिसोनाचरू उयाकवुत्तरकलापदेशस्थावरञ्जगमोपविश्रोप-
श्चमनादिप्रयोग एव चतुर्थप्रकाशः ।

19A, ०उच्चार्मदविचित्रकलोपदेशान्मोहनमारगोचाटनोदेषादि पंच प्रकाशः ।

Post-colophon Statement:—

शुभ सम्बत १८३७ समैनाम आवग सुदि दादग्नौ वास शुक्रवार
पूर्वाङ्गवेतायां उक्षेषितं ।

6290.

10031. *Mantrasamgraha.*

Substance, country-made paper. $6\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 54. Lines, 8-9 on a page. Extent in ślokas, 700. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

In the present as well as the following MS, the fourth and fifth chapters are referred to, presumably through inadvertence, as the third and fourth. The section on *dhārācakra* is attributed in these MSS to Gorakṣanātha.

This and the following two MSS have a different beginning which runs :—

अथ भूतावेशलक्षणम् । आदित्यहृदयात् ।

लक्षण उवाच—

राज्ञसेनाभिभूतस्य विकारं प्रदण्ड्य पाण्डव ।

गायते चत्वते नम आस्मोटयति धावति ॥

6291.

10544. *Mantrasamgraha.*

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 27. Lines, 9-11 on a page. Extent in ślokas, 650. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete.

The concluding portion of the second chapter along with its colophon is absent in the present MS.

6292.

10436. *Mantrasamgraha.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 8. Lines, 8, 9 on a page. Extent in ślokas, 144. Character, Nāgara. Appearance, fresh, though worn out. Incomplete.

The present MS contains only the first chapter of the work.

6293.

1172B. वर्णकोषः । *Varnakoṣa*.

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 10B-16. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 85. Character, Nāgara. Appearance, old. Incomplete.

The work is called *Varnakoṣa* in the first stanza and referred to by the same name in one of the introductory lines while the other, apparently through inadvertence, calls it *Bijakoṣa*. The work gives a list of words used in the Tantras to indicate the different letters of the alphabet. The present MS runs up to the letter क.

Beginning:—

वय वर्णकोष उच्यते । श्रीगणेशाय नमः । वय बौजकोषः ।
 नत्वा भगवतौ दृष्टा श्रीविनायकसंहितां ।
 तन्मोद्वारसुवोधाय वर्णकोषः प्रतन्यते ।
 चकारः केशवो विष्णुः श्रीकरणः कौर्त्तिरेव च ।
 पर्मादिशौ महात्राच्छो स्त्रादित्राच्छगो द्वगः ।

6294.

180. मातृकाकोषः । *Mātrkākoṣa*.

Substance, machine-made paper. 17×5 inches. Folia, 3. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 70. Character, Bengali. Date, 1727 S.E. Appearance, tolerable. Complete.

The present MS has been described in L. I. 425. The work is of the same nature as the one described above.

Beginning:—

उद्यतप्रद्योतमप्रस्थमतकर्मगुणवैभवम् ।
लभेत्तमास्यममाया लाङ्कुशं नौमि भृतये ॥
ओमचतुर्सुकाचार्यचरगाम्बुद्वहवयम् ।
नत्वा संक्षेपतो वच्चे माटकाकोषमद्वृतम् ॥
ॐकारः प्रगावक्तारस्तारको ज्योतिरादिमः ।

End:—

संक्षेपात् माटकाकर्णनामन्वेतान्यतुक्तमात् ।
साधूप्रकृतवे सम्यक् प्रोक्तानि विदुषां सुदे ॥
चयन्तु माटकाकोषः सर्वकोषोत्तमोत्तमः ।
धारणादस्य मन्त्रागां भवेदुद्धरणे चामः ॥

Post-colophon Statement:—

प्रकाशदा: १७२७

6295.

9652. बीजवर्णसङ्केतः । *Bijavarnasamketa.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 55. Character, Nāgara. Date, Samvat 1913. Appearance, old. Complete.

This work describes a number of *bijas* and contains a list of words used in the Tantras for the letters of the alphabet.

Beginning:—

ॐ श्रीगणेशाय नमः ।
तत्रादौ बीजवर्णनां सङ्केतः स्फुटमुच्यते ।
ग्रन्थं प्रवर्त्तेत्तत्र त्वन्ताथादि न पूर्वभाक् ॥ १ ॥
वर्णाचारं रस्मिवर्णाः स्त्रस्तु कथिताच च ।
व्यञ्जनानि हलो वर्णाः कादयोऽस्तौ प्रकौर्तिताः ॥ २ ॥

कादीनि पञ्च पञ्चैव चतुर्वक्तं यादि शादि च ।
लादिहयञ्च मालायां स्वरैसाञ्जोनलादिकः । ३ ।

End:—

अकुलो नकुलोप्रथा हंसशून्यच्च शाकिनौ ।
अगम्नो नकुलोनौ चं परमात्मा ललाटचः ।
चक्षु सर्वंतको हानो वग्नान्तोनन्तच लोचितः ।

Post-colophon Statement:—

सं० १६१३ मार्गं सुदि ।

After the colophon there are a few lines about *mālāsaṃskāra*.

6296.

1172A. बौजकोषः । *Bijakosa*.

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 3-10. Lines. 7 on a page. Extent in shlokas: 60. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

The earlier portion of the MS appears to have contained another work of which the colophon is found in the beginning of the present MS:—

[मा]द्वकावर्णनिर्वेणः समाप्तः । मन्त्रमहोदध्यनुसारे ।

The present work which describes various *bijas* begins with the four stanzas occurring at the beginning of *Prakārāntaramantrābhidhāna* (Tantrik Texts, Vol. I, pp. 5ff). These are followed by the verses quoted below:—

अव्यक्ताच्च चिमाच्च मूलञ्जोतिः शिवोऽवयः ।
प्रकाशं ॥ ३ ॥

शिवतन्त्रशिवैः शकः स्वरोपेतैः सविन्दुभिः ।

महाप्रेतमिति ख्यातं मन्त्रसिद्धिप्रदायकम् ॥

प्रकाशं + ॥

हतोयहोनं तत्प्रोत्तं प्रेतबौद्धे मुखावहम् ।
हयग्रीवस्य बौद्धं तत् ग्रक्तिप्रसादसङ्कृतम् ॥ हंसै ॥

End:—

संवर्तो दद्धमेत्राद्यो विन्दुनादविभूषितः ।
गारुडं बौद्धमास्त्रालं शिवं सर्वविष्णापहम् ॥ चौ ।
हंसप्रामास्त्रजपा प्राणवायुः स एव हि ॥ हंसः ।

Colophon:—

इति बौद्धकोषः समाप्तः ।

6297.

9158. *Bijakosa.*

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 3. Lines, 14. Extent in slokas, 80. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1815. Appearance, tolerable. Complete.

This work gives the names and forms of the various *bijas* used in the Tantras.

Beginning:—

ओगमेष्टाय नमः । अथ बौद्धकोषः ।

ॐ प्रशाव तार अच्छ तोमा अम्बक चासतारकवेदादि इति
प्रशावनाम । ओ । लक्ष्मी पद्मा हरिश्चादौ सरोहहकमला
रकमणो इमे हरिप्रिया इति लक्ष्मीबौद्धनाम । औं पराभूति
लक्ष्मा भास्या सकला कृष्णा सखा द्वामा देवी प्रशाव इति लक्ष्मीबौद्ध-
नाम । क्लों कामराज पञ्चेषु संदन भन्नमथ भार प्रशुम्भ कन्दपे इति
कामराजबौद्धनाम । एं वाग्भवं ऊर्जबौद्धं चरणं चण्डिकेश्वरं चन्द्र-
चम्भवसना चार्वद्वौ इति वाग्भवबौद्धनाम ।

End:—

हां इवि कान्ति शोभा सुधमा इति इविवौजनाम । वैं अम्भे
जोमुत अम्भुम्भृत् अवलं घन इति अम्भवौजनाम ।
वर्णानां देवदेवेशि कोशं प्रोक्तं मया शिखे ।
नाभामन्त्रमयुक्तं देवि सर्वांगमविनिष्ठितम् ॥१॥

Colophon:—

इति बीजकोशः सम्पूर्णः ।

Post-colophon Statement:—

बीसं० १८२५ जैषे लक्ष्मपते चयोदशा ।

6298.

9101. *Bijakosa.*

Substance, country-made paper. 10×6 inches. Folia, 11. Lines, 5 on a page. Extent in slokas, 55. Appearance, fresh. Character, Nāgara. Complete.

Unlike other works of the same name, the present work contains only a collection of names.

Beginning:—

प्रगाव । ३ ।	वाग्मव । २ ।	माया । ३ ।	लक्ष्मी । ४ ।
काम । ५ ।	पाश । ६ ।	कला । ७ ।	गुहड । ८ ।
काली । १० ।	सिङ्गा ।	धर्म ।	अया ।
साध्य ।	वशु ।	महाकौषध ।	गौरी ।

B. WORKS DEALING WITH PARTICULAR DEITIES.

I. SAKTI.

(1) KALI.

Pūrṇānanda.

6299.

811. श्यामारहस्यम् । *Syāmārahasya*.

Substance, country-made paper. $14\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia, 118. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 2,700. Character, Bengali. Appearance, old and repaired. Incomplete.

The present MS runs up to the end of the 18th chapter. MSS of the work, complete in 22 chapters, have been described in IO. IV, 2597, L. II. 591. The work has been published in the *Vividhatantrasamgraha* and by Prabodh Chandra Pal and Brothers (Calcutta, Samvat 1948).

6300.

3880. *Syāmārahasya*.

Substance, country-made paper. 15×4 inches. Folia, 159. Lines, 7, 8 on a page. Extent in ślokas, 3,560. Character, Bengali. Appearance, old and discoloured. Complete in 22 chapters.

6301.

4510. *Syāmārahasya*.

Substance, country-made paper. 19×3 inches. Folia, 97. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 2,700. Character, Bengali. Date, Śaka 1713. Appearance, fresh. Incomplete with 18 chapters.

Post-colophon Statement :—

श्रीचन्द्रराम शम्भवः लाक्षणं पुस्तकम् ।

शकाब्दा १७१३ ।

6302.

9345. *Śyāmārahasya.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 35. Lines, 8 on a page. Extent in stanzas, 420. Character, Nāgari. Appearance, tolerable. Incomplete.

This MS contains the first two chapters and a portion of the third.

Kāśinātha Tarkālaṅkāra.

6303.

3177. *श्यामासपर्याविधिः । Śyāmāsaparyāvidhi.*

Substance, machine-made paper. $12\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 47. Lines, 12 on a page. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

The work deals with the details of the worship of Kālī. A manuscript of the work, complete in seven chapters, is described in HPR. II. 224 where the date of composition is given as Śaka 1699. Another MS, complete in five chapters, but presumably containing the same material, is described in Mad. T. (VI. 5122). One more MS, complete in five chapters and written in the Nāgarī script, is in the old collection of the Society (I.E. 28). The present MS contains only a portion of the work. We have in the present MS only one colophon (of chapter I) on Fol. 23B. Another work of Kāśinātha belonging to the old collection of the Society is the *Saparyāsāra*.

It is not known whether the *Tithitattvaṭikā* (HPR. I. 150), *Prāyaścittakadambasāra* (HPR. I. 237) and *Prāyaścittatattvaṭikā* (HPR. I. 238) are also by the same author. *Cat. Cat.* (I. 105) confuses him with Kāśinātha, son of Jayarāma.

A list of Tantra works on which the present treatise is based is given as follows (Fol. 1):—

कालौतन्त्रं कौलतन्त्रं कामास्यां कुञ्जिका तथा ।
 कालिकोपनिषद्वारां कालीकन्यं कुलार्णवम् ॥
 कुमारौतन्त्रकच्चेव तस्याच्च कल्पमुत्तमम् ।
 तारातन्त्रं योनितन्त्रं प्रतिसङ्गमतन्त्रकम् ॥
 ज्ञानतन्त्रं तन्त्रराजं गुप्तसाधनतन्त्रकम् ।
 पुरुच्छार्यसोम्यासं भृष्टाकालस्य संहितम् ॥
 बृद्यामलतन्त्रच्च तारासुक्तं तथोत्तरम् ।
 तन्त्रं विश्वतरच्चेव भात्काभेदमेव च ॥
 वालाविभासं विमलां वार्याच्चेव विलासकम् ।
 वौरतन्त्रे विश्वसारं योगिनौ गुरुतन्त्रकम् ॥
 संगोपनश्च समयो ख्यतन्त्रच्च सख्यतोम् ।
 राधातन्त्रोत्तरातन्त्रमग्नदाकल्पमुत्तमम् ।
 उडुप्रोत्तरस्त्रयद्वच्च तथाचारस्य सारकम् ।
 चिन्तामग्निं भूतसिद्धिं तथाचायव्यंग्यः श्रुतिम् ।
 तोडलं नौलतन्त्रच्च भेदकारीं भैरवं तथा ।
 एताचि मूलतन्त्राग्नि वह्नपि च संयहान् ॥
 कालौतन्त्रं तत्त्वबोधं तत्त्वानन्दत्रिक्षीयौ ।
 ताराप्रदीपकं चेव चिपुरासारसंयहम् ।
 तारारहस्यवच्चिद्धं ताराकन्यलतां तथा ।
 तन्त्रसारं तन्त्रजौरं ताराभक्तिसंघार्णवम् ॥
 ग्राहकामं ग्राहदाच्च ग्राहानन्दत्रिक्षीयौ ।
 ग्राहामारहस्ये विमलं कालिकार्चीविधिं तथा ।

हृत्यार्थवच्च विमलं कौलिकार्थेनदोपिकां ।
 कौलावलिं प्रस्तुतपूजाव्यमलतां तथा ।
 मन्त्रदर्पणसंचच्च तथा मन्त्रमङ्गोदधिं ।
 इत्यादिकुलशास्त्राणि समालोच्य युनः पुनः ।
 साधकानां हितार्थाय यग्म्यमेनं वदाम्यहम् ॥

Kāśinātha.

6304.

6528. कालौभक्तिरसायनम् । Kālibhaktirasāyana.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 29. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 550. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete in eight chapters.

Beginning :—

ओदक्षिणामूर्जिगुरभो नमः ।
 महाकालौयददन्वं निधाय हृदि सुन्दरम् ।
 काश्चिनाथः(मन्त्र)[प्रत]नुते कालौपूजारसायनम् ॥
 तत्रादौ आचारनिर्गम्यः ।
 इत्यामारहस्यादिग्रन्थे ।
 देवगृहं प्रविश्य स्वासमं सम्पूज्य स्वस्तिकाद्यासनेनोपविश्य पूर्वदिन-
 पूजावशिष्टासवं पौत्रा पूजनं कर्त्तव्यमिति वदन्ति ।

तन्मनस्यान्यत्र पठन्ति ।

भावचूडामणौ—

विना हेतुकमास्त्राद्य त्तोभयुक्तो महेश्वरः ।

न पूजामासनं कुर्याद्य च ध्यानं न चिन्तनम् ॥

तस्माद्बृक्ता च पौत्रा च पूजनेत् परमेत्वरौमिति ...

तथापि ब्राह्मणातेषासवदानप्राप्तं

गिविङ्गमेव । किन्तु श्रद्धस्यैवासवदानपानयोरधिकारः । तथा च
महाकालसंहितायां ।

दथेण सात्त्विकेनैव ब्राह्मणः पूजनेच्छिवाभिति ।

भैश्वतन्त्रे ।

दौरेण ब्राह्मणेष्टप्यां हृतेन वृपवंशजैः ।

मात्त्रिकैर्द्यवर्गेन्तु आसनैः शूद्रातिभिरिति ।

Colophons of the different chapters :—

3A, इति कालौभक्तिरसायने ब्राह्मणिर्गीयास्थः प्रथमः प्रकाशः ; 4A,
०द्वाविंश्चत्तरोमन्तोऽकारास्थो हितीयः प्रकाशः ; 7A, ०प्रातःकृत्वादितान्तिकसन्ध्या-
विधानान्तः हृतीयः प्रकाशः ; 14A, ०द्वादशपूजनादिन्यासविधानास्यचतुर्थप्रकाशः ;
21B, ०यन्त्रोऽकारादिप्रधानदेवतापूजनविधानास्थः पञ्चमप्रकाशः ; 26B, ब्रावरणा-
पूजाविधानास्थः [घण]प्रकाशः ; 28A, ०विद्यामाहात्म्योपासकधर्मविधानास्थः
सप्तमः प्रकाशः ; 29A, इति औमद्वृद्धोपनामकशिवरामभद्राकृत्यवरामभद्रसुम-
शिवभक्तसुनुतनवप्त्रास्तप्रवौगदक्षिणाचारानुसारिकाशीनाथभद्रविश्चिते कालौभक्ति-
रसायने एवस्वरणविधानास्थोऽष्टमः प्रकाशः ।

Post-colophon Statement :—

मालवौयवालमुकुन्दस्येदं पुस्तकम् ।

Authorities quoted and referred to :—

1, श्वामारहस्य, भावचूडामणि, कुलार्णव, समयाचार ; 2A, महाकाल-
संहिता, कुलचूडामणि, चामार्णव, लघुस्तव, द्वृहत् औक्रमसंहिता, कालमाधवनिबन्ध ;
2B, भेषतन्त्र, सद्यामल, कुलार्णव ; 3B, भेषतन्त्र ; 4B, कालिकाश्रुति ; 5B,
नौलतन्त्र, स्तवतन्त्र, तन्त्रसार ; 6A, शारदाटोका ; 6B, चूडामणि, कौमारीतन्त्र ;
7A-B, कुमारोकल्प, पेतकारिणीतन्त्र ; 11A, दक्षिणामूर्तिसंहिता ; 14A,
सिद्धेश्वरीतन्त्र ; 14B, कालिकाकुलसद्वाव, कुलसद्वाव, कालौक्रम ; 20A,
भेषतन्त्र, मन्त्रवर्त्तनावली, कालौकल्प ; 21A, मर्त्यसूक्त ; 22A, तन्त्रचूडामणि ;
24B, विशुद्धेश्वरमहातन्त्र ; 25A, हंसपाइसेश्वर, कालौतन्त्र ; 26B, तत्त्वसार-
संहिता ; 29A, सुखमाला ; 29B, उत्तरतन्त्र ।

Rāmacandra Kavīcandra Cakravartī.

6305.

3459. श्यामाकल्पलता । Syāmākalpalatā.

Substance, country-made paper. $16\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 124. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 3,900. Character, Bengali. Date, Śaka 1722. Appearance, fresh. Complete in 11 stavakes.

Last Colophon :—

इति श्रीमाघवकविकण्ठाभरभाचक्रवर्तिसुतरामचन्द्रकविचन्द्र-
चक्रवर्तिविरचिता श्यामाकल्पलता समाप्ता ।

Post-colophon Statement :—

यद्य भान्त्या लिखितं विषडं
विमर्शितव्यं खलु तत् सधौरैः ।
यतो भवान्त्वे पतितस्य भान्ति-
नै जायते कस्य पदे पदे वै ॥

शुभमस्य ग्राकाव्या: १७२२ सौरभाद्रस्य चयोदग्निदिवसे सोमव-
वासरे शुक्लपक्षोयाष्टम्यो समाप्तस्यायं यशः ।

श्रीश्विप्रसाददेवग्राम्याः स्वान्द्रमिदं प्रस्तकच्च ।
भवान्त्याः पदाक्षे मनो मे सदास्तु ।

The special features of the work and the works consulted in preparing it are thus indicated (Fol. 1A) in the beginning:—

यद्यपि पूर्णानन्दैः सर्वरहस्यं वर्णितं व्यक्त्या
तत्र स्वातन्त्र्यग्रा प्रायो लोको विभेति शुग्रघम्भीर्त् ।
अत इह सर्वजनानामविगौताचार्मार्गेण
साधकमिदिपलेयं कल्पलता तन्यतेऽस्माभिः ॥
स्वतन्त्रं वौशतन्त्रच्च फेलारीतन्त्रमेव च ।
कालिकाकुलसर्वर्णं कालीतन्त्रच्च यामलम् ।

कुलचृडामणिद्वयि कुमारौतन्त्रमेत च ।
 कुलार्थं तथा कालोकल्पं भैरवतन्त्रकम् ॥
 कालिकाकुलचृडावं तथा चोत्तरतन्त्रकम् ।
 दीक्ष्य तत्त्वमगेन वस्ये मोक्षप्रदायिनौम् ॥
 कलौ कल्पहुमप्रख्यां कालिकां भवभौतिहाम् ॥

MSS of the work have been described L. I. 267,
HPR. I. 372.

Rāghava Bhaṭṭa.

6306.

5893. कालीतत्त्वम् । *Kālitattva.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 6-39, with Folio Nos. 15, 16, 24, 26-30 missing. Lines, 13 on a page. Extent in ślokas, 845. Character, Nāgara. Appearance, old and discoloured. Incomplete.

A MS of the work, complete in 21 chapters, is described in Bik., p. 586. The present MS contains the colophons of chapters 3, 4 and 8 (Fol. 6A, 6B, 35B). The work is noticed under the name "rahasya" in several catalogues (*Cat. Cat. I.* 99). For a note on the work cf. *Ind. Cult.* V. 211ff. The eighth chapter in the present MS comes to an end in the middle of the same chapter (Fol. 50B) of the following MS where the chapter ends on Fol. 62B.

6307.

11277. *Kālitattva.*

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1-95, of which 78B is blank. Lines, 7. Extent in ślokas, 1,950. Character, Newari. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS contains the first 17 chapters of the work. After the first introductory verse quoted in Bik.

the present MS runs, giving an outline of the contents of the different chapters:—

विचारं सर्वतत्त्वाग्नि कुलनाथगमौः सह ।
 साधकानां पञ्चान् गुरुणां तथाकनाम् ॥
 उपनिषद् तथा स्तोत्रं निबन्धानपि सुशशः ।
 श्रीमत्राच्छब्देन कालोत्तमं वितन्यते ॥
 प्रातःक्षात्रं भवेदादौ ज्ञानं द्वितीयकं मतम् ।
 सन्ध्या छत्रौ तत्त्वे वै तु गोत्रे तर्पणं तथा ॥
 पूजा च पञ्चमे ज्येष्ठा शुक्लिंद्यस्य व्रष्टके ।
 सप्तमे कुलसम्पत्तिः पुरुच्छर्वाष्टमे तथा ।
 निमित्तं नवमे ज्येष्ठे देवताप्रौतिकाशकम् ।
 दशमे काम्यकर्माणि आचारो दशमान्तिके ॥
 इदंश्च स्थानपुस्त्यादि चयोदशे विधिवलम् ।
 चतुर्दशे प्राचस्त्रितं भावः पञ्चदशे तथा ॥
 षोडशे तु कुमारोग्यां पूजाविधिकदाहतः ।
 सप्तदशे तु भालोकाञ्छादशे स्तवसंकथा ॥
 ऊनविश्शतिमे शान्तिविश्शतिमे तु मन्त्रकाः ।
 ततः परं रक्षस्यादि: स्यादिति कर्मपञ्चतः ॥

Works and authors quoted and referred to:—

2A, कुलचूडामणि; 4B, श्रीकर्मसंहिता, आर्यवेगतत्त्व; 6A, शारदा-टीका; 6B, कुमारोत्तम; 7B, नौलतत्त्व; 8A, सतततत्त्व; 8B, कुमारो-कल्प; 9B, भावचूडामणि, विजयाकल्प; 10B, कालीक्रम; 11B, मैरवतत्त्व; 16A, कुलार्णव; 35A, उत्तरातत्त्व; 35B, कुमारोत्तम; 38B, मातकौतत्त्व, समयाचार; 44A, कुलसम्बव; 47A, एकवौराकल्प; 48B, कुलप्रकाश; 49A, ज्ञानप्रकाश; 50A, कालीकल्प, तत्त्वशास्त्र; 50B, वौरतत्त्व; 62A, मुखमाला; 62B, मन्त्रसुत्त; 64A, मन्त्रचूडामणि; 71A, लिङ्गागम; 76A, लेत्कारिणी; 77A, मुखमाला; 83A, ब्रह्मयामल; सर्वतत्त्व 95A, हंसपारमेश्वर।

Ādyānandana (Navamisimha).

6308.

5473. कुलमुक्तिकालोलिनी । *Kulamuktikallolini*.

Substance, country-made paper. 16×6 inches. Folia, 226. Lines, 12 on a page. Extent in Ślokas, 9,450. Character, Nāgara. Date, Samvat 1877. Appearance, discoloured. Complete in 22 chapters.

The work deals with the details of the Tantra form of worship in general, with special reference to the worship of Kālī. A MS of it is described in L. VII. 2342. Another MS, also copied in 1877 V.S., is found in the Indian Museum collection (2689). Some of the works and authors referred to in the work are:—

सिद्धान्तशिवर, कियाकायदशिखर, सारसंग्रह, मन्त्रसारसंग्रह,
रत्नावली, प्रयोगसार, क्रियासार, ग्रारदा, मन्त्रमुक्तावली, लक्ष्मा-
संग्रह, चैलोकासार, रामवाचपेयौ, आगमसिद्धान्त, चिपुरासार-
समुच्चय, होमसागर, मन्त्रतन्त्रप्रकाश, सोमग्राम, दौषिका,
मायार्णव, महाकर्माचिंग, निवाहिकतिलक, रत्नसागर, कुलामृत-
दौषिका, चिशक्षिरल, etc.

Beginning :—

ओगुरुगणेशाय नमः ।
नमामः सदानन्दरूपामनाद्या-
मगोचाच्च गोचावतारां सुनन्दाम् ।
सुगोचोद्भवां भासमारां भवाक्षौ
नुगां तारिणौ तारलर्गमिन्द्याम् ॥
वन्दे ओगुरुपादुकां पशुपतिं गुह्योन्दरौ पौठगां
ब्रह्माविष्णुमहेशसेव्यरगां ओकालिकां चिन्मयोम् ।
अज्ञानेन्द्रियदाहिनौ चिजगतां भक्तैकगम्यो पराम्
चयैश्वर्यगिदानदानदपदां भक्तैककल्पद्रुमाम् ॥

ओनेपालपतेशमात्यनवमोलिंहो गुरुणां मुखात्
 जात्वा कौलिकवामदक्षिणामतं तन्वादिष्ठैलोङ्गवाम् ।
 ओकालौकुलमुक्तिशब्दपश्चतः कक्षोलिनौ निर्भर्ता
 दौलानित्यपुरुष्क्रियादिलहस्तौ रम्यां तनोति स्थाम् ।
 काद्यानन्दन इत्येव स्थातनामा गुरुसुखात् ।
 भक्त्युद्रेकादपर्णायां चक्षुलत्वं व्रजाम्बहम् ।

End :—

यामोग्नो हरिरङ्गयोनिरमरा राकापतिस्तुच्छिरः-
 स्याव्यप्यग्निरहः पतिने परमामाद्यन्तमध्यातिगाम् ।
 या चानन्दमयी हृषोकगहना प्राविःकृताधीन्दितैः
 गुर्वाचामनुगम्यमानहृदयैक्षस्यै भवत्वै नमः ।
 कक्षोलिनौ कलित्वोधस्त्रहस्तपञ्च-
 प्रोद्यन्मधुकमग्नौलिकसहभृतः ।
 वर्गार्थिनः सरभसं प्रपिवन् नित्यं
 गुर्वहिं पद्मभजनात्तदपौह लभ्यम् ।

Colophon :—

इति ओवाद्यानन्दनविरचितायां कुलमुक्तिकक्षोलिन्यां द्वाविंशति-
 तमः पटलः समाप्तः ।

Post-colophon Statement :—

ओरगोदोतसाहो विरेजे जगत्यां
 दशिदान्वकारे दिनेशो निशेशः ।
 प्रतापे च घौते च दानेऽमरहः
 गिरि ओगिरोशः चमासु चमा सुन्दरेसौ सारः ।

...

तस्याज्ञासप्तमोदोऽस्तसुगतज्ञनोऽलेलिखत् एकाकन्तात्
 वर्षे ओवैकमेऽस्मिन् गिरिगिरिकरिभेष्टान्विते मार्गङ्गये ।

सावित्रीषे तिथौ मे वादितिसमभिधे ब्रह्मयोगे च वारे
नाकस्यव्रक्षगामौ नवरगमनगुरुर्मन्त्रिगः सिद्धयोगे ।
शुभमस्य । कालौ प्रसन्नाऽस्तु ।

In a later hand :—

शिवनारायणसुतो काशिपुरनिवासिना ।
मालवीयकुलोत्पन्न-वालमुकुन्दो हि नामतः ॥

At the end the MS contains a table of contents covering two leaves.

Cakravarti.

6309.

5958. श्यामापूजापद्धतिः । *Syāmāpūjāpaddhati.*

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folia, 15–45. Lines, 10. Extent in slokas, 600. Character, Nāgara. Date, Samvat 1746. Appearance, good. Complete.

Beginning :—

कलानिधिकलोक्तासिमौलिम्भेश्वरसुखानुजाम् ।
कालिन्दीलोकलक्ष्मोलकोमलां इशामलां भजे ॥
यद्यपि पञ्चतयोऽन्याः सन्ति च धन्याः क्वाता[.] कृतिभिः
श्यामानौख्यसपर्यां तथापि कृत्यां मितैर्वचनैः ॥
प्रातःकृत्यमकृत्वा तु यो देवौ भक्तितोऽर्चयेत् ।
तस्य पूजा च विफला शौचहौना यथा क्रिया ॥
अतो त्राञ्छमुहुर्ते चोत्याय वद्धपद्मासनः शिरस्यधोमुखः सहस्र-
दलकर्णिकामध्यवतौ चन्द्रमगङ्गान्तर्गतं इंसपोटे ओनाथं ध्यावेत् ।

End :—

मातः पूजिताति क्षमस्तेति संहारसुदया एव्यमाग्राय तदायु-
[दा]रा गौवं [ते]जः प्रवहन्नासामर्गेण मूलाधारमानौय व्यात्मानं

कामकलारूपं विभाव्य बाल्लतो वैश्वावाचारप्रसादयमो यथासुखं
विहरेदिति क्षत्रा नन्दनूधरे गुरुपदाभ्योगैकसंसेवनं चेति ।

Last Colophon (Fol. 44A):—

इति श्रीचक्रवर्तीविश्वचिता साधकानां सुखयोधना[य] रत्नाकर-
सर्वश्वामापूजापद्धतिः समाप्तः ।

Post-colophon Statement :—

संवत् १७४६ । समये चैत्रशुक्लपक्षम्यां बुधवारे ।

The work deals with the details of the worship of Kālī and the morning rites of the worshipper. Another MS, copied in 1677 V.S., is found in the Indian Museum collection (No. 4590). The preliminary portion of the MS (Fol. 1-15A) is occupied by topics like the worship of Sumukhī (Mātaṅgī), Vagalamukhī and Śrīvidyā. The beginnings and colophons of some of these topics are given below.

I. Sumukhīpaṭala.

Beginning :—

अथातः समवक्ष्यामि देवि गुद्धमतं प्रिये ।
उच्छुष्टपूर्विंका देवौ मातकौ सर्वसिद्धिदाम् ॥
सर्वपापहरौ देवौ सर्वदोषविवर्जित[त]म् ।
यथा विज्ञापनादेवि क्षयं गच्छन्ति चापदः ॥

Colophon (Fol. 4A):—

इति श्रीब्रह्मामले सुखीपटलं समाप्तम् ।

II. Rudrākṣamāhātmya.

Beginning :—

रुद्राक्षस्य फलं यत्तु चिषु लोकेषु विच्छितम् ।
सन्दर्शनाक्षणपुरुषं स्पर्शनात् कोटिरुच्यते ॥

Colophon (Fol. 6B):—

इति श्रीचित्रविज्ञानमधृताचार्यविरचितं समाप्तम् ।

III. Talesīstava.

Beginning :—

षडाधारपद्मानलराले मूर्खाले
सुखमापथा बज्जरन्वे शिवेन ।
सहस्रारपद्मामृतेनोक्तसन्तो
भजे श्रीभवानों कुलेशों तलेशोम् ॥

Colophon (Fol. 8B):—

इति श्रीचित्रविज्ञानमधृताचार्यविरचितं तलेशोमुञ्जकलावं
सम्पूर्णम् ।

Fol. 8B-15A deal with Vagalāmukhī and Śrividya.

Fol. 44B-45A contain an extract styled छायाकालज्ञान which begins:—

तस्य तत्र प्रवच्यामि छायापुरुषलक्षणम् ।
वेन विज्ञानमादेव चिकालज्ञो भवेद्वरः ।
कालो व्यायुर्वलस्यापि चेनोपायेन जाह्यते ।
तं वदामि समासेन यथा दृष्टुः शिवागमे ॥

Along with the present MS is found another MS (Fol. 2-9), written in the same hand, dealing with Tantric topics like भृत्युद्धि and माटकान्याम. Fol. 1 of this portion, which describes the अकडमचक, may have belonged to a work called श्वामापद्मतिरक्ताकर, a name found on the back of the Fol.

Anonymous.

6310.

6380. दक्षिणकालिकार्चनपद्धतिः । *Dakṣinakālikārcana-paddhati.*

Substance, country-made paper. $11 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 48. Lines, 10. Extent in stokas, 900. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete.

This deals with the daily rites of a worshipper of Kāli with special reference to the worship of that deity.

Beginning:—

ओगणेश्वाय नमः । ओगुरुमूर्जिर्जवति ।
 नमः कर्पूरमौरुषय किलासात्तलवासिने ।
 गौरीकरठयहामन्दनिष्टन्दयान्धकद्विष्टे ।
 उत्पत्तिस्थितिसंहारकारिका जगतां प्रतिम् ।
 देवतां कालिकां देवौ चिदामन्दस्तरुपिणोम् ॥
 कालिकापूजनविधिं वश्यामौ[इ] सविक्षितशत् ।
 तत्र ओमान् साधकेन्द्रः प्रातःसन्ध्यापूर्वं दशदद्यात्मके ब्राह्मसुहृत्ते
 समुत्थाय

End:—

सुमाधकानां भुवि कल्पवृक्षः
 प्रोक्तः सपर्यविधिरन्विकाशः ।
 विचार्यं तन्माग्नि गुरुप्रसादे
 चेलोक्यतत्त्वेन शिवोदितानि ॥

Colophon:—

ओदक्षिणकालिकार्चनपद्धतिः संपूर्ण ।

6311.

10054. पूजनप्रयोगसंग्रहः । *Pūjanaprayogasamgraha.*

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 65. Lines, 6. Extent in slokas, 390. Character, Nāgara. Date, Samvat 1743. Appearance, old and discoloured. Complete.

This work is of the same type as the one described under the previous number.

Beginning :—

ओम् गुरुचरणकमलेभ्यो नमः । औदित्तिशायै नमः ।
 प्रगम्य दत्तिशापदारविन्दिमुम्भादरात् ।
 करोति कोपि पूजनप्रयोगसंग्रहं तु धे ॥
 तत्र साधकः प्रातरकृत्याव शश्याचामेव वज्रपद्मासनः कुलदृढः प्रगम्य
 स्तुपिशसि श्वेतसहस्रदलकमलकर्णिकामध्यवर्तीचक्रमध्यलालासांगंतं
 खगुरं धायेत् ।
 श्वेतं श्वेतविलेपमाल्यवसनं वामेन रक्षोत्पलं
 विभक्ता प्रियवेतरेणा तस्मा ज्ञिणं प्रसद्वाननम् ।
 हस्ताभ्यामभयं वरक्ष दधतं ग्राम्भुस्त्रूपं परम्
 हालालोहितलोचनोत्पलयुगं धायेच्छिरस्यं गुरुम् ॥

End :—

ओपाचाम्बतं स्वपाचे कृत्वा सौकृत्य भूमौ न्यूजौकृत्य तदुपरि पुष्टं
 दत्त्वा पात्रं प्रदात्य संगोष्ठ तदमृतस्तिष्ठन्मूमौ मायावीजं विलिखा
 वामहस्ताकणिष्ठाकृत्या तत्तिलाङ्गं कुर्यात् ।
 यं चं स्तुपामि पादेन चं चं पद्मामि चक्रावा ।
 स एव दासतां यातु यदि ग्रानुसमो भवेत् ।
 इति कृत्वा नत्वा यथासुखं विहरेत् ।

Colophon :—

इति पूजाप्रयोगसंग्रहः समाप्तः ।

Post-colophon Statement :—

शिवेन रचितं शिवम् ।

संवत् १७४३ चैत्रकाषादशम्यां भौमवासरे लिखितम् सदा-
शिवेन व्याकुपटनार्थं । ओमनमहाकालरत्नं भजामि ।

6312.

10205. *दक्षिणकालीविधि* । *Dakṣinakālīvidhi*.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 34, of which Fol. 2 is missing. Lines, 6. Extent in stolas, 476. Character, Nāgara. Date, Samvat 1679. Appearance, old and discoloured. Complete.

A work of the same nature as the two described above ; it contains authoritative extracts from different Tantras including a section on *virācāra* from the *Bhairavatantra* (Fol. 32A-34). It also deals in detail with different types of the rite called *puraścarana* (Fol. 14Aff).

Colophon (Fol. 32A) :—

इति दक्षिणकालीविधिः ।

Post-colophon Statement :—

संवत् १६७९ वर्षे चैत्रवदो १३ । राम राम ।

6313.

10. *श्यामापूजापद्धतिः* । *Syāmāpūjāpaddhati*.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 19. Lines, 6. Extent in stolas, 250. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

The present MS has been described in L. II, 726. This and the two following works describe the procedure of the worship of Kāli.

6314.

5259. कालिकापूजाप्रयोगः । *Kālikāpūjāprayoga.*

Substance, country-made paper. 17×4 inches. Folia, 9. Lines, 5. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Incomplete at the end.

6315.

10768B. [दक्षिणकालिकापूजापद्धतिः] । *Dakṣinakālikā-pūjāpaddhati.*

Substance, palm-leaf, $16\frac{1}{2} \times 2$ inches. Folia, 2-19. Lines, 3. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Incomplete.

6316.

11301. गुह्यकाल्ययुताक्षरमालामन्त्रः । *Guhyakālyayutākṣaramālāmantra.*

Substance, country-made paper, $8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia, 40. Lines, 6, 7. Appearance, fresh. Extent in ślokas, 380. Character, Newari. Appearance, fresh. Complete.

Colophon:—

इति महाकालसंवित्तोक्तमवाकालोपासि[त]बौजमालामयौ नाम
ओगुह्यकाल्ययुताक्षरमालामन्त्रः समाप्तः ।

6317.

11319. *Guhyakālyayutākṣaramālāmantra.*

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia, one large sheet of paper with 19 folds. Lines, 6. Extent in ślokas, 200. Character, Newari. Appearance, fresh. Complete.

This is also stated to belong to the *Mahākālasamhitā* though it does not fully agree with the *mantra* found in the foregoing MS.

6318.

11273. [गुह्यकालीपूजा । *Guhyakālīpūjā.*]

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, one long sheet of paper with 17 folds without any leaf-mark and with writing generally on one side of the paper. Lines, 7. Extent in slokas, 90. Character, Newari. Appearance, old. Incomplete.

It deals with the details of the worship of Guhyakālī (e.g., कलसस्थापन, शास्त्रस्थापन, अर्चस्थापन, तर्पण, अमृतेश्वरीपूजन).

Along with this MS is found one page ($8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$) in 7 lines of a work called *Girvāṇavāñjanjari* by one Dhundhirājaka of Benares. It begins:—

नवा औपतिपादपद्ममम्बं विशेषं शारदा
 तदस् औगुह्यादपद्मजयुगं ध्यात्वा ततः सारदाम ।
 काशोर्मेन हि दुष्खिभाजकविना गौवर्णगवाङ्मङ्गरी
 वालानां सुखबोधनाय रचिता सा ग्रीष्मनौदा बुधैः ॥

6319.

5909. [पूजाविधि: । *Pūjāvidhi.*]

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 9, of which Fol. 3 and 4 are missing. Lines, 9. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Incomplete.

The portion contained in the MS deals with rituals in connection with the worship of Kālī, specially in connection with the use of wine. The name of the work is given as *Tiraskariṇīvidhi* on the obverse of the first fol.

Along with this MS are found two folia numbered 2 and 3 which contain verses 4–6 of the *Pañcaratnamālikā* of Śaṅkarācārya with a vernacular commentary thereon by Sivarāmasyāmī.

Beginning :—

ओगुरुगमपत्वादिसर्वेषु देवताभ्यो नमः ।
 श्रीदक्षिणाकालिकाम्बायै नमः ।
 अथ गृहप्राङ्मणेकदेशे प्रत्यक्षुख अजानुपादौ वा मणिवन्धौ वा
 प्रद्वाल्य आचन्य द्वारे स्थिता शुद्धोदकेन प्रवावेन द्वारं प्रोक्ष्य द्वा
 दारश्रियै नमः ।

(2) TĀRĀ.

Śāṅkara.

6320.

221. तारारहस्यद्वितिका । *Tārārahasyavṛttikā*.

Substance, country-made yellow paper. Folia, 126. Lines, 6. Extent in slokas, 2,500. Character, Bengali. Date, Śaka 1583. Appearance, old. Complete in 15 chapters.

The work deals with the details of the worship of Tārā. The present MS has been described in L. I. 512 where the work is wrongly stated to be a commentary on the *Tārā-rahasya*. Other MSS of the work are described in IO. IV. 2603, CS. V. 76 and VSP (p. 58). The real name of the author seems to be Śāṅkara Āgamācārya as given in the colophon of the India Office MS of the work. He is, however, generally represented as Śāṅkarācārya of Bengal (*Śāṅkarācārya of Bengal*—C. Chakravartī, *Pravāśī*, 1340 B.S., Vaiśākha, pp. 7–9).

Colophon :—

इति गोडभुमिवासिमहामहोपाध्यायश्रीशुद्धराचार्यविशित
 तारारहस्यद्वितिका समाप्ता ।

Post-colophon Statement :—

ओन्दुलालश्वर्मणः स्वाद्वरं प्रस्तकात् ।

श्रक्ते वज्रादत्कर्त्तव्ये मधुमासस्य शुक्लदश्मिं समाप्तोऽयं यत्त्वः ।

6321.

2790. *Tārārahasyavṛttikā.*

Substance, country-made paper. $18 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 9. Lines, 6. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS contains a portion of chapter I covering the first 11 folia of the previous MS.

Lakṣmaṇa Deśika.

6322.

3373. ताराप्रदीपः । *Tārāpradīpa.*

Substance, country-made yellow paper. 15×3 inches. Folia, 70. Lines, 5. Extent in ślokas, 1,260. Character, Bengali. Date, Śaka 1673. Appearance, discoloured. Complete in five paṭṭalas.

MSS of the work are described in VSP. (p. 58), L. I. 236, 284, Bik. 618 and HPR. III. 128 in the last of which the author's name is given as Yādava Pandita and the number of chapters is six instead of five. For a note on the work cf. *Ind. Cult.* V. 210ff.

The list of works consulted by the author is indicated thus (Fol. 2A) :—

स्वगुरोर्मतमालोच्च फेत्कार्यादिभतं तथा ।
 कालीयबौद्धकातन्त्रं बोधार्थं सिद्धियामलम् ॥
 मत्स्यसूक्तार्थं गान्धर्वयोगिनौनामतन्त्रकम् ।
 उत्तरार्थं महातन्त्रं कालिकार्थं पुराणकम् ।
 सिद्धभैरवतन्त्रस्त्रं नीलसारस्तन्त्राद्या ।
 तथा च यश्चिम्बौद्धतन्त्रं तारार्थादिभतं पूर्णः ॥
 इत्यादिग्रन्थतन्त्रानि निवधामि वयोचितम् ।
 साधकानां हितार्थाच सुवृद्धिविभवाच च ॥

Chapter I of the work is introductory. The topics dealt with in the remaining four chapters are referred to thus (Fol. 9B):—

पूजासङ्केतको देवा मनवसङ्केतकस्तथा ।
 साधनस्य च सङ्केतो नानामन्त्रादिकस्य च ॥
 चतुर्व्यक्तिपि सङ्केतो मधुमत्त्वादिमिद्धिदः ।
 चतुर्व्यक्तपटलान् ज्ञात्वा निवद्धामि ममासतः ॥

Post-colophon Statement:—

ग्रन्थ १६७३ ।

6323.

2775. *Tārāpradīpa.*

Substance, country-made paper. $16 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 12. Lines, 7. Extent in slokas, 350. Appearance, discoloured. Character, Bengali. Incomplete.

The present MS contains only the fifth chapter of the work, which is attributed here to Yādavācārya.

Beginning:—

यच्छिर्गां संप्रवक्ष्यामि सदा: प्रत्यक्षेतते ।
 या ग्राण्य विधिना मन्त्रो भवेद्गुणपुरन्दरः ।
 धनदायाः मनुं दुर्गमं विचित्रासद्वभेव च ।
 विभग्मा च तथा शंसी भौषणा अनश्चिका ॥

Colophon:—

12A, इति यादवाचार्यविरचिते ताराप्रदीपे पञ्चमः पटलः ।

Narasimha.

6324.

4187. ताराभक्तिसुधार्णवः । *Tārābhaktisudhārnava.*

Substance, country-made paper. $19\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 45. Lines, 7, 8. Character, Bengali. Date, Śaka 1697. Appearance, old and discoloured. Incomplete.

The present MS contains the first four chapters and a very small portion of the fifth. IO. IV. 2596 and CS. V. 31 describe MSS containing chapters V-VIII and I-XI respectively. L. X. 3312 and Ulwar 2146. Extr. 625 describe MSS of the work complete in 20 chapters. The work deals comprehensively with the details of the worship of Tārā with sections devoted to a number of other Śākta deities as well.

Beginning :—

सौनासोरमगिप्रवौगजलदयामाभिरामच्छनि
 वृत्यत् पौतपटदयैकपटप्रोचत्यरागोऽन्नम् ।
 वंशौवादनकैतवप्रविवौलसदगम्मौरघीरञ्जनि
 वन्दे कस्तिदहं सुदा मधुलिङ्गं हृत्यद्यमधम्यितम् ॥
 हासव्याजविराजमानकुसुमो वद्वोवराजत्पत्तो
 उद्यत्कुण्डलकैतवप्रविलसमत्तालिमालाकुलाम् ।
 स्याशुभ्यो रमगोयन्प्रकृता बालामपर्गामहं
 कास्तित कल्पलतां नमामि ललितां पौखाविराजोदूताम् ॥
 ललाटतटसङ्कुमादृ वज्रति वालचन्द्रात्मतो
 शिरोक्षहनिवेशनाद्वृति आज्ञवौरुपष्ठक् ।
 विमाति छहि कौस्तुभामकतया सतां यः सदा
 गुरोच्चरणरेणुवे निहयमाय तस्मै नमः ॥

नाशातन्त्राग्नि विज्ञाय गदाधरगुणोमुखात् ।
 करोति नरसिंहोयन्तारामतिसुधार्णवम् ॥
 शम्भुप्रगौतवचनानि विचिन्वतोपि
 नेत्रयमन्यजनतो व विभाति किम्बे ।
 मथेसमुद्दुपजातमहामगौता
 न्यासो गुणेन गुणिनां किमु कौतुकाय ।
 ऋद्धजामले । औमहादेव उवाच ।
 अतः परं किञ्चकायं कथयस्त्वं इत्प्रिये ।

पर्वत्युवाच ।
 महाविद्या महादेव कथयस्त्वं मम प्रियाम् ॥
 औमहादेव उवाच ।
 नये रहये महादेवि नये स्थावरजङ्गमे ।
 रुद्रदग्धमभृदेकं रहये [ः] पूर्वे महत्तमम् ॥
 तत्र ज(य)जे स्त्रयं विद्याच्यतुर्मुजसमन्वितः ।
 शार्ङ्गचक्रगदापद्मचतुर्मुजघरो हरिः ॥
 तस्य नाभौ ततो ब्रह्मा जजे स्त्रयस्य च चत्वे ।
 ललाटदेशे तस्यैव रहयो [ज](य)जे स्त्रयं रहरे ॥
 ब्रह्मा प्रपञ्च देवेष्ठं विद्यानितिमवनोचनम् ।
 कस्य विद्या समाराध्य चतुर्लिंदो निगद्यते ।
 विद्याना धाह देवेष्ठं रहरं प्रचक्षस्त्वाम् ।
 सरस्तौ महाविद्या शिवदेवप्रतिष्ठिता ॥
 तस्य तद्वर्णं अत्या ब्रह्मा प्रपञ्च शार्ङ्गम् ।
 कथयास्माकं सदेवेष्ठा नामा नौलसरस्तौम् ॥
 तत्प्रगो वचने अत्या प्रजहास महेन्द्रः ।
 इद्युवावहितो विप्र विद्या नौलसरस्तौम् ॥
 यस्याः प्रसादमासाद्य चतुर्लिंदान् विद्यासि ।
 मेरोः पञ्चिमकूले च चोलनामा ऋदः सृतः ॥

तत्र जज्ञे स्यं विद्या माता नौलसरस्वतौ ।
 एतस्मिन्नेव काले तु भेषोः पृष्ठपरश्चायगः ॥
 जपत्राण्यं समासाद्य चियगच्छ ततः स्थितम् ।
 ममोऽद्वकाश्चिन्द्रव्य तेजोशाश्चिर्विनिर्गतः ॥
 ऋद्व चोक्ते निपत्तैव नौलवर्णा भवेत् पुरा ।
 ऋदस्य चोक्तरे भागे कृष्णरेकोभवतः ॥
 अद्वोभ्यं नाम चात्रिल्ल मुनिवेषाद्वरः शिवः ।
 एतस्मिन्नेव काले तु कौलासश्चित्तरस्थितम् ॥
 पार्वती प्राह देवेण देवौ प्रकृतिसुन्दरौ ।
 वक्षःस्यते सुखासौना एच्छति स्म नगात्मजा ॥
 कथमोष्टान सर्वे चमलमेते तपोधनाः ।
 को विद्यां प्राप्य कवयो भास्तादौन् प्रचक्रिरे ॥

Colophons and sectional headings:—

3B, इति औमहामहोपाध्यायसत्ताकुर्ओन्निंहविरचिते ताराभक्ति-
 सुधार्गावे प्रथमस्तरकृः; 7A, अथ दीक्षाविधिः; 7B, अथ दीक्षाकालाः; 8A,
 इति मासनिर्गायः, अथ पञ्चनिर्गायः; अथ तिथिनिर्गायः; 8B, अथ नक्षत्र-
 निर्गायः; 9A, अथ योगनिर्गायः; अथ करणनिर्गायः, अथ लघनिर्गायः; 10A, इति
 कालनिर्गायः; अथ दीक्षामाचाल्यम्; 15A, इति वास्तुवागविधिः; 16B, इति
 मण्डपलक्षणाम्; अथ कुशानि, अथ चतुर्स्त्रकुशः; 17B, अथ योनिकुण्ड-
 लक्षणाम्; अथ बर्द्धकुण्डलक्षणाम्; इति चिकोणकुण्डलक्षणाम्; इति उत्तकुण्ड-
 लक्षणाम्; अथ घटकोणकुण्डलक्षणाम्; 18A, अथ पद्मकुण्डलक्षणाम्; अथा-
 युकोणकुण्डलक्षणाम्; 18B, अथ मेखला; 19B, अथ योनिः; 20A, अथ नालं,
 अथ नाभिलक्षणाम्; 21A, अथाद्वृशार्पणम्; 22B, इति औमहामहोपाध्याय-
 सत्ताकुर्ओन्निंहविरचिते ताराभक्तिसुधार्गावे चित्तौयस्तरकृः ।

23A, अथ दीक्षा; 27A, अचाशुभाः; 27B, अथ सप्रभिवेदनम्; 33B,
 इत्यधिवासविधिः; अथ दीक्षादिनकृत्यम्; 37B, अथ वौरदीक्षायां विशेषः;

अथ तारादीक्षायां विशेषः ; 38A, इति क्रियावतौदीक्षाविधिः ; इति कलावतौ-
दीक्षाविधिः ; अथ वेघमयोदीक्षा ; 39A, अथ पूर्णभिषेकः ; 39B, अथनिष्ठ-
पलदमन्त्रपरित्वागविधिरुचते ; 40A, «हतोवस्त्रमङ्गः ।

40A, अथ गुरुभिक्षः ; 44B, «तुर्यस्तरङ्गः ।

Fol. 45 which contains only the initial portion of chapter V deals with the morning rites to be performed by the worshipper. The remaining portion of the work was not accessible to the scribe as is clear from the post-colophon statement which runs :—

लिखितं औसदाप्तिवदेवश्चमंगः । शकाब्दा १६६७ । पुस्तकाभावः ।

Works referred to :—

2A, पेलारिस्मौतन्त्रः ; मत्स्यस्त्रः ; 2B, तत्त्वबोध, तत्त्वचूडामणिः ; 3A,
तारागीतः ; तत्त्वसंहिता ; 3B, भावचूडामणिः ; 4A, महाकपिलपञ्चरात्रः ;
तत्त्वसार, वाराहीतन्त्र, भोडप्रार्थन, वीरागम ; 4A, शिवपञ्चति ; 4B, हयशौष्ठ-
पञ्चरात्र, मोहन्यशोतरः ; 4B, सिद्धजामल, नारदपञ्चरात्रः ; 5A, जागोद्दयन,
योगिनीतन्त्रः ; 5B, वैश्यम्याद्यनसंहिता ; 5B, चन्द्रघोष, कुलागीतः ; 6B,
प्रपञ्चसार, शैवागम ; 7A, देवीजामल, याज्ञवल्क्यसंहिता ; शारदा, सौना-
मणितन्त्र, कुलमूलावतारः ; 7B, व्यागमकल्पद्रुमः ; औकरठसंहिता ; 8A,
सिद्धान्तशेखरः ; क्रियाकारडशेखर, गौतमीतन्त्र ; अगस्त्यमंहिता ; 8B, साई-
संद्यह ; कालोत्तरः ; रुद्रजामल, तत्त्वसारसंहिता, इत्यावती ; 9A, नौलतन्त्रः ;
9B, विष्णुजामल ; समवातन्त्रः ; 10A, वाराहीतन्त्र ; महोद्यताराकल्प, वीर-
चूडामणिः ; महानीतन्त्र, महाइहारकतन्त्रः ; 10B, प्रयोगसार, प्रपञ्चः ; 12A,
कादिमत, हयशौष्ठपञ्चरात्रः ; दिव्यसारस्त्रः ; 15B, सिद्धान्तशेखर ; 18B,
गणेशविमर्शिगौ ; पिङ्गलामत ; 19A, वायवौयसंहिता ; क्रियासार ; योगिनी-
हृदय, वशिष्ठसंहिता ; 19B, चैत्रोक्त्यसार ; पिङ्गलामत ; 20A, वायवौय-
संहिता ; 20B, पेलारिस्मौ ; 22A, नारदतन्त्रः ; 25A, वशिष्ठसंहिता ; 26B,
आगमसिद्धान्तः ; 28B, अत्रि ; उद्गीष ; 29A, निपुरासारसमुच्चय, जामल ;

रात्रिमद्, वीरचूडामणि; 30A, काव्यायन; 33A, गोवर्धनविमर्शिणी; 33B, चिपुरासार; 35B, बालायणीय; 36B, दीपिका; तत्त्वराज, 37B, इतिहासूक्षिंसंहिता; 39A, सारसंग्रह, चिशकिरब, 39A, तत्त्वशेखर; 40B, समवाचार, भैरवतल, सारसंग्रह; 41A, सच्छन्दभैरवतल।

6325.

379. *Tārābhaktisudhārṇava.*

Substance, country-made yellow paper. 18×4 inches. Folia, 5-8. Lines, 7, 8. Extent in shlokas, 120. Character, Bengali. Appearance, fresh. Fragment.

This portion which is without any colophon, but which contains the name on the left-hand margin of every leaf, does not form part of the first four chapters which are found in the foregoing MS of the work. It contains a part of a later section dealing with the worship of Kāli.

Jagannātha Bhāṭṭācārya.

6326.

6537. तारार्चनचन्द्रिका । *Tārārcanacandrikā.*

Substance, country-made paper. $12\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 26. Lines, 9. Extent in shlokas, 450. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

The work describes in detail the procedure of the worship of the deity beginning with the morning rites to be performed by the worshipper.

Beginning:—

ओग्नेश्वाय नमः ।

साधको ब्राह्मे मुहूर्मेउत्त्याय मुक्तखापः सहस्रदलकमलावस्थितं
नौलवर्णदिभुजं वरदाभयकरं नौलमाल्यानुलेपनं नौलान्वरं प्रस्तुदि-
भूषिततमुदितं द्विनेत्रं स्वप्रकाशरूपं वामाङ्गस्थितनौलप्रतिं
पञ्चोपचारैर्मानसैशाशाध्य नमस्कृर्यात् ।

नौलाम्बरं नौलविलेपयुक्तं
 प्रज्ञादिभूषिततनुं सुदितं हिनेचम् ।
 वामाङ्गपौठे स्थितरीलग्राहिं
 वन्दामि वौरं करणानिधानम् ॥

प्रातधार्णिम् ।

खर्बां नौलविश्रालाक्षों पञ्चसुकाविभूषिताम् ।
 कपालकस्त्रैकाहस्तां खड्डेन्दोवश्वारिमौम् ।
 व्याळमालाकटाजूटां पौनोद्धतपशोधराम् ।
 नवयौवनमयङ्गां मदाघुर्णितलोचनाम् ।
 रवं आत्मा महादेवौं सर्वज्ञः साधको भवेत् ॥

Colophon:—

इति औजगङ्गाशभद्राचार्यविशिता ताराविलासोदयिका समाप्ता ।

Post-colophon Statement:—

श्रीशुभं । श्रीराम ।

मालवौयवालमुकुन्दस्येदं एक्षकम् ।

Vāsudeva Kavikāñkaṇa Cakravarti.

6327.

790. ताराविलासोदयः । *Tārāvilāsodaya.*

Substance, country-made paper. $14 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 47. Lines, 6-7. Extent in slokas, 900. Character, Bengali. Date, S.E. 1620. Appearance, old and faded. Complete in ten ullāsas but for two folia (30, 31) missing.

The present MS is described in L. IV. 1602. Another MS of the work is described in CS. V. 30. The work deals with details of the worship of Tārā.

After the *māngalācarana* verse quoted in L., the work runs:—

चौनकमोहसिततम्बपयोधिमथात्
 उद्गुल चाकवचनानि विचारपूर्वम् ।
 ताशविजासमुदयान्तामसु प्रचक्रे
 ओवासुदेवकविजापुराचकवत्ते ॥
 कैलासे शिवमासौनं चन्द्रस्वद्विभूषितम् ।
 वचःस्यले समासौना एच्छति स्म नगात्मजा ॥
 कथमौशान सर्वत्र भवतसे तपोधनाः ।
 तां विद्या प्राप्य कवयो भास्तादि प्रचक्रिरे ॥
 अुत्था नगात्मजावाचं प्रहस्य परमेन्द्रम् ।
 प्राच प्रिया परिच्छत्वा साधु साधिति मूलयन् ॥
 इग्न साधि महाविद्यामचानेन्द्रवदाद्विनोम् ।
 चामवाय महात्मानो धर्मकामार्थमुक्तिषु ॥
 नासाध्यं मेनिरे किञ्चित् कवयः शुद्धदुङ्गयः ।

Post-colophon Statement:—

प्रकाश्यतः १८२० फाल्गुन कृष्णा प्रद्यमो दुधवारे राकादश्शदिवसे
 समाप्ता पुस्तिकेयं ।

6328.

3455. *Tārāvilāsodaya.*

Substance, country-made paper. $16\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia, 12-35 (as marked on the right-hand side) and 26-49 and 1-24 (as marked on the left-hand side). Lines, 7. Extent in slokas, 700. Character, Bengali. Incomplete.

This MS runs up to the end of the eighth chapter covering up to Fol. 39B of the previous MS.

From the folio marks the present MS appears to be a part of a larger MS.

On the reverse of the last leaf there is a section on the worship of the Ganges quoted from the *Āgamakalpa*. This section begins as follows:—

अथ गङ्गामनुं वच्ये लोकत्रयफलप्रदम् ।
यस्याः समर्पणमाचिता सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥
तासदीर्घन्दशाङ्कां डेनां गङ्गां समुद्रेत् ।
विश्वमुख्या डेयुता च डेना शिवामृता भवेत् ॥

The colophon of this section:—

इत्यागमकल्पे चतुर्थशाखायां छत्रौयः पटलः ।

Rāmakṛti.

6329.

4267. ताराच्चनतरङ्गिणी । *Tārācanatarangiṇī*.

Substance, palm-leaf. 12×1 inches. Folia, 47. Lines, 5. Extent in slokas, 1,100. Character, Uḍiyā. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS contains the first three chapters of the work and a portion of the fourth, all dealing with the details of the worship of Tārā.

Beginning:—

ओगोग्राय नमः ।
आनन्दसधुसन्दोहं सन्मनोमधुपाकुलम् ।
तारिणीचरणाम्भोजयुगले समुपासमहे ॥
ओगुरोचरणादन्दमत्तिविन्दु मनोषिणा ।
किवते रामक्षतिना ताराच्चनतरङ्गिणी ॥
तचादौ मन्त्राः ।
फेलारिणीतन्त्रे ।
प्रथमं सप्तं दत्त्वा चतुर्थस्त्रभूषितम् ।
रेपाद्वृतं सुरदौसिमिन्दुविन्दुसमन्वितम् ॥

Colophons of the different chapters :—

२A, इति श्रीतारार्बन्तरकृत्यां मन्त्रोऽग्नारो नाम प्रथमस्तरङ्कः ; ४A,
०प्रातःकृत्यादिविधिर्द्वितीयस्तरङ्कः ; ४6B, ०नित्यपूजाविधिस्तृतीयस्तरङ्कः ।

Kāśinātha.

6330.

6540. तारापूजारसायनम् । *Tārāpūjārasāyana.*

Substance, country-made paper. 13×5½ inches. Folia, 13. Lines, 9. Extent in slokas, 280. Character, Nāgara. Date, Sapvat 1961. Appearance, fresh. Complete.

It lays down the procedure of the worship of Tārā, beginning with a description of the morning rites of the worshipper.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । श्रीदक्षिणामुत्तिगृहभ्यो नमः ।

या विद्येष्वभिष्ठौषते अतिपये ग्रक्षिः सदाचा परा

सर्वज्ञा भवत्यभौतिनिषुणा सर्वाश्रिते संस्थिता ।

इच्छेया सदुरात्मभिष्ठु मुत्रिभिष्ठांगास्त्रदं प्रापिता

प्रत्यक्षा भवतीह सा भगवतौ त्रुद्धिप्रदा नेतृत्वे ते ।

नानातन्त्राणि विज्ञाय जयरामपितुमुखात् ।

कर्मोति काश्चीचाषोयं तारापूजारसायनम् ॥

तत्र श्रीमान् साधकेन्द्रो ब्राह्मे मुहूर्ते चोत्याय रात्रिवाससौ
परिवृत्य वासोत्तरं परिधाय सशिरसि सहस्रारे कमले निजगृहं
ध्याचेत् ।

प्रातः शिरसि गुह्येऽन्ते दिनेचं दिभुजं गुरुं ।

वराभयकरं शानं संसरेन्नामपूर्वकमिति ।

Works quoted and referred to :—

10B, भृत्यस्तुमतन्त्र ; 11A, द्वचत्तमराज ; 12B, पुरुचरणादीपिका ।

Colophon :—

इति श्रीमत्युत्तिसूतिमतप्रभाग-पारावारशपारीग-सर्वतन्त्र-
दक्षिणाचारवल्लधुरौगदद्विग्नमुर्तिचरणारविन्दमिलिन्देन जयराम-
भट्टमहात्मजकाश्चोनाथेन विश्वितं तारापूजारसायनं प्रस्तुयामे
समाप्तम् ।

Post-colophon Statement :—

शुभं नौः श्रावन वदो १२ संवत् १६६३ । मालबौद्धवालमुकुन्द-
स्तुदं पुस्तकम् ।

Anonymous.

6331.

5882A. [तारापञ्चाङ्गम् । *Tārāpañcāṅga.*]

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 6$ inches. Folia, 56. Lines, 9.
10, 11. Extent in slokas, 1,300. Character, Nāgara. Appearance, new.
Complete.

This contains a number of hymns to Tārā and descriptions of several rites in connection with the worship of the deity. A short description of the contents is given below.

I. Thousand names of Tārā (Fol. 1-15A):

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । श्री नमो देवै ।

केलासशिखरे देवं महादेवं महेश्वरम् ।

भवानौ रहस्यं प्रोत्या पप्रच्छ वरदायकम् ।

देववाच ।

कथमौशान सर्वज्ञ लभन्ते सिद्धिसुचमां ।

साधकाः सर्वदा चेन तन्मे कथय सुप्रभो ।

शिव उवाच ।

विना पूजा विना धार्म विना जापं विना बलं ।

लभन्ते चेन कल्याणं तन्मे निगदतः प्रदणु ।

नाश्चां सहस्रं तारायाः कथयिष्याम्यशेषतः ।

प्रदणु देवि सदा भक्त्या भक्तानां परमं हितम् ॥

*** *** *** *** ***

*** *** *** *** ***

ॐ तारा रात्रिमहारात्रिः कालरात्रिः कपालिनौ ।

कालिका कामदा माया महामाया महोत्सवा ॥

Colophon:—

इति नौलतन्मे भक्तिकुलसर्वस्वसहस्रनामाख्ये लोचं समाप्तम् ।

II. Thousand names of Tārā, each beginning with the letter त (Fol. 15A-33A):

Beginning:—

ब्रह्मयामलोक्तारायास्तकारादिसहस्रनाम यथा ।

वशिष्ठ उवाच ।

नाश्चां सहस्रं ताराया मुखाभ्योजादिनिर्गता ।

मन्त्रसिद्धिकरं प्रोक्तं तन्मे उद्द पितामह ।

ब्रह्मोवाच ।

प्रदणु विघ्रं प्रवक्ष्यामि रुद्रस्ये सर्वसिद्धिदं ।

यस्योपदेशमाचेत तव सिद्धिमंविष्यति ।

महाप्रलयकालादौ न एते स्यावस्त्रजडमे ।

शाहाकारं समाकर्ण्य लपया संहृतं तनौ ।

नाशा तेन समाख्याता तारा तारारूपिणी ।
 महासून्दरालयं क्षत्रिया तत्पूर्वकाकिनी स्थिता ॥
 पुनः स्तुष्टु वर्णो तु दिव्यसामाज्यदायकम् ।
 नाशां सहस्रं तस्यास्तु तकाराचं तथा स्फृतम् ॥
 तत्प्रभाविग्रहच्छास्तु विभिन्नतं सुदृढं महत् ।

...

अथ सहस्राम तारायाः ।
 तारा तारादिपञ्चार्णी ताराद्या वेदबौजिता ।
 तारा सरहिता त्वर्णी ताराद्या तारारूपिणी ।

Colophon:—

इति अच्छामलोकतारादि सम्पूर्णम् ।

III. Successful application of *mantras* (Fol. 33B-36A):

Beginning:—

मन्त्रवरद्वाकरे । मन्त्रसिद्धेशपायमाह । गौतमीये ।
 सम्यग्नुष्ठितो मन्त्रो चदि सिद्धिर्जायते ।
 पुनर्सोनैव कर्तव्यं ततः सिद्धो भवेद्भ्रवम् ।
 पुनर्सोनैव उपर्युक्तं ततः सिद्धो भवेद्भ्रवम् ।
 पुनर्सोनैव कर्तव्यं ततः सिद्धो न संशयः ॥

The indications of the attainment of success in the application of *mantras* are given thus (Fol. 35A):—

अथ मन्त्रसिद्धिलक्षणम् ।
 मनोरुद्यानामलोकेशसिद्धिलक्षणमुत्तमम् ।
 मरुद्युम्नी शुश्रावो तददेवतादश्चनं तथा ॥
 प्रथोगस्याकेशसिद्धिः सिद्धेष्टु लक्षणं परम् ।
 परकारप्रवेशाच्च पुराप्रवेशानं तथा ॥

IV. Details of Homa (Fol. 36A-41A):

Beginning:—

ग्राहदातिलके हवनविधि[१] । कुण्डप्रकारः । अथ कुण्डविधिः ।
यथा हवनं तथा कुण्डम् ।

यावत् कुण्डस्य विस्तारः खनने त[व]दोरितम् ।
कुण्डानां यादृशं रूपं मेखलानाश्च तदृशम् ।
कुण्डानां मेखलास्त्रिको मुष्टिमाचं तु ताः क्रमात् ।
उत्सेधावामतो ज्ञेया छोकाधर्माङ्गुलिसंभितः ॥

Colophons:—

36B, इति ताराभक्तिसुधार्गवोक्तसामान्यहोमविधिः समाप्तः ; 41A,
इति ग्राहदातिलके कुण्डविधिः समाप्तः । तत्त्वमारे कुण्डविधिइन्ने प्रकारः ।
भिन्नो नाक्षिः ।

V. Tārāpaṭala (Fol. 41A-44B):

Beginning:—

देव्यवाच ।
भगवन् देवदेवेष्ट देवलोकेष्ट ग्राहकः ।
या पुरा सूचिता विद्या साध्यपश्चात्तरौ परा ॥
नामाद्यपरमां विद्यां ओतुमिष्टामि तत्त्वतः ।
अथयस्तु महादेव यद्यहं प्रेयसौ ततः ॥

Colophon:—

इति ओरुदयासलौयतन्ते तारारहस्ये तारापटुलै नक्कार्गुर्ण म् ।

VI. A hymn to Tārā (Fol. 44B-45B):

Beginning:—

ॐ ओरुरहे महारवि सर्वेषत्रुत्तयहृषि ।
भक्तेभ्यो वरदे देवि चाहि भाँ ग्ररगागतम् ॥

Colophon:—

इति रुद्रवामले तारिख्याः स्तोत्रं संपूर्णमस्तु । श्रौउग्रतारा-
प्यंगमस्तु ।

VII. A *kavaca* of Tārā (Fol. 45B–47B):*Colophon:*—

इति श्रौयोगिनीतन्त्रे ताराकवचं समाप्तम् ।

VIII. A hymn to Tārā (Fol. 47B–50A):

Beginning:—

प्रकटविकटदंड्हा धोररूपादृशासा
नरश्चिरक्षतमाला भेषवगार्तिष्ठवर्णं ।
चिभुवनजयदात्रौ हस्तविन्यस्तकर्त्तरौ
करविहितकपाला पातु मामुयतारा ।

Colophon:—

इति शिवग्रामनरङ्गस्ये ताराक्षतवराजस्तोत्रं संपूर्णम् ।

IX. Description of the procedure for the rites *bhū-suddhi*, *bhūta-suddhi* and *prāṇapratisthā* (Fol. 50B–56A):*Beginning:*—

समुखचैकं इत्यादिस्मरणं कृत्वा सकलग्रहौरम्बुद्ध्यर्थे भूमुद्धि-
भूतशुद्धि-प्राणप्रतिष्ठान्तर्मालकावहिर्मालकान्यासोच्च करिष्ये ।

Colophons:—

54A, इति भूतशुद्धिः; 56A, इति प्राणप्रतिष्ठा ।

6332.

5830. [उग्रतारापञ्चाङ्गम् । *Ugratārāpañcāṅga.*]

Substance, country-made paper. 11½ × 6 inches. Folia, 21. Lines, 10. Extent in stanzas, 420. Character, Nāgara. Date, Samvat, 1956. Appearance, fresh. Complete.

This contains details of the worship of Ugratārā and a number of hymns to the deity, all stated to be taken from the *Rudrayāmala* though the *nityapūjāpaddhati* portion is in prose like ordinary manuals of worship.

Beginning :—

ओगणेश्वाय नमः । ओउयतारायै नमः ।

ओदेव्युवाच ।

देवदेव जगद्वाय निःशेषकरमानिधे ।

पुरा स्वया वरो दत्तः तं दातुं मे क्षमो भव ॥

भैश्रव उवाच ।

पुरा सर्वं वरो दत्तो भया पवैतनन्दिनि ।

दास्यामि परमप्रीत्या वरं वरव सुव्रते ॥

देव्युवाच ।

देव देवौति या प्रोक्ता जगचैतन्यरूपिणी ।

उयतारेति या नामा रुद्रिम्यातिनवामिका ।

वद तस्यात्म पच्छाकु वरमेतं प्रयच्छ मे ॥

भैश्रव उवाच ।

ऋगु देवि प्रवच्यामि तारापच्छाक्षुस्तमम् ।

यस्य कस्य न दातव्यं गोपनौयं प्रयत्नतः ॥

Colophons :—

3A, इति ओरद्ययामले तन्वे उयतारापटलं सम्पूर्णम् ।

9B, ०उयतारानिकपूजापद्धतिः सम्पूर्णाः ।

10B, ०उयताराकवचं सम्पूर्णम् ।

19B, ०कुलसर्वसे उयतारासहस्रनाम स्तवः सम्पूर्णः । [The beginning agrees with that of Thousand Names of Tārā described in the previous MS (Fol. 1-3B, vers. 1-31).]

21A, ०देवीभैरवसंवादे कुलसर्वसे औउयताराक्षरः सम्पूर्णः समाप्तः ।
औउयतारापञ्चाङ्गं सम्पूर्णम् ।

Post-colophon Statement :—

ओः । संवत् १६५६ मिति चइत वदौ ५ वार शूनिचरके
शौराम ।

6333.

5886. तारापञ्चतिः । *Tārāpaddhati.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 6$ inches. Folia, 49. Lines, 9.
Extent in slokas, 600. Character, Nāgara. Appearance, discoloured.
Complete.

This lays down the procedure of the worship of Tārā.

Beginning :—

अथ तारापञ्चतिः ।

तारे महिमापारे तास्य तास्य भवान्मुधिं मातः ।
हृदयसरोजे चै+ + तद पदपद्मं सदा ध्यातम् ॥
अथाचापञ्चतिं वच्छे संहेपविधिबोधितां ।
पशुनामिवमेव स्यादिना लिपिश्चितादिभिः ।
अथ लाञ्छे मुहूर्ते समुत्थाय निर्ज्ञ रात्रिवासं च हित्वा

A *Guruśodasīstuti* from the *Bälāvilāsa Mahātantra* is quoted on Fol. 4B.

6334.

3399. तारापूजाप्रयोगः । *Tārāpūjāprayoga.*

Substance, country-made paper. $14\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia, 4. Lines, 8.
Character, Bengali. Appearance, discoloured and worn out. Incomplete
at the end.

This is a work of the same type as the above.

Beginning :—

अथ तासापूजाप्रदोगः ।

तत्रादौ मन्त्राचमनम् । मूलमन्त्रेण चिराचम्य नन्ते पौत्रा
स्मो हूँ इति औष्ठौ दिशमुच्य फट् इति करं शालवेत् । ॐ
दैशोचनाय इति मुखं स्पृशेत् । ॐ ग्रहपावहशय नमः ॐ
पद्मनाभाय नमः इति नसोः ।

(3) TRIPURA.

Nāgabhaṭṭa.

6335.

5023A. त्रिपुरासारसमुच्चयः । *Tripurāśarasamuccaya.*

Substance, palm-leaf. $16 \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 61. Lines, 3. Extent in ślokas, 900. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

The text is accompanied by the commentary of Govinda Sarman (Fol. 29–61).

The name of the author is given as Bhaṭṭanāga in some MSS (Mad. XII. 5651ff). The text, along with the commentary, has been printed in the *Vividhatantrasaṅgraha* of Rasikmohan Chatterji. The present MS contains the text and commentary of chapters 3–6 inclusive. The introductory portion of the commentary containing the *mangalācarana* and the name of the commentator is also given here. After this introductory portion the commentary on the third chapter begins with the following words:—

अथ छत्रौचपटलावधिटोका लिख्यते ।

6336.

11270. *Tripurāśarasamuccaya.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2–71. Lines, 4, 5. Extent in ślokas, 700. Character, Newari. Date, 834 N.S. Appearance, fresh. Incomplete.

Complete but for the first Fol. The name of the author is given in the colophons as Bhaṭṭā Nāga.

Post-colophon Statement :—

सम्बत् पृ४ । ज्येष्ठ मासे शुक्रपञ्चादितोयां तिथौ बुधवा...
शामभद्रसे पुन अनन्ताभद्रसे + घरे ।

6337.

224. *Commentary on Tripurāśāra by Govinda Śarman.*

Substance, country-made yellow paper. 16×4 inches. Folia, 40. Lines, 7. Extent in ślokas, 1,000. Character, Bengali. Appearance, old. Complete in ten chapters.

The present MS has been described in L. I. 482.

Mādhavānandanātha.

6338.

11335. सौभाग्यकल्पद्रुमः । *Saubhāgyakalpadruma.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Pages, 1-131. Lines, 7-8. Extent in ślokas, 700. Date, Saṃvat 1901 (?). Character, Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

The MS contains the whole of the second part of the work dealing with the details of daily worship.

Beginning :—

ॐ खरे स्मृततरुं गजेन्द्रवदनं लम्बोदरं सन्दर्भम् ।

....

निवापूजाविधानेन पूजिता या प्रवच्छति ।

वाञ्छिकार्थं पूजकेभ्यस्तामन्वां प्रणामाभ्यहम् ॥

चाचेवं कृतसम्यादिक्रियः सपर्यामारभेत् । सा च चिधा निव-
नैमित्तिककाम्यभेदात् । तच निकां निर्वाणं नैमित्तिकादिसपर्यी
कुर्वात् । अतः चादौ निवसपर्याविधिरालिख्यते ।

End :—

अथ अनुकानां दोषाणां चिधा पादुकास्त्ररणनिति शिवम् ।
ओमाध्वानन्दनाशक्ते सौभाग्यपूर्वके ।
कल्पद्रव्ये छाभूत् स्तन्यो निष्पूजापलानतः ॥

Colophon :—

इति औसौभाग्यकल्पद्रव्ये चितोयः स्तन्यः ।

Post-colophon Statement :—

ग्रां द६७१ ।

रसखतिमुनोन्नैः प्राप्तवे जुक्तचन्द्रैः ।
संकाळ्तौ चन्द्रवारे भद्रयो इन्द्रियोगे ।
यं दुःखनन्दचन्द्रैः सम्भृत्सरैर्वाँ ।
चैत्रादिमासगत चतुः सम्भूर्गः[:] शुल्कपच्चे । १६०१ ।

*** *** *** ***

Kṣemānandanātha.

6339.

10005. सौभाग्यकल्पलतिका । *Saubhāgyakalpalatikā.*

Substance, country-made paper. $9 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, (1) 1-31, (2) 1-13, (3) 1-28. Lines, 12, 11 and 9. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

This deals with the details of the worship of Tripurā. One MS of the work is referred to in *Cat. Cat.* (I, p. 738). The present MS contains seven chapters and a few lines of the eighth chapter.

Beginning :—

श्रौगेश्वाय नमः ।

अथ सौभाग्यकल्पलतिकाप्रारम्भः ।

नमामि चिन्मयौ स्तामाम ग्रानन्द शशीरिणौ ।
 चिपुरां चिपुरेश्वानौ पराइभावस्त्रपिणौम् ।
 मत्वान्विकापादपद्मदण्डं हन्दनिवर्तेकं ।
 विज्ञेविषं च गग्नयं देवौ वाचं सरखतौ ॥
 महागुरुन् माधवास्थान् कल्पद्रुमपयोर्गवान् ।
 शिवानन्दास्थयोगोद्धान् प्रपञ्चोद्दोतनारुद्धान् ॥
 आलोक्य परमानन्दतन्त्रं तत्त्वाटिष्ठनं ।
 सौभाग्यानन्दसन्दोहामिषं च चिपुरार्गवम् ॥
 ज्ञानार्गवादिश्रीतस्त्रास्थपि बुद्धा विमष्य च ।
 महागुरुर्मोर्विदित्वा च सम्पदायमशेषतः ॥
 साधकानां मनोहर्षहेतवे गुरुर्मोर्दितः ।
 सौभाग्यकल्पलतिकां कल्पद्रुमविलासिनौ ।
 श्रीविद्योपास्तिसक्तार्गप्रकाशफलशालिनोम् ।
 उन्मेषवयामि विश्वां परमानन्दधानिकां ।
 कल्पद्रुमोपि सौभाग्यानन्दसन्दोहनिर्भूमिः ।
 न तथा सुखवेत् स्तानं संश्रितानां श्च सर्वथा ।
 यथा सुखलिताकारलतासम्बलिताकृतिः ।
 कल्पद्रुमः सुखयति साधकाभौषुदानतः ।
 मन्दानुग्रहगोद्युक्तैर्यात्मलाभवत्तपैः ।
 प्रयोगमात्रो रचितस्त्रास्त्राश्चिवेचनम् ।
 गुरुभिन्नं छतं कल्पद्रुमे तत्त्वस्य टिष्ठने ।
 विश्वदं जातिविक्तास्त्रादगम्ये मन्त्रचेतसां ।
 इति मत्वा क्वतो यद्यः प्रेरितेनानुश्रीविभिः ।
 गुरुवाकृसंश्वेतापि शुद्धामौति मनोवया ॥

अनादिभावन्येन जन्मस्तुपरम्परा ।
 ग्रासस्य स्वात्मविज्ञानादृते नान्यदिमोचकम् ॥
 तचालभ्यमनाराध्य देवताभिति हेतुतः ।
 देवतागगासाम्बाच्छाः औविद्यायाः प्रसाधने ॥
 तन्मारणपश्चामर्माणि शिवाद्युक्तान्यनेकशः ।
 महाचार्यदृतानि सर्वज्ञानकलानि च ॥
 तच सुख्यन्तु पश्चानन्दसंज्ञमतिस्फुटम् ।
 सात्त्विकाराधनज्ञानगिर्भर्तु चानपेचकम् ॥
 तत्पद्धतिः कृता नाथैः कल्पद्रुमसमाहया ।
 तत्प्रशिष्येण तन्मस्य कृता व्याख्या भवोहरा ॥
 सौभाग्यानन्दसन्दोहभिधा विद्यावरेण मे ।
 तदर्थसंयहं जीमानन्द रथ करोम्यहम् ॥
 स्वपर्हंपरया ग्रासं तन्मोहां न परिव्यजेत् ।
 स्वतन्मोक्षमन्यत्यं वा स्वत्यं वा सम्यगाप्तम् ॥
 न लिप्यते कर्मलोपदोषैः साधकसत्तमः ।
 स्वतन्मस्तुचितं तदृत् अकृतं चातिदृष्टिं ॥

The topics dealt with in the work are indicated as follows:—

4A, प्रातःस्मृतिः स्वात्मस्य सन्ध्या चैकालिकी तथा ।
 ऋषिः सन्ध्याद्युभूतोऽपि भुग्यज्ञाद्युपचकम् ॥
 न्यासाः सामान्यमन्तरामाम् पाठो सुख्यतपर्त्ताणा ।
 देवताचर्चित्वाच्चर्चनामादिपठनं तथा ।
 धर्मानुसेवनं तद्विभित्ताचर्ची च निष्कृतिः ।
 देवतामानुसन्धिचेत्युद्घाकम् इरितः ॥

Beginnings and ends of the different chapters:—

Chapter I:

End:—

4B, औदेवौसाधकानां चि साधनोद्घालक्षणाः ।
 सौभाग्यकल्पतिकाम्तवकः प्रथमोऽभवत् ॥

Chapter II:

Beginning (Fol. 4B):—

अथ प्रातःसूर्यिमुखं दितीये प्रविविचते ।

End (Fol. 7A):—

कमक्रियाणां औदेवौसाधकानामभौषुदः ।

सौभाग्यकल्पतिकालत्वकोऽयं दितीयकः ॥

Chapter III:

Beginning (Fol. 7A):—

अथ भूसुद्धादिविधौ निर्णयः प्रविविचते ।

एवं सन्ध्यादिकं छाता भूसुद्धादिकमाप्तेरेत् ।

End (Fol. 10B):—

आत्मगतेः समाधिच्च शतोत्रफलानि वै ।

भूसुद्धादिन्यासविधिपञ्चनाकम इरितः ।

सौभाग्यकल्पतिकालत्वकोभूसुद्धीयकः ॥

Chapter IV:

Beginning (Fol. 10B):—

एवं विनश्य तत्पचात् सामान्यात् प्रपठेन्मनुः ।

यावतामुपदेशोऽस्ति ते सामान्याः प्रकौर्तिताः ॥

End (Fol. 19A):—

सामान्यमन्तरपाठादिजपानाकामसंश्लेष्टः ।

सौभाग्यकल्पतिकालत्वकोभवत् ॥

Chapter V:

Beginning (Fol. 19B):—

अथ मूर्जाविधानन्तु साक्षोपाङ्कं निरूप्यते ।

End (Fol. 31B):—

इत्येवं नित्यपूजादिविभानं प्रविवेचितम् ।
इ सौभाग्यलः ॥

Chapter VI:

Beginning (Fol. 1A of the second batch of leaves):—

अथोपासकधर्माणां क्रियते प्रविवेचनम् ।
सर्वस्मादेवतायान्तु भक्तिः क्रान्त्या विशेषतः ॥

End (Fol. 13B of the second batch of leaves):—

उपासकानां धर्मादिप्रविवेचनसंयुतः ।
सौभाग्यकल्पलतिकाष्ठसावककोऽभवत् ॥

Chapter VII:

Beginning (Fol. 1A of the third batch of leaves):—

श्रीगणेशाय नमः ॥
अथ नैमित्तिकाद्यचार्विधिरत्र विविष्टते ।
नैमित्तिकं प्रोक्तकाले पूजनं सर्वथा भवेत् ।
दिवा निवाचनं छात्वा रात्रौ नैमित्तिकं चरेत् ॥
नित्यमकृत्वा तो कुर्यात् क्वचिद्द्वैमित्तिकार्द्धनम् ।
नैमित्तिके बद्यशत्रो जपेदद्योतरं घृतम् ॥

End (Fol. 28B of the third batch of leaves):—

नैमित्तिककाम्यपूजामखकर्मनिरूपकः ।
सौभाग्यकल्पलतिकाष्ठसावकः सप्तमोऽभवत् ॥

Chapter VIII:

Beginning (Fol. 28B of the third batch of leaves):—

अथोव्यते देवतायानुसन्धिः क्रमतः स्फुटम् ।

Vidyānandanātha.

6340.

5452. सौभाग्यरत्नाकरः । *Saubhāgyaratnākara.*

Substance, country-made paper. 9 x 4 inches. Folia, 1-92. Lines, 7. Extent in shlokas, 1,650. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

MSS of the work, complete in 36 chapters, are described in Bik. No. 1328, Mad. XII. 5756. One MS, belonging to the Indian Museum collection, contains chapters 22-24 with portions of chapters 21 and 25. The present MS contains a portion of the work, e.g., chapters 14 to 20. The last colophon refers to the work by the name *Bhavānikararatna* but does not give the chapter number. The pre-initiation name of the author is recorded in the Madras MS to have been Śrinivāsa, who refers to the present work at the end of his *Sivārcanacandrikā*. This and the following two works lay down the procedure of the worship of Tripurā.

Colophons and beginnings of the chapters:—

1, अस्य औसप्रतिकामनस्य चिनोचनं चृष्टिः । चित्प्रकल्पः ।
सदाशिवो देवता । अर्थधर्मकामार्थं मोक्षार्थं चतुर्विधप्रसवार्थं सिद्धार्थं जपे
विनियोगः ।

24A, औविद्यानन्दनायेन शिवयोः प्रियसूनुगा । कृते सौभाग्यरत्नाकृष्णो
तरङ्गोऽग्नाचतुर्दशः ।

इति औसचिदानन्दनाधचरणारविन्ददन्दानेवासिना औओविद्यानन्दनायेन
विशिते सौभाग्यरत्नाकरे चतुर्दशस्तरङ्गः । अथ योगपौठपूजा ।

31A, ०तरङ्गस्तिथिसंज्ञकः । ०प्रस्तुतरङ्गः । अथ औचकपूजा ।

45A, ०तरङ्गः घोडशो गतः । ०घोडशस्तरङ्गः । अथ गुरुपंक्तिपूजा ।

61A, ०कृते सप्तदशः संगात्तरङ्गो रत्नवारिष्ठौ । ०सप्तदशस्तरङ्गः । अथ
पञ्चपञ्चिकाविद्याभिर्दैत्यित्वेदिन्द्रियके सिंहासनाकारेण.....

73B, ०तरङ्गोऽष्टादशोऽगमत् । ०अष्टादशतारङ्गः । अथ सहस्रयष्ठाम-
वास्योऽर्द्धावेन दीक्षायुक्तचेत् तन्मोत्तमागमादिकामध्यट्कं पूजयेत् ।

90A, ०तरङ्गो द्युग्मविंशतिः । ०एकोनविंशतिसूत्रङ्गः । अथ बदुकादि-
बलिः ।

92A, इति श्रीविद्यानन्दनादेन विश्वितं भवानोक्तरत्वं सम्पूर्णम् । सुभमस्तु ।

6341.

5928. *Saubhāgyaratnākara*.

Substance, country-made paper. 9×5 inches. Folia, 1 to 22+1 to 113+88 (by counting). Lines, 8, 10. Character, Nāgara. Appearance, old and discoloured. Incomplete.

The present MS contains only the first of the several introductory verses quoted in Mad. XII. 5756.

The only colophon, found in the MS, belongs to the first chapter of the work and runs (Fol. 22A of the first batch of leaves):—

श्रीविद्यानन्दनादेन शिवयोः प्रियस्तुतुमा ।

कृते सौभाग्यरत्नार्थो तसङ्गः प्रथमोऽग्रमदिति ।

The first batch of leaves gives the rules for the morning rites and observance of the *sandhyā*. The second and third batches give the detailed rules of worship.

Rāmacandra.

6342.

6006. सुभगार्चारत्नम् । *Subhagārcāratna*.

Substance, country-made paper. 8×6 inches. Folia, 23. Lines, 14. Extent in slokas, 450. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

MSS of what is probably this work, without the name of the author, containing four and eight chapters, are described respectively in Stein (p. 239) and Bik. 1337. MSS containing the name of the author are mentioned in *Cat. Cat.*, I, p. 727. The present MS contains eight chapters with portions at the beginning and at the end missing.

Beginning:—

युक्तोऽस्मि तथा करोमि ।
 ततोत्थाप्य कौं कामदेव सर्वजनप्रियाय नमः ।
 अनेन मन्त्रेण दन्तशुद्धिं कृत्वा २ औ १ कुं औं कौं औं
 कमले कमलालये प्रसीद २ ।

End:—

इति साधारणमुदाः । विशेषमुदालक्षणं आचार्यमुखादव-
 गतयम् ।
 अनेकतन्त्रार्थावकुम्भजन्मा
 स रामचन्द्रः सुधिशो हिताय ।

Colophons:—

3B, इति सुभगाचार्यस्त्रे प्रथमो मयूखः; 6A, ०हितोयो मयूखः; 10B,
 ०हितोयो मयूखः; 12A, ०चतुर्थो मयूखः; 13B, ०पञ्चमो मयूखः; 18B,
 ०षष्ठो मयूखः; 22A, ०सप्तमो मयूखः।

Saccidānandanātha.

6343.

6779. लघुचन्द्रिका । *Laghucandrikā.*

Substance, country-made paper. 9×5 inches. Folia, 77. Lines, 10. Extent in slokas, 840. Character, Nāgara. Appearance, soiled. Complete (?).

The work may be identical with, or a smaller version of, the *Lalitārcanacandrikā* (*Cat. Cat.*, I. 542, II. 128, 223).

Beginning :—

ओगोग्नाय नमः । ओचिपुरसुन्दर्ये नमः ।
 वन्दे ओगृहनाथपादयुगलं वन्दे गणानां विभुं
 विद्यादानविश्वारदां ग्राण्मुखौ ओश्चारदाम्बा तथा ।
 ओविद्याक्रमपूजनं लघुतरं कुर्वे प्रमाणं सता
 बालानां व्यवसाधिनां विविद्यां सद्गतियुक्तामनाम् ॥
 चथ लघुचन्द्रिका जिख्यते । तचादौ विद्योद्भारः । तन्मराजे ।

Colophons of the different chapters :—

20B, इति सविदानन्दनाथोऽक्षलघुचन्द्रिकायां व्याहिकार्ये प्रथमप्रकाशः ;
 33A, ०न्यासविधानात्यो दितोयः प्रकाशः ; 46A, ०चर्चसाधनादि उपचारात्ये
 वृत्तैयः प्रकाशः ; 70B, ०वावरणपूजनादिदेवीविमर्जनात्मे चतुर्थप्रकाशः ;
 76B, ०पच्छमः प्रकाशः ।

The portion which follows the fifth prakāśa is called
 व्यासनोत्थापनविधिः.

Beginning of this portion :—

ओगोग्नाय नमः । व्यासम्य प्राणानायम्य उँ तत्सत् परमेश्वर-
 प्रौद्यधं स्वाक्षासनोत्थापनमहं करिष्ये ।

At the end of this portion occur the following lines :—

ओगृहज्ञानानन्दनाथज्ञानशक्तिदेवम्बा प्रसन्नोऽस्तु । ओश्चार-
 राजेश्वरोदेवतार्पणमस्तु ।

Works quoted and referred to :—

23A, व्रामकेश्वरतन्त्र, चानार्णव, दक्षिणामूर्तिसंहिता, सुभगोदय, चिपुर-
 तापिनी ; 46B, तन्मराज ; 76A, सर्वतन्त्र ।

Bhāskararāya.

6344.

10080. वरिवस्यारहस्यम् । Varivasyārahasya.

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 48. Lines, 12. Extent in ślokas, 1,300. Character, Nāgara. Date, Śaka 1708 and Samvat 1843. Appearance, old. The writing on many of the leaves is faded. Complete.

The text is accompanied by the author's own commentary on it. MSS of it have been described in CS. V. 85, Ulwar. Extr. 666, Mad. XII. 717-8. An edition of it was published by Isvara Chandra Shastri (Calcutta, 1917). It deals principally with the esoteric and spiritual significance of the *mantra* of Tripurā in 16 letters.

Post-colophon Statement: —

नक्षिवेदवसुचन्द्रमितेव्दे दिग्बिदिगगगनसप्तश्चाहैः ।
 निर्मितैः सुविभलैर्मुखि शाके पूर्णिमाभ्यगु + + इतियोगे ॥
 मासिभाद्रपद + + पूर्वश्याभद + + जिदिने अलौकिखत् ।
 विष्वनाथसुतो रामचन्द्रः शुक्रोपनाभकः । वैद्यनाथसंतुष्टी
 वरिवस्यारहस्यकः ॥ २ सं १४५३ (?) पा० १०८ ।

Kāśinātha.

6345.

6524. श्रीविद्यामन्त्रदौषिका । Śrivid्यामन्त्रप्रदीपिका.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 4. Lines, 8. Extent in ślokas, 60. Character, Nāgara. Date, Samvat 1961. Appearance, fresh. Complete.

This gives the esoteric meaning of a *mantra* of Tripurā and quotes a number of extracts from different original Tantras which primarily deal with meditation and incidentally speak of the real nature of the deity.

Beginning :—

नमामि कामेश्वरपादपद्मं करोमि कामेश्वरपूजनं सदा ।
 तदामि कामेश्वरनाम निर्मलं मामामि कामेश्वरतत्त्वमव्ययम् ।
 नत्वा ब्रह्ममयौ देवौ सच्चिदानन्दरूपिमौ ।
 ब्रह्मोश्चिदिष्टुनमौ भक्तानुयच्छिदिष्टाम् ।
 दक्षिणामूर्त्तिपादाङ्गस्तमौभूतमौलिना ।
 रथते काश्मिनाथेन औविद्यामन्त्रदौषिका ।

Colophon :—

इति औमद्वडोपनामकजयरामभद्रसुतवारामसौगर्भसम्भवकाश्चौ-
 नाथापूर्पर्यायविश्वमाधविरचिता औविद्यामन्त्रदौषिका समाप्ता ।

Post-colophon Statement :—

ओललिताम्बापेणमस्य ।
 मालबौध कालमुकुन्दस्येऽपुस्तकम् । संवत् १६६१ भौः
 आवरण वदौ ॥ १२ ॥

Cidānandanātha.

6346.

5826. श्रीविद्यागोपालचरणार्चनपद्धतिः । *Śrivid्यागोपाल-*
caranārcanapaddhati.

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 77. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 1,848. Character, Nāgari. Date, Samvat 1683. Appearance, discoloured. Complete in five chapters.

The work lays down the procedure of the joint worship of the deities Tripurā and Gopāla beginning with a description of the daily rites of the worshipper.

Beginning :—

चित्प्रतिविम्बादेश्वादकृत चिदानन्दनाथयोगोन्नः ।
मिश्रितपद्मतिमपरामतुलामधि भावनामूलाम् ॥ १ ॥
गमस्तुत्य महेश्वानं गुणे गगापतिं हरिं ।
प्रसामस्तो चिदानन्दः पद्मतिं रचयत्यलम् ॥ २ ॥
ओविद्यापद्मतिं वौच्य तथा गोपालपद्मतिं ।
उभयोक्त्रात्मालोच मिश्रितार्चनमुच्यते ॥ ३ ॥
खदेहदार काष्ठयो खजौवहरिमन्दिरे ।
खमाक्तानं हरिं आयन् हरिरेव हरिर्भवेत् ॥ ४ ॥

Colophons of the different chapters :—

9A, इति श्रीमद्गगनानन्दनाथपादपूज्यश्विष्यश्रीचिदानन्दनाथविश्वचितायां
श्रीविद्यागोपालपद्मतो प्राभातिक-खानसम्बद्धातर्पंगार्चोचनिरूपगां नाम प्रथमः सङ्केतः ।

32A, इति श्रीमद्गगनानन्दनाथपादपूज्यश्विष्यश्रीचिदानन्दनाथलक्ष्मी-
नाथभट्टापरनामधेययोगीन्द्रियविश्वचितायां श्रीविद्यागोपालपद्मतो भूतशुद्धिप्राप-
प्रतिष्ठा-माणकान्यास-तत्त्वन्यास-योगपीठन्यास-कृष्णादिष्ठड़न्यास-मूलमन्त्रविद्या-
सम्पूर्णितमाणकान्यास-मूलविद्यामन्त्रवर्गन्यास-कासशुद्धासनवाग्देवताकूटचबन्यास-
मानसिकार्चन-जपसमर्पण-ब्रह्मार्पणानिरूपगां नाम द्वितीयः सङ्केतः ।

45A, ०चिदानन्दनाथयोगोन्नलक्ष्मीनाथभट्टापरनामधेयविश्वचितायां श्रीविद्या-
गोपालपद्मतो श्रीमद्गग्नपथ्यान-महाध्यान-श्रीमद्गग्नपार्चन-श्राव्यस्थापन-कलसस्थापन-
श्रान्तिपात्रस्थापन-श्रीपात्रस्थापननिरूपगां नाम छत्रोयः सङ्केतः ।

62B, ०श्रीविद्यागोपालचरणार्चनपद्मतो नवावरणार्चननिरूपगां नाम चतुर्थः
पूजासङ्केतः ।

76B, ० औमूलविद्योऽस्त्रकमस्तोच-ओराचगोपालमूलमन्तोऽस्त्रकमस्तोच-
मृत्युंजयानपूजा - मध्याह्नध्यानपूजा - सायंकालध्यानपूजाऽर्द्धरात्रध्यानपूजा - सामान्य-
तर्पणकाम्यतपैषालौकिकप्रयोगवार्षगायत्रेपूजास्याननिरूपण-योगनिरूपणं नाम
पञ्चमः सङ्केतः ।

The last colophon is followed by five verses :—

कथाभट्टनियुक्तेन लक्ष्मीनाथमनोषिणा ।
यदिदं किञ्चन प्रोचे तेन तुष्टतु केशवः ॥
वस्य प्रभाप्रभवतो जगदरहकोटि-
कोटिवशेषवस्थादिविनृतिभिन्नं ।
तद् ब्रह्म विष्णुलभनमनमश्चेषभूतं
गोविन्दमादिपुराणं तमहं भजामि ॥
आसौचायाहितौयः प्रथममथ विसुर्वत्सदिमायितो भू-
देभिः सार्जुं स्त्रैस्तदनु एषचतुर्बाहुंतामाससाद् ।
वत्सस्त्वादिवैतर्य कमलभवैः स्तूयमानोखिलात्मा
तावद् ब्रह्मागडसेव्यः स्फुटमञ्चनि ततो यः प्रपद्ये तमौर्ध्वं ।
एकस्त्रेष्वा वयस्तनिषुणौयोगिभिः सेवकैर्या
निर्बाधं यः सपदि विदितो भाति सर्वस्वरूपः ।
सोयं नन्दवज्ञमुपगतः साकमाभौरुदन्तैः
रुदन्दारस्ये विहरति परागन्दकन्दो मुकुन्दः ।
वामोऽवाय चराचरस्य जगतसे ते पुराणागमाः
तां तामेव हि देवतो परमिकां जल्पन्तु कल्पावधि ।
सिद्धान्ते एनरेक एव भगवान् विष्णुः समस्तागम-
आपारेषु विवेचनव्यतिकरं नोतेषु निर्व्वौयते ॥

Post-colophon Statement :—

ॐ नमः सर्वस्वरूपाय श्रोकृष्णाय । संवत् १९८८ समवे
चायाऽक्षयापञ्चम्यां रवौ लिखितमिदं पुस्तकम् रूपसेन ।

Sambhudevānandanātha.

6347.

6030. सम्पदिमर्शिनौ । *Sampadvimarsini.*

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 11 to 60. Lines, 8. Extent in slokas, 1,000. Character, Nāgara. Date, Śaka 1588. Appearance, discoloured. Incomplete.

This and the following two works lay down the detailed procedure of the worship of Tripurā.

End:—

श्रीमत्प्रसन्नवाक्य-देविकेन्द्रचरणाभ्युजानेवासिना
तत्त्वकं देहि मे मातः प्रसादं कुरु भैरवि ।
इति भक्तेण चर्चयोत्ता परमानन्दनिभरः सत् मन्मन्त्रे
शिवो भूत्वा सुखं विष्वरेत् ।

Colophon:—

इति श्रीमत्प्रसन्नवाक्य-देविकेन्द्रचरणाभ्युजानेवासिना
ओशम्बुदेवानन्दनादेव विरचिता सम्पदिमर्शिनौ नाम्नौ सुन्दरो-
प्रापद्धतिः समाप्ता ।

Post-colophon Statement:—

स्वस्ति श्रीशाके १५८८ समवे भाद्रपदि द्वादशी बुधवारे
मनोरथेन लिखितमिदम् ।

Sambhu Bhaṭṭa.

6348.

10549. सुन्दरौमहोदयः । *Sundarimahodaya.*

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia 22-37, of which 33 and 35 are missing. Lines, 10. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1744. Appearance, old, discoloured. Incomplete.

The present MS contains the major portion of the sixth chapter of the work. IO. IV. 2599 describes a MS of the work complete in five chapters. The last verse in the present MS agrees with one of the concluding verses of the MS of the India Office. The portion contained in the present MS lays down the procedure of the worship of, as well as of festive rites in connection with, Tripurā.

End :—

यदत्र किञ्चित् लिखितं मवा त-
त्र नव्यमस्तौ अवक्षेलनीयम् ।
यतो च मूलार्थगिवद्भागं
विमृश्य सद्धिः परिभाष्यमेव ॥

Colophon :—

इति औमतप्रस्तुतसपरिवाचकाचार्यं औरामाबन्दनाय सरस्तो-
शिष्यग्रहणानन्दनाय कविमगडनश्चमुभद्रुक्त-सुन्दरौ महोदयान्तर्पातः
षष्ठो नित्यनेमित्तिकपूजोक्तासः चरमः समाप्तः ।

Post-colophon Statement :—

संवत् १७४४ चैत्र शुक्ल ६ बुधे निकावडोपनामकगोविन्देन
लिखितोऽयं यस्तः । औमज्ञानिप्रसुन्दर्यै नमः । औरस्तु ।

Rāma Bhatṭa.

6349.

5781. सुन्दरौसपर्या । *Sundarīsaparyā*.

Substance, country-made paper. 9 × 4 inches. Folia, 26 (of which fol. 6 is missing). Lines, 9 to 10. Extent in slokas, 520. Character, Nāgara. Appearance, old and worm-eaten. Incomplete.

Beginning:—

ओगोप्ताय नमः ।

अखस्तानन्दवेष्याय निवाय परमाक्षरे ।

चित्संकानस्तरुपाय कृष्णाय गुरुवे नमः ॥

विजाय सर्वतन्त्राग्नि गुरुवज्राच तत्त्वः ।

सन्दर्शयत्तम् वक्ष्ये रामभट्टो विविक्षधौः ।

तत्र तावत् प्रातःकृत्यादि विधाय

तौश्लादद्वमहाकाय कल्पान्तदद्वनीपम ।

भैश्वाय नमस्तुर्यमगुणो दातुमर्हसि ।

इति भैश्वाज्ञामादाय जपस्याम् मूलेन संयोज्य ...

Colophon:—

इति ओक्तामद्वान्तेवासिना रामभट्टेन सभारङ्गकोपनामा
विचितायां सन्दर्शयत्तम् इतीय + + +

The colophon of the first chapter, possibly occurring in the missing leaf, is not found.

Ratnanābhāgamiācārya.

6350.

4184. सुन्दरीरहस्यवृत्तिः । Sundarirahasyavṛtti.

Substance, country-made paper. 18×3 inches. Folia, 1-194 (marked on the right-hand margin, as 134 to 326). Fol. 17B, 18, 19A, 155B, 156 are blank. Lines, 4, 5. Extent in slokas, 2,800. Character, Bengali. Date, Śaka 1699. Appearance, fresh. Complete.

The work deals with the details of the worship of Tripurā.

Beginning :—

नमस्तिप्रसन्दर्शये ।

वाचाचार्येनाशायगमभौतपादं प्रगम्य सर्वागमतत्त्ववेत्ता ।
 श्रीसुन्दरीरम्यरहस्यवृत्तिं औरब्रह्माभः स्वर्मतिलगोति ॥
 सुन्दरौं केशवाचार्यं वक्षभाचार्यमन्वतः ।
 ततो विद्याधरशाचार्यं हयग्रीवं महागुरुम् ।
 गोपीनाथगुरुं नत्वा रब्रह्माभक्षतः परम् ।
 तनोति सुन्दरोभक्षतान् नानातत्त्वनिदित्तितान् ॥
 विलोक्याखिलतत्त्वाग्नि जात्वा गुरुमतं तथा ।
 वक्षेहं सुन्दरोपूजा भासातत्त्वनिदित्तिताम् ॥
 शिववाक्येन कुचापि कुचापि व्यासवाक्यतः ।
 कुचाप्यन्वयप्रवन्देन यम्बवर्णः प्रतन्दते ॥
 श्रीसुन्दरौं गुरुं नत्वा गोपीनाथं तथा गुरुम् ।
 गगेशं भासतौ नत्वा वक्षे यशं सुविक्षरम् ॥
 प्रकृतेर्द्ध तत्त्वानि शिवेनोक्तानि जामले ।
 तत्सङ्क्षापटलैर्याम्यं वक्ष्याम्यत्र सुनिचितम् ॥
 आरम्भादिसमायनां यद्युत्तं यम्बवर्णके ।
 तत्सुव्वे निर्गायं जात्वा कथयामि समाप्ततः ॥

End :—

कृता औरब्रह्माभेन सुन्दरोपदपूर्विका ।
 रहस्यवृत्तिकाश्वा सा भवपूजासमन्विता ॥
 वारेन्द्रायकुले जातो रब्रह्माभः अत्रिया युतः ।
 मैत्रेयकुलसंजातो गोव्रच्य का[इ]पात्रयः ॥
 नाशायगासुतोऽहम् मृत्युन्दस्य च पौत्रकः ।
 औमात्रामहाकामप्रपितामह ईरितः ॥

Colophons of the different chapters :—

29B, इति औरब्रह्माभागमाचार्यविशितायां सुन्दरोरहस्यवृत्तौ द्वितीयः पटलः; 39A, विद्योऽपातः द्वतीयः पटलः; 48A, कामवौजकोलितोऽपातः

चतुर्थः पटलः ; 69A, ० चित्रसुन्दरीमन्त्रमेदकथं नाम पञ्चमः पटलः ; 87A, न्यासविधानं नाम षष्ठः पटलः ; 115B, ० औचित्रसुन्दरीपूजाविधानं नाम सप्तमः पटलः ; 144A, ० अपहोमविधानं नाम अष्टमः पटलः ; 163A, ० नवमः पटलः (this deals with the six black rites) ; 194A, ० योगनिर्णयो नाम दशमः पटलः ।

Post-colophon Statement :—

ग्राके नन्दाङ्गभूषे लिपिरिदं । लिखितं औचनुपरामधर्मगा ।
पुस्तकमिदं स्वाच्छरं अन्याच्छरस किञ्चित् अन्याधिकारो नास्ति ।
प्रकाश्वदः १६६६ । यथा दृष्टं तथा लिखितं लेखको नास्ति
दूषणम् । भोमस्यापि रगे भद्रो मनोनाश मतिभ्रमः ॥

Nijānandanātha.

6351.

5537. क्रमोत्तमः । *Kramottama.*

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 112. Lines, 9. Extent in slokas, 2,400. Character, Nāgara. Appearance, good. Complete.

The work deals with the morning duties of a worshipper and the details of the worship of Tripurā including a detailed treatment of the *nyāsas*. MSS of the work are described under different names in different catalogues, e.g. *Gadyavallari* (L. VII. 2261), *Śrividyāpaddhati* (Bik. No. 1335), *Kramottamapaddhati* (Bik. No. 1283), *Mahātripurasundarī-pādukārcanakramottama* (IO. IV. 2600). The MS described in L, which runs up to the end of chapter 3 of the Society's MS, constitutes, according to the last colophon, the first part of the *Gadyavallari*, while the last colophon in the MS described in Bik. No. 1335, which is complete in four chapters, refers itself to the second part of it. Verses occurring at the end of chapter 2 of the present MS state

that the work was based on the *Gadyavallari* a colophon of which is found in the earlier section of the work. It refers to *Sundarācāryapaddhati* (Fol. 52B).

Beginning :—

ओन्नसिंहगुरुं वन्दे साक्षात्प्राप्यवसात्मकम् ।
 चिदानन्दघनं पुणीं काशयामृतसागरम् ।
 तदनुप्रसन्न्याणं माधवेन्द्रसरस्वतौ ।
 प्रकाशानन्दसम्मानं गुरुत्वमहं भवे ।
 चदह्नुस्यधीनादेव भालदुष्टाचारवलो ।
 शुभायते भजे ते ओमाधवेन्द्रसरस्वतौम् ।
 प्रशास्त्रं नमोवाकं विमलानन्दमूर्तये ।
 शुभाय करणात्रीय(दीर्घि) गुरुरूपसुरेशम् ।
 स्वप्रकाशविमर्शस्यवौजाङ्गुरुतां (षष्ठि)पराम् ।
 इहामपौटनिलयां वन्दे चिष्ठसन्देशौम् ।
 ब्राह्मे सुहर्ते चोत्थाय ब्रह्मरन्धे सिताम्बुजे ।
 चिच्छन्दमगङ्गे शुद्धस्फटिकाचारवराभवे ।
 दधानं रक्तया प्रकृत्या जिलाणं वामाङ्गसंस्थया ।
 धाईयन्दोत्पलं दीर्घं नेचचयविभूषितम् ।

Colophons :—

7A, इति ओन्निजप्रकाशानन्दनाथसम्भिकार्जुनयोगीन्द्रविश्चितायां गद्यवक्तव्य-
 मजपा[पर्णगक्षानसन्ध्या]तर्पणनिरूपयां नाम सः प्रथमः ।

52B, इति ओकमोत्तमे निजानन्दविश्चिते संहारस्फुप्तओकक्षानसस्य
 सम्पर्णतामगमत् ।

62B, इति ओकमोत्तमाख्यायां निजानन्दनाथविश्चितायां ओविदापद्मतौ
 न्यासविवरणां नाम दितीयोङ्गासः; 73B, इति निजान्नप्रकाशानन्दविश्चितायां
 कमोत्तमाख्यायां ओप्रासादपरापद्मतौ न्यासविधिर्नाम छतोयोङ्गासः ।

92B, क्रमोत्तमेऽप्यशक्तानां मनुनां गणानाकमे ।
अजौगणाद्विजानन्दः सुन्दरौचिपुराक्रमम् ॥

ओक्रमोत्तमे मस्तिकार्जुनयोगीन्द्रजाते पूजापटलः ।

106A, इति औवामकेश्वरतन्त्रे निकाषोडप्राणांवरणाचक्रे सौभाग्यकवचं नाम
नयस्त्रिंशत् पटलः; 112, इति औहवामके अद्वपुर्वोन्नत्याः पश्चाशिकाकल्पवल्ली
सम्पूर्णाः । क्रमोत्तमोऽपि समाप्तम् ।

Verses at the end of the colophons are quoted below
(based on a collation of the two MSS belonging to the
Society).

62B, वामकेश्वरतन्त्रे या पूर्वोत्तरचतुर्थातौ ।
तामालोक्य च वस्त्रयी भूतमालन्ध छत्त्वशः ॥
गुरुपदेशमार्गेण तदनुज्ञापुरास्त्रम् ।
निजात्मानन्दनाथाख्यमस्तिकार्जुनयोगिराट् ।
अरौरुचद्वागसजालं औविद्याया क्रमोत्तमम् ।
न्यामकार्ये द्विचितं चतुर्थीदद्यात्कं विति ।
निजात्मानन्दयोगीन्द्रजाते सिंहावलोकनम् ।
शान्तिके पौष्टिके चैव कुर्यादद्यात्कं बुधः ॥

73B, गुरुदेवात्मनामैक्यं सदिद्यातिविश्वासदः ।
अरौरुचद्विजानन्दः औप्रासादपराक्रमम् ॥
सच्चप्रकाशगुरुपादयुगप्रपदः
ओमस्तिकार्जुन इति प्रथितो निजात्मा ।
ओमलक्ष्माणांवर्महोदधिमुखमथिता
सम्प्राप्तरुपयदतौवर्महोद्देषोदाम् ।
निजात्मानन्दसम्मोक्षा पराप्रासादपहतिः ।
मद्वाषोदान्यासयुता जयतो शाश्वतौः समाः ॥

6352.

8541. *Kramottama.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 96. Lines, 10. Extent in shlokas, 1,800. Character, Nāgara. Appearance, old. Incomplete (?).

Occasionally the present MS seems to represent an abridged version of the text as found in the previous MS. The second colophon of the previous MS is absent here though the topics, dealt with in the section containing it, come to an end on Fol. 49A. The third chapter is here wrongly put as chapter 1 in the colophon on Fol. 69B. Portions following this colophon do not agree with similar portions in the previous MS. These portions in the present MS deal with various types of *nyāsa*, e.g. *sadādhūra-vidyānyāsa*, *caraṇādīnyāsa*, etc. Some additional verses are found at the beginning of the present MS which agree with those occurring in the MSS described in L. VII. 2261 and Bik. No. 1335. A verse at the end of the colophon of chapter 3 (Fol. 69B), which is also found in L. VII. 2261, gives the date of composition of the work:—

ओमुखान्दे घके वाग्-चिवेदश्चित्तिर्मिते ।

याच्यायने सिते मार्गे गुरावेकादशोदिने ॥

Additional verses at the beginning of the MS:—

ओश्चिवाय नमः ।

श्चिव [अ]दौ गुरुः प्रोक्तस्तमादिष्टः प्रजापतिः

ततो ब्रह्मा विश्वस्त ततः प्रक्तिः परापरः ॥ १ ॥

वासः शुक्रो गौडपादो गोविन्दाख्यो गुरुः परः ।

ततः और्णकराचार्यो विश्वरूपाचार्यं एव च ॥ २ ॥

ततो बोधवनाचार्यः ततो ज्ञानवनाचार्यः ।

ज्ञानोन्नमश्चिवः पक्षात् ततो ज्ञानगिरिः स्मृतः ॥ ३ ॥

ततः सिंहगिरिः पच्चात् हशस्त्रौर्थसंज्ञितः ।
 ततो द्विसिंहतीर्थेच विद्यालोर्थशिवस्तथा ॥ ४ ॥
 भास्त्रौर्थनामा च विद्याशत्यगिरिः परः ।
 ततः श्रीमलयानन्दः देवतीर्थभस्त्रौर्थ ॥ ५ ॥
 यादवेन्द्रसरस्त्वयः परं कथासरस्त्रौर्थ ।
 ततः श्रीमद्गुरुः प्रोक्तः श्रीद्विसिंहसरस्त्रौर्थ ॥ ६ ॥
 ततस्तु श्रीगुरुक्षेष्ठो माधवेन्द्रसरस्त्रौर्थ ।
 मञ्जिकाल्युनयोगोन्नस्त्रौर्थापमीरवः ॥ ७ ॥
 ततः श्रीरामदेवास्त्रौर्थः शिवः श्रीगुरुरूपष्टकः ।
 दायदेवयतिः पच्चात् त्रिगदानन्दसंज्ञितः ॥ ८ ॥
 श्रीमद्गङ्गाधरानन्दनाथः स्यात्तदनन्तरं ।
 एते वै गुरुवः प्रोक्ताः शिवादिस्त्रौर्थगुरुक्रमात् ॥ ९ ॥

Rāmānanda.

6353.

10155. दत्तार्चनचन्द्रिका । *Dattārcanacandrikā*.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1-75. Lines, 7. Extent in slokas, 875. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

The present MS is stated to contain three chapters of the work, a MS of which is in the Adyar Library (*Cat. Cat.*, III. 53). Colophons of the chapters are not found here. This and the following two works lay down the procedure of the worship of Tripurā.

Beginning :—

श्रीगमोशाय नमः । श्रीगुरुर्चरणकमलेभ्यो नमः ।
 श्रीब्राह्मे मुहूर्ते चोत्याय ब्रह्मान्वस्यवेतसहस्रदलकमलकगिँकायां
 अकथासनोपविष्टं वामाइगतरक्षविमर्शकिञ्चित्पुतं श्रेतवस्त्राभरणा-

माल्यानुलेपनं ज्ञानसुदितं चिनेव चन्द्रकान्तिसमद्युतिं अटिलकपिल-
जटाजृटं सुप्रसवशान्तं शिवरूपिणं ओमुरं ध्यात्वा तचसगारविन्द-
युगलविगलिताभृतधाराभिः खदेहं परिषुरं विभाव्य प्रणवचितार-
मूलविद्यादिन[१] नित्यविद्यान्ते हंसः शिवः सोऽस्मैस्त्रूपनिरूपणहेतवं
खगुरवे नमः ओमुरपादुको पूजयामि इति मानसोपचारैः
पञ्चतन्माचैर्थथाविधि संपूज्य गुरुक्तोर्चं पठेत् ।

End :—

कृषपक्षे चित्रादिकामेश्वर्यान्तं विलोमेन प्रत्यहसेकैकं जपद्वाराणां
जपेत् । तिथिरुद्धो तु एकां नित्यां दिवद्वये जपेत् । तिथिरुद्धे तु
नित्याहयसेकम्भिन् दिने जपेत् एवः प्राणाचामादिन्द्यासान्तं कृत्वा
ध्यात्वा गुह्याति । जपं देव्ये समर्थं ।

Last Colophon :—

इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्यद्वानन्दसरसतीभगवत्पूज्य-
पादशिव्याचार्योरामानन्दकृतौ इतार्बैतन्त्रिकायां नित्यकर्माचु-
षानविधिपरिच्छेदवचनं संपूर्णम् ।

Sāhib Kaulānandanātha.

6354.

6021. श्रौविद्यानित्यपूजापद्धतिः । *Śrividyaṇītyapūjā.
paddhati.*

Substance, country-made paper. 7×4½ inches. Folia, 245. Lines, 2.
Extent in Stolas, 2,700. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Beginning :—

ओमुरवे शिवाय उँ नमः । उँ गोप्याय नमः । ओः उँ ।

ओमैरव उवाच ।

उँ लघुना पद्मति वशे श्रौविद्यार्चनसंयुताम् ।

गदापद्यामयौ गोप्या सकलागमनिच्छिताम् ।

प्रात्यङ्गुवामकृत्वा तु यो देवो भक्तितोऽर्धवेद् ।
तस्य पूजा तु विफला घौचहौना यथा क्रिया ।

End :—

महामाहेश्वराचार्यैः साहित्यकौलाभिधायमे ।
अवतीर्णैः समालोक्य नुरितन्त्राग्नि ग्रस्तिः ।
नाविक्षणातिविस्तारा सेषा पञ्चतिरथितैः ।
अनुयाश्वजनैः श्रीमच्छ्रीविद्यावा विनिर्मिता ।

Colophon :—

इति श्रीमच्छ्रीमहामाहेश्वराचार्यवर्यसाहित्यकौलानन्दगाथ-
श्रीपादुकाविहिता श्रीविद्याभिक्षपूजापञ्चतिः सम्पूर्णा ।

Post-colophon Statement :—

काशाभट्टस्य पठनार्थम् ।

Kāśinātha.

6355.

6530. चिपुरसुन्दर्यर्चनक्रमः । *Tripurasundaryarcanakrama.*

Substance, country-made paper. 9½ × 6 inches. Folio, 26. Lines, 11. Extent in slokas, 520. Characters, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Beginning :—

ओगणेश्वाय नमः । श्रीदक्षिणामूर्तिमुख्यो नमः ।
अनेकशक्तिसंवातप्रकाशलक्ष्मौ + + ।
मुद्रसंविभयः पायात् श्रीशम्भुः पहसुमध्यः ॥
अगादायाखिलाद्याय मायिने गतमायिने ।
अरूपाय सरूपाय इक्षिणामूर्तये नमः ।
नत्या श्रीप्रह्लादाचार्यवर्षसामोहङ्कारयम् ।
काश्मौनायः प्रत्युते संहितोक्तार्चनक्रमम् ।

प्रातरत्याय शिरसि संकरेत् पद्ममुच्चलम् ।
कर्पेशाभं करेत्तच औगुणं निजरूपिणम् ।

End :—

व्यतिदिव्यस्य उपचारासम्बवे तु ।
आत्माथवा चक्रराजं मनपूजासमन्वितः ।
जपारम्भं सुधोः कुर्यान्महापातकहा भवेदिति ॥
मनसोऽपि नेत्त्वल्लाभारेऽग्न्यौ तु (तु) ।
मामर्चयतु वा मा वा(ना) विद्यां जपतु वा न वा ।
कोर्त्तव्यामसाहस्र(१)मदो मत्प्रोतये सदेति ॥
विहितकेवलसहस्रामणाठं कुर्यादिति संक्षेपः ।

Colophon :—

इति श्रीमद्भूपनामकजयरामभट्टसुतवारागसौगम्भेसम्भव-
काश्चोनाथविश्चितं ब्रौदक्षिणामूर्तिसंहितोऽस्ति श्रीमहात्रिपुर-
सन्दर्यर्चनक्रमं समाप्तम् ।

Pūrṇānanda.

6356.

122. श्रीतत्त्वचिन्तामणौ पट्चक्रनिरूपणम् ।

Satcakranirūpaṇa from the Śrītattvacintāmaṇi.

Substance, country-made paper. $15\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 6. Lines, 7. Extent in stoloss, 150. Character, Bengali. Date, Saka 1765. Appearance, tolerable. Complete.

This constitutes the sixth chapter of the *Śrītattvacintāmaṇi* (Calcutta Sanskrit Series, No. XIX—Calcutta, 1936) though only a few of the MSS described here record this fact. There exists some controversy with regard to its origin. According to one commentator this work

forms part of the *Kaivalyakalikātāntra*, while according to some MSS it is a commentary by Pūrnānanda on the *Virupāksapañcāśikā* of Virupākṣanātha (Hultzsch—*Reports on Sanskrit MSS in Southern India*, No. I, Madras, 1895). Some MSS attribute it to Brahmānanda. The present MS and the following one refer to it as *Satcakrabhedā*.

Post-colophon Statement :—

ग्रन्थाव्या १७६५ लिखितं फालमुग्नस्य छतोर्थदिवसोया ।

6357.

2892. *Satcakranirūpana* from the *Śrītattvacintāmaṇi*.

Substance, country-made yellow paper. $17 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 8. Lines, 5. Extent in slokas, 150. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

The following additional verse is found in this MS after the concluding verse of the work :—

पूर्णनन्दगिरिगिरौन्द्रतनयापादाम्बुजाद्विष्टतं
सारात्सामतरं निगच्च तरसा योगार्थ + + + + ।
ब्रह्मानन्दगिरौन्द्रपादपदवौमाचाय ग्रन्थत् चितौ
सोद्धान्तसुधाभिलाष्टलसतो संकल्पसंभिष्ठते ॥

6358.

3164. *Satcakranirūpana* from the *Śrītattvacintāmaṇi*.

Substance, country-made paper. 15×3 inches. Folia, 10. Lines, 4. Extent in slokas, 150. Character, Bengali. Date, Salca 1764. Appearance, fresh. Complete.

The colophons in the present MS and the following one refer to the work as the sixth chapter of the *Śrītattvacintāmaṇi* and call it *yogavivarana*.

Post-colophon Statement :—

समाप्ताचार्य यज्ञ इति ।

प्रकृ १७६४ ईं मुहूः ईं परमदेवताये नमः ।

6359.

4682. *Saṭcakranirūpaṇa from the Śrītattvacintāmaṇi.*

Substance, country-made yellow paper. $16 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 7. Lines, 6. Extent in ślokas, 150. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

6360.

6602. *Saṭcakranirūpaṇa from the Śrītattvacintāmaṇi.*

Substance, country-made paper. $16 \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 6, marked 115–120. Lines, 5. Extent in ślokas, 150. Character, Bengali. Date, Saka 1640. Appearance, fresh. Complete.

The colophons in the present MS as also in a MS in the old collection (I.G. 7) attribute the work to Brahmānanda and call it *Saṭcakrakrama* :—

इति श्रीब्रह्मानन्दगिरिज्ञातः षट्चक्रक्रमः समाप्तः ।

Post-colophon Statement :—

श्रीश्रीब्रह्मानन्दाभ्याम् नमः ।

प्रकालदा: १६४० ।

6361.

10661. *Saṭcakranirūpaṇa from the Śrītattvacintāmaṇi.*

Substance, country-made paper. $15 \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 3. Lines, 9. Extent in ślokas, 150. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Complete.

The colophon of the present MS refers to the work as *yogaprakaraṇa*.

6362.

195. *Commentary on the Satcakranirūpaṇa by Rāmavallabha.*

Substance, country-made paper. $19 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 12. Lines, 11. Extent in ślokas, 500. Character, Bengali. Date, Śaka 1717. Appearance, fresh. Complete.

The present MS has been described in L. I. 452. Another MS has been described in HPR. I. 385. According to the last colophon the commentator was an inhabitant of Vatsapura or Arunatpura in Candradvīpa.

Post-colophon Statement :—

ग्रन्थान्वयः १७१७ माघः ।

6363.

3163. *Commentary on the Satcakranirūpaṇa by Rāmavallabha.*

Substance, country-made yellow paper. $15\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia, 30. Lines, 4. Extent in ślokas, 500. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

6364.

3390. *Commentary on the Satcakranirūpaṇa by Rāmavallabha.*

Substance, country-made yellow paper. 19×4 inches. Folia, 9. Lines, 10. Extent in ślokas, 500. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

6365.

208. *Commentary on the Satcakranirūpaṇa by Saṅkara.*

Substance, mill-made paper. 17×6 inches. Folia, 10. Lines, 8-11. Extent in ślokas, 330. Character, Bengali. Appearance, old. Complete.

The present MS is described in L. I. 428. The author is clearly different from the great Śaṅkarācārya who is referred to in the work as follows (Fol. 4A):—

अतरं व अमोजमग्निदर्शनात् कमपि मणिपुरे इति ग्रहर-
चार्येण्ठोकस्य महाधीरेवत्र चानुपपत्तिः ।

It also refers to Puṣpadanta (Fol. 8A) and *Trikāndasēṣa* (Fol. 2A). This commentary has been published in the edition of the *Śaṅcakranirūpaṇa* of Arthur Avalon (Calcutta, 1913).

After the colophon definitions of a *vīra* are quoted from the *Kulasāra* and *Mundamālātantra*.

6366.

2847. *Commentary on the Śaṅcakranirūpaṇa*.

Substance, country-made paper. $17 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 10. Character, Bengali. In Tripāṭha form. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS contains the text up to half of verse 50 and an anonymous commentary up to verse 41.

Another copy of the commentary is preserved in a MS belonging to the old collection (L. G. 7).

Beginning of the commentary :—

प्रणव्यं गुणपादाङ्गाङ्गमहन्तसाधनम् ।
षट्चक्रदीपिकाटोका तम्यते नाथदेष्टः ॥
अथ ग्रन्थो महालपूर्वकालानन्तर्यामिः ।

6367.

4706B. *Commentary on the Śaṅcakranirūpaṇa by Nandarāma*.

Substance, country-made yellow paper. $13\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1-21A. Lines, 8. Extent in ślokas, 432. Character, Bengali. Appearance, old. Complete.

The present MS contains the text (Fol. 1-7B) and a commentary (Fol. 7B-21A) by Nandarāma whose title is given in another MS as Tarkavāgiśa (HPR. I. 381). One more MS of the commentary is noticed in VSP. (p. 66).

Beginning of the commentary:—

प्रथम्युचिद्धेसविष्टुरदृग्डमयडनं ।
गजेन्द्रवदम् गौमि शुणातायावपगितम् ।
हरिवस्त्रभरायस्य रहस्यानहेतवे ।
बीनन्दरामः कुक्ते षट्चक्रक्रमदौपनीम् ॥

Viśvanātha.

6368.

210. *Commentary on the Kaivalyakalikātantra.*

Substance, mill-made paper. Folia, 18 (with two Fol. marked 15). $15\frac{1}{2} \times 4$ inches. Lines, 9. Extent in ślokas, 468. Date, S.E. 1727. Appearance, old. Complete.

The present MS has been described in L. I. 429. This, it is stated, contains the commentary on chapter II of the *Kaivalyakalikātantra* which seems to have a close connection, if not thorough agreement, with the *Satcakranirūpana* of Pūrṇānanda. The commentary which is styled *Satcakravīrti* has been published in the *Tantrik Texts* (Vol. II, pp. 109-39,—Calcutta, 1913).

Anonymous.

6369.

10498. बालादित्यः । *Bälāditya.*

Substance, country-made paper. Folia, 93. $6\frac{1}{2} \times 4$ inches. Lines, 7. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

This as well as the remaining works in this section describe the procedure, in full or in part, of the worship of Tripurā in her different aspects. The MS runs from the beginning up to a portion of chapter IX.

Beginning :—

श्रीगुरगणेभाष्यो नमः ।
प्रणिपत्त्वं महेश्वरे गुरुं कृतनाथं गणानायमन्विकाम् ।
वित्तो[मि] शिवागमोऽनुसं जननि त्वत्पदपूजनकामम् ॥
तचादौ मन्त्रोद्धारः ।
श्रीचानामांवे ।
सर्वस्वरं समुच्चार्ये विन्दुनादकलान्वितं ।
सरान्तं प्रथिवौसंसं तृष्णस्वरविभूषितम् ।
विन्दुनादकलाकान्तं सर्गवान् भट्टशुभ्ययः ।
शास्त्रस्वरसमोपेतो विद्येयं व्यक्तारो प्रिवे ।
सर्वस्वर ऐकारः । विन्दुरनुस्वारः ।

Colophons of the different chapters :—

7A, इति बालादित्ये प्रथमो मयूखः; 13A, द्वितीयो मयूखः;
22B, द्वितीयो मयूखः; 34B, न्यासनिरूपणं चतुर्थो मयूखः; 50A, पञ्चमो
मयूखः; 62A, षष्ठी भक्तो मयूखः; 71A, सप्तमो मयूखः; 80B, अष्टमो
मयूखः।

The ninth chapter contains a *stotra* attributed to one Hariprasāda.

6370.

2699. बालार्चनपद्धतिः । *Bälärcaṇapaddhati*.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{4} \times 4$ inches. Folia, 23. Lines, 10.
Extent in slokas, 450. Character, Nāgara. Appearance, old and soiled.
Complete.

Beginning :—

श्रीवालाचिपुरसुन्दर्यै नमः ।
तत्र श्रीमत्साधकेन्द्रो ब्राह्मे मुहूर्ते चोत्याय स्वप्निरसि सहस-
दलकर्णीकान्तः खगुरं धावेत् ।

यथा ।

शुद्धस्तिकसङ्गां शुद्धचौमविशजितम् ।
गन्धानुलेपनं ग्रान्तं वराभयकराम्बुजम् ।
वामोरणक्रिसंयुक्तं धत्ताशकलेवरम् ।
एवं खगुरदेवता धावेत् ।

The deity is described (Fol. 4B of the present and 22A of the previous MS):—

रक्ताम्बोधिस्थपोतोऽसदसशासरोजाधिरुदा कराम्बे:
पाण्यं कोदखमिच्छूद्धवमधिकगृहं चाङ्गां पञ्च वाकान् ।
विभागाल्लकृकपालं चिनयनलसिता पौनवद्योद्वाष्टा
देवौ वालार्कवर्णा भवतु शुभकरौ प्रामाण्यक्तिः परा नः ॥

Colophons :—

3A, इति वालिकार्चनपद्धतौ प्रथमकारकः; 23B, इति वालार्चनपद्धतिः
समाप्ता ।

6371.

3231. महाचिपुरसुन्दरौपूजापद्धतिः । *Mahātripura-sundarīpūjāpaddhati.*

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 41. Lines, 8.
Extent in stolas, 500. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

Beginning :—

ब्राह्मे मुहूर्ते उत्याय स्वप्निरसि सहस्रदलकमले श्रीगुरुचरणाम-
विन्दयुगं धात्वा गुरुलोचं पठेत् ।

Description of the deity (Fol. 2B and 10A):—

कोहितां लकितां वाकाचापपाश्वल्लोन् करैः ।

दधानां कामराजाद्वे यन्तितां सुदितां सरेत् ।

End :—

तपच्छिदं तपच्छिदं चच्छिदं पूजने मम ।

चच्छिदमस्तु तत् सर्वे भास्त्रस्य प्रसादतः ॥

इति पार्थ्यं पूर्वोक्तं गुरुस्तोत्रं पठित्वा छतोयकूटेन निष्ठालिं
गृह्णोत्वा हितोयकूटेन शिरसि छत्वा सम्पूर्णमूलमन्तेगा चरणाम्बृतं
प्राप्त्वा यथासुखं विहरेत् ।

Colophon :—

इति श्रीमहाचिपुरसन्दर्भीपूजापद्धतिः ।

6372.

8545. [चिपुरापूजापद्धतिः । *Tripurāpūjāpaddhati.*]

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 1–80. Lines, 10.
Extent in ślokas, 1,500. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

This contains, besides the description of the details of the worship of the deity, a number of hymns, etc., stated to belong to different Tantras, e.g., *Saubhāgyakavaca* from chapter 33 of the *Vāmakeśvaratantra* (Fol. 51A–55A), *Annapūrṇeśvarīpañcāśikākalparvalli* from the *Rudrayāmala* (Fol. 55A–59A) and *Rājarājeśvarīdhyanā* from the *Rudra-yāmala* (Fol. 76B–80B).

6373.

11278. सुन्दरीपूजाप्रक्रमः । *Sundari pūjāprakrama.*

Substance, country-made paper. 10×3½ inches. Folia, 7–156. Lines,
8. Extent in ślokas, 3,000. Character, Newari. Appearance, fresh.
Incomplete.

The description of the pūjā proper which comes to an end in Fol. 104B is followed by *homa* (Fol. 106A–113A), *dūtiyajana* (Fol. 113B–118A), *Saubhāgyakavaca* belonging to the *Vāmakeśvaratantra* (Fol. 118B–121B) and *Tripurā-sundarīstava* belonging to the *Rudrayāmala* (Fol. 121B–129A).

Fol. 130–156 contain the text of the *Parātantra* (5953 above) which covers the first three sections with a portion of the fourth.

The name is taken from the colophon occurring in Fol. 104B:—

Fol. 104B, इति कुलार्गांवे श्रीसुन्दरोपूजाप्रकामः समाप्तः ।

6374.

3287. सुन्दरीचरणपूजनपद्धतिः । Sundarīcarana-pūjanapaddhati.

Substance, country-made paper, 10×5 inches. Folia, 4. Lines, 17 to 20. Extent in ślokas, 232. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1836. Appearance, discoloured. Complete.

This is a manual for the worship of Tripurā which is based on the *Parasurāmakalpasūtra* (G.O.S. Series, pp. 100–215) the very wording of which is occasionally quoted here as will be clear from the extracts quoted from the beginning and end of it.

Beginning:—

श्रीसुन्दर ।

ब्राह्मे मुहूर्ते उत्थाय ब्राह्मणो सुक्ष्मायः पापविलोपाय पर-
श्वरूपं श्रीगुरुभिमूर्त्यम् मूलाधारादिविश्विलपर्यन्तं तदित-

कोटिकडारो चरणतस्यादिनमग्निकिरणोच्चलो मूलसंविदं ध्यात्वा
तदभिमनिहतकम्भलज्ञातः मूलविद्यो दश्वारमात्रपर्यं विशिष्टिगम्भयं
मुक्तमग्नम् चो दन्तधावनद्वालनकर्मना खागकम्भग्नि चिः सक्षिका-
श्लोन मूलाभिमनितान् मुक्तिं दश्वा च्यात्मविद्याश्चिवैः तत्त्वे-
स्त्रिमादभिमनिता आपः पौत्रा तेजेव चिप्रसन्दर्शो औ०
चिः सन्ताप्यं अनेनैवाक्तानं संप्रोक्ष्य तदभिमनितवासनो परिधाव
ङ्गो झौं के हंसः मार्त्त्वाभैरवाय प्रकाशप्रक्लिनिहिताय खाइति
चिः सविचे दत्तार्थः तन्महालमध्ये नवयोनिचक्षमसुचिन्त्य सुन्दरौ
कलयित्वा रें चिप्रसन्दर्शो विद्वहे ज्ञौ पौठकाभिनि घोमहि
सौः तमः ज्ञौमे प्रचोदयात् ।

End :—

प्रदद्विशानमस्तारादिभिः सन्दर्शौ सन्तोषं । तदरूपिणीमेको
कुमारोमाङ्गय । कुमा[रौ] सर्वोपचारैरुपचर्यं पंचकेन संताप्य ।
शिष्टैः सार्जं चिदग्नौ इविःश्रेष्ठं जला खेतरौ वज्ञा चमकेति
विशृङ्ग्य । तां च्यात्मनि संयोज्य परमावन्दमनाः सुखं चरेत्
इति शिवं ।

Colophon :—

इति श्रीसुन्दरोचरणपूजनपञ्चतः कल्पसूचोक्ता समाप्ता ।

Post-colophon Statement :—

यादृशं एकाकं दृढ़ा तादृशं लिखितं मवा । इदं शुद्ध-
मनुष्डं वा भम दोषो न दौयते । तैलादृश्चेद अलादृ रक्षेश्चेत्
शिष्टिक्षेपं धनात् । मूर्खेष्वेन दातव्यं एवं वदति एकाकं । भग्न-
प्रक्लकटीयोवं वज्ञसुषिरघोमुखं । कर्येन लिखितं यथं यदेन
परिपालयेत् । चैत्र शुक्ल ११ भानुते संवत् १८६६ खार्यं परार्थं
च । ओ । ओ । ओ । ओ ।

6375.

11298. महात्रिपुरसुन्दरौसिद्धिविद्यायुताक्षरौमन्त्रः ।
Mahātripurasundarisiddhivid्यायुताक्षरामन्त्रः.

Substance, country-made paper. $8 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 17. Lines, 8-10.
 Extent in Alokas, 313. Character, Newari. Appearance, old. Complete.

This contains a *mantra* of the deity in 10,000 syllables.

Beginning :—

ॐ अस्य श्रीमहाराजराजेन्द्र्ययुताक्षरौसिद्धिमालामन्त्रस्य
 महोद्गुप्तभैरव ऋषिः गायत्र्यामनुष्टुप्जगतौशक्तरौति कन्दासि
 श्रीमहाराजोद्गुप्तराजराजेन्द्ररौ देवता सकलपुरुषार्थसिद्धार्थे महा-
 निर्वाणमोक्षप्राप्तर्थे जपे विनियोगः ।

Colophon :—

इति श्रीरक्तवौशराकल्पे श्रीगौलकरणठनाचावतारे श्रीमहात्रिपुर-
 सुन्दरीः सिद्धिविद्यायुताक्षरौ समाप्ता ।

6376.

10222. षोढान्यासः । *Sodhānyāsa.*

Substance, country-made paper. 13×5 inches. Folia, 4. Lines, 12, 14. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete.

This gives a description of *Sodhānyāsa* (*ganeśa°*, *graha°*, *nakṣatra°*, *yogini°*, *rāśi°* and *pīṭha-nyāsa*) in connection with the worship of Tripurā. This is prefaced by a description of the *mātrikānyāsa*. Extracts from the *Jñānārṇava* (Fol. 1B, 2B, 3A, 3B, 4A) and *Tārārṇava* (Fol. 3B) are quoted in support of the details of the procedure described.

Beginning :—

ॐ नमः परदेवतायै ।

अथ चिपुरसुन्दर्याः घोटान्यासो यथा ।

आदौ केवलं माटकां कुर्यात् । यथा । अस्य माटकामन्त्रस्य
ब्रह्मचर्यिगायत्रोऽन्दो माटकासरस्तौ देवता हक्को बौजं स्वरः
प्रतिमाटकामन्त्रकौलकं माटकान्यासे विनियोगः ।

6377.

2719. महाषोडान्यासः । *Mahāṣodhānyāsa.*

Substance, country-made paper. 9 × 3½ inches. Folia, 10. Lines, 10.
Extent in stokas, 180. Character, Nāgara. Complete.

This speaks of the *Mahāṣodhānyāsa* of Śrīvidyā, which includes *vyāpaka*°, *bhuvana*°, *mūrti*°, *mantra*°, *daivata*° and *mātara-nyāsa*.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ श्रीगणौ इन्द्रे वायग्नौ नमः श्रीमहाचिपुरसुन्दर्यार्थे नमः

श्रीगुरवे नमः परप्राप्तवे नमः ।

इन्द्रसुन्दर उत्तराच ।

अवश्यकादिषोडान्यासान्तं महाषोडान्यासं कुर्यात् । तथाच ।

अस्य श्रीप्राप्ताप्राप्तादपराप्राप्तामन्त्रस्य शिरसि परमग्रन्थर्कृष्णिः जलाटे
अथक्षणायत्रोऽन्दः चिल्हायां सर्वमन्त्रेष्टरौ पराप्राप्ता देवता हुदये
हस्तां सहौ बौजं कठिमूले हस्तौ सहौ शक्तिः जान्दो हस्तं सहौ कौलं
पादयोः मम श्रीप्राप्तादपराप्राप्ताप्राप्तादमन्त्रेष्टरौप्रसिद्धार्थे जपे
विनियोगः ।

End :—

त्रिपुरास्ते ज्ञौ ओ सू इसोः म्योः अवां ५० । माषकामुचार्य
सकलमात्रपाल्ये वा देहे ओपादुकेभ्यो नमः ।
इति मात्रन्यासः ।

Colophon :—

इति महाधोकान्यासः ।

6378.

10395. नाभिविद्या । *Nābhividyā.*

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 12. Lines, 9.
Extent in slokas, 120. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

The work gives the text of the *mantra* of Tripurasundari called the *nābhividyā* and describes the procedure for its muttering.

Beginning :—

अनेकपुरुषैः संप्राण्य ओविद्यां घोडशाक्षरौ ।
यदुचारणामाचेगा पापसहः प्रलौयते ॥
अथ नाभिविद्याप्रारम्भः ।

अगम्य उवाच ।

इयग्रौव इयासिन्दौ सर्वज्ञास्त्रविशारद ।
केन प्राप्नोति नियतमाक्षमानमन्त्रवृत्तम् ॥
केन संप्राप्नुयामोक्षमानन्दसंभृतम् ।
तन्मे ब्रुचि पराग्रस्त्रिविषये ग्रास्त्रगोचरे ॥

इयग्रौव उवाच ।

अगम्य मुनिशार्दूल पट्टगु वच्यामि सादरम् ।
शिवाशिवरहस्यं च गोपनीयं महामुने ॥

रहस्यमपि यदत्थे देवं साक्षात्किरोदितम् ।
 एकान्ते रहस्यं प्राप्तौ कैलासभिखरे शुभे ॥

 सचिदानन्दमहीतं उमा प्रोवाच सादरम् ।
 गत्वा स्तुत्या विजैकायदृष्ट्या तुष्ट्या विलोकितुं ॥

श्रीव उवाच ।

इत्यु देवि प्रवक्ष्यामि रहस्यं यदत्थोधुमा ।
 गोपनीयं प्रथमेन पूर्णाङ्गतामयं परम् ॥
 परापरमयं भेदं मन्त्रं चैलोक्यदुर्लभम् ।
 नाभिविद्याक्षकं दिव्यं बट्चिंश्चतत्त्वसङ्कृकम् ॥
 मालकानाथबालाभियुवत्या परया सह ।
 चत्वारिंश्चत्तमन्त्यकाभिरास्या नाभिरितौरिता ॥
 पिकाशुब्रवलयुम्मं कम्बुका व्यन्वकाभा
 वलशुपिकायुम्मं राजविद्यास्तनाभा ।
 नृपतियुगवतंसा मालकानाथबाला
 परयुवतिसमेता पातु मां नाभिविद्या ॥
 अथ नाभिविद्योऽन्नारः ॥ ऊँ रे॑ छ्रो॑ ...

End :—

ओमतपच्छदप्ताक्षर्या लक्ष्माकृत्या तु यत्पालम् ।
 नाभिविद्या सङ्कृतं चक्रा तत्पाले लभते भग्नम् ॥

 ओविदे परिपूर्णश्वरुचिते विन्दुचिकोणस्थिते
 वाग्मीशेश्वरमहेश्वरत्वरमो भवेत् शिवाकाशके ।
 कामाद्वौ करवारसार्गवमयौ कामेवराहस्तिनो
 काच्छित् चिन्मयकामकोटिनिलयौ ओवच्छविद्या भजे ॥
 ओचिदन्वरमहानठाय नमः ॥

6379.

5903. ललितार्चनपद्धतिः । Lalitārcanapaddhati.

Substance, country-made paper. $9 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 34. Lines, 11. Extent in slokas, 750. Character, Nāgara. Date, Samvat 1875. Appearance, old and discoloured. Complete.

A very long description of the deity is given in Fol. 10A-11A.

Beginning:—

ओगोशाय नमः ।

ॐ । प्रश्नप्राङ्मनेकदेशे प्रवक्ष्युत्त्वा आजानुपादावामणिव[स्व] प्रकाल्याचम्भ र्त्वा विवरतत्त्वाधिपाय स्वाहा स्तौ विवरतत्त्वाधिपाय स्वाहा श्वौः श्विवतत्त्वाधिपाय स्वाहा र्त्वा स्तौ स्तौ सर्वतत्त्वाधिपाय स्वाहा ।

End:—

पठित्वेति गुरोधर्थानं कुर्वद्वेव यथासुखम् ।
विहरेदिति सम्पोक्ता ललितार्चनपद्धतिः ॥
भूमिकन्दः श्विवो माधा ग्रक्तिः क्षणाध्वमादनौ ।
अर्जुचन्त्रस्य बिन्दुस्य नवार्णो मेहरक्षयते ।
लसहइरकलम् । ओरस्तु ।

Post-colophon Statement:—

ओगुहदेवार्पणमस्तु । संवत् १८७५ मिति वैशाख वद्य ८
मङ्गले ओगुहपत्त्वपनामकविश्वनाथेन लिखितम् । ॐ तत्सत् ।

6380.

5811. ललितापरिशिष्टम् । Lalitāpariśiṣṭa.

Substance, country-made paper. $9 \times 3\frac{1}{4}$ inches. Folia, 16. Lines, 9. Extent in slokas, 300. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

This appears to form part of a work called *Lalitā-pariśiṣṭa*. It contains several *mantras* of Tripurā with an indication of the benefits accruing from their application. The names of the *mantras* are मिथुनसुद्धमाला[मन्त्र], मिथुनमो०, मिथुनस्वाहा०, मिथुनतर्पण० and मिथुनञ्जय०.

Beginning :—

अस्य श्रीमिथुनसुद्धमालामन्त्रस्य अहम्द्वारतत्त्वाधिष्ठायौ तद्वादित्य ऋषिः अश्वीचन्द्रः सात्त्विकज्ञीद्वारभद्रारकपीठस्थितहिंस्य-
मलिताभूषिताङ्गो हृदयेन्द्रकमित्यसभद्रारको देवता सर्वसमोहन-
सिङ्गो विनियोगः ।

अस्मिके तव भक्तानामवलोकनसाचतः ।

किंकर्त्त्वविमुदाः स्युर्नैश्चारौनृपादयः ॥

ऐं झौं श्रौं औं औं नमस्त्विष्टुन्दरि चित्पुरसुन्दरहृदयदेवि
हृदयदेव शिरोदेवि शिरोदेव शिखादेवि शिखादेव ।

End :—

लकिताभक्तियुक्तानां भोगमोद्दैककारणम् ।

मालामन्त्रैरभीमित्तु मन्त्रिता भूतिपोसवः ॥

चिह्ना भूताभिभूतानां मुध्मि भूतविनाशनम् ।

ज्वरिणो च ज्वरा यान्ति नाशं पातकिनामपि ॥

असाध्यरोगयक्तानां रोगा यान्ति परिक्षयम् ।

एतन्मन्त्रितोवेन भस्मना वा समुत्क्षयात् ॥

पठित्वा हस्तस्यश्राद्धां नात्र कार्या विचारणा ।

सप्ताष्टसंख्यामालाभिर्मन्त्रयित्वा घटोदकम् ॥

सप्ताष्टं सेचनं कुर्याद्बन्धा पुच्छतौ भवेत् ॥

Colophon :—

इति लकितापरिशिष्टे पञ्चदशमालाः समाप्ताः ।

6381.

46. उपाङ्गललितापूजनम् । *Upāṅgalalitāpūjana.*

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 26. Lines, 7. Extent in slokas, 300. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

The present MS has been described in L. II. 709. It describes the worship of the deity in connection with a *vrata* in her honour performed by the southerners on the fifth day of the bright fortnight of the month of Āsvina. The *vrata* is described in detail in the *Vratārka* of Śāṅkara-bhaṭṭa (Calcutta, Samvat 1914, pp. 44ff) and the *Vratārāja* of Viśvanātha Daivajña (Bombay, Śaka 1789, pp. 67ff). A *kathā* of the *vrata*, stated to belong to the *Skandapurāṇa*, is given in the above-mentioned works as well as in a MS described in ASB. V. 3956. The details of worship as found in the present MS appear to be based on an *Upāṅgalalitākalpa*. These details generally agree with those in the printed works.

The deity is described as follows in the present MS (Fol. 4A):—

चन्द्राननो मित्रसुखौ स्तम्भोलहारा
 श्रेताम्बरा चिनयनो सगदा सखेटा ।
 पद्मासनो सनयनो भवतौ स्फुडानौ
 ध्यायामि चेतसि सदा ललिता प्रसन्ना ॥ १ ॥
 कर्पुरतटमुखारविन्दा माणिक्यमङ्गौरपदारविन्दा ।
 हालामदाधुर्गितलोचनां तां वालां भजे वालतमालनौलाम् ॥ २ ॥
 सुधाकराकारसकृतसुहितचन्द्रकान्तप्रभाम्
 प्रभाकरसिताम्बराम्बरधरां विपद्धौकरा ।
 समुद्रतपयोधरां तनुविमुक्तमुक्तावलौ
 वलीकवलितोदरां कलय चित्त वामोश्वरीम् ॥ ३ ॥

गते गुज्जाबौजावलिमपि च कर्मो ग्रिहिणिखाम्
 शिरोरक्षे वृत्तकमककदलौ मञ्जुलदलाम् ।
 भनुवामि चांसे धरमपश्यामो च दधतौ
 नितमे वहीलिं कुटिलकवरौ नौमि शवरौम् ॥ ४ ॥
 नौलकौषियवसनां हेमाभां कमलासनां ।
 भक्तानां वरदां निव्यं ललितां चिनयाम्यहम् ॥ ५ ॥

(4) BHUVANEŚVARI.

Vāsudeva.

6382.

4274. भुवनेशीप्रकाशः । *Bhuvaneśīprakāśa.*

Substance, palm-leaf. $14\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 97. Lines, 4. Extent in shlokas, 1,900. Character, Ujjīyā. Appearance, good. Incomplete.

The work deals with the details of the worship of Bhuvaneśvari.

Beginning:—

ओभवनेश्वर्ये नमः ।

भुवनेश्वरो नमस्कृत्य तत्प्रसादावलम्बनात् ।
 भुवनेश्वोप्रकाशो ऽयं वासुदेवेन रचते ।
 यस्याः प्रसादतोऽहं जातो विद्याटवीमिहः ।
 पश्चाधिकपश्चसमः ख्यातोऽहं वासुदेवास्यः ।
 विश्वान्नसददिनकरब्रह्मादिसैखपास्यमानाहुः ।
 मूलप्रकृतिं जगतो नियामादां महामायाम् ।
 ग्रासदहिमकरवदनां विकसितपश्चाभलोचने रम्याम् ।
 दशहसितानवपद्मो पाश्चात्यपश्चालिकरयुगलाम् ॥

अभयवरौ कर युगले दधतौं माला॒ं चतुर्सुक्तिराज्ञाम् ।
 हिमकरकिष्टोरमौलिं उद्धृताखदिशानितदोताम् ॥
 तुङ्गपयोधर युगला॒ं समस्तनेपश्चोभिसव्वीक्ष्मीम् ।
 अरुण-कुसुमैकभृथां परिदधतौमरणमस्वरमिमाम् ॥

...

भक्तैकवक्षौं सुवनेष्टौं तामहं वन्दे ।
 प्रगायाच मे दिशन्तं सव्वीगमसारसव्वस्तम् ।
 दौच्छामुरं प्रभावाच्चेष्टपिण्डवं सदा वन्दे ॥
 काष्ठोनाथरथो योऽभृत् प्रख्यातो धरणीतले ।
 तत्प्रबोधं भद्रादेवीमाहात्मप्रजो निसर्गशास्त्राभ्याम् ॥
 आलोच्चाममपुद्धं तस्याच्चेकार्गमन्तवरम् ।
 मूलौक्ष्यं च वक्षे तस्यास्तदिधानानि ॥
 तत्त्वादौ देवतामाहात्माम् ॥

Colophons and headings of the different chapters and sections :—

19A, इतिश्रीवासुदेवौचे भौवनेष्टोप्रकाशके ।
 एवत्त्वर्थाविधानात्म्यः प्रथमः पटलोऽगमत् ॥

काष्ठोनाथरथो योऽभृत् पावकः पृथिवौतले ।
 तस्मात् कुलप्रदौपो यः प्रकाशत्तस्य प्रोभताम् ॥

51B, इतिश्रीवासुदेवौचे भौवनेष्टोप्रकाशके ।
 तद्बृन्दानामिधानात्म्यो हितोयः पटलो गतः ॥

55B, ०यन्त्रनुद्दिविधानात्म्यकृतोयः पटलो गतः ॥

81A, अथ ग्रन्तकालपूआभिधौयते ; 88A, इति पूर्णाङ्गितिविधिः ; 88B,
 इति भद्राष्टमौनिर्गीयः ; 89A, इति भद्रानवमौनिर्गीयः ; 92B, इति चरणो-
 पाठफलम् ; 93A, इति भूवनेष्टव्यष्टकम् ।

Vaidyanātha.

6383.

5934. भुवनेश्वीकल्पलता । *Bhuvanesīkalpalatā*.

Substances, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 1-22 of which No. 10 is missing. Lines, 9-14. Character, Nāgara. Appearance, old and discoloured. Incomplete.

The work deals with the daily duties to be performed by a worshipper of Bhuvaneśvarī as also with the details of her worship. The MS runs up to a portion of the third chapter.

Beginning:—

ओगणेष्टाय नमः ।

ताडद्वाङ्गदशारककुलालसद्यैवेयकाद्वीरुतं
ब्रह्मोपेन्द्रमुखैः किरीटमणिभिर्नौराजिताद्विहयम् ।
पाप्रस्थापमथाङ्गां प्रस्तावं विभृत् करैर्भास्त्रैः
पाचाच्छां प्रस्तावतं सुखकरं रक्ताभद्रियं मृष्टः ।
भगवन्तं गुरुं नत्वा ओविद्याच्च गणाधिपम् ।
भुवनेश्वीकल्पलता वच्येऽहं प्रमिताच्चराम् ।

तत्र ओमात् साधकेन्द्रो ब्राह्मे सुहृत्ते उत्थाय राजिवासः परित्वज्य गुरुं
मरेत् ।

Colophons and headings of the different sections:—

- 13A, इति ओमत्पदवाक्यप्रसादापाशोगारावचमद्विरचितुमहादेवभद्रसुत-
वैद्यनाथभद्रविरचितायां सुवनेश्वरैकल्पलतायां प्रथमः स्तवकः । अथ पुरुषारगाम् ।
17B, द्वितीयः स्तवकः । 18A, अथ किञ्चिद्दैभित्तिकमुच्चते । 18B, इति
दमनपूजा । अथ प्रविचार्च । 19B, अथ काचिच्छारदी पूजा । 20A, अथ
कुमारौपूजा ; 21A, अथ किञ्चित् काम्यमुच्चते ; 21B, प्रसङ्गाद्वोमदव्यपरिमाण-
मुच्चते ; 22A, अथ मालासंखारः ; 22B, अथ हिन्दादिदोषशान्तयं
मन्त्राणां द्वासंखारा निरूप्यन्ते ।

Anonymous.

6384.

6447. [भुवनेश्वरौपञ्चाङ्गम् । Bhuvaneśvarīpañcāṅga.]

Substance, country-made paper. $11 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 28. Lines, 11. Extent in shlokas, 750. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

Beginnings and colophons of the different topics:—

I. Bhuvaneśvarīpatala:

Beginning:—

ओगलोशाय नमः ।
 अथ वच्छे जगद्भावौमधुना भुवनेश्वरीम् ।
 ब्रह्मादयोऽपि यां ज्ञात्वा लेभिरेष्यमुक्तिंताम् ॥
 हं बौद्धं इति प्रक्षिः ।
 गकुलौ(मि) ओभिमारुदो वामनेचार्द्दचन्नवान् ।
 बौद्धं तस्याः समाख्यातं सेवितं सिद्धिकांच्छिभिः ।

Colophon:—

6A, इति श्रीकृष्णामले तन्मे दण्डविद्यारहस्ये उमामहेश्वरसंवादे श्रीभुवनेश्वरौपटलं समाप्तम् ।

II. Bhuvaneśvarīpūjāpaddhati:

Beginning:—

ओईश्वर उवाच ।
 अथ वच्छे जगद्भावौमधुना भुवनेश्वरीम् ।
 ब्रह्मादयोऽपि यां ज्ञात्वा लेभिरेष्यमुक्तमम् ॥
 अथ पूजाविधिं वच्छे सर्वकामार्थसिद्धये ।
 तत्र श्रीमान् साधकः नाच्छे मुहूर्ते प्रथनतलादुत्थाय

Colophon:—

19A, ० श्रीभुवनेश्वरौपञ्चाङ्गमङ्गतिः ।

III. Bhuvaneśvarīsaḥasranāma:

Beginning :—

भैश्व उवाच ।

पृथग् देवि प्रवच्यामि साम्यतं त्वत्परंपरम् ।

सहस्रनामपरमं मुख्यं औभुवनेश्वरो ।

Colophon :—

26A. ० औभुवनेश्वरोसहस्रनाम समाप्तम् ।

IV. Bhuvaneśvarīstotra:

Beginning :—

कर्णस्खर्णविलोलकुरुद्वलधरामापौनवद्वोहहां

मुक्ता हारविभूषणां परिलसङ्गमक्षसञ्जिकाम् ।

लौलालालितलोचनां प्रशिमुखोमावज्जकाद्वौस्त्रं

दिव्यनां भुवनेश्वरोमनुदिनं वन्दामहि मातरम् ।

The stotra is not complete in the MS.

6385.

9628. भुवनेश्वौपद्धतिः । *Bhuvanesīpaddhati.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 28. Lines, 8-9. Extent in slokas, 378. Character, Nāgara. Date, Samvat 1880. Appearance, tolerable. Complete.

This describes the procedure of the worship of Bhuvaneśvari.

Beginning :—

ओग्नेश्वाय नमः ।

जप्तं कुर्यादिघानेन लक्षं श्यामप्रसाययाः ।

लिखेददृदलं पद्मं वाहो तच्छ्रसंयुतं ।

द्वादशारं ततो वाञ्छे तद्विषः शिखिमण्डलं ।
 ततो वायुसमायुक्तं मध्ये मायासमन्वितं ॥
 हस्तेणां वेष्टयेत्तत्र चन्द्रविन्मसमप्रभां ।
 मध्ये च स्थापयेदेवं ब्रह्मागाढं सुरेत्वरं ।
 इतं हरिष्व तत्त्वैव इन्द्रादौन् क्रमणो न्यसेत् ।
 मेधा प्रज्ञा तथा अङ्गा धारणा कान्तिरेव च ॥
 शान्तिः पुष्टिस्तथा लक्ष्मीः पद्मस्थानदत्ते स्थिता ।
 जातौ पुष्पैर्महासिङ्गैः पूजयेन्मूलमन्वतः ॥

End :—

डाकिनीनां सुखे यान् मम निन्दाकराच्च ये ।
 व्रातः[ः] तत्पिण्डितैः[ः] स्तु ताः[ः] ग्रन्थवो नाशमायान् ॥
 देव्यारः साधकानाढं विनश्यन्तु शिवाच्चया ।
 वे निन्दकास्ते विलयं प्रयान्तु वे साधकास्ते प्रभवन्तु सिद्धाः ।
 सर्वं च देवी करणावलोकैः पुरः पुरीशौ मम संनिधानां ॥
 इति लोचं पठन् सर्वासामपि कान्तभिष्ठेत् ।

Colophon :—

इति श्रीमन्महादेवेन रचिता भुवनेश्वाः पञ्चतः समाप्ता ।

Post-colophon Statement :—

संवत् १८८० वर्षे मौतौ माघ शुद्धि १ रविवारे लिखितं ।

(5) CHINNAMASTĀ.

Akhaṇḍananda.

6386.

5787. मुक्तिसोपानम् । *Muktisopāna.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 16. Lines, 14. Extent in stanzas, 450. Character, Nāgara. Date, Samvat 1777. Appearance, old and discoloured. Complete.

The present MS contains a portion of the work dealing with the origin and worship of Chinnamastā. A MS of the work is referred to in *Cat. Cat.* (I. 460).

This forms part of the *Siddhakhaṇḍa* of the *Mukti-sopāna* compiled by Akhaṇḍānanda.

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ छिन्मस्तापद्धतिः । रुद्रयामले ।

पावर्णवाच ।

पुरा कैलासगिर्वरे देवदेवमहेश्वर ।

छिन्नायाच्च महादेव छिन्ना सा वा कथं भवेत् ।

तस्यास्तद्वचनं अत्वा विहस्य परमेश्वरः ।

कथयामास विद्यायाप्रिण्नायाः प्रभवं महत् ॥

महादेव उवाच ।

पशु देवि महाप्रां^[चे] छिन्नायाः सम्भवं तुभम् ।

पुरा ज्ञतयुगे देवि कैलासे पवर्णतोत्तमे ।

महाल + महामाया प्रद्वारे तत्परा छ्यमृत् ।

ममोपरि समासाद्य विपरीतरता छ्यमृत् ।

शुक्रोत्सारगाकाले तु चण्डमूर्तिरभुवदा ।

उत्सार्यं शुक्रमात्रोयं बहिर्देशं गता तदा ।

एतस्मिन्देव काले तु सख्यौ तस्य बस्त्रवतुः ।

तस्याः शरौरसम्भूते इयशक्तौ शुभदायकं ।

डाकिनी वर्णिनी देवी सर्वशक्तिसमन्विता ।

सख्यौ सा समुपालभ्य चण्डदेवी महोदया ।

साध्यां संहितार्थाय दुष्टार्थां च वधाय च ।

एव्यभद्रानदीकूलं जगाम उथःकाले

तत्र मञ्जनं समुपालभत् ।

वर्गिनी डाकिनी तस्यां मज्जनं समुपालभत् ।
 मध्याह्नसमये ते तु चूषायुक्ते वभुवतुः ॥
 प्रच्छतुच्छिङ्कां तु मज्जगं परिकल्पय ।
 तयोस्तद्वचनं अत्वा विश्वस्य चिङ्कां शुभा ॥
 चिङ्केद निजमूर्धानं निरोच्य सकलां दिग्गम् ।
 वामवाच्या गलद्वौर्धाकिनौं पर्यतोषयत् ॥

Colophon :—

इति औमुक्तिसोपाने अखण्डानन्दछाते सिद्धखण्डे उक्तमुख्याः
 पूजाप्रकारगं समाप्तम् ।

Post-colophon Statement :—

संवत् १९३४ माघ शुक्ल एकादशी शनौ लिखितं पढ़नपुरे ।

Anonymous.

6387.

5930. [छिन्नमस्तापञ्चाङ्गम् । *Chinnamastāpañcāṅga.*]

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 18. Lines, 7.
 Extent in shlokas, 360. Character, Nāgara. Date, Saipvat 1934. Appearance,
 fresh. Complete.

Beginnings and colophons of the different topics :—

I. Chinnamastāpaṭala :

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।
 अथ वच्छे महेश्वराणि पटलं देवदुर्ज्ञम् ।

Colophon :—

प 2B, इति श्रीब्रह्मयामले फेत्कारौतन्मे उमामहेश्वरसंवादे छिन्नमस्ता-

II. Chinnamastāpūjāpaddhati :

Beginning :—

वच्यामि छिन्नमस्तायाः विद्या सर्वार्थसिद्धिदाम् ।
या ज्ञात्वा मुनयः सर्वे प्रति सिद्धिमवाप्नुयुः ॥
फेलारौतन्वासुदिव्यं मन्त्रोद्भारं प्रयत्नतः ।
कथयामि समाप्तेन साधकानां शुभावहम् ॥

Colophon :—

7B, इति श्रीहृष्णामले तन्त्रे फेलारौतन्वान्तर्गत-उमामहेश्वरसंवादे
छिन्नमस्तापूजापञ्चतिः ।

III. Chinnamastākavaca :

Beginning :—

कथिता छिन्नमस्ताया या या विद्या सुगोपिता ।
त्वया [नाथेन] (भनेन) देवेश श्रुताच्चाधिगता भया ॥
इदानौ श्रोतुभिच्छामि कवचं पूर्वसूचितम् ।
चैलोक्यविचर्यं नाम कृपया कथय प्रभो ॥

Colophon :—

9A, इति श्रीहृष्णामले फेलारौतन्त्रे उमामहेश्वरसंवादे छिन्नमस्ताकवचं
समाप्तम् ।

IV. Chinnamastāsahasranāma :

Beginning :—

प्रार्द्धक्युवाच ।
प्रचण्डचिह्निका विद्या पूर्वोक्ता सर्वसम्भव ।
तस्या नामसहस्रं मे महेश कथय प्रभो ॥
कैलासपित्त्वरे इम्ये नानाधातुममन्विते ।
सिद्धकिन्नदशग्रन्थवेसेविते कामनोत्तमे ॥

Colophon :—

17A, इति औरुदयामले फेलारितन्ने उमामहेश्वरसंवादे छिन्नमस्ता-
सहस्रनामस्तोत्रं समाप्तम् ।

V. Chinnamastāstotra :

Beginning :—

ओगणेश्वाय ।

ऋौ छिन्नमस्तास्तोत्रमन्वः ।
नाभौ शुद्धसरोत्रमध्यविलसद्गूकपुष्पारुण्यं
भास्त्रद्वाक्षरमयडिं तदुदरे यदोनिचक्षं महत् ।
तन्मध्ये विपरीतमैच्छुनयरा प्रश्नुम्भवत् कामिनी-
एषस्या तरणार्ककोटिविलसतेजःखरुपा स्थिता ॥

Colophon :—

18A, इति औरुदयामले फेलारीतन्ने उमामहेश्वरसंवादे छिन्नमस्ता-
स्तोत्रं समाप्तम् ।

Post-colophon Statement :—

तुममस्तु । औसंवत् १६३४ मौः आषाढ़ काशा ४ वार
शुक्रवार । कालीकाप्रसाद । रामः । रामः ।

6388.

10600. *Chinnamastāpañcāṅga.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 1-16, 1-3, 1-8.
Lines, 7. Character, Nāgara. Date, Samvat 1915. Appearance, worm-eaten.
Complete.

The contents of the present MS fully agree with those of the MS described under the previous number.

Colophons of the different chapters in the first batch of leaves :—

3B, इति औरुदयामले फेलारौतन्ने उमामहेश्वरसंवादे विद्वमस्ताकवचं समाप्तं ।

14A, ०विद्वमस्तासृष्टिनामस्तोत्रं समाप्तं ।

15B, ०विद्वमस्तास्तोत्रं समाप्तं ।

Post-colophon Statement :—

संवत् १६१५ शाके १८८० [१७८०?] मिति चैत वदि ४
ग्रन्तिवासरे ।

Colophon in the second batch of leaves :—

3B, विद्वमस्तापटलः समाप्तः ।

Colophon in the third batch of leaves :—

8A, ०विद्वमस्तापूजापद्धतिः समाप्ता ।

6389.

9648. उच्छिष्ठचारण्डालीकल्पः । *Ucchisṭacāṇḍalīkalpa.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 7. Lines, 8. Extent in shlokas, 106. Character, Nāgara. Appearance, decayed. Complete.

The details of the worship of Ucchisṭacāṇḍalī, specially with reference to black rites, are given in Fol. 1-5A. In this connection a long extract from the *Rudrayāmala* is quoted. Fol. 5A-6B describe the procedure of the worship to be performed by a vīra in the cemetery. Fol. 6B-7A deal with the worship of Dakṣinākālī. This section, which also quotes from the *Rudrayāmala*, has the only colophon in the whole MS, which runs:—

इति रुद्रयामले सुमुखीकल्पः समाप्तिमगमत् ।

(6) VAGALAMUKHI

Anantadeva.

6390.

10384. वगलाक्रमकल्पवस्त्रौ । *Vagalākramakalpavalli.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 38. Lines, 9. Extent in ślokas, 950. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1772. Appearance, old and discoloured. Complete in three chapters.

The work lays down the procedure of the worship of Vagalāmukhī beginning with the morning rites of the worshipper. The leaves are marked with the letters प and ष.

Beginning:—

गुरुं गमापतिं नत्वा बटुके शिवमच्यम् ।

क्रियतेऽनन्ददेवेन वगलाक्रमाच्च पञ्चतः ॥

Colophons of the different sections:—

7B, इत्यनन्ददेवेन विश्चितायां वगलाक्रमकल्पवस्त्राणां प्रातरादिविवरणं प्रथमस्तवकः ।

18B, इति रेणुकापुरस्थितेन अनन्ददेवेन विश्चितायां वगलाक्रमकल्पवस्त्राणां न्यासविवरणं द्वितीयस्तवक [:] ।

37A, ०वगलाक्रमकल्पवस्त्राणां पूजाविवरणं द्वितीयस्तवक [:] ।

Post-colophon Statement:—

संवत् १७७२ पौष त्रुदि पञ्चमो सोमवासर उद्घवशो-नागेश-लिखिता (:) ।

After this there are nine ślokas about drinking wine, with the colophon इति पाचश्लोकाः (Fol. 38b). Eight of these ślokas generally agree with the first eight verses of the *Sodasapātra* described under 6058 above.

These ślokas are followed by two ślokas about the utility of taking hemp (*vijayā*).

Anonymous.

6391.

10039. वगलामुखोपच्चाङ्गम् । *Vagalāmukhipañcāṅga.*

Substance, country-made paper. $11 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 19. Lines, 9. Extent in ślokas, 525. Character, Nāgara. Date, Sampvat 1939. Appearance, fresh. Complete.

Beginning:—

ओमैरव उवाच ।

देवदेवेशि वस्ता(त्वा)मि रहस्यमुत्तमोत्तमम् ।

पटलं वगलामुखा गोप्यं कुरु सुरार्चिते ।

Colophons:—

3B, इति ओईश्वरमततन्त्रे ओवगलामुखाः पटलः समाप्तः ।

8B, वगलामुखोनित्यपूचापद्धतिः समाप्ता ।

11B, इति ओहिन्द्रियामते तन्त्रे उक्तं ओवगलामुखोचैलोकविजयं नाम करणं समाप्तम् ।

18B, इति ओईश्वरमततन्त्रे ओदेवौवरदाचाकुंभनि (?) ओवगलामुखोनाम-सहस्रं संपूर्णम् ।

19B, इति ओईश्वरमततन्त्रे वगलामुखोक्तोवं समाप्तं । ओसमाप्तोवं वगलामुखोपच्चाङ्गः ।

Post-colophon Statement:—

शुभमस्तु संवत् १९३८ मी अग्रह्य नदी ७ ग्रनीचर राम ।

(In a later hand) लिखवाया छासगोप्तरामने काश्ची-
जोमे सत्पुरुषोपकारार्थं सत्यम् ।

6392.

9136. *Vagalāmukhipañcāṅga.*

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 27. Lines, 8. Extent in ślokas, 540. Character, Nāgara. Date, Samvat 1937. Appearance, fresh. Complete.

The contents of this MS fully agree with those of the MS described under the previous number. Here, however, the topics are said to belong to the *Viṣṇuyāmala* and not to the *Īśvaramatatantra* or the *Rudrayāmala* as in the previous MS.

Colophons of the different sections:—

5A, इति श्रीविष्णुचामले तस्मै श्रीवगलामुखोपटलं सम्पूर्णम् ; 12A, ०चैलोक्यविजयवगलामुखो-निवापद्धतिं सम्पूर्णम् ; 15A, ०चैलोक्यविजयं नाम कवचं सम्पूर्णम्] शुभम् ; 25A, ०वगलामुखोसहस्रनाम सम्पूर्णम् ; 27A, इति श्रीदेवीश्वरसम्बादे वगलामुखोक्तोचं सम्पूर्णम् ।

Post-colophon Statement:—

श्रीरामं रामं रामं असारं मासे कौसुपद्मे ८ संस्कृत
१६३७ साल ।

6393.

6444. ब्रह्मास्त्रविद्या । *Brahmāstravidyā.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 20. Lines, 7. Extent in ślokas, 280. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete.

This may be a part of some Tantra digest. The portion we have here deals with the procedure of the worship of Vagalāmukhi, especially in connection with black rites.

Beginning :—

ब्रह्म ब्रह्मास्त्रविद्या ।
तत्र भैरवयामले ।
ओदेव्यवाच ।
प्रभो त्वं भैरवश्चेषु सर्वतत्त्वानुजीवक ।
नानारहस्यमारं च त्वत्प्रादात् इष्टोम्यहम् ।
दिव्यतत्त्वं महातत्त्वं पूर्वप्रथिमसंहकम् ।
दक्षिणोत्तरमुद्देश्च हृषीपादाः कथिताः प्रभो ।
वश्याकर्षणदिव्यच्च मारगोद्वाटनादिकम् ।
विदेषं भोहनं चान्यद् विविधं कामनादिकम् ।
विस्तारपूर्वं कथितं ज्ञातं व्यासेन तत्त्वम् ।
इदानीं स्तम्भनं देव कथयस्त प्रसादतः ॥

6394.

10332. ब्रह्मास्त्रविद्यानित्यपूजा । *Brahmāstravidyā-nityapūjā.*

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 26. Lines, 8. Extent in stokas, 600. Character, Nāgara. Date, Samvat 1730. Appearance, old and discoloured. Complete.

This lays down the procedure of the worship of Vagalā-mukhī including the morning rites to be performed by her worshippers. The guru of the author seems to be referred to in one introductory verse which follows eight verses in the form of an interlocution between Śiva and Pārvatī. It runs :—

श्रिवानन्द यति वन्दे सर्वज्ञकरुणाकरम् ।
श्रिवमानन्ददातारं दृष्टिवाचास्तप्रदम् ॥

6395.

2132. वगलामुखीपद्धतिः । *Vagalāmukhipaddhati.*

Substance, country-made paper. $5\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 8. Lines, 12, 13. Extent in slokas, 150. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Incomplete.

This gives the procedure of the worship of Vagalāmukhi. The name is given in a colophon in Fol. 6B.

Beginning :—

योवगलामुखै नमः ।
 ब्रह्मास्त्रपूजा विधिवत् प्रवक्ष्यामि समाप्तः ।
 साधकानां हितार्थाय क्षमभगाय च दैरिगाम् ।
 प्राणायामपूर्वकं गुरुचरणारविन्दे शिरसि समभव्यं षड्कुन्त्यासं
 विधाय रेते वगलामुखि इदं वाय नमः ।

6396.

10334. पौतासपर्याविधिः । *Pitāsaparyāvidhi.*

Substance, country-made paper. $7 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 87, of which Fol. marked 1-11, 20, 21, 28, 30, 33, 39, 40, 44, 50, 58, 76, 78, 81 and 83 are missing. Lines, 7. Character, Nāgara. Date, Samvat 1818. Appearance, old and repaired. Incomplete.

This lays down a detailed procedure for the worship of Vagalāmukhi.

Colophon :—

पौतासपर्याविधिः समाप्तः ।

Post-colophon Statement :—

लिंगं नंतु जो मौती जेठ सुदौ दीपार चन्द्रे संवत् १८१८ ।

6397.

237. वगलापटलः । *Vagalāpaṭala.*

Substance, country-made yellow paper. 16×5 inches. Folia, 3. Lines, 8. Extent in ślokas, 78. Character, Bengali. Appearance, old. Complete.

The present MS has been described in L. I. 464. It lays down a brief procedure for the worship of Vagalā-mukhi. This seems to be based on the section of the *Tantrasāra* of Kṛṣṇānanda dealing with the same deity.

(7) *VINDHYAVĀSINI.*

Anonymous.

6398.

5271. विन्ध्यवासिनौपूजाप्रयोगः । *Vindhya vāsinī pūjā-prayoga.*

Substance, mill-made paper. $13 \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 3. Lines, 7. Extent in ślokas, 75. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

This work describes the procedure of the worship of Vindhya vāsinī. Rules of the worship of the deity under the name Śūlinī are also given in short outlines in the *Tantrasāra* of Kṛṣṇānanda.

6399.

2158. देवीपूजा । *Devīpūjā.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 5. Lines, 10. Extent in ślokas, 80. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

This contains a collection of verses uttered in connection with the worship of the Devī, especially on the occasion of the offering of different materials to her. Some of these

agree with similar *mantras* used in connection with the *Svarṇagaurīvrata* (*Vratārka*, p. 19f, *Vratarāja*, p. 31f).

Beginning:—

ओगोधाय नमः । अथ देवौपूजाप्रारम्भः ।
तचादौ कलसं पूज्य देवतां ध्यावेत् ।
छत्वा श्रीमातुलिंगं तदुपरि जगतां खेटकं पानपाचम्
नारं लिंगं च बोनि शिरसि छतवतौ राजते हेमवर्णां ।
चादा ग्रक्षित्वा चिर्मुगापर्वता ब्रह्मणो हेतुभूता
विशेषता स्फुटिकारौ मम वस्तु गृहे सर्वदा सुप्रसन्ना ॥

ध्यायामि ।

देवि देवि समागच्छ प्रार्थयेऽहं जगन्मये ।
इमां मया ज्ञातां पूजां गृहाण सुरसत्तमे ॥ चावाहनम् ॥
भवानि त्वं भवादेवि सर्वसौभाग्यदायिके ।
अनेकरबसंयुक्तमासनं प्रतिगृह्णताम् ॥ चासनम् ॥

Colophon:—

इति देवोप्रतोपयोगिपूजनं समाप्तम् ।

(8) *SĀRIKĀ.*

Anonymous.

6400.

5727. शारिकानित्यपूजापद्धतिः । *Sārikānityapūjā-paddhati.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 6$ inches. Folia, 1-20+1-17 with one additional Fol. containing diagrams. Lines, 14. Extent in stanzas, 1,000. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

The work describes the procedure of the worship of Sārikā beginning with the morning rites of the worshipper.

For other works dealing with the worship of Śārikā cf. IO. II. 5755 (*Śārikāsahasranāma*), 6958 (*Śārikā-māhātmya*).

The first part of the MS constitutes a manual of worship of the deity. With the exception of the introductory verses its beginning generally agrees with a portion of the MS (Fol. 4B) described in IO. IV. 2549. This incidentally gives the *mantras* for the use of wine (Fol. 19-20) which are also given in the *Mahākālasamhitāyām sodasapātram* (6058 above).

The beginning, colophon and post-colophon statement of this portion are given below.

Beginning :—

ॐ श्रीसात्मने गुरवे शिवायो नमः ।
 ॐ श्रीदेव्ये सदा स्फुलदायिन्ये नमः ।
 श्रीगोप्ताय नमः ।
 ॐ अधुना पञ्चतिं वचे श्रीशारिकावैनसंज्ञितां ।
 गदापद्मादिवाक्येन सकलागमनिच्छिताम् ।
 प्रातःकृत्यमकृत्वा तु यो देवौ भक्तिलोऽच्छेत् ।
 तस्य पूजा तु विफला इत्यैव हीना यथा किया ॥
 ॐ त्राजे मुहूर्ते श्रायनतकादुत्पाय

Colophon :—

इति श्रीशारिकाभगवतीनित्यपूजापञ्चतिः समाप्ता ।

Post-colophon Statement :—

संवत् १८३० अनुवति त्रयोदशां मया श्रीगोवर्जीनकौसेन इयं
 शारिकापञ्चतिः सम्पूर्णी कृता चित्रिता ।

The second part of the MS contains the *kavaca* (Fol. 1-2B), *sahasranāma* (2B-7A), *stava* (7A-8B) and *pajala*

(12B-14B) of the deity. All these agree with similar topics as found in the MS described in IO. IV. 2549. According to the colophons in the present MS all these, except the *sahasranāma*, belong to the *Daśavidyārahasya* section of the *Rudrayāmala*.

This part contains the following small extracts as well :

I. *Śārikāstava* by Sāhibkaula :

Beginning (8B) :—

ॐ वन्दे देवौं शारिकां मोक्षदात्रौं ।
सर्वंत्यां तां सर्वंतो मोक्षदात्रौं ॥

Colophon (9B) :—

इति श्रीमत्महामाहेश्वराचार्यवर्यश्रीमत्साहित्यकौलविरचितः
श्रीग्राहिकाकूलवः सम्पूर्णः ।

II. *Bhairavanāthastotra* by Abhinavagupta :

Beginning (10A) :—

श्रीभैरवाच्य नमः ।
ॐ व्यासत्राचरभावविशेषं
चिन्मयमेकमनन्तमनादिं ।
भैरवनाथमननाथभैरवस्यां
तन्मयचिन्ततया छुटि वन्दे ।

Colophon (10B) :—

इत्यभिनवगुप्ताचार्यविरचितं श्रीभैरव[व]नाथकौलं समाप्तम् ।

III. Verses by Abhinavagupta :

Beginning (10B) :—

दत्तो मूर्द्धनि लौलयैव चरणः संसारनाशो रिपोः
पौतं सर्वंरसातिग्राह्य भरितं ज्ञानौषधारामृतम् ।
भातः खाकमहेश्वरः किमपरं सम्युग्मसर्वांश्चिवाम्
कायो भ्यश्यतु नश्यतु अयतु वा स्त्रीर्यं न नोच यहः ।

Colophon (11A) :—

इत्यभिनवगुप्ताचार्यपादानां ।

IV. Verses by Utpalācārya :

Beginning (11A) :—

विश्वमेतदखिलं भवन्नम्
विश्वमध्यगत एव नन्दहम् ।
पाहि मासिति न ग्राषते मवा
पालनं मम तवैव पालनम् ॥

Colophon (11A) :—

इत्यत्पलाचार्यकृतिः ।

V. Verses by Sāhibkaula :

Beginning (11A) :—

तमस्तुभ्यं मदेकाय त्वदेकाय च मे नमः ।
तुभ्यं महां सदा कम्पायनेकस्मै नमो नमः ॥

Colophon (11B) :—

इति श्रीमच्छ्रीमहामाहेश्वराचार्य-श्रीसाहिवकौलानन्दनाथ-
पादानां कृतिः ।

VI. *Śukāṣṭakam* [Fol. 11B-12A] (same as the one described in ASB. VII. 5773) :VII. *Mantra* of Chinnamastā (12A).

VIII. Rules for the consecration of a rosary (14B).

IX. *Tripurāpatala* (giving the details of the worship of Tripurā) :—*Beginning (15A) :—*

...

देवाच ।

देव देवी महादेवी महाचिपुरसुन्दरौ ।
चिक्रुटा शोङ्गशौ विद्या औविदाम्बतरुपिण्ठौ ॥
तस्याः पञ्चाम्बमयिलं सारात्पासोत्तमोत्तमम् ।
वद शौष्ठ्रं महादेव पद्यहं प्रेयसौ तव ॥

Colophon (17A):—

इति श्रीराज्ञीनित्यपूजापद्धतिः सम्पूर्णम् । श्रीदेवीचिपुरसुन्दरौ-
सम्बादे श्रीचिपुरापटलं सम्पूर्णम् ।

(9) RAJN1.

Anonymous.

6401.

6007. राज्ञीनित्यपूजापद्धतिः । *Rājñīnityapūjāpaddhati*.

Substance, country-made paper. 8×6 inches. Folia 1-9+1-26.
Lines, 16. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

The first portion of the MS lays down the procedure of the morning rites, including bathing, *sandhyā* and *tarpana*, to be performed by a worshipper of Rājñī. The second portion gives the procedure of the worship of the deity which includes *pātravandana* (Fol. 19Aff—cf. No. 6058 above). For other works on this deity cf. Cat. Cat. I. 503, II. 118, III. 107.

Beginning :—

ॐ नमो राज्ञीभगवत्ये ।
अथ श्रीराज्ञीनित्यपूजापद्धतिलिख्यते ।
श्रीभैरव उवाच ।
इदं देवि प्रवक्ष्यामि गद्यपद्यस्तरुपिण्ठौम् ।
श्रीराज्ञीपद्धतिं गोप्यां मन्त्रसिद्धिप्रदायिनीम् ॥

प्रातःकृत्यमकला तु यः औराज्ञी समर्चेत् ।
 तस्य पूजा तु विफला प्रौच्छौना यथा क्रिया ।
 तच औमान् साधको ब्राह्मे मुहूर्ते प्रथनतलादृत्याय करचरणो
 प्रदात्य.....

The description of the deity runs as follows in 4A (first portion) and 6A (second portion):—

ॐ उद्याइवाकरसहस्रचिं चिनेत् ।
 सिंहासनोपरिगतामुखगोपवौतो ।
 खड्गाम्बुजा + कलशामृतपात्रहस्ता
 राज्ञी भजामि विहसदभास्त्रविन्दाम् ।

(10) DHANADĀ.

Anonymous.

6402.

7850. धनदायक्षिणीप्रयोगः । *Dhanadāyakṣinīprayoga.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 4. Lines, 12. Extent in slokas, 100. Character, Nāgara. Date, Samvat 1904. Appearance, fresh. Complete.

This lays down the procedure of the worship of Dhanadā which partially agree with a section of the *Tantrasāra* of Kṛṣṇānanda dealing with the same topic.

Beginning:—

अथ धनदायक्षिणीप्रयोगः ।
 सर्वं सुदृशमुद्देश ।
 ततूर्थं विनुसंयुक्तं लक्ष्मानीं समुद्दरेत् ।
 लक्ष्मीबीजं ततो माया सम्बोधय इतिप्रिये ।

वहिजायावधिः प्रोक्तो मन्त्रराजोऽयसुत्तमः ।
 लभ्योदौजं कुवेरानुमतोऽयं मन्त्रः ।
 प्रातःकलादिनिविधिं सम्पाद्य ततः पूजामष्टपं समागत
 उँ रे झौं झौं घनदापुष्पमण्डपाय नमः । इति मण्डपं सम्पूज्य
 अस्त्राय फडिति हारमुद्राचाच्च हारोऽग्निखिलायो गं गणपतये नमः
 वौ श्रियै नमः हारदक्षिणाप्राप्तोपरि गङ्गायै नमः.....

End :—

अपं देव्या हस्ते समर्थं प्रदक्षिणनमस्कारैः परितोषं विलम्बेत् ।

Colophon :—

इति संक्षिप्तप्रयोगः ।

Post-colophon Statement :—

संवत् १६०४ मार्गशीर्षकाला ति ५ मन्दे विद्याधरेण लिखितं ।

(11) CANDI.

Paramānandanātha.

6403.

8418. नवार्णचन्द्रिका । *Navārnacandrikā.*

Substance, machine-made paper. 9×4 inches. Folia, 45. Lines, 10. Extent in shlokas, 675. Character, Nāgara. Date, Śaka 1715. Appearance, fresh. Complete in five chapters.

The work deals with the worship of Candī including the daily duties of a worshipper of the deity. Compare in this connection No. 5869 above.

Beginning :—

ओगणेश्वर्य नमः । ओचार्यादुग्नायै नमः ।
 अथ नवार्णचन्द्रिकाप्रारम्भः ।
 शिवं गुरुं गणाथकं प्रगम्य प्रदेवतां ।
 नवार्णया भज्ञादेवाः प्रवच्येऽर्चनचन्द्रिकां ॥ १ ॥

वचादौ नवार्गोद्वारः ।

उत्तं च डामरतन्त्रे ।

वाक्षाया मदनो दीर्घो लघ्नोक्तान्त्रोऽनुतोन्तुयुक् ।

डायै सदृग्जलं कूर्मदयं भंटौप्रसंयुतं ।

अस्याचीः ।

वाक् ए इति माया झौ मदनः झौ दीर्घो लघ्नोक्तान्त्रोऽनुतोन्तुयुक् । इति डायै स्वरूपं दृक् इकाहः जलं वकाह एतत्संयुतं वि इति । कूर्मदयं चकार-
दयं भंटौप्रसंयुतं वि इति । एवम्यकारेण जातो नवार्गमन्तः । ए झौ झौ चामुखायै विवेद्य इति ।

चैलोक्यडामरं तत्त्वं पृथग् भूप नवाचारं ।

यस्य विज्ञानमाचिग परमैश्वर्यवाप्तस्य ॥१॥

End :—

अथ चक्षुहृदयं पठेत् ।

ए झौ झौ जयनय चामुखे चक्षिके चिदध्यमु[कु]टकोटि-
संष्टुत्यसामविन्दे गायत्रि सावित्रि सरस्वति महाचिक्षताभरणे
भैरवरूपधारिणि प्रकटितद्वौयवदने घोरघोरामने ज्वलज्ज्वला-
परिहते महाद्वृष्टासधवलितदिग्नारे दिग्करसज्जस्कोशुदय-
समप्रभे यमस्वरूपे.....

Colophons of the different chapters :—

9B, इति परमानन्दनाथेनोक्तनवार्गोचन्द्रिकायां आदिकार्य[ः]प्रथमप्रकाशः ।

21A, इति परमानन्दनाथेनोक्तनवार्गोचन्द्रिकायां न्यासविधानास्यो दितीयः
प्रकाशः ।

30A, • अच्छसाधनाद्युपचारान्तार्थः छत्रीयः प्रकाशः ।

40A, • आवरणपूजादिदेवीविसर्जनान्तार्थः चतुर्थः प्रकाशः ।

44A, • पात्रविसर्जनान्तार्थः पञ्चमः प्रकाशः ।

Post-colophon Statement :—

इके १७१५ प्रमादौ संवत्सरे पौष्ठकापञ्चमी भौमे गुरुवरोप-
नामा लक्ष्मीनारदिनसुनुना कृष्णन लिखितं स्वार्थं परोपयोग्यं च ।

Śrinivāsa.

6404.

1793. चण्डौसपर्याक्रमकल्पवल्लौ । *Caṇḍisaparyākramakalpa-vallī.*

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 56. Lines, 11. Extent in stekas, 1,210. Character, Nāgara. Date, Saṃvat 1777. Appearance, old. Complete in five stavakas.

MSS of the work have been described in L. V. 1855 and Mad. XII. 5750.

The subject-matter of every chapter is indicated in the concluding verse of it :—

Fol. 12B, श्रीश्रीनिवासेन विनिर्मिताचां

श्रीमत्सपर्याक्रमकल्पवल्लाम् ।

गतोऽवभाद्[.] स्तवकः प्रभागा-

निरूपगारखोत्तमसौरभाष्टः ॥

Fol. 21A, ...गतो दितोयः स्तवकः प्रभातस्त्रानादिकमोत्तमसौरभाष्टः ।

Fol. 29B, ...गतस्तुतोयः स्तवकोऽच नित्यपूजाप्रयोगाभिधसौरभाष्टः ।

Fol. 44A, ...गतस्तुत्यस्तवकोऽच नानाकाम्यप्रयोगोलटसौरभाष्टः ।

Fol. 55B, ...गतः किलायं स्तवकस्तु पञ्चमः सुवर्णमण्डपाद्युलटसौरभाष्टः ।

Post-colophon Statement :—

संवत् १७०३ साधारणाम-संवत्सरान्तर्गतमहामाहुस्यप्रद-
आवग्नुद्वस्तमौश्वर्णो सहस्रातिनक्षत्रं तस्मिन् शुभदिने काङ्गीस्य-
गोविन्दभट्टवच्छपरीकरेजा लिखितो यश्चाचायं समाप्तः ।

Kāśinātha,

6405.

10473. चण्डिकार्चनदीपिका । *Caṇḍikārcaṇadīpikā*.

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 51. Lines, 8. Extent in ślokas, 800. Character, Nāgara. Date, Samvat 1896. Appearance, discoloured. Complete.

The work deals with the details of the Navarātra festival, giving both the *pramāṇa* (Fol. 1–20) and the *prayoga* (Fol. 21–37). The *pramāṇa* section quotes from original texts and digests. Reference is made in this connection to *Pratāparudranibandha* (Fol. 1B), *Gaudanibandha* (4A), *Bhojarāja* (9B), *Nṛsimhaprasāda* (10A), *Viśvarūpācārya* (12A), *Dhavalanibandha* and *Rūpanārāyana* (20B). The concluding portion of the work (Fol. 37B–51) deals with miscellaneous matters like *satacaṇḍividhāna* and *sahasra-caṇḍividhāna*.

Beginning:—

करष्टतवौगां वागौं जगत्प्रवौगां प्रस्तुनम्भतवैगौं ।
 विद्युत्प्रवौगातामै शोभनवौगौमहं प्रणमे ॥
 एकवौगापदहन्दं निधाय हृदि सुन्दरं ।
 काश्मीराथः प्रतनुते चण्डिकार्चनदीपिकां ॥

तच्च श्रौतव्रयामले ।
 आश्विने मासि सम्याप्ते शुद्धपत्रे विद्येस्तिथौ ।
 प्रारम्भ नवरात्रं स्थाहुर्गा पूज्या तु तच्च वै ।

Colophon:—

इति श्रीमद्भृपत्रामकञ्चनरामभद्रसुतवाराणसौगम्भेसम्बद-
 काश्मीराथविरचिता चण्डिकार्चनदीपिका समाप्ता ।

Post-colophon Statement :—

संवत् १८८६ शक १७६२ मार्गशीर्षे छाणा १४ बुधे लिखितं
नववासौ ज्योतिर्दित् काश्चां ।

6406.

6017. *Candikārcanadipikā.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 4 to 50. Lines, 10. Extent in ślokas, 900. Character, Nāgara. Date, Samvat 1908. Appearance, new. Incomplete.

Post-colophon Statement :—

संवत् १८०६ मौ० माघवदि २ वास्त्रौहपैके समात संएगः राम
दृसघतसंव संकरलाल काश्च अस्थान सथवा । राम ।

Divākara.

6407.

8939. शतचण्डादिप्रदौपः । *Śatacanḍyādipradipa.*

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 7. Lines, 9. Extent in ślokas, 130. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

This contains the *pramāna* and *prayoga* of *Śatacanḍī* (Fol. 1-6A) and *Sahasracanḍī* (Fol. 6A-7A). Rules for *Śatacanḍī* are given both according to the *Rudrayāmala* (Fol. 1-2A) and the *Dāmarakalpa* (Fol. 2A-3B).

Beginning :—

नमस्कृताच्युथं देवं मङ्गादेवतनुद्ववः ।

दिवाकरः प्रकृष्टते शतचण्डादिप्रदौपतिम् ॥

तत्रादौ मूलवाचानि । शब्दयामले ।

शतचण्डोविधानन्तु प्रोच्यमानं इट्युम्ब तत् ।

सर्वोपदवनामाद्यं शतचण्डौ समारभेत् ॥

Colophon :—

इति औमारद्वाजमच्चादेवसूरिसूरुदिवाकरसूरिविश्चिताः प्रत-
चरण्डुगादिप्रदीपोः ।

Srikṛṣṇa.

6408.

8940. **शतचण्डीप्रयोगः ।** *Satacandīprayoga.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 13. Lines, 9. Extent in slokas, 270. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

It begins by quoting a number of verses from chapter XVIII of the *Mantramahodadhi* dealing with the ceremony, and then describes the procedure of its performance.

Colophon :—

इति चित्प्रावनकरोपनामक-त्रिसिंहभट्टामच-नारायणभट्टसुनु-
औलक्ष्मीकरो मन्त्रमहोदध्यनुसारो शतचण्डीप्रयोगः ।

Nilakantha.

6409.

5791. [सप्तशत्यज्ञपट्कव्याख्यानम् । *Saptaśatyaṅgaśaṭka-vyākhyāna.*]]

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 25. In Tripāṭha form. Character, Nāgara. Appearance, fresh (except a portion of the right-hand side of some leaves damaged by worms). Incomplete.

The work explains the six *aṅgas* of the *saptaśatī* (e.g., *kavaca*, *argalā* and *kīlaka*, and the three *rahasyas*—*vaikṛtika-rahasya*, *prādhānika-rahasya* and *mūrti-rahasya*). It has an introduction which brings out the real significance of

the worship of Śakti. In the present MS the commentary is accompanied by the text; the portions on the *rahasyas* are absent here. The introduction, which covers Fol. 1-11A, refers to several other works of the commentator, e.g., commentaries on the *Devībhāgavata* and the *Śaktitattvavimarsinī* (Fol. 9B). This work has been referred to by the author in the concluding portion of the introduction to his commentary on the *Devībhāgavata*.

Beginning of the commentary:—

वन्दुकबन्धुभवदाननाया भासैव दासोऽकातश्चोगसिन्धोः ।
 सातन्द्रवन्दारकवन्दिताहेः भासः शिवाया वयमेव दासः ॥
 तिष्ठ[ः] शिष्यैचतुर्भिर्योऽमुखं लोकस्य ग्रान्तये ।
 अवाततार तारात्मा तं वन्दे शङ्करं गुरम् ।
 औलधौ मातरं रङ्गनाथास्यं पितरं गुरम् ।
 काशीनाथश्चोघरात्म्यौ गुरु नाथा यथामति ।
 श्रीवीपनामकेनैव बौलकाशेन केनचित् ।
 सप्तश्चाष्टकस्य आस्थानं तन्यते सुदा ॥

Colophons of the different sections:—

18A, इति श्रीश्रीवीपनामकरङ्गभट्टसुतलश्चोगमर्जनोलकरणभट्टकातं सप्त-
 श्चाष्टकवचिवरस्गां समाप्तिमगमत्; 20B, इत्यर्णकाविवरणम्; 25B, इति
 श्रीश्रीवीपनामकरङ्गनाथसुतलश्चोगमर्जनोलकरणभट्टकातं श्रीलकविवरस्गां समाप्तम्।

6410.

8765. *Saptasatyanigrahaṣṭakavyākhyāna.*

Substance, country-made paper. 13 x 6 inches. Folia, 26. Lines, 16.
 In Tripāṭha form. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

The present MS also contains both the text and the commentary.

End :—

सत्ताम्बरादरुगाविम्बफलाप्रोक्षा-
 चन्द्राधृवद्भुक्तात् करुगासमुदात् ।
 पाण्डाहुप्राभयवरादुपकराच्छिनेचाद्
 यन्तःएशात् प्रशिष्योरपरं न विद्धः ॥
 श्रीमच्छैवकुलोत्पन्नो रक्षनाथात्मजः सुधोः ।
 श्रीलक्ष्मीगम्भेसम्मुतो नौलकरणो विधानतः ।
 सप्तशत्काष्ठटकस्य व्याख्यां यः कृतवान् शुभाम् ।
 तथा तुष्टयु सा लक्ष्मीस्तथा श्रीसुवनेश्वरौ ॥

6411.

149. देवीकवचम् । *Devikavaca.*

Substance, country-made paper. $17 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1-2. Lines, 9. Extent in slokas, 60. Character, Bengali. Appearance, old. Complete.

The present MS has been described in L. I. 459.

6412.

3781. *Devikavaca.*

Substance, country-made paper. 14×3 inches. Folia, 4. Lines, 7. Extent in slokas, 100. Character, Bengali. Appearance, discoloured and faded. Complete.

This contains the *Kilakastotra* along with the *kavaca*.

6413.

9835. *Devikavaca.*

Substance, country-made paper. $6\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia, 9. Lines, 6. Extent in slokas, 60. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

The *kavaca* is followed by the *Argalāstotra* (Fol. 8B-9B) which is incomplete.

6414.

10865. *Devikavaca.*

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 7. Lines, 9. Extent in stokas, 126. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

This contains besides the *kavaca* (Fol. 1-5A), the *Argalāstotra* (Fol. 5A-6A) and *Kilakastotra* (Fol. 6A-7A).

6415.

11299. [चण्डीपूजाविधि: | *Candīpūjāvidhi.*]

Substance, country-made paper. $10 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1-21. Lines, 9. Extent in stokas, 550. Character, Newari. Date, 899 N.S. Appearance, old. Complete.

This lays down the procedure for the worship of the deity including the daily duties of a worshipper of Candikā.

Important colophons:—

15B, इति चण्डिकाकल्पोक्तं समश्वतौदेव्याः पञ्चतिपूजाक्रमं संपूर्णम्; इति नवदुर्गापूजा; 17A, इति रेवन्तपूजा समाप्ता; 21B, इति दुर्गाया प्रतिष्ठोकाञ्जतिविधानं समाप्तमिति।

Post-colophon Statement:—

ओ॒ चण्डिकाप्रौतिरस्तु । सं-८६६ भाद्रवदि ११ ॥ शुभम् ॥

6416.

11340. *Candīpūjāvidhi.*

Substance, country-made yellow paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, one long sheet of paper with 36 folds. Lines, 7-8. Character, Nāgara. Extent in stokas, 530. Appearance, fresh. Complete.

It lays down a detailed procedure for the worship of Candī.

6417.

8799. [सप्तशतीविधानम् । *Saptaśatīvidhāna.*]

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 17. Lines, 9. Extent in ślokas, 125. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

This deals with the rules regarding the reading of the Saptaśatī and cognate matters and contains the following:—

रहस्यतन्त्रोक्तगुरुकौलक (Fol. 1-3B), गुरुकौलकविवरण by Bhāskararāya (3B-5A), [चण्डोपाठ]प्रयोग (5A-11A), शतचण्डोविधान (11A-12A), सहस्रचण्डोविधान (12A-13A), चण्डोपाठफल from the Vārāhitantra (13A-14A), चण्डोपाठस्य काम्बफलप्रयोग from the Haragauritantra (14A-14B), चण्डोपाठविधान from the Mārīcakalpa (15A-16A), काल्यायनोत्तन्त्रोक्तसप्तशतीपाठप्रकार (16A-17B).

6418.

11101. *Saptaśatīvidhāna.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 5. Lines, 10. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

This and the following work contain topics similar to those indicated above.

6419.

11359. *Saptaśatīvidhāna.*

Substance, country-made yellow paper. 9×4 inches. Folia, 1-7. Lines, 7. Extent in ślokas, 70. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

Headings of topics dealt with in the work:—

1, अथ पुटितविधिः; 3B, अथ शतचण्डोविधिः; 5A, अथ वाराहोत्तन्त्रे छरगोदोसंवादे चण्डोपाठफलम् ।

(12) GĀYATRI.

Kāśinātha.

6420.

6016. गायत्र्यर्चनदीपिका । *Gāyatryarcanadīpikā*.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1-2, 5-12. Lines, 13. Extent in slokas, 300. Character, Nāgara. Appearance, old and discoloured. Complete.

This describes the worship of the deity beginning with the morning rites of the worshipper.

Beginning:—

श्रीगोद्धार नमः । श्रीकृष्णार्थ नमः ।

दक्षिणामूर्तिपादाङ्गभमरौभूतमौलिना ।

स्वते काश्मीरायेन गायत्र्यर्चनदीपिका ॥

Colophon:—

इति श्रीभडोपनामक-श्वरामभट्टाकृष्ण-जयरामभट्टाभिष्ठव-
भक्तसुनुभक्तश्वरप्रवैगकाश्मीरायविरचिता । गायत्र्यर्चनदीपिका
समाप्ता ।

Sāmba Bhaṭṭa.

6421.

2077. गायत्रीपुराश्वरणप्रयोगः । *Gāyatripuraścaranaprayoga*.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 15. Lines, 8. Extent in slokas, 170. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete.

It contains the first 21 verses of chapter XXI of the *Śāradātilaka*, followed by a short *paddhati* of *gāyatrī-puraścaruna*.

Beginning :—

अथ ग्रासदातिलके गायत्रीपुरस्त्रगविधिप्राप्तमः ।
वयो वदामि गायत्रीं तत्त्वरूपां चयौमयौम् ।
यदा प्रकाशते ब्रह्म सचिदानन्दलक्षणाम् ।
प्रख्यात्याच्याहृतयः सप्त स्थुक्तत्यदादिकाः ।
चतुर्विंश्टकाशारात्रा गायत्री ग्रिहसान्विता ।

End :—

अभिषेकदण्डाशेन ब्राह्मणमोजनं कृत्वा दक्षिणां दत्त्वाशिषो
महीता मया कृतस्य चतुर्विंश्टतिलकात्मकगायत्रीपुरस्त्रगविधि-
मन्त्रिति भवन्तो ब्रूवन्तु । तैः सम्युक्तमन्त्रिति वदेयुः ।

Colophon :—

इति ग्रासदातिलकोक्त-भट्टग्राहाकाजभट्टग्रामकृत-गायत्रीपुर-
स्त्रगविधोगः समाप्तः ।

Saṅkara Dhāra.

6422.

5959. गायत्रीपुरस्त्रगविधिपद्धतिः । *Gāyatrīpuraścaraṇa-paddhati.*

Substance, machine-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 49 + 49. Lines, 10. Extent in slokas, 1,100. Character, Nāgara (in two different hands). Date, Samvat 1942. Appearance, fresh. Complete.

Beginning :—

ओगणेश्वर नमः ।

हेरम्बं प्रणापत्वं सदूगनिधिं वस्त्रालसंचं ततं
नानाश्चास्त्रविचारणैकनिष्ठगं ज्ञानाभ्युपूर्णे गुरुम् ।
धारेत्युपनामको विततुते विहन्मुदे ग्रहणः
सावित्रीं सरसीं प्रथमफलदां कल्पानुतन्त्रानुगां ।
तत्र तावत् सावित्रीप्रदेन परदेव[ते]त्युच्यते ।

End :—

विज्ञामित्रविश्वाः [दौ] न् कल्पानालोच्य [य] ब्रह्मः ।
तेभ्यः सारं [स] मुहूर्लक्ष्मितिविवाचु सारतः ॥
गायत्रीः [ः] सर्वगिर्वेदा मया गृह्णा सदा सुदे ।
सुक्तं वाच दुर्बक्तं तत् संशोध्य कृपया दुष्टेः ।

Colophon :—

इति सूतितन्त्रेण गायत्रीपुरचरणपद्धतिः समाप्ता ।

Post-colophon Statement :—

संवत् १६४२ लिखितं गणेशभट्टेन स्वार्थे परार्थे च ।
शुभं ब्रूयात् ।

Of the works quoted or referred to, mention may be made of : (1A)—मारदाजौयसुच, नाशावगोपविष्ट, गौता, संग्रह, लङ्घपराशरसूतिभाष्य, आदेय, पाद्म, and शारदा ; (3A)—तन्त्रान्तर, पारिज्ञातोदाहृतविद्यान ; (3B)—श्विरामकृत सा[वि]ज्ञोप्रकाशिका ; (4B)—भारदाजौयघन्मीशास्त्रावास्त्वा, सूति ; (5B)—वैश्वम्यावबसंहिता ; (7A)—विज्ञामित्रसंहिता ; (11A)—विज्ञामित्रविश्वादिकल्प । The portion beginning from 11A contains the *prayoga* proper and does not refer to any work.

Anonymous.

6423.

6010. गायत्रीपद्धतिः । *Gāyatripaddhati*.

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2-26. Lines, 12, 13. Extent in stanzas, 500. Character, Nāgara. Appearance, fair. Incomplete.

Three leaves in the beginning marked 1-3 contain a *gāyatrīkavaca* attributed to the *Rudrayāmala* but it generally agrees with the one attributed to the *Vasiṣṭhakalpa* and described below.

The work describes the details of the worship of *gāyatrī* beginning with the morning rites to be performed by the worshipper and including rites requiring the use of wine, etc.

Colophon :—

इति औरुदयामले तन्वे गायत्रौरहस्ये तत्सारे गायत्रौपद्धतिः
समाप्ता ।

Post-colophon Statement :—

इदं पृष्ठाकं लिखितं औरामचन्द्र औस्तव्यपन्नं प्रति विद्य उदया
वस्त कर्तव्य देही सत्पत्तिकजनकापया स्तोपुरुषलोकलौकिक-
भक्तिपुरः सर्वधर्मसुर्वेदविद्यावनिता वलिताकृपया धनवान् मानुष-
धनिकमहान् लोकदयया सुन्दरस्तोपुरुषमेवितसेवेन औरुद्धान-
मेन वैकुण्ठाघौश्वरं औरुद्धानाथस्य पृष्ठकाम् ।

6424.

10445. गायत्र्यरचनरत्नमाला । *Gāyatrīyarcana ratnamālā.*

Substance, country-made paper. $11 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 22. Lines, 9.
Extent in slokas, 400. Character, Nāgars. Date, Saipvat 1920. Appearance,
fresh. Complete.

Though principally dealing with the daily rites of the worshippers and the निष्पत्ता of the deity, it incidentally refers to नैमित्तिकपूजा and पुराणरत्न (Fol. 21).

Beginning :—

ओगमेश्वाय नमः ।

ॐ प्रातर्निर्द्वाविशामः पूरुषमथ हरेः खानं सन्ध्या प्रशामः
पूजा आप्यत्य इोमः प्रसुदितमवसा वेदग्राम्यानुपाठः ।

सुक्तं नेवेदाशेषः ह्यतिथिसहयुतं सत्पुरागावलोकं
 राचौ ध्यानस्त्रियोक्त्वा सुक्तिनामन्वयं यान्ति काल[१]ः ।
 प्रातः शिरसि [शुक्रांके] द्विनेत्रं द्विसुनं गुरुं ।
 वशाभययुतं श्रान्तं तं मरुद्रामपूर्वकम् ॥

Colophon:—

इति गायत्रीपुराश्चरणविधिः समाप्ता ।

Post-colophon Statement:—

औसंवत् १६२० मिति पात्रगुण शुक्रं च तुष्वासरे इक्षाक्षर
 गोविन्दलाल भोहरि ।

6425.

9478. गायत्रीपुराश्चरणविधिः । *Gāyatrīpuraścaraṇavidhi.*

Substance, country-made paper. $5\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 27. Lines, 6.
 Extent in shlokas, 150. Character, Nāgara. Appearance, fair. Complete.

The work is stated to be based on the *Śāradātilaka*,
 a quotation from which (ch. XXI) is met with here.

Colophon:—

इति शारदातिलकोक्तगायत्रीपुराश्चरणविधिः ।

6426.

105. गायत्रीब्रह्मकल्पः । *Gāyatrībrahmakalpa.*

Substance, machine-made paper. 12×4 inches. Folia, 11. Lines, 10, 11.
 Extent in shlokas, 275. Character, Nāgara. Date, Śaka 1715. Appearance,
 fresh. Complete.

This deals with the details of the worship of *gāyatrī*, e.g., *nyāsa*, *dhyāna*, *puraścarana*, etc. and describes the *prayoga* or procedure of the worship. An extract in the form of an interlocution between Nārada and Śiva stated to belong to the *Rgvidhāna* is quoted at the end of the work. The present MS has been described in L. II. 900.

Post-colophon Statement:—

भक्ते १७१५ प्रभादीनाम संवत्सरे पौष्टक्याक्षयोदशो सौम्य-
वासर तदिने इदं पुस्तकं ज्योतिशील्युपनामगोविन्दात्मज-प्रभाकर-
देवज्ञेन लिखितम्। स्वार्थं परार्थच। इति गायत्रोवद्वाक्य-
प्रयोग[:] समाप्तः।

6427.

5321. गायत्रीव्याख्या | *Gāyatrīvyākhyā*.

Substance, country-made paper. $18 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Lines, 8, 9.
14. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

One of the Folia explains the Vedic *gāyatrī* as an invocation to Śiva while the other, in a mixed language, Sanskrit and Bengali, describes the rules for the muttering of the *gāyatrī*, Vedic as well as Tantric.

Beginning:—

पूर्वमेव गायत्रो दिविधा व्याख्याता। इदानीं प्रकाशनात्मे
व्याख्यायते। हे धीमात् गायत्रो धीरुद्धिमेष्ठो स्यानं वस्या
इति युत्तरिमंगः शिवः नोऽस्माकं शिष्यो इद्धिवत्तोः देवस्य
भगवतः सम्बन्धे प्रचोदयात् प्रेरयतु भगवद्विषयकाङ्क्षान् अनय-
त्वित्वर्थः।

6428.

11331. *Gāyatrīvyākhyā*.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia, 4. Lines, 8-9.
Extent in stanzas, 50. Character, Nāgari. Incomplete.

This gives the esoteric meaning, presumably suggested by a Tantric worshipper, of the famous *gāyatrī* verse of the R̥gveda and quotes among others two Tantric works, *Vijñānabhairava* and *Bhairavastotras* (3B). It refers to Mahāguru (Fol. 1), Bhṛttanārāyaṇa (4A), Kapiladeva (4A) and Vaśiṣṭha (4A).

6429.

9920. गायत्रा अक्षरफलम् । *Gāyatrī akṣaraphalam.*

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folium, one. Lines, 12, 13. Extent in ślokas, 26. Character, Nāgara. Date, Samvat 1711. Appearance, old. Complete.

It describes the great efficacy of the letters constituting the *gāyatrī*.

Beginning:—

ॐ कारस्य चयो रूपं श्रेतं पौरं च लोहितम् ।
चक्रुद्धिक्षतं पापम् ॐ कारो इहते चणात् ॥

Post-colophon Statement:—

मिति पौष्टुक रविवार संवत् १७११ ।

(13) PRATYAṄGIRĀ.

Anonymous.

6430.

5776. प्रत्यञ्जिरापञ्चाङ्गम् । *Pratyangirāpañcāṅga.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 56. Lines, 7. Extent in ślokas, 800. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Colophons of the different sections:—

6B, इति ऋचदयामले तत्त्वे पद्माकृष्णेऽप्रत्यञ्जिरापटलः संपूर्णः ।

37A. ○ उमामहेश्वरसंवादे पञ्चाङ्गखण्डे प्रत्यक्षिरापद्धतिः समाप्ता ।

39A. ○ प्रत्यक्षिरायाः सञ्जीविसाधनं नाम कवचं समाप्तम् ।

50A. ○ दशविद्यारहस्ये प्रत्यक्षिरासहस्रनामस्तोत्रं समाप्तम् ।

53. इति श्रीरहदयामले तत्त्वे इश्वरपाञ्चतीसंवादे दशविद्यारहस्ये प्रत्यक्षिरापद्धतिः समाप्तम् ।

6431.

10101. *Pratyangirāpañcāṅga.*

Substance, country-made paper. $11 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 30. Lines, 10. Extent in slokas, 800. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Same as above.

(14) *Indrakṣi.*

Anonymous.

6432.

5852. इन्द्राक्षीपञ्चाङ्गम् | *Indrākṣipañcāṅga.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, (1) 1-12, (2) 1-5, (3) 1-2. Lines, 10. Character, Nāgara. Date, Samvat 1890. Appearance, fresh. Complete.

Colophons of the different sections:—

First batch of leaves :

3B, इति श्रीरहदयामले तत्त्वे शिवपाञ्चतीसंवादे इन्द्राक्षीपञ्चाङ्गं समाप्तम् ।

10A, इति श्रीरहदयामले उमामहेश्वरसंवादे इन्द्राक्षीपञ्चाङ्गः समाप्ता ।

12A, इति श्रीरहदयामले तत्त्वे इश्वरपाञ्चतीसंवादे इन्द्राक्षीपञ्चाङ्गं समाप्तम् ।

Post-colophon Statement:—

तुमनस्तु । श्रीरामाच । संवत् १८९० मित्रो फालगुनकृष्णा ८ ।

Second batch of leaves:

5B, इति श्रीरुद्रयामले तन्ने उमामहेश्वरसंवादे श्रीइन्द्राचौसहस्रनाम संपूर्णम् ।

Post-colophon Statement:—

शुभमस्य संवत् १८६६ । मितो माघ शुद्धो पूर्वासौ १५ वार भौम ।

Third batch of leaves:

2B, इति श्रीरुद्रयामले तन्ने उमामहेश्वरसंवादे इन्द्राचौक्षोऽन्नं समाप्तम् । शुभमस्य ।

The deity is described as follows (Fol. 9B-10A):—

प्राणं धनुषमंगदा च विभूतौ
दोभिर्वैहन्तौ नयनचयोज्जलाम् ।
सूर्याचुताभ्यो कमलासनस्थिताम्
इन्द्राचिह्नौ तुक्कुचां च विस्मरेत् ।

(15) MAHISAMARDINI.

Anonymous.

6433.

10033. [महिषमहिंनौपच्चाङ्गम् । *Mahiṣamardini-pañcāṅga.*]

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1-3+1-3+1-18+1-4. Lines, 7. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

Colophons of the different sections:—

इति महिषमहिंनौपटलः समाप्तः ।

इति विश्वसारतन्ने महिषमहिंनौकवचं सम्पूर्णम् ।

इति ओहंसवामले स्वमनस्तोकसि(खोतसि ?) परमहंसङ्गत-
महिषमर्दिनोसहस्रनामस्तोत्रं सम्पूर्णं समाप्तम् ।
इति कुलचुडामण्डो महिषासुरमर्दिनोस्तोत्रं समाप्तम् ।

The fifth *anga, paddhati*, is absent here.

(16) KUBJIKĀ.

Muktaka.

6434.

11282. नित्याह्निकतिलकम् । *Nityāhnikatilaka*.

Substance, country-made paper. $12\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1-72, of which Fol. 50 is missing. Lines, 7. Extent in slokas, 1,250. Character, Newari. Date, 799 N.S. Appearance, old. Complete.

A MS of the work, dated 1197 A.D., is described in Nep. I, pp. 111-13 where the name of the author is given as Muñjaka. It describes the details of the worship of Kubjikā.

Beginning:—

प्रश्नधरसदृग्ननरोजे अलके देवाचायानके चरणो
सितरञ्जभास्वरविमलौ शम्भोऽन्नि ... पान्तु अनान् ।
यस्य प्रसादमतुलमावच्छालम्भसुवनपरा+गा ।
स ओनाथकुलेशः ओकुलिकाधिदेवो जयति ।
—कारपार्थिवो जीवोऽलिकोपरिसंस्थितः
का कालौ शिवगा चका सा ओकुलिका जयति ।
स्तुषा यथा पराचिच्छाहं+वर्तिद्वीपकुमा
सा जनेष्ठो कलौ कालौ संस्थिता परिमे गृहे ।
वेदात् परमं शैवच शैवादिक्षिणमुत्तमम् ।
दक्षिणात् परिमं श्रेष्ठमतः परतरं न हि ॥

विज्ञाय औकुलिकाया: औकुलेश्वरसहिताया: ।
 नगां वर्गोमिहेलये निवाद्विकभिहोच्चते ॥
 ज्ञानार्थवसगाधोऽयं औपम्भूषासने महान् ।
 तत्र पारंपरं गच्छ दीदियोकरणसंज्ञकः ॥
 तत्त्वसौर्यादुदृशं औमत्यच्चिमण्डासने ।
 पारम्पर्यज्ञमायातं सुगोप्यमत्र लिख्यते ॥
 सगोचागां हितार्थाय औमच्छ्रौकरण[स्तु]ना ।
 सुताकेन कियद्वयुङ् सोपदेशां जयेन तु ॥
 आधारादि सहृष्टान्तं परं तं परिनिर्णयम् ।
 कथितं येन सुस्पष्टं औकरणं औगुणं नमः ॥

औमैरव उवाच ।

अथातः संप्रवच्यामि आशमागां स्थितिं प्रिये ।
 येनासौ वर्तितो योगो भेलकं चिविधं लभेत् ।
 गृहस्थः सालयचैव जाह्नवारवनाययोः ।
 नैषिकचैव योगो च घटप्रकाशमस्थितिः ।

End :—

परिच्छमान्वयसारोऽयमनुष्ठानतिलकं परम् ।
 निवाद्विवं स्वगोचागामोलित्यमुदोरितम् ।
 गुरुचरणरेणुना जयेन पारमार्थिनाम् ।
 संयज्ञैतं परामृतं औमच्छ्रौकरणस्तुना ॥
 लिखितं स्वतन्त्रम्भोः सारमागृह्य दिये ।
 सुखविषयनिधानः स्वर्गमोक्षैकहेतुः ।
 प्रत्यर्थमार्थमत्त्वकाः पात् दीर्घः ॥
 जय जय परयोगः सर्वयोगाधिराजः ॥

Works and authors referred to :—

43A, परमेश्वर ; 43B, औगुणा औसुनि ; 54B, 61B, ग्रन्थनिर्णय ;
 56A, ब्रह्मदेव, चतुर्विंशतिसाहस्र ; 56B, औकरणसमग्रहलोकर ; 62A, काश्चोराज ।

Colophon :—

इति श्रीमत्यस्त्रिमशासनोयनिवाङ्गिकतिलकं समाप्तम् ।

Post-colophon Statement :—

शुभमस्तु सर्वदा लेखकपाठकयोः ।

नेपालहायनविधियहसिन्धुयाते
शुक्रे + + + + + + + ।
विच्छै रवौ ग्रग्गिनि चापगते चतुर्थी
निवाङ्गिकं ग्रिवक्षणादिलिख पूर्णम् ।
सम्बत् ७५६ मार्गशिरशुक्लचतुर्थी शुक्रवार स निवाङ्गिक-
तिलक चोयधुमकाद्याल ।

Topics dealt with :—

- 3A, जलसाम ; 4A, सोनत्तीयवौपवौतलकास ; 4B, पञ्चप्रगतोङ्गार ;
 5A, नवाक्षोङ्गार, न्यास ; 6A, कृटवर्गध्यान ; 7A, समयामनक्षोङ्गार ;
 8A, समयाकृपदपलं यज्ञदूतीपलस्त्र ; 8B, समयाकृन्यास ; 9A, समयावर्गन्यास ;
 9B, हृदूती ; 10A, यहदूतोमुर्तिसहितन्यास ; 11B, चिखडान्यास ; 12B,
 सन्ध्यावन्दनविधि ; 13B, कुलमातौंगडार्चनार्च ; 14A, पात्रसंखार ; 15A, घोलिचय ;
 26B, गुरुमण्डलपूजा ; 27A, मन्त्रपोठार्चन ; 28A, श्रीकम्भमण्डलवर्ग-
 पात्रोङ्गार ; 28B, शाभवौपादपूजा ; 29A, द्वौपाधिपयज्ञन ; 33B, मालिनी-
 न्यास ; 35B, शब्दराशिन्यास ; 36B, मालेयन्यास ; 37A, बाहुलन्यास,
 चिवियान्यास ; 38B, दिव्यन्यास ; 40A, दादशाकृन्यास ; 41B, एकविंश-
 भेदघोठान्यास ; 42B, दारपालार्चन ; 44A, पौठचतुर्थ ; 44B, पौठपञ्चक ;
 45A, रथपञ्चक ; 46A, नियहृष्टक, युगाधिपञ्चतुर्थ ; 46B, विमलपञ्चक,
 गुरुचतुर्थ ; 47B, दादिष्टक ; 48A, ग्रहौरपूजा ; 49B, माला ; 52B,
 ग्रहिध्यान ; 53B, ऐन्द्रध्यान ; 54B, प्रभाकरवज्ञान ; 58B, सकलाघोर-
 पूजा, निव्वलाघोरपूजा ; 63A, अग्निकार्च ; 65B, क्रमपूजादोपमन्त्र ; 68A,
 महावलि ; 68B, समयवलि ; 71A, लेचवलि, वटुकवलि ।

Ajitānandanātha.

6435.

11291. महाक्रमार्चनम् । *Mahākramārcana.*

Substance, country-made paper. $12\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 1-3, two folia with faint leaf-marks, 7-14, 16-25, 27, 29, 30, 33-35, 38, 40-41, 5 folia marked in the corners, 1-4, 10. Lines, 8. Extent in slokas, 700. Character, Newari. Appearance, fresh. Incomplete.

This lays down the details of the worship of Kubjikā beginning with the morning rites of the worshipper.

Beginning:—

चन्द्राकर्णिलमयडलाकृतपदे सिंहसनसंस्थिते
धर्माधर्मपुटाकृदे नवकलावामादिसंभूषिते ।
तस्यः सोममर्त्त्विमण्डितजटः सामो महाभैरवः
औमान् औक्रममालचक्रसहितः स औगुरः पातु वः ॥

ब्रह्म प्रातःक्रत्यम् ।

प्रक्षिप्त कुण्डलिनौरिति या निरादिता च्या च्यो म संचा जगत्-
निर्मितो सततोद्यता प्रविलमत्सौदामिनौरुद्धिभा ।
प्रांख्यावर्तनिभा प्रसुप्तमुच्चगाकारा जगन्मोहिनौ
तम्भये पदिभावयदिसलता तदूपमेलाकृतिम् ॥
ऐ झौं ओं गां चित्तिकिनायकओपादुकां पूजयामि ।
ऐ झौं ओं च्युमुं औकुञ्जिकायोगेश्वरौओपादुकां पूजयामि ।

Colophons:—

3B. “इति अवगतानन्ददेवस्य” + + +

Fol. 2 with obscure leaf-mark, इति औवगतानन्ददेवस्य चरण-
कमलयुगलवासिना और्बजितानन्ददेवेन संग्रहसमुच्चरक्तं महाक्रमार्चनं हितीयः
करत्यः ।

7B, इति श्रीब्रह्मनानन्ददेवस्य श्रीमहाकामार्चने हतोयः कल्पः ;
 14B, ○चतुर्थकल्पः ; 18A, ○पञ्चमकल्पः ; 24A, ○महाकमार्चने षष्ठकल्पः ;
 29A, ○महाकमार्चने सप्तमकल्पः ; 34B, ○महाकमार्चने अष्टमकल्पः ;
 Fol. 2A (of folia marked in the corners) ○चतुर्दशः कल्पः ।

Topics dealt with in the work :—

I, प्रातःकृत्य ; 3A, गुरुस्तव ; 3B, कुञ्जिकास्तुति ; Fol. (with obscure leaf-mark) मन्त्रस्तान, विभूतिधारण, न्यास, सन्ध्योपासन ; 7A, पार्थिवलिङ्गपूजा ; 8A, अन्तदेवार्चन ; 8B, आवरणपूजा ; 9A, केशवार्चन, अर्घ्यपात्रपूजा, आत्मपूजा, चकोड़ार ; 10B, सोचदेवार्चन ; 12A-13A, नेत्रदेवार्चन ; 13A-14B, तस्वदेवार्चन ; 14B, आचमनविधि ; 16A-17A, गोप्यार्चनविधि ; 17A, दारपूजा ; 17B, भूतवलि ; 18A, भूमिश्चोषन ; 18B, विजयासाधन ; 20A, मालकान्यास ; 20B, ख्यातिमालकान्यास ; 21B, संहारमालकान्यास ; 22B, मूलवडकन्यास ; 23A, वत्तन्यास ; 23B, अकृन्यास, जलपात्रपूजा ; 24A, पञ्चमुडि ; 24B, कुलदत्त्वशोधन ; 29A, भूतगुडि ; 30A, प्राणप्रतिष्ठा, आत्मपूजा ; 30B, दिशौष, सिङ्गोष, मार्गोष, मालिनीदगडक ; 34B, पञ्चवलि ; 35B, वटुकपूजन, चेत्रपाल-पूजन ; 38A, तस्मशोधन ; 2A, चोरिकादुकन्यास ; 2B, चिरुगुडान्यास ; 3A, बदखण्डन्यास ; 3B, मालखण्डन्यास ; 4A, एकादशीन्यास ; 4B, बौजपञ्चकन्यास ।

Anonymous.

6436.

II283. [कुञ्जिकापूजनम्] | *Kubjikāpūjana.*

Substance, country-made paper. 9×3 inches. Folia, one large sheet of paper with 59 folds. Lines, 8-9. Extent in slokas, 700. Character, Newari. Appearance, old. Incomplete.

Topics dealt with in the work:—

भूतशुद्धि, कलपाच्चपूजा, कर्मचर्चन or ब्रह्माचर्चन, गणिन्यास, घडकून्यास, मालिनीन्यास, अषोरन्यास, घटदूती, अषोरास्त्रन्यास, एकाद्वयोरघडकून्यास, विद्यान्यास, चोरीकाटकन्यास, रहस्यगडन्यास, मालखण्डन्यास, विजयपञ्चकन्यास, ढाढीसमकन्यास, गुरुपञ्चिपूजा, बच्चारथादिपूजन, मगवतीपूजन, वारेश्वरीपूजन, कर्मपूजन, कर्मध्यान, विमलपञ्चक, अष्टाविंश्टिकर्म, अष्टाविंश्टिकर्मपूजाविधि, तिष्ठण्डापूजन।

6437.

11328. *Kubjikāpūjana.*

Substance, country-made paper. 8×3 inches. Folia, one long sheet with 45 folds. Lines, 6. Extent in slokas, 450. Character, Newari. Appearance, old. Complete.

This gives in brief the directions for the worship of Kubjikā. There is a fairly long extract at the end from the *Kubjikāmata*.

Topics dealt with:—

वक्तन्यास, घडकून्यास, गायचौ, मालिनीदण्डकस्तोत्र, पञ्चवस्त्राचर्चनविधि, कुम्भपूजा, पञ्चिमदेवाचर्चन, अषोरपूजा, उद्यत्तरपूजा, कासीपूजा, चरसठियोगिनीबलि।

There is no colophon at the end of the work. The following statement of the copyist brings the MS to a close:—

यादृष्टं कौखितं पूजनं तादृष्टं लिखितं मरा।
यदौ शुद्धमशुद्धमा मम दोषो न दृश्यते।
कौशीभवानो चगतननो कुलिकाप्रोतिस्थ्य।

(17) MISCELLANEOUS.

Jñānānanda Paramaharṣa.

6438.

3350. कौलावली । *Kaulāvalī*.

Substance, country-made paper. $16\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 58. Lines, 8.
 Character, Bengali. Appearance, old and discoloured. Incomplete.

It contains the first eight *ullāsas* and a portion of the ninth. This constitutes an abridged version of the work of the same name published in the *Vividhatantrasamgraha* (Calcutta, 1881-86) of Rasik Mohan Chatterji and the *Tantric Texts Series* of Arthur Avalon. It begins, leaving out of account the introductory verse, at II. 50 and ends at XV. 118 of Avalon's edition. One chapter of the MS generally covers two chapters of the printed edition. Another version of the work is contained in a MS described in HPR. II. 85. A full account of the versions is given in *Ind. Cult.* III. 518ff.

This and the following three works deal with Kaula rites.

Beginning :—

शिवशक्तिं प्रगम्यादौ सर्वतत्त्वपुरस्यायोः ।

मतमाकृष्ण तस्याचार्च जागानन्देन तन्यते ।

Jagadānanda.

6439.

2901. कौलिकार्चनदीपिका । *Kaulikārcanadīpikā*.

Substance, country-made paper. $16\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 75. Lines, 6.
 Extent in slokas, 1,500. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

A MS of the work has been described in L. I. 270. The initial verse calls the work *Kaulikārcanadīpikā* while one of the concluding verses refers to it as the *Kuladīpikā* while the colophon gives it the name *Arcanadīpikā*. It was composed in Benares in 1700 Śaka. The verse containing the date of composition is not found in the present MS as also in the following MS. Another work by the same author, the *Kṛtyārṇava*, is mentioned here (Fol. 7B). No MS of this work is known. But this latter along with the present work is referred to in the *Śyāmāsaparyāvidhi* (6303) which, however, is stated to have been composed in 1699 Śaka. The topics dealt with in the work are indicated thus (Fol. 7B-9A) :

अच यद्यस्तु वक्तव्यं कर्मणा त[च]दुच्यते ।
 प्रथमं कुलधर्मस्य प्रश्नांसा तदनन्तरम् ।
 कौलज्ञानप्रश्नांसा च कुलोनानां प्रश्नांसनम् ॥
 लक्षणाच्च कुलोनानस्य कुलद्वयादिकं तथा ।
 सर्वं ज्ञात्यं कुलोनानां सर्वतत्त्वोदितस्य यत् ॥
 कुलोनानां च वेविद्यमुन्मादिविभेदतः ।
 व्याज्यं याज्ञां कुलोनानां सर्वतत्त्वोदितस्य यत् ॥
 पूज्यकौला न च व्याज्याक्षया ग्रहकुमारिका ।
 ततस्तु कुलद्वयाशि तेषां प्रतिनिधिक्षतः ॥
 लक्षणं कलशस्योक्ता ततः पाचनिरूपणम् ।
 तदाधारस्य सम्प्रोक्ष विद्यानं तष्टकस्य च ।
 ततोऽर्चना मण्डलानि सामान्याधर्यादिकं ततः ।
 कुलोनानां वाहपालस्तत्स्तदर्चनादिकम् ।
 यथोक्ताभ्यासनादौनि चोक्ता भूतापसारणम् ।
 विजयायहगास्याच्च छावद्यां कथितस्य यत् ॥
 तत्स्तोकारविद्यानं यत्तदशेषं ततः परम् ।
 ततः पूजाप्रयोगादौ चत्कार्यं कथितस्य यत् ॥

ततः कुम्भस्यापनश्च सधासंखारकं ततः ।
 शुद्धादिशोधनं चोक्ता औपाचस्यापने ततः ॥
 कुलहयविभेदेन व्यवस्था समुदोरिता ।
 ततस्तत्स्यापनविष्टौ यदुक्तं तत्स्मौरितं ॥
 ततो मर्वादिपाचारां स्यापनश्च यथोदितं ।
 तचेव देशभेदे च विशेषकथनं ततः ॥
 तर्पणस्य विधिष्ठोक्ता तत्वशुद्धिस्ततः परं ।
 विन्दुस्तोकरगास्तोक्ता कथितं दयशोधनं ॥
 ततो चथोक्तपूजायां विधानं तर्पणस्य च ।
 ग्रहीनाच्चैव सर्वासां ततः शिवनिरूपणं ।
 ततः पानविधानश्च ततश्च पाचवन्दनं ।
 ततस्तु पश्चमे पाचे विधानं पश्चमस्य च ॥
 एकादशोदितश्चापि ग्रान्तिस्तोत्रं ततः परं ।
 आनन्दसंज्ञकं स्तोत्रमानन्दकवचं ततः ॥
 कुलस्तोत्रस्य चावश्यं ततस्त्रात्मसमर्पणं ।
 यदुक्तं तत्तदन्ते च ततो देव्या विसर्जनं ॥
 ततः औपाच[क]स्यापि विसर्जनविधानकं ।
 ततस्तु चथकास्यापि श्रीतलोकरगादिकं ।
 निर्माल्यवन्वलेपादि धारणान्तदनन्तरं ।
 ततस्त्रकदृष्टिफलं फलशब्दोदकस्य च ॥
 ततः प्रसादस्तोकारस्तोषां शक्तिकौलयोः ।
 ततो विसर्जने पाचे व्यवस्था वौरुदिव्ययोः ॥
 ततश्च शक्तिकौलनामुक्तासभेदसुत्तमं ।
 उक्तासभेदसंज्ञा च [समुक्तासे समुद्देवे] ॥
 तेषां तासाम्बुद्धेष्टा च फलश्चापि ततः परं ।
 ततः काम्यानि चक्राणि वक्तव्यानि ऋगेण तु ।
 तेषां फलविधानश्च सम्बगुक्ता ततः परं ।
 चमिषेकं गृहस्थानां यदुक्तं सर्वतत्त्वके ।
 गवसुक्तकमेगैव कथ्यते चार्चनदीपिका ॥

Beginning :—

गत्वा विशेषरं भक्त्या जगदानन्दप्रमंगा ।
प्रोच्यते कौलिकाप्रीयै कौलिकार्चनदीपिका ॥

End :—

सप्रिरणाङ्गि बहुसाधकानां हिताय तेषां कुलसाधकानाम् ।
तन्नवास्थनेकानि विलोक्य यत्वात् प्रकाशितास्तत्कुलदीपिकेयम् ॥
यद्यप्यक्षया चाच विमूढवद्या स्पष्टोऽत गुच्छतरं सगुमम् ।
सुगोप्यमेतत् खलु साधकानां प्रथाति घोरं नरकं प्रकाशात् ।

Colophon :—

इति कुलार्चनदीपिका समाप्ता ।

Post-colophon Statement :—

ग्रन्थावधि: १७० | ५३ ।

6440.

10138. *Kaulikārcanadīpikā.*

Substance, country-made paper. $11 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 64. Lines, 12. Extent in slokas, 1,500. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Post-colophon Statement :—

लिखितं जगद्वाधभिष्येण श्रीगुरुचरणार्थविन्दप्रतापात् ।

6441.

8127. *Kaulikārcanadīpikā.*

Substance, country-made paper. $14 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 51. Lines, 8. Extent in slokas, 1,500. Character, Bengali. Date, Śaka 1734. Appearance, discoloured. Complete.

Post-colophon Statement :—

शुभमस्तु । ग्रन्थावधि: १७३४ । ३० अग्निहोत्रम् ।

Date of composition (Fol. 51A) :—

न भोक्तो माविचम्भ्राव्ये काश्छां चैत्रे नितेतरे ।
चगदानन्दभिषेषा छतैषा कुलदीपिका ॥

Rāmasaṅkarācārya.

6442.

3349. कुलदीपिका । *Kuladīpikā.*

Substance, country-made paper. $17 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 11. Lines, 7. Extent in ślokas, 360. Character, Bengali. Appearance, discoloured and worn out. Complete.

Beginning :—

नत्वा नाथपददन्तं शुद्धचानप्रदायिने ।
ओरामप्राङ्गरेणौ च विद्यते कुलदीपिका ॥

ओदेव्यवाच ।

भगवन् देवदेवेष पञ्चकाविधायक(ः) ।
सर्वेष भक्तिसुलभ प्रश्नामतवत्सुल ।
कुलेष परमेष्टान करणाम्बतवरिधे ।
चसाथषोरन्सारे सर्वदुःखमन्ते सदा ।
नानाविधश्चैरस्या अनन्तजीवराश्चयः ।
जायन्ते च नियन्ते च तेषां मोक्षो न विद्यते ॥

End :—

पर्वं गणपूज्य(१) देवेषौ गुरुमधिष्ठ शक्तिः ।
चक्रत्वा च नलिं तत्र श्रुतमष्टोतरं जपेत् ।
इति दश्माक्षिङ्गागमात् ।
सर्वेषामेव पापानां सङ्करे भस्यति ।
प्राणस्त्रितं तु कथितमयुतं भन्नजापतः ॥

Headings and colophons :—

Fol. 4A, इति मन्त्रपदार्थः; इति ब्रह्मनिरूपगम्; 5A, अथ कुलाचार-विधिः; 5B, इति नियानुष्ठानम्, अथ कुलपूजा; 7B, अथ शिवादलिः; 8A, अथ सम्बिदाद्योधनम्; अथ दीक्षा; 9B, इति श्रीरामशङ्कराचार्यविरचित-कुलदौपिकायां निष्कर्षप्रमाणं; अथ होमविधिः; 10A, अथातः प्रक्रिप्तजायो-प्रकारान्तरम्; 10B, अथ योगः; 11A, इति श्रीरामशङ्कराचार्यविरचितायां कुलदौपिकायां षट्पक्षम्; अथ वलिद्रव्याग्निः; 11B, इति श्रीरामशङ्कराचार्य-विरचितायां कुलदौपिकायां समाप्तस्थायं यज्ञः।

Śivānanda Gosvāmin.

6443.

5862B. कुलप्रदीपः | *Kulapradīpa.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 13, of which Fol. 11-12 are missing. Lines, 9-12. Character, Nāgara. Appearance, good. Incomplete.

MSS of the work, complete in eight and seven chapters, have been described respectively in Mad. XII. 5585 and IO. IV. 2569. The present MS contains chapters 5, 6 and a portion of chapter 7. One MS of the work refers to 1765 V.S., presumably the date of copying of an earlier MS (*Gode, Annals*, XI. 96). The topics dealt with in the portion of the work in the MS:—

द्वितीयद्वयोध्यतुर्यमकारनिरूपग (Fol. 1-2A), पञ्चममकारनिरूपग (2A-6A), दूलोयाग (6A-9B), कुण्डगोलादियहगविधि (9B-10A), कुलाचारनिरूपग (10B-?).

Colophons :—

6A, इति श्रीशिवानन्दाचार्यरचिते कुलप्रदोपे पञ्चमः प्रकाशः।

10A, इति श्रीगोलामिश्रिवानन्दाचार्यरचिते यष्टः प्रकाशः।

Kāśīnātha.

6444.

6013. कापालिकमतव्यवस्था । Kāpālikamatavyavasthā.

Substance, country-made paper. $12 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 4. Lines, 10, 12. Extent in ślokas, 100. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

It begins by quoting from the Śābaratantra a list of the Ācāryas of the Kāpālika school and a *mantra* known as the *mahākāpālikamantra*. It then (Fol. 1A-2A) enumerates from the *Kālisābara* the different types of śābaras along with the characteristic features of the worship described in them. These extracts agree with introductory portions of the works described respectively under Nos. 6091 and 6095 above. After this the work deals with the details of worship according to the Śābara system (शावरमन्त्रसाधनप्रकार—Fol. 2A-4A) and ends with an indication of persons for whom this un-vedic type of worship is meant (कापालिकमतव्यवस्था).

Beginning :—

दद्विगामूर्तिपादाङ्गभमग्नीभूतमौलिना ।

रथते काश्चौनायेन कापालिकमतक्रमः ॥

End :—

मोहनं स्तम्भनसुखप्रयोगकादिगां दद्वाण ।

एत + सत् सूर्यांगां चानानुत्पत्तिकारणान् ॥

अवगादिरतैस्यात्यं काश्चोवसिस्मुक्तुभिः ।

वोरमार्गंस्तानान् प्रश्नस्तोयं क्रमः शिवे ।

चुतिस्मृतैकनिष्ठाना वैदि[का]नां न सम्भवः ।

Colophon :—

इति औमद्वृडोपनामकञ्जयहामभद्रसुतवाहामसौगम्भसमवकाश्चौ-
नाथविरचिता कापालिकमतव्यवस्था समाप्ता ।

6445.

6521. *Kāpālikamatavyavasthā.*

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 7. Lines, 8. Extent in slokas, 100. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Date, Samvat 1961. Complete.

Post-colophon Statement:—

ओदक्षिणामूर्तिभिर्वापेषमस्तु ।

ओसंवत् १९६१ मीः ग्रावण वदो ६ मालवौयवालमुकुन्दस्येऽप्स्तकम् ।

6446.

5908. वामाचारमतखण्डनम् । *Vāmācāramatakhanda.*

Substance, country-made paper. $9 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 8. Lines, 12. Extent in slokas, 180. Character, Nāgara. Date, Samvat 1944. Appearance, fresh. Complete.

The work seeks to prove, on the authority of various old texts, that *vāmācāra* is not meant for higher caste people.

A work named *Vāmācārasiddhāntasamgraha* (Mad. XII. 5720) was composed by Brahmānandanātha to refute the views of Kāśīnātha and to establish the doctrines of the Vāmācāra.

Beginning:—

ओगणेष्टाय नमः । ओदक्षिणामूर्तिशुभ्यो नमः ।

वौरासनैकनिलयाय हिरण्यमयाय

नायोधमूलमृहिणो निटिलेक्षणाय ।

मङ्गाधराय गजचर्मविभूषणाय

प्राचीनपुरुषपुरुषाय नमः शिवाय ।

अनन्तास्यं गुह्यं नौमि कवित्वप्रतिभाकरम् ।
 शास्त्रवक्षो जलधरं स्फुरत् कोचिंकरं परम् ।
 नथा औश्छिराचार्यं चरणामोक्षदयम् ।
 काश्मीराथः प्रतनुते वामाचारस्य खण्डनम् ॥
 इह खलु प्रत्रक्ष्याप्रसकारणिकेन भगवता औदित्तिगामुर्जिगुह्या-
 चतुःषष्ठितन्त्रेषु यामलाष्टकेषु च ब्राह्मणादौषिङ्गात् सव्यमार्गेण
 प्रादित्तियेन सर्वोदयनुकूलकलापः प्रतिपादितः शूद्रान् अधि-
 क्षत्वापसव्यमार्गेण वामाचारो विस्तृपितः ।
 तथा औमेषतन्त्रे दक्षिणाचारितन्त्रराजे च ।
 वैवर्णिकैर्महादेवि वामाचारं न कारयेत् ।
 वामागमो मद्दुक्तोऽयं सर्वेःः शूद्रपरः प्रिये ।
 ब्राह्मणो मदित्तादानात् ब्राह्मणेन विद्युत्यते ।
 न कर्त्तव्यं न कर्त्तव्यं न कर्त्तव्यं कदाचन ॥
 इदं तु साहसं देवि न कर्त्तव्यं कदाचनेति ।

Colophon :—

इति औमत्युत्तिमृतिमतप्रमाणापादावारपादौ गासर्वतन्त्रदक्षिणा-
 चारितन्त्रधुरौगां औमदित्तिगामुर्जिं चरणारविन्दमिलिन्देन औजय-
 रामभट्टभात्तकाश्मीराथेन विरचिते वामाचारसतखण्डनं
 समाप्तम् ।

Post-colophon Statement :—

त्रुम । मौः अ० सु० २ स १६४४ ।

Kṛṣṇānanda,

6447.

3095. कौलगजमर्दनम् । *Kaulagajamardana.*

Substance, country-made yellow paper. 12×5 inches. Folia, 1-14, all in litho print except the first and the last one. Lines, 9. Extent in slokas, 625. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

It represents an incomplete copy of the edition published in litho by the Benares Sanskrit Press (Benares, 1921 Samvat). It was composed in 1910 Samvat (1854 A.D.). It seeks to refute the authority of the Tantras, specially those dealing with Kaula rites. It quotes from and refers to various Tantra and Purāṇa works. There is one reference to Hariharānanda (Fol. 6A).

Beginning :—

गत्वा श्रीगगानाथपादकमलं प्रत्युष्मकच्छान्तं ।

मात्संखं भवभेष्टपादयुगलं देवहिंपद्मावनं ॥

...

विप्रवातवनापर्वेषु सततं वर्गात्यमालानकं

भंक्ता मद्यमदेन वाममतितः कौलास्यदुर्विन्तिषु ।

घम्भीरापककाशिकापुरवसदविदरैः प्रेहितः

क्षम्यानन्दवतिः करोति सुदृढं प्रार्थनविक्रीडितं ॥

End :—

रन्धरन्नाङ्गचन्द्रेऽते भावाख्ये विकमाद् गते ।

आधारासितपञ्चतां काशिकायामिदं लतम् ॥

Colophon :—

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीमत्कौलग्रामाचलवति-
वर्यग्रिथ्यश्रीकृष्णानन्दाचलनिर्मितं कौलग्रामहंनम् समाप्तम् ।

Anonymous.

6448.

11323. [योगिनीपूजा । *Yoginīpūjā.*]

Substance, country-made paper. $6 \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, one long sheet of paper with 21 folds. Lines, 5. Extent in slokas, 100. Character, Newari. Date, 796 N.S. Appearance, old. Complete.

Colophon:—

इति श्रीयोगान्वर-समग्रा-चौधुरियोगिनीपूजाविधिः समाप्तः ।

Post-colophon Statement:—

शुभं । संवत् ७६६ । चैत्रनुक्राण्ट्यां चादित्यवारु संपूर्णमिति ।

शुभं ।

This contains चतुःषष्ठियोगिनीपूजा and महाबलिवाच्य । There is only one colophon.

6449.

11327. [*Yoginīpūjā*.]

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, one long sheet with 12 folds. Lines, 6. Extent in ślokas, 70. Character, Newari. Appearance, fresh. Complete.

This contains directions for शिवालि, माळपूजा, चतुःषष्ठियोगिनीपूजालि, etc.

6450.

10721. **आनन्दमयीपूजा** । *Anandamayīpūjā*.

Substance, country-made paper. $12\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 13. Lines, 5. Character, Bengali. Appearance, old and worn out. Incomplete at the end.

It deals with the details of the Kaula form of worship. It quotes from the following works:—

कदयामल (Fol. 5A), लिङ्गागम (5B), चामल (6B), कुलाग्निं च and कुलसार (7B).

Beginning:—

ॐ परदेवतायै नमः ।

हालां पिवन् दीक्षितमन्दिरेषु

स्वपन् निश्चायां गणिकामृहेषु ।

एहे गृहे भोजनमेव कुर्बन्
 संभवते साधकचक्रवर्ती ।
 व्यानन्दमयौ पूजा वस्त्रामि गुपतानिकौ ।
 या जाता शिवसायुज्यं लभते साधकोत्तमः ।
 गुरुन् प्रकटं लाला विनश्यति च साधकः ।
 प्रकटे सिद्धिहानिः स्यात् गुरुं सिद्धिर्न संशयः ।
 निष्ठसाधकमध्ये तु न गोप्यं कदाचन ।
 गुरुं च सिद्धिहानिः स्यात् प्रकाशे सिद्धिमालभेत् ।

6451.

3664. कुलपूजाविधिः । *Kulapūjāvidhi.*

Substance, country-made paper. $15 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 4. Lines, 9.
 Extent in stolas, 80. Character, Bengali. Appearance, discoloured.
 Complete (?).

It lays down the procedure of worship without mentioning any particular deity. The procedure differs very little from the ordinary form of worship.

~~801. 325~~

~~801. 325~~

**SHORT LIST OF BIBLIOGRAPHICAL WORKS RELATING
TO SANSKRIT AND ALLIED LITERATURES
PUBLISHED BY THE ROYAL ASIATIC SOCIETY OF BENGAL**

1. A Catalogue of Palm-Leaf and Selected Paper Manuscripts belonging to the Durbar Library, Nepal.
 Vol. I. By H. P. Shāstri. With a Historical Introduction by C. Bendall, 1905. (Issued as an extra No. to the Notices of Sans. MSS.) .. Rs. 3-0-0
 Vol. 2. By H. P. Shāstri, 1915 .. Rs. 3-0-0
2. Descriptive Catalogue of Sanskrit MSS. in the Library of the Asiatic Society of Bengal. Part I. Grammar. By R. L. Mitra, 1877.
 X, 172, 58. Boards .. Rs. 4-0-0
3. The Sanskrit Buddhist Literature of Nepal. By R. L. Mitra, 1882 .. Rs. 5-0-0
4. Report on the Search of Sanskrit Manuscripts. By H. P. Shāstri, fol.
 Report for 1895 to 1900, 1901 .. Rs. 0-8-0
 Report for 1901/2 to 1905/6, 1905 .. Rs. 0-8-0
 Report for 1906/7 to 1910/11, 1911 .. Rs. 0-8-0
5. Notices of Sanskrit Manuscripts. By R. L. Mitra and H. P. Shāstri.
 [First Series] Vols. I-XI, 1870-1895.
 [Second Series] Vols. I-IV, 1898-1911.
 Issued in 34 parts at varying prices.
6. An alphabetical List of Manuscripts noticed by the late Raja Rajendralala Mitra. By H. P. Shāstri, 1895. (Issued as Vol. XI of the Notices of Sans. MSS.) (Available only in complete sets of Notices of Sans. MSS.)
7. Catalogue of Inscriptions and Copper-plates in the collection of the Asiatic Society of Bengal. By Rakhal Das Banerjee, 1910.
 (Reprinted from J.P.A.S.B., VI, 9, 1910) .. Rs. 0-6-0
8. An Alphabetical List of Jaina Manuscripts belonging to Government in the Oriental Library of the Asiatic Society of Bengal. Compiled by Kunjavihari Nyāyabhūṣaṇa, 1908. J.P.A.S.B., IV, 8, 1908 .. Rs. 1-8-0
9. Catalogue of Printed Books and Manuscripts in Sanskrit belonging to the Oriental Library of the Asiatic Society of Bengal. Fasc. 1-4, 1904 .. Rs. 8-0-0
10. Preliminary Report on the Operation in Search of MSS. of Bardic Chronicles. By H. P. Shāstri, fol., pp. 52, 1913 .. Rs. 1-8-0
11. Bardic and Historical Survey of Rajputana. A Descriptive Catalogue of Bardic and Historical Manuscripts. By L. P. Tessitori.
 Sec. I. Prose Chronicles, pt. 1 (Jodhpur State), 1917 Ra. 1-4-0
 Do. do. pt. 2 (Bikaner State), 1918 Rs. 1-4-0
 Sec. II. Bardic Poetry, pt. 1 (Bikaner State), 1918 Rs. 1-4-0
12. A List of Kharosthi Inscriptions. By N. G. Majumdar .. Rs. 1-2-0
 (From Journal and Proceedings, A.S.B., Vol. XX, No. 1, 1924.)

DESCRIPTIVE CATALOGUE OF THE SANSKRIT
MANUSCRIPTS IN THE COLLECTIONS OF THE
ROYAL ASIATIC SOCIETY OF BENGAL

BY

MAHĀMAHOPĀDHYĀYA HARAPRASĀDA SHĀSTRI,
C.I.E., M.A., D.Litt., F.A.S.B.

VOLUME I. BUDDHIST MANUSCRIPTS.

Pp. x, 200. Nos. 1-119. (Published 1917) .. Price Rs. 3-0-0

VOLUME II. VEDA.

Pp. xii, 201-1455. Nos. 120-1845A. (Published 1923)

.. Price Rs. 17-8-0

VOLUME III. SMRTI.

Pp. lxxvi, 1-1066. Nos. 1846-3077. (Published 1925)

.. Price Rs. 15-0-0

VOLUME IV. HISTORY AND GEOGRAPHY.

Pp. XIII, 1-126. Nos. 3078-3132. (Published 1923)

Price Rs. 2-8-0

VOLUME V. PURĀNA.

Pp. cxxx, 1-898. Nos. 3133-4212. (Published 1928)

.. Price Rs. 15-0-0

VOLUME VI. VYĀKARANA.

Pp. ccxl, x, 1-522. Nos. 4213-4944. (Published 1931)

.. Price Rs. 12-8-0

VOLUME VII. KĀVYĀ.

Pp. xx, 1-653. Nos. 4945-5803. (Published 1934)

.. Price Rs. 10-0-0

VOLUME VIII. TANTRA.

Pp. iv, 1-608. Nos. 5804-6451. Part I. (Published 1939)

Nos. 6452- .. Part II. In the Press. .. Price Rs. 8-12-0

THE MS. OF THE FOLLOWING VOLUMES HAS BEEN
PREPARED AND IS TO BE PRINTED AS PREVIOUS
VOLUMES ARE ISSUED.

Volume IX. Philosophy.

Volume X. Jyotiṣa.

Volume XI. Jaina.

Volume XII. Vernacular.

Volume XIII. Valdyaka.

Volume XIV. Miscellaneous.

Volume XV. Addenda, Supplements

CENTRAL ARCHAEOLOGICAL LIBRARY

D.G.A. 80.

CENTRAL ARCHAEOLOGICAL LIBRARY

NEW DELHI

Borrowers record.

Call No.—091,4912/A, L. S-7848

Author— Haraprasad Shastri.

Title— Descriptive catalogue of
Sculptures, etc. Vol. 3, Pt. I.

Follower's Name	Date of Issue	Date of Return

P.T.O.

MSS - Tantra